

PUOLUSTUSVOIMAT

JOUKKO-OSASTOPERINTEET

SUOMEN PUOLUSTUSVOIMIEN JOUKKO-OSASTOPERINTEET

**PUOLUSTUSVOIMAT 90 VUOTTA
1918–2008**

Sotamuseon julkaisu 1/2008

PUOLUSTUSVOIMAT

Tämän teoksen julkaisemista ovat tukeneet
Puolustusvoimien Tukisäätiö ja Maanpuolustuksen Kannatussäätiö

TOIMITUSKUNTA JA KÄSIKIRJOITTAJAT

Marko Palokangas	kapteeni	päätoimitus ja käsikirjoitus
Pentti Airio	prikaatikenraali, sotatieteiden tohtori	käsikirjoitus
Lauri Haavisto	filosofian maisteri	käsikirjoitus
Kyösti Ihanus	arkistosihteeri	arkistotutkimus
Johanna Keinänen	filosofian maisteri	kuvatoimitus ja käsikirjoitus
Pekka Saloranta	toimituspäällikkö	kieliasun tarkastus ja oikaisuluku
Jukka Vuolio	musiikkikapteeni	käsikirjoitus

JOHTO- JA SEURANTARYHMÄ

Hannu Herranen	kenraaliluutnantti	Pääesikunta
Ilpo Karvinen	majuri	Pääesikunta
Markku Palokangas	museonjohtaja	Sotamuseo
Pertti Salminen	kenraalimajuri	Maanpuolustuskorkeakoulu
Peter Söderlund	komentajakapteeni	Pääesikunta
Martti Turtola	dosentti	Maanpuolustuskorkeakoulu
Christian Braunstein	everstiluutnantti	Kungliga Armémuseum (Tukholma)

AVUSTAJAT

Riitta Blomgren	filosofian maisteri	aineiston muokkaus
Marjo Grönroos	piirtäjä	piirroksat ja kartat
Harri Huusko	filosofian maisteri	aineiston muokkaus
Liisa Kontiainen	graafikko	aineiston muokkaus
Jarmo Merinen	järjestöneuvos	asiantuntija
Maritta Partanen	toimistosihteeri	aineiston muokkaus

KUSTANTAJA

Puolustusvoimat
Sotamuseo, Maanpuolustuskorkeakoulu

KUVAT

Puolustusvoimien Kuvakeskus, Sotamuseo ja Puolustusvoimien joukko-osastot pois lukien sivut 249, 258, 274, 281 (Neville Dawson), 173 (Terho Siltanen), 158 (Maunu Uoti / Panssarimuseo)

PIIRROKSET JA KARTAT

Marjo Grönroos ja Marko Palokangas, sekä arvomerkit Pääesikunnan viestintäosasto

TAITTO

Keski-Suomen Painotuote Oy/Aira Tsupukka

PUOLUSTUSVOIMIEN KUNNIAMARSSIT CD-LEVY

Kaartin Soittokunta, kapellimestareina musiikkimajuri Elias Seppälä ja musiikkiyliluutnantti Sami Hannula

OIKEUDET

© 2008 Puolustusvoimat ja Sotamuseo

PAINO

Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2008

ISBN 978-951-25-1885-2

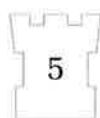
ISSN 1239-551X

Suomalaisilla sotilasperinteillä tarkoitetaan kaikkia niitä sukupolvelta toiselle siirtyviä tapoja, muistoja ja arvoja, jotka korostavat kansallista yhteenkuuluvuutta kertomalla menneiden polvien saavutuksista ja uhrauksista, työstä ja taistelusta maan puolesta. Vaalimalla sotilasperinteitä pyritään ylläpitämään ja vahvistamaan uskoa tulevaisuuteen itsenäisenä kansakuntana ja vaikuttamaan maanpuolustustahtoa kohottavasti suomalaisten keskuudessa.

SISÄLLYSLUETTELO

PUOLUSTUSVOIMAIN KOMENTAJAN TERVEHDYS.....	9
LUKIJALLE.....	11
JOHDANTO	14
TUTKIMUKSEN TAVOITTEET, RAJAUKSET JA TYÖSKENTELYMETODIT.....	14
PUOLUSTUSVOIMIEN RAUHAN AJAN ORGANISAATIOKEHITYS 1918–2008	21
SUOMALAISIA SOTILASPERINTEITÄ.....	26
PUOLUSTUSVOIMAT (PV).....	30
PÄÄESIKUNTA JA SEN ALAISET LAITOKSET	52
PÄÄESIKUNTA (PE)	52
PUOLUSTUSVOIMIEN JOHTAMISJÄRJESTELMÄKESKUS (PVJJK).....	56
PUOLUSTUSVOIMIEN KANSAINVÄLINEN KESKUS (PVKVK).....	58
PUOLUSTUSVOIMIEN RUOKAHUOLLON PALVELUKESKUS (PURU).....	62
PUOLUSTUSVOIMIEN TEKNILLINEN TUTKIMUSLAITOS (PVTT)	64
PUOLUSTUSVOIMIEN TIEDUSTELUKESKUS (PVTK)	68
PUOLUSTUSVOIMIEN MATERIAALILAITOS (PVMATL).....	70
ELEKTRONIIKKALAITOS (EL).....	74
HAAPAJÄRVEN ASEVARIKKO (HAAPAJASEV).....	76
KEURUUN PIONEERIVARIKKO (KEUPIONV)	78
KOEAMPUMALAITOS (KOEAL)	80
KULJETUSVARIKKO (KULJV)	82
KUOPION ASEVARIKKO (KUOASEV)	84
LIEVESTUOREEN VARIKKO (LIEV)	86
LYLYN VIESTIVARIKKO (LYVV).....	88
PANSSARIVARIKKO (PSV).....	90
PARKANON PIONEERIVARIKKO (PARKPIONV).....	92
TALOUSVARIKKO (TALV).....	94
TERVOLAN VARIKKO (TERV)	96
TOIVAKAN ASEVARIKKO (TOIASEV).....	98
ÄHTÄRIN ASEVARIKKO (ÄHTASEV).....	100
SOTILASLÄÄKETIETEEN KESKUS (SOTLK).....	102
MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU (MPKK).....	105
MAASOTAKOULU (MAASK)	111
UTIN JÄÄKÄRIRYKMENTTI (UTJR).....	116

MAAVOIMAT (MAAV)	121
LÄNTINEN MAANPUOLUSTUSALUE (LMPA).....	125
LÄNTISEN MAANPUOLUSTUSALUEEN ESIKUNTA (LMPAE)	126
HELSINGIN SOTILASLÄÄNI (HELSSL)	128
HÄMEEN SOTILASLÄÄNI (HÄMSL)	130
KESKI-SUOMEN SOTILASLÄÄNI (KESSL).....	133
TURUN JA PORIN SOTILASLÄÄNI (TUR JA PORSL)	135
UUDENMAAN SOTILASLÄÄNI (UUDSL)	138
VAASAN SOTILASLÄÄNI (VAASL)	141
HÄMEEN RYKMENTTI (HÄMR).....	144
KAARTIN JÄÄKÄRIRYKMENTTI (KAARTJR).....	150
PANSSARIPRIKAATI (PSPR).....	155
PIONEERIRYKMENTTI (PIONR)	160
PORIN PRIKAATI (PORPR)	164
TYKISTÖPRIKAATI (TYKPR).....	168
VIESTIRYKMENTTI (VIESTIR)	171
ITÄINEN MAANPUOLUSTUSALUE (IMPA)	175
ITÄISEN MAANPUOLUSTUSALUEEN ESIKUNTA (IMPAE)	176
KUOPION SOTILASLÄÄNI (KUOSL).....	178
KYMEN SOTILASLÄÄNI (KYMSL).....	180
MIKKELIN SOTILASLÄÄNI (MIKSL).....	182
POHJOIS-KARJALAN SOTILASLÄÄNI (PKARSL)	184
RESERVIUPSEERIKOULU (RUK).....	186
KARJALAN PRIKAATI (KARPR).....	190
POHJOIS-KARJALAN PRIKAATI (PKARPR)	194
POHJOINEN MAANPUOLUSTUSALUE (PMPA)	197
POHJOISEN MAANPUOLUSTUSALUEEN ESIKUNTA (PMPAE).....	198
LAPIN SOTILASLÄÄNI (LAPSL).....	200
OULUN SOTILASLÄÄNI (OUSL)	203
JÄÄKÄRIPRIKAATI (JPR)	206
KAINUUN PRIKAATI (KAIPR).....	211
LAPIN ILMATORJUNTARYKMENTTI (LAPITR)	214
MERIVOIMAT (MERIV)	219
MERIVOIMIEN ESIKUNTA (MERIVE).....	224
MERIVOIMIEN MATERIAALILAITOS (MERIVMATL).....	226
MERIVOIMIEN TUTKIMUSLAITOS (MERIVTL)	228
MERISOTAKOULU (MERISK).....	230
SAARISTOMEREN MERIPUOLUSTUSALUE (SMMEPA).....	233
SUOMENLAHDEN MERIPUOLUSTUSALUE (SLMEPA)	238
UUDENMAAN PRIKAATI (UUDPR)	244

ILMAVOIMAT (ILMAV)	249
ILMAVOIMIEN ESIKUNTA (ILMAVE).....	256
ILMAVOIMIEN VIESTITEKNIKKALAITOS (IVL).....	259
LENTOTEKNIKKALAITOS (LENTOTL).....	261
VIESTIKOELAITOS (VKOEL).....	264
ILMASOTAKOULU (ILMASK).....	266
ILMAVOIMIEN TEKNIILLINEN KOULU (ILMAVTK).....	269
LENTOSOTAKOULU (LENTOSK).....	272
KARJALAN LENNOSTO (KARLSTO).....	275
LAPIN LENNOSTO (LAPLSTO).....	278
SATAKUNNAN LENNOSTO (SATLSTO).....	282
VUONNA 2006 LAKKAUTETUT JOUKOT	285
LÄÄKINTÄVARIKKO (LÄÄKV).....	286
PUOLUSTUSVOIMIEN TIETOTEKNIKKALAITOS (PVTIETOTL)	289
TOPOGRAFIKUNTA (TOPK).....	291
HELSINGIN ILMATORJUNTARYKMENTTI (HELITR).....	293
KOTKAN RANNIKKOALUE (KOTRA).....	296
SAVON PRIKAATI (SAVPR).....	300
LIITTEET	305
PUOLUSTUSVOIMIEN ORGANISAATIO VUONNA 2007.....	306
KATSAUS PUOLUSTUSVOIMIEN TOIMINTAAN VUONNA 2008.....	308
PUOLUSTUSVOIMIEN ORGANISAATIO VUONNA 2008.....	310
PUOLUSTUSVOIMIEN ARVOMERKIT VUONNA 2008.....	312
PUOLUSTUSVOIMIEN KUNNIA- JA PERINNEMARSSIT VUODESTA 1918	316
HAKEMISTOT	
JOUKKOHAKEMISTO	318
HENKILÖHAKEMISTO.....	327
CD-LEVY	
PUOLUSTUSVOIMIEN KUNNIAMARSSIT VUONNA 2007	

PUOLUSTUSVOIMAIN KOMENTAJAN TERVEHDYS

Ihmiskunnan perinteet ovat syntyneet vuosisatojen aikana sillaksi menneiden, olevien sekä tulevien sukupolvien välille. Ne ovat olleet tunnusomaisia järjestyneille yhteisöille niiden vahvan perustan rakennusaineina, mutta samalla tuottaneet toimintaa yllä pitävää uskoa, voimaa ja energiaa. Perinteitä arvostavien ihmisten on ollut luontevaa toimia yhdessä samojen peruspäämäärien hyväksi.

Sotilaselämässä yhteisiksi koettujen tapojen ja perinteiden arvo on korostunut. Niillä on vaalittu yhteisiä arvoja joukon sisäisen yhteishengen vahvistamiseksi. Toisaalta ne ovat etenkin vaikeina aikoina auttaneet sotilaita löytämään yksilöitä yhdistäviä konkreettisia elämänarvoja. Sellaisia ovat olleet kotiseuturakkaus, maakunnalliset tavat tai henkilökohtaiset harrastukset, taidot ja ominaisuudet. Kaikkia suomalaisia sotilaita yhdistävän ”sotalipun” alle ovat sopineet joukko-osastoliput ja tunnukset, puolustushaarojen ja aselajien moninaiset tavat sekä tietty määrä tervettä itsetuntoa, jopa uhoa.

Yleinen asevelvollisuus on ollut ja on tulevaisuudessakin Suomen puolustuksen suuri voimavara. Perinteiden merkitys maanpuolustuksen päämäärien saattamisessa kansan pariin on yhä merkittävä. Liekö monikaan asia luonut niin lujia siteitä eri ikäluokkien välille kuin ovat tehneet asepalveluksessa omaksutut tavat ja perinteet.

Puolustusvoimien juhlavuoteen ajoitetun julkaisun tarkoituksena on koota ja tallentaa vahvistetut joukko-osastoperinteet yhtenäiseksi tiedostoksi. Oli jo nähtävissä vaara, että miespolvien mukana unholaan saattaa mennä kohtalokkaan paljon sellaista tietämystä, jolla on merkitystä isänmaan puolustuksen henkisenä perustana.

Puolustusvoimain komentaja
Amiraali Juhani Kaskeala

LUKIJALLE

Sotilasjoukon identiteetti muodostuu monista tekijöistä, joista yhden on todettu olevan yhteenkuuluvuutta syventävät perinteet. Sotilasperinteitä on kahdenlaisia, vahvistettuja ja vahvistamattomia. Vahvistetut sotilasperinteet ovat syntyneet joukoille varta vasten luoduista tunnuksista, marsseista ja nimistä. Vahvistamattomat perinteet ovat yhtä arvokkaita, mutta syntyneet usein spontaanisti ilman virallista suunnittelutyötä. Kaikilla perinteillä on sotilasjoukossa oma tärkeä tehtävänsä.

Itsenäisen Suomen puolustusvoimien joukko-osastojen vahvistetuista perinteistä ei koko itsenäisyyden aikana ole tehty yhtenäistä koottua julkaisua tai tiedostoa. Tutkimuksellisiin tuloksiin perustuva selvitys perinteistä on jo kauan ollut ilmeinen puute puolustusvoimien piirissä. Tällä puutteella on myös ollut näkyviä heijastevaikutuksia. Vaikka joukko-osastojen ja itsenäisten yksiköiden tai laitosten historiikkeja on julkaistu lukuisa määrä, niissä esitetyt perinnetiedot ovat olleet usein toisiinsa nähden ristiriitaisia – eräissä tapauksissa myös vailla virallista pohjaa. Kunniakkaita sotilasperinteitä on joukkojen lakkauttamisen yhteydessä hävinnyt unohduksiin. Pareman tiedon puuttuessa, perinteet saattavat perustua monelta osin jopa vahvistamattomiin oletuksiin. Toisinaan perinteitä on jopa keksitty, kun joukon perustamisen tai organisaatiomuutosten yhteydessä on ollut kiire määrittellä perinteitä. Tämä kaikki on täysin inhimillistä, mutta virallislouostoisten perinteiden kannalta varsin ikävää.

Puolustusvoimissa vuosituhannen vaihteen aikoina toteutettujen rajujen organisaatiomuutosten vuoksi tiedon kerääminen ja perinteiden päivittäminen oli erityisen perusteltua ennen vuoden 2008 mittavan rakennemuutoksen käytännön toteutumista. Luonnehdittiinhan puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmä uudistukseen liittyvän viimeisimmän rakennemuutoksen olevan toteutuessaan suurin rauhanaikainen mullistus sitten vuosien 1944–1945 puolustusvoimien demobilisoinnin.

Suomalaisilla sotilasjoukoilla perinteitä kyllä riittää, mutta mistä tietoisuus on peräisin? Lähes kaikki puolustusvoimien joukko-osastoihin liittyvä perinnetieto on jo pitkään ollut sirpaloituneena

joukko-osastojen omiin esikuntiin, useampaan arkistoon ja lukuisiin arkistomuodostajiin tai kevyehköihin historiikkeihin. Puolustusvoimien perinteistä on toki kirjoitettu monissa teoksissa, mutta lähes poikkeuksetta ilman yhtenäistä ilmettä. Keskeisimpiä perinteisiin liittyviä tai niitä sivuvia teoksia ovat olleet Suomen Puolustusvoimat ennen ja nyt -teossarja edeltäjinne sekä lukuisat joukko-osastohistoriateokset ja -historiikit. Ansiokkaista historiallisista yleisesityksistä huolimatta yksityiskohtaisemmat perinneasiat lippujen tai tunnusten kuvia lukuun ottamatta ovat edellä mainituissa julkaisuissa jääneet valitettavan pinnalliseksi. Myös puolustuslaitoksen ja puolustusvoimien rauhanajan historiateoksissa ovat perinneasiat ymmärrettävistä syistä jääneet melko marginaaliseen asemaan. Sotilaselämän perinnekirja käsittelee aihetta yleisemmällä tasolla ilmiönä, menemättä yksityiskohtaisesti joukkoja koskeviin perinteisiin. Siksi puolustusvoimien joukkojen perinteistä kootun tiedoston ja yhtenäisen teoksen tarve oli ilmeinen.

Perinnetietojen keräämiselle ja niistä jalostetulle kirjalle löytyi myös esimerkki. Everstiluutnantti Christian Braunstein kirjoitti ja kokosi Ruotsin armeijan 1900-luvun joukko-osastoperinteistä kirjan ”Sveriges Arméförband under 1900-talet”, joka julkaistiin Ruotsissa vuonna 2003. Ruotsin Kuningaallinen Armeijamuseo toimitti kirjan vapaakappaleita Suomen puolustusvoimissa sotilasperinteitä vaaliville tahoille. Teokseen tutustumisen jälkeen koottiin puolustusvoimista, lähinnä Sotamuseosta ja Pääesikunnasta, perinneasioihin perehtynyt asiantuntijaryhmä keskustelemaan mahdollisuudesta käynnistää vastaavanlainen hanke myös Suomessa. Keskusteluiden ja pohdintojen lopputuloksena todettiin varsin yksimielisesti, että samantyyppinen kokonaisuus tulisi koota myös itsenäisen Suomen rauhanaikaisista puolustusvoimien joukko-osastoista ja niiden perinteistä. Puolustusvoimien arvokkaiden historia- ja perinnetietojen taltioimiseksi sekä niiden siirtämiseksi muuttumattomina seuraaville sukupolville Sotamuseo ja Sotahistorian laitos saivat Pääesikunnalta tehtäväkseen näiden tietojen kokoamisen. Taivotteeksi asetettiin laaja tietokanta, jonka materiaalista olisi mahdollista tehdä korkeatasoinen kirjajulkaisu palvelemaan ensisijaisesti joukko-

osastoja perinteiden vaalimisessa. Hankkeen pää-
tavoitteeksi päätetty perinnekirja soveltui luonte-
vaksi osaksi myös puolustusvoimien 90-vuotis-
juhluvuotta 2008.

Jo alusta alkaen työn arvioitiin olevan hyvin mitta-
va ja haasteellinen. Hankkeen toimitus- ja johto-
ryhmät myös tiedostivat perinneasioihin usein liit-
tyvät arkaluonteiset ja tunneherkät näkökulmat. On-
han historiaketjujen pituuksilla sekä muilla kun-
niakkailta taustoilla aina ollut puolustusvoimissa
vahva merkitys joukon identiteetille. Yksi hank-
keen päämäärinä oli yhtenäistää perustutkimuk-
sen keinoin puolustusvoimien perinnesarkaa eten-
kin vahvistettujen ja virallisten perinteiden osalta.
Epäviralliset, perusteettomat tai asiayhteyteen kuu-
lumattomat perinteet eivät kuulu vahvistettuihin,
vaalittaviin sotilasperinteisiin, mikä näyttää toisi-
naan olevan helposti sivuutettu tai unohdettu tosi-
seikka. Hanke ei siten ole nostanut vahvistamatto-
mia tai epävirallisia perinteitä vahvistettuihin kuu-
luviksi, eikä toisaalta myöskään alentanut olemas-
sa olevia vahvistettuja perinteitä.

Vakaan harkinnan jälkeen pidettiin tärkeänä mää-
rittää hankkeelle yksi mahdollisimman puoluee-
ton ja joukko-osastoista riippumaton päätaho, jolla
olisi päävastuu aineiston keräämisestä, tutkimi-
sesta ja toimittamisesta julkaisuksi. Hyvää, yhteis-
mitallista ja mahdollisimman tasapainoista loppu-
tulosta ajatellen puolustusvoimien ylimmässä joh-
dossa nähtiin parhaaksi ratkaisu, jossa työllä on
yksi kirjoittava päätoimittaja ja hänen ohjaukses-
saan asiantuntija- ja kirjoittajaryhmä.

Päätoimittaja laati toimintasuunnitelman, kokosi
tarvittavat asiantuntijat ja laati tiedonkeruulomak-
keen, jonka pohjalta käsikirjoitusta alettiin raken-
taa. Pääesikunnan henkilöstöosasto otti vastuun
tarvittavien tietojen kokoamisesta joukko-osastoil-
ta. Tiedonkeruun myötä saatu aineisto käsiteltiin,
tarkastettiin tutkimuksellisesti ja yhdenmukaistet-
tiin sekä muokattiin tiiviimmäksi käsikirjoituk-
seksi Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian
laitoksen ja Sotamuseon yhteisprojektina. Toimi-
tuskunta vastasi myös tietojen keräämisestä jo lak-
kautetuista joukko-osastoista, joiden perinteet ei-
vät ole siirtyneet nykyisin toimivien joukkojen
vaalittaviksi.

Laajan ja haasteellisen tutkimushankkeen takana
on toimituskunnan lisäksi ollut lukuisia henkilöi-
tä, joiden myötävaikutuksella työ eteni tavoiteai-
kataulussaan. Suurin kiitos perustiedoista on osoi-
tettava teoksen varsinaisille kohteille eli puolus-
tusvoimien joukko-osastoille ja laitoksille sekä
niissä palveleville perinneasioista vastaaville hen-

kilöille. Jokaisella joukolla näytti olevan oma ta-
pansa kerätä projektin laatimalle tietolomakkeelle
perinneasioita. Monet turvautuivat omaan henki-
löstöönsä, eräät käyttivät apunaan kokeneita tutki-
joita, toiset taas vakinaisesta palveluksesta eron-
neita sotilaita tai joukko-osastossa aiemmin pal-
velleita henkilöitä. Myös perinneyhdistysten ja
kilttojen asiantuntemusta hyödynnettiin perinne-
tietojen kokoamisessa. Yhtä kaikki, tietojen kerää-
misen merkitys ymmärrettiin ja siihen myös suh-
tauduttiin vakavasti. Hankkeen käyttöön saapu-
neen tiedon heterogeenisyydestä huolimatta, oli
perustietojen pohjalta hyvä jatkaa. Tässä yhtey-
dessä on myös aiheellista korostaa sitä, että kirjan
kokoomateosmaisen luonteen vuoksi jouduttiin
joukko-osastojen lähettämistä laajahkoista tietopa-
keteista tiivistämään ja rajaamaan kirjaan vain kes-
keisin aineisto. Mitään tietoa ei kuitenkaan ole esi-
merkiksi lakkautettujen joukko-osastojen tai jouk-
koyksiköiden perinnelippujen, -marssien sekä vas-
taavien tunnusten osalta hävitetty. Kaikki kerätty
laaja aineisto säilytetään jatkossakin sähköisenä
tietopankkina ja kansioina Sotamuseossa tulevai-
suuden perinnehankkeita tai tutkimuksia silmäl-
läpitäen.

Asiantuntijoiden osuus teoksen käsikirjoitusta laa-
dittaessa oli merkittävä. Etenkin sotilasperinteis-
iin liittyvien heraldisten tunnusten osalta suuren
kiitoksen havainnoista ja korjausesityksistä ansait-
sevat Aliupseeriliiton puheenjohtaja Petteri Leino
ja majuri Janne Mäkitalo. Heidän asiantuntemus-
taan monissa yksityiskohdissa, etenkin puolustus-
voimien kurssi- ja suoritusmerkkien tuntemukses-
sa on vaikea ylittää. Kiitokset myös filosofian mais-
teri Mikko Karjalaiselle ja everstiluutnantti, filoso-
fian tohtori Petteri Joukolle, jotka avustivat toimi-
tuskuntaa asiantuntemuksellaan.

Kaavioiden ja organisaatioiden ymmärtäminen vaa-
tii avukseen tulkin, nytkin sellainen löytyi Pääesi-
kunnan viestintäosastolta. Puolustusvoimien vies-
tintäjohtaja Ossi Kervistä käy kiittäminen uusim-
man organisaatiouudistuksen avaamisesta suomen
kielelle.

Teoksen organisaatiokaavioiden ja karttojen puh-
taaksiirtämisestä on jälleen kerran vastannut
alan eittämätön ammattilainen Marjo Grönroos,
jonka kanssa on aina ollut ilo tehdä yhteistyötä.

Kirjallisen lähdemateriaalin ja painetun lähteistön
osalta kiitokset menevät Maanpuolustuskorkea-
koulun kirjastonhoitaja Timo Wallinille. Hän tun-
tee tämän sotatieteellisen kansallisomaisuuden si-
sällön ja ymmärtää sen todellisen arvon.

Kirjaan kuuluvan sotilasmusiikki-CD-levyn mars-
sit on soittanut Kaartin Soittokunta. Suuri kiitos
CD:n toteutumisesta ja sen saamisesta osaksi kirjaa
lankeaa musiikkimajuri Elias Seppälälle.

Erinomaisen kuvamateriaalin käyttöön saamisesta
kiitokset kuuluvat Puolustusvoimien Kuvakeskuk-
sen johtajalle majuri Markku Happoselle, graafiko
Tiina Kokkoselle ja CD-levyn kannen toteutuk-
sesta vastanneelle graafikko Annele Paloselle.

Arkistomateriaali on saatu käyttöön Sota-arkistos-
ta, josta kiitos filosofian maisteri Jukka Helteelle.

Joukko-osastojen yhteydessä toimivista perin-
neyhdistyksistä ja killoista toimituskunta sai pal-
jon apua Maanpuolustuskiltojen Liiton aiemmalta
toiminnanjohtajalta Jarmo Meriseltä, jonka pitkä
kokemus ja työura järjestökentässä auttoivat työ-
ryhmää eteenpäin käsikirjoituksen viimeistely-
työssä.

Kirjan luettavuuden kannalta suuri ansio käsikir-
joituksen kieliäsun tarkastamisesta ja lukuisista
oikaisuista kuuluu toimituspäällikkö Pekka Salo-
rannalle. Hänen pitkäaikainen kokemus ja tarkka
virhesilmä olivat tarpeen kirjan lopullisessa pai-
nokuntoon saattamisessa.

Näin laajassa hankkeessa toimituskunnan työ-
rauha ja taustavoimat ovat perusedellytyksistä tär-
keimpiä. Koko johto- ja seurantaryhmä ansaitsevat
toimituskunnan nöyrimmän kiitoksen. Pääesikun-
nan henkilöstöosaston komentoalan majuri Ilpo
Karvinen ja komentajakapteeni Peter Söderlund
avustivat toimituskuntaa aina kun siihen oli tar-
vetta. He tukivat käsikirjoittajia pyyteettömällä ta-
valla kaikissa ongelmatilanteissa. Ilman puolus-
tusvoimien henkilöstöpäällikön, kenraaliluutnant-
ti Hannu Herrasen, Sotamuseon johtajan, valtio-
tieteiden maisteri Markku Palokankaan ja Sotahis-
torian laitoksen tutkijan, dosentti Martti Turtolan
voimakasta tukea olisi hanke jumiutunut monessa
kohtaa paikoilleen. Kiitokset myös nimetyille
avustajille, jotka virkatöinään tekivät tärkeää esi-
työtä varsinaiselle toimituskunnalle.

Vailla teoksen esikuvaa ja sen isää, ruotsalaista
everstiluutnantti Christian Braunsteinia tämä työ

olisi saattanut Suomessa siirtyä hamaan tulevai-
suuteen. Hänen kansalliset rajat ylittävät ystävälli-
nen apunsa sekä kullannarvoiset näkemykset työn
problematiikasta auttoivat etenkin päätoimittajaa
keskittymään tiiminsä kanssa aina ”olennaiseen”,
ilman suurempia ongelmia. Suoranaisia ohjeita
siitä, mitä kannattaa ja mitä ei kannata tehdä, tuli
myös lukuisia. Etenkään niiden merkitystä työn
valmistumisen kannalta ei voida ohittaa.

Kirjan kustantamiseen vaaditaan aina taloudelli-
sia resursseja. Vaikka kirjaa työstettiin pääasiassa
virkatyönä, tarvittiin painotyöhön ulkopuolista ra-
hoitusta. Tämän mahdollisti rahallinen tuki puo-
lustusvoimien toimintaa tukevista Maapuolustuk-
sen Kannatussäätiöstä ja Puolustusvoimien Tuki-
säätiöstä. Ilman edellä mainittujen säätiöiden tu-
kea olisivat lopputulos ja painojälki olleet huo-
mattavasti vaatimattomampia.

Kaiken kaikkiaan hanke eteni reippaassa talkoo-
hengessä yli kahden ja puolen vuoden ajan, pää-
osin muutaman hengen työryhmässä. Vaikka kirja
oli määrätty sotilaskäskyasiana tehtäväksi virka-
työnä, teosta rakennettiin kuin ”Iisakin kirkkoa”
usein iltaisin sekä lukuisina urakkaviikonloppui-
na. Päätoimittajana osoitan erityisen suuren kiin-
toksen ja kunnian kirjan sisällöstä prikaatikenraali
ja sotatieteiden tohtori Pentti Airiolle, filosofian
maisteri Lauri Haavistolle, filosofian maisteri Jo-
hanna Keinäselle, arkistonhoitaja Kyösti Ihanuk-
selle ja musiikkikapteeni Jukka Vuoliolle. Tämä
ydintyöryhmä oli aina valmis työskentelemään
yhteisen päämäärän saavuttamiseksi omien työ-
tehtäviensä ohessa. Heistä löytyi nykyajalle epäta-
vanomaista pitkäjänteisyyttä, epäitsekkyyttä ja esi-
merkittäviä sitoutumista tavoitteisiin. Kunnia heil-
le, joille se kuuluu!

Valmistuttuaan teos määrittää mahdollisimman
yhteismitallisesti voimassa olevat joukko-osasto-
perinteet ja on sellaisenaan pohja tuleville muu-
toksille. Toimituskunta toivoo, että kirja kuluu lu-
kijankuntansa käsissä ja että sen hakuteosmaista
luonnetta sekä tutkimuksellista antia käytetään
hyväksi uusien ja vanhojen perinteiden kokoami-
sessa, kenties myös perinnetietojen saattamisessa
edelleen tuleville sukupolville. Tästä on hyvä jat-
kaa – perinteitä kunnioittaen.

Helsingissä kansallisena veteraanipäivänä
27. huhtikuuta 2008.

Päätoimittaja Marko Palokangas

JOHDANTO

Tutkimuksen tavoitteet, rajaukset ja työskentelymetodit

Tämän teoksen keskeisen tiedon muodostavat vuoden 2007 mukaisten puolustusvoimien joukko-osastojen, esikuntien, sotilaslaitosten ja sotakoulujen perinteet. Perinnetietojen kerääminen yhdeksi tietokannaksi mahdollisti kirjallisen julkaisun tekemisen osana puolustusvoimien 90-juhlavuotta. Tämä kirja on siten vain yksi ilmentymä ja osa suurempaa perinneprojektia.

Juhlakirjamaisen luonteen vuoksi oli perusteltua rajoittaa sivumäärää. Niinpä monisataasivuinen teos mahdollisti valitettavasti vain toimivien joukkojen kuvitettujen perinnetietojen esittämisen. Sitä kaikki vuosina 1918–2005 olemassa olleet, mutta lakkautetut joukko-osastot jouduttiin rajamaan tämän kirjan ulkopuolelle. Samaa periaatetta noudatettiin joukkoyksiköiksi siirtyneiden entisten itsenäisten joukko-osastojen osalta.

Vaikka kirja valottaa joukkojen perinteitä ja historiaa koko itsenäisyyden ajalta, rajattiin myös sotien aikaiset joukko-osastot esityksen ulkopuolelle. Suomessa on toki monipuolisempi tunnusmaailma kuin esimerkiksi Ruotsissa, mihin yhtenä syyinä ovat juuri sotien 1939–1945 aikana tehdyt tunnukset. Talvi-, jatko- ja Lapin sodassa muodostuneiden perinteiden on todettava olleen luonteeltaan enimmäkseen epävirallisia vahvistettujen sotilasperinteiden rinnalla. Täten teos käsittelee muutamaa poikkeusta tai mainintaa lukuun ottamatta vain rauhanaikaisia sotilasperinteitä, mitenkään sota-ajan perinteitä aliarvioimatta. Tämä esitys ei siis ole sota-aikaisten joukkojen perinnehistorioita toistava, joten kirja noudattaa tätä periaatetta myös rajauksissaan.

Sisäasiainministeriön alaisena jo vuodesta 1919 alkaen toimineet rajavartiostot, jotka vuonna 1931 muuttuivat Rajavartiolaitokseksi, rajattiin tämän teoksen ulkopuolelle. Rajavartiolaitoksen historia-teoksissa muun muassa vuosilta 1969 ja 1994 ovat perinteet otettu huomioon, joten niiden sisältöä oli turha lähteä toistamaan.

Suojeluskuntajärjestön toiminta vuosina 1918–1944 olisi kiistatta ansainnut oman lukunsa Suomen maanpuolustuksen perinnehistoriassa. Sen

perinteiden esittäminen päätettiin kuitenkin rajata tämän kirjan ulkopuolelle. Erityisesti Kari Selénin ja Ali Pylkkäsen suojeluskuntajärjestöä käsittelevän historiateoksen sisältö on hyvin kattava myös perinneasioissa, joten järjestöön ei tässä kirjassa muutamaa mainintaa lukuun ottamatta puututa.

Kukin artikkeli on koottu laajasta arkistomateriaalista, lukuisista lähdeteoksista sekä joukkojen itse ilmoittamista perinnetiedoista. Valtavaan tietomäärään jouduttiin käsikirjoitusta laadittaessa ja perustutkimuksen tuloksena tekemään paljon tiivistyksiä, yhdenmukaistamista, rajauksia sekä virheellisiksi osoittautuneiden tietojen oikaisuja. Tästä syystä jätettiin monia perinteisiin liittyviä, mutta osin toissijaisia yksityiskohtia mainitsematta oleellisempien historiatietojen kustannuksella. Tämä ei kuitenkaan tarkoita pikkupiirteisten perinteiden väheksyntää tai tuhoamista, mutta keskeisten perinteiden esille tuomisen katsottiin palvelevan paremmin kirjan laajaa kohderyhmää sekä teoksen yhtenäistä lopputulosta.

Hankkeen työryhmän työskentelytavat, tutkimusmetodit sekä niissä esiintyneet haasteet on aiheellista perustella, koska niillä on merkitystä erityisesti tiedon esitystavan ja viitteissä esiintyvien lisähuomautusten kannalta. Artikkeleiden sisältö rakennettiin tässä esitettyjen rajausten ja periaatteiden mukaan.

Historiakappale

Historialuvun rakentamisessa käytettiin runkona joukko-osastojen lähettämiä perustietoja, joita tarkastettiin arkistolähteistä sekä kirjallisuudesta. Noudatettava yleisperiaate syntyi kolmesta peruselementistä. Ensimmäisessä kappaleessa selvitetään pääsääntöisesti joukon nimi, lyhenne, nykyinen tehtävä ja joukko-osastoissa niiden alaisuudessa toimivat joukkoyksiköt. Viimeinen lause kertoo joukon vaalivaksi vahvistetut perinteet edeltäjäjoukkojen sekä tapojen osalta.

Toisessa kappaleessa selvitetään joukon perinnetietojen katkeamattomuutta sekä vahvistettuja ja käskettyjä perinteitä. Kaikki perusteettomat tai epäviralliset perinteet rajattiin kappaleessa käsitelyä ulkopuolelle.

Kolmannessa kappaleessa käsitellään joukon toiminnallista historiaa edeltäjajoukkojen kautta nykyisyydestä aina kantajoukon perustamisajankohtaan saakka. Tässäkin keskityttiin vain katkeamattomien toimintaketjujen historiaan. Mikäli jokin löyhästi katsottava edeltäjajoukko oli tullut aiemmin lakkautetuksi, aloitettiin toiminnallisen historian selvittäminen vasta uuden kantajoukon perustamisesta. Niiden joukkojen osalta, jotka ovat perustettaessa tulleet muodostetuksi kahdesta tai useammasta samantasoisesta joukosta, selvitettiin niiden kaikkien toiminnallinen historiaketju tämän lisäksi kohdissa "Sijaintipaikat" ja "Komentajat". Historian kulussa sivusta liitettyjen joukkojen toiminnallinen historia jätettiin tarkemmin taustoiltaan selvittämättä, mikäli vahvin kantajoukko oli selvästi määritettävissä. Epäselvissä tai kiistanalaisissa tilanteissa ratkaisu tehtiin tapauskohtaisesti tarkan tutkimustiedon perusteella.¹

Joukkojen historiaketjujen osoittautuessa toisinaan hyvin monimutkaisiksi, aiheutti tutkimus lukuisia tulkinnanvaraisuuksia. Tällöin ratkaisu tehtiin tarkan harkinnan jälkeen tapauskohtaisesti sivuuttaen kaikki mahdolliset tunnuseikat, tulehtuneen työilmapiirin tai joukkojen kesken vallinneen keskinäisen perinnekateuden. Vaikka toimintuskunnan tekemät ratkaisut saattoivatkin työn edetessä aiheuttaa joukoissa erimielisyyttä, lopputuloksen toivotaan palvelevan tässä perimmäistä tarkoitusta eli historiallista tulkintaa, jolla tunnetusti on monta totuutta.

Sijaintipaikat

Joukko-osastojen edeltäjien nimien ja sijaintipaikkojen yksiselitteinen luettelemisen havaittiin jo työn alkuvaiheessa olevan hyvin monimutkaista ja haasteellista. Peruslähtökohtina ovat olleet pääsääntöisesti niin sanotun kantajoukon historiaketjun seuraaminen aina perustamisesta nykytilaan.

Joukon nimi on saattanut sen perustamisen jälkeen vaihtua useaan otteeseen. Sama koskee joukko-osaston sijaintia eri paikkakunnilla. Sijaintiparametri nojautuu lähtökohtaisesti joukon toiminnalliseen historiaketjuun ja siinä tapahtuneisiin muutoksiin. Muuan ongelma olivat ne Suomen kunnat tai kaupungit, joita ei enää ole. Sama ongelma syntyi mahdollisista kuntaliitoksista ja -yhtymistä, jotka mutkistivat paikkakuntien yksiselitteistä nimeämistä. Tästä syystä sijaintipaikkakunnan perään on pääsääntöisesti merkitty myös monelle lukijalle tutumpi varuskunnan nimi, jota joukko-osastosta puhuttaessa on usein käytetty.

Sijaintipaikkoja tutkittaessa ja selvitetessä käytettiin pääasiallisina lähteinä kohdan "Lähdeaineistoa" materiaalia eli joukko-osaston historiikkejä ja vastaavia teoksia. Tärkeimpänä julkaisemattomana lähteenä mainittakoon Sota-arkistossa oleva puolustusvoimien vuonna 1973 laatima "Mitä – Missä – Milloin" -niminen puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen tietokanta. Sota-arkistosta ovat löydettävissä myös Puolustuslaitoksen ja Puolustusvoimien Pysyväiskäskykokoelmat, sekä tutkijasalin ja asiakaspalvelun käytössä olevat organisaatiokortisto.²

Aiheesta on myös laadittu muutama erinomainen koottu taulukko. Yksi näistä on julkaistu nimellä "Suomen rauhanaikaiset joukko-osastot, esikunnat, sotakoulut ja sotilaslaitokset vuosina 1920–1974" teoksessa *Suomalainen reservinupseeri I, vuodelta 1974*. Myös Sota-arkiston kokoama "Puolustusvoimat valtiokalenterissa 1929–1939 ja 1946–2000" on sijaintipaikkoja tutkittaessa ollenainen lähde.³

Liput

Joukko-osastolipuista esitetyt tiedot perustuvat painamattomiin asiakirjalähteisiin, pääasiallisesti tasavallan presidentille tai puolustusvoimain komentajalle tehtyihin esityksiin. Joissain tapauksissa asiakirjan puuttuessa on jouduttu turvautumaan joukko-osaston lippukirjaan tai kirjallisuuteen. Esityksissä on kerrottu vapaamuotoisesti lipun heraldinen selitys, vahvistamisajankohta joukko-osastolle ja mahdollinen hyväksymispäivämäärä, mikäli tiedot ovat asiakirjoista löytyneet tai joukko-osasto on ne ilmoittanut. Lippuja koskevat alkuperäisasiakirjat ovat pääosin löydettävissä Sota-arkistosta Pääesikunnan komento-toimiston "perinnekansiot" -kokoelmasta ja Sotamuseossa säilytettävistä perinnekansioista.⁴

Joukko-osastolippujen kuvat ovat suurimmaksi osaksi peräisin Sotamuseon kokoelmiin talletetuista lippupiirustuksista, jotka on valokuvattu. Uusimmista lipuista ei kuitenkaan ole samankaltaisia piirustuksia, joten osa niistä päädyttiin piirtämään uudelleen puhtaaksi.

Joukko-osastotunnukset

Joukko-osastotunnuksista esitetyt tiedot perustuvat painamattomiin puolustusvoimain komentajalle tehtyihin esityksiin. Joukko-osastotunnuksista on lyhyt kuvaus, mahdollinen suunnittelutyöhön liittyvä historia ja vahvistuspäivämäärä. Myös

joukko-osastotunnuksia koskevat asiakirjat ovat pääosin löydettävissä Sota-arkistosta Pääesikunnan komento-toimiston ”perinnekansiot” -kokoelmasta ja Sotamuseossa säilytettävistä perinnekansioista.⁵

Joukko-osastoristit

Joukko-osastoristeistä esitetyt tiedot perustuvat painamattomiin puolustusvoimain komentajalle tehtyihin esityksiin. Risteistä on lyhyt kuvaus, mahdollinen suunnittelutyöhön tai muu siihen liittyvä historia ja ristin vahvistuspäivämäärä.⁶

Joukko-osastoristit on pääosin kuvannut Puolustusvoimien Kuvakeskuksen valokuvaaja Jarno Riipinen.

Kurssimerkit

Kurssimerkit on valittu Sotilas- ja virkapukuohjesäännön mukaan. Merkeistä esitetyt tiedot perustuvat painamattomiin asiakirjalähteisiin, pääasiallisesti puolustusvoimien pysyväisasiakirjoihin (PAK) ja niiden puuttuessa Janne Mäkitalon kirjaan ”Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit”. Teosta koottaessa pysyväisasiakirjakokoelma ei ole ollut kaikkien merkkien osalta ajan tasalla. Vuosien varrella muun muassa merkin nimi, jakoperusteet ja myöntäjä ovat saattaneet muuttua. Jotakin merkkejä ei myöskään jaeta enää, tosin niihin on lähtökohtaisesti vielä kanto-oikeus. Tätä tietoa ei valitettavasti löydy asiakirjalähteistä.

Päivitettyjä tietoja etsittäessä suurena apuna ovat olleet majuri Janne Mäkitalon lisäksi majuri Ilpo Karvinen ja komentajakapteeni Peter Söderlund Pääesikunnan henkilöstöosastolta sekä eri joukko-osastojen edustajat: ilmavoimien kurssi- ja koulutuksellisten merkkien osalta Ilmavoimien henkilöstöosaston suunnittelija Helena Palomäki, sotilaskapellimestarin merkkien osalta Sotilasmusiikkikoulun johtaja, majuri Janne Siniketo, sotilaspappien merkin osalta kenttärovasti Seppo Ahonen, teknikko- ja insinööriupseerikurssin merkkien osalta Hämeen Rykmentin koulutussuunnittelija Eija Rampa ja insinöörikapteeni Arto Kotajärvi sekä ali-, toimi- ja opistoupseereille jaettujen ja jaettavien merkkien osalta Petteri Leino.

Kurssimerkit ovat pääosin uudelleen kuvanneet Puolustusvoimien Kuvakeskuksen valokuvaaja Juhani Kandell ja Sotamuseon tutkija Johanna Keinänen.

Kunniamarssit

Joukko-osastojen kunniamarssit ovat sotalaitoksissa vanhaa perua. Nykyisen tutkimuksen valossa ensimmäiset joukko-osastojen kunniamarssit hyväksyttiin virallisiksi vuonna 1881, kun maahamme perustetut asevelvolliset tarkk’ampujapataljoonat aloittivat toimintansa. Suomen valtiollisen itsenäisyyden aikana ensimmäiset kunniamarssit vahvistettiin muutamille rykmenteille syksyllä 1918.

Kunniamarsseja saivat perustellusti esittää rykmentit itse. Rykmentin harkitessa omaa kunniamarssiaan toivottiin, että se olisi historiallinen tuttu marssi, joka sopisi joukko-osastolle sen rekrytointialue huomioon ottaen. *Porilaisten marssi* oli tällöin varattu koko sotaväen yhteiseksi kunniamarssiksi. Samoin *Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa* oli varattu ratsuväkirykmenttien yhteiseksi kunniamarssiksi. Rykmenttien oli lähetettävä vähintään kaksi marssiehdotusta päällekkäisyyksien välttämiseksi. Ehdotukset oli lähetettävä Suomen sotaväen päällikölle. Hän laati lausuntonsa ehdotuksista ja lähetti ne edelleen sota-asiaintoimituskunnalle, myöhemmin sotaministeriölle.

Sota-asiain toimituskunnalla oli kesäkuusta 1918 alkaen käytössään komitea, joka vastasi nuoren sotaväen musiikkijärjestelyistä. Komitean nimi oli Armeijan soittokuntien järjestelykomitea. Sen puheenjohtajana toimi everstiluutnantti Aksel Rudolf Gabriel Stenius sekä jäsenenä Helsingin Musiikkiopiston rehtori Erkki Melartin ja Suomen Valkoisen Kaartin soittokunnan kapellimestari Aleksei Apostol. Kunniamarssiasioissa käytettiin lisäksi ulkopuolisia musiikkiasiantuntijoita, joista huomattavimpia olivat kenraalimajuri Otto von Freyman ja professori Heikki Klemetti. Komitean vaikutus kunniamarssiasioissa oli varsin merkittävä, sillä sotaministeri ja Suomen sotajoukkojen silloinen ylipäällikkö, kenraalimajuri Wilhelm Alexander Thesleff vahvisti ensimmäiset kunniamarssit 11.11.1918 järjestelykomitean yksimielisen puoltolauseen perusteella. Vuodesta 1918 alkaen kunniamarssien hyväksyminen on kuulunut ylipäällikölle. Käytännössä hyväksyjä on ollut tasavallan presidentti.

Itsenäisyyden aikana kunniamarsseja on uudistettu useaan otteeseen erilaisten organisaatiouudistusten yhteydessä. Ensimmäinen yhteinen joukko-osastojen kunniamarssiluettelo julkaistiin vuonna 1928. Tällöin suomalainen sotaväki vakinaistettiin.

Vuonna 1936 tasavallan presidentti vahvisti joukko-osastojen uudet kunniamarssit, kun oli siirretty

alueelliseen puolustusjärjestelmään. Sotien 1939–1944 aikana rauhanaikainen joukko-osastojen kunniamarssijärjestelmä ei enää toiminut, sillä sota-aikana organisaatiot olivat muuttaneet joukko-osastojen nimet. Ainoastaan *Porilaisten marssi* säilytti asemansa puolustusvoimien yhteisenä kunniamarssina. Tämän lisäksi vuonna 1936 Ilmavoimien saama kunniamarssi säilytti asemansa ja tulkinanvaraisesti voidaan todeta Robert Kajanuksen säveltämän *Sotamarssin* olleen myös virallinen kunniamarssi, sillä vuoden 1936 luettelon mukaan se oli vahvistettu niiden joukko-osastojen kunniamarssiksi, joille ei marssia ollut erikseen määrätty.

Vuoden 1957 alussa astui ensimmäisen kerran sodan jälkeen joukko-osastojen perinneuudistuksen yhteydessä voimaan uudet joukko-osastokohtaiset kunniamarssit. Vuonna 1978 kunniamarssijärjestelmää laajennettiin siten, että tärkeät johtoesikunnat ja sotilaslaitokset saivat omia kunniamarssiaan. Tällöin myös sotilassoittokunnat saivat oman yhteisen marssinsa.

Erilaiset uudelleenjärjestelyt 1980-luvulta alkaen saivat aikaan sen, että kunniamarssit jouduttiin vahvistamaan muutosten yhteydessä. Pääesikunta alkoi julkaista marseista ajankohtaisia luetteloita, kun muutoksia oli tapahtunut riittävän paljon.

Vuonna 1990 puolustusvoimissa ryhdyttiin joukko-osastojen supistamisien ja uudelleenorganisointien yhteydessä käyttämään perinnemarssija, jotta vanhat arvokkaat joukko-osastoperinteet eivät kokonaan kuolisi. Perinnemarssit hyväksyi puolustusvoimain komentaja. Ylipäällikön ja puolustusvoimain komentajan keskustelun pohjalta päädyttiin siihen, että komentaja vahvistaisi myös kunniamarssit. Näin tapahtuikin vuodesta 2001 alkaen. Perinnemarssijärjestelmä edellytti uudentyyppistä luettelointia, sillä monessa tapauksessa sama marssi toimi sekä kunniamarssina että perinnemarssina.

Joukko-osastojen kunniamarssien vahvistamispäivämäärät perustuvat pääosin tasavallan presidentin esittelyihin. Viimeisten 10 vuoden ajalta tietojen hankinnassa on tukeuduttu joukko-osastojen lisäksi pääesikunnan henkilöstöosaston asiantuntemukseen.

Itsenäisyyden aikana joidenkin marssien nimet ovat muuttuneet. Tässä teoksessa marssin nimi on ilmoitettu viimeisen kunniamarssiesittelyn mukaisesti. Joidenkin marssien osalta säveltäjänimi on ajankohtaistettu. Esimerkiksi pioneerien *Koljonvirran marssin* säveltäjä on Christian Wester, ei Kristeri Wester.

Joukko-osaston lähettämät tiedot olivat koko selvitystyön lähtökohtana. Monien joukko-osastojen tiedot olivat hyvinkin perusteellisia. Monelta osin tietoja on jouduttu tarkistamaan. Selvitystyössä ilmeni myös, että joillakin laitoksilla, jotka olivat ilmoittaneet omaavansa kunniamarssin, ei siitä löytynyt tasavallan presidentin vahvistusta.

Tässä teoksessa on ilmoitettu myös marssien sanoittajat, vaikka osa sanoitetuista marsseista on hyväksytty kunniamarssikäyttöön ilman sanoja. Monet kunniamarssit on sovitettu useaan eri otteeseen. Tässä teoksessa on ilmoitettu sovittanimet vuoden 2007 käytännön mukaan. Marssien historiallinen selvitys perustuu joukko-osastojen antamiin tarkistettuihin tietoihin, erilaisiin kirjallisiin lähteisiin ja haastatteluihin. Kokonaisuudessaan marssien selvittäminen oli yllättävän aikaa vievä tehtävä. Koska kunniamarssi on joukkojen ”soiva lippu”, tulisi puolustusvoimien arvokkaan marssikokoelman saada uusi kokonaisvaltainen hyväksyntä erinäisten epäselvyyksien poistamiseksi ja tietojen saamiseksi ajankohtaisiksi.

Vuodesta 1918 vuoteen 2007 puolustusvoimien käyttöön on hyväksytty yhteensä 69 marssia. Nämä ovat esitetty kirjan liitteenä olevassa taulukossa.

Teokseen kuuluu olennaisena liitteenä CD-levy, jonka tarkoitus on avata kunniamarssit ”soivana kirjana” lukijalle. Äänitettä voi siten samalla kuunnella lukiessaan kirjasta tietoja kunniamarsseista.

Museot, muistomerkit ja perinnetilat

Muistomerkkien ja perinnetilojen tiedot perustuvat pääosin joukko-osastojen kyselylomakkeella itse antamiin vastauksiin. Koska joukkoja on paljon, kysymystä on luonnollisesti käsitelty varsin monella tavalla. Jotkut ovat kirjoittaneet asiasta laajasti antaen monisivuisen selonteon toisten tyytyessä hyvin suppeaan luetteloon.

Tietoja on kyselylomakkeiden lisäksi tarkistettu ja täydennetty Antero Tuomiston teoksesta ”Suomalaiset sotamuistomerkit” sekä Heikki Tiilikaisen toimittamasta kirjasta ”Muistoja Pohjolasta”. Sotasokeat ry:n kevätojulkaisuina vuosina 1979–1985 ilmestynyt Sampo Ahdon mittava teossarja suomalaisista sotilasmuistomerkeistä on yksi tämän aiheen peruslähdekokoelmasta. Tammenlehvän perinneliiton muistomerkkityöryhmä ryhtyi syksyllä 2007 keräämään ja julkaisemaan muistomerkkitiedostoa internetiin, joka on myös auttanut tietojen tarkistamisessa. Tiedosto tosin pohjautuu pitkälti Tuomiston kirjaan, mutta siitä on

löydettävissä paljon lisätietoakin. Näiden ohella on joissain tapauksissa tukeuduttu joukko-osastojen omilla internetsivuilla oleviin selostuksiin joukon perinneasioista.

Laajan materiaalin vuoksi toimitus on joutunut tekemään rajauksia. Teokseen ei ole otettu kaikkia yleisiä muistomerkkejä, jotka liittyvät puolustusvoimiin tai sivuavat epäsuorasti joukkoja. Erityisesti tämä koskee laajan Suomen maaperän lisäksi jopa ulkomailla sijaitsevia lukuisia taistelumuistomerkkejä. Rajanveto on ollut vaikeaa eikä virheiltäkään liene välttytty. Samoin on rajattu pois plaketit, standardit ja muut perinne-esineet sekä perinnetapahtumat. Sotamuseon tallettamia satoja perinnetykkejä, panssarivaunuja tai muita esineitä ei myöskään ole täydellisesti voitu esitellä, sillä niitä on puolustusvoimien eri kohteissa sijoitettuina yli 700 kappaletta. Vaikka pääpaino on pidetty tiukasti joukko-osaston omissa muistomerkeissä sekä perinnetiloissa, olisi kattavan tai täydellisen luettelon esittäminen oman teoksen arvoinen kokonaisuus.

Killat ja perinneyhdistykset

Puolustusvoimien joukkoihin liittyy kiinteä vapaaehtoinen maanpuolustuksellinen yhdistys- ja kiltatoiminta. Suomen on sanottu olevan yhdistys-

ten luvattu maa. Kun tarkastellaan joukko-osastojen yhteydessä toimivien rekisteröityjen kiltojen ja perinneyhdistysten, sekä rekisteröitymättömien ja epävirallisten seurojen toimintaa, sanonnan aiheellisuus on päivänselvä. Tässä teoksessa rajanveto tehtiin ottamalla huomioon joukko-osaston tai vastaavan yhteydessä toimivat keskuskillat ilman alaosastoja sekä keskeisimmät perinneyhdistykset. Kaikki alaosastojen alajaostot tai paikallisyhdistykset jätettiin selvityksen ulkopuolelle, samoin monet arvokasta maanpuolustustyötä tekevät säätiöt. Epäviralliset seurat, muutamaa perinnehistoriallisesti maininnan arvoista ”kilttaa” lukuun ottamatta rajattiin luettelematta.

Maanpuolustuksen yhdistyskentästä on tehty hyvä perusteos, joka vastaa yksityiskohtaisemmin ja kattavammin niistä tietoja etsivää tutkijaa. Killoista ja niiden historiasta on yksityiskohtaista tietoa vuonna 1993 julkaistussa Ari-Pekka Elomaan teoksessa ”Tahtoa ja tekoja, maanpuolustuskiiltojen liitto 1963–1993”. Myös Juhani U. E. Lehtosen ”Sotilaselämän perinnekirjan” viimeisenä liitteenä on ansiokkaasti koottu listaus lukuisista reserviläis- ja vapaaehtoisen maanpuolustustyön järjestötoiminnasta. Maanpuolustuskiiltojen liiton internet-kotisivut www.mpkl.fi ovat killoista kiinnostuneille keskeinen tutustumiskohde.

Komentajat, päälliköt ja johtajat

Teoksen joukko-osastoperinteitä esitteleviin lukuihin on otettu mukaan myös joukko-osaston komentajat ja heidän komentaja-aikansa esittelevä kappale. Komentajat eivät sinänsä ole osa perinteitä, mutta heissä on ollut henkilöitä, jotka vahvoina määrätietoisina luonteina ja merkittävää vaikutusvaltaa tai arvovaltaa omaavina ovat omana aikanaan – ja eräät pitkään sen jälkeenkin – saattaneet vaikuttaa merkittävästi perinteiden suuntautumiseen ja yksittäisten perinteiden syntyyn. Vaikutusvaltaisten johtohenkilöiden merkitystä perinteiden muovautumiselle ei siten voida väheksyä tai aliarvioida.

Joukko-osastojen komentajista, esikuntien esikuntapäälliköistä, sotilaslaitosten johtajista, varikoiden päälliköistä sekä vastaavista on otettu mukaan vain varsinaiset viranhaltijat. Puolustusvoimien rauhanajan historiaan mahtuu lukuisa määrä nimettyjä viransijaisia, virkaatekeviä, väliaikaisia ja oman toimien ohella varsinaista tehtävää hoitaneita henkilöitä. Usein vain muutamaksi kuukaudeksi tai viikoksi tehtävään määrätty sijaiset tai väliaikaiset johtajat on siten rajattu luetteloista perustellusti pois.

Tämän kirjan komentajaluetteloissa ovat mukana vain varsinaiset virkoihin määrätty sotilaat tai siviilit, noudattaen katkeamattomia historiaketjuja.

Joukko-osastojen komentajien ja vastaavien osalta työ aloitettiin vertaamalla kyselylomakkeissa ilmoitettuja komentajatietoja eri matrikkeleissa julkaistuihin henkilötietoihin. Lähinnä 2000-luvun tietojen lähteenä käytettiin myös internetiä niiden ajanjaksojen osalta, joita matrikkelit eivät kattaaneet. Jo tässä vaiheessa havaittiin jossain määrin ristiriitaisuuksia kyselylomakkeiden tietojen ja matrikkeleiden välillä.

Joukko-osastojen yleisen historiaosuuden kirjoitustyön etenemisen myötä selkeni myös se, mitkä nykyiset joukko-osastot tai vastaavat ovat kunkin lakkautetun joukon seuraajia. Seuraavassa työstämisvaiheessa otettiin lähtökohdaksi joukon toiminnalliseen historiaan sekä sijaintipaikkoihin liittyvät tiedot ja ryhdyttiin rakentamaan näitä vastaavia komentajaluetteloita. Useiden joukko-osastojen antamat komentajatiedot osoittautuivat osin puutteellisiksi tai jopa vääriksi, mikä johtuu lukuisista ristisijaisuuksista tai väliaikaisista sekä virkaatekevistä henkilöistä. Näiden osalta luetteloita jouduttiin täydentämään tai korjaamaan ensisijaisesti Sota-arkiston päiväkäskykokoelmista ja sotilaskantakorteista saatujen tietojen nojalla. Toissijaisesti tietoja verrattiin joukko-osastohistoriikkeihin. Historiikeista kerättyjä komentajatietoja verrattiin puolestaan jälleen matrikkelitietoihin.⁷

Kyselylomakkeiden, matrikkeliin ja joukko-osastohistoriikkien avulla muodostuneet komentajien ”perinneketjut” osoittautuivat nekin yhä puutteellisiksi, ja epäselviä kohtia jäi paljon. Toimituskunta joutui tekemään vielä lisätarkistuksia etenkin alkuperäisen arkistoaineiston pohjalta. Tällöin kävi ilmi muun muassa se, etteivät painetuissa lähteissä esitetyt vuosilukutiedot olleet välttämättä lainkaan luotettavia. Esimerkiksi yleisesti luotettavina pidetyt matrikkelit osoittautuivat tiedoiltaan valitettavan usein harhaan johtaviksi tai jopa virheellisiksi – enimmäkseen aivan inhimillisistä syistä.

Lähdeaineistoa

Täydellisen tai edes likimainkaan kattavan bibliografisen luettelon tekeminen tämän kaltaiseen teokseen on lähes mahdoton tehtävä. Siksi toimituskunta päätyi ratkaisuun, jossa joukko-osaston, esikunnan, laitoksen tai vastaavan yhteyteen kerättiin tiedot vain keskeisimmistä perinteitä käsittelevistä julkaisuista.

Joukko-osastohistoriateoksista on tehty hyviä bibliografioita. Näistä mainittakoon Heikki Pohjanpään ”Joukko-osastohistorioiden bibliografia” Sotahistoriallisessa aikakauskirjassa 3, vuodelta 1984 sekä Antti Juutilaisen kooste ”Maavoimien yhtymä- ja joukko-osastohistoriikkien luettelo” Sotahistoriallisessa aikakauskirjassa 14, vuodelta 1995.

Lehtien ja sidosryhmäjulkaisujen osalta pyrittiin yleisesitykseen, josta selviää vuoden 2007 tilanne joukkojen itse julkaisemista lehdistä. Maanpuolustuskorkeakoulun kirjaston kokoelmat ovat avainasemassa lisätietoja tai tästä teoksesta puuttuvia yksityiskohtia etsiville tutkijoille.

Vuoden 2008 rakennemuutoksen vaikutukset

Puolustusvoimissa tehtiin vuosina 2006–2008 suurehkoja organisaatiotarkistuksia, joiden viimeinen vaihe oli *JOHA-2008* rakennemuutoksen käytännön toteutuminen. Puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmä uudistus on kaiketi suurin rauhanaikainen mullistus sitten vuosien 1944–1945 puolustusvoimien demobilisoinnin, joten sen liittäminen teokseen oli välttämätöntä.

Joukko-osastoja koskevat muutokset ovat siksi selvitetty tiivistetysti niiltä osin kuin ne ovat yksittäistä jokkoa koskeneet. Lisäksi kirjan loppuun on liitetty lyhyt selvitys rakennemuutoksen keskeisimmistä vaikutuksista puolustusvoimiin vuoden 2008 tilanteessa.

Viitteet

- 1 Suomen Asetuskokoelma; Puolustuslaitoksen Pysyväiskäskykokoelma (PPK) ja Puolustusvoimien Pysyväismääräyskokoelma (PMK); Organisaatiokortisto (tutkijasali- ja asiakaspalvelu); Puolustusvoimien joukko-osastojen arkistomuodostajat, Sota-arkisto, SARk.
- 2 Puolustuslaitoksen Pysyväiskäskykokoelma (PPK) ja Puolustusvoimien Pysyväismääräyskokoelma (PMK); Organisaatiokortisto (tutkijasali- ja asiakaspalvelu), SARk; Mitä – Missä – Milloin: Puolustusministeriö – puolustuslaitos 1945–1973. Helsinki 1973, SARk.
- 3 Puolustusvoimat valtiokalenterissa 1929–1939 ja 1946–2000: Puolustusvoimain organisaatio 1929–1939 ja 1946–2000 Valtiokalenterien perusteella. Helsinki 2000, SARk; Suomen rauhanaikaiset joukko-osastot, esikunnat, sotakoulut ja sotilaslaitokset vuosina 1920–1974. Artikkeliteoksessa: Suomalainen reservinupseeri I. Helsinki 1974.
- 4 Pääesikunnan komentotoimiston perinneansioid: T27080/Hha 1, 1974–1978 (Kntotsto); T27080/Hha 2, 1979–1985 (Kntotsto); T27080/Hha 3, 1986–1989 (Kntotsto); T27080/Hha 4, 1990–1992 (Kntotsto); T27079/Hh I, 1993–1994 (Henk-os), SARk.
- 5 Pääesikunnan komentotoimiston perinneansioid: T27080/Hha 1, 1974–1978 (Kntotsto); T27080/Hha 2, 1979–1985 (Kntotsto); T27080/Hha 3, 1986–1989 (Kntotsto); T27080/Hha 4, 1990–1992 (Kntotsto); T27079/Hh I, 1993–1994 (Henk-os), SARk.
- 6 Pääesikunnan komentotoimiston perinneansioid: T27080/Hha 1, 1974–1978 (Kntotsto); T27080/Hha 2, 1979–1985 (Kntotsto); T27080/Hha 3, 1986–1989 (Kntotsto); T27080/Hha 4, 1990–1992 (Kntotsto); T27079/Hh I, 1993–1994 (Henk-os), SARk.
- 7 Päiväkäsytysarja 1918–1992 (puolustusministeriön, Päämajan ja Pääesikunnan päiväkäskyt ja käskylehdet, sotaministeriön käskylehdet, sota-asiaintoitomuskunnan käskylehdet); Sotilaskantakortit vuodesta 1918; Nimikirjaotteet, SARk.

PUOLUSTUSVOIMIEN RAUHAN AJAN ORGANISAATIOKEHITYS 1918–2008

Puolustusvoimien rauhanajan tärkein tehtävä on vuodesta 1918 asti ollut joukkojen kouluttaminen ja valmistelut sodan varalta. Puolustusvoimien kokoonpano ja organisaatio on itsenäisyyden eri vaiheissa kokenut lukuisia muutoksia.

Vuodesta 1918 aina vuoteen 1966 saakka puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmä perustui kaksijakoisesti sodan ajan ja rauhanajan rinnakkaisiin toimintoihin. Poikkeuksen tästä muodostavat tietysti sotavuodet 1939–1940 ja 1941–1945. Vasta vuonna 1966 siirryttäessä alueelliseen puolustusjärjestelmään, muutettiin sotilallisen johtamis- ja hallintojärjestelmän toiminnot yhteisemmiksi.

Kaikkia rauhan aikaisia muutoksia on mahdoton luetella, mutta lähes aina ne ovat vaikuttaneet joukko-osastojen, esikuntien, sotakoulujen ja sotilaslaitosten lukumäärään sekä sijaintipaikkoihin. Siksi keskeisten organisaatio-, hallinto- ja rakennuudistusten vaikutukset myös puolustusvoimien joukkojen perinteisiin ovat ilmeisiä.

Suomen sotaväen synty ja puolustuslaitoksen rakentaminen 1918–1924

Puolustusvoimien syntyhistoria ulottuu Suomen itsenäistymisen jälkeisiin tapahtumiin vuonna 1918, jolloin senaatin sisäasiaintoimikunta julisti 25.1.1918 suojeluskunnat laillisen hallituksen joukoiksi. Perustettu Suomen sotaväki joutui välittömästi tositoimiin alkaneeseen vapaussotaan. Sodan aikana tammi–toukokuussa 1918 suunniteltiin jo sotaväen aseman vakiinnuttamista sekä tulevaa sen kokoonpanoa. Sodan päättyttyä valkoinen armeija saatettiin rauhan kannalle ja sen organisaatiota ryhdyttiin vakiinnuttamaan.¹

Perusteet rauhanajan armeijan ja sen joukko-osastojen muodostamiseksi annettiin kesäkuussa 1918. Ensimmäisessä armeijakäskyssä ei mainittu mitään yhtymien vastuualueista, ainoastaan majointuspaikkakunnat.² Joukkojen perustamisen yhteydessä eräät joukko-osastot saivat 1700–1800-luvuilta periytyvät historialliset nimet, joissa oli myös maakunnallisia viittauksia. Näistä esimerk-

keinä mainittakoon Uudenmaan Rakuunarykmentti ja Karjalan Kaartin Rykmentti. Vuoden 1918 lopulle tultaessa oli sotaväen organisaatio vakiintunut saksalaistyyllisen mallin mukaisesti. Sen rungon muodostivat kolme divisioonaa ja yksi prikaati sekä näiden alaiset joukko-osastot, sotakoulut, erinäiset laitokset, kutsuntapiirit, rajavartiostot sekä ilmavoimat. Laivasto ja rannikko-puolustus kuuluivat ylimmän johdon alaisuuteen.³ Organisaation perusteista huolimatta johtosuhteet olivat aluksi hyvin sekavia, eikä varsinaista aluevastuuta ollut.

Maaliskuussa 1919 sotaväen kokoonpanoihin ja johtosuhteisiin tehtiin muutoksia, jolloin maa jaettiin 29 kutsuntapiiriin sovellettaessa käytäntöön väliaikaista asevelvollisuuslakia. Saman vuoden aikana vahvistettiin lailla sotilasviranomaisten asema ja toimivalta sekä perustettiin uusia joukko-osastoja. Suurin osa rauhanaikaisista joukko-osastoista oli sijoitettu asutuskeskuksiin, joista löytyi Venäjän vallan aikaisia varuskuntarakenteita ja kasarmirakennuksia sekä asuntoihin ja nuorisoseurojen taloihin. Suomen sotaväen ensimmäiset kehitysvuodet olivat vakiintumattomuuden ja muutosten aikaa.

Sotaväen kokoonpano ja toiminta haki uomiaan vuosien 1919–1924 kuluessa, jolloin puolustuslaitosjärjestelmä luotiin. Suomen sotalaitoksen nimi muuttui vuoden 1922 lailla ja asetuksella puolustuslaitokseksi. Käytännössä vasta tämä uudistus vakiinnutti ensi kertaa sotilallisen maanpuolustuksen järjestelyt Suomessa.

Puolustuslaitoksen vakiintuminen 1920–1930-luvuilla

Tultaessa 1930-luvulle maanpuolustuksen päätehtäviksi olivat muotoutuneet Suomen itsenäisyyden säilyttäminen ja sen koskemattomuuden suojaaminen. Vuonna 1932 säädettiin uusi asevelvollisuuslaki ja siirryttiin niin sanottuun aluejärjestelmään. Samalla määritettiin rauhanaikaiset vastuut perustetuille sotilaspireille muun muassa kutsuntojen osalta. Käyttöön otettu järjestely perustui aiempaa nopeampaan ja alueellisesti jakau-

tuneeseen liikekannallepanovalmiuteen. Vuoden 1932 lopulla perustettiin aluksi 30 sotilaspiiriä korvaamaan aiempi kutsuntapiirijakoinen järjestelmä. Jo seuraavana vuonna, kesällä 1933 säädettiin uusi asetus puolustuslaitoksesta, jonka mukaan se jakaantui maavoimiin, merivoimiin, ilmavoimiin ja aluejärjestöön.

Maavoimien johto kuului armeijakunnan esikunnalle, jonka alaisuudessa toimi kolme divisioonaa ja ratsuväkiprikaati. Meri- ja ilmavoimat olivat ylimmän johdon alaisuudessa toimivia itsenäisiä puolustushaaroja. Aluejärjestö muodostui yhdeksästä sotilasläänistä ja 26 sotilaspiiristä esikuntineen. Edellä mainittujen lisäksi muodostettiin neljä erillistä sotilaspiiriä, joiden johdossa toimivat sisäasiainministeriön alaiset rajavartiostot esikuntineen. Aluejärjestön toimintaperiaate perustui pääsääntöisesti ajatukseen, jossa liikekannallepanossa kukin sotilaslääni muodostaisi yhden divisioonan sotilaspiirin muodostaessa vastaavasti yhden rykmentin. Kun kutsuntojen toimeenpano ja asevelvollisten valvontavastuu aluejärjestön myötä siirtyi kutsuntapiireiltä sotilaspiireille, määritettiin suojeluskuntapiireille tehtävä avustaa sotilaspiirejä mahdollisessa liikekannallepanotilanteessa.⁴

Puolustusvoimat 1939–1944

Vuoden 1933 puolustuslaitosasetuksen mukainen kokoonpano säilyi lähes ennallaan aina vuoteen 1939 saakka, eräitä johtosuhdemuutoksia lukuun ottamatta. Ennen talvisodan alkamista, puolustuslaitos siirtyi sodan ajan kokoonpanoihin ylimääräisten harjoitusten (YH) aikana lokakuussa 1939, jolloin myös aluejärjestön toiminta käytännössä hiipui.

Talvisodan alussa sotaväen vakinaisista joukoista perustetut suojajoukot ja reserviläisistä perustetut kenttäarmeijan joukot nimettiin pääosin numeroin, kuten 1. Prikaati. Tässä yhteydessä maakunnalliset joukkojen nimet jätettiin pääosin pois käytöstä. Numeroita jäivät vain harvat joukot, jolloin niiden nimet muodostettiin poikkeuksellisesti joko maakunnallisesta tai puolustushaaraan viitetaavista osista. Esimerkkinä tästä mainittakoon vaikkapa Uudenmaan Rannikkoprikaati.

Talvisodan päätyttyä puolustusvoimissa siirryttiin välirauhan 1940–1941 ajan organisaatioon. Maavoimat ryhmitettiin lähelle valtakunnan itärajaa viideksi armeijakunnaksi ja nämä edelleen 13 prikaatiksi sijoitettuna niin sanottuihin korpivaruskuntiin. Merivoimiin kuului viisi rannikkotykistö-

rykmenttiä sekä rannikkolaivasto ja erillinen laivasto-osasto. Ilmavoimat muodostuivat neljästä lentorykmentistä sekä ilmatorjuntaprikaatista. Järjestelyillä haettiin uuden sodan uhkan varalta entistä nopeampaa valmiutta. Täydellisen liikekannallepanon myötä 17.6.1941 puolustusvoimat siirtyi uudelleen sodan ajan kokoonpanoihin.

Demobilisaatio ja paluu rauhanajan kokoonpanoihin

Jatkosodan sotatoimet päättyivät 19.9.1944 allekirjoitettuun välirauhaan, jonka mukaan Suomen oli demobilisoitava sodan ajan kokoonpanossa olevat puolustusvoimat ja saatettava ne talvisotaa edeltäneeseen tilaan 5.12.1944 mennessä. Vaikeuksia ja haasteita oli paljon. Muun muassa kantahenkilökuntaa irtisanottiin, suojeluskuntajärjestö lakkautettiin 3.11.1944 ja puolustusvoimat palautettiin vuoden 1945 alkuun tultaessa pääpiirtein takaisin vuoden 1939 divisioonaorganisaation mukaiseen kokoonpanoon. Heti sotien jälkeen muodostettu puolustusvoimien organisaatio oli vielä osittainen sodan ajan kokoonpano. Kolme divisioonaa ja reserviyhtymä, erilliset puolustushaarat sekä liikekannallepanon edellyttämä alueorganisaatio.

Maavoimat muodostuivat armeijakunnan alaisista kolmesta divisioonasta ja kevyestä prikaatista. Ilmavoimat käsitti neljä lentorykmenttiä, kaksi ilmatorjuntarykmenttiä ja viestipataljoonan. Merivoimat koostuivat varsinaisista laivastoyksiköistä, rannikkotykistörykmentistä, kolmesta linnakkeistosta ja kahdesta laivastoasemasta. Liikekannallepanoa ja kutsuntajärjestelmää varten otettiin 1930-luvulla toiminut Aluejärjestö uudelleen käyttöön.

Vuosia 1944–1952 on usein kutsuttu puolustusvoimien rauhanajan toiminnan suunnittelukaudeksi. Puolustusvoimien kokoonpano ja alueellinen ryhmitys koostui maavoimien osalta divisioonaa- ja prikaatiorganisaation sekä alueorganisaation yhdeksän sotilasläänin ja 27 sotilaspiirin toimiesä rinnakkaisina toistensa kanssa. Järjestely aiheutti paljon hankaluuksia lähinnä eri aselaji- ja puolustushaarajoukkojen johtosuhteissa. Siksi joukkojen määrävahvuuksia supistettiin siirtymällä joukko-osastoissa niin kutsuttuun koulutuskokoonpanoon vuonna 1948. Järjestely vaikutti myös useiden joukko-osastojen yhdistämisiin ja paikkakuntasiirtoihin. Eräitä joukkoja myös lakkautettiin.

Puolustuslaitosasetus ja vuoden 1952 kokoonpanomuutokset

Puolustuslaitos organisoitiin uudelleen vuoden 1952 lopulla, jolloin tarkoituksena oli saattaa kaikki joukot ja aselajit alueellisesti yhtenäisemmän johdon alaisiksi. Käytännössä uudistus merkitsi mittavia muutoksia puolustusvoimien rauhan ajan organisaatioon.⁵

Prikaatista tehtiin divisioonan sijaan maavoimien joukkojen perusyhtymä, divisioonan muuttuessa esikuntamuotoiseksi johtoporraskokoonpanoksi. Uudistuksen käytännön toteutuksessa maavoimien runko muodostui kaavioissa edelleen kolmesta divisioonasta, ja panssariprikaatista⁶. Aluejärjestö siirtyi seitsemän sotilasläänin ja 27 sotilaspiirin kokoonpanoon. Samassa yhteydessä ilma-voimista siirrettiin ilmatorjuntatykistö ja merivoimista rannikkotykistö maavoimiin kuuluviksi aselajeiksi.⁷

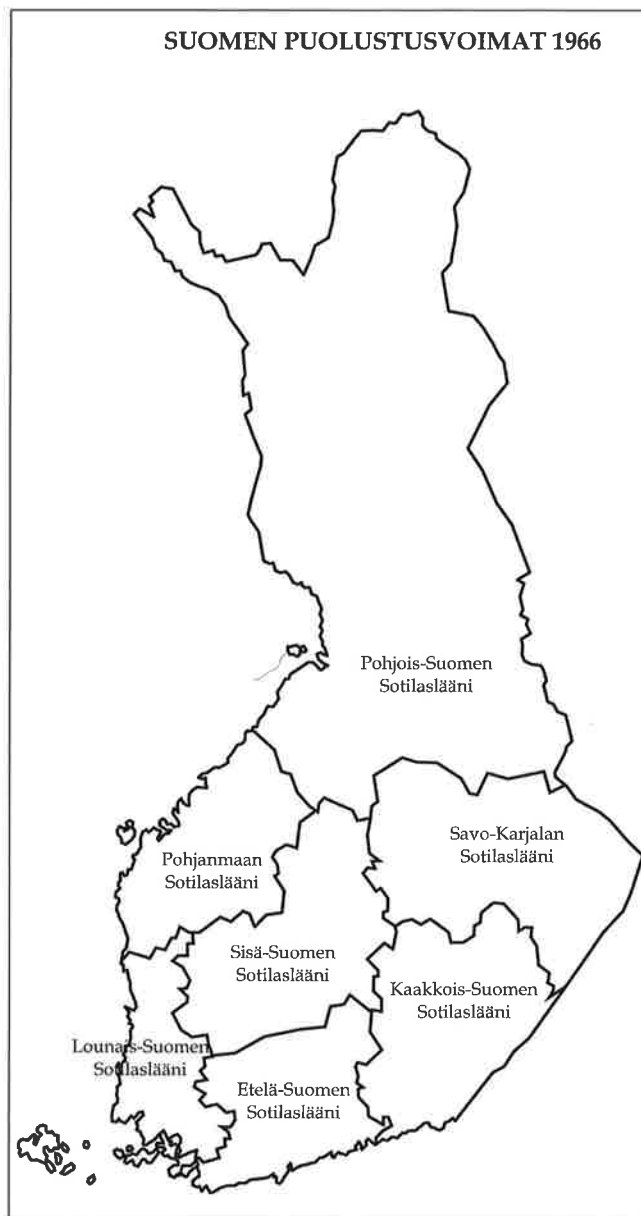
Vuoden 1957 alusta lähtien otettiin uudelleen käyttöön puolustusvoimien joukko-osastojen maakunnalliset nimet. Alueellisten nimien käytön ensisijaisena tarkoituksena oli puolustusvoimien lähentäminen paikkakunnan ja rekrytointialueen väestöön ja samalla koko kansaan. Käytäntö perustui osin vanhoihin perinteisiin nimiin, joskin uusiakin maakuntasidonnaisia nimiä haettiin vahvistamaan joukkojen alueellista identiteettiä. Uudistus ei sinällään vaikuttanut johtamis- ja hallintojärjestelmään, mutta se oli merkittävä vaikutus puolustusvoimien perinteisiin, jotka koottiin ja määritettiin nimien, lyhenteiden, vuosipäivien, kunniamarssien ja joukko-osastolippujen osalta kokonaan uudelleen.⁸

Kohti alueellista puolustusjärjestelmää

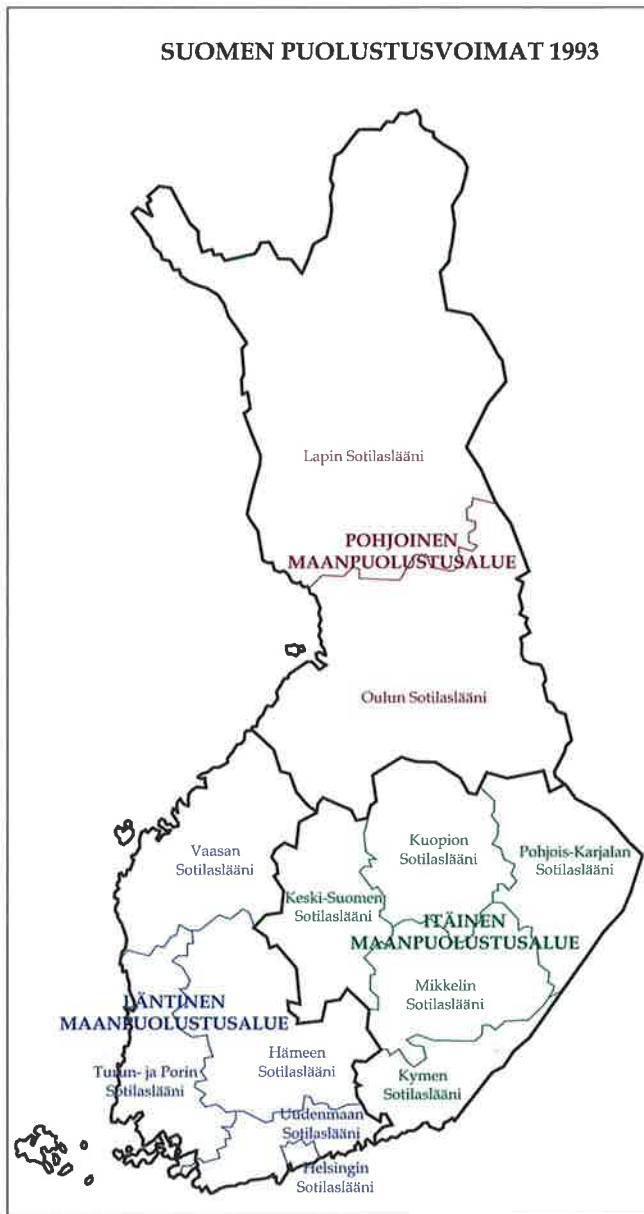
Sotien kokemukset, niukkuuden aika ja tarve ajanmukaistaa puolustusratkaisuja johtivat alueellisen vastuumallin tielle. Sodan totaalisuuden vuoksi haluttiin luoda sotilasläänit, jotka soveltuivat paremmin yhteistoimintaan mahdollisessa kriisissä siviiliyhteiskunnan kanssa. Läänien oli kyettävä myös itsenäiseen taisteluun. Uudelleenjärjestely perustui alueelliseen puolustusperiaatteeseen, jonka asteittainen käyttöön ottaminen johti sotilaallisen johtamisjärjestelmän mittaviin muutoksiin 1950-luvun lopulta alkaen.

Kenties rauhan ajan merkittävin uudistus Puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmään teh-

tiin vuonna 1966, kun vanhasta divisioonajaosta luovuttiin jakamalla maa seitsemään alueellisessa vastuussa olevaan operatiiviseen sotilaslääniniin.⁹ Vuodesta 1966 lähtien ylimmän johdon alaisuudessa toimiville sotilaslääneille määriteltiin alueelliset johtovastuut. Seitsemän sotilasläänin alaisuudessa toimi yhteensä 27 sotilaspiiriä sekä erinäinen määrä joukko-osastoja ja laitoksia. Järjestyksen oli myös tarkoitus palvella sotilaallisen maanpuolustuksen toimintaa siviilihallintoa noudattavalla aluejaolla.¹⁰

Alueelliseen sotilasläänipohjaiseen organisaatioon tehtiin eräitä muutoksia joukkojen osalta 1970–1980-lukujen kuluessa, mutta peruseriaate eräitä nimenmuutoksia ja joukkojen paikkakuntasiirtoja lukuun ottamatta säilyi aina 1990-luvun alkuvuosiin saakka.¹¹

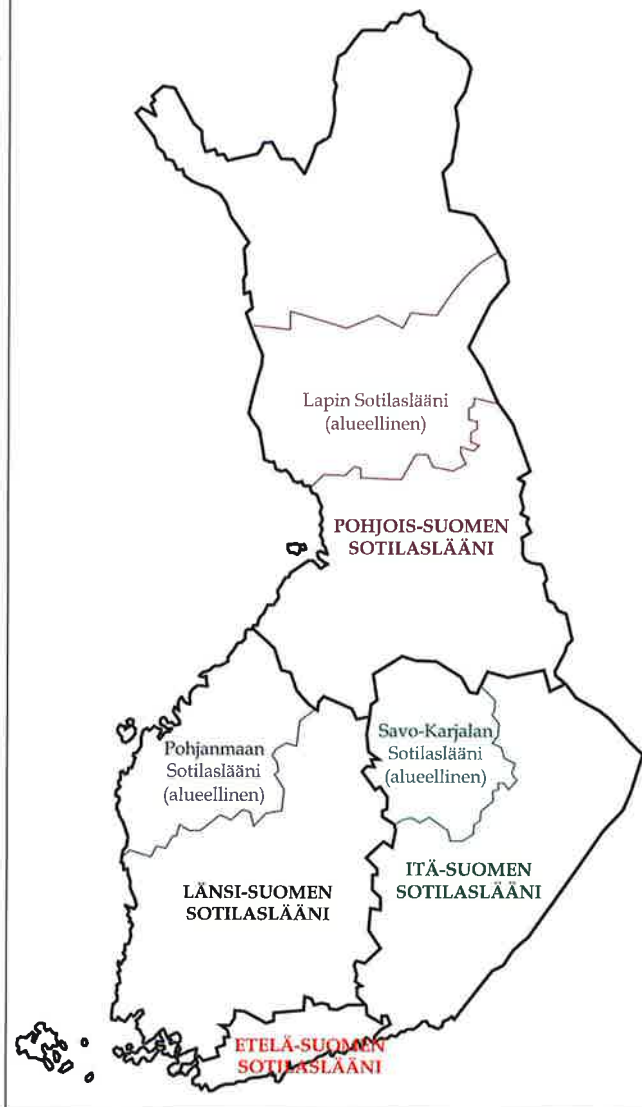
Maanpuolustusaluejakoiseen johtamis- ja hallintojärjestelmään siirryttiin vuoden 1993 alusta alkaen. Voimaan astunut uudistus merkitsi maan jakamista kolmeen maanpuolustusalueeseen, joiden alaisina toimi yhteensä 12 sotilasläänää. Näiden sotilasläänien rajat noudattivat tarkoin siviililäänien aluejakoa pääkaupunkiseutua lukuun ottamatta. Uudistuksen yhteydessä lakkautettiin lähes 60 vuotta käytössä ollut sotilaspiirijärjestelmä. Vuonna 1997 tehtiin hallinnollisesti merkittävä muutos, jolla Keski-Suomen Sotilasläänä siirrettiin Itäisen Maanpuolustusalueen aluevastaualta Läntiselle Maanpuolustusalueelle.¹²

Viimeisin muutos ajoittuu vuoden 2008 alkuun, jolloin Suomen puolustusvoimissa toteutettiin suurin rakennemuutos sitten viime sotien. Sotilaallista aluehallintoa hoitaneet maanpuolustus-

alueet ja sotilasläänit korvautuivat operatiivisilla ja alueellisilla sotilaslääneillä sekä sotilasalueiden aluetoimistoilla. Johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistus perustuu valtioneuvoston vuonna 2004 antamaan turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon, jossa linjattiin puolustusvoimien toiminnan suuntaviivat 2010-luvulle. Muutoksista pääosa koskee maavoimien kehittämistä ja sen johtamisen keskittämistä puolustushaaran komentajalle¹³. Samalla uudistettu laki määrittää puolustusvoimille kolme päätehtävää. Tärkeimpänä on Suomen sotilaallinen puolustaminen. Tämän lisäksi puolustusvoimien tehtävänä on tukea muita viranomaisia yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisessa ja osallistua kansainväliseen kriisinhallintaan.¹⁴

SUOMEN PUOLUSTUSVOIMAT 2008

Viitteet

- 1 Terä, Martti V. – Tervasmäki, Vilho: Puolustushallinnon perustamis- ja rakentamisvuodet 1918–1939 – Puolustusministeriön historia I. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XIII, Helsinki 1973, s. 47–48; Mannerheim, C. G. E.: Muistelmät, I osa. Otava, Helsinki 1951, s. 287.
- 2 Armeijäkäsä n:o 1/8.6.1918, Päiväkäsäsarja SARk.
- 3 Terä, Martti V. – Tervasmäki, Vilho: Puolustushallinnon perustamis- ja rakentamisvuodet 1918–1939 – Puolustusministeriön historia I. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XIII, Helsinki 1973, s. 47–51; Suomen puolustuslaitos 1918–1939 – Puolustusvoimien rauhan ajan historia. Toim. Jarl Kronlund. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XXIV, Porvoo 1998, s. 86–275; Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Keijo Juhani Mikola ym. Sotahistoriallisen tutkimuslaitoksen julkaisuja X, Porvoo 1959, s. 31; Kronlund, Jarl: Kansannoususta instituutioksi – Suomen puolustusvoimat 1918–1993. Pääesikunnan tiedotusosasto, Joensuu 1993, s. 10–15.
- 4 Saressalo, Jussi: Maavoimien rauhanajan joukko-osastojen perustamiset, siirrot ja lakkauttamiset itsenäisyytemme aikana. Sotakorkeakoulun diplomityö vuodelta 1981, SKK-1465/SArk, s. 2–12; Terä, Martti V. – Tervasmäki, Vilho: Puolustushallinnon perustamis- ja rakentamisvuodet 1918–1939 – Puolustusministeriön historia I. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XIII, Helsinki 1973, s. 47–78; Suomen puolustuslaitos 1918–1939 – Puolustusvoimien rauhan ajan historia. Toim. Jarl Kronlund. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XXIV, Porvoo 1998, s. 86–275; Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Keijo Juhani Mikola ym. Sotahistoriallisen tutkimuslaitoksen julkaisuja X, Porvoo 1959, s. 31; Kronlund, Jarl: Kansannoususta instituutioksi – Suomen puolustusvoimat 1918–1993. Pääesikunnan tiedotusosasto, Joensuu 1993, s. 10–15.
- 5 Asetus puolustuslaitoksesta. Suomen Asetuskokoelma n:o 358/31.10.1952.
- 6 Kevyt prikaati muutettiin Panssariprikaati -nimiseksi vuonna 1952.
- 7 Salminen, Pekka: Puolustusvoimien rauhanajan organisaation kehittyminen 5.9.1944–1.7.1966. Sotatieteen laitoksen, Sotahistorian toimiston tutkimus, Helsinki 1988, s. 129–130.
- 8 PE:n käskylehti 5/12.12.1956.
- 9 Asetus maan jakamisesta sotilaslääneihin ja sotilaspiireihin. Suomen Asetuskokoelma n:o 145/1966.
- 10 Saressalo, Jussi: Maavoimien rauhanajan joukko-osastojen perustamiset, siirrot ja lakkauttamiset itsenäisyytemme aikana. Sotakorkeakoulun diplomityö vuodelta 1981, SKK-1465/SArk, s. 78–81.
- 11 Kanninen, Ermei: Suomen puolustus. Otava, Keuruu 1994, liite: Luettelo Puolustusvoimien ra-organisaation keskeisimmistä muutoksista 1975–1994; Kronlund, Jarl: Kansannoususta instituutioksi – Suomen puolustusvoimat 1918–1993. Pääesikunnan tiedotusosasto, Joensuu 1993, s. 47–49.
- 12 Kronlund, Jarl: Kansannoususta instituutioksi – Suomen puolustusvoimat 1918–1993. Pääesikunnan tiedotusosasto, Joensuu 1993, s. 47–51.
- 13 Maavoimia johti Lahdessa sijainnut Armeijakunnan Esikunta, joka oli Pääesikunnan jälkeen tärkein esikunta. Sen toiminta kohdistui erityisesti maavoimien koulutus- ja huoltoasioiden kehittämiseen. Armeijakunnan esikunta lakkautettiin säästäväisyyssyistä vuonna 1947 ja sen tehtävät siirtyivät PvPE:lle; AKE:n väliaikainen lakkauttaminen. PE:n järjestelyosaston kirje nro 202/Järj.1/1/18.2.1947. T19501/6. SARk.
- 14 Kervinen, Ossi: Suuri rakennemuutos puolustusvoimissa. Artikkeliteoksessa: Mitä Missä Milloin 2008. Otava, Keuruu 2007, s. 226–231.

PUOLUSTUSVOIMIEN KOKOONPANO VUONNA 2008

SUOMALAISIA SOTILASPERINTEITÄ

Perinteet – erityisesti sotilasperinteet ovat ikivanhoja. Perinne tai perinnäistapa eli traditio on syntynyt vuosien ja vuosisatojen kuluessa niistä tavoista ja arvoista, jotka ovat siirtyneet sukupolvelta toiselle. Eri maissa sotilaat ovat yleisesti omaksuneet kansainvälisesti yhtenäisiä tapoja, sotilasperinteitä. Sotilasjoukon nimeä ja sotajoukon tärkeintä symbolia lippua voitaneen pitää joukon historian ohella keskeisimpinä perinteiden osatekijöinä. Näiden lisäksi muita perinteitä ovat sotilaspuku eli univormu, sotilaalliset käyttäytymisnormit, kunniamarssit ja vuosipäivät. Sotilaallisesti muodostettu ja johdettu joukko, etenkin itsenäinen joukko-osasto sekä sitä vastaava esikunta tai laitos on omaksunut itselleen erilaisia tapoja korostaa menneisyyttään. Näistä tavoista on ajan kuluessa muodostunut sotilasjoukolle perinteet, joita uskollisesti vaalitaan.

Tarkasteltaessa suomalaisten sotilasperinteiden muodostumiseen vaikuttaneita tekijöitä, on huomioitava kansallisen sotaväen historian jakautuminen kolmeen toisistaan selvästi erillään olevaan aikakauteen; Ruotsinvallan-, autonomian- ja itsenäisyyden aikakausiin. Näistä jokaisella on epäilemättä ollut omat erityispiirteet ja vaikutteet perinteiden kehittymiselle. Sotaväki oli näiden aikakausien välillä jopa täysin lakkautettunakin kahden otteeseen, ensin neljän ja sitten kolmentoista vuoden ajan.

Johtavana periaatteena suomalaisten sotilasperinteiden luomisessa ja niiden kehittämisessä koko itsenäisyyden aikana ovat olleet asevoimissa palvelevien yhteenkuuluvuuden tunteen kasvattaminen sekä palvelusmotivaation ylläpito ja kehittäminen. Alueellisten sekä maakunnallisten tunnusien ja nimien käytöllä on taasen pyritty luomaan yhteydet paikkakunnan ja rekrytointialueen väestöön – laajemmin katsottuna koko Suomen kansaan. Puolustusvoimien toimintaan liittyvät merkittävät historialliset tapahtumat ja perinteet on tarkoitettu siirrettäviksi edelleen tuleville sukupolville. Sotilasperinteiden arvopohjan säilyttäminen on asevelvollisuusjärjestelmän kautta kaikkien suomalaisten yhteinen asia.

Suomalaisten sotilashistorian voidaan katsoa alkavan keskiajalta, jolloin valtakunnan ja kotiseudun

puolustamiseen oli jokainen vapaa mies velvollinen osallistumaan. Sotalaitoksen kehityksen kannalta ensimmäinen merkittävä tekijä oli kuningas Mauno Ladonlukon vuonna 1279 antama niin sanottu *Alsnön sääntö*. Se takasi verovapauden talonpojalle, joka varusti miehen ja hevosen tarvittaviin sotajoukkoihin.

Ensimmäiset suomalaisiksi katsottavat joukko-osastoperinteet ovat syntyneet kaiketi 1500-luvulla, kun Kuningas Kustaa Vaasa perusti yleiseen väenottoon pohjautuvan kansallisen sotaväen. Suomalaisista sotilaista muodostetut joukko-osastot nimettiin yleensä erisnimellä 1600-luvulta alkaen joukon sijoituspaikkakunnan tai täydennysalueen mukaan. Juuri tätä tapaa noudattaen otettiin myös itsenäisen Suomen sotaväessä käyttöön alusta alkaen joko maakunnalliset tai paikkakohtaiset joukko-osastonimet. Ruotsin hävittyä Suomen sodan Suomi liitettiin suuriruhtinaskuntana Venäjään vuonna 1809. Venäjän tsaarin alainen Suomen sotaväki perustettiin vuonna 1812. Se lakkautettiin pääosin vuonna 1901. Viimeinen Suomen sotaväen joukko-osasto, Suomen Kaartinpataljoona lakkautettiin vuonna 1905.

Itsenäisen Suomen sotaväki perustettiin ja sen perinteiden luominen aloitettiin heti vapaussodan päätyttyä vuonna 1918. Talvisotaan mennessä puolustusvoimien tehtävä oli vakiintunut. Myös sotilasperinteet olivat vakiintuneet. Talvi- ja jatkosodan aikana ja sen jälkeen vuosina 1945–1951, perinneasiat jäivät yleensä taka-alalle. Tämä johtui pitkälti puolustusvoimien kärsimästä niukuudesta ja osittaisesta alasajosta, jolloin tärkeimmiksi kysymyksiksi ohi henkisen maanpuolustuksen nostettiin muun muassa materiaalikysymykset.

Sotilasperinteiden uusi tuleminen ajoittuu 1950-luvun alkuun. Puolustusvoimain komentaja asetti vuonna 1952 toimikunnan selvittämään puolustusvoimien perinteet ja tekemään niistä kokonaisuutensa. Perinnetoimikunnan työn tulos julkaistiin Pääesikunnan käskylehdessä joulukuussa 1956.¹ Määräystä on sittemmin täydennetty ja korjailtu lukuisia kertoja, mutta vastaavaa kokonaisvaltaista perinnekartoitusta ei ole 1950-luvun jälkeen tehty.

Perinneasioiden käsittelyn yleiset ja johtavat periaatteet puolustusvoimissa ovat säilyneet vuosikymmenien ajan hyvinkin samankaltaisina. Toimivallan osalta suurin muutos tapahtui 2000-luvun alussa, kun aiemmin tasavallan presidentille kuuluneet perinneasiat kuten joukko-osaston nimen ja lipun vahvistaminen siirtyivät sotilaskäsikysioina puolustusvoimain komentajalle.

Pääesikunnan henkilöstöosasto koordinoi ja ohjaa puolustusvoimien perinteitä yhteistoiminnassa Sotamuseon ja Sotahistorian laitoksen kanssa sekä valmistelee esittelyt puolustusvoimain komentajalle. Henkilöstöosaston keskeisenä toimintaperiaatteena on arvokkaiden perinteiden ja johdonmukaisen linjan säilyttäminen.²

Tärkein päivittäinen työ perinteiden vaalimisessa tehdään edelleen kentällä; joukko-osastoissa, sotilasopetuslaitosten työpanosta unohtamatta. Vastuu joukko-osaston perinteiden ylläpidosta, vaalimisesta, jatkuvuudesta ja kehittämisestä on luonnollisesti joukon komentajalla. Joukko-osastossa perinteitä vaalitaan erilaisissa yhteyksissä kuten

juhlatilaisuuksissa, joita ovat vuosipäivät, valati-laisuudet, perinnepäivät, tulo- ja kotiuttamisjuhlat. Yleisesti tunnettuja vaalimistapoja ovat myös joukkojen perinnehuoneet, -esineet ja -henkilöt.

Tapoja on siis useita, mutta erikseen on vielä syytä mainita aselaji- ja joukko-osastokillat, perinneyhdistykset sekä sotilasmuseotoiminta, joiden toiminnan keskeisenä sisältönä on perinteiden vaaliminen. Sotiemme veteraanit, jotka aikanaan ovat liittyneet joukko-osastokiltoihin, ovat tuoneet arvokkaan tietämyksen suomalaisiin joukko-osastoperinteisiin.

Puolustusvoimien vuosisataiset perinteet on tarkoitus järjestää tulevaisuudessakin kestävien ja pysyvien toimintaperiaatteiden pohjalle. Erityisesti on otettava huomioon perinteiden järjestäminen ja turvaaminen organisaatiotarkistusten yhteydessä, kun joukkoja lakkautetaan, yhdistetään tai siirretään. Jokaisen joukon perinne- ja historiaketju on tarkistettava huolellisesti sekä pyrittävä säilyttämään ja siirtämään perinteet mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Viitteet

1 Pääesikunnan käskykäsikirja n:o 5, 12.12.1956.

2 Pääesikunnan henkilöstöosaston komentoalan ohjeistus vuodelta 2008.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Aarniaho, Pekka: Kaluunat ja rähinäremmit. Itsenäisen Suomen virkapuvut ja arvomerkit 1918–1945. Ase-Lehti Oy, Rauma 1996.

Gallen-Kallela & Mannerheim, tutkimusmatkailijat, ystävät vaikuttajat. Toim. Kerttu Karvonen-Kannas. Gallen-Kallelan Museo ja Mannerheim-museo, 1999.

Kajanti, Caius: Siniristilippumme. Otava, Keuruu 1997.

Kanninen, Ernei: Suomen puolustus. Otava, Keuruu 1994.

Kervinen, Ossi: Suuri rakennemuutos puolustusvoimissa. Artikkeliteoksessa: Mitä Missä Milloin 2008. Otava, Keuruu 2007.

Klinge, Matti: Suomen sinivalkoiset värit. Otava Oy, Keuruu 1999.

Kronlund, Jarl: Kansannoususta instituutioksi. Suomen puolustusvoimat 1918–1993. Pääesikunnan tiedotusosasto, Joensuu 1993.

Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.

Laitinen, Kari: 20 vuotta sotilasmusiikkiperinteen vaalimista. Sotilasmusiikkikilta r.y., Helsinki 2003.

Lauerma, Matti: Jääkärien tie. Toim. Markku Onttonen ja Hilikka Vitikka. WSOY, Porvoo 1984.

Lauerma, Matti: Jääkäriliike. Helsingin yliopiston ylioppilaskunta, Helsinki 1958.

Lehtonen, U. E.: Sotilaselämän perinnekirja. Ajatus Kirjat, Jyväskylä 2003.

Leino, Petteri: Asepuku m/36 vuosina 1936–1945. Wiking-Divisioona Oy, Jyväskylä 1998.

Mikola, K. J.: Näkökohtia joukko-osastolippujemme heraldisista perinteistä ja suunnittelusta. Artikkeliteoksessa: Sotahistoriallisen seuran ja Sotamuseon vuosikirja IX, Helsinki 1976.

Palokangas, Marko: Itsenäisen Suomen sotilasarvot ja -arvomerkit. Apali Oy, Hämeenlinna 2000.

Rekola, Kauko: Akseli Gallen-Kallela sotilaspukujen suunnittelijana. Artikkeliteoksessa: Sotamuseo 1948. Helsinki 1948.

Ries, Tomas: Luja tahto – Suomen puolustaminen. Kustannus Oy Suomen Mies, Helsinki 1989.

Roudasmaa, Stig: Sotilasvirkapuvut vuonna 1918. Eripainos Sotahistoriallisesta aikakauskirjasta N:o 5, 1986. Sotamuseo, Joensuu 1987.

Snellman, Eero: Gallen-Kallelan apulaisena Päämajassa vuonna 1918. Artikkeliteoksessa: Sotamuseo IV 1951. Pori 1952.

Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta 1779–1979. Toim. Pertti Kilkki. Jääkäriliitto r.y., Kadettikunta r.y., Suomen reserviupseeriliitto r.y. ja Upseeriliitto r.y. Joensuu 1978.

Suomen puolustuslaitos 1918–1939. Puolustusvoimien rauhan ajan historia, osa 1. Toim. Jarl Kronlund ym. Sotatieteen laitos, Porvoo 1988.

Suomen puolustusvoimat 1944–1974. Puolustusvoimien rauhan ajan historia, osa 2. Toim. Veli-Matti Syrjö, Mikko Karjalainen ja Eero Elfvingen. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Porvoo 2006.

Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Eero Elfvingen. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Porvoo 2006.

Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Keijo Juhani Mikola ym. Sotahistoriallinen tutkimuslaitos, Porvoo 1959.

Suomen rauhanaikaiset joukko-osastot, esikunnat, sotakoulut ja sotilaslaitokset vuosina 1920–1974. Artikkeliteoksessa: Suomalainen reservinupseeri I. Helsinki 1974.

Talvio, Paavo: Kenttämusiikista varuskuntasoihtokuntiin – Sotilasmusiikkimme perinnettä. Pääesikunnan tiedotusosasto, Helsinki 1980.

Tervasmäki, Vilho: Puolustushallinto sodan ja rauhan aikana 1939–1978. Puolustusministeriön historia II. Sotatieteen laitos, Helsinki 1978.

Terä, Martti V. – Tervasmäki, Vilho: Puolustushallinnon perustamis- ja rakentamisvuodet 1918–1939. Puolustusministeriön historia I. Sotatieteen laitos, Helsinki 1973.

Tuomisto, Antero: Suomalaiset sotamuistomerkit. Sotiemme muistomerkit Pähkinäsaaren rauhasta 1323 nykypäivään 1998. Sotilasperinteen Seuran julkaisu n:o 1, Jyväskylä 1998.

Vuolio, Jukka: Soi raikuen torvet ja rummut. Suomen sotilasmusiikin historiaa sanoin, kuvin ja sävelin. Kaartin Jääkärirykmentin Kilta, Porvoo 2006.

Matriikkelit

Finska Kadettkårens Elever och Tjänstemän. Biografiska anteckningar 1812–1912. Saml. Schulman, Hugo – Nordenstreng, Sigurd. Helsingfors 1912.

Itsenäisen Suomen kenraalikunta 1918–1996. Biografiat. Toim. Rauno Lipponen. WSOY, Porvoo 1997.

Kadettikunta, jäsenet 1921–1950. Kadettikunta, Turku 1951.

Kadettiupseerit 1920–1970. Kadettikunta r.y. Hämeenlinna 1971.

Kadettiupseerit 1920–2000. Kadettikunta r.y., Upseeriliitto r.y. Jyväskylä 2000.

Komentajaluettelo 1941–1945, kansiot 1. ja 2. Julkaisematon, Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.

Puolustusvoimiemme upseeristo 1929. Toim. L. J. Aalto, J. S. Wallden ja Y. S. Hämeen-Anttila. Akateeminen kustannusosakeyhtiö, Helsinki 1929.

Puolustusvoimiemme upseeristo ja virkamiehistö 1934. Toim. U. S. Hämeen-Anttila. Helsinki 1933.

Rykmentin komentajat ja pataljoonan komentajat vuosina 1941–1944. JR 1 – JR 34. Sota-arkistosta koottu kansio, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun sotahistorian laitos.

Suomen jääkärien elämäkerrasto. Puolustusministeriön Sotahistoriallisen toimiston julkaisuja IV. WSOY, Porvoo 1938.

Suomen jääkärien elämäkerrasto 1975. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XIV. Jääkäriliitto r.y. Vaasa 1975.

Suomen puolustuslaitoksen henkilöluettelo 1.10.1926. Vakinaisen väen upseerit ja virkailijat sekä vakinaisen väen luetteloon merkityt rajavartiostossa ja suojeluskuntajärjestyksessä palvelevat upseerit 1.10.1926. Helsinki 1926.

Suomen valtiokalenteri. Vuodet 1918–2007. Helsingin Yliopisto.

Tuomisto, Antero: Suomalaiset sotamuistomerkit. Sotilasperinteen Seuran julkaisuja n:o 1. Kustannusosakeyhtiö Suomen Mies, Jyväskylä 1998.

Upseerimatrikkeli 1994. Pääesikunnan henkilöstöosasto. 1994.

Vakinaisen väen upseeriluettelot 31.12.1927, 1.1.1936, 1.1.1944, 1.1.1947, 1.10.1955, 1.1.1970 ja 1.1.1985.

Virkaikäluettelo upseereista vakinaisessa sotapalveluksessa. 1.3.1923.

Lehdistö

Ruotuväki. Puolustusvoimien uutislehti, 1962–.

Suomen Aliupseeri. Suomen Aliupseeriliiton jäsenlehti, 1930–1944.

Asemies. Suomen Aliupseeriliiton jäsenlehti, 1945.

Sauli. Suomen Aliupseeriliiton jäsenlehti, 1946–1953.

Aliupseeri. Suomen Aliupseeriliiton jäsenlehti, 1954–1974.

Toimiupseeri. Toimiupseeriliiton jäsenlehti, 1974–1989.

Päälystölehti. Päälystöliiton jäsenlehti, 1989–.

Puol'väli. Puolustusvoimien Värvättyjen liiton jäsenlehti, 1988–1991 ja Sotilasammattiliiton jäsenlehti 1992–2001.

Ammattisotilas. Sotilasammattiliiton jäsenlehti, 2001–2007 ja Aliupseeriliiton jäsenlehti 2007–.

Suomen Sotilasaikakauslehti. Upseeriliiton jäsenlehti, 1920–1934.

Sotilasaikakauslehti. Upseeriliiton jäsenlehti, 1934–.

Kylkirauta. Kadettikunnan jäsenlehti, 1935–.

Reserviläinen. Suomen Reserviupseeriliiton ja Reserviläisliiton äänenkannattaja.

Suomen Sotilas. Kustannus Oy Suomen Miehen riippumaton sotilasaikakausjulkaisu, 1919–.

Muut lähteet

Ali-Huokuna, Heikki: Maavoimiemme kokoonpanon kehittyminen toisesta maailmansodasta vuoteen 1957 saakka. Sotakorkeakoulun diplomityö vuodelta 1985, SKK-1563/SArk.

Puolustusvoimat valtiokalenterissa 1929–1939 ja 1946–2000: Puolustusvoimain organisaatio 1929–1939 ja 1946–2000 Valtiokalenterien perusteella. Helsinki 2000, SArk.

Salminen, Pekka: Puolustusvoimien rauhanajan organisaation kehittyminen 5.9.1944–1.7.1966. Sotatieteen laitoksen, Sotahistorian toimiston tutkimus, Helsinki 1988.

Saressalo, Jussi: Maavoimien rauhanajan joukko-osastojen perustamiset, siirrot ja lakkauttamiset itsenäisyytemme aikana. Sotakorkeakoulun diplomityö vuodelta 1981, SKK-1465/SArk.

Vahe, Juha: Suomen Puolustusvoimien sopeutuminen sodan jälkeiseen tilanteeseen vuosina 1944–1947. Suomen historian pro gradu-tutkielma, Turun yliopisto 1981.

Puolustusvoimien internet-sivut (<http://www.mil.fi>)

Puolustusvoimien joukko-osastojen arkistomuodostajat, Sota-arkisto.

Organisaatiokortisto (tutkijasali- ja asiakaspalvelu), SArk.

Puolustuslaitoksen Pysyväiskäskykokoelma (PPK) ja Puolustusvoimien Pysyväismääräyskokoelma (PMK), SArk.

Päiväkäskysarja 1918–1992 (puolustusministeriön, Päämajan ja Pääesikunnan päiväkäskyt ja käskylehdet, sotaministeriön käskylehdet, sota-asiaintoytimituskunnan käskylehdet), SArk.

Pääesikunnan komentotoimiston perinnekansiot:

T27080/Hha 1, 1974–1978 (Kntotsto), SArk.

T27080/Hha 2, 1979–1985 (Kntotsto), SArk.

T27080/Hha 3, 1986–1989 (Kntotsto), SArk.

T27080/Hha 4, 1990–1992 (Kntotsto), SArk.

T27079/Hh I, 1993–1994 (Henk-os), SArk.

Mitä – Missä – Milloin: Puolustusministeriö – puolustuslaitos 1945–1973. Helsinki 1973. SArk.

Nimikirjaotteet, SArk.

Sotilaskantakortit 1918–, SArk.

Suomen asetuskokoelma, SArk.

Suomen puolustusvoimat on sotilaallinen organisaatio. Se vastaa ja huolehtii valtakunnallisesti Suomen aluevalvonnasta, alueellisen koskemattomuuden turvaamisesta sekä maan itsenäisyyden puolustamisesta kaikissa tilanteissa. Puolustusvoimat pyrkii tekemään hyökkäämisen Suomea vastaan kannattamattomaksi ylläpitämällä uskotavaa sotilaallista puolustuskykyä.

Suomen puolustusvoimat on olennaisilta osiltaan koulutusorganisaatio, jossa pieni joukko ammattisotilaita kouluttaa asevelvollisia sen varalta, että maata joudutaan puolustamaan aseellisesti. Puolustusvoimien ylipäällikkönä toimii tasavallan presidentti ja komentajana tehtävään määrätty kenraali tai amiraali. Sodan aikana tasavallan presidentti voi luovuttaa ylipäällikkyyden toiselle henkilölle.

Puolustusvoimat jakautuu kolmeen puolustushaaraan: maavoimiin, merivoimiin ja ilmavoimiin. Sisäasiainministeriön alainen rajavartiolaitos ei kuulu puolustusvoimiin, mutta sen henkilöstö ja materiaali voidaan erillisellä päätöksellä liittää puolustusvoimiin konfliktin uhatessa. Sotilaallinen maanpuolustus perustuu Suomessa kaaderijärjestelmään, jossa vain osa sotilashenkilöstöstä on palkattua, sotilasopetuslaitoksissa koulutettua kantahenkilökuntaa reserviläisten muodostaessa suurimman osan sodan ajan kokoonpanosta.

Puolustusvoimien historia ja perinteet ovat tärkeitä tekijöitä lisäämään yhteenkuuluvuutta ja maanpuolustushenkeä. Joukko-osastojen, esikuntien sotilaslaitosten, sotakoulujen ja varikkojen perinteet lisäävät niissä palvelevien yhteenkuuluvuuden tunnetta. Perinteet pohjautuvat menneiden sukupolvien työhön ja opettavat ymmärtämään joukon aseman ja tehtävän puolustusvoimissa nyt ja tulevaisuudessa. Yleisimpiä vaalittavia perinteitä ovat joukkojen nimet, vuosi- ja perinnepäivät, liput, kunnia- ja perinнемarssit, tunnuskuvat, tunnukset, värit, ristit, mitalit sekä perinnejoukot.

PUOLUSTUSVOIMIEN NIMI

Puolustusvoimista on itsenäisyyden aikana käytetty useita nimiä tai nimiyhdistelmiä, jotka ovat olleet eri aikoina myös päällekkäisiä toistensa

kanssa. Puhekielessä Suomen puolustusvoimista käytetään usein sen aikaisempaa nimeä *Suomen armeija*, joka käsittää kaikki puolustushaarat. Monissa kielissä armeijalla tarkoitetaan lähinnä maavoimia. Eräissä maissa jako armeijaan ja laivastoon perustuu merisodankäynnin historiallisesta merkittävyydestä. Terminologia on ongelmallinen, mutta Suomen asetus- ja lakikokoelmien perusteella voidaan ylimalkaiset aikakaudet nimien esiintymiselle jäljittää.

Vapaussodan jälkeen vuoden syksyllä 1918 Suomen laillisen hallituksen joukoista eli valkoisesta armeijasta käytettiin virallisissa asiakirjoissa lyhyen aikaa nimityksiä *Suomen armeija*, *Suomen sotajoukot* sekä *sotaväki*.

Vuonna 1919 viralliseen käyttöön vakiintuivat nimet *Suomen sotalaitos* ja *Sotavoimat*, joiden ylimpänä ministeriönä vuosina 1919–1922 toimi sotaministeriö. Tuolloin *Sotaväki* esiintyy edelleen virallisissakin yhteyksissä, jolloin se viittaa yleiskielen terminä organisoituun sotalaitokseen.¹

Suomen vuoden 1919 hallitusmuodossa mainitaan nimi *puolustuslaitos*, mutta vasta vuoden 1922 asetuksen myötä se vakiintui viralliseen käyttöön tarkoittamaan puolustusministeriön alaisia puolustusvoimia ja sisäasiainministeriön alaista rajavartiolaitosta².

Laki valtioneuvostosta ja valtioneuvoston ohjesääntö vuodelta 1922 sisälsivät aiempaan käytäntöön verrattuna periaatteellisen käsitteemuutoksen.³ Tasavallan hallinnossa ”sota”-käsite muuttui käsitteeksi ”puolustus”. Käsitteen vaihto tuli viralliseen käyttöön ensin nimessä *puolustusministeriö* ja vuonna 1924 nimessä *puolustusneuvosto*. Samoin *sotalaitoksesta* ryhdyttiin käyttämään nimeä *puolustuslaitos*. *Sotavoimat* ja *sotaväki* säilyivät pitkään yleisenä käsitteenä armeija-sanan rinnalla.⁴

Vuonna 1945 otettiin käyttöön virkanimike *puolustusvoimain komentaja* entisen *sotaväen päällikön* sijaan. Vanhahtava sanonta ”*puolustusvoimain*” on säilynyt puolustusvoimain komentaja ja puolustusvoimain lippujuhlan päivä -yhteyksissä. Sana puolustuslaitos poistettiin käytöstä vuonna 1974, jolloin laki puolustusvoimista astui voimaan.

KÄYTÖSSÄ OLLEITA NIMIÄ⁵

1918	<i>Valkoinen armeija, Suomen armeija, Suomen tasavallan joukot, Suomen sotajoukot, sotaväki</i>
1919–1922	<i>Suomen sotalaitos, sotavoimat, (puolustuslaitos, sotaväki)</i>
1922–1932	<i>sotavoimat, puolustuslaitos, (sotaväki)</i>
1932–1974	<i>puolustuslaitos, puolustusvoimat, (sotaväki)</i>
1974–	<i>puolustusvoimat, (sotaväki)</i>

PUOLUSTUSVOIMIEN LIPUT

Puolustusvoimissa oli 1.1.2007 käytössä 26 vahvistettua ja vihittyä joukko-osastolippua. Tämän lisäksi käytössä oli useita joukkoyksikkö- ja perinnelippuja⁶.

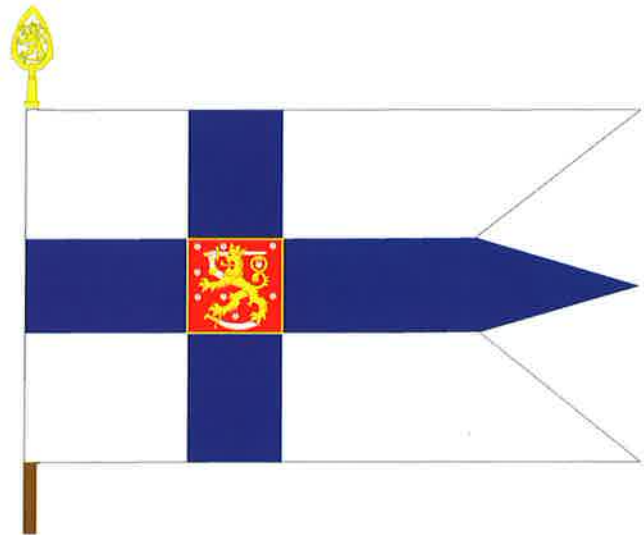
Joukko-osastolippuperinteet ulottuvat Ruotsin vallan ajalle. Näiltä ajoilta on peräisin ennen kaikkea lippujen muodot ja koot. Joukko-osastolippuja alettiin suunnitella pääsääntöisesti vasta vapaus sodan jälkeen. 1.3.1919 sotaministeriö perusti lippukomitean, jota johtamaan määrättiin Carl Gaston Ahrenbergin. Komitea julkaisi lippujen kokoa, tangon kärkeä ja muotoa koskevat määräykset 14.6.1919. Nämä määräykset loivat perustan lippujen suunnittelulle Suomessa. Tämän jälkeen lippujen suunnittelu oli aina toiseen maailmansotaan saakka komitean jäsenen Carolus Lindbergin käsialaa.⁷

Sota-aika toi lippusuunnitteluun katkon, sillä rintamalla ei lippuja otettu mukaan, eikä uusille lipuille ollut tarvetta. Lippuja varastoitiin tällöin Sotamuseoon. Sodan jälkeen osa joukko-osastoista sai lippunsa takaisin, muiden käyttäessä kielekkeistä valtiolippua. Lippuja alettiin suunnitella taas 1950-luvulla, jolloin puolustusvoimien uudelleenorganisoinnin yhteydessä joukko-osastojen perinteet nousivat uudelleen esiin. Lippuoikeuden saivat tuolloin myös tykistö, ilmavoimien lennostot ja laivasto. Suunnittelutyötä ryhtyi ohjaamaan Sotahistoriallinen Tutkimuslaitos apunaan Sotamuseo ja Valtion Heraldinen toimikunta. Suunnittelijoina toimivat Gustav von Numers ja Olof Eriksson ja 1960-luvulta lähtien myös B. O. Heinonen. Kiinnostus lippujen suunnitteluun heräsi myös joukko-osastoissa ja yksityisissä harrastajissa. Niinpä monet liput ovat syntyneet yhteistyönä, joskin varsinainen taiteellinen toteuttaminen jäi aina heraldikolle.⁸

2000-luvulle tultaessa suunnittelutyö on hajautunut joukko-osastoihin ja laitoksiin.

Lippujen hyväksymisestä ja heraldisesta oikeellisuudesta päättävät kuitenkin Sotamuseo ja Pääesikunta apunaan heraldinen lautakunta. Liput vahvistaa puolustusvoimain komentaja ja liput vihitään Presidentinlinnassa.

Lipuissa on neljää eri kokoa. Niin sanottu rykmenttikokoinen lippu on 120 x 142 cm, neliölippu on 120 x 120 cm ja pataljoonalippu on 80 x 95 cm. Erillisten komppanioiden liput ovat pienempiä ja kooltaan 45 x 55 cm. Rakuunoiden, jääkärijoukkojen, viestikomppanioiden, kenttä- ja ilmatorjuntatykistön lipuissa on hapsut ja rakuunajoukkojen lipuissa on vielä tupsutkin.

KIELEKKEINEN VALTIOLIPPU⁹

Itsenäisen Suomen ensimmäinen sotalippu, punainen leijonalippu, oli jo vapaussodan aikana valkoisen armeijan käytössä. Sodan jälkeen voittajat eivät halunneet lippuun punaista väriä, ja Eero Snellman ja Bruno Tuukkanen saivat tehtäväkseen suunnitella Suomelle siniristilipun. Lippu oli valmis toukokuussa 1918, jolloin eduskunta vahvisti sen lailla. Myös kolmikielekkeinen sotalippu vahvistettiin tällöin. Aluksi lipussa olevan vaakunan päällä oli suuriruhtinaskunnan kruunu, mutta vuonna 1920 se poistettiin, ja uuden vaakunan piirsi O. W. Ehrström. Nykyinen vaakuna on Olof Erikssonin suunnittelema vuodelta 1970.¹⁰

Uusin lippulaki on vuodelta 1978, jolloin lipun virallinen nimi vaihtui kielekkeiseksi valtiolipuksi. Tätä lippua käyttävät puolustusvoimissa Pääesikunta ja sen alaiset laitokset joukkoineen, maanpuolustusalueiden ja sotilaslääniä esikunnat, puolustushaarojen esikunnat ja sotilassoittokunnat. Joukko-osastolippuun on oikeus sotilaskoulutusta antavilla joukoilla. Puolustusvoimissa tämä oikeus on sekä varusmiehiä kouluttavalla joukko-osastoilla että sotilasopetuslaitoksilla.¹¹

Joukko-osastolipun käyttöön ottamiseen kuuluvat sen juhlallinen nauлаustilaisuus ja vihkiminen. Suomenlahden Meripuolustusalueen lippu otettiin käyttöön vuonna 1998.

Joukko-osastolippua käytetään monenlaisissa perinnetilaisuuksissa. Käytössä kulunut lippu uusitaan, jolloin vanha lippu luovutetaan juhlallisin menoin Sotamuseossa säilytettäväksi. Kuvissa Tykistöprikaatin lippu.

Sotilashautajaisissa arkku on verhoiltu kielekkeisellä valtiolipulla ja vainajan oman joukko-osaston lippu vartioineen osallistuu siunaustilaisuuteen.

JÄÄKÄRILIPPU

Jääkäريلipun historia ulottuu Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n toimintaan Liibaussa. Lippu vihittiin käyttöön Pyhän Kolminaisuuden kirkossa 13.2.1918 jääkärien lähtiessä paluumatkalle Suomeen. Suomen Kaartin lippua muistuttavan siniristilipun kulmissa ovat preussilaismalliset kotkavaakunat ja keskellä Suomen leijonavaakuna. Jääkäريلipun lahjoittaja oli rouva Hedwig von Hahl Berliinistä ja sen suunnitteluun osallistui pataljoonan komentaja majuri Maximilian Bayer, Hauptzugführer Erik Jernström sekä erityisesti tohtori Fritz Wetterhoff. Lipun valmisti toiminimi Rudolf Hertzog Berliinissä.

Kun jääkärien pääosa saapui 25.2.1918 Vaasaan, oli vastaanotto Suomessa riemullinen. Vaasan torilla 26. helmikuuta pidetyssä paraatissa lippu oli pataljoonan edessä. Jääkäripataljoonalle pitämässään puheessa kenraali Mannerheim viittasi jääkärien tulevaan tehtävään seuraavin sanoin: ”Suomen muodostumassa oleva nuori armeija näkee teissä opettajansa ja tulevat johtajansa. Teitä odot-

taa suuri ja kunniakas tehtävä: armeijan luominen, joka pystyy tekemään Suomen vapaaksi, suureksi ja mahtavaksi”. Jääkärien joutuessa eri tahoille heidän lipustaan tuli Kaartin Jääkäripataljoonan joukko-osastolippu kunnes se sai oman lippunsa vuonna 1920. Jääkäريلippua voidaan siten pitää itsenäisen Suomen ensimmäisenä joukko-osastolippuna. Olihan se Suomen armeijan tunnetuimpia lippuja itsenäisyyden ensimmäisinä vuosikymmeninä. Alkuperäinen jääkärilippu luovutettiin vuonna 1928 Sota-arkistoon, josta se päättyi vuonna 1930 Sotamuseon kokoelmiin.¹²

Vaasan paraatin 26.2.1918 ja Helsingin paraatin 16.5.1918 jälkeen lippu on ollut mukana säännöllisesti jääkärien kotiinpaluun juhlaparaateissa ja valtakunnallisissa paraateissa. Puolustusvoimien valtakunnallisissa paraateissa jääkärilippu oli tietävästi aina 1990-luvulle saakka maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen lippulinnassa. Vuodesta 1997 lähtien otettiin käytännöksi asettaa jääkärilippu lippuvartio Hämeen Jääkäripataljoonasta ja sijoittaa lippu valtakunnallisten paraatien kärkeen valtiolipun jälkeen. Puolustusvoimat on halunnut tällä tavoin kunnioittaa lippujuhlan päivän ja itsenäisyyspäivän paraateissa jääkärien työtä itsenäisen Suomen hyväksi.¹³

PUOLUSTUSVOIMIEN PUOLUSTUSHAARA- JA JOUKKO-OSASTOTUNNUKSET

Joukko-osastotunnus on joukko-osastossa palvelevien käyttämä merkki, jossa on heraldisesti yhdistettyä tietoa joukko-osaston sijaintipaikasta, aselajista ja perinteistä.

Tunnukset ovat metallia tai ommeltu merkkejä. Varusmiesten palvelusasuissa tunnus kiinnitetään maastokuvioisen takin vasemmassa hihassa olevaan aselajin värisen tarraan koulutushaaramerkin yläpuolelle. Sotilaspuvussa käytetään vain yhtä joukko-osastotunnusta. Joukko-osastoissa esikunta ja sen alaiset perusyksiköt ja laitokset sekä joukkoyksiköt käyttävät joukko-osastolle vahvistettua joukko-osastotunnusta.¹⁴

Itsenäisen Suomen ensimmäiset joukko-osastotunnukset valmistettiin jo vapaussodan aikana, mutta ne eivät olleet vahvistettuja merkkejä. Uudet periaatteet joukko-osastotunnuksille vahvistettiin senaatin sota-asiaintoimituskunnassa vuonna 1918.¹⁵ Ensimmäiset viralliset joukko-osastotunnukset olivat olkaimissa pidettäviä merkkejä. Merkkejä suunnitteli Akseli Gallen-Kallelan johta-

ma sotilaspukukomitea. Ne olivat metallisia, pääosin kultaisen värisiä. Merkki saatettiin myös maalata eli painaa olkaimiin. Osa joukoista sai omat erilliset tunnukset, mutta suurimmalle osalle joukoista tunnukset muodostettiin aselajitunnuksesta ja siihen liitetystä numerosta tai kirjaimesta.

Vuonna 1957 joukko-osastoperinteitä uudistettiin. Joukko-osastoista vain muutamalla oli sotien jälkeen oma tunnuksensa, muut käyttivät aselajitunnusta. Muutos tuli vasta 20.10.1967, kun tasavallan presidentti vahvisti ensimmäiset uudet tunnuskuvat. Ne olivat Sakari Salokankaan ja Juhani Vepsäläisen suunnitteleamia. 2000-luvulle tultaessa joukko-osastotunnuksia on suunniteltu ja vahvistettu tarpeen vaatiessa.

PUOLUSTUSVOIMIEN JOUKKO-OSASTORISTIT

Joukko-osastoristi kuuluu viralliseksi joukon perinteisiin liittyväksi yhteenkuuluvuuden tunnuksiksi. Ristin suunnittelussa pyritään heraldisesti arvokkaaseen ja perinteitä kunnioittavaan kokonaisuuteen ja ristejä on vain varusmiehiä kouluttavilla joukko-osastoilla. Niitä voidaan myöntää näissä joukko-osastoissa puolustusvoimien henkilökuntaan kuuluville ja varusmiehille määräaikaista ja moitteettomasta joukko-osastopalvelusta tai erityisistä ansioista, sekä muille joukko-osaston hyväksi erityisen ansiokkaasti toimineille henkilöille.

Vuonna 1925 käyttöön vahvistettu Rakuunaristi on eräs vanhimmista joukko-osastoristeistä. Uudenmaan Rakuunapataljoonan muututtua joukkoyksiköksi Rakuunaristiä on jaettu perinneristinä.

Ristin vahvistaa ja sen myöntämisperusteet hyväksyy puolustusvoimain komentaja. Ristit jaetaan virallisissa tai perinteisiin liittyvissä juhlatilaisuuksissa. Ne ovat numeroituja ja niiden saajista sekä myöntämisperusteista pidetään luetteloa. Joukko-osastoristeistä kannetaan vain viimeksi myönnettyä tai vaihtoehtoisesti sen joukon ristiä, jonka järjestämä tilaisuus on kyseessä.¹⁶

Joukko-osastoristien ohella jaetaan joukkoyksikö- ja perinneristejä.

PUOLUSTUSVOIMIEN TUNNUKSET

TUNNUSKUVA ELI TORNILEIJONA

Puolustusvoimien tunnuskuva otettiin käyttöön vuonna 1963.¹⁷ Tunnuskuvana on tornin päällikkeenä Suomen valtakunnan vaakunan leijona kruunuineen ja varuksineen ilman ruusukkeita. Tunnuskuvaa voidaan käyttää monivärisenä tai kaksivärisenä. Sen on aina oltava täsmällinen ja määritetyiltä mittasuhteiltaan oikea. Lisäksi sen on oltava heraldisesti oikein sijoitettu.

Moniväristä tunnuskuvaa käytettäessä torni on punainen. Leijona kruunuineen ja varuksineen sekä aseiden kahvat ja käsivarsihaarniskan nivelet ovat joko kullanväriset tai keltaiset. Aseiden terät ja käsivarsihaarniska ovat vastaavasti joko kullanväriset tai valkoiset. Käytettäessä tunnuskuvaa kaksivärisenä tornin tulee olla kokonaisuudessaan yksivärinen ja leijonan joko valkoinen tai taustanvärinen.

Tunnuskuvan tornikuviota tai sen ääri viivoja ilman Suomen valtakunnan leijonaa voidaan käyttää vain puolustusvoimien omaisuuden ja puolustusvoimien hallussa olevan omaisuuden merkitsemiseen.¹⁸

KANSALLISUUSTUNNUKSET

Suomalainen hakaristitunnus

Suomen käyttämistä kansallisuustunnuksista kenties kiistellyin ja eniten keskustelua herättänyt on ollut hakaristi. Sen historia ulottuu aina muinaiseen Egyptiin. Hakaristitunnus suomalaisessa sotilaskäytössä liittyy maan itsenäistymistapahtumiin ja on täysin riippumaton myöhemmistä Saksan natsipuolueen ja kolmannen valtakunnan samantyyppisistä tunnuksista.¹⁹

Hakaristitunnus tuli Suomeen vapaussodan aikana vuonna 1918. Kuuluksa ruotsalainen löytöretkeilijä kreivi Eric von Rosen lahjoitti Suomelle sen sotaväen ensimmäisen lentokoneen maaliskuussa 1918. Tämän Morane Saulnier Parasol Thulin D-tyyppin lentokoneen siipitasoihin von Rosen oli maalauttanut oman onnenmerkkinsä sinisen haka-

ristin valkoiselle pohjalle. Suomella ei tuolloin vielä ollut omaa kansallisuustunnusta varsinkaan sotilaslentokoneille, joten se virallistettiin sotajoukkojen ylipäällikön päiväkäskyllä lentokalustossa käyttöön otettavaksi.²⁰

Hakaristi yleistyi sotilastunnuksissa nopeasti. Vuosina 1918–1919 se liitettiin osasymboliksi vapaudenristeihin ja lukuisiin muihin sotilasmerkkeihin. Siten suomalaiskansalliseksi sotilastunnukseksi vakiintunut hakaristi on edelleen nähtävissä useissa merkeissä, lipuissa ja tunnuksissa.

Panssariautoissa hakaristitunnusta käytettiin vuonna 1918 ja 1920-luvulla. Myös panssarijunissa tunnus esiintyi 1920- ja 1930-luvuilla. Panssari-vaunuihin hakaristitunnus vahvistettiin lyhytsa-
karaisena versiona käyttöön vuonna 1941.²¹ Jatkosodan jälkeen syksyllä 1944 liittoutuneiden asetta-

ma valvontakomissio puuttui puolustusvoimien toimintaan monilla tavoin.²² Yksi näistä oli vaatimus luopua hakaristitunnuksen käytöstä. Tasavallan presidentti C. G. E. Mannerheim katsoi viisaimmaksi määrätä hakaristitunnuksen poistettavaksi ilma- ja maavoimien kalustomerkinä. Hakaristi poistui käytöstä 1.4.1945 mennessä, jolloin se korvattiin sinivalkoisella kokarditunnuksella.²³

Kokarditunnukset

Kokarditunnuksen käyttö Suomessa periytyy preussilaisesta sotilasperinteestä. Suomalaiset jääkärit toivat Saksasta palatessaan mukanaan harmaanvihreän jääkäriunivormun, johon kuului kak-sikokardinen lakki.

Leijona- ja sinivalkokokardit vakiintuivat kansallisuustunnuksiksi vuonna 1919, jolloin niiden käytöstä annettiin tarkat ohjeet miehistölle ja päällystölle. Miehistön ja alipäällystön lakeissa oli peltinen sinivalkokokardi ja harmaa leijonanappi. Upseereilla sinivalkoinen kokardi oli emaloitu ja kultaleijonainen kokardi taustaltaan punainen.²⁴

Yhden kokardin käyttöön siirryttiin sotilaspukujen m/36 ja m/39 myötä asteittain vuodesta 1936 alkaen. Sotien 1939–1944 aikana vakiintuivat sinivalkoinen kokardi vain miehistökäyttöön ja leijonakokardi päällystön tunnukseksi.

Barettimerkit

Baretti otettiin Suomessa käyttöön sotilaspäähineenä 1960-luvun alussa. Aluksi bareteissa käytettiin samoja kokardeja kuin kenttälakeissakin. Pian baretteja käyttäviltä joukoilta alkoi tulla ehdotuksia barettimerkeistä ulkomailla käytössä olevien merkkien pohjalta. Barettimerkkejä on sittemmin

vahvistettu käyttöön kaikkiaan yhdeksän erilaista, jotka ovat kolmen puolustushaaran, rannikkojääkärien, sotilassoittajien, panssariaselajin, Utin Jääkärirykmentin, helikopterijoukkojen sekä kansainvälisten valmiusjoukkojen erikoistunnukset.²⁵

Sotilasansiomitali

Sotilasansiomitali kuuluu virallisiin kunnia- ja ansiomerkeihin ja se on vahvistettu asetuksella 25.11.1977 ja suunnittelijana tunnetaan Gustav von Numers. Mitali valmistetaan pronssin värisestä metallista. Se on läpimitaltaan 31 mm ja paksuudeltaan 3 mm. Etupuolella on ristin päällikkeenä Suomen vaakuna ja kääntöpuolella pystyasennossa oleva liekehtivä miekka. Miekkakuviota ympäröivät kohokuvioina sanat Puolustusvoimat – Försvarsmakten.

Sotilasansiomitalin myöntää puolustusvoimain komentaja joko omasta aloitteestaan tai esitysten perusteella. Se voidaan antaa puolustusvoimien palveluksessa olevalle henkilölle tunnustuksen osoituksena erityisestä kunnostautumisesta palveluksessa, erityisestä neuvokkuudesta tai aloitteellisuudesta taikka pelottomasta toiminnasta vaaratilanteessa. Puolustusvoimien ulkopuoliselle henkilölle se voidaan myöntää puolustusvoimien hyväksi tehdystä erityisen ansiokkaasta työstä. Sotilasansiomitaleja myönnetään pääsääntöisesti puolustusvoimain lippujuhlan päivänä 4. kesäkuuta.²⁶

PUOLUSTUSVOIMIEN ASELAJI- JA TUNNUSVÄRIT²⁷

Ruotsin vallan aikana ensimmäiset määräykset joukko-osastojen asepuvuista ja niiden väreistä antoi kuningas Kaarle IX vuosina 1673, 1675 ja 1683. Annetut asetukset liittyivät osaltaan perusteilla olleeseen ruotujakolaitokseen, joka lopullisesti vahvisti myös asepuvuissa käytetyt tunnukset. Venäjän vallan aikana autonomisen Suomen sotaväki käytti pääosin keisarillisen Venäjän armeijan ja laivaston asepuvukuja ja tunnuksia.

Suomen itsenäistyttyä vuonna 1917 sotilasvirkapukujen ja niihin liittyvien tunnuksien sekä aselajivärien suunnittelutyö oli aloitettava lähes tyhjästä. Siihen saakka noudatetut perinteet ja tietynlainen jatkuvuus olivat käytännössä katkenneet vuosina 1901–1905 tapahtuneeseen Suomen sotaväen²⁸ lakkauttamiseen. Vapaussodan aikana, keväällä 1918 aloitettiin Suomessa uusien sotilaspukujen ja tunnusten suunnittelu. Armeijan ylipäällikön suoraan johtoon perustettiin aluksi epävirallisesti toiminut sotilaspukukomitea, jonka sotilasiantuntemusta edustivat kenraalimajuri Nikolai Mexmontan ja eversti Hannes Ignatius. Taiteellisesta toteutuksesta komiteassa vastasivat Mannerheimin adjutantti ja ystävä Akseli Gallen-Kallela sekä taiteilija Eero Snellman.

Komitean työskentely perustui toimintamalliin, jossa taiteilijoiden tekemät luonnokset arvioitiin käyttöön soveltuviksi sotilasjäsenten kokemusten perusteella. Lopullisen ratkaisun teki kuitenkin ylipäällikkö itse. Pukukomitean toiminta keskeytyi muutamaksi viikoksi vapaussodan Helsingin valtausparaatiin 16. toukokuuta 1918. Työ jatkui sotaministeriön alaisuudessa vahvennetulla henkilököönpanolla muun muassa taiteilija Bruno Tuukkanen ja eräiden sotilasiantuntijoiden tullessa mukaan toimintaan.

Akseli Gallen-Kallelan johtaman komitean suunnittelutyötä ja luonnoksia leimasi alusta lähtien vahvasti uskansasallisen tyylin korostuminen. Vuosien 1917–1919 ajan suuntaus pyrki mahdollisuuksien mukaan pois kaikista venäläisyyteen viittaavista symboleista. Tämä tekijä on vaikuttanut myös osaltaan sotilaspukujen ja aselajien tunnustuvärien valinnassa ja lopullisessa vahvistamisessa. Ensimmäistä pukukokonaisuutta tarkasteltaessa voidaan todeta, ettei Gallen-Kallela puku suunnitelmissaan välittänyt kaikista aikakauden vahvoistakaan kansainvälisistä tyyli-suunnista, vaan haki pukukokonaisuuksiin perinteitä saksalaisuuden lisäksi myös sadan vuoden takaisista

Suomen sodan 1808–1809 asepuvuista. Toisaalta kansainvälisillä tyyleillä oli oma merkityksensä silloin kun haettiin nopeaa, usein jopa valmista ratkaisua ongelmaan. Näin voidaan katsoa tapahtuneen esimerkiksi vuonna 1918 meriväelle käyttöön määrätyn varustuksen osalta.

Vuodet 1918–1922 olivat Suomessa poikkeuksellista aikaa. Vasta kehityksessä olleessa sotaväessä ratkaisut eivät olleet aina johdonmukaisia. Alkuvuosina sotaväki kamppaili eri kansainvälisten suuntausten, kansallisuusvaikutteiden ja sotilasperinteiden ristipaineessa. Tunnustuvärien osalta kokonaisuutta ei voida pitää suoranaisena kopiona mistään muusta armeijasta, vaan enemmänkin hienona sekoituksena, jossa on vaikutteita monesta eri sotilaskulttuurista. Tunnustuväreissä ja arvo-merkeissä yhtyivät uskansasallinen romantiikka, osiltaan Ruotsin vallan ja Venäjän vallan sotilasperintö sekä vahvasti jääkärien mukanaan tuoma saksalaisuus.

Kaikkien aselajivärien määrätymisestä ei välttämättä voida nykypäivinä esittää täyttä varmuutta, mutta monista väriyhdistelmistä voidaan tehdä pitkällekin meneviä johtopäätöksiä. Ensimmäisessä, tosin väliaikaisessa, käskyssä huhtikuulta 1918 määriteltiin sotilaspukua koskevat määräykset. Suomen tasavallan sotajoukkojen ylipäällikön antamassa päiväkäskyssä asepuvua käsittelevien määräyksien mukaiset aselajivärit olivat omaperäisiä.

Heinäkuussa 1918 väliaikainen käsky peruutettiin Suomen senaatin sota-asiaintoituskunnan antamalla käskylehdillä, joissa määritettiin uusi vahvistettu ”Suomen sotajoukkojen virkapuku”. Tuolloin aselajeille ja joukoille kuuluvia tunnustuvärejä tarkennettiin ja muutettiin. Vaikka asepuvu sellaisenaan on muuttunut useaan otteeseen itsenäisyyden aikana, pääosa vuoden 1918 alkuperäisistä aselaji- ja tunnustuväreistä on säilynyt käytössä 2000-luvulle.

Lähdemateriaalin ja erityisesti arkistolähteiden tulokinnanvaraisuuden valossa aihepiirin yksityiskohdient esittäminen faktoina on mahdotonta. Useiden eri lähteiden ristiintarkastaminen antaa viitteitä siihen, että osa väriyhdistelmistä on saatettu ottaa käyttöön jopa sattumanvaraisesti. Joillakin väreillä on selvät kansainväliset, jopa usean vuosisadan takaiset perinteet. Tutkittaessa pelkästään aselajivärien historiallisia taustoja ja kehitystä on vaikeaa olla puuttumatta niiden rinnalle kiinteästi kuuluviin arvomerkkeihin ja sotilaspukuihin. Tarkempia tietoja näistä on haettavissa lähdeluettelossa mainituista tutkimuksista. Jäljempänä on esitetty yksinkertaistettuina tunnustuvärien ja eri väriyhdistel-

mien selitykset sekä niiden määräytyminen ja vaikiintuminen kullekin aselajille kuuluviksi.

KELTAINEN

Ratsuväen ja rakuunoiden perinteikäs keltainen tunnusväri ulottuu asiakirjojen vahvistamina Ruotsin vallan aikaan. Tuolta ajalta peräisin olevista asiakirjamerkinnöistä löytyy maininta vuosilta 1656–1660 ratsuväen asepuukujen keltaisesta tunnusväristä: ”Tuntomerkeinä olivat keltaiset nauhat päähineessä ja käsivarressa, päällystöllä pitkät, siniset, kultatupsuiset olkainvyöt”.

Keltaisen värin ensimmäinen yhdistäminen ratsuväkeen itsenäistymisen kynnyksellä ajoittuu vuoteen 1917, jolloin marraskuun 2. päivänä muodostettiin Saksassa Jääkäripataljoona 27:n ratsuväki-osasto ”Jäger zu Pferde”, jolla oli oikeus käyttää Königsbergin 3. Ratsujääkäriyrykmentin keltaista tunnusväriä.

Ratsuväen yleisväriksi keltainen vahvistettiin heinäkuussa 1918 annetuissa Suomen senaatin sotasiasaintoimituskunnan käskylehdillä, joissa määriteltiin ”Suomen sotajoukkojen virkapuku”. Ratsuväen väriyhdistelmiä on vaihdeltu jälkeenpäin mm. pukujen m/22 reunusnauhojen ja m/36 kauluslaattojen muutosten yhteydessä, mutta keltaisen säilyminen ratsuväki-osastojen päävärinä vuodesta 1918 lähtien.

Lääkäreille ja eläinlääkintäupseereille keltainen väri määriteltiin ensimmäisen kerran vuoden 1919 valtionhoitajan päätöksessä, joka koski ”Valtakunnan sotavoimien virkapukua”. Ohjeen mukaisesti ”Olkaimet samat kuin upseereilla, mutta varustetut leijonan asemesta lääkäreiden Aesculapin sauvala ja eläinlääkärien kiemuroivalla käärmeellä keltaisesta metallista”. Keltainen on myös heraldiikassa käytetty väri, joka vastaa vaakunoiden metallista kultaa.

ORANSSI

Oranssi ei ole varsinainen heraldinen perusväri, vaan niin kutsuttu väliväri. Välivärinä oranssi tosin tunnetaan ja hyväksytään lippuheraldiikassa.

Oranssi hyväksyttiin vuonna 1995 Suojelukoulun kauluslaatan pääväriksi käyttöön vuoden 1996 alusta. Valmistelu- ja lausuntoasiakirjoissa mainitaan perusteluina oranssin ja sinisen yhdistelmän kansainvälinen merkitys väestönsuojelun tunnusväreinä. Lisäksi suojelun parissa työskentelevä sotilashenkilöstö lausui uuden väriyhdistelmän eduksi selvän erotettavuuden muista aselajeista.

Ongelmalliseksi vaaleahkoissa, erityisesti keltaisen erisävyisissä aselajiväreissä ovat kultaisten arvo-merkkien erotettavuus olkaimesta tai kauluslaatasta. Kiusallinen tilanne on jo aiemmin tunnettu rakuunoilla, ratsujääkäreillä ja Eläinlääkintäkoululla, joilla on keltaiset kauluslaatat. Yhdistelmän erotettavuus oli heikko erityisesti hämärässä ja hyvin kirkaassa päivänvalossa. Myös tämä seikka vaikutti suojeluaselajin oranssin värin valitsemiseen ja värin tekniseen sävyyn lopullista valintaa tehtäessä.

Oranssi väri on myös erottanut itsenäisyyden aikana Rajavartiolaitoksen tunnuksissa puolustusvoimien maavoimien jalkaväki- ja jääkärijoukoista.

KIRKKAANPUNAINEN

Väri liittyy oleellisesti Suomen vaakunaan ja vaakunaleijonaan. Leijonavaakunan historia ulottuu ajallisesti 1500-luvulle. Vuodelta 1591 peräisin olevassa Kustaa Vaasan hautamuistomerkin Uppsalan tuomiokirkossa on kuvattuna Suomen vaakuna, jossa idän käyrän miekan päällä seisova leijona pitää yllään lyömäasennossa lännen suoraa miekkaa. Vaakunassa on punainen tausta. Nimenomaan puhdas punainen väri on yksi heraldiikan pääväreistä.

Vuonna 1918 käyttöön vahvistetussa leijonakokardissa on lähes samanlainen väriteema kuin leijonavaakunassa, kultainen leijona punaisella emaloidulla kultareunaisella napilla. Taiteilija Gustav von Numersin suunnittelema tornileijona vahvistettiin puolustusvoimien yleiseksi tunnukseksi 20.9.1963.

TUMMANPUNAINEN

Tykistölle ominaiset värit, punainen ja musta on niin ikään yleismaailmallinen yhdistelmä.

Punainen olkain- ja kaulusväri on ollut käytössä useiden maiden ja joukkojen tykkimiesten asepuuissa jo Napoleonin sodissa 1804–1815. Punaisen värin taustalla nimenomaisesti tykistölle kuuluvana on löydettävissä vahvaa symboliikkaa. Väri kuvastaa tykin laukaisun yhteydessä ruutikaasujen palamista ja purkautumista putkesta punertavan leimahduksen omaisesti.

Mustan merkitys tykistön värinä noudattelee symbolisesti samaa kaavaa punaisen kanssa. Tykistön erilaisissa ampumatarvikkeissa on jo alusta lähtien käytetty mustaaruu-tia. Ruudin tahriva vaikutus kuvastaa mustan värin vertauskuvallista arvoa asepuuissa sen tuoman käytännöllisyyden ohella. Tykkimiehistön ammunnoissa saamat ruutitah-

rat eivät mustista puvuista helposti erottuneet. Asetakin kauluksen musta väri oli 1900-luvun alun Euroopassa jo perinteinen tykistöillä, sapööreillä ja minooreilla. Yleismaailmallisesti musta väri on vakiintunut käyttöön teknisille aselajeille.

VAARAIMENPUNAINEN

Kenraaleille ja yleisesikunnalle jo keväällä 1918 käyttöön otettu punainen tunnusväri on laajalti kansainvälistä perua. Suomessa Yleisesikunta sai värin lopullisesti vahvistettuna käyttöönsä vuoden 1918 heinäkuussa. Tuolloin värin tosin määriteltiin olevan ”vaalean vaarainpunainen”. Vuodesta 1918 lähtien nykypäiviin vaarain- tai vaaraimenpunainen väri on Suomessa säilyttänyt muuttumattomana asemansa kenraaleiden ja Yleisesikunnan tunnusvärinä.

Kansainvälisestä yhteydestä mainittakoon ensimmäisen maailmansodan ajalta yleisesikuntien kenraaleiden tunnuksissa olleen tummanpunainen väri ainakin Saksan ja Turkin asevoimien virkapuvuissa. Myös Isolla-Britannialla on ollut yli vuosisadan käytössään kenraaleille ja yleisesikunnille kuuluva punainen väri.

SINIPUNAINEN

Pioneereille, viestiaselajille sekä muille teknisille pääaselajeja tukeville joukoille ominainen sinipunainen tai punaisen violetti ovat vanhoja yleisesti tiedettä ja tieteellisyyttä kuvaavia tunnusvärejä. Monessa maassa 1900-luvun alussa käytössä ollut tieteellisyyttä ja tekniikkaa hyväksikäyttävien aselajien, esimerkiksi viesti- ja pioneeriaselajien, tunnusväri omaksuttiin itsenäistymisen jälkeen valmiina ratkaisuna myös Suomeen vuonna 1918.

TUMMANSININEN

Tummansininen liitetään sotilasperinteissä voimakkaasti merivoimien tai laivaston tunnusväriksi. Samaa sävyä on käytetty myös Kadettikoulun ja Reserviupseerikoulun, yleisesti sotakoulujen tunnusvärinä. Vuonna 1918 määritellyssä Suomen sotajoukkojen virkapuvussa sotaministeriölle ja sen alaisille joukoille otettiin käyttöön sininen väri. Myöhemmin johtoesikunnan suorassa alaisuudessa toimineet sotilasopetuslaitokset saivat lähes poikkeuksetta tunnuksikseen tummansinisen väripohjan olkaimiin ja kauluslaattoihin. Vuonna 1919 alkaneen ensimmäisen kadettikurssin opiskelijoiden itsensä suunnittelema juhlapuku oli tummansininen. Väri ja kadettien juhlapuku m/22 ovat edelleen käytössä Kadettikoulussa.

Lisätiedot, katso MERIVOIMAT.

KIRKKAANSININEN

Väri liitetään usein ilmavoimien tunnusväriksi. Lisätiedot, katso ILMAVOIMAT.

VAALEANSININEN

Autonomian vuosina 1881–1902 asevelvollisessa sotaväessä signalistit eli torvensoittajat erottuivat kirjaviiden vaaleansini-keltaraitaisten olkapeitteiden avulla joukon johtajalle liikkuaan taistelukentällä. Tunnistusmerkintä on muutoinkin kansainvälisesti tunnettu, joten sen käyttöön ottaminen Suomessa myöhemmin oli perusteltua. Olympiavuodesta 1952 alkaen entiset joukko-osastojen soittokunnat saivat univormuihinsa yhteisesti vaaleansini-valkoreunaiset kauluslaatat soittokuntien muuttuessa varuskuntasoyttokunniksi.

Huoltoaselajiin liittyvänä värin taustoista ei ole esittänyt täyttä varmuutta.

VIHREÄ

Vihreän värin yhdistäminen metsästäjiin, metsänvartijoihin ja -hoitajiin on peräisin jo 1700–1800-luvulta useista Euroopan maista. Esimerkiksi Saksassa metsästäjä ”Jäger” pukeutui maastonmukaiseen vihertävään asuun. Mainittakoon, että Napoleonin sodissa 1804–1815 venäläisellä jalkaväkimiheellä oli tummanvihreä asetakki. Venäjän vallan aikana Suomessa käytettiin jalkaväen perusjoukkona Kaartin Pataljoonan pukujen asetakin päävärinä tummanvihreää vuosina 1817–1882.

Saksassa sotilaskoulutuksensa saaneiden jääkärien vaikutukset ensimmäiseen suomalaiseen sotilaspuvustoon ja tunnuksiin oli merkittävä. Vuoden 1918 alussa Jääkäripataljoona 27:n kotiutuessa Suomeen muutettiin Saksasta mukaan saadut vihreät univormut armeijassamme uudelleen käyttöön soveltuviksi. Vihreä väri vakiintui näin jo alusta lähtien jääkärijoukoille ja hieman myöhemmin jalkaväelle.

HARMAA

Harmaa väri periytyy itsenäisyyden ajan asepuhuihin Ruotsin vallan aikakaudelta. Tuolloisilla Ruotsin rykmenteillä käytössä olleet eriväriset puvut olivat kalliita teettää, joten Suomessa suuriruhtinaskunnan yhden rykmentin asetakit jouduttiin varainpuutteen vuoksi valmistamaan halvemmasta harmaasta sarasta. Harmaa on myös valkoisen johdannainen ja kuvaa heraldiikassa käytettyä hopeaa.

Myös Venäjän vallan kaudella, Krimin sodan 1854–1856 aikana suomalaiset upseerit pyrkivät

vaatettamaan ruotujakoisen järjestelmän ruotuväkipataljoonat harmaaseen univormuun. Harmaita asetakkeja käytettiin muutaman vuoden ajan, kunnes lähes musta venäläinen takkimalli syrjäytti ne jälleen.

Harmaa vakiintui suomalaisen sotaväen perusväriksi jo heti itsenäistymisen jälkeisessä vapaussodassa vuonna 1918. Sodan valkoisten joukkojen sotilaspuvut tehtiin pääosin harmaasta sarkakanakaasta. Muualla maailmassa harvinaisempaan käytetty pukuväri on myöhemmin tunnettu suomalaisen sotilaan perustunnuksena.

MUSTA

Panssarijoukkojen musta tunnusväri on johdannainen tykistön käyttämästä mustasta. Monissa maissa panssarijoukot perustettiin vanhoista ratsuväkijoukoista, mutta Suomessa ne perustettiin tykistön yhteyteen, ja tästä periytyy niiden musta väri. Panssariaselajin perustaminen liittyy vuonna 1919 Ranskasta ostettuihin Renault FT 17 mallisiin hyökkäysvaunuihin, joista muodostetut hyökkäysvaunujoukot rinnastettiin yhdeksi tykistön aselajeista. Ilmeisesti materiaalipulan sanelemana päädyttiin vuoden 1919 virkapukumääräyksissä hyökkäysvaunujoukoille samoin kuin Suomenlinnassa toimivalle Rannikotykistörykmentti 1:lle helpoimmin toteutettavaan mustaan väriin. Mai-

nittakoon vielä mustan värin yleismaailmallinen vakiintuminen käyttöön myös teknisille aselajeille, esimerkkeinä pioneerijoukkojen liput.

VALKOINEN

Valkoinen väri esiintyy sotilaspuvuissa jo Ruotsin vallan ja Venäjän vallan aikoina. Itsenäisyyden ajan valkoinen väri sotilasjoukkoihin kuuluvana tunnuksena on peräisin vapaussodasta, jolloin toisiaan vastaan taistelevat punaiset ja valkoiset joukot merkittiin omien värien mukaisilla käsivarsinauhalla tunnistettavuuden helpottamiseksi taistelussa.

Perusväriihin nykyisinkin luettavissa oleva valkoinen vahvistettiin heinäkuussa 1918 annetuissa käskylehdissä, joissa määriteltiin "Suomen sotajoukkojen virkapuku". Tuolloin värien osalta erikoisasemaan nousivat niin kutsutut kaartinjoukot, joilla oman aselajin väristä olkalappua reunusti arvostettu valkoinen nauha. Helsingin valtausparaatissa 16. toukokuuta 1918 Mannerheim ilmoitti muodostaneensa kolme kaartin joukkoa. Suomen Valkoisen Kaartin tunnuksien pääväriksi määräytyi tuolloin valkoinen, koska se oli ollut jo pitkään perinteikäs henkivartiokaartin tunnusväri. Osaltaan se oli myös kenraali Mannerheimin tunnusväri valkoiselle armeijalle menestyksestä vapaussodassa.

TUNNUSVÄRIT

				
Yleisesikunta	Topografikunta	Kenttätykistö	Ilmatorjunta	Viestijoukot
				
Pioneerijoukot	Sähkötekniillinen ala	Reserviupseerikoulu	Ilmavoimat	Kadettikoulu
				
Maavoimien helikopterijoukot	Huolto	Erilliset Autokompaniat	Sotilasmusiikki	Jalkaväki
				
Jääkärijoukot	Kaartin Jääkäriyrykmentti	Maasotakoulu	Rajavartiolaitos	Urheilukoulu
				
Hämeen Ratsujääkäripataljoona	Eläinlääkintä	Rakuuna	Lääkintä	Panssarijoukot

PUOLUSTUSVOIMIEN KAIKILLE YHTEISET KURSSI- JA SUORITUSMERKIT

Varusmiesten aliupseerikurssin merkki

Puolustusvoimain komentaja hyväksyi varusmiesten aliupseerikurssin merkin eli niin kutsutun ”hikiristin” 10.4.1948. Merkki on leveäsakarainen, mustaksi emaloitu 36 mm:n läpimittainen risti, jonka päälle on kiinnitetty kullattu kuusenhavuseppeleen sisässä oleva vaakunaleijonan yläosa. Merkki on kaikilla ase- ja huoltolajeilla sama ilman erityistä aselajitunnusta.

Merkkiä ovat oikeutetut kantamaan kaikki ne varusmiehet, jotka ovat suorittaneet hyväksytysti aliupseerikurssin. Merkkiä kannetaan sotilaspuvussa vasemman rintataskun taitteen keskikohdalla tai vastaavassa kohdassa.²⁹

PUOLUSTUSVOIMIEN KUNNIA- JA PERINNE-MARSSIT

KUNNIAMARSSI

Porilaisten marssi

Säveltäjä: tuntematon
Sanat: Johan Ludvig Runeberg
Suomennos: Heikki Klemetti
Sovitus: Teuvo Laine
Vahvistettu kunniamarssiksi 11.11.1918.
CD: Marssi nro 1.

Marssi on alkuperältään todennäköisesti ranskalainen. 1700-luvun puolenvälin aikoihin sitä esitettiin Tanskan hovissa. Ruotsissa marssia on kuultu 1700-luvun lopulla ja Suomessa sillä on ollut erilaisia nimiä, joista mainittakoon *Leskikuningattaren marssi*, *Bonaparten marssi* ja *Marsch maestoso*. Viimeksi mainitun on sovittanut viaporilaisen Leskikuningattaren Henkirykmentin kapellimestari Christian Kress, jota pitkään pidettiin marssin säveltäjänä. Kress on ainakin lisännyt marssiin trio-osan, mikä ilmenee hänen pianopartituuristaan vuodelta 1804.³⁰ Savon Jääkärirykmentin nuottiluettelossa vuosilta 1806–1807 marssilla ei ole nimeä. Ruotsin vallan ajan lopulla marssi oli eri nimillään yleisesti tunnettu Suomen ruotujakoisessa sekä värvätysissä sotaväessä.³¹

Suomen sodan jälkeen marssia ei maassamme juurikaan tunnettu. Suomen Kaartin soittokunta on sitä tiettävästi esittänyt ainakin vuonna 1829. Turussa Krenatööritarkk’ampujapataljoonan kapellimestari Conrad Greve oli sovittanut ja omistanut sen 1840-luvulla pataljoonalleen. Marssi tuli yleiseen tietoisuuteen, kun Greve vuonna 1851 sovitti sen puhallinsoittokuntakokoonpanolle säveltäessään musiikin Fredrik Berndtsonin laulunäytelmään *Ur livets strid*. Marssi esitettiin näyttämön taustamusiikkina kohtauksessa, jossa Porin Rykmentin upseerit keskustelivat keskenään. Näytelmä sai paljon innostunutta huomiota Suomessa, ja suurelle yleisölle tuntematonta marssia ryhdyttiin lehdistössä kutsumaan *Porilaisten marssiksi*.³²

Ensimmäiset sanat marssiin laati Zacharias Topelius vuonna 1858 ja samana vuonna Akademiska Sångföreningen lauloi sen Fredrik Paciuksen sovittamana. Entistä tunnetummaksi marssi tuli, kun Johan Ludvig Runeberg laati marssiin sanat keväällä 1860 ja julkaisi ne samana vuonna Vänerin Stoolin tarinoiden toisessa osassa Porilaisten marssina. Marssista tuli Suomen heräävän kansallistunnon lippulaiva, kun kenraalikuvernööri kielsi sen esittämisen 1860-luvun alussa. Viranomaiset olivat Topeliuksen mukaan ristineet Porilaisten marssin ”Suomen marseljeesiksi”.

Asevelvollisen sotaväkemme aloittaessa toimintaansa Suomessa vuonna 1881 jokainen pataljoona sai oman kunniamarssinsa. *Porilaisten marssi* määrättiin 2. Turun Tarkk’ampujapataljoonan kunniamarssiksi. Itsenäisessä Suomessa marssista tuli itseoikeutetusti *koko armeijan kunnia- ja juhlaparaadimarssi* 11.11.1918.³³ Sotaväen päällikkö määräsi *Porilaisten marssin* tilapäisesti käytettäväksi myös Polkupyöräpataljoona 2:n kunniamarssina vuonna 1923. Sotien jälkeen monet joukko-osastot käyttivät *Porilaisten marssia* juhllallisissa seremonioissaan vahvistettujen kunniamarssien puuttuessa.³⁴ Uudet joukko-osastoperinteet vahvistettiin vasta vuoden 1956 lopussa.

Marssia on käytetty kunniamarssina 1800-luvulta alkaen ainakin Ruotsissa, ja Preussin Armeijamarssien kokoelmassa se tunnettiin vuodelta 1912 nimellä *Schwedischer Kriegmarsch* (Björneborgarnes). Myös venäläisten joukko-osastojen soittokuntien tiedetään esittäneen marssia autonomian aikana.³⁵

Porilaisten marssi on itsenäisyyden ajan ollut Suomen puolustusvoimien yhteinen kunniamarssi, jota esitetään puolustusvoimien ylipäällikölle ja puolustusvoimain komentajalle sekä tietyissä tilanteissa puolustusvoimille. Marssi on merkittävä myös erilaisissa valtiollisissa seremonioissa sekä kansainvälisissä urheilusaavutuksissa.

Puolustusvoimien Varusmiessoittokunta

PERINNEMARSSI

Karjalan jääkärien marssi

Säveltäjä: tuntematon
 Sanat: Elli Hällström
 Sovitus: Arvo Kuikka
 Vahvistettu aamu- ja iltasoitoksi 22.4.1919.
 CD: Marssi nro 19.

Karjalan jääkärien marssi on koottu ainakin kahdesta sävelaiheesta 1790-luvulta nykyiseen muotoonsa. Perimätiedon mukaan Hällströmin suvussa sitä on esittänyt Liperin Joensuussa toiminut Karjalan Jääkärijoukon soittokunta 1800-luvun alussa. Marssia on Hällströmin suvun juhlissa esitetty koko 1800-luvun ajan. 1820-luvulla Heinolan Pataljoonan äänikirjoissa on marssin aineksia tapto- eli iltasoittomarssin yhteydessä. Sen toinen kertaosana on lähes sama kuin nykyisen marssin vastaava osa. Marssiin ei ole lisätty 1800-luvun alussa suosioon tullutta trio-osaa.

Heinolan Pataljoonan äänikirjoissa marssit ovat suurelta osin keisarin armeijakunnan ylikapellimestarin Anton Dörfeldtin käsialaa. Samaa taptomarssia esitettiin myös Preussin armeijassa. Preussin ja Venäjän hallitushuoneiden sukulaissuhteet vaikuttivat myös sotilasmusiikkiin. Esimerkiksi venäläiset antoivat Preussin armeijalle marsseja,

joista vuonna 1817 alkoi kehittyä Preussin armeijan marssikokoelma.

Laajemmin marssi tuli tunnetuksi Suomessa, kun Mikkelin orkesterin kapellimestari Johan ”Lenni” Linnala kuuli marssin sävelmän ja laati siitä sekä puhallinsoittokunta- että orkesterisovituksen. Orkesterisovitus kuultiin ensi kerran professori Herbert Hällströmin täyttäessä 80 vuotta 12.6.1910. Se soitettiin konserttiesityksenä Mikkelin orkesterin vieraillessa Savonlinnassa vuonna 1915. Linnala antoi marssin silloiselle Savonlinnan orkesterin kapellimestarille Aatto A. Liljeströmille, joka esitti sitä orkesterinsa kanssa usein. Liljeström nimettiin vapaussodassa valkoisen armeijan ylikapellimestariksi.³⁶

Karjalan jääkärien marssin sanat syntyivät Savonlinnassa illalla 29.1.1918. Sanat laati rouva Elli Hällström isänmaallisessa innoituksessa. Sanat ehtivät Itä-Savon kirjapainossa painettuun Suojeluskuntalaisten laulukirjaan, jonka toimittaja oli V. S. J. Laamanen. Vapaussodan aikana Karjalan Ratsujääkäriyrykmentti otti sen omaksi kunniamarssikseen.³⁷

Karjalan jääkärien marssista ei kuitenkaan tullut joukko-osaston kunniamarssia. Se vahvistettiin 22.4.1919 koko sotaväen iltaja aamusoitoksi.³⁸

Marssille annettiin kunniamarssin status, vaikka sen seremoniaalinen käyttö poikkesi muusta kunniamarssikäytännöstä. Vasta 1.1.1990 marssi määrättiin kunniamarssikäyttöön – nykymuotoisen sävelmänsä syntysijoilla – Pohjois-Karjalan Prikaitissa.³⁹ Puolustusvoimille marssista tuli yhteinen perinnemarssi.

Puolustusvoimien sotilassoittokuntia on yhteensä 12 sekä Sotilasmusiikkikoulu, johon Puolustusvoimien Varusmiessoittokunta kuuluu perusyksikkönä. Ne toimivat eri joukko-osastojen yhteydessä. Kaikkien soittokuntien esimiehenä on Pääesikunnan viestintäosastolla toimiva puolustusvoimien ylikapellimestari.

Puolustusvoimien tilaisuuksissa sotilasmusiikilla on erityinen merkitys. Tärkeimmissä juhlatilaisuuksissa soitetaan yleensä kansallislaulu eli *Maammelaulu*, kunniamarssi tai perinnemarssi.

Kansallislaulu soitetaan ja/tai lauletaan yleensä paraatissa isänmaalle kohotetun eläköön-huudon jälkeen, sankaripatsaalla tai muistomerkillä järjestetyn valtakunnallisen seppelleenlaskutilaisuuden päätteeksi, virallisen valtiovierailun juhllaisuudessa vieraan tai vieraiden saapuessa Suomeen ja lähtiessä Suomesta. Suomen ja vieraan maan kan-

Yksikön nimi	Alistus
Kaartin Soittokunta	Kaartin Jääkäriyrykmentti
Ilmavoimien Soittokunta	Ilmasotakoulu
Laivaston Soittokunta	Saaristomeren Meripuolustusalue
Satakunnan Sotilassoittokunta	Tykistöprikaati
Panssarisoittokunta	Panssariprikaati
Rakuunasoittokunta	Maasotakoulu
Pohjanmaan Sotilassoittokunta	Vaasan Sotilasläänin Esikunta
Savon Sotilassoittokunta	Mikkelin Sotilasläänin Esikunta
Karjalan Sotilassoittokunta	Pohjois-Karjalan Prikaati
Kainuun Sotilassoittokunta	Kainuun Prikaati
Pohjan Sotilassoittokunta	Oulun Sotilasläänin Esikunta
Lapin Sotilassoittokunta	Lapin Ilmatorjuntarykmentti
Sotilasmusiikkikoulu	Hämeen Rykmentti
Puolustusvoimien Varusmiessoittokunta	Sotilasmusiikkikoulu

sallislaulut virallisten juhlatilaisuuksien päätökseksi soitetaan ja lauletaan aina seisten.

Puolustusvoimien kunniamarssi soitetaan tasavallan presidentin seremoniamarssina. Tasavallan presidentin tai puolustusvoimain komentajan saapuessa virallisena vieraana puolustusvoimissa järjestettyyn tilaisuuteen kunniamarssi soitetaan ja kuunnellaan seisten, kunnes kunnianosoituksen kohde on saapunut paikalleen. Marssi soitetaan myös tasavallan presidentin, puolustusvoimain komentajan tai valtio- tai muun korkea-arvoisen vieraan laskettua seppeleen sankariristille tai -muistomerille, paraatissa puolustusvoimille kohotetun eläköön-huudon jälkeen, paraatikatselmuksessa, mikäli ei soiteta siihen osallistuvien joukko-osastojen kunniamarsseja, reservinupseerien ylentämistilaisuudessa heti ylennettyjen nimien ilmoittamisen jälkeen, juhlallisen lipunnoston ja -laskun aikana, virallisten valtiovierailujen yhteydessä kunniakomppanian tarkastuksen aikana, puolustusvoimien vieraan tarkastaessa kunniakomppanian ensimmäistä kertaa Suomessa sekä sotilaallisin kunnianosoituksin suoritettavissa hautajaisissa arkkua hautaan laskettaessa, ellei soiteta joukko-osaston kunniamarssia. Virallisen sotilaallisen juhlatilaisuuden tai maanpuolustusjuhlan päätökseksi kunniamarssi soitetaan ja kuunnellaan seisten.

Joukko-osaston kunniamarssi soitetaan yleensä paraatikatselmuksessa, mikäli ei soiteta puolustusvoimien kunniamarssia, paraatikatselmuksessa joukko-osastolle kohotetun eläköön-huudon jälkeen, sotilasvalatilaisuudessa joukko-osaston komentajan kehotussanojen jälkeen. Marssi voidaan soittaa puolustusministerin tai kenraalikuuntaan kuuluvan saapuessa puolustusvoimissa järjestettyyn tilaisuuteen, sotilaallisin kunnianosoituksin suoritettavissa hautajaisissa joko joukko-osaston tai vainajan entisen joukko-osaston kunniamarssi, kunnianosoituksen aikana saatettaessa vainajaa junaan, laivaan tai lentokoneeseen, joukko-osaston komentajan laskettua seppeleen sankariristille ja muistomerille, joukko-osaston lipun vastaanottoon ja poistumiseen liittyvien kunnianosoitusten aikana sekä joukko-osaston komentajalle ilmoitettaessa.

PUOLUSTUSVOIMIEN VUOSIPÄIVÄT

Puolustusvoimille yhteisiä juhlapäiviä ovat 4. kesäkuuta ja 6. joulukuuta. Tällöin ylennetään ja palikitaan puolustusvoimien henkilökuntaa, reserviläisiä ja siviilihenkilöitä.

Puolustusvoimain lippujuhlan päivää⁴⁰ vietetään 4. kesäkuuta Suomen marsalkka C. G. E. Mannerheimin syntymäpäivän 4.6.1867 perusteella. Tällöin jaetaan myös pääosa sotilashenkilöstön kunniamerkeistä ja mitaleista. Vuoteen 1942 saakka puolustusvoimain lippujuhlan päivää vietettiin 16. toukokuuta, jonka perusteena oli Helsingissä järjestetty vapaussodan päätösparaati 16.5.1918.

Suomen itsenäisyyspäivänä 6. joulukuuta puolustusvoimat järjestää valtakunnallisen paraatin ja osallistuu erilaisiin itsenäisyyspäivän juhlallisiin.

SOTAHISTORIALLISET MUSEOT

Puolustusvoimien keskusmuseo

Sotamuseo

Sotamuseo on vuonna 1929 perustettu puolustusvoimien keskusmuseo ja valtakunnallinen sotahistoriallinen erikoismuseo Helsingissä. Se toimii Maanpuolustuskorkeakoulun alaisena laitoksena. Sotamuseo tallentaa, tutkii ja hoitaa Suomen puolustusvoimiin sekä sota- ja asehistoriaan liittyvää esineistöä ja muuta perinnettä, tekee näyttelyitä ja koordinoi puolustusvoimien ja aselajimuseoiden välistä yhteistoimintaa sekä joukko-osastojen perinnehuoneiden toimintaa. Lisäksi Sotamuseon tehtävänä on valvoa puolustusvoimien perinteiden oikeellisuutta ja suunnitella joukko-osastojen ja vastaavien lippuja ja tunnuksia.

Itsenäiset aselajimuseot

Forum Marinum

Forum Marinum on Turussa sijaitseva, valtakunnallinen merenkulun ja merivoimien historian erikoismuseo sekä toiminnallinen merikeskus. Museo kerää, säilyttää, tutkii, tulkitsee ja esittelee lounaissuomalaiseen kauppamerenkulkuun ja merivoimien historiaan liittyviä esineitä ja perinnettä. Se välittää tietoa historiasta erilaisten näyttelyiden, julkaisujen ja tapahtumien avulla.

Ilmatorjuntamuseo

Ilmatorjuntamuseo toimii Tuusulassa ja se on perustettu vuonna 1957. Museon tehtävänä on esitellä ilmatorjunnan historiaa Suomessa. Museon näyttelyhalleissa ja ulkoalueilla on esillä monipuolinen valikoima ilmatorjuntaan liittyvää materiaalia.

Jalkaväkimuseo

Jalkaväkimuseo on perustettu vuonna 1982 ja toimii Mikkelissä entisissä 6. Mikkelin Tarkk'ampujapataljoonan puukasarmeissa. Museon laajat näyttelyt esittelevät jalkaväelle kuulunutta sotilasmateriaalia sekä perinteisiin liittyvää esineistöä.

Keski-Suomen Ilmailumuseo

Keski-Suomen Ilmailumuseo on vuonna 1979 perustettu museo Tikkakoskella. Museossa esitellään Suomen sotilasilmailun historiaa ja kehitystä 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä tähän päivään. Näytteillä on pääasiallisesti lentokoneita, lentokoneosastoja ja lentovarusteita, jotka ovat olleet käytössä Suomen ilmavoimissa.

Mobilia

Mobilia on auto- ja tielan valtakunnallinen erikoismuseo Kangasalla. Museon tehtävänä on suomalaisen tieliikennehistorian tallentaminen, tiedon välittäminen ja esittäminen. Museo esittelee näyttelyohjelmansa mukaisesti myös puolustusvoimien auto- ja kuljetusjoukkojen historiaa.

Panssarimuseo

Parolassa toimiva Panssarimuseo esittelee näyttelyissään suomalaisten panssari- ja panssarintorjuntajoukkojen historiaa. Näyttelytoiminnan keskeisenä teemana on kertoa yleisölle panssarijoukkojen ja niiden kaluston teknisestä kehityksestä ja käytöstä itsenäisen Suomen puolustusvoimissa.

Pioneerimuseo

Pioneerimuseo on Suomen ensimmäinen aselajimuseo, joka aloitti toimintansa jo vuonna 1945. Kymen Pioneeripataljoonan siirtyessä vuonna 1994 Karjalan Prikaatin joukkoyksiköksi Vekaranjärvelle museon toiminta alkoi hiipua. Kolmen toista vuoden tauon jälkeen Pioneerimuseo avasi ovensa uudelleen vuonna 2007 Miehikkälässä. Pioneerimuseon tehtävänä on edistää pioneeriase-lajiin kuuluvien pioneeri- ja suojelutoimialojen perintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla sitä tuleville sukupolville, harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisutoimintaa.

Sotilaslääketieteen museo

Sotilaslääketieteen museo on vuonna 1983 perustettu museo, joka toimii Lahdessa. Sotilaslääketieteeseen keskittyvän museon näyttelyosastoilla esitellään Suomen sotien 1939–1945 lääkintähuoltoa

sekä puolustusvoimien rauhanajan sotilasterveydenhuoltoa esinein, valokuvin ja tilastoin.

Suomen Tykistömuseo

Tykistömuseo on perustettu vuonna 1977 ja toimii Hämeenlinnassa. Museon näyttelytiloissa ja ulkoalueella esitellään suomalaisen tykistön historiaa 1400-luvulta tähän päivään asti.

Kotimainen haupitsi 105 H 37, jonka lavetilla vietiin Suomen Marsalkka Mannerheimin arkku hautajaissaatossa vuonna 1951. Perinnettä tämäkin.

Viestimuseo

Viestimuseo on perustettu vuonna 1960 ja toimii Riihimäellä. Sen erikoisalana on sotilasviestitoiminta. Museo esittelee näyttelyissään monipuolisesti koko viestitoiminnan kenttää ja sillä on hallussaan Suomen laajin sotilasviestimateriaalikoelma.

PUOLUSTUSVOIMIEN KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Puolustusvoimien yhteydessä toimii useita maanpuolustuskiltoja ja perinneyhdistyksiä. Niiden toiminta on yleensä paikallisesti keskittynyt joukko-osastojen ja laitosten yhteyteen. Puolustusvoimien kiltatoiminnalla on myös oma kattojärjestö, Maanpuolustuskiltojen liitto.

Suomessa ryhdyttiin, pohjoismaisia sotilasperinteitä mukaillen perustamaan 1950-luvun loppupuolella joukko-osastokiltoja. Upseeri- ja aliupseerijärjestöistä poiketen killat olivat alusta asti tarkeitut joukko-osastoissa palvelustaan suorittaneiden yhdyssiteiksi ja keinoiksi ylläpitää palvelusaikaista toveruutta. Jäsenyys ei ole sotilasarvosta riippuva. Ensimmäinen suomalainen joukko-osastoyhdistys, jonka säännöt olivat kiltatyyppiset ja joka käytti kiltanimeä, oli Karjalan Kaartin Kilta. Perustava kokous pidettiin 25.11.1957.

Seuraavaksi kiltanimen ottivat käyttöön Wiipurin Rykmentin kilta ja Porin Rykmentin Kilta.⁴¹

Jalkaväenkenraali Sakari Simelius antoi vuonna 1960 Pääesikunnan tiedotustoimiston päällikölle, majuri Vilho Tervasmäelle toimintaohjeeksi ”parantaa tiedotustoimintaa siten, että myös maanpuolustustahtoa kohottavaa toimintaa saataisiin jollain tavoin käyntiin”. Tämän tehtävän toteuttamiseksi Vilho Tervasmäki laati esityksen joukko-osastokiltatoiminnan kehittämiseksi, tiedotusupseerien koulutuksen käynnistämiseksi myös reserviläisille sekä puolustusvoimien uutislehti Ruotuväen perustamisesta.

Perustettaville joukko-osastokilloille laadittiin mallisäännöt 1960-luvun alkupuolella. Kilta määriteltiin yhdistyksiksi, ”jonka tarkoituksena on maanpuolustushengen vaaliminen, jonkin tietyn joukko-osaston ja sen täydennysalueen väestön toisiinsa lähentäminen, jäsentensä keskinäisenä yhdysiteenä toimiminen, killan piiriin kuuluvien historiallisten perinteiden ja muistojen vaaliminen, joissakin tietyissä joukko-osastoissa palvelevien varusmiesten viihtyvyyden edistäminen sekä vaikeuksiin joutuneiden sotaveteraanien tukeminen”. Samat keskeiset tehtävät ovat säilyneet joukko-osastokiltojen säännöissä. Siksi niitä ei toisteta myöhemmin eri kiltoja esitellessä.

Joukko-osastokiltojen rinnalle ryhdyttiin perustamaan aselajikiltoja ja erilaisia liittoja ja yhteiselimiä. Kaikilla niillä ei luonnollisestikaan ole omaa kotijoukko-osastoa, ja siksi niitä ole lueteltu tässä teoksessa.

Perinneyhdistysten muodostaminen jonkin joukko-osaston esikunnan tai laitoksen yhteyteen on tapahtunut rinnan kiltatoiminnan kanssa. Perinneyhdistykset ovat yleensä jäsenmäärältään pienempiä ja ne ovat keskittyneet edistämään ja tukemaan perinteiden vaalimista ja olemaan yhdyssiteenä lakkautetun joukon tai samoja arvoja tunnustavien kansalaisten yhdistyksenä.

Muut sotilasperinteitä vaalivat yhdistykset

Suomessa toimii useita sotilasperinteitä ja sotilashistoriaa vaalivia yhdistyksiä, joista keskeisimpinä mainittakoon Suomen Sotahistoriallinen seura, Sotahistorian komissio ja Sotilasperinteen Seura. Näiden lisäksi jäsenkunnaltaan ammattitutkintoon rajattuja yhdistyksiä ovat muuten muassa Kadettikunta, Sotatieteellinen seura sekä eri henkilöjärjestöjen ammatilliset yhdistykset.

Sotilaskotijärjestö

Sotilaskotijärjestö perustettiin 25.4.1921 ja sen muodostavat Sotilaskotiliitto ja 39 itsenäistä sotilaskotiyhdistystä. Järjestön perustehtävänä on turvata varusmiesten ja reservin kertausharjoituksissa olevien hyvinvointi. Järjestö toimii maanpuolustushenkeä ja -valmiutta edistävänä vapaaehtoisjärjestönä.

Sotilaskotiliitto tukee, ohjeistaa ja neuvoo jäsenyhdistyksiään. Sotilaskotiyhdistykset ylläpitävät sotilaskoteja ja huolehtivat varusmiesten viihtyvyydestä. Sotilaskodit palvelevat varusmiehiä puolustusvoimien joukko-osastoissa, leirialueilla ja maastoharjoituksissa tarvittaessa myös kriisitilanteissa. Sotilaskotitoiminta on vapaaehtoista maanpuolustustyötä. Ensimmäiset 1918 perustetut sotilaskotiyhdistykset olivat Helsinki, Hämeenlinna, Lappeenranta, Mikkeli ja Turku, sekä Rannikosotilaskotiyhdistys.

PUOLUSTUSVOIMAIN KOMENTAJAT

1918	Mannerheim, C. G. E.	ratsuväenkenraali
1918	Wilkman, Karl	kenraalimajuri
1918	Thesleff, Wilhelm	kenraalimajuri
1918	Walden, Rudolf	eversti
1919	Wilkman, Karl	kenraalimajuri
1919*	Kivekäs, Kaarlo	kenraalimajuri
1919–1924	Wilkama, Karl	kenraaliluutnantti
1924–1925**	Nenonen, Vilho	kenraalimajuri
1925**	Malmberg, Lauri	eversti
1925–1926	Wilkama, Karl	kenraaliluutnantti
1926–1933	Sihvo, Aarne	kenraaliluutnantti
1933–1939	Österman, Hugo	kenraaliluutnantti
1939–1944	Mannerheim, C. G. E.	Suomen Marsalkka
1944–1945	Heinrichs, Erik	jalkaväenkenraali
1945–1946**	Lundqvist, Jarl	kenraaliluutnantti
1946–1953	Sihvo, Aarne	jalkaväenkenraali
1953–1959	Heiskanen, Kaarlo	jalkaväenkenraali
1959–1965	Simelius, Sakari	jalkaväenkenraali
1965–1969	Keinonen, Yrjö	jalkaväenkenraali
1969–1974	Leinonen, Kaarlo	kenraali
1974–1983	Sutela, Lauri	kenraali
1983–1990	Valtanen, Jaakko	kenraali
1990–1994	Klenberg, Jan	amiraali
1994–2001	Hägglund, Gustav	kenraali
2001–	Kaskeala, Juhani	amiraali

*virkaatekevä

**väliaikainen

Viitteet

- 1 Saressalo, Jussi: Maavoimien rauhanajan joukko-osastojen perustamiset, siirrot ja lakkauttamiset itsenäisyytemme aikana. Sotakorkeakoulun diplomityö vuodelta 1981, SKK-1465/SArk, s. 2–12; Terä, Martti V. – Tervasmäki, Vilho: Puolustushallinnon perustamis- ja rakentamisvuodet 1918–1939 – Puolustusministeriön hi storia I. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XIII, Helsinki 1973, s. 47–78; Suomen puolustuslaitos 1918–1939 – Puolustusvoimien rauhan ajan historia. Toim. Jarl Kronlund. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XXIV, Porvoo 1998, s. 86–275; Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Keijo Juhani Mikola ym. Sotahistoriallisen tutkimuslaitoksen julkaisuja X, Porvoo 1959, s. 31; Kronlund, Jarl: Kansannoususta instituutioksi – Suomen puolustusvoimat 1918–1993. Pääesikunnan tiedotusosasto, Joensuu 1993, s. 10–15.
- 2 Vuonna 1919 perustetut rajavartiostot olivat perustettu väliaikaisiksi. Suomen rajavartioiden järjestelyt vakinaistettiin 17.4.1931 vahvistetulla lailla ja samalla Rajavartiolaitys vakinaistettiin sisäasiainministeriön alaisuudessa toimivaksi viranomaiseksi. Peltoniemi, Uuno: Suomen maaraajojen vartiointi vuosina 1918–1939. Artikkeliteoksessa: Rajavartiolaitys 1919–1969. Rajamme Vartijat ry, Mikkeli 1969, s. 103.
- 3 Laki valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta (78/22) ja asetus (81/22), säädetty 30.3.1922. Suomen Asetuskoelma, SArk.
- 4 Terä, Martti V. – Tervasmäki, Vilho: Puolustushallinnon perustamis- ja rakentamisvuodet 1918–1939. Puolustusministeriön historia I. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XIII, Helsinki 1973, s. 94–95.
- 5 Saressalo, Jussi: Maavoimien rauhanajan joukko-osastojen perustamiset, siirrot ja lakkauttamiset itsenäisyytemme aikana. Sotakorkeakoulun diplomityö vuodelta 1981, SKK-1465/SArk, s. 2–12; Terä, Martti V. – Tervasmäki, Vilho: Puolustushallinnon perustamis- ja rakentamisvuodet 1918–1939 – Puolustusministeriön historia I. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XIII, Helsinki 1973, s. 47–78; Suomen puolustuslaitos 1918–1939 – Puolustusvoimien rauhan ajan historia. Toim. Jarl Kronlund. Sotatieteen laitoksen julkaisuja XXIV, Porvoo 1998, s. 86–275; Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Keijo Juhani Mikola ym. Sotahistoriallisen tutkimuslaitoksen julkaisuja X, Porvoo 1959, s. 31; Kronlund, Jarl: Kansannoususta instituutioksi – Suomen puolustusvoimat 1918–1993. Pääesikunnan tiedotusosasto, Joensuu 1993, s. 10–15.
- 6 Perinnelippuksi lippu muuttuu, kun itsenäisen joukko-osastosta tulee joukkoyksikkö. Tällöin joukko-osastolipun status muuttuu perinnelippuksi.
- 7 Talvio, Paavo: Vuosien 1919–1939 joukko-osastoliput. Lippuhistoriallinen katsaus. Artikkeliteoksessa: Sotahistoriallinen aikakauskirja 3. Sotahistoriallinen seura ja Sotamuseo, Helsinki 1984, s. 214–228.
- 8 Mikola, Keijo Juhani: Näkökohtia joukko-osastolippujemme heraldisista perinteistä ja suunnittelusta. Sotahistoriallinen vuosikirja IX. Sotahistoriallinen Seura ja Sotamuseo. Helsinki 1976, s. 94–95.
- 9 Kielekkeisestä valtiolipusta käytetään yleisesti myös nimitystä ”sotalippu”.
- 10 Klinge, Matti: Suomen sinivalkeiset värit. Kansallisten ja muidenkin symbolien vaihteista ja merkityksestä. Otava, Keuruu 1999, s. 59; Cajanti, Caius: Siniristilippumme. Otava, Keuruu 1997, 241–244. Laurila, Kari K.: Sotilasheraldiikka. Liput, merkit ja tunnukset. Ruotuväki, Helsinki 2003, s. 13.
- 11 Kielekkeistä valtiolippua käyttävät päällikkyyksilippuna puolustusvoimien ylipäällikkö, puolustusministeri, puolustusvoimain komentaja ja merivoimien komentaja. Tällöin päällikkyytunnus on lipun tangonpuoleisessa läkensässä; Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:02/19.6.1989, joukko-osastolippu, sen hankinta ja vihkiminen sekä perinnelippu; Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 12 Vuonna 1919 toimineen lippukomitean pöytäkirjoista ei kuitenkaan löydy virallisia mainintoja siitä että Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n lippua olisi harkittu hyväksyttävän joukko-osastolippuksi. Sotamuseon kokoelmat ja perusnäyttelyssä oleva selvitys Jääkäri lipun vaiheista.
- 13 Jääkäri lipun osallistuminen valtakunnallisiin paraateihin. PE henk-osa ak n:o R2279/13.4.2004.
- 14 Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/5.3.1981, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 15 Suomen senaatin sota-asiaintointuslaitoksen käskylehti n:o 3/1918.
- 16 Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:09/5.3.1981, joukko-osastoristit (vast.), niiden hankkiminen ja kantaminen sotilasvirikapuvussa.
- 17 Tasavallan presidentin asetus puolustusvoimien tunnuskuvaista, Helsinki 20.9.1963.
- 18 Tasavallan presidentin asetus sotilas- ja palvelusarvoista sekä puolustusvoimien tunnuskuvaista, Helsinki 28.12.2007.
- 19 Palokangas, Marko: Suomen puolustusvoimien kokardit ja kansallisuustunnukset. Artikkeliteoksessa Ase-lehdessä 6/95; Suomen Ilmavoimat 85 vuotta – The Finnish Air Force 85 Years. Toim. Leena Tiainen ym. Suomen Ilmavoimat – The Finnish Air Force. Apali, Hämeenlinna 2003, s. 160–161.
- 20 Suomen tasavallan sotajoukkojen ylipäällikön päiväkäsky n:o 26/18.3.1918.
- 21 Panssarivaunujen ja -autojen kansallisuusmerkki, Päämajan käskylehti nro 1, 30.6.1941.
- 22 Palokangas, Marko: Suomen puolustusvoimien kokardit ja kansallisuustunnukset. Artikkeliteoksessa Ase-lehdessä 6/95; Suomen Ilmavoimat 85 vuotta – The Finnish Air Force 85 Years. Toim. Leena Tiainen ym. Suomen Ilmavoimat – The Finnish Air Force. Apali, Hämeenlinna 2003, s. 160–161.
- 23 Puolustusvoimain komentajan esittely tasavallan presidentille, Helsinki 8.3.1945.
- 24 Valtionhoitajan päätös koskien valtakunnan sotavoimien virkapukuja, Helsinki 30.6.1919.
- 25 Laurila, Kari K.: Sotilasheraldiikka. Liput, merkit ja tunnukset. Ruotuväki, Helsinki 2003, s. 93–95.
- 26 Puolustusministeriön asetus n:o 837 sotilassansiomitalista 25.11.1977.
- 27 Tunnusvärejä koskeva selvitys perustuu Marko Palokankaan tutkimukseen Sotahistorian laitoksella vuosina 2004–2005. Tutkimuksen tiivistys on julkaistu kolmiosaisena nimellä ”Aselaji- ja tunnusvärien historiaa” Kaliberi-lehdissä 8/2005 ja 1–2/2006. Apali Oy / AR-kustannus Oy, Forssa 2005 ja 2006. Tutkimuksen peruslähteet kirjallisuuden lisäksi ovat: Sota-asiaintointuslaitos, Helsinki 6/1918, Y1, ei tulonumeroa, SArk; Akseli Gallen-Kallelan alkuperäiset piirustukset ja luonnokset vuosilta 1917–1919, SMus.
- 28 Tunnettu myös nimillä ”Vanha väki” ja ”Vanha sotaväki”.
- 29 Pääesikunta, koulutusosasto PAK A 01:02.14/10.4.1948, varusmiesten alihupseerikurssin merkki.
- 30 Garde, Adam – Spelmann, Vagn – Gram-Andersen, Jesper: Den Konglige Livgardets Musikkorps. Engström & Sodrings Musikbibliotek 1986; Kun armeijamme kunniamarssi ensi kerran laulettiin. Hakkapeliltä 30/1930.
- 31 Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.
- 32 Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978. Vuolio, Jukka: Soi raikuen torvet ja rummut. Suomen sotilasmusiikin historiaa sanoin, kuvin ja sävelin. Kaartin Jääkäriyhtymän Kilta, Porvoo 2006.
- 33 Suomen senaatin sota-asiaintointuslaitoksen käskylehti n:o 31/21.11.1918.
- 34 Klemetti, Heikki: Vähän vanhoista suomalaisista marssista. Suomen Musiikkilehti, tammikuu 1944.
- 35 Lagus, Ernst: Björneborgarnes marsch. Musiikki- ja kulttuurihistoriallinen esse. Svenska Litteratur Sällskapet skrifter n:o 62; Toeche-Mittler, Joachim: Armeemärsche (II. Teil). Kurt Vowinkel, Neckargemünd 1971.
- 36 Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.
- 37 Stenius, Axel Rudolf Gabriel: Vanha Karjalan jääkärien marssi. Suomen Sotilas 27/5.7.1919; Hällström, A. J.: Karjalan jääkärien marssi. Musiikkilehti, lokakuu 1935.
- 38 Sotaministeriön käskylehti n:o 32/29.4.1919. Yleinen sota-asiaintointuslaitos n:o 143, Armeijan kunniamarssit. Helsinki 22.4.1919.
- 39 Pääesikunnan luettelo kunnia- ja perinнемarssista 1990.
- 40 Huomio, kirjoitusasu: Puolustusvoimat kirjoitetaan yleiskielessä omistussuodossa ”Puolustusvoimain” vain kahdessa yhteydessä: *Puolustusvoimain komentaja* ja *Puolustusvoimain lippujuhlan päivä*. On myös merkittävää, että puolustusvoimien pääjuhla on genetiivimuodossa *lippujuhlan päivä* eikä siis lippujuhlapäivä, kuten se hyvin usein väärin kirjoitetaan. Liputuksesta Suomen lipulla annettu asetus 383/1978 2 § kohta 4, Suomen asetuskokoelma.
- 41 Kilta-nimen otti ensimmäisenä käyttöönsä Karjalan Poikien Kilta, joka kuitenkin ei ollut varsinainen joukko-osastokilta, vaan Pohjois-Karjalan maanpuolustusjärjestö. Vuonna 1956 siihen kuului 15 erilaista maanpuolustusjärjestöä.

SOTILASVALA

Minä lupaan ja vakuutan kaikkivaltiaan ja kaikkitietävän Jumalan edessä olevani Suomen valtakunnan luotettava ja uskollinen kansalainen. Tahdon palvella maatani rehellisesti sekä parhaan kykyni mukaan etsiä ja edistää sen hyötyä ja parasta.

Minä tahdon kaikkialla ja kaikissa tilanteissa, rauhan ja sodan aikana puolustaa isänmaani koskemattomuutta, sen laillista yhteiskuntajärjestystä sekä valtakunnan laillista esivaltaa. Jos havaitsen tai saan tietää jotakin olevan tekeillä laillisen esivallan kukistamiseksi tahi maan yhteiskuntajärjestyksen kumoamiseksi, tahdon sen viipymättä viranomaisille ilmoittaa.

Joukkoa, johon kuulun sekä paikkaani siinä, en jätä missään tilanteessa, vaan niin kauan kuin minussa voimia on, suoritan saamani tehtävän loppuun.

Lupaan käyttäytyä kunnollisesti ja miehekkäästi, totella esimiehiäni, noudattaa lakeja ja asetuksia sekä säilyttää hyvin minulle uskotut palvelussalaisuudet. Tahdon myös ase-
tovereitani kohtaan olla suora ja auttavainen. Milloinkaan en sukulaisuuden, ystävyyyden, kateuden, vihan tai pelon vuoksi enkä myöskään lahjain tahi muun syyn tähden toimi vastoin palvelusvelvollisuuttani.

Jos minut asetetaan esimiesasemaan, tahdon olla alaisiani kohtaan oikeudenmukainen, pitää huolta heidän hyvinvoinnistaan, hankkia tietoja heidän toiveistaan, olla heidän neuvonantajanaan ja ohjaajanaan sekä omasta puolestani pyrkiä olemaan heille hyvänä ja kannustavana esimerkkinä.

Kaiken tämän minä tahdon kunniani ja omantuntoni mukaan täyttää. — Jumala minua siinä auttakoon.

PUOLUSTUSVOIMIEN JOUKOT

**PÄÄESIKUNTA JA SEN ALAISET LAITOKSET, MAAVOIMAT, MERIVOIMAT, ILMAVOIMAT,
VUONNA 2006 LAKKAUTETUT JOUKOT**

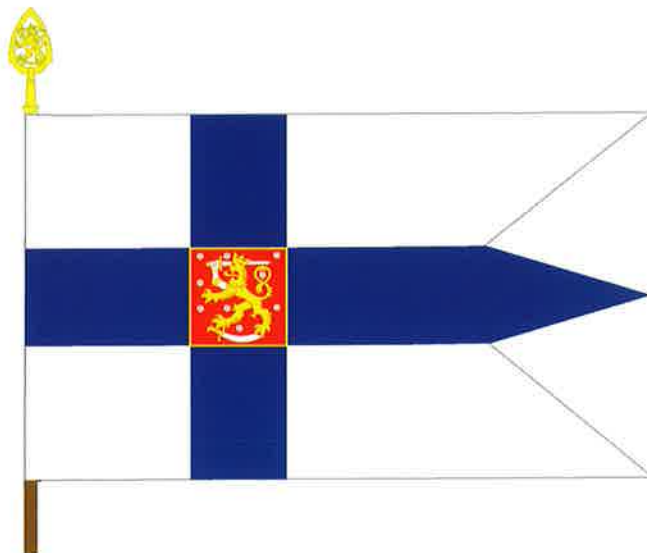
PÄÄESIKUNTA (PE)

Pääesikunta on Helsingissä sijaitseva puolustusvoimain komentajan johtoesikunta. Sen tehtävinä ovat kaikkien puolustushaarojen yhdistetyn käytön suunnittelu ja johtaminen sekä toimiminen ylempänä hallintoviranomaisena. Pääesikunta vaalii Yleisesikunnan ja sotienaikaisen Päämajan perinteitä.

Esikunnan toiminnan voidaan katsoa alkaneen C. G. E. Mannerheimin muodostaman valkoisen armeijan päämajan ensimmäisestä päiväkäskystä 2.2.1918.¹ Päämaja koostui useasta eri osasta, ja vapaussodan jälkeen sen Yleisesikunnan koulutusosastosta muodostettiin Suomen armeijan päällikön esikunta. Nimeksi muutettiin Ylipäällikön Esikunta 5.3.1919 ja Sotaväen Esikunta 17.7.1919. Se yhdistettiin Yleisesikunnan kanssa 17.6.1925, jolloin se otti tämän nimen. Talvisodan alla siitä muodostettiin 18.10.1939 Päämaja ja Puolustusvoimain Pääesikunta 16.9.1940. Siitä tuli kesäkuussa 1941 Päämaja ja jatkosodan jälkeen jälleen Puolustusvoimain Pääesikunta. Pääesikunnaksi nimi lyhennettiin 31.10.1952.²

SIJAIN T I P A I K A T

Valkoisen Armeijan Päämaja	1918	Vaasa
Suomen Armeijan Päällikön Esikunta	1918–1919	Seinäjoki, Vilppula, Mikkeli ja Helsinki
Ylipäällikön Esikunta	1919	Helsinki
Sotaväen Esikunta	1919–1925	Helsinki
Yleisesikunta	1925–1939	Helsinki
Päämaja	1939–1940	Mikkeli
Puolustusvoimain Pääesikunta	1940–1941	Mikkeli
Päämaja	1941–1944	Mikkeli
Puolustusvoimain Pääesikunta	1944–1952	Mikkeli ja Helsinki
Pääesikunta	1952–	Helsinki

LIPPU

Pääesikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.³

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu hopeisen vapaudenristin päällikkeenä olevasta kultaisesta vaakunaleijonasta. Tunnus jäljittelee vuonna 1927 vahvistettua Yleisesikunnan tunnusta, jota korjattiin leijonan muotoilun osalta vuonna 1967.⁴

Merkki pohjautuu alun perin vapaussodan aikaisen Päämajan henkilöstölle jälkikäteen jaettuun tunnukseen, jossa oli edellä mainittujen tunnussten lisäksi M-kirjain kuvaamassa ylipäällikköä, C. G. E. Mannerheimia. Alkuperäinen merkki on Akseli Gallen-Kallelan suunnittelema.⁵

JOUKKO-OSASTORISTI

Pääesikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KURSSIMERKIT

Sotilaspappien kurssimerkki

Puolustusvoimain komentaja hyväksyi 11.9.1978 käyttöön otettavaksi sotilaspappien kurssimerkin. Kurssimerkki voidaan myöntää Pääesikunnan kirkollisen osaston esityksestä sotilaspapille, joka on palvellut vähintään kolme vuotta päätoimisen sotilaspapin virassa. Kenttäpiispa on oikeutettu kantamaan kurssimerkkiä heti virkaan astuttuaan. Merkin myöntää ja luovuttaa kenttäpiispa. Pääesikunnan kirkollinen osasto pitää luetteloa sotilaspapeista, joille kurssimerkki on myönnetty.

Merkin koko on 35 x 45 mm ja se valmistetaan metallista. Merkin pääkuviona on kultainen risti, jonka kulmissa ovat haarniskoidut miekkaa pitelevät kädet. Kuvio on sijoitettu soikeaan kilpeen, jonka reunaa kiertää tyylitelty havukuvio. Kilven sisäkenttä on väriltään musta ja se on mattapintainen.⁶

Lääkintä- ja farmasiaupseeritutkinnon merkki

Lääkintä- ja farmasiaupseeritutkinnon merkki vahvistettiin tasavallan presidentin esittelyssä tammikuussa 1967. Tuolloin merkkiä olivat oikeutetut käyttämään kaikki puolustuslaitoksen palveluksessa olevat tai olleet lääkärit ja farmasiaupseerit. Sitten merkkiä ovat olleet oikeutetut käyttämään kaikki aktiivilääkintäupseeritutkinnon tai lääkärit ja farmasiaupseerit, jotka ovat suorittaneet lisenssiaatin tai proviisorin tutkinnon. Merkki on valmistettu tompakista⁷. Sitä ympäröi himmennetty hopean värinen seppäle, jon-

ka keskellä on punaisella emalipohjalla seppeleen värinen miekan ympärille kiertynyt kultainen käärme. Merkkejä jakaa Suomen Lääkintäupseeriliitto.⁸

KUNNIAMARSSI

Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa (ilman merkkisoittoa)

Säveltäjä: tuntematon
Sanat: Zacharias Topelius
Sovitus: Arvo Kuikka
Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
CD: Marssi nro 2.

Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa on vanhin suomalainen sotilasmarssi. Se tunnettiin 1618–1648 käydyssä 30-vuotisessa sodassa Torsten Ståhlhandsken *Hakkapeliittain marssina*. Siksi se on jo varhain tunnettu suomalaisten ratsumiesten marssina. Kaksitaitteinen marssi levisi 1600- ja 1700-luvuilla kaikkialle Eurooppaan suosittuna ratsuväen marssina. Se levisi myös Venäjälle sekä kaakkoon Balkanille. Pohjoisessa marssi unohdettiin.⁹

Vanhimman Suomeen tuodun nuotinnoksen toi ratsumestari Adam Pistolekors¹⁰ Haminaan. Hän oli keisarillisessa venäläisessä kyrassierirykmentissä ratsumestarina, jossa kuuli marssin venäläisten soittamana vuonna 1768 turkkilaisia vastaan käydyssä sodassa ja kirjoitti sävelet kuulemansa perusteella muistiin. Musiikinlehtori Fredrik Illberg löysi Lappeenrannasta Pistolekorsin suvun hallussa olleesta jäämistöstä nuotit ja julkaisi ne alkuperäisessä muodossaan vuonna 1867 kokoelmassaan Suomalaisia kansanlauluja ja melodioita nimellä *Suomalainen marssi 30-vuotisessa sodassa*. Samoihin aikoihin tuli tunnetuksi myös marssin trio-osa, sillä toimiessaan Lappeenrannassa Viipurin Ruotutarkk'ampujapataljoonan kapellimestarina Lauri Hämäläinen julkaisi vanhan tunnetun merimiesaiheisen kansanlaulun vuonna 1868 kokoelmassa Suomalaisia kansanlauluja ja tansseja. Illbergin ja Hämäläisen taltiointit yhdistettiin, ja on mahdollista, että Suomen Kaartin soittokunnan kapellimestari Ernst Wilhelm Floessel on sen tehnyt, sillä tiedetään, että Kaartin soitto- ja musiikkikunta esitti marssin ensimmäisen kerran nyky-muotoisena 13.4.1871 Helsingissä Muinaismuistoyhdistyksen illanvietossa. Vuonna 1872 Zacharias Topelius laati marssille sanat otsikolla *Suomen ratsuväen 30-vuotisen sodan marssi*.¹¹

Topeliuksen sanoitus teki vanhasta ratsuväen marssista *Porilaisten marssin* tapaan kansallista it-

setuntoa kohentavan teoksen. Vuonna 1881 se liitettiin asevelvollisen suomalaisen sotaväen kunniamarssiluetteloon. Marssin sai 4. Oulun Tarkk'ampujapataljoona. Vuonna 1890 marssista tuli myös silloin perustetun Suomen Rakuunarykmentin kunniamarssi.¹²

Ruotsissa Suomalaisen ratsuväen marssista tuli vuonna 1890 kunniamarssi Smålandin Husaari-rykmentille ja vuodesta 1916 alkaen se on kuulunut Norrbottenin Rykmentille.¹³ Kun Saksan keisarin Wilhelm II:n sisar Charlotte vieraili vuonna 1889 Ruotsissa, hän toi mukanaan Suomalaisen ratsuväen marssin Saksaan. Silloinen sotilasmusiikin tarkastaja F. W. Voigt sovitti sen sotilassoitokunnille, ja marssi liitettiin Preussin armeijan marssikokoelmaan ratsuväen marssina (III/70) vuonna 1891. Vanhassa armeijassa 1914–1932 marssi oli 22 joukko-osaston käytössä.¹⁴ Taistelumuusiikkina marssia käytettiin muun muassa Siperiassa Mukdenissa vuonna 1906, jolloin C. G. E. Mannerheimin johtamat Nesjinskan Rakuunat suojasivat vetäytyviä jalkaväen joukko-osastoja.¹⁵

Suomen itsenäisyyden ajan ensimmäisessä 11.11.1918 vahvistetussa kunniamarssiluettelossa marssi tunnetaan nykyisellä nimellään *Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa*. Marssi määrättiin silloin ratsuväkirykmenttien yhteiseksi kunniamarssiksi. Rykmenteille määrättiin marssin alkuun soitettavaksi oma tunnussignaali.¹⁶

Marssi on säilynyt koko itsenäisyyden ajan ratsuväkijoukko-osastojen kunnia- ja perinnemarssina. 24.2.1978 tasavallan presidentin vahvistamassa kunniamarssiuudistuksessa *Suomalaisen ratsuväen marssi* tuli ilman alkusignaaleja pääesikunnan ja sen alaisten laitosten sekä sotilasläänien esikuntien yhteiseksi kunniamarssiksi.¹⁷ Vuoden 1993 alusta lukien marssi siirtyi sotilaslääneiltä maanpuolustusalueiden esikuntien kunniamarssiksi.

VIISIPÄIVÄ

Pääesikunnan vuosipäivää vietetään 2. helmikuuta. Vuosipäivä perustuu C. G. E. Mannerheimin muodostaman valkoisen armeijan päämajan ensimmäiseen päiväkäskyyn 2.2.1918.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Pääesikunta sijaitsee Helsingissä Kasarmitorin kupeessa Suomen Kaartin entisissä rakennuksissa. Pääesikunnalla ei ole varsinaista perinnehuonetta,

mutta sen perinteisiin liittyvää historiaa ja esineistöä on sijoitettu Pääesikunnan sisäpihan keskus-paviljonkiin.

Pohjois-Bulgariassa 24. lokakuuta 1877 käydyin Gornyi-Dubnjakin taistelun muistomerkki on pystytetty vuonna 1881 Suomen Kaartin kasarmien, puolustusministeriön ja Pääesikunnan piha-alueelle. Myös Gornyi-Dubnjakin taistelupaikalle on vuonna 1881 pystytetty muistokivi kaatuneille Suomen Kaartin miehille.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Sotilasmusiikkikilta perustettiin vuonna 1983 nimellä Helsingin Sotilassoittajien Kilta sotilasmusiikin parissa palvelleiden ja sotilasmusiikin harrastajien väliseksi yhdyssiteeksi. Se ylläpitää yhteistoimintaa muun muassa Pääesikunnan viestintäosastoon ja Kaartin Soittokuntaan.

TK-Tiedotuskilta perustettiin vuonna 1992 yhdyssiteeksi silloisen Pääesikunnan tiedotusosaston henkilökunnan, reserviläisten ja sodan ajan tiedotuskomppanioissa palvelleiden TK-miesten ja -naisten välille. TK-Tiedotuskilta on alusta saakka toiminut myös sotilastiedotuksen perinneyhdistyksenä. Kilta pitää tiivistä yhteyttä Pääesikunnan viestintäosastoon.

ESIKUNNAN PÄÄLLIKÖT

1918	Wetzer, Martin	eversti
1918	Berg, Emil	eversti
1918	Theslöf, Gösta	eversti
1918	Ignatius, Hannes	kenraalimajuri
1918	Procopé, Nils	eversti
1918	von Redern, Konrad	eversti
1918–1919	Tunzelman von Adlerflug, Alexander	eversti
1919	Ignatius, Hannes	kenraalimajuri
1919–1924	Enckell, Oscar	kenraalimajuri
1924–1925	Heinrichs, Erik	everstiluutnantti
1925–1930	Wallenius, Kurt	kenraalimajuri
1930–1940	Oesch, Lennart	kenraaliluutnantti
1940–1944	Heinrichs, Erik	jalkaväenkenraali
1945–1949	Airo, Aksel	kenraaliluutnantti
1949–1955	Sundman, Alonzo	jalkaväenkenraali
1955–1961	Viljanen, Tauno	kenraaliluutnantti
1961–1966	Maunula, Aatos	kenraaliluutnantti
1966–1968	Arimo, Reino	kenraaliluutnantti
1968–1969	Leinonen, Kaarlo	kenraaliluutnantti
1969–1971	Ilmola, Paavo	kenraaliluutnantti
1971–1974	Sutela, Lauri	kenraaliluutnantti
1974–1978	Junttila, Paavo	kenraaliluutnantti
1978–1982	Kanninen, Ermei	kenraaliluutnantti
1982–1983	Valtanen, Jaakko	kenraaliluutnantti
1983–1990	Klenberg, Jan	vara-amiraali
1990–1994	Hägglund, Gustav	kenraaliluutnantti
1994–1999	Kopra, Matti	kenraaliluutnantti
2000–2002	Hollo, Ilkka	kenraaliluutnantti
2003–2005	Rimpi, Kari	kenraaliluutnantti
2006–2007	Tarvainen, Esa	kenraaliluutnantti
2007–	Puheloinen, Ari	kenraaliluutnantti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Elfvingren, Eero: Laajasta johtoesikunnasta Mannerheimin yleisesikunnaksi. Yleisesikunnan organisaatio vuosina 1925–1939. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Helsinki 2000.

Elfvingren, Eero: Suomen yleisesikunnan organisaation synty ja vakiintuminen vuosina 1918–1925. Maanpuolustuskorkeakoulun Historian laitos, Helsinki 1997.

Laitinen, Kari: 20 vuotta soitilasmusiikkiperinteen vaalimista – Helsingin Sotilassoittajien Kilta ry / Sotilasmusiikkikilta ry 1983–2003. Helsinki 2003.

Mandelin, Marjatta: Pääesikunta 60 vuotta 2.2.1978. Helsinki 1978 ja Pääesikunta 70 vuotta 2.2.1988. Helsinki 1988.

Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995.

Suomen sotaväki. Toim. V. H. Palojärvi ym. WSOY, Helsinki 1936.

Suomen sotaväki talvella 1939–1940. WSOY, Porvoo 1941.

Talvisodan historia 1, Suomi joutuu talvisotaan. Sotatieteen Laitoksen julkaisuja XVI: 1. Sotatieteen laitos, Porvoo 1977.

Tervasmäki, Vilho: Puolustushallinto sodan ja rauhan aikana 1939–1978. Puolustusministeriön historia II. Sotatieteen Laitoksen julkaisuja XVII, Hämeenlinna 1978.

Tuompo, W. E. – Grandell, Leonard: Suomen armeija sanoin ja kuvin. Gummerus, Jyväskylä 1920.

Lehdet, aikausjulkaisut ja muut lähteet

Puolustusvoimien Laatusanommat. Pääesikunnan Sotatalousosaston lehti, 1994–.

Ruotuväki. Puolustusvoimien uutislehti, 1962–.

Viitteet

- Suomen puolustuslaitos 1918–1939: Puolustusvoimien rauhan ajan historia osa 1. Toim. Jarl Kronlund ym. Sotatieteen laitos, Porvoo 1988, s. 56.
- Pääesikunta 70 vuotta 2.2.1988. Pääesikunta, Helsinki 1988, s. 11–25.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle (PE/knto-os PMK A 4:3.94.) Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- Pääesikunta, komentotoimisto PMK A 4:3.9.4/28.10.1967.
- Aarniaho, Pekka: Kaluunat ja rähinäremmit. Itsenäisen Suomen virkapuvut ja arvomerkit 1918–1945. Ase-lehti Oy, Rauma 1996, kuva s. 176, kuvateksti s. 263.
- Pääesikunta, kirkollinen osasto PAK 01:04/22.9.1997, sotilaspappien kurssimerkki.
- Tompakki on messinkiä, joka sisältää sinkkiä alle 18 %. Tätä seosta käytetään yleisesti merkeissä ja mitaleissa.
- Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995, kohta 7 Lääkintä- ja farmasiaupseeritukinnon merkki.
- Malinen, O.: Uudenmaan Rakuunapataljoonan kunniamarssin historia. Lappeenranta 15.1.1977. (Käännös alkuperäisteoksesta Kungliga Norrbottens Regementets historia. Kirj Birger Hulstrand. s. 353–358).
- Hän eli vuosina 1741–1802.
- Malinen, O.: Uudenmaan Rakuunapataljoonan kunniamarssin historia. Lappeenranta 15.1.1977. (Käännös alkuperäisteoksesta Kungliga Norrbottens Regementets historia. Kirj Birger Hulstrand. s. 353–358); Klemetti, Heikki: Maailman mylläkässä. WSOY, Porvoo 1949.
- Jukka Vuolion esitelmä ”Puolustusvoimien kunniamarssit”. Sotilasperinteen Seura ry:n seminaarissa ”Näkökulmia sotilasperinteisiin vuonna 1999.
- Sandberg, Bo: Försvarets marscher och signaler förr och nu. Militärmusiksamfundet med Svenska Marscharkivet, 2007.
- Toeche-Mittler, Joachim: Armeemärsche (II. Teil) Sammlung und Dokumentation, Kurt Vowinkel Verlag, Neckarmünd 1971.
- Malinen, O.: Uudenmaan Rakuunapataljoonan kunniamarssin historia. Lappeenranta 15.1.1977. (Käännös alkuperäisteoksesta Kungliga Norrbottens Regementets historia. Kirj Birger Hulstrand. s. 353–358).
- Suomen Senaatin Sota-asiaintoimituskunnan käskylehti n:o 41/21.11.1918.
- PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.

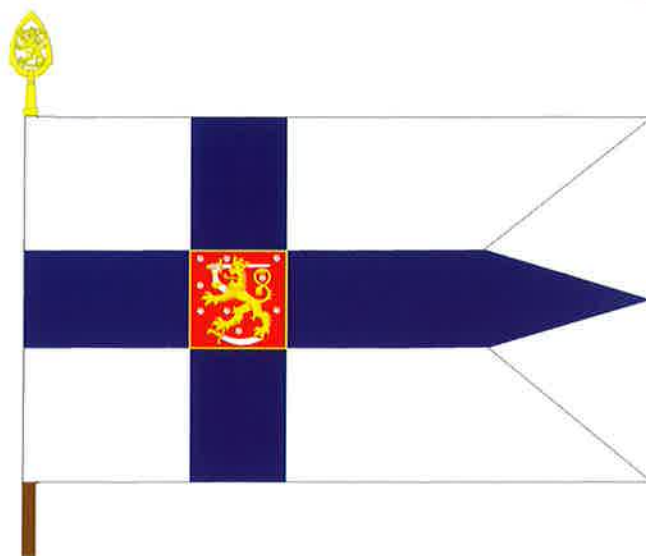
PUOLUSTUSVOIMIEN JOHTAMIS- JÄRJESTELMÄKESKUS (PVJJK)

Puolustusvoimien Johtamisjärjestelmäkeskus on Pääesikunnan alainen sotilaslaitos, jonka toiminnot sijaitsevat Helsingissä, Espoossa ja Jyväskylässä. Sen tehtävänä on mahdollistaa puolustusvoimien operatiivinen johtaminen, valmiuden kohottamisen kaikissa vaiheissa. Puolustusvoimien Johtamisjärjestelmäkeskus vaalii Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen ja sen edeltäjien Puolustusvoimien Atk-laitoksen ja Puolustuslaitoksen Tietokonekeskuksen perinteitä.

Keskuksen toiminnan voidaan katsoa alkaneen 1.1.1955 perustetusta Pääesikunnan tilastotoimistosta, jonka tehtävänä oli järjestää ja hallita suuria tietomääriä reikäkorttikoneiden avulla.¹ Laitoksesta muodostettiin 1.11.1961 Pääesikunnan Tietokoneosasto, jonka käyttöön hankittiin tietokoneet ja jonka tuli johtaa puolustuslaitoksen tietokonepalvelua.² Siitä tuli 1.3.1968 Puolustuslaitoksen Tietokonekeskuksen nimisenä itsenäinen sotilaslaitos. Laitoksen nimeksi muutettiin 1.7.1994 Puolustusvoimien Atk-laitos.³ Organisaatiouudistuksessa laitoksesta tuli 1.7.1997 Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos. Siihen liitettiin vuonna 1997 Elektroteknikkakeskuskorjaamon telejaosto ja Keski-Suomen Rykmentin Pääkäyttökeskus. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos yhdistettiin maanpuolustusalueiden johtamisjärjestelmäosastojen ja tietotekniikkakeskusten kanssa Puolustusvoimien Johtamisjärjestelmäkeskukseksi 1.1.2007.

SIJAINNIPAIKAT

Pääesikunnan tilastotoimisto	1955–1961	Helsinki
Pääesikunnan Tietokoneosasto	1961–1968	Helsinki
Puolustuslaitoksen Tietokonekeskus	1968–1974	Helsinki
Puolustusvoimien Atk-laitos	1974–1997	Helsinki ja Tikkakoski (Luonetjärvi)
Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos	1997	Riihimäki ja Tikkakoski (Luonetjärvi)
	1997–2006	Helsinki, Espoo ja Jyväskylä ⁴
Puolustusvoimien Johtamisjärjestelmäkeskus	2007–	Helsinki, Espoo ja Jyväskylä

LIPPU

Keskus käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁵

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Tunnuksessa on nuoliristi, jonka päällikkeenä vaakunaleijona, kaikki kultaa. Joukko-osastotunnus on hyväksytty 5.6.2007.⁶

JOUKKO-OSASTORISTI

Keskuksella ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

**Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa so-
dassa (ilman merkkisoittoa)**

Säveltäjä: tuntematon

Sanat: Zacharias Topelius

Sovitus: Arvo Kuikka

Vahvistettu tilapäiseksi kunniamarssiksi 5.6.2007.⁷

CD: Marssi nro 2.

Lisätiedot, katso PÄÄESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 22. kesäkuuta ja se pohjautuu puolustusministerin 22.6.2005 tekemään päätökseen perustaa Puolustusvoimien Johtamisjärjestelmäkeskus.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Keskuksella ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Keskuksen yhteydessä ei toimi maanpuolustuskilltoja tai perinneyhdistyksiä.

JOHTAJAT

Pääesikunnan tilastotoimisto

1955–1961 Rautamäki, Mikko majuri

Pääesikunnan Tietokoneosasto

1961–1968 Sutela, Veikko eversti

Puolustuslaitoksen Tietokonekeskus

1968–1969 Sutela, Veikko eversti

1970–1974 Juva, Olli eversti

Puolustusvoimien Atk-laitos

1974–1975 Juva, Olli eversti

1975–1979 Putkiranta, Martti eversti

1979–1987 Issakainen, Raimo insinööri-
kenraalimajuri

1987–1993 Heikkilä, Tauno eversti

1993–1998 Lahtiperä, Raimo eversti

Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos

1997–1998 Lahtiperä, Raimo eversti

1999–2003 Vainio, Esko eversti

2003–2006 Salminen, Esa eversti

2006– Virtanen, Harri eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Peltonen, Erkki – Honkasalo, Kari: Reikäkortista tietoverkkoon. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen historiikki. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen historiikki. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos, Helsinki 2006.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Viestimies. Viestikeskukseen lehti, 1942.

Viestimies. Viestiupseeriyhdistyksen lehti, 1946–.

Viitteet

- 1 Peltonen, Erkki – Honkasalo, Kari: Reikäkortista tietoverkkoon: Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen historiikki. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos, Helsinki 2006, s. 9–10.
- 2 Peltonen, Erkki – Honkasalo, Kari: Reikäkortista tietoverkkoon: Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen historiikki. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos, Helsinki 2006, s. 19.
- 3 Peltonen, Erkki – Honkasalo, Kari: Reikäkortista tietoverkkoon: Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen historiikki. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos, Helsinki 2006, s. 53 ja 73.
- 4 Peltonen, Erkki – Honkasalo, Kari: Reikäkortista tietoverkkoon. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen historiikki. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos, Helsinki 2006, s. 183.
- 5 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 6 Perinteet perustuvat Puolustusvoimain komentajan esittelyyn PEHENKOS:n ak AD13957/5.6.2007.
- 7 Puolustusvoimien Johtamisjärjestelmäkeskus on veloitettu suunnittelemaan joukon toiminnan luonnetta paremmin kuvaavan marssin, joka esitetään käyttöön otettavaksi myöhemmin. Perinteet perustuvat Puolustusvoimain komentajan esittelyyn PEHENKOS:n ak AD13957/5.6.2007.

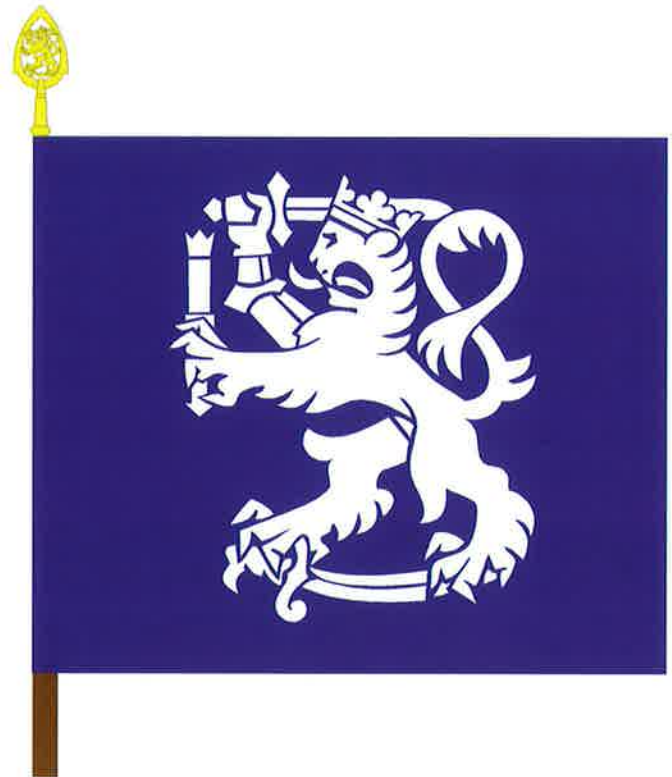
PUOLUSTUSVOIMIEN KANSAINVÄLINEN KESKUS (PVKVK)

Puolustusvoimien Kansainvälinen Keskus on Niinisalossa sijaitseva Pääesikunnan alainen sotilaslaitos. Sen tehtävänä on kouluttaa henkilöstöä kansainvälisiin kriisinhallinta- ja rauhanturvamistehtäviin. Keskus vaalii Yhdistyneiden Kansakuntien Suomalaisen Komppanian perinteitä, joka oli ensimmäinen Yhdistyneiden Kansakuntien alainen suomalainen valvontajoukko Suezillä 1956–1957.

Keskuksen toiminnan voidaan katsoa alkaneen vuonna 1964 Kyproksen rauhanturvaamisoperaation väliaikaisesta rotaatiokoulutuksesta. Kyprokselle lähteville rauhanturvaajille annettiin koulutusta, mutta vielä tuolloin ei uskottu vakinaisen koulutuskeskuksen tarpeeseen. Vuonna 1966 rotaatiota jatkettiin nimellä Täydennysosasto/Yhdistyneiden Kansakuntien Suomalainen Pataljoona.¹ Osaston nimeksi muutettiin 23.10.1969 YK-Koulutuskeskuksen Esikunta ja 1.1.1982 YK-Koulutuskeskus. Johtovastuu siirtyi puolustusministeriöstä Pääesikunnalle 1.1.2001 ja samalla nimi muutettiin Puolustusvoimien Kansainväliseksi Keskuksiksi.²

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnukseksi on laakerinlehväseppelä sekä nouseva vaakunaleijona, joka pitelee vasemmassa etukäpäälässään airuen sauvaa. Tunnus on vahvistettu 14.3.2001 ja sen on suunnitellut Liisa Kontiainen.³ Tunnuksessa oleva laakerinlehväseppelä symboloi YK:n tunnuksen lehtiä ja kuvaa sitä kautta kansainvälisyyttä. Airuen sauvan taustalla on 1100–1200-luvuilla kehittynyt turnajaiskulttuuri. Sauvaa voi kuvailla sanansaattajan tai viestinviejän symboliksi, jota keskus harjoittaa kansainvälisellä kurssitoiminnallaan.

LIPPU

Lipun sinisessä lippukentässä on valkoinen vaakunaleijona, joka pitelee vasemmassa etukäpäälässään airuen⁴ sauvaa. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lipun ovat suunnitelleet Harri Rantanen ja Juhani Vepsäläinen ja se on vahvistettu 25.1.2001.⁵

SIJAINNIPAIKAT

Rotaatiokoulutus	1964–1966	Helsinki (Santahamina) ja Tuusula (Hyrylä)
Täydennysosasto/YKSP	1966–1969	Kankaanpää (Niinisalo)
YK-Koulutuskeskuksen Esikunta	1969–1981	Kankaanpää (Niinisalo)
YK-Koulutuskeskus	1982–2000	Kankaanpää (Niinisalo)
Puolustusvoimien Kansainvälinen Keskus	2001–	Kankaanpää (Niinisalo)

JOUKKO-OSASTORISTI

Keskuksella ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Rauhanturvaajat

Säveltänyt ja sovittanut: Pasi-Heikki Mikkola
Vahvistettu kunniamarssiksi 26.1.2001.
CD: Marssi nro 7.

Marssin säveltäjä Pasi-Heikki Mikkola toimi Satakunnan Sotilassoittokunnan kapellimestarina vuosina 1993–1998. Useita sävellyksiä tehnyt musiikkimajuri Mikkola on vuodesta 1988 alkaen toiminut Savon Sotilassoittokunnan päällikkönä.

VUOSIPÄIVÄ

Keskuksen vuosipäivää vietetään 24. lokakuuta ja se pohjautuu Yhdistyneiden Kansakuntien eli YK-järjestön perustamispäivään 24.10.1945.⁶

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Keskuksen läheisyydessä toimivat Kankaanpään museo, jossa on rauhanturvaosasto sekä varuskuntakerho, jossa on rauhanturvaperinnehuone.

Kurssirakennuksen edessä sijaitsee Rauhanturvaa-japatsas. Kankaanpään kaupungin keskustassa sijaitsee vuonna 2006 paljastettu Rauhanturvaamis-toiminnan 50-vuotismuistomerkki.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Sinibarettiliitto on perustettu vuonna 1968 Suomen YK-veteraaniliiton nimisenä, joka sittemmin muutettiin Suomen Sinibarettiliitoksi. Liitto ei ole ainoastaan perinnetoimintaa harrastava yhdistys, vaan sen toimintaan sisältyy myös ammattiyhdistyksellisiä piirteitä ulkomaanpalveluksessa olevan jäsenistönsä edunvalvojana.

Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen perinneyhdistyksenä toimii YKSK 1. Yhdistys koostuu vuonna 1956 ensimmäisinä rauhanturvatehtäviin lähteneen suomalaisen komppanian henkilöistä.

Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen perinnetoimikunta on perustettu vuonna 2002. Sen tehtävänä on vaalia ja ylläpitää YK-koulutuskeskuksen perinteitä.

JOHTAJAT

YK-Koulutuskeskuksen Esikunta

1969–1980	Sinivuori, Hannu	everstiluutnantti
1980–1981	Tiihonen, Ilkka	majuri

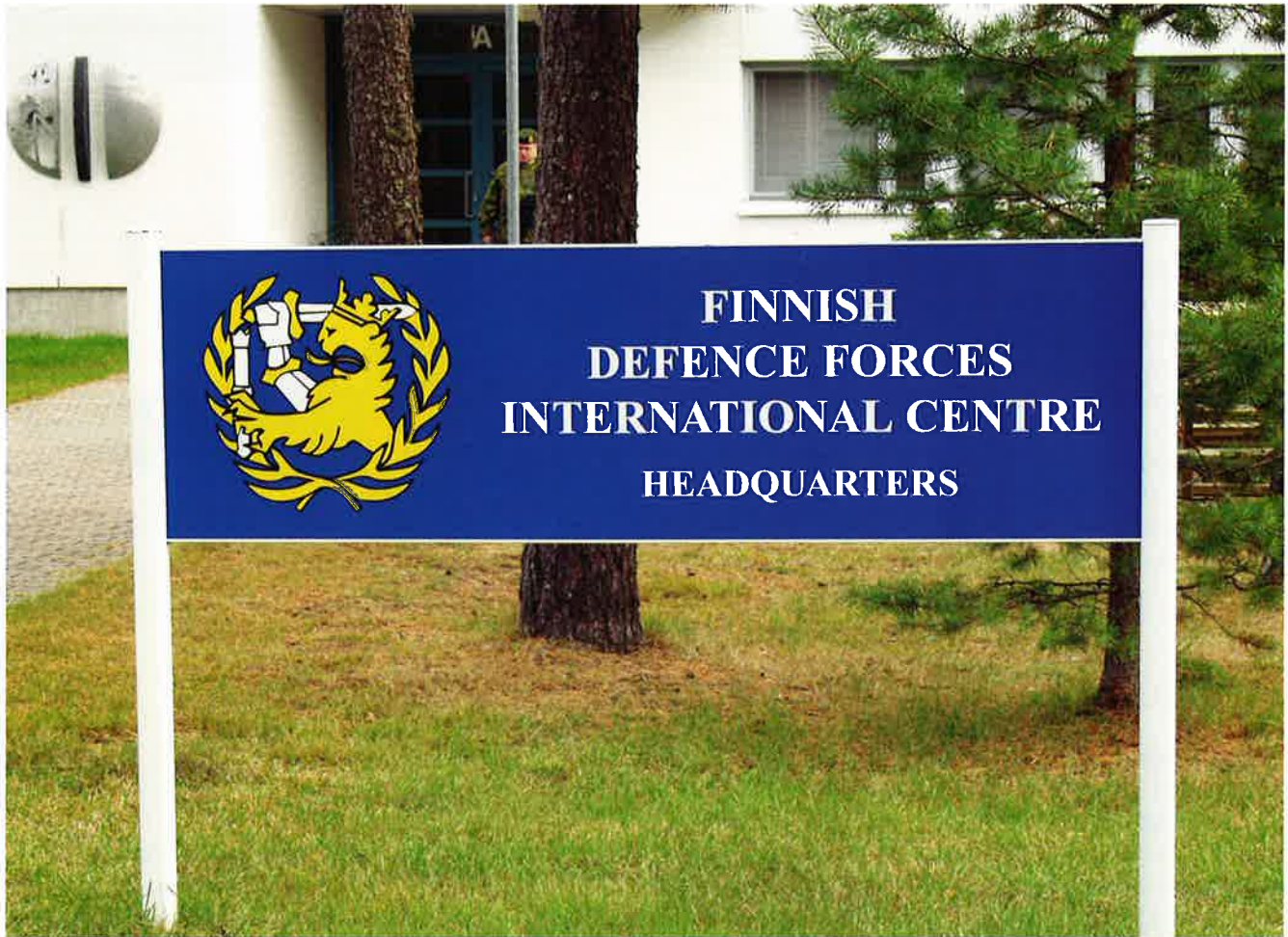
YK-Koulutuskeskus

1982–1993	Tiihonen, Ilkka	everstiluutnantti
1993–2000	Hannukkala, Pekka	everstiluutnantti
2000	Kilpiä, Juha	eversti

Puolustusvoimien Kansainvälinen Keskus

2001–2002	Kilpiä, Juha	eversti
2002–2004	Ala-Sankila, Jorma	eversti
2004–2006	Kangasmäki, Vesa	eversti
2007–	Koskela, Mauri	eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Alahonko, Seppo: Cease-Fire. YK-koulutuskeskus 1969–1999. YK-koulutuskeskus, Jyväskylä 1999.

Hinkkala, Marjatta – Yrjölä, Vesa: Suomalainen rauhanturvatyö 40 vuotta – Finnish Peace-keeping 40 Years. Puolustusministeriö, Hämeenlinna 1996.

Kronlund, Jarl – Valla, Juha: Suomi rauhanturvaajana 1956–1990. WSOY, Porvoo 1996.

Kronlund, Jarl – Valla, Juha: Finland As a Peace-keeper 1956–1990. WSOY, Porvoo 1996.

Salonius-Pasternak, Charly – Visuri, Pekka: Suomi rauhanturvaajana 1991–2006. Puolustusministeriö, Jyväskylä 2006.

Sinibaretista sinikypärään. Toim. Petri Kekäle. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta, Jyväskylä 1996.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Sinibaretti. Suomen Rauhanturvaajaliiton jäsenlehti, 1979–.

Sinibaretti. Suomen Rauhanturvaajaliiton verkkolehti, 1998–.

VUODEN 2008 RAKENNEMUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Puolustusvoimien Kansainvälinen Keskus siirtyy Hyrylään vuoden 2008 kuluessa.⁷

Viitteet

- 1 YK-koulutuskeskus oli kansainvälisissä asioissa suoraan puolustusministeriön johtosuhteessa, mutta tukeutui huollollisesti ja yhteistoiminnallisesti Satakunnan Tykistörykmenttiin.
- 2 Alahonko, Seppo: Cease-Fire. YK-Koulutuskeskus 1969–1999. YK-koulutuskeskus, Jyväskylä 1999, s. 16–25.
- 3 PE henk-os ak n:o 293/2.9/D/I/14.3.2001, esittely puolustusvoimain komentajalle.

- 4 Airuella tarkoitetaan lippuvartijaa tai lippuvartion jäsentä.
- 5 PE henk-os ak n:o 115/2.9/D/I/25.1.2001, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 6 Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 7 Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.

PUOLUSTUSVOIMIEN RUOKA- HUOLLON PALVELUKESKUS (PURU)

Puolustusvoimien Ruokahuollon Palvelukeskus on useilla eri paikkakunnilla toimiva Pääesikunnan alainen laitos, jonka esikunta sijaitsee Kuopiossa. Sen tärkein tehtävä on ruokahuollon palvelujen tuottaminen puolustusvoimille.

Palvelukeskuksen toiminta alkoi sen perustamisesta 1.1.2006. Sille annettiin valtakunnallinen kokonaisvastuu ruokahuollon palvelujen tuottamisesta puolustusvoimille normaali- ja poikkeusoloissa.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

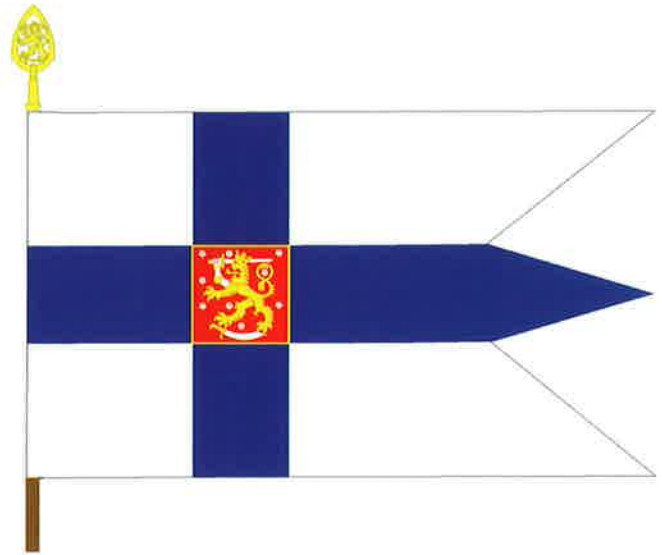
Palvelukeskuksella ei ole omaa heraldista joukko-osastotunnusta, mutta se käyttää siihen rinnastettavissa olevaa visuaalista tunnusta. Sen ulkoasu viestii palveluhenkisestä, nuoresta, vireästä, innokkaasta ja aktiivisesta Ruokahuollon Palvelukeskuksesta. Perusteemoina tunnuksessa ovat muonitukseen keskeisesti liittyvät energia ja lämpö, jotka esitetään tulen, liekkien ja uutta kasvua symboloivien lehtien avulla.

Tunnuksessa tavoitellaan puolustusvoimille sopivaa voimakkuutta, arvokkuutta, uskottavuutta ja luotettavuutta – unohtamatta ruokailukokemukseen liittyviä pehmeitä arvoja. Tunnuksen värien käytöllä kunnioitetaan puolustusvoimien pitkiä perinteitä. Sen perusväri on Pääesikunnan alaisen laitosten käyttämä vaaraimenpunainen.

Muotokieleleltään tunnus viestii pehmeyttä ja luonnonmukaisuutta. Tunnus on perinteisiin joukko-osastotunnuksiin verrattuna modernimpi ja liikemerkkimäisempi, koska sen suunnittelussa ei ole tarkoin noudatettu heraldisen suunnittelun periaatteita. Tunnuksesta on sanottu, että se on positiivisuuden ja energisyyden lähde tai liekehtivä kenttäkeittiö.

Tunnus otettiin käyttöön kesäkuussa 2006. Tunnuksen on suunnitellut Harri Aittasalo mainostoyhtiöstä Eviasta.

LIPPU

Palvelukeskus käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.¹

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

SIJAINNITPAIKAT

Puolustusvoimien Ruokahuollon Palvelukeskuksen Esikunta	2006–	Kuopio
--	-------	--------

JOUKKO-OSASTORISTI

Puolustusvoimien Ruokahuollon Palvelukeskuksella ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Palvelukeskuksella ei ole virallisesti vahvistettua kunniamarssia, mutta toistaiseksi käytetään *Suomalaisen ratsuväen marssia 30-vuotisessa sodassa*.

Lisätiedot, katso PÄÄESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Palvelukeskuksella ei ole virallista vuosipäivää, mutta epävirallista juhlapäivää vietetään ystävänpäivänä 14. helmikuuta.

JOHTAJAT

2006– Paavonsalo, Ritva elintarviketieteiden maisteri

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Keskuksella ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

LÄHDEAINEISTOA

Puolustusvoimien Ruokahuollon Palvelukeskuksen joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikkana Sotamuseo.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Puolustusvoimien Ruokahuollon Palvelukeskuksen yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

Viitteet

- 1 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

PUOLUSTUSVOIMIEN TEKNILLINEN TUTKIMUSLAITOS (PVTT)

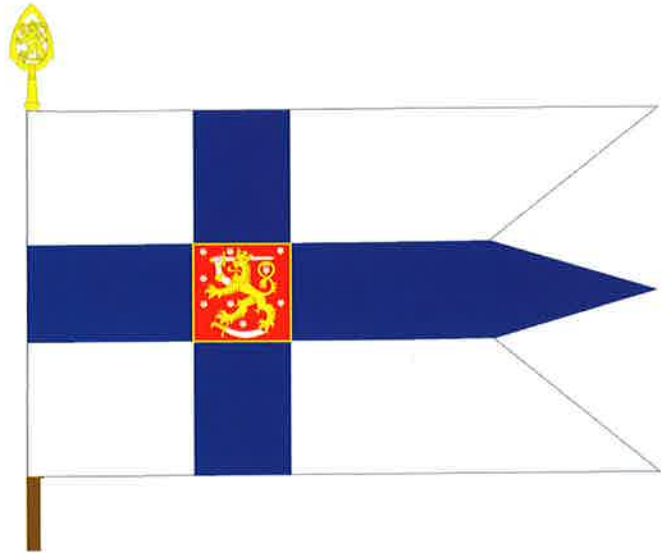
Puolustusvoimien Teknillinen Tutkimuslaitos on Ylöjärvellä ja Riihimäellä sijaitseva Pääesikunnan alainen sotilaslaitos. Sen tehtävä on puolustusvoimien tekninen tutkimustoiminta. Puolustusvoimien Teknillinen Tutkimuslaitos vaalii kemiallisen, sähköteknillisen ja fysiikan tutkimuksen sekä edeltäjäjoukkojensa perinteitä.

Puolustusvoimien teknillisen tutkimustoiminnan voidaan katsoa muodostuneen kemiallisen, sähköteknillisen ja fysiikan tutkimuksen toimialoista.

Kemiallisen tutkimustoiminnan voidaan katsoa alkaneen 15.4.1919 kemisti Bertil Nyberghin perustamasta sotaministeriön taisteluvälineosaston Kemiallisesta laboratoriosta¹. Vuonna 1925 laboratorion nimeksi muutettiin Puolustusministeriön Kemiallinen Koelaitos tehtävänään tutkia kemiallista sodankäyntiä ja välineitä sekä muita kemian alaan kuuluvia sotatarvikkeita. Vuonna 1941 sen nimeksi muutettiin Puolustuslaitoksen Kemiallinen Laboratorio. Fysiikan alan tutkimustoiminta yhdistettiin Puolustusvoimien Kemian Laboratorioon vuonna 1947 Aineenkoetuslaitoksen² ja vuonna 1969 Paineekoeaseman³ liittämisten myötä. Laboratorion nimeksi muutettiin vuonna 1952 Puolustuslaitoksen Tutkimuskeskus ja vuonna 1974 Puolustusvoimien Tutkimuskeskus.

Sähköteknillisen tutkimustoimintaa on ollut useassa puolustusvoimien eri yksiköissä aina itsenäisyyden alkua ajoista asti. Puolustusvoimien Teknilliseen Tutkimuslaitokseen liitetty haara alkaa Ilmavoimien vuonna 1949 perustamasta Tutkakorjaamosta. Siitä muodostettiin 1.3.1955 Sähköteknillinen Koulu. Sen Koeasemasta muodostettiin vuonna 1974 Sähköteknillinen Tutkimuslaitos.⁴

Puolustusvoimien Teknillinen Tutkimuslaitos muodostettiin 1.1.1999 yhdistämällä Puolustusvoimien Tutkimuskeskus ja Sähköteknillinen Tutkimuslaitos.

LIPPU

Laitos käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁵

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

SIJAIN TIPAIKAT

Puolustuslaitoksen Tutkimuskeskus	1952–1974	Helsinki ja Ylöjärvi
Puolustusvoimien Tutkimuskeskus	1974–1988 1974–1998	Helsinki Ylöjärvi
Sähköteknillisen Koulun Koeasema	1956–1974	Espoo
Sähköteknillinen Tutkimuslaitos	1974–1998	Espoo
Puolustusvoimien Teknillinen Tutkimuslaitos	1999–	Ylöjärvi ja Riihimäki ⁶

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Laitoksen joukko-osastotunnus muodostuu heraldisesta muurista, puolitetusta hammasrattaasta ja ristikkäisistä miekoista.

Tunnus on peräisin jo vuodelta 1919, jolloin valtionhoitaja C. G. E. Mannerheim vahvisti sen sotaministeriön insinööriosaston alaisten laitosten tunnukseksi.

Sama tunnus esiintyy myös vuoden 1922 virkapukuohjesäännössä. Vuonna 1930 vahvistetussa virkapukuohjesäännössä tunnus oli Kemiällisen Koe-laitoksen ja Sähkölaboratorion erikoismerkki.⁷ Syyskuussa 1962 silloinen Puolustuslaitoksen Tutkimuskeskus esitti tunnuksen hyväksymistä laitoksen merkiksi. Tunnus vahvistettiin 5.6.1989.⁸

JOUKKO-OSASTORISTI

Laitoksella ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa (ilman merkkisointoa)

Säveltäjä: Tuntematon

Sanat: Zacharias Topelius

Sovitus: Arvo Kuikka

Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978⁹

CD: Marssi nro 2.

Lisätiedot, katso PÄÄESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Laitoksen vuosipäivää vietetään 15. huhtikuuta ja se pohjautuu Kemiällisen laboratorion perustamiseen 15.4.1919.¹⁰

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Laitoksen perinnetilassa nimeltään ”Kiltakolo” on laitoksen perinnemateriaalia ja Harakan saarelta tuotua museaalista esineistöä.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Puolustusvoimien teknis-luonnontieteellisen tutkimuksen perinneyhdistys, Harpy¹¹ perustettiin vuonna 1986. Sen tavoitteena on vaalia Puolustusvoimien Teknillisen Tutkimuslaitoksen perinteitä ja historiallisia muistoja sekä toimia jäsenten keskeisenä yhdyssiteenä.

JOHTAJAT

Puolustuslaitoksen Tutkimuskeskus

1952–1954	Huhtala, Olavi	insinöörikenraalimajuri
1954–1960	Rissanen, Reino	insinöörikenraalimajuri
1960–1972	Gustafsson, Gerdt	eversti
1972–1974	Oinonen, Kai	eversti

Puolustusvoimien Tutkimuskeskus

1974–1979	Oinonen, Kai	eversti
1979–1984	Karppanen, Pentti	eversti
1984–1985	Savonheimo, Matti	eversti
1985–1990	Heiskanen, Olli	eversti
1990–1992	Kämäri, Vesa	eversti
1993–1996	Liikanen, Harri	eversti
1997–1998	Rahkonen, Seppo	eversti

Sähköteknillisen Koulun Koeasema

1956–1961	Ivars, Risto	diplomi-insinööri
1961–1974	Koivisto, Jouni	insinöörieverstiluutnantti

Sähköteknillinen Tutkimuslaitos

1974–1989	Koivisto, Jouni	insinöörieversti
1989–1996	Marjanen, Reijo	insinöörieversti
1996–1997	Jäppinen, Tapio	insinöörieverstiluutnantti
1997–1998	Halkola, Tapio	insinöörieverstiluutnantti

Puolustusvoimien Teknillinen Tutkimuslaitos

1999–2003	Julkunen, Alpo	eversti
2003–2006	Jäppinen, Ilkka	insinöörieversti
2006–2007	Lappalainen, Esa	eversti
2008–	Hyytiäinen, Mika	insinöörieverstiluutnantti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Heinonen, Heikki E.: Tiedolla ja taidolla. Elektroniikkakeskuskorjaamo 40 vuotta. VKeskKmo 1960. ElKeskKmo 2000. Riihimäki 2000, julk. Elektroniikkakeskuskorjaamo.

Heinonen, Heikki E.: Sähkötkoo 50. Tutka Suomessa 55 vuotta. Sähköteknillinen Koulu 50 vuotta. Tutkamieskilta 25 vuotta. Tutkamieskilta ry, Riihimäki 1998.

Päiväläinen, Erkki: Kemian vuodet Harakassa. Kertomus puolustusvoimien kemiallisen tutkimuslaitoksen toiminnasta vuosina 1919–1988. Harakan Perinneyhdistys ry, Helsinki 1988.

Pääesikunta. Sähköteknillinen osasto 40 v 1.12.1952–1.12.1992. Helsinki 1992.

Ruusukallio, Pekka: Pirkan vartio. Tampereen sotilaspiiri ja sen edeltäjäsotilaspiirit 1932–1992. Pirkanmaan Sotilaspiirien Perinneyhdistys, Kangasala 1995.

Toivonen, Pentti: Puolustusvoimien Tutkimuskeskus 1919–1994 75 vuotta. Kouvola 1994.

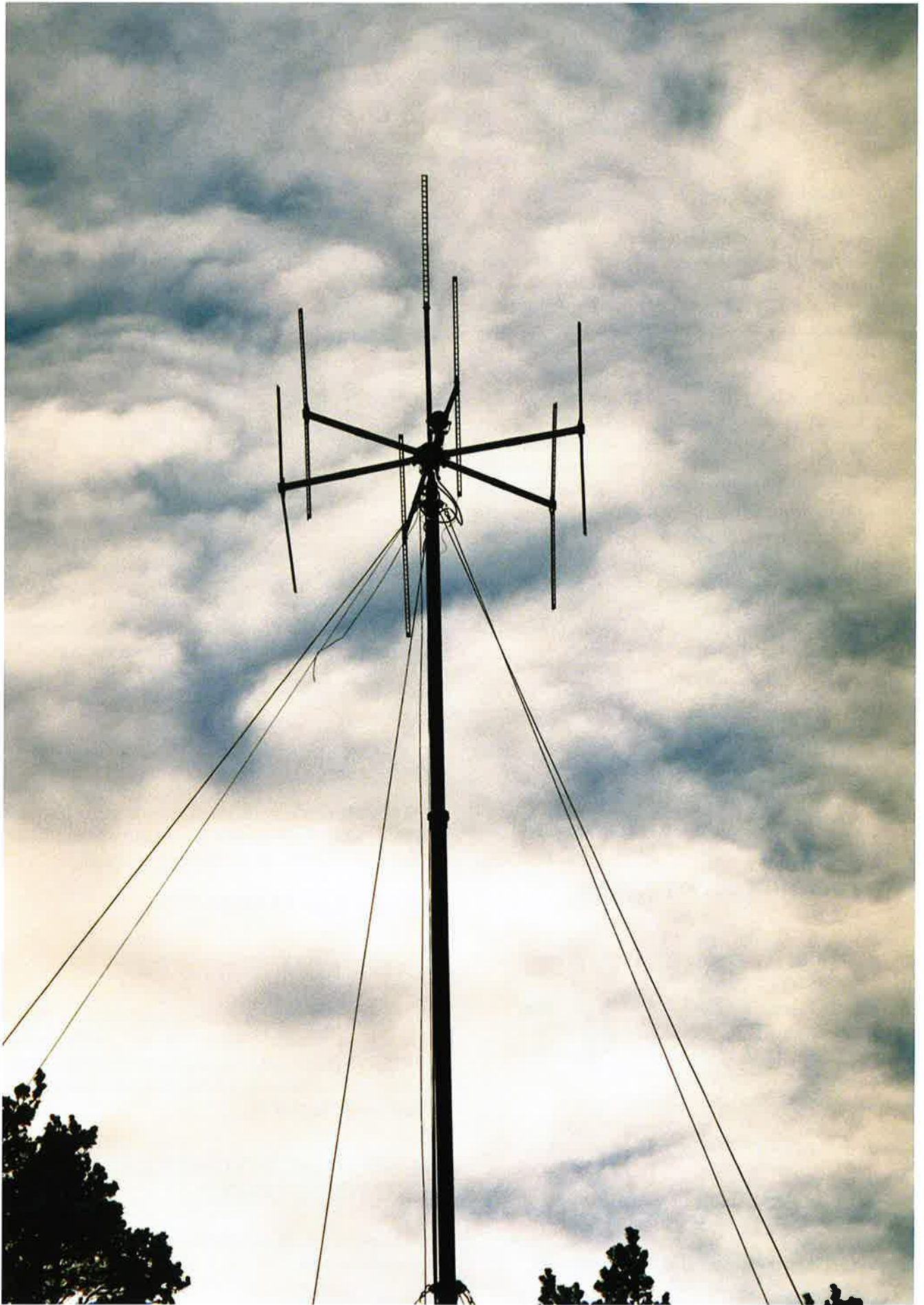
Uro, Seppo: Illico perfectum. Viestikoulun kuusi vuosikymmentä 1941–2002. Viestirykmentti, Riihimäki 2002.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Sensori. Puolustusvoimien Teknillisen Tutkimuslaitoksen henkilöstölehti, 1999–.

Viitteet

- 1 Sotaministeriön taisteluvälineosaston Kemiallinen laboratorio toimi nimellä Puolustusministeriön taisteluvälineosaston Kemiallinen laboratorio vuosina 1921–1925.
- 2 Aineenkoetuslaitoksen toiminnallisen historian voidaan katsoa alkaneen vuonna 1925 perustetusta sotaministeriön taisteluvälineosaston vastaanotto toimistosta. Vuosina 1928–1940 se oli Tarkastustoimisto ja vuosina 1940–1941 Pääesikunnan tarkastustoimisto. Osista siitä muodostettiin vuonna 1941 Aineenkoetuslaitos.
- 3 Pääesikunnan pioneerosaston alainen Painekoeasema perustettiin vuonna 1969.
- 4 Heinonen, Heikki E.: Sähkötkoo 50. Tutka Suomessa 55 vuotta. Sähköteknillinen Koulu 50 vuotta. Tutkamieskilta 25 vuotta. Tutkamieskilta ry, Riihimäki 1998, s. 115, 140 ja 145.
- 5 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 6 Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähetettävät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 7 Sotatieten laitos ak n:o 195/SMus/Hha/9.5.1989, Lausunto Puolustusvoimien Tutkimuskeskuksen joukko-osastotunnuksesta.
- 8 PE ak n:o 536/2.9/D/1/30.4.1999, Puolustusvoimien Teknillisen Tutkimuslaitoksen joukko-osastotunnuksen vahvistaminen.
- 9 PE ak n:o 323/Kntsto/Hha. 24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.
- 10 Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähetettävät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 11 Tunnettiin aiemmin nimellä Harakan Perinneyhdistys.

PUOLUSTUSVOIMIEN TIEDUSTELUKESKUS (PVTK)

Puolustusvoimien Tiedustelukeskus on Espoossa, Helsingissä ja Tuusulassa sijaitseva Pääesikunnan alainen sotilaslaitos. Sen tehtävä on puolustusvoimia palveleva sotilastiedustelutoiminta. Puolustusvoimien Tiedustelukeskus vaalii edeltäjiensä Päämajan ja Pääesikunnan tiedustelutoimialojen, sekä Haapaniemen kenttämittauskoulun ja Topografikunnan perinteitä.

Puolustusvoimien sotilastiedustelutoiminnan voidaan katsoa alkaneen vuonna 1918, kun Päämajaan perustettiin topografinen ja tilastollinen osasto sekä sotilastiedustelua ja turvallisuustoimintaa harjoittava tiedusteluosasto.¹ Siitä lähtien sotilastiedustelu on toiminut osana yleisesikuntaa. Lukuisten organisaatiomuutosten jälkeen Puolustusministeriö teki päätöksen Puolustusvoimien Tiedustelukeskukseen perustamisesta 1.1.2007 lukien. Tässä yhteydessä Topografikunta lakkautettiin itsenäisenä laitoksena 31.12.2006 lukien ja liitettiin osaksi perustettua Tiedustelukeskusta.²

SIJAINNIPAIKAT

Puolustusvoimien
Tiedustelukeskus 2007– Espoo, Helsinki ja
Tuusula³

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

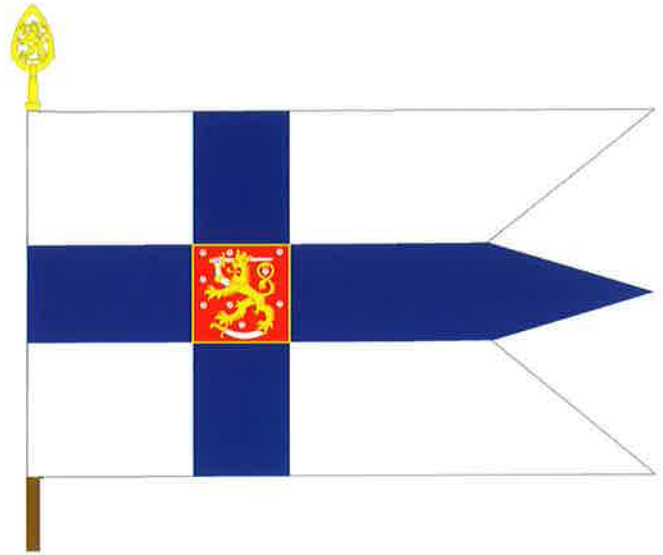
Toistaiseksi epävirallisena joukko-osastotunnusena käytetään Pääesikunnan virallista joukko-osastotunnusta eli hopeisen vapaudenristin päällä olevaa kultaista vaakunaleijonaa.⁴

Lisätiedot, katso PÄÄESIKUNTA.

JOUKKO-OSASTORISTI

Keskuksella ei ole omaa joukko-osastoristiiä.

LIPPU

Keskus käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁵

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

KUNNIAMARSSI

Keskuksella ei ole virallisesti vahvistettua kunniamarssia, mutta toistaiseksi käytetään *Suomalaisen ratsuväen marssia 30-vuotisessa sodassa*.

Lisätiedot, katso PÄÄESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Keskuksen epävirallisena vuosipäivänä on Topografikunnan vanha vuosipäivä 24. maaliskuuta. Vuosipäivä pohjautuu Suomalaisen Kenttämittauskunnan eli Haapaniemen Kenttämittauskoulun perustamiseen 24.3.1812.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Keskuksella ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Keskuksen yhteydessä ei toimi maanpuolustus-
kiloja tai perinneyhdistyksiä.

JOHTAJAT

2007– Kähärä, Jari kommodori

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Heiskanen, Raimo: Saadun tiedon mukaan... Päämajan
johtama tiedustelu 1939–45. Otava, Keuruu 1989.

Heiskanen, Raimo: Stella Polaris. Otava, Helsinki 1994.

Koskimies, Tapio: Tiedustelu säästöliekillä toisen maail-
mansodan jälkeen. Artikkelit Sotahistoriallisessa aikakaus-
kirjassa 24, Pieksämäki 2005, s. 256–288.

Käkönen, U. A.: Miehityksen varalta. Päämajan tiedustelu
1943–45. Otava, Helsinki 1970.

Pale, Erkki: Suomen radiotiedustelu 1927–1944. Viestikoe-
laitoksen Kilta ry, Helsinki 1997.

Panschin, Vladimir: Kasvottomien miesten sota. Maanpuo-
lustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Saarijärvi 2000.

Paulaharju, Jyri: Sotilaat kartoittavat. Suomen sotilaskar-
toituksen historia. Topografikunta, Tampere 1997.

Paulaharju, Jyri: Suomen sotilaskartoitus. Topografikunta,
Helsinki 1983.

Salaisen sodan sivut, tiedustelua, vakoilua ja salatoimintaa
jatkosodassa. Toim. Mikko Karjalainen. Maanpuolustus-
korkeakoulun Sotahistorian laitos, Saarijärvi 2003.

Saressalo, Lassi: Päämajan kaukopartiot jatkosodassa.
WSOY, Juva 1928.

Stella Polaris. Suomalaista sotilastiedustelua. Toim. Ohto
Manninen ja Timo Liene. Maanpuolustuskorkeakoulun So-
tahistorian laitos, Helsinki 2002.

Suomen radiotiedustelu 1927–1944. Toim. Reijo Ahtokari.
Viestikoelaitoksen Kilta ry, Helsinki 2002.

Viitteet

- 1 Päämajan perustamiskäskyt n:o 1, 22.1.1918 ja n:o 3, 23.1.1918.
- 2 Lisätiedot, katso TOPOGRAFIKUNTA.
- 3 Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytys-
paikka Sotamuseo.
- 4 Pääesikunta, komentotoimisto PMK A 4:3.9.4/28.10.1967.

- 5 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain ko-
mentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.9.4.); Pääesikunta, henkilöstöosasto
PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja
tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

PUOLUSTUSVOIMIEN MATERIAALILAITOS (PVMATL)

Puolustusvoimien Materiaalilaitos on Pääesikunnan alainen sotilaslaitos, joka vastaa maavoimien ja muiden puolustushaarojen yhteisestä sotavarustuksesta.¹ Sen ylimpänä johto-organisaationa toimii Tampereella sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta (PVMATLE), jonka alaisia varikoita ja laitoksia on yli kahdellakymmenellä paikkakunnalla.² Laitokseen kuuluvia varikoita ovat Haapajärven Asevarikko, Keuruun Pioneerivarikko, Kuljetusvarikko, Kuopion Asevarikko, Lievestuoreen Varikko, Lylyn Viestivarikko, Panssarivarikko, Parkanon Pioneerivarikko, Talousvarikko, Tervolan Varikko, Toivakan Asevarikko ja Ähtärin Asevarikko. Lisäksi siihen kuuluvat Elektroniikkalaitos ja Koeampumalaitos.

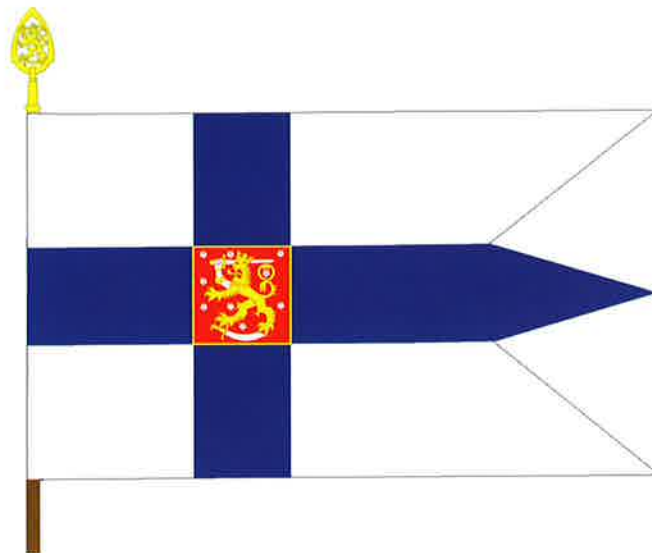
Laitos perustettiin 1.1.1993 varikko-, korjaamo- ja laitosorganisaatioista. Esikunta muodostettiin Pääesikunnan Sotatalousesikunnan ja Huoltoesikunnan osista ja sen tärkeimpänä tehtävänä on valmistella maavoimien hankinnat ja puolustusvoimien yhteiset hankinnat sekä ohjata edellä mainittujen laitosten ja varikoiden toimintaa.³

Esikunta vaalii sodanaikaisen Päämajan Sotatalousesikunnan⁴ perinteitä. Materiaalilaitoksen alaisilla varikoilla ja laitoksilla on omat perinteet vaalittavinaan.⁵

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Laitoksen esikunnan joukko-osastotunnus muodostuu avoimesta hammasrattaasta, jonka sisällä on oikeassa kädessään miekkaa pitävän vaakunaleijonan yläosa. Tunnus on vahvistettu 14.5.1993⁶ ja sen on sotateollisuuden vanhan merkin pohjalta suunnitellut Antero Halonen⁷.

Materiaalilaitokseen kuuluvilla varikoilla on omat joukko-osastotunnuksensa. Osa varikoista käyttää yhteisiä joukko-osastotunnuksia.

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁸

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

SIJAINNIPAIKAT

Puolustusvoimien
Materiaalilaitoksen Esikunta 1993–2007 Tampere

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Vapaa kansa

Säveltäjä: Toivo Kuula
Sanat: Eino Leino
Sovitus: Arvo Kuikka
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.
CD: Marssi nro 8.

Vuoden 1978 kunniamarssiuudistuksen yhteydessä koko huoltoala joukkoineen ja laitoksineen ja varikkoineen sai yhteiseksi kunniamarssikseen Toivo Kuulan säveltämän *Vapaa kansa*.⁹ Teoksen alkuperäinen nimi oli *Maa hädässä*. Nimi muutettiin ennen kunniamarssiesitystä *Vapaa kansa* nimeksi marssiksi. Nimi johdettiin marssin alkusanoista ”*Vapaa syntyi Suomen kansa*”.¹⁰ Tasavallan presidentti vahvisti 30. marraskuuta 1992 marssin Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunnan kunniamarssiksi. Samassa esittelyssä vahvistettiin Materiaalilaitokselle alistettujen varikkojen ja laitosten perinteet.¹¹

VUOSIPÄIVÄ

Esikunnan vuosipäivää vietetään 1. tammikuuta ja se perustuu Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunnan toiminnan alkamiseen 1.1.1993.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskilltoja tai perinneyhdistyksiä.

JOHTAJAT

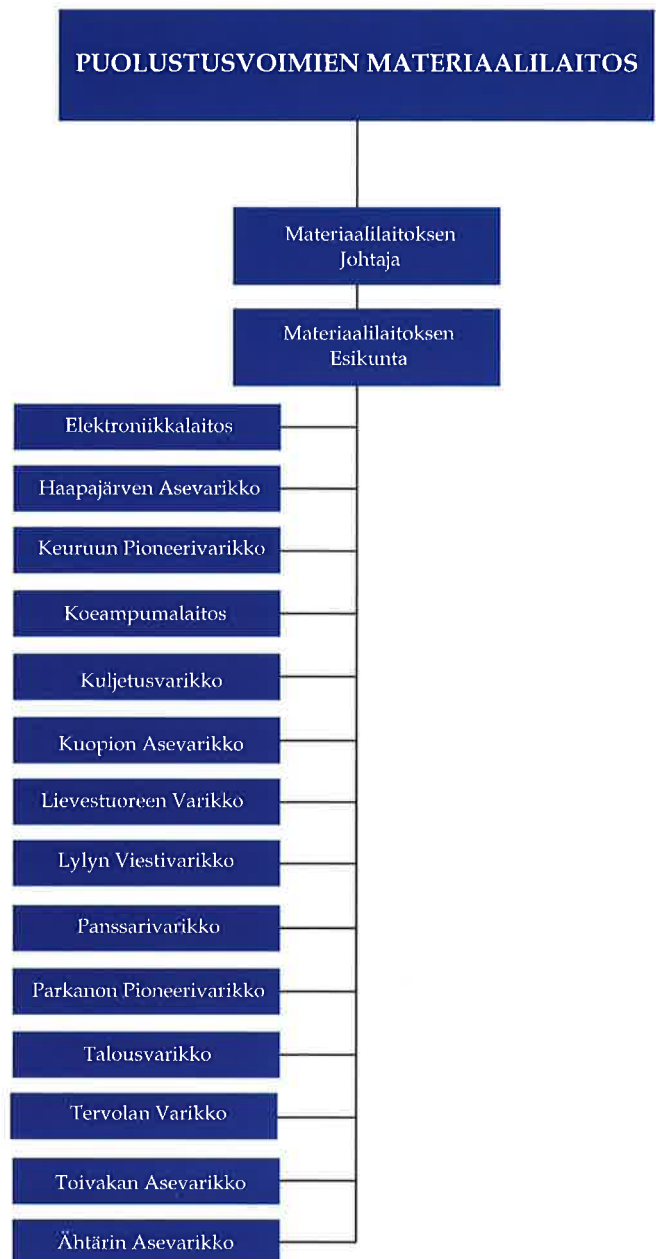
1993–1994	Kämäri, Vesa	eversti
1995–2000	Oittinen, Jouko	kenraalimajuri
2000–2002	Sipi, Kalervo	kenraalimajuri
2003–2005	Malmberg, Pertti	kontra-amiraali
2005–2007	Kiljunen, Paavo	kenraalimajuri

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Lammi, Esko: Asevarikko 3. Perustamisesta nykypäivään. Tyrvään seudun Kotiseutuyhdistyksen julkaisuja LXVIII. Puolustusvoimat, Vammala 1989.

Lammi, Esko: Oriveden asevarikko. Oriveden Asevarikko, Tampere 2003.

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

Lammi, Esko: Sääksjärven asevarikko. Sääksjärven Asevarikko, Vammala 2000.

Lammi, Esko: Vammalan asevarikko. Vammalan Asevarikko, Tampere 2000.

Paldanius, Seppo: Iisalmen asevarikko 1919–1994. Kuopion Liikekirjapaino Oy, Kuopio 1994.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Joukko-osaston henkilöstölehti, 2006–.

Sarvijaakko. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunnan verkkolehti.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Lylyn Viestivarikko liitettiin 1.1.2008 Elektroniikkalaitokseen ja Lääkintävarikko yhdistettiin 1.1.2007 Sotilaslääketieteen Keskukseen. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen nimi muutettiin puolustusvoimien organisaatiomuutoksessa 1.1.2008 Maavoimien Materiaalilaitokseksi ja se siirrettiin Maavoimien komentajan alaiseksi. Samalla sen alaiset varikot muodostivat neljä huoltorykmenttiä ja kolme laitosta.

Länsi-Suomen Huoltorykmentti muodostettiin Ajoneuvo- ja Talousvarikoista sekä varasto-osastosta. Sen esikunta sijoitettiin toimimaan Hämeenlinnaan.

Pohjois-Suomen Huoltorykmentti muodostettiin Tervolan Varikosta ja varasto-osastosta. Sen esikunta sijoitettiin Ouluun.

Itä-Suomen Huoltorykmentti muodostettiin Lievestuoreen ja Kuopion varikoista sekä varasto-osastosta. Sen esikunta sijoitettiin Kouvolaan.

Etelä-Suomen Huoltorykmentti muodostettiin Huoltokeskuksesta ja varasto-osastosta. Sen esikunta sijoitettiin Helsinkiin.

Elektroniikkalaitos muodostettiin Lylyn Varikosta ja Riihimäen Varikosta. Elektroniikkalaitoksen esikunta sijoitettiin Riihimäelle.

Koeampumalaitos jatkoi toimintaansa muodostuen koeosastosta ja materiaaliosastosta ja sen esikunta sijoitettiin Niinisaloon.

Räjähdelaitos muodostettiin Ähtärin, Keuruun, Parkanon ja Haapajärven varikoista ja sen esikunta sijoitettiin Ähtäriin.

Maavoimien Materiaalilaitoksen Esikunta jatkaa toimintaansa Tampereella ja se vaalii Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen ja sodanaikaisen Päämajan Sotatalousesikunnan¹² perinteitä. Materiaalilaitoksen alaiset huoltorykmentit ja laitokset vaalivat lakkautettujen varikoiden ja sitä kautta myös niiden aiempien perinnejoukkojen perinteitä.

Viitteet

- 1 Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998, s. 11.
- 2 Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähetettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 3 Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998, s. 16.
- 4 Tunnettiin myös nimellä "Päämaja 2".
- 5 Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998, s. 215–226; Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Eero Elfvingren. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Porvoo 2006, s. 319.
- 6 PE ak n:o 1175/Henk-os/Hh I/14.5.1993, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 7 Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998, s. 215.
- 8 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 9 PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.
- 10 Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.
- 11 PE ak n:o 606/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 12 Tunnettiin myös nimellä "Päämaja 2".

Elektroniikkalaitos on Riihimäellä sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen sotilaslaitos. Sen tehtävänä on elektroniikka- ja tietotekniikkajärjestelmien ylläpitäminen puolustusvoimissa. Laitos vaalii Maavoimien Pääviestikorjaamon perinteitä.

Elektroniikkalaitoksen historian voidaan katsoa alkaneen vuonna 1945 osaksi Viestivarikkoa perustetusta Maavoimien Pääviestikorjaamosta.¹ Siitä muodostettiin 2.6.1960 Pääesikunnan viestiosaston alainen Viestikeskuskorjaamo, johon liitettiin Viestirykmentin korjaamo-osastot sekä Sähköteknillisen Koulun tutkakorjaamo ja tutkavarikko.² Viestikeskuskorjaamon tehtävänä oli huoltaa ja valmistaa viestialan laitteistoja.³ Korjaamo liitettiin 1.1.1993 Puolustusvoimien Materiaalilaitokseen nimellä Elektroniikkakeskuskorjaamo. Nimi Elektroniikkalaitos otettiin käyttöön 1.1.2003.

SIJAINNIPAIKAT

Maavoimien Pääviestikorjaamo	1945–1960	Lyly ⁴
Viestikeskuskorjaamo	1960–1992	Riihimäki
Elektroniikkakeskuskorjaamo	1993–2002	Riihimäki
Elektroniikkalaitos	2003–2007	Riihimäki

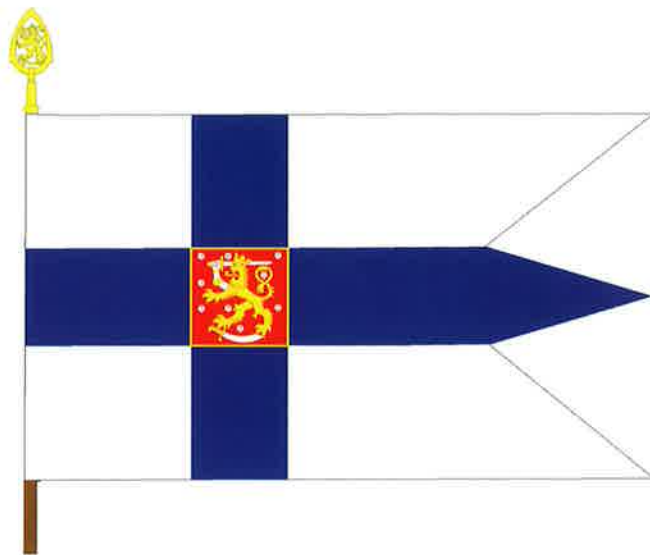
JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Laitoksen joukko-osastotunnus muodostuu miekan päälle asetetusta viestiaselajin viistosalamatunnuksesta. Ennen vuotta 2003 tunnusta käytti Elektroniikkakeskuskorjaamo.⁵

JOUKKO-OSASTORISTI

Laitoksella ei ole omaa joukko-osastoristiä.

LIPPU

Laitos käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁶

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

KUNNIAMARSSI

Suomalainen sotilaslaulu

Säveltäjä: Conrad Greve
Sanat: Fredrik Berndtson
Sovitus: Arvo Nukarinen
Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
CD: Marssi nro 16.

Lisätiedot, katso VIESTIRYKMENTTI.

VUOSIPÄIVÄ

Elektroniikkalaitoksen vuosipäivää vietetään 2. kesäkuuta ja se pohjautuu Viestikeskuskorjaamon perustamiseen 2.6.1960.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Laitoksella ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Laitoksen yhteydessä ei toimi maanpuolustuski-
toja tai perinneyhdistyksiä

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Heinonen Heikki E.: Tiedolla ja taidolla. Elektroniikkakes-
kuskorjaamo 40 vuotta. Elektroniikkakeskuskorjaamo, Rii-
himäki 2000.

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolus-
tusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

EL MOK 6:13 (HALL 5:1) 248/28.1/D/I, 24.9.2004

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa vuo-
den 2008 alusta Maavoimien Materiaalilaitoksen
alainen Elektroniikkalaitos perustettiin aikaisem-
man Elektroniikkalaitoksen pohjalta yhdistämällä
siihen Lylyn ja Riihimäen Varikot.

JOHTAJAT

Viestikeskuskorjaamo

1960–1961	Kaitera, Leevi	kapteeni
1961–1964	Niemelä, Lauri	insinööri majuri
1964–1965	Lehtonen, Lauri	insinööri majuri
1965–1966	Niemistö, Uolevi	insinööri majuri
1966–1970	Ainsalo, Juhani	insinööri kapteeni
1970	Niemistö, Uolevi	insinööri majuri
1970–1973	Alkara, Zinnet	insinööri majuri
1973–1990	Hakulinen, Erkki	insinööri eversti
1990–1992	Ukkola, Kalle	insinööri eversti

Elektroniikkakeskuskorjaamo

1993–1995	Korhonen, Ilkka	insinööri eversti- luutnantti
1995–1999	Juusti, Jukka	insinööri eversti
1999	Siltanen, Raimo	insinööri majuri
2000–2001	Halkola, Tapio	insinööri eversti- luutnantti
2001	Aho, Martti	majuri
2001–2003	Lemmetty, Ilkka	insinööri eversti- luutnantti

Elektroniikkalaitos

2003–2004	Lemmetty, Ilkka	insinööri eversti- luutnantti
2004–2006	Korkiamäki, Ilkka	everstiluutnantti
2006–	Klemola, Olli	insinööri eversti- luutnantti

Viitteet

- 1 Heinonen, Heikki E: Tiedolla ja Taidolla – Elektroniikkakeskuskorjaamo 40 vuotta, Elektroniikkakeskuskorjaamo, Riihimäki 2000, s. 23–25.
- 2 PE:n kirjelmä 1170/järjsto/B/20.5.1960.
- 3 Heinonen, Heikki E: Tiedolla ja Taidolla – Elektroniikkakeskuskorjaamo 40 vuotta, Elektroniikkakeskuskorjaamo, Riihimäki 2000, s. 43–47.
- 4 Heinonen, Heikki E: Tiedolla ja Taidolla – Elektroniikkakeskuskorjaamo 40 vuotta, Elektroniikkakeskuskorjaamo, Riihimäki 2000, s. 23–25.
- 5 Heinonen, Heikki E: Tiedolla ja Taidolla. Elektroniikkakeskuskorjaamo 40 vuotta, Elektroniikkakeskuskorjaamo, Riihimäki 2000, s. 210; Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998, s. 218.
- 6 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

HAAPAJÄRVEN ASEVARIKKO (HAAPAJASEV)

Haapajärven Asevarikko on Haapajärvellä sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävä on materiaalin varastointi ja huoltaminen. Varikko vaalii Viipurin Asevarikon perinteitä.

Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen 1918 perustetusta Viipurin Sotavarikosta. Sen nimeksi muutettiin 15.8.1918 Viipurin Asevarikko. Seuraava nimenmuutos oli 18.8.1921 Ase- ja Ampumatarvikevarikko 2 ja 9.10.1930 nimi lyheni Asevarikko 2:ksi. Talvisodan alla se nimettiin 21.10.1939 Ampumatarvikevarikko 5:ksi ja 1.3.1941 Asevarikko 5:ksi. Vuonna 1945 nimeksi muutettiin Keskusvarikko 8 ja puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa 1.12.1952 Asevarikko 8. Nimi muuttui Haapajärven Asevarikoksi 1.1.1993.¹

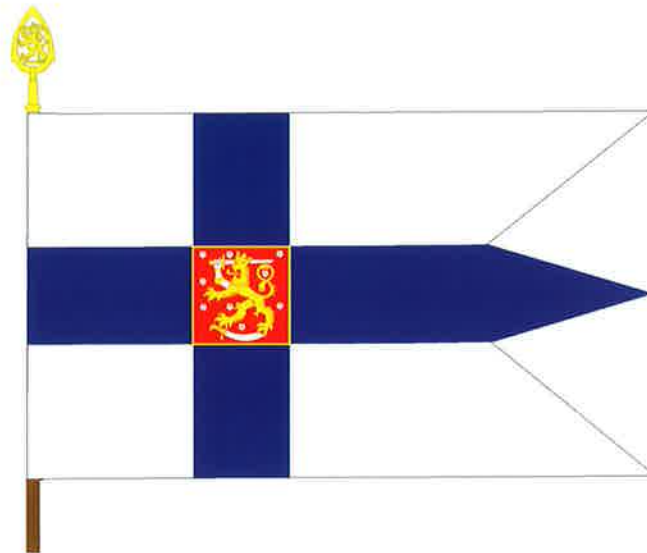
JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Varikko käyttää asevarikkojen yhteistä joukko-osastotunnusta, joka muodostuu kahden tykinputken päällä olevasta tykinpyörästä ja sen alla olevasta varikkoa osoittavasta V-kirjaimesta.

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

LIPPU

Varikko käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.²

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

SIJAINNITPAIKAT

Viipurin Sotavarikko	1918	Viipuri
Viipurin Asevarikko	1918–1921	Viipuri
Ase- ja Ampumavarikko 2	1921–1930	Viipuri
Asevarikko 2	1930–1939	Viipuri
Ampumatarvikevarikko 5	1939–1941	Jepua
Asevarikko 5	1941–1945	Kokkola
Keskusvarikko 8	1945–1952	Kokkola
Asevarikko 8	1952–1992	Kokkola ja Haapajärvi
Haapajärven Asevarikko	1993–2007	Haapajärvi

KUNNIAMARSSI

Vapaa kansa

Säveltäjä: Toivo Kuula
 Sanat: Eino Leino
 Sovitus: Arvo Kuikka
 Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
 CD: Marssi nro 8.

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMIEN MATERIAALILAITOKSEN ESIKUNTA.

VIICOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 6. elokuuta ja se pohjautuu Viipurin Asevarikon perustamiseen 6.8.1918.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikolla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Hautasaari, Kari – Kinnarinen, Pauli: Haapajärven asevarikko. Viipurista Haapajärvelle 1918–2003. Haapajärven Asevarikko, Ylivieska 2003.

Knuuttila, Jukka: Asevarikko 8. Viipurista Haapajärvelle 1918–1988, Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oy, Kokkola 1988.

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

PÄÄLLIKÖT

Viipurin Sotavarikko ja Viipurin Asevarikko

1918–1921 Silfverberg, Armas everstiluutnantti

Ase- ja Ampumatarvikevarikko 2

1921–1922 Silfverberg, Armas everstiluutnantti

1922–1930 Rosenbröijer, John majuri

Asevarikko 2

1930–1939 Rosenbröijer, John everstiluutnantti

Ampumatarvikevarikko 5

1939–1941 Rosenbröijer, John everstiluutnantti

Asevarikko 5

1941–1942 Rosenbröijer, John everstiluutnantti

1942–1944 Korpikoski, Erkki majuri

1944–1945 Merenheimo, Urho everstiluutnantti

Keskusvarikko 8

1945–1952 Klärlich, Lars eversti

Asevarikko 8

1952–1957 Klärlich, Lars eversti

1957–1959 Koivisto, Aarne everstiluutnantti

1959–1964 Kuosmanen, Yrjö everstiluutnantti

1964–1972 Väisänen, Väinö everstiluutnantti

1972–1980 Tikkanen, Eero everstiluutnantti

1980–1984 Jaakonaho, Manu everstiluutnantti

1984–1987 Sivuola, Pentti everstiluutnantti

1987–1993 Korhonen, Toimi everstiluutnantti

Haapajärven Asevarikko

1993 Korhonen, Toimi everstiluutnantti

1993–1994 Ruuska, Pekka majuri

1994–1998 Ukkonen, Leo everstiluutnantti

1998–2001 Karvonen, Markku everstiluutnantti

2001–2007 Hautasaari, Kari everstiluutnantti

VIICOSIPÄIVÄ

Vuoden 2008 alusta Haapajärven Asevarikon nimi muutettiin Haapajärven Varikoksi ja siirrettiin puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa kuuluvaksi Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Räjähdelaitokseen.

Haapajärven Varikko vaalii Haapajärven Asevarikon ja Viipurin Asevarikon perinteitä.

VIITTEET

1 Knuuttila, Jukka: Asevarikko 8: Viipurista Haapajärvelle 1918–1988. Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oy, Kokkola 1988, s. 7–8.

2 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

KEURUUN PIONEERIVARIKKO (KEUPIONV)

Keuruun Pioneerivarikko on Keuruulla sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävä on pioneerimateriaalin valmistaminen, varastoiminen ja huoltaminen. Varikko vaalii Pioneerivarikko 2:n perinteitä.¹

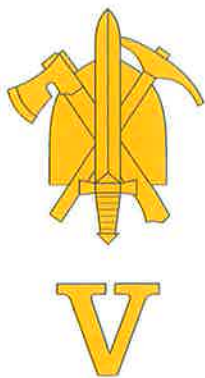
Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen Pioneerivarikko 2:n perustamisesta 15.11.1940. Sen tehtävänä oli pioneerimateriaalin varastointi ja huoltaminen.² Varikon nimeksi tuli 4.12.1944 Pioneerivarikko.³ Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen perustamisen yhteydessä 1.1.1993 Pioneerivarikko jakaantui laitoksen alaisiksi Keuruun Pioneerivarikoksi ja Parkanon Pioneerivarikoksi.⁴

SIJAINNIPAIKAT

Pioneerivarikko 2	1940–1944	Keuruu (Kaleton)
Pioneerivarikko	1944–1992	Keuruu (Kaleton)
Keuruun Pioneerivarikko	1993–2007	Keuruu (Kaleton) ⁵

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Keuruun Pioneerivarikko käyttää pioneerivarikoiden yhteistä joukko-osastotunnusta, jossa on pioneeriase-lajia kuvaava hakku ja kirves lapion terän päällä ristikkäin, miekka päällimmäisenä ja sen alla varikkoa kuvaava V-kirjain.⁶

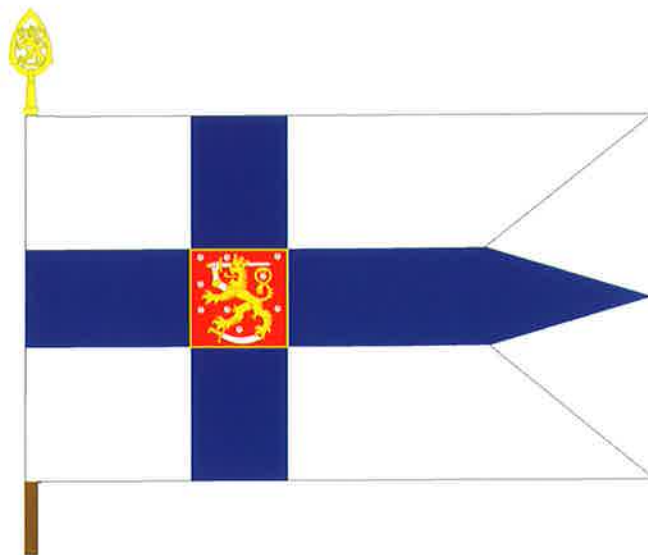

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiiä.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 15. marraskuuta ja se pohjautuu Pioneerivarikko 2:n perustamiseen 15.11.1940.

LIPPU

Varikko käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁷

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

KUNNIAMARSSI

Koljonvirran marssi

Säveltäjä: Christian Wester
Sanat: Aimo Mustonen
Sovitus: Martti Mattila
Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
CD: Marssi nro 13.

Lisätiedot, katso PIONEERIRYKMENTTI.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikolla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

PÄÄLLIKÖT

Pioneerivarikko 2

1940–1944 Häkkinen, Aaro luutnantti

Pioneerivarikko

1945 Salmio, Aatto everstiluutnantti

1945–1954 Heinonen, Onni majuri

1954–1973 Salonen, Martti everstiluutnantti

1973–1978 Loikkanen, Panu everstiluutnantti

1978–1985 Huttunen, Pertti everstiluutnantti

1985–1988 Vartiainen, Ahti everstiluutnantti

1988–1992 Pajulahti, Simo everstiluutnantti

Keuruun Pioneerivarikko

1993–1996 Saikkonen, Juhani everstiluutnantti

1997–2002 Makkonen, Martti everstiluutnantti

2002–2003 Koponen, Seppo majuri

2003–2007 Laine, Timo everstiluutnantti

2007– Raassina, Lasse majuri

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

Puranen, Elja: Pioneeriaselajin historia 1969–1993. Pioneeriuupseeriyhdistys ry, Mikkeli 1995.

Puranen, Elja: Pioneerivarikko 1940–1990. Pioneerivarikko, Keuruu 1990.

Puranen, Elja – Elo, Mikko: Keuruun pioneerivarikko 1940–2000. Keuruun Pioneerivarikko, Keuruu 2000.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Keuruun Pioneerivarikon nimi muutettiin Keuruun Varikoksi ja siirrettiin Puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa kuuluvaksi Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Räjähdelaitokseen.

Keuruun Varikko vaalii Keuruun Pioneerivarikon ja Pioneerivarikko 2:n perinteitä.

Viitteet

- Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo..
- Puranen, Elja – Elo, Mikko: Pioneerivarikko 1940–1990. Pioneerivarikko, Keuruu 1990, s. 13–17.
- Puranen, Elja – Elo, Mikko: Pioneerivarikko 1940–1990. Pioneerivarikko, Keuruu 1990, s. 47.
- Puranen, Elja – Elo, Mikko: Keuruun Pioneerivarikko 1940–2000. Keuruun Pioneerivarikko, Keuruu 2000, s. 11.
- Puranen, Elja – Elo, Mikko: Keuruun Pioneerivarikko 1940–2000. Keuruu 2000.
- Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998, s. 218.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

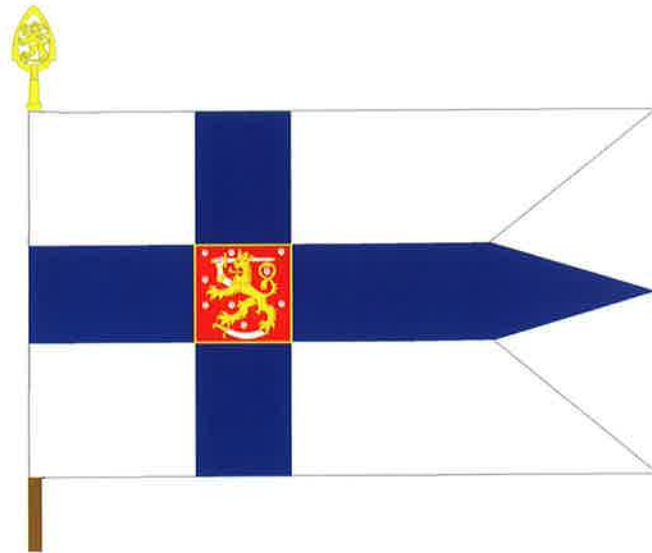
KOEAMPUMALAITOS (KOEAL)

Koeampumalaitos on Niinisalossa sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen sotilaslaitos. Sen tehtävänä on koeammuntojen tekeminen kaikille uusille asejärjestelmille. Laitos vaalii edeltäjiensä Koeampumalaitoksen Esikunnan, Santahaminan Koeaseman, Tykistön koeampumakentän, Tykistön koeampuma-aseman, Kenttätykistön Koeaseman, Koeampuma-aseman, Keskuskoeampuma-aseman, Niinisalon Koeaseman, Merivoimien Koeampuma-aseman, Rannikkotykistön Koeampuma-aseman, Katajaluodon Koeaseman ja Ilmatorjuntatykistön Koeosaston perinteitä.

Laitoksen toiminnan voidaan katsoa alkaneen eversti Vilho Nenosen määräämisestä syksyllä 1918 sotaministeriön taisteluvälineosastolle kokeilu- ja tarkastustoimiston päälliköksi. Ensimmäinen koeammunta tehtiin 24.9.1918 ja seuraavana vuonna perustettiin Santahaminan Koeasema.¹ Siitä muodostettiin 19.11.1921 Tykistön Koeampumakenttä² osaksi sotaministeriön taisteluvälineosaston tykistötoimistoa ja kesällä 1938 se siirrettiin Aseuunnittelukunnan päällikön alaisuuteen.³ Organisaatiouudistuksessa 1.12.1952 nimeksi muutettiin Kenttätykistön Koeampuma-asema ja se yhdistettiin 1.7.1955 Ilmatorjuntatykistön Koeaseman kanssa Koeampuma-asemaksi.⁴ Seuraavassa organisaatiouudistuksessa se yhdistettiin 1.3.1967 Pääesikunnan aseteknillisen osaston ballistisen toimiston ja Rannikkotykistön Koeampuma-aseman kanssa Koeampumalaitokseksi ja liitettiin 1.1.1993 itsenäiseksi osaksi Puolustusvoimien Materiaalilaitosta.⁵

SIJAINNIPAIKAT

Ensimmäinen koeammunta	1918	Lappeenranta
Santahaminan Koeasema	1919–1921	Helsinki
Tykistön Koeampumakenttä	1921–1939	Valkeala (Utti)
Tykistön Koeampuma-asema	1939–1952	Kankaanpää (Niinisalo)
Kenttätykistön Koeampuma-asema	1952–1955	Kankaanpää (Niinisalo)
Koeampuma-asema	1955–1967	Kankaanpää (Niinisalo)
Koeampumalaitos	1967–	Kankaanpää (Niinisalo) ⁶

LIPPU

Laitos käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁷

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Laitos käyttää vuonna 1967 hyväksytyä erillisten sotilaslaitosten tunnusta. Merkissä on pystyssä oleva miekka, jonka terän päällikkeenä on vaakunakilpi ilman ruusuja.⁸

JOUKKO-OSASTORISTI

Laitoksella ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa (ilman merkkisoiittoa)

Säveltäjä: tuntematon
Sanat: Zacharias Topelius
Sovitus: Arvo Kuikka
Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
CD: Marssi nro 2.

Lisätiedot, katso PÄÄESIKUNTA.

JOHTAJAT

Tykistön Koeampumakenttä

1921–1922	av Forselles, Carl	majuri
1922–1924	Granberg, Nikolai	kapteeni
1924–1925	Almquist, Arno	eversti
1925–1927	Raatikainen, Tuomas	kapteeni
1927–1938	Schwank, Leo	everstiluutnantti
1938–1939	Törnroos, Bertel	kapteeni

Tykistön Koeampuma-asema

1938–1946	Törnroos, Bertel	everstiluutnantti
1947–1951	Torttila, Eino	majuri
1951–1952	Matala, Toivo	majuri

Kenttätykistön Koeampuma-asema

1952–1955	Matala, Toivo	majuri
-----------	---------------	--------

Koeampuma-asema

1955–1956	Matala, Toivo	majuri
1957–1963	Oinonen, Kai	majuri
1963–1965	Laitinen, Yrjö	everstiluutnantti
1965–1966	Kärki, Juhani	majuri

Koeampumalaitos

1967–1970	Pitkäkoski, Eino	everstiluutnantti
1970–1974	Kajaani, Aarni	everstiluutnantti
1974–1979	Karppanen, Pentti	everstiluutnantti
1979–1981	Ruohonen, Jouni	everstiluutnantti
1981–1985	Erola, Timo	everstiluutnantti
1985–1989	Marila, Ilkka	everstiluutnantti
1989–1993	Malmberg, Pertti	everstiluutnantti
1993–1995	Jokinen, Pekka	everstiluutnantti
1995–2000	Partanen, Raimo	everstiluutnantti
2000–2002	Lappalainen, Esa	everstiluutnantti
2002–2007	Luukkonen, Tero	everstiluutnantti
2007–	Sandelin, Matti	everstiluutnantti

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 19. marraskuuta ja se pohjautuu Tykistön Koeampumakentän perustamisesta Utin leirialueelle 19.11.1921.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Laitoksen perinnehuone sijaitsee Kankaanpään kaupunginmuseon tiloissa.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Laitoksen yhteydessä ei toimi maanpuolustusklubeja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Laine, Leo: 80 vuotta koeampumatoimintaa. Koeampumalaitoksen historiaa 1918–1998. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Vaasa 1998.

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

VUODEN 2008 RAKENNE-MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Koeampumalaitos liitettiin Puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa kuuluvaksi Maavoimien Materiaalilaitokseen.

Viitteet

- Laine, Leo: 80 vuotta koeampumatoimintaa: Koeampumalaitoksen historiaa 1918–1998. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Vaasa 1998, s. 10–13.
- Tykistön koe-ampumakenttä toimi nimellä Tykistön koeampuma-asema 1939–30.11.1952.
- Laine, Leo: 80 vuotta koeampumatoimintaa: Koeampumalaitoksen historiaa 1918–1998. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Vaasa 1998, s. 18, 38.
- Laine, Leo: 80 vuotta koeampumatoimintaa: Koeampumalaitoksen historiaa 1918–1998. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Vaasa 1998, s.78, 90.
- Laine, Leo: 80 vuotta koeampumatoimintaa: Koeampumalaitoksen historiaa 1918–1998. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Vaasa 1998, s. 132; Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikkana Sotamuseo.
- Koeampumalaitoksen Esikunta on sijainnut Helsingissä 1967–1993, Tampereella 1993–2003 ja Niinisalossa 2003–.
Rannikkotykistön koeampumatoiminta on sijainnut Helsingissä (Iso-saari)1920–1939 ja Katajalaudolla 1939–2002.
Ilmatorjunnan koeampumatoiminta on sijainnut Helsingissä (Santahamina) 1943–1947 ja Niinisalossa 1947–1955. Laine, Leo: 80 vuotta koeampumatoimintaa, Koeampumalaitoksen historiaa 1918–1998. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Vaasa 1998, kartta.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.).

KULJETUSVARIKKO (KULJV)

Kuljetusvarikko on Nokialla sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävänä on kuljetusalan materiaalin varastoiminen ja huoltaminen. Varikko vaalii Autovarikko 3:n perinteitä.

Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen 14.10.1939 perustetusta puolustusministeriön alaisesta Autovarikko 3:sta. Sen tehtävänä oli moottoriajoneuvojen varastointi ja huoltaminen. Siitä muodostettiin Lahden, Kuopion, Oulun, Mikkelin ja Jyväskylän autonkorjaamojen kanssa 1.7.1940 Tampereen Autovarikko ja elokuussa 1940 se siirrettiin Pääesikunnan alaisuuteen. Sen nimeksi muutettiin 1.3.1941 Autovarikko ja 1.7.1941 Autovarikko 1 ja uudelleen 20.11.1944 takaisin Autovarikoksi. Siitä muodostettiin Kuormastovarikon, Raaka-ainearikon sekä Auto- ja Kuormastovarikon osien kanssa 19.3.1945 Keskusvarikko 9. Organisaatio-uudistuksessa nimeksi muutettiin 1.12.1952 Kuljetusvälinevarikko, ja se liitettiin osaksi Puolustusvoimien Materiaalilaitosta 1.1.1993 nimellä Kuljetusvarikko.¹

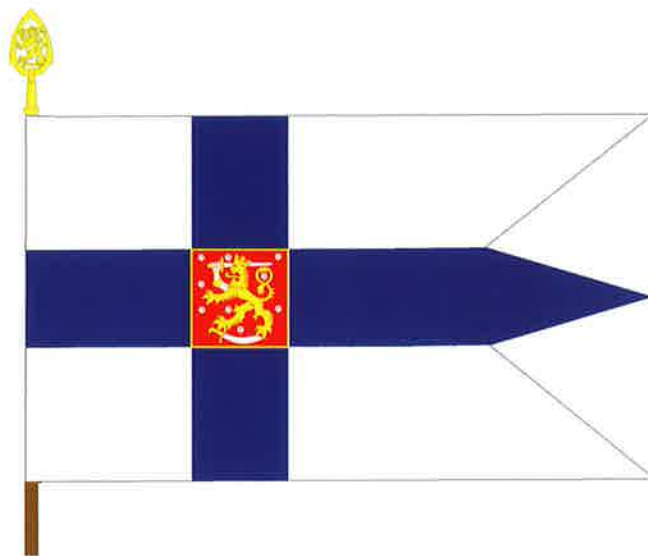
JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Varikon joukko-osastotunnus muodostuu siipipyörästä ja sen alla olevasta V-kirjaimesta. Siipipyörä on vuonna 1919 käyttöön otettu ja vahvistettu yleinen autojoukkojen tunnus.

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiiä.

LIPPU

Varikko käyttää kielekkeistä valtioliippua. Tätä valtioliippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.²

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

KUNNIAMARSSI

Vapaa kansa

Säveltäjä: Toivo Kuula

Sanat: Eino Leino

Sovitus: Arvo Kuikka

Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.

CD: Marssi nro 8.

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMIEN MATERIAALILAITOKSEN ESIKUNTA.

SIJAINNIPAIKAT

Autovarikko 3	1939–1940	Tampere
Tampereen Autovarikko	1940–1941	Tampere
Autovarikko	1941	Tampere
Autovarikko 1	1941–1944	Tampere
Autovarikko	1944–1945	Tampere
Keskusvarikko 9	1945–1952	Nokia (Kalkku)
Kuljetusvälinevarikko	1952–1992	Nokia (Kalkku)
Kuljetusvarikko	1993–2007	Nokia (Kalkku)

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 14. lokakuuta ja se pohjautuu puolustusministeriön 14.10.1939 viidelle teollisuuspiirille antamaan käskyyn perustaa autovarikkoita.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikolla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

Mäkipirtti, Markku: Puolustusvoimien autovarikko 1939–2007. Autovarikko 3:sta Kuljetusvarikkoon. Apali, Hämeenlinna 2007.

Pilzt, Martti: Varikon vuosikymmenet. Autovarikko 3, Kuljetusvarikko 1939–1999. Mobilia auto- ja tiemuseo, Hämeenlinna 1999.

PÄÄLLIKÖT

Autovarikko 3

1939–1940 Ahomaa, Paavo diplomi-insinööri

Tampereen Autovarikko ja Autovarikko

1940–1941 Skogström, Nils majuri

Autovarikko 1, Autovarikko ja Keskusvarikko 9

1941–1944 Skogström, Nils majuri

1944–1952 Soininen, Erkki everstiluutnantti

Kuljetusvälinevarikko

1952–1963 Soininen, Erkki everstiluutnantti

1963–1967 Ikonen, Aimo majuri

1967–1974 Takanen, Erkki majuri

1975 Saarikko, Väinö majuri

1975–1976 Seppänen, Aarre majuri

1976–1986 Pasanen, Heikki everstiluutnantti

1986–1991 Laaksonen, Pertti everstiluutnantti

1991–1992 Voipio, Jukka everstiluutnantti

Kuljetusvarikko

1993–1995 Voipio, Jukka everstiluutnantti

1996 Soikkeli, Antero majuri

1996–2000 Henttonen, Timo everstiluutnantti

2000–2003 Itkonen, Asko everstiluutnantti

2003–2007 Raivio, Raimo everstiluutnantti

2007 Kilpi, Rami kapteeni

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Kuljetusvarikon nimi muutettiin Nokialla toimivaksi Ajoneuvovarikoksi ja siirrettiin Puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa kuuluvaksi Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Länsi-Suomen Huoltorykmenttiin.

Ajoneuvovarikko vaalii Kuljetusvarikon ja Autovarikko 3:n perinteitä.

Viitteet

- Mäkipirtti, Markku: Puolustusvoimien autovarikko 1939–2007: Autovarikko 3:sta Kuljetusvarikkoon. Apali, Hämeenlinna 2007.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain ko-

mentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

KUOPION ASEVARIKKO (KUOASEV)

Kuopion Asevarikko on Kuopiossa ja Pielaveden Koivujärvellä sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävänä on jalkaväen asejärjestelmien huoltaminen ja korjaaminen sekä materiaalin varastoiminen ja huoltaminen. Varikko vaalii edeltäjiensä Kuopion Sotavarikon, Asevarikko Kuopion, Ase- ja Ampumatarvikevarikko 3:n, Asevarikko 3:n, Keskusvarikko 6:n ja Asevarikko 1:n perinteitä.

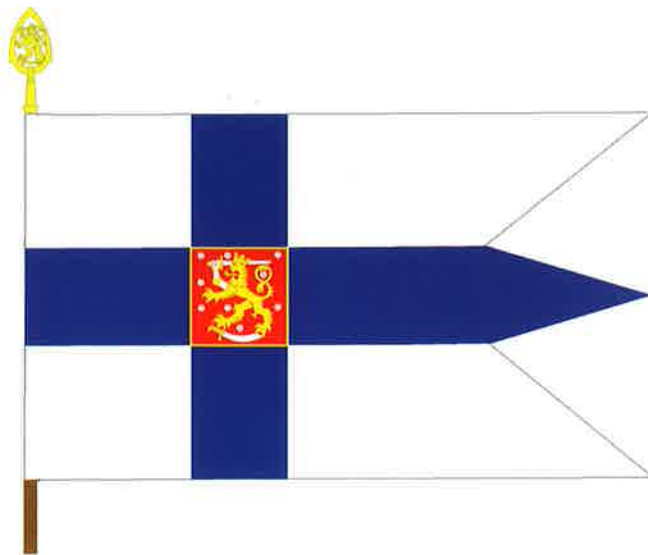
Asevarikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen 18.7.1918, jolloin senaatin sota-asiaintoituskunnan käskykylähdellä määrättiin Kuopion Sotavarikon virkaatekevaksi päälliköksi Sanfrid Mikander. Varikon nimeksi muutettiin Asevarikko Kuopio¹ 6.8.1918. Organisaatiouudistuksessa 5.12.1944 nimeksi muutettiin Keskusvarikko 6 ja vuonna 1952 Asevarikko 1.² Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alaiseksi varikko liitettiin 1.1.1993 nimellä Kuopion Asevarikko.

SIJAINNIPAIKAT

Kuopion Sotavarikko	1918	Kuopio
Asevarikko Kuopio	1918–1921	Kuopio
Ase- ja Ampumatarvikevarikko 3	1921–1930	Kuopio
Asevarikko 3	1930–1944	Kuopio
Ase- ja Ampumatarvikevarikko 3	1944	Kuopio
Keskusvarikko 6	1944–1952	Kuopio
Asevarikko 1	1952–1992	Kuopio
Kuopion Asevarikko	1993–2007	Kuopio

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Varikko käyttää asevarikkojen yhteistä joukko-osastotunnusta, joka muodostuu kahden tykinputken päällä olevasta tykinpyörästä ja sen alla olevasta varikkoa osoittavasta V-kirjaimesta.

LIPPU

Varikko käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.³

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiiä.

KUNNIAMARSSI

Vapaa kansa

Säveltäjä: Toivo Kuula

Sanat: Eino Leino

Sovitus: Arvo Kuikka

Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.

CD: Marssi nro 8.

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMIEN MATERIAALILAITOKSEN ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 6. elokuuta ja se perustuu Kuopion Sotavarikon nimenmuutokseen Asevarikko Kuopioksi 6.8.1918.

PÄÄLLIKÖT

Asevarikko Kuopio

1918–1919	Mikander, Sanfrid	kapteeni
1919–1921	Kihlström, Aksel	majuri

Ase- ja Ampumatarvikevarikko 3

1919–1930	Kihlström, Aksel	everstiluutnantti
-----------	------------------	-------------------

Asevarikko 3

1930–1937	Kihlström, Aksel	everstiluutnantti
1937–1944	Järvinen, Kustaa	everstiluutnantti

Ase- ja Ampumatarvikevarikko 3

1944	Järvinen, Kustaa	everstiluutnantti
------	------------------	-------------------

Keskusvarikko 6

1944–1955	Järvinen, Kustaa	everstiluutnantti
1955–1958	Kervinen, Arvo	everstiluutnantti

Asevarikko 1

1952–1955	Järvinen, Kustaa	everstiluutnantti
1955–1958	Kervinen, Arvo	everstiluutnantti
1958–1961	Pösö, Vilho	everstiluutnantti
1961–1967	Kääriö, Pekka	everstiluutnantti
1967–1968	Heino, Jalmari	everstiluutnantti
1968–1970	Hovilainen, Pentti	everstiluutnantti
1970–1973	Pentti, Arvo ⁴	everstiluutnantti
1973–1975	Kivelä, Jussi	everstiluutnantti
1975–1977	Taskinen, Aarte	everstiluutnantti
1978–1979	Vaittinen, Kalevi	everstiluutnantti
1980–1983	Tikkanen, Eero	everstiluutnantti
1983–1989	Perkkala, Paavo	everstiluutnantti
1989–1992	Virta, Matti	everstiluutnantti

Kuopion Asevarikko

1993–1996	Väänänen, Pentti	everstiluutnantti
1997–2000	Lainevirta, Markku	everstiluutnantti
2000–2004	Rautonen, Matti	komentaja
2004–2005	Kuokkanen, Pertti	majuri
2006–2007	Huopainen, Osmo	majuri

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikolla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Laine, Leo: Kuopion asevarikko 1918–1998. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Vaasa 1998.

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

Seppälä, Helge: Asevarikko 1 1918–1978. Kuopio 1979.

VUODEN 2008 RAKENNEMUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Kuopion Asevarikon nimi muutettiin Kuopion Varikoksi ja siirrettiin puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa kuuluvaksi Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Itä-Suomen Huoltorykmenttiin. Kuopion Varikkoon liitettiin Ylämyllyn, Hiienvaaran ja Sotinpuron varastot.

Kuopion Varikko vaalii edeltäjiensä Kuopion Asevarikon, Kuopion Sotavarikon, Asevarikko Kuopion, Ase- ja Ampumatarvikevarikko 3:n, Asevarikko 3:n, Keskusvarikko 6:n ja Asevarikko 1:n perinteitä.

Viitteet

- 1 Asevarikko Kuopio toimi nimellä Ase- ja Ampumatarvikevarikko 3 1921–1930, Asevarikko 3 1930–1944 ja uudestaan Ase- ja Ampumatarvikevarikko 3 1944–4.12.1944.
- 2 Laine, Leo: Kuopion Asevarikko 1918–1998. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Vaasa 1998, s. 70.
- 3 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain ko-

mentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

- 4 Tarkoitetaan everstiluutnantti Arvo Matias Penttiä ei Everstiluutnantti Arvo Olavi Penttiä joka myöhemmin toimi puolustusministerinä.

LIEVESTUOREEN VARIKKO (LIEV)

Lievestuoreen Varikko on Lievestuoreella sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävänä on kenttätykkien ja optrooniikan¹ sekä suoje- ja pelastusalan järjestelmien kunnossapito ja huolto. Varikko vaalii Asevarikko 4:n perinteitä.

Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen 23.1.1940 perustetusta Ampumatarvikevarikko 2:sta², joka käsitteli talvi- ja jatkosodan aikana vain ampumatarvikkeita. Toimintaa laajennettiin tykistön ja elektroniikan pariin sotien jälkeen. Nimeksi muutettiin 1.12.1952 Asevarikko 4, ja 1956 se alistettiin 3. Divisioonalle. Asevarikko 4 siirrettiin itsenäiseksi osaksi Puolustusvoimien Materiaalilaitosta 1.1.1993 Lievestuoreen Varikon nimisenä. Suojuvarikko liitettiin sen osaksi 1.1.2004.³

SIJAINNIPAIKAT

Ampumatarvikevarikko 2	1940–1941	Lievestuore
Asevarikko 2	1941–1943	Lievestuore
Ampumatarvikevarikko 2	1943–1944	Lievestuore
Keskusvarikko 5	1944–1952	Lievestuore
Asevarikko 4	1952–1992	Lievestuore
Lievestuoreen Varikko	1993–2007	Lievestuore

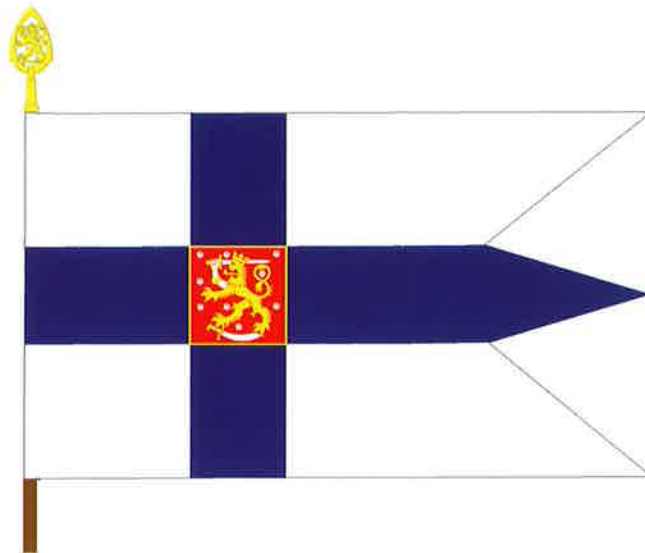
JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Varikko käyttää asevarikkojen yhteistä joukko-osastotunnusta, joka muodostuu kahden tykinputken päällä olevasta tykinpyörästä ja sen alla olevasta varikkoa osoittavasta V-kirjaimesta.

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

LIPPU

Varikko käyttää kieliekköistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁴

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

KUNNIAMARSSI

Vapaa kansa

Säveltäjä: Toivo Kuula

Sanat: Eino Leino

Sovitus: Arvo Kuikka

Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.

CD: Marssi nro 8.

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMIEN MATERIAALILAITOKSEN ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Varikon vuosipäivää vietetään 1. helmikuuta ja se perustuu Ampumatarvikevarikko 2:n saattamiseen vastaanottovalmiiksi 1.2.1940.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikolla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä

PÄÄLLIKÖT

Ampumatarvikevarikko 2

1940	Näätänen, Paavo	luutnantti
1940–1941	Salonen, Henrik	kapteeni

Asevarikko 2

1941–1943	Salonen, Henrik	majuri
-----------	-----------------	--------

Ampumatarvikevarikko 2

1943–1944	Salonen, Henrik	majuri
-----------	-----------------	--------

Keskusvarikko 5

1944	Salonen, Henrik	majuri
1944–1946	Linnapuomi, Hermes	everstiluutnantti
1946–1952	Koivisto, Aarne	majuri

Asevarikko 4

1952–1957	Koivisto, Aarne	majuri
1957–1968	Ilvonen, Arvi	everstiluutnantti
1968–1970	Alppisara, Erkki	everstiluutnantti
1970–1971	Partti, Aarre	everstiluutnantti
1971–1972	Kärki, Juhani	everstiluutnantti
1973–1988	Tikkanen, Martti	everstiluutnantti
1988–1992	Syvänperä, Jouni	everstiluutnantti
1992	Jolanki, Jorma	insinöörieverstiluutnantti

Lievestuoreen Varikko

1993–1998	Jolanki, Jorma	insinöörieverstiluutnantti
1999–2004	Vanhanen, Juha	everstiluutnantti
2004–2005	Juusela, Juha	komentaja
2006–2007	Kuokkanen, Pertti	everstiluutnantti
2007	Korppinen, Pentti	majuri

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Elo, Mikko: Suojeluvarikko 1944–1994. Gummerus, Jyväskylä 1994.

Elo, Mikko: Suojeluvarikko, osa II. Kanavuoresta Lievestuoreelle 1993–2003. Lievestuoreen Varikon Suojeluosasto, Lievestuore 2006.

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

Vuorenpää, Pirjo: Asevarikko 4 1940–1990. Puolustusvoimat, Jyväskylä 1990.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Varikkolainen. Lievestuoreen Varikon verkkolehti.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Lievestuoreen Varikko siirrettiin puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa kuuluvaksi Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Itä-Suomen Huoltorykmenttiin.

Viitteet

- 1 Optroniikka on elektroniikan alue, jossa käytetään valoa muun muassa tiedon käsittelyyn ja siirtoon. Sanalla on suomen kielessä synonyymit optoelektroniikka ja elektro-optiikka, joiden englanninkielisen kantasanana voidaan katsoa olevan optoelectronics.
- 2 Toimi nimellä Asevarikko 2 vuosina 1941–1943 ja Keskusvarikko 5:nä vuosina 1945–1952.
- 3 Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikkana Sotamuseo.
- 4 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

LYLYN VIESTIVARIKKO (LYVV)

Lylyn Viestivarikko on Juupajoen Lylyssä sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävänä on elektroniikka-alan kenttäviestintämateriaalin korjaaminen, huoltaminen ja varastoiminen. Varikko vaalii Viestivarikko 1:n perinteitä.

Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen 22.10.1939 perustetusta Viestivarikko 1:stä. Sen nimeksi muutettiin 4.12.1944 Viestivarikko ja sen korjaamo laajennettiin 1945 maavoimien pääviestikorjaamoksi. Viestivarikon korjaamotoiminnasta suuri osa siirrettiin 2.6.1960 osaksi silloin perustettua Viestikeskuskorjaamaa. Organisaatiomuutoksessa 1.1.1993 Viestivarikon nimeksi muutettiin Lylyn Viestivarikko ja liitettiin osaksi Puolustusvoimien Materiaalilaitosta.¹

SIJAINNITAIKAT

Viestivarikko 1	1939–1940	Leppävaara, Helsinki ja Korkeakoski
	1940–1944	Juupajoki (Lyly)
Viestivarikko	1944–1992	Juupajoki (Lyly)
Lylyn Viestivarikko	1993–2007	Juupajoki (Lyly)

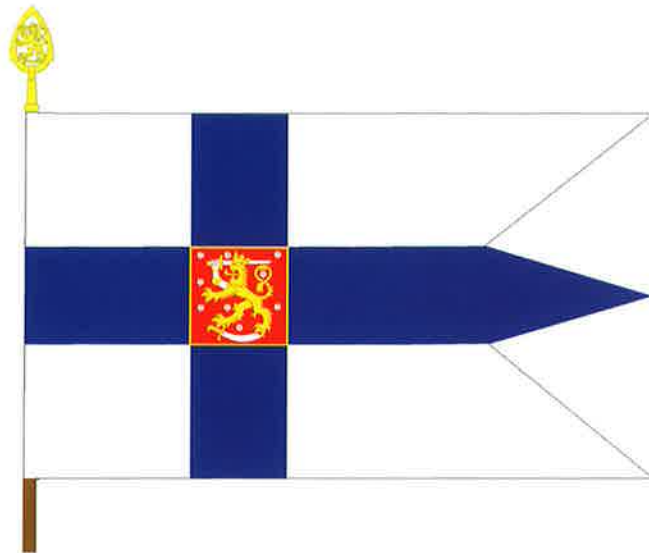
JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Lylyn Viestivarikon joukko-osastotunnus muodostuu viestiaselajin yleis-salamatunnuksesta ja sen alla olevasta V-kirjaimesta.

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

LIPPU

Varikko käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.²

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

KUNNIAMARSSI

Suomalainen sotilaslaulu

Säveltäjä: Conrad Greve
Sanat: Fredrik Berndtson
Sovitus: Arvo Nukarinen
Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
CD: Marssi nro 16.

Lisätiedot, katso VIESTIRYKMENTTI.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 22. lokakuuta ja se perustuu Viestivarikon toiminnan alkamiseen Leppävaaran Ahrakankylän kansakoulussa 22.10.1939.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikon perinnetilassa on nähtävillä monipuolista viestikalustoa.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET LÄHDEAINEISTOA

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä

PÄÄLLIKÖT

Viestivarikko 1

1939–1944 Hervos, Aarne luutnantti

Viestivarikko

1944–1945 Hervos, Aarne luutnantti

1945–1949 Vaskio, Heikki majuri

1950–1954 Soinio, Aito majuri

1954–1956 Meisola, Eelis majuri

1956–1959 Lehti, Toivo majuri

1959–1961 Ruhanen, Osmo majuri

1961–1963 Soinio, Aito majuri

1963–1972 Toiviainen, Jaakko majuri

1972–1980 Hintikka, Seppo majuri

1980–1989 Lahtinen, Markku everstiluutnantti

1989–1992 Heikkilä, Timo everstiluutnantti

1992 Manninen, Jorma everstiluutnantti

1992 Madekivi, Jaakko everstiluutnantti

Lylyn Viestivarikko

1992–1993 Madekivi, Jaakko everstiluutnantti

1993–1994 Pekki, Pentti insinöörimajuri

1994–1995 Kukkola, Jorma everstiluutnantti

1995–2003 Seppänen, Paavo everstiluutnantti

2004–2007 Nurminen, Ari everstiluutnantti

Kirjallisuus

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

Viestejä varikolta. Lylyn Viestivarikko 1939–1999. Toim. Minna Suominen. Lylyn Viestivarikko, Orivesi 1999.

Viestivarikko 50 vuotta 22.10.1989. Viestivarikko, Orivesi 1989.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Lylyn Viestivarikon nimi muutettiin Lylyn Varikoksi ja se liitettiin puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Elektroniikkalaitokseen.

Lylyn Varikko vaalii Lylyn Viestivarikon ja Viestivarikko 1:n perinteitä.

Viitteet

- 1 Viestejä varikolta: Lylyn Viestivarikko 1939–1999. Toim. Minna Suominen. Lylyn Viestivarikko, Orivesi 1999.
- 2 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

PANSSARIVARIKKO (PSV)

Panssarivarikko on Hämeenlinnassa, Hattulassa, Ruovedellä ja Orivedellä sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävänä on panssarikaluston ja kiinteän rannikotykistön huolto ja varastointi. Varikko vaalii Merivoimien Keskusvarikko 1:n perinteitä.

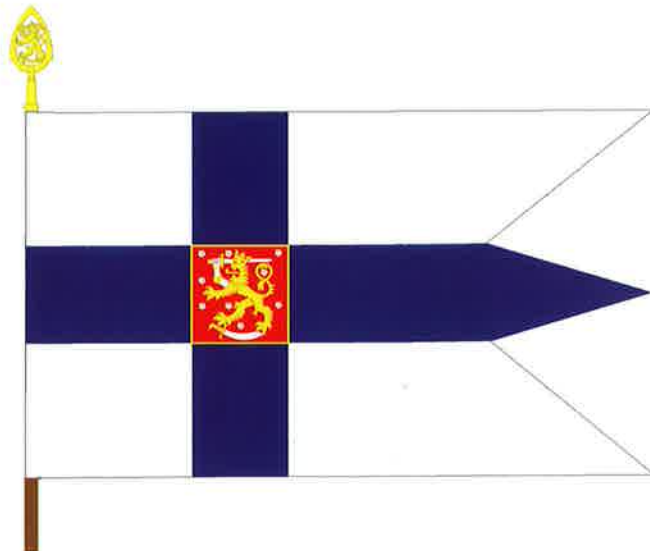
Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen 11.1.1945 merivoimien alaiseksi perustetusta Merivoimien Keskusvarikko 1:stä, jonka tehtävänä oli rannikkopuolustuksen materiaalin varastoiminen. Nimeksi muutettiin 5.2.1945 Merivoimien Varikko 1 ja 1.12.1952 se nimettiin Asevarikko 5:ksi ja liitettiin Pääesikunnan alaiseksi. Organisaatio uudistuksessa 1.1.1993 se liitettiin osaksi Puolustusvoimien Materiaalilaitosta Panssarivarikon nimisenä ja samalla sille keskitettiin lähes kaikki panssarikaluston huolto.¹

SIJAIN TIPA I KAT

Merivoimien Keskusvarikko 1	1945	Hämeenlinna ja Hattula (Parolanummi)
Merivoimien Varikko 1	1945–1952	Hämeenlinna ja Hattula (Parolanummi)
Asevarikko 5	1952–1992	Hämeenlinna ja Hattula (Parolanummi)
Panssarivarikko	1993–2007	Hämeenlinna ja Hattula (Parolanummi) ²

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu panssaroiduista käsivarsista ja telapyörästä sekä merkin alla olevasta V-kirjaimesta. Tunnus on alun perin vahvistettu 4.5.1920. Levypanssarin peittämät käsivarret ja telapyörät ovat olleet vuodesta 1922 lähtien yhtäjaksoisesti Suomen panssarijoukkojen tunnuksena. Tunnus on vahvistettu uudelleen vuonna 1993.

LIPPU

Varikko käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.³

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiä.⁴

KUNNIAMARSSI

Panssarimarssi

Säveltäjä: Tauno Marttinen

Sanat: Yrjö Jylhä

Sovitus: Tapio Tsokkinen

Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.

CD: Marssi nro 9.

Varikolle vahvistettiin kunniamarssiksi *Panssari-marssi* 1.1.1993 Panssarivarikon perustamisen yhteydessä.⁴ Asevarikko 5:n aikana kunniamarssina käytettiin Toivo Kuulan säveltämää marssia *Vapaa kansa*. Tauno Marttinen on säveltänyt *Panssari-marssin* 1950-luvun lopulla.⁵

PÄÄLLIKÖT

Merivoimien Keskusvarikko 1

1945 Airaksinen, Eino everstiluutnantti

Merivoimien Varikko 1

1945–1946 Rainio, Lauri eversti

1946–1947 Hassinen, Veikko everstiluutnantti

1947–1948 Vilkuna, Kosti majuri

1948–1952 Sähro, Helmer everstiluutnantti

Asevarikko 5

1952–1960 Sähro, Helmer everstiluutnantti

1960 Taskinen, Kauko everstiluutnantti

1960–1962 Horte, Oiva everstiluutnantti

1962–1965 Pösö, Vilho everstiluutnantti

1965–1967 Knuutila, Armas everstiluutnantti

1967–1972 Asumus, Oiva everstiluutnantti

1972–1975 Ericsson, Raimo everstiluutnantti

1975–1981 Kapanen, Gunnar everstiluutnantti

1981–1986 Hohti, Raimo everstiluutnantti

1986–1990 Ruokolainen, Kauko everstiluutnantti

1990–1992 Lanki, Antero everstiluutnantti

Panssarivarikko

1993 Lanki, Antero everstiluutnantti

1994–1996 Ilveskoski, Ahti everstiluutnantti

1997–2001 Lepistö, Pertti everstiluutnantti

2002–2003 Kakkola, Timo everstiluutnantti

2003–2007 Itkonen, Asko everstiluutnantti

tykki STU 40. Panssarivaunukorjaamon ja -varastoinnin muistomerkkeinä ovat varikon pääportilla taistelupanssarivaunut T-55M ja T-72M.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Panssarivarikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Merivarikosta monitoimivarikoksi 1945–1985. Asevarikko 5. Toim. Raimo Hohti ym. Asevarikko 5, Hämeenlinna 1985.

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

Pura, Juhani: Merivarikosta panssarivarikoksi 1945–1995. Panssarivarikko, Valkeakoski 1994.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Panssarivarikko liitettiin puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa kuuluvaksi Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Länsi-Suomen Huoltorykmenttiin.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 11. tammikuuta ja se perustuu Merivoimien Keskusvarikko 1:n perustamismääräyksen allekirjoituspäivään 11.1.1945.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Jatkosodan aikaisen Panssarikaluston korjaamon muistoksi on Ilveskalliolle sijoitettu rynnäkkö-

Viitteet

- Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähetettävät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- Lisäksi Panssarivarikolla ja sen edeltäjillä on ollut seuraavat varastoalueet käytössä: Ilveskallion tilat Hattulassa 21.9.1982–2007, Siikakankaan varikko-osasto Ruovedellä 1.1.1993–2007 ja Oriveden tilat Oriveden kaupungissa 1.1.2004–2007.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- PE ak n:o 606/Kntotsto/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.

PARKANON PIONEERIVARIKKO (PARKPIONV)

Parkanon Pioneerivarikko on Parkanossa sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävinä ovat pioneerimateriaalin valmistaminen, varastoiminen ja huoltaminen. Varikko vaalii Pioneerivarikko 2:n perinteitä.¹

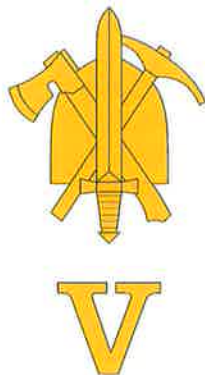
Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen Pioneerivarikko 2:n perustamisesta 15.11.1940. Sen tehtävänä oli pioneerimateriaalin varastointi ja huoltaminen.² Nimi muutettiin 4.12.1944 Pioneerivarikoksi, ja osana varikkoa perustettiin 1962 Virtain Varikko-osasto, jonka nimeksi muutettiin 1.7.1966 Parkanon Varikko-osasto.³ Se itsenäistyi 1.1.1993 Pioneerivarikon lakkauttamisen yhteydessä Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alaiseksi Parkanon Pioneerivarikoksi.⁴

SIJAINNIPAIKAT

Pioneerivarikko 2	1940–1944	Keuruu (Kaleton)
Pioneerivarikko	1944–1992	Keuruu (Kaleton)
Virtain varastoalue	1951–1962	Parkano
Virtain varikko-osasto	1962–1966	Parkano
Parkanon varikko-osasto	1966–1992	Parkano
Parkanon Pioneerivarikko	1993–2007	Parkano ⁵

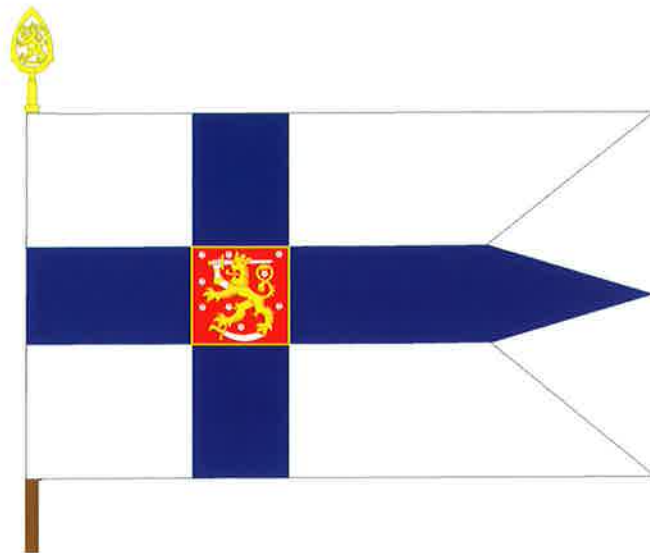
JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Varikko käyttää pioneerivarikoiden yhteistä joukko-osastotunnusta, jossa on pioneeriaselajia kuvaava hakku ja kirves lapion terän päällä ristikkäin, miekka päällimmäisenä ja sen alla varikkoa kuvaava V-kirjain.

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

LIPPU

Varikko käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁶

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

KUNNIAMARSSI

Koljonvirran marssi

Säveltäjä: Christian Wester
Sanat: Aimo Mustonen
Sovitus: Martti Mattila
Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
CD: Marssi nro 13.

Lisätiedot, katso PIONEERIRYKMENTTI.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 25. heinäkuuta ja se perustuu 25.7.1916 käytyyn Schmardenin taisteluun.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikolla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET LÄHDEAINEISTOA

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

PÄÄLLIKÖT

Virtain varastoalue

1951–1962 Kempainen, Pekka vääpeli

Virtain varikko-osasto

1962–1966 Perämaa, Mikko sotilasteknikko

Parkanon varikko-osasto

1966–1967 Perämaa, Mikko sotilasteknikko

1967–1972 Mustonen, Juhani kapteeni

1973–1974 Tunkelo, Arvi kapteeni

1974–1975 Perämaa, Mikko teknikkokapteeni

1975 Tunkelo, Arvi kapteeni

1975–1992 Paananen, Ismo insinööri majuri

Parkanon Pioneerivarikko

1993–2000 Suominen, Ari majuri

2001–2007 Östring, Matti majuri

Kirjallisuus

Elo, Mikko: Parkanon Pioneerivarikko, Tampere 2007.

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

Puranen, Elja – Elo, Mikko: Keuruun pioneerivarikko 1940–2000. Pioneerivarikko, Keuruu 2000.

Puranen, Elja: Pioneeriaselajin historia 1969–1993. Pioneeriaselajin Liitto ry, Mikkeli 1995.

Puranen, Elja: Pioneerivarikko 1940–1990. Pioneerivarikko, Keuruu 1990.

Saarinen, Eero-Eetu: Pioneeriaselajin historia 1918–1968. Pioneeriupeeri yhdistys ry, Jyväskylä 1975.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Parkanon Pioneerivarikon nimi muutettiin Parkanon Varikoksi ja se liitettiin puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Räjähdelaitokseen.

Parkanon Varikko vaalii Parkanon Pioneerivarikon ja Pioneerivarikko 2:n perinteitä.

Viitteet

- Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- Puranen, Elja – Elo, Mikko: Pioneerivarikko 1940–1990. Pioneerivarikko, Keuruu 1990, s. 13–17.
- Puranen, Elja – Elo, Mikko: Keuruun Pioneerivarikko 1940–2000. Keuruun Pioneerivarikko, Keuruu 2000, s. 96–97, 103.
- Puranen, Elja – Elo, Mikko: Keuruun Pioneerivarikko 1940–2000. Keuruun Pioneerivarikko, Keuruu 2000, s. 11.
- Puranen, Elja – Elo, Mikko: Keuruun Pioneerivarikko 1940–2000. Keuruun Pioneerivarikko, Keuruu 2000, s. 68, 203 ja 163.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

Talousvarikko on Hämeenlinnassa, Säkylässä ja Mikkelissä sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävänä on vaatetusvarustus- ja kenttämajoitusmateriaalin hankinta ja varastointi sekä vaatetuksen pesu- ja korjaustoiminta. Varikko vaalii Keskusvarikko 1:n perinteitä.

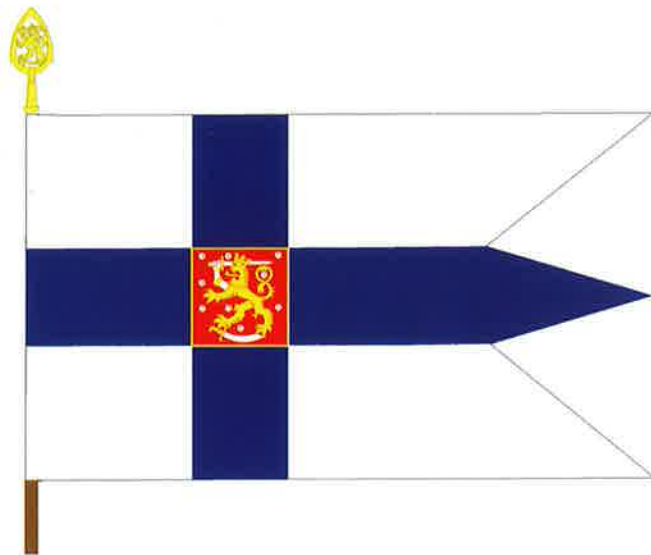
Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen 1.7.1918–31.12.1919 toimineesta sota-asiaintoituskunnan¹¹ intendenttiosaston alaisesta Helsingin Varusvarikosta. Loppuvuodesta 1918 sen toimintoja alettiin siirtää tilanpuutteen vuoksi 5.10.1918 perustettuun Vaatetusvarikkoon¹² ja muihin varikoihin.³ Vaatetusvarikosta muodostettiin 15.4.1945 Elintarvikevarikko 4:n⁴ ja Ilmatorjuntavarikko-osaston kanssa Keskusvarikko 1. Varikko jaettiin 1.12.1952 Talousvarikko 1:ksi ja Talousvarikko 2:ksi. Talousvarikko 1:n nimi lyhennettiin 1.3.1961 Talousvarikoksi. Siihen yhdistettiin Säkylän, Mikkelin, Oulun⁵ ja Sodankylän⁶ Vaatetuskorjaamot 1.1.1993.⁷ Talousvarikko liitettiin osaksi Puolustusvoimien Materiaalilaitosta 1.1.2003.

SIJAINNAT

Helsingin Varusvarikko	1918–1919	Helsinki
Hämeenlinnan Varusvarikko	1918	Hämeenlinna
Vaatetusvarikko	1918–1941	Hämeenlinna
Vaatetusvarikko 1	1941–1945	Hämeenlinna
Keskusvarikko 1	1945–1952	Hämeenlinna
Talousvarikko 1	1952–1961	Hämeenlinna
Talousvarikko	1961–	Hämeenlinna

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu avaimesta ja ristikkäisistä miekoista, sekä sen alla olevasta varikkoa osoittavasta V-kirjaimesta.⁸

LIPPU

Varikko käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁹

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristää.

KUNNIAMARSSI

Makasiinimarssi

Säveltänyt ja sovittanut: Rauno Haahti
Vahvistettu kunniamarssiksi 17.12.1992.
CD: Marssi nro 10.

Makasiinimarssi esitettiin ensi kerran Talousvarikon 75-vuotispäivänä 5.10.1993. Silloinen puolustusvoimien ylikapellimestari ja *Makasiinimarssin* eli entisen *Muistojen makasiinin* säveltäjä Rauno Haahti johti ensiesityksen. Makasiini-nimi kuvaa Hämeenlinnan kaupunkikuvaan kuuluvaa vanhaa viljamakasiinia, jossa on toiminut Talousvarikon kangasvarasto.¹⁰ Talousvarikon aikaisempi kunniamarssi oli Toivo Kuulan säveltämä *Vapaa kansa*.¹¹

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 5. lokakuuta ja se perustuu Vaatetusvarikon toiminnan alkamiseen 5.10.1939.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikolla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Palmu, Pentti: Talousvarikko. ”kyllä kruunu huolen pojistaan...”. Talousvarikko, Hämeenlinna 1993.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Talousvarikko liitettiin puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa kuuluvaksi joukkoyksikkönä Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Länsi-Suomen Huoltorykmenttiin.

Viitteet

- 1 sotaministeriö/puolustusministeriö.
- 2 Perustettiin 17.7.1918 Hämeenlinnan Varusvarikkona, mutta virallinen toiminta alkoi vasta 5.10.1918 Vaatetusvarikon nimisenä. Vaatetusvarikko toimi Vaatetusvarikko 1:nä 1941–1945.
- 3 Palmu, Pentti: Talousvarikko 1918–1993. ”kyllä kruunu huolen pojistaan...”. Talousvarikko, Hämeenlinna 1993, s. 20–29.
- 4 Elintarvikekeskusvarikon historian voidaan katsoa alkaneen 1.9.1918 perustetusta Elintarvikevarikko 1:stä. Sen nimeksi muutettiin 1922 Muonavarikko 1. Suurin osa sen toiminnoista siirrettiin 20.10.1939 perustettuun Elintarvikekeskusvarikko 4:ään. Siihen liitettiin 1940 Elintarvikekeskusvarikko 3 ja nimeksi muutettiin Elintarvikevarikko 4. Siitä muodostettiin 15.4.1945 Vaatetusvarikon ja Ilmatorjuntavarikko-osaston kanssa Keskusvarikko 1.
- 5 Oulun Vaatetuskorjaamo lakkautettiin 31.12.1999.
- 6 Sodankylän Vaatetuskorjaamon toiminta siirtyi 1.2.2007 Comforta OY:lle.
- 7 Palmu, Pentti: Talousvarikko 1918–1993. ”kyllä kruunu huolen pojistaan...”. Talousvarikko, Hämeenlinna 1993, s. 89, 105, 109, 150–151.
- 8 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 9 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 10 PE ak n:o 685/Kntotsto/Hha/17.12.1992, esittely tasavallan presidentille. Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 11 PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.

PÄÄLLIKÖT

Helsingin Varusvarikko

1918	Piltti, Juho	kapteeni
1918	Pirhonen, Hjalmar	luutnantti
1918–1919	Piltti, Juho	kapteeni

Vaatetusvarikko

1919–1920	Lohman, Bernt	majuri
1920–1921	Söderman, Arvo	majuri
1921–1928	Lindholm, Gustaf	luutnantti
1928–1936	Erämies, Uuno	eversti
1936–1939	Hetemäki, William	everstiluutnantti
1939–1940	Hellman, John	everstiluutnantti
1940–1941	Hetemäki, William	everstiluutnantti

Vaatetusvarikko 1

1941–1945	Hetemäki, William	everstiluutnantti
-----------	-------------------	-------------------

Keskusvarikko 1

1946–1947	Nevasaari, Veikko	eversti
1947–1952	Porthin, René	everstiluutnantti

Talousvarikko 1

1952–1952	Porthin, René	everstiluutnantti
1947–1956	Porthin, René	everstiluutnantti
1956–1959	Moisio, Reko	everstiluutnantti
1959–1960	Auvinen, Matti	everstiluutnantti
1960–1961	Salovaara, Aimo	everstiluutnantti

Talousvarikko

1961–1962	Salovaara, Aimo	everstiluutnantti
1962	Mäntylä, Kosti	everstiluutnantti
1962–1968	Lehto, Lauri	everstiluutnantti
1968–1969	Vihtonen, Reino	everstiluutnantti
1969	Vilkama, Heikki	everstiluutnantti
1969–1973	Tapola, Esko	everstiluutnantti
1973–1974	Koskinen, Ilpo	everstiluutnantti
1974–1976	Saarinen, Seppo	everstiluutnantti
1976–1981	Vainio, Iivo	everstiluutnantti
1981–1985	Helle, Veikko	everstiluutnantti
1985–1987	Runoinen, Esko	everstiluutnantti
1987–1990	Puolakkainen, Eero	everstiluutnantti
1990–1994	Lehtovirta, Eino	everstiluutnantti
1994–1995	Järvimäki, Martti	everstiluutnantti
1995–2001	Setälä, Paavo	everstiluutnantti
2001–2004	Tulppala, Erkki	everstiluutnantti
2004–2007	Rairama, Ismo	komentaja
2007–	Raatikainen, Kari	everstiluutnantti

TERVOLAN VARIKKO (TERV)

Tervolan Varikko on Tervolassa sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävänä on ylläpitää Pohjoisen Maanpuolustusalueen materiaalista suorituskykyä ajoneuvo-, ase- ja elektroniikkahuollossa sekä varastomalla jako-, operatiivista ja täydennysmateriaalia.

Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen puolustusministeriön tekemästä päätöksestä varastoalueen rakentamisesta Tervolaan vuonna 1980. Rakennustöiden aikana päätettiin varastoalue laajentaa huoltovarikoksi. Varikon perustaminen 1.4.1988 oli osa Pohjois-Suomen puolustusvalmiuden kehittämistä. Tervolan Varikko toimi aluksi Pohjois-Suomen Sotilasläänin alaisuudessa. Vuodesta 1990 lähtien se toimi Pääesikunnan alaisuudessa ja vuodesta 1993 osana Puolustusvoimien Materiaalilaitosta.

SIJAINNIPAIKAT

Tervolan Varikko 1988–

Tervola

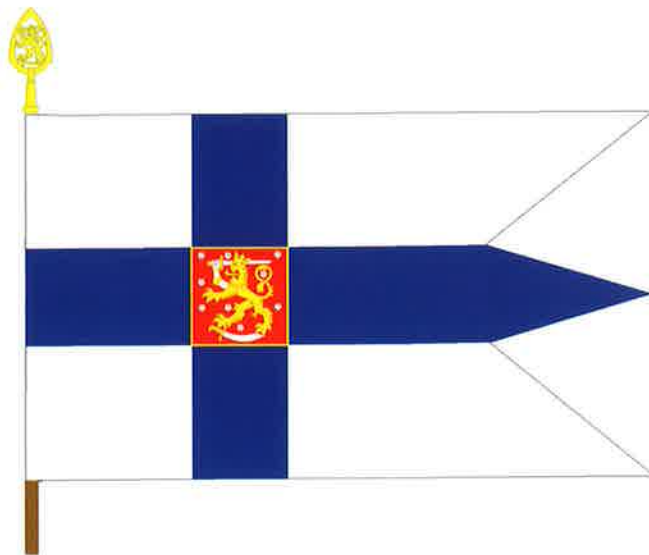
JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Varikko käyttää asevarikkojen yhteistä joukko-osastotunnusta, joka muodostuu kahden tykinputken päällä olevasta tykinpyörästä ja sen alla olevasta varikkoa osoittavasta V-kirjaimesta.

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiiä.

LIPPU

Varikko käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.¹

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

KUNNIAMARSSI

Vapaa kansa

Säveltäjä: Toivo Kuula

Sanat: Eino Leino

Sovitus: Arvo Kuikka

Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.

CD: Marssi nro 8.

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMIEN MATERIAALILAITOKSEN ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 1. huhtikuuta ja se pohjautuu Tervolan Varikon perustamiseen 1.4.1988.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikolla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

PÄÄLLIKÖT

1988	Nieminen, Seppo	majuri
1988–1990	Tynkkynen, Kai	everstiluutnantti
1991–1997	Käpylä, Matti	everstiluutnantti
1997–1999	Ovaska, Jouko	everstiluutnantti
1999–2001	Tavia, Esko	everstiluutnantti
2002–2006	Petäsno, Raimo	everstiluutnantti
2006	Piira, Jari	majuri
2006–2007	Taussi, Mikko	everstiluutnantti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Kinnarinen, Pauli: Tervolan Varikko 1988–2007. Helsinki 2007.

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Tervolan Varikko siirrettiin puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa kuuluvaksi Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Pohjois-Suomen Huoltorykmenttiin.

Viitteet

- 1 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

TOIVAKAN ASEVARIKKO (TOIASEV)

Toivakan Asevarikko on Toivakassa, Hartolassa ja Mikkeliissä sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävänä on ampumatarvikkeiden ja ruudin varastoiminen sekä ampumatarvikkeiden kunnonvalvonta ja huoltaminen. Varikko vaalii Asevarikko 2:n perinteitä.

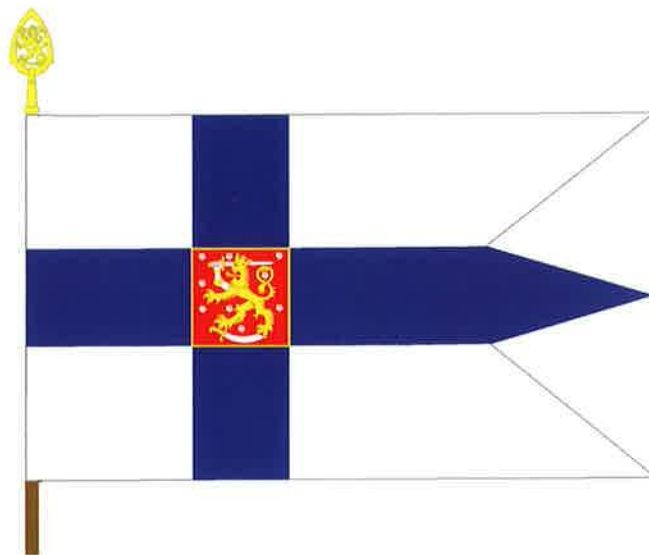
Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen 25.8.1941 perustetusta Ampumatarvikevarikko 9:stä. Sen tehtävänä oli varastoida ja kunnostaa Karjalan kannaksen joukkojen materiaalia. Ampumatarvikevarikon nimi muutettiin Keskusvarikko 2:ksi puolustusvoimien rauhanajan vahvuuteen siirtymisen yhteydessä 15.4.1945, ja seuraavassa uudelleenorganisoinnissa 1.12.1952 Asevarikko 2:ksi. Se liitettiin Toivakan Asevarikon nimisenä osaksi Puolustusvoimien Materiaalilaitosta 1.1.1993.¹

SIJAINTPAIKAT

Ampumatarvikevarikko 9	1941–1945	Uusikylä
Keskusvarikko 2	1945–1952	Uusikylä
Asevarikko 2	1952–1980	Uusikylä
	1976–1992	Toivakka ja Hartola
Toivakan Asevarikko	1993–2007	Toivakka ja Hartola
	2007	Mikkeli ²

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Varikko käyttää asevarikkojen yhteistä joukko-osastotunnusta, joka muodostuu kahden tykinputken päällä olevasta tykinpyörästä ja sen alla olevasta varikkoa osoittavasta V-kirjaimesta.

LIPPU

Varikko käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.³

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Vapaa kansa

Säveltäjä: Toivo Kuula
Sanat: Eino Leino
Sovitus: Arvo Kuikka
Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
CD: Marssi nro 8.

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMIEN MATERIAALILAITOKSEN ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 25. elokuuta ja se perustuu ajankohtaan 25.8.1941, jolloin Ampumatarvikevarikko 9 määrättiin vastaanottamaan käyttöönsä Terrikallion luolasto.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikolla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

PÄÄLLIKÖT

Ampumatarvikevarikko 9

1941–1942	Rosenbröijer, Jack	everstiluutnantti
1942–1945	Mandelin, Erik	majuri

Keskusvarikko 2

1945–1952	Mandelin, Erik	majuri
-----------	----------------	--------

Asevarikko 2

1952–1957	Hurmerinta, Eino	majuri
1957–1961	Heino, Jalmari	majuri
1961–1968	Jyrkinen, Kauko	majuri
1968–1975	Juvonen, Antti	majuri
1975–1976	Avela, Jouko	majuri
1976–1980	Valkeila, Veikko	everstiluutnantti
1980–1986	Syvänperä, Jouni	everstiluutnantti
1987–1992	Laine, Leo	everstiluutnantti

Toivakan Asevarikko

1993–1994	Multala, Antti	majuri
1994–1997	Koskino, Pekka	everstiluutnantti
1997–2001	Salminen, Olli-Matti	everstiluutnantti
2001–2004	Juusela, Juha	komentaja
2004–2006	Kouhia, Vesa	majuri
2007	Kauppinen, Pentti	insinöörieverstiluutnantti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Laine, Leo: Asevarikko 2 1941–1991. Perustamisesta nykypäivään. Puolustusvoimat, Pieksämäki 1991.

Laine, Leo: Taisteluvälinehuolto. Puolustusvoimien huolto 1918–1986. Mikkeli 1988.

Laine, Leo: Toivakan asevarikko 1941–2001. Perustamisesta nykypäivään. Toivakan asevarikon historiatoimikunta, Toivakka 2001.

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

Toivakan asevarikko 1941–2006. Ympyrä sulkeutuu. Toim. Leo Laine. Edita, Helsinki 2006.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Varikkolainen. Toivakan Asevarikon verkkolehti.

Mäkelä, J. – Parpola, H. – Bremer, C.: Kun asevarikko kakkonen räjähti. Viikkosanomat n:o 34/1965.

Räikkönen, E: Haapajärven ja Toivakan lataamoiden suunnittelu ja työvaiheet. Muistio. Pääesikunta 1971.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Toivakan Asevarikko liitettiin puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa kuuluvaksi Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Itä-Suomen Huoltorykmenttiin.

Viitteet

- Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- Laine, Leo: Toivakan Asevarikko 1941–2006. Toivakan asevarikon historiatoimikunta, Helsinki 2006, s. 138.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

ÄHTÄRIN ASEVARIKKO (ÄHTASEV)

Ähtärin Asevarikko on Ähtärin Inhassa sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen varikko. Sen tehtävänä on räjähteiden varastoiminen, huoltaminen ja jakelu. Varikko vaalii Asevarikko 7:n perinteitä.¹

Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen 1.2.1940 perustetusta Ampumatarvikevarikko 8:sta. Sen nimeksi tuli 1.2.1941 Asevarikko 8 ja uudelleenorganisoinnissa 15.4.1945 siitä muodostettiin Keskusvarikko 4. Nimeksi muutettiin 1.12.1952 Asevarikko 7. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen osaksi se liitettiin 1.1.1993 Ähtärin Asevarikon nimisenä.²

SIJAINNIPAIKAT

Ampumatarvikevarikko 8	1940–1941	Ähtäri (Inha)
Asevarikko 8	1941–1945	Ähtäri (Inha)
Keskusvarikko 4	1945–1952	Ähtäri (Inha)
Asevarikko 7	1952–1992	Ähtäri (Inha)
Ähtärin Asevarikko	1993–2007	Ähtäri (Inha)

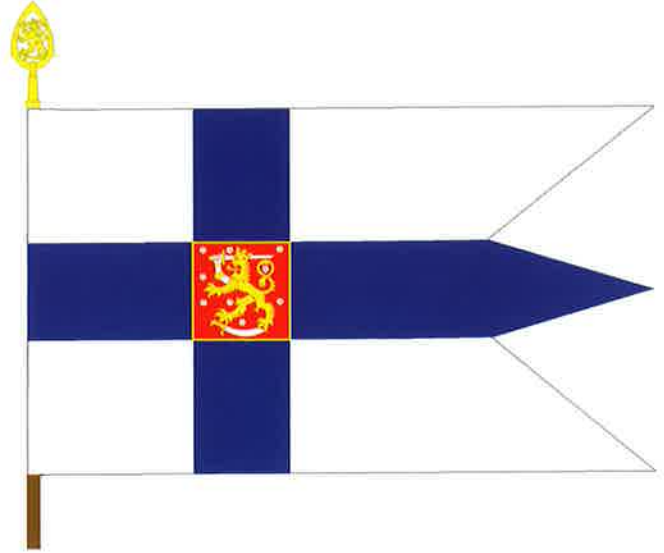
JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Varikko käyttää asevarikkojen yhteistä joukko-osastotunnusta, joka muodostuu kahden tykinputken päällä olevasta tykinpyörästä ja sen alla olevasta varikkoa osoittavasta V-kirjaimesta.

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

LIPPU

Varikko käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.³

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

KUNNIAMARSSI

Vapaa kansa

Säveltäjä: Toivo Kuula
Sanat: Eino Leino
Sovitus: Arvo Kuikka
Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
CD: Marssi nro 8.

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMIEN MATERIAALILAITOKSEN ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 1. helmikuuta ja se pohjautuu 1.2.1940 annettuun käskyyn Ampumatarvikevarikko 8:n perustamisesta.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikolla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

PÄÄLLIKÖT

Ampumatarvikevarikko 8

1940	Rinta-Kanto, Arvo	vänrikki
1940	Weidenbach, Fredrik	kapteeni
1940–1941	Tammelin, Martti	majuri

Asevarikko 8

1941–1944	Tammelin, Martti	majuri
1945	Simola, Paavo	majuri

Asevarikko 7

1952–1959	Simola, Paavo	majuri
1959–1961	Heimonen, Lauri	majuri
1961–1967	Nissinen, Eino	majuri
1967–1972	Ericsson, Raimo	majuri
1972–1983	Tuononen, Reijo	majuri
1983–1991	Hyyppä, Esa	everstiluutnantti
1991–1992	Vaajamo, Seppo	everstiluutnantti

Ähtärin Asevarikko

1993	Vaajamo, Seppo	everstiluutnantti
1993–2000	Lehtelä, Kari	everstiluutnantti
2000–2004	Korkeila, Seppo	everstiluutnantti
2004–2007	Maijala, Kari	majuri

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Knuuttila, Jukka: Inhan asevarikko 1940–1990. Asevarikko 7. Alavus 1990.

Lammi, Esko: Puolustusvoimien Materiaalilaitos. Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta, Tampere 1998.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 alusta Ähtärin Asevarikon nimi muutettiin Ähtärin Varikoksi ja se liitettiin puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa kuuluvaksi Maavoimien Materiaalilaitoksen alaiseen Räjähdelaitokseen.

Ähtärin Varikko vaalii Ähtärin Asevarikon ja Asevarikko 7:n perinteitä.

Viitteet

- 1 Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Eero Elfvingren. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Porvoo 2006, s. 320.
- 2 Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 3 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

SOTILASLÄÄKETIETEEN KESKUS (SOTLK)

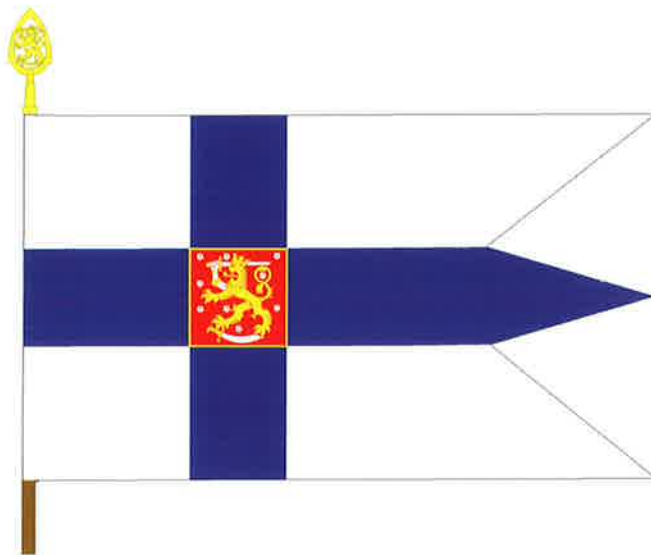
Sotilaslääketieteen Keskus on Lahdessa, Helsingissä, Ilmajoella ja Viitasaarella sijaitseva Pääesikunnan alainen sotilaslaitos. Sen tehtävinä ovat sotilaslääketieteellinen tutkimus, varusmiesten palveluskelpoisuuden arviointi, biouhkiin varautuminen, ilmali- ja sukelluslääketiede sekä kenttä- ja katastrofilääkinnän kehittäminen. Keskus vaalii Keskussotilassairaalan, Sotilasapteekin, Lääkintäkoulun ja Lääkintävarikon sekä niiden edeltäjien perinteitä.

Keskuksen toiminnan voidaan katsoa alkaneen 27.6.1918 toimintansa aloittaneesta Helsingin Sotilassairaala I:stä ja 29.4.1918 perustetusta Helsingin Sotilasapteekista.

Helsingin Sotilassairaala I:n tehtävinä oli toimia sotilassairaanhoidon keskussairaalanä etelä-Suomen alueella. Sairaala sai uudet toimitilat 1936, kun arkkitehti Olavi Sortan suunnittelema Tilkan yhdeksänkerroksinen päärakennus valmistui. Sairaalan nimi muutettiin 1.4.1941 Keskussotilassairaala 1:ksi, ja jatkosodan aikana se toimi 53. Sotasairaalanä. Nimi muutettiin 1.3.1984 Keskussotilassairaalanäksi, kun Turun ja Kouvolan Sotilassairaalat lakkautettiin ja Keskussotilassairaala 2 muutettiin Hämeen Sotilassairaalanäksi.

Helsingin Sotilasapteekin tehtävänä oli hankkia, valmistaa ja pitää varastossa puolustusvoimien lääkitään, eläinlääkitään ja hammaslääkitään tarvittavat lääkkeet ja apteekkitavarat. Sen nimesi muutettiin 17.10.1939 Keskussotilasapteekki, 1.4.1941¹ Sotilasapteekki 1 ja 1.12.1952 Sotilasapteekki.

Keskussotilassairaala, Sotilasapteekki ja Lääkintäkoulu lopettivat toimintansa itsenäisinä laitoksina 31.12.2005, ja niiden toiminnoista muodostettiin Sotilaslääketieteen Keskus 1.1.2006. Sotilaslääketieteen Keskukseen liitettiin 1.1.2007 Lääkintävarikko ja kaikki varuskuntien terveysasemat puolustusvoimien avoterveydenhuollon toimintoihin.

LIPPU

Keskus käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.²

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

SIJAIN TIPAIKAT

Helsingin Sotilassairaala I	1918–1939	Helsinki
	1939–1940	Helsinki ja Aulanko
Keskussotilassairaala 1	1941	Helsinki
53. Sotasairaala	1941–1944	Jatkosota
Keskussotilassairaala 1	1944–1984	Helsinki
Keskussotilassairaala	1984–2005	Helsinki
Helsingin Sotilasapteekki	1918–1939	Helsinki
Keskussotilasapteekki	1939–1940	Seinäjoki
Keskussotilasapteekki	1940–1941	Helsinki
Sotilasapteekki 1	1941–1952	Helsinki
Sotilasapteekki	1952–2005	Helsinki
Sotilaslääketieteen Keskus	2006–	Lahti, Helsinki, Ilmajoki ja Viitasaari

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Sotilaslääketieteen Keskuksen tunnuksena on ristikkäisten miekkojen päällikkeenä kultainen kreikkalainen risti ja se vahvistettiin 28.10.1967 Keskussotilassairaalan, Sotilassairaalan ja Sotilasapteekin tunnukseksi.³

JOUKKO-OSASTORISTI

Keskuksen joukko-osastoristi eli Tilkan risti, on punainen kreikkalainen risti, jonka erikoistunnuksena on ristikkäisten miekkojen ja lääketieteen tunnuksen, Aesculapiuksen sauvan yhdistelmä. Ristin on suunnitellut Pekka Honkavaara ja se on vahvistettu 14.9.2006.⁴

KUNNIAMARSSI

Keskuksella ei ole virallisesti vahvistettua kunniamarssia, mutta toistaiseksi käytetään Keskussotilassairaalan ja Sotilasapteekin kunniamarssina olutta *Vapaa kansa* -marssia.

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMIEN MATERIAALILAITOKSEN ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Virallista vuosipäivää ei ole, mutta Sotilaslääketieteen Keskuksen perinnetoimikunnan kokouksessa 8.2.2007 päätettiin esittää perinnepäiväksi 19. kesäkuuta. Päivä on Lääkintäkoulun perinnepäivä ja pohjautuu Puolustusministeriön vakituisen kantalääkintäaliupseerikoulun aloittamista koskevaan käskyyn 19.6.1923.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Hennalan varuskunnassa sijaitseva Sotilaslääketieteen museo on osa Lahden kaupunginmuseota. Se sijaitsee kasarmialueeseen kuuluneessa punatiilirakennuksessa. Museon näyttelyosastoissa esitellään Suomen sotien 1939–1945 lääkintähuoltoa

JOHTAJALÄÄKÄRIT JA APTEEKIN JOHTAJAT

Helsingin Sotilassairaala I, Keskussotilassairaala 1, 53. Sotasairaala

1918–1944 Ollonqvist, Lauri lääkintäeversti

Keskussotilassairaala 1

1944–1945 Ollonqvist, Lauri lääkintäeversti

1945–1969 Roschier, Torsten lääkintä-
kenraalimajuri

1969–1970 Björk, Harry lääkintäeversti

1971–1973 Helve, Osmo lääkintäeversti

1973–1974 Waris, Paavo lääkintäeversti

1974–1984 Castrén, Jorma lääkintäeversti

Keskussotilassairaala

1984–1989 Ponteva, Matti lääkintäeversti

1989–1996 Salmi, Heikki lääkintäeversti

1997–1998 Levänen, Jaakko lääkintäeversti

1998–2003 Savolainen, Seppo lääkintäeversti

2003–2005 Henriksson, Markus lääkintämajuri

Helsingin Sotilasapteekki

1918–1934 Elmgren, Paul apteekkari

1934–1937 Pokki, Jaakko reservin
lääkintäluutnantti

1937–1939 Tanner, Sulo reservin
lääkintäluutnantti

Keskussotilasapteekki

1939–1941 Tanner, Sulo reservin
lääkintäluutnantti

Sotilasapteekki 1

1941–1943 Vuorento, Veikko farmasiakapteeni

1943–1945 Purasmaa, Viljo farmasiakapteeni

1945–1952 Hällsten, Harry farmasiakapteeni

Sotilasapteekki

1952 Hällsten, Harry farmasiakapteeni

1953–1959 Lenko, Leo farmasiamajuri

1959–1966 Mäki, Jaakko farmasiakapteeni

1967–1979 Kauppila, Risto farmasia-
everstiluutnantti

1979–1981 Nurminen, Pentti farmasiamajuri

1981–1988 Saaristo, Jorma farmasiakapteeni

1988–1990 Ihalainen, Erkki farmasialuutnantti

1990–1998 Pohjola, Juhani farmasiakapteeni

1999–2004 Rajaniemi, Markku farmasiamajuri

2004–2005 Kangasmäki, Jarkko farmasialuutnantti

Sotilaslääketieteen Keskus

2006–2007 Henriksson, Markus lääkintämajuri

2007– Peitso, Ari lääkintäeversti

sekä puolustusvoimien rauhanajan sotilasterveydenhuoltoa.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Lääkintäkilta perustettiin vuonna 1968. Kilta toimii Lääkintäkoulussa ja sotilaslääkinnän parissa palvelevien ja niissä tehtävissä aikaisemmin palvelleiden henkilöiden välisenä yhdyssiteenä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Autere, Jari-Matti: Lääkintäalan materiaallisen valmiuden kehittyminen itsenäisyyden alkuvuosikymmeniltä ja Suomen sotien 1939–1945 aikana. Diplomityö Sotakorkeakoulussa 29.7.1985. Painamaton ATK-dokumentti.

Bonsdorff, Bertel von – Smedslund, Tor: Helsingin venäläinen sotilassairaala. Oy Medica Ab, Helsinki 1969.

Hougborg, K. J.: Finlands apotekare. Biografiska uppgifter. Helsingfors 1985.

Karsten, Walter: Finlands apotekare 2. Biografiska anteckningar. Helsingfors 1909.

Kauppila, Risto: Sotilaspateekki 50-vuotias. Eripainos Galenos-lehden n:osta 2/1968. Saariston Kirjapaino Oy, Helsinki 1968.

Lindén, Aleksander – Taipale, Ensio: Sotaväen lääkintähuolto Ruotsi-Suomessa vuosina 1500–1809 Suomen kannalta tarkasteltuna. Eripainos Sotahistoriallisesta Aikakauskirjasta n:o 2/1982. Sotilaslääkinnän tuki, Joensuu 1983.

Lääkkeen tie sodissamme vuosina 1939–1945. Sotiemme lääkehuolto ja kenttäapteekkareiden muistelmia. Toim. Mauno Turunen. Mikkeli 1992.

Muiluvuori, Jukka: Apteekkareita, lääkkeitä ja professoreita. Yliopiston apteekki 1755–2005. Yliopiston Apteekin 250-vuotisjuhlajulkaisu 15.8.2005. WSOY, Porvoo 2005.

Palmgren, Heikki: Viipurin sotilassairaala 1930-luvulla. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Vaasa 1998.

Peldan, Kerttu: Suomen farmasian historia. Suomen farmaseuttinen yhdistys, Helsinki 1967.

Skoglund, Lennart – Jalander, Y. W.: Suomen apteekit ja apteekkarit 1689–1938 – Finlands apotek och apotekare 1689–1938. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki 1938.

Sotaväen terveys: Puolustusvoimien lääkintöosaston kertomuksia 1930–1939. Puolustusministeriö, Helsinki 1930–1942.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Sotilaslääketieteellinen aikakauslehti. Lääkintäupseeriliiton lehti, Helsinki 1939–.

Kivinen, Antero: Sotilaspateekki tänään. Semina n:o 50/1966, Helsinki 1966.

Sotilaspateekkilaitoksen vuosikertomukset vuosina 1918–1929, Sota-arkisto.

Viitteet

- 1 Perinnehistoriakansiot, Pääesikunta, kohta 8 Sotilaslääketieteen Keskus, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 2 PE ak n:o 1490/Knotosto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

- 3 Puolustusministeriön ak n:o 3320/8/Sot/28.10.1967.

- 4 PE/Henk-os/AC15518/14.9.2006, esittely puolustusvoimain komentajalle.

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU (MPKK)

Maanpuolustuskorkeakoulu on Helsingissä sijaitseva Pääesikunnan alainen sotilasopetuslaitos, jonka tehtävänä on kouluttaa upseereita ja tehdä sotatieteellistä tutkimusta.¹ Koulutusohjelmat pannaan toimeen tutkinto-osastoilla, joita ovat Kadettikoulu, jatkotutkinto-osasto sekä täydennyskoulutusosasto. Opetuksen suunnittelevat ja toteuttavat ainelaitokset, joita ovat Taktiikan laitos, Strategian laitos, Sotatekniikan laitos, Johtamisen laitos, Sotahistorian laitos, Koulutustaidon laitos ja Käyttäytymistieteiden laitos. Laitokset vastaavat myös oman alansa tutkimuksesta ja tutkijakoulutuksesta. Lisäksi Maanpuolustuskorkeakouluun kuuluvat kirjasto ja Sotamuseo sekä maanpuolustuskurssit. Maanpuolustuskorkeakoulu vaalii Sotakorkeakoulun, Kadettikoulun, Taistelukoulun ja Sotatieteen laitoksen perinteitä.

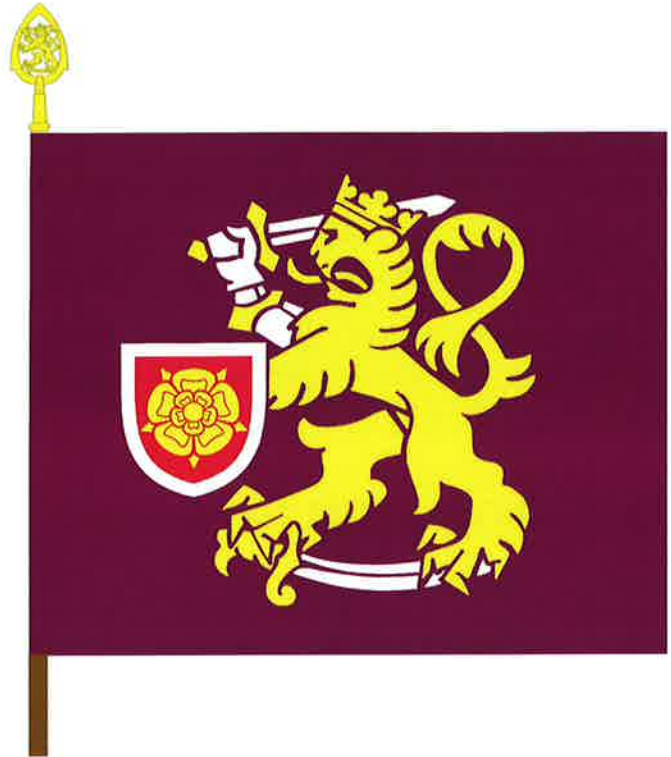
Suomalaisen upseerikoulutuksen perinteet ulottuvat aina Haapaniemen kadettikoulussa vuosina 1779–1819 ja Suomen Kadettikoulussa vuosina 1821–1905 järjestettyyn upseerikoulutukseen.

Sotakorkeakoulun toiminnallisen historian voidaan katsoa alkaneen, kun ensimmäiset upseerit aloittivat opintonsa koulussa 3.11.1924. Sotakorkeakoulu koulutti yleisesikuntaupseereita antaen upseereille ylempää sotatieteellistä ja sotateknillistä koulutusta. Toiminta vakinaistettiin vuonna 1930 ja vuosina 1939–1945 toiminta oli sotien vuoksi keskeytyksissä, mutta jatkui jälleen vuonna 1946. Sotakorkeakoulu antoi ylintä sotilaskoulutusta Suomessa.²

Kadettikoulun toiminnallisen historian voidaan katsoa alkaneen koulun perustamisesta 25.1.1919. Koulun tehtävänä oli upseerien peruskoulutus. Kadettikoulu oli 1920-luvulla jaettuna maa- ja merikadettiosastoon, kunnes Merisotakoulun perustamisen myötä 1.11.1930 merikadettien koulutus siirtyi sinne. Ilmavoimien kadettien lentotoimintaan liittyvä koulutus oli jo vuotta aikaisemmin siirretty ilmavoimien kouluihin. Kadettikoulu toimi Maasotakoulu -nimisenä 25.7.1941–30.11.1952 ja Maanpuolustuskorkeakoulun perustutkinto-osaston nimellä 1.1.1993–1.1.2006.

Taistelukoulun toiminnallisen historian voidaan katsoa alkaneen sen perustamisesta 1.9.1927 tehtävänään kouluttaa esiupeereita. Vuosina 1939–1945 toiminta oli sotien vuoksi keskeytyksissä, mutta jatkui jälleen vuonna 1946.³

Maanpuolustuskorkeakoulu muodostettiin 1.1.1993 yhdistämällä Sotakorkeakoulu, Kadettikoulu ja Taistelukoulu.

LIPPU

Maanpuolustuskorkeakoulun lipuksi oli aluksi ehdolla Kadettikoulun lippu, ja se vahvistettiin viralliseksi lipuksi 30.11.1992.⁴ Esittely peruttiin kuitenkin vain pari viikkoa myöhemmin.⁵ Tämän jälkeen ehdolla oli myös Sotakorkeakoulun lippu modifioituna upseerikoulutuksen merkittävillä vuosilla.⁶ Esitystä ei hyväksytty, vaan lippu suunniteltiin uudelleen, ja se vahvistettiin 28.11.1994. Lipun on suunnitellut Juhani Vepsäläinen.

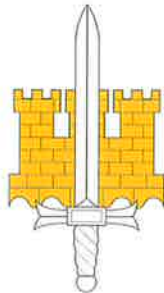
Lipun purppuranpunaisessa lippukentässä on pää-tunnuskuviona keltavalkoinen tyylitelty vaakunaleijona, joka pitää vasemmassa käpälässään punakenttäistä, valkoisella leveällä reunuksella varustettua kilpeä, jossa tunnuskuviona on keltainen, kerrottu heraldinen ruusu⁷. Lippuvaatteen kentän väri, purppura, punavioletti tai vaaraimenpunainen on vanha ylimmän virkakunnan sekä pappien ja tuomareiden käyttämä väri. Myös puolustusvoimissa väri kuvastaa ylintä hierarkiaa, yleisesikuntaupseereita. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki.⁸

SIJAIN TIPA I KAT

Kadettikoulu	1919–1923	Helsinki ⁹
	1923–1940	Munkkiniemi
	1940–1941	Helsinki (Santahamina)
Maasotakoulu	1941–1952	Helsinki (Santahamina)
Kadettikoulu	1952–	Helsinki (Santahamina)
Sotakorkeakoulu ¹⁰	1924–1939	Helsinki
	1946–1992	Helsinki
Taistelukoulu	1927–1939	Viipuri
	1946–1992	Helsinki (Santahamina), Tuusula ja Kerava
Maanpuolustus- korkeakoulu	1993–	Helsinki (Santahamina) ja Tuusula

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus pohjautuu entiseen Sotakorkeakoulun erikoismerkkiin, joka vahvistettiin 27.11.1935. Sama tunnus esiintyy myös vuonna 1929 vahvistetussa Artturi Brummer-Korvenkontion suunnittelemassa Sotakorkeakoulun kurssimerkissä. Tuolloin sitä kuvailtiin sanoilla: ”kullatusta hopeasta valmistettu Nevanlinnan profiilikuva, jonka päällä on hopeoitu vartijasäilä, kärki ylöspäin”. Tunnus on määritelty myös selityksellä: ”kolmetorninen, torneiltaan sakarakoroinen ja alaosastaan aaltokoroinen muurattu linna, jonka päällikkeenä hopeinen miekka.”¹¹

JOUKKO-OSASTORISTI

Maanpuolustuskorkeakoululla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KURSSIMERKIT

Upseerin tutkinnon merkki

Vuonna 1922 Kadettikunta päätti teettää itselleen toverimerkin yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi. Koska sotaväen ylin johto vastusti ajatusta, teetettiin aluksi hopeinen ranneke, jossa oli kuvattuna kadettin juhlapuvun olkapoletti. Rintamerkkiajatus jäi kuitenkin itämään, ja vuonna 1926 luutnantti Göran Wichmann piirsi nykyisen merkin sekä useita muita

merkkiehdotuksia. Merkkiä kehystävä laakeriseppele on samanlainen kuin Haminan kadettien toverimerkissä ja siksi merkki piti hyväksyttää Haminan kadettien Kadettiklubissa. Alun perin merkkiä suunniteltiin kannettavaksi vasemman rintataskun alapuolella. Merkin käyttöoikeus kuului vain Kadettikunnan jäsenille, ja jäsenen erotessa tai tullessa erotetuksi Kadettikunnasta merkki tuli palauttaa Kadettikunnalle.

Tasavallan presidentti hyväksyi merkin 20.1.1928, vaikka sotaväen päällikkö, jääkärikenraalimajuri Aarne Sihvo ei puoltanut merkin virallistamista. Ensimmäiset merkit jaettiin 9. kadettikurssin valmistuessa 16.5.1928. Lupa merkin kantamiselle virkapuvussa vasemman rintataskun päällä tai vastaavassa paikassa annettiin 20.4.1934. Ensimmäisten 1001 merkin miekan kärjet olivat alaspäin. Ne käännettiin heraldisesti oikeaan asentoon eli ylöspäin vuonna 1936. Merkin reunuksen muodostaa soikea, alareunastaan sidottu hopeinen laakeriseppele, jonka päällä on säännöllisin välein yhdeksää historiallista Suomen maakuntaa symboloivat heraldiset ruusut. Seppeleen sisäpuolella on kultaisen nousevan auringon kehän sisällä kultainen Suomen vaakunaleijonan yläosa. Auringon alapuolella ovat taistelua symboloiden kärjet ylöspäin ristikkäin olevat hopeiset suorat kalvat. Tasavallan presidentti vahvisti merkin upseerin virkatutkinnon merkiksi 30.10.1971. Kadettikunnan siviilipuvussa kannettavaksi jäsenmerkiksi tuli saman merkin miniatyyri. Merkin nimeksi muutettiin 1.1.1993 upseerin tutkinnon merkki.

Esiupseerikurssin merkki

Vuonna 1945 Taistelukoulussa aloitettiin Sotakorkeakoulua käymätömille upseereille yleinen komentajakurssi. Kurssista tuli vuonna 1947 komentajakurssi ja vuonna 1957 esiupseerikurssi.

Yleisen komentajakurssin merkki vahvistettiin Pääesikunnan käskylehdessä 9/1947. Esiupseerikurssin hyväksytysti suorittaneet saivat puolustusvoimien komentajalta lu-

van kantaa yleisen komentajakurssin merkkiä elokuussa 1957. Myöhemmin merkin kanto-oikeutta laajennettiin koskemaan ilma- tai merivoimien komentajakurssin, Sotakorkeakoulun komentajakurssin, majurikurssin tai huoltoesiupseerikurssin suorittaneita.

Merkin valmistusmateriaali on tompakki¹² ja sen koko on 37 x 45 mm. Merkissä on kullattu reunus, jossa on kuusenhavuaiheinen koristelu. Keskellä olevassa mattamustassa kentässä on kullattu vaakunaleijona. Merkkiä kannetaan oikean rintataskun päällä.

Yleisesikuntaupseerikurssin merkki

Ensimmäisellä Sotakorkeakoulun kurssilla 1924–1926 päätettiin oppilaiden keskuudessa valmistuttaa Sotakorkeakoulusta valmistuneille epävirallinen toverimerkki. Merkkiä suunnittelivat ainakin kurssin oppilasvanhin, everstiluutnantti Paa-vo Talvela sekä majuri Antero Svensson. Kurssin oppilaat eivät olleet yksimielisiä merkin aiheesta, ja niinpä kurssi valmistui ilman toverimerkkiä.

Vuonna 1928 pidettiin suunnittelukilpailu Sotakorkeakoulun käyneiden merkistä. Ehdotuksia tuli 18 kappaletta, ja joulukuussa 1928 professori Carolus Lindbergin johtama palkintolautakunta valitsi niistä voittajan. Ehdotuksen tekijän ”Nevanlinna”-nimimerkin takaa paljastui arkkitehti Artturi Brummer-Korvenkontio.

Merkissä on kuvattuna kultainen Nevanlinna, jonka päällä on hopeoitu vartijansäilä kärki ylöspäin. Linnan alapuolella olevat aallot on kuvattu vanhalta kreikkalaisella ”juokseva koira” -ornamentilla. Merkki on soikea, ja siinä kuvataan kohokuvana linnan profiili ja kärki ylöspäin oleva vartijansäilä tummanvihreän-sinisellä pohjalla. Merkin pohja, reunus ja torni ovat kullattua hopeaa, miekka ja linnan alapuolella oleva aallokko ovat hopeaa. Tausta on himmeää emalia ja kuvaa tummanharmaata terästä – panssarilevyä. Tasavallan presidentti hyväksyi merkin puolustusministerin esityksestä 10.4.1929, ja ensimmäiset merkit jaettiin vuonna 1929. Virallinen lupa kantaa merkkiä ”toistaiseksi” annettiin 20.4.1934 ja se on yhä käytössä. Merkin sijainti on oikean rintataskun päällä. Käytännössä tuolloin hyväksyttiin nykyisin vallitseva käytäntö.

KUNNIAMARSSI

Maanpuolustajat

Säveltänyt ja sovittanut: Arthur Fuhrmann
Vahvistettu kunniamarssiksi 29.5.1995.
CD: Marssi nro 4.

Aloittaessaan toimintansa uudessa organisaatiossa 1993 Maanpuolustuskorkeakoululle oli esitetty kunniamarssiksi Jean Sibeliuksen säveltämä *Ateenalaisten laulu*¹³. Esitys ehdittiin vahvistaakin, mutta se peruttiin, ja korkeakoulun asettama perinnetoimikunta ryhtyi laatimaan laitokselle uutta esitystä perinteistä. Toimikunta kääntyi kunniamarssikysymyksessä puolustusvoimien ylikapellimestari Tapio Tsokkisen puoleen uuden kunniamarssin saamiseksi tai mahdollisen sävellyskilpailun järjestämiseksi.¹⁴ Ajanpuutteen vuoksi kilpailua ei järjestetty, vaan Tapio Tsokkinen pyysi musiikkieverstiluutnantti Teuvo Laineelta ja kapellimestari Arthur Fuhrmannilta ehdotukset Maanpuolustuskorkeakoulun kunniamarssiksi. Teuvo Laine ei heikon terveytensä johdosta lähettänyt sävellystä. Fuhrmannin parissa kuukaudessa säveltämä *Maanpuolustajat* kuunneltiin ja nauhoitettiin joulukuun alkupuolella 1994. Sävellys valittiin kunniamarssiehdokkaaksi ja tasavallan presidentti vahvisti sen Maanpuolustuskorkeakoulun kunniamarssiksi 29.5.1995.¹⁵

Ennen uuden marssin vahvistamista Maanpuolustuskorkeakoulu käytti väliaikaisesti vuosina 1993–1995 kunniamarssinaan Robert Kajanuksen *Sotamarssia*¹⁶. Maanpuolustuskorkeakoulun edeltäjälle Sotakorkeakoululle oli 24.2.1978 vahvistettu kunniamarssiksi Armas Maasaloon vuonna 1918 Helsingin Jääkäriprikaatille omistama *Marssi*, jonka nimi muutettiin 1950-luvulla *Juhlamarssiksi*.¹⁷

VUOSIPÄIVÄ

Korkeakoulun vuosipäivää vietetään 14. tammi-kuuta ja se perustuu Maanpuolustuskorkeakoulun avajaisiin 14.1.1993.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Sotamuseo on vuonna 1929 perustettu Helsingissä toimiva puolustusvoimien keskusmuseo ja valtakunnallinen sotahistoriallinen erikoismuseo. Se toimii Maanpuolustuskorkeakoulun alaisena laitoksena. Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

Maanpuolustuskorkeakoulun perinnehuone sijaitsee Ritaritalossa. Vuonna 2002 käyttöön otettuun perinnehuoneeseen on rakennettu upseerikoulutuksen historiaa käsittelevä pysyvä näyttely. Tila on päivittäisessä käytössä kokous-, esittely-, ja erikoisluokkana.

Upseerikoulutuksen patsas sijaitsee Ritaritalon edessä. Se paljastettiin vuonna 2001 ja sen on veistänyt Raimo Jaatinen.

Maanpuolustuskorkeakoulun piha-alueella on Krimin sodan aikana Viaporin pommituksissa kaatuneiden muistokivi. Se on pystytetty vuonna 1855 ja sen on suunnitellut Peter Clodt von Jürgensburg.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Yksi perinneyhdistys harjoittaa yhteistoimintaa Maanpuolustuskorkeakoulun kanssa. Lisäksi koulun toimintaan liittyy oleellisesti oppilasjärjestötoimintana Kadettitoverikunta.

Maanpuolustuskorkeakoulun perinneyhdistys perustettiin vuonna 1999. Se ylläpitää, vaalii ja kehittää upseerikoulutukseen liittyviä perinteitä sekä pyrkii lisäämään korkeakoulun henkilöstön yhteenkuuluvuutta. Yhdistys toimii linkkinä korkeakoulussa työskentelevien ja korkeakoulusta poissiirtyneiden sekä korkeakoulun perustamisen yhteydessä lakkautetuissa sotakouluissa palvelle-

JOHTAJAT¹⁸

Sotakorkeakoulu

1924–1925	Nenonen, Vilho	kenraalimajuri
1925–1926	Sihvo, Aarne	kenraalimajuri
1926–1929	Oesch, Lennart	eversti
1929–1930	Heinrichs, Erik	eversti
1931–1933	Ziliacus, Per	eversti
1933–1939	Hanell, Edvard	kenraalimajuri
1945–1948	Tapola, Kustaa	kenraalimajuri
1948–1955	Karhu, Ilmari	kenraalimajuri
1955–1957	Kukkonen, Erkki	kenraalimajuri
1957–1960	Koskimaa, Ali	kenraalimajuri
1960–1961	Kopra, Tauno	kenraalimajuri
1961–1963	Hirva, Reino	kenraalimajuri
1963–1964	Setälä, Alpo	eversti
1964–1968	Sisto, Mikko	kenraalimajuri
1968–1971	Lehti, Olavi	kenraalimajuri
1971–1973	Matikainen, Unto	kenraalimajuri
1973–1975	Multanen, Pentti	kenraalimajuri
1975–1977	Ruutu, Juhani	kenraalimajuri
1977–1980	Savolainen, Aapo	kenraalimajuri
1980–1984	Setälä, Risto	kenraalimajuri
1984–1988	Vanonen, Matti	kenraalimajuri
1988–1992	Karvinen, Antero	kenraalimajuri

Kadettikoulu

1919	Schauman, Viktor	eversti
1919–1920	Lucander, Alfred	eversti
1920–1925	Hjelmman, Sixtus	eversti
1925–1927	Nurmio, Heikki	everstiluutnantti
1927–1933	Laatikainen, Taavetti	eversti
1933–1936	Vihma, Einar	eversti
1936–1945	Salmio, Into	eversti
1945–1950	Valkama, Yrjö	eversti
1950–1955	Sotisaari, Lauri	eversti
1955–1958	Lammetmaa, Paavo	eversti
1958–1961	Sisto, Mikko	eversti

1961–1966	Backström, Rolf	eversti
1966–1971	Haaksalo, Magnus	eversti
1971–1974	Heinrichs, Lars	eversti
1974–1978	Sutela, Tauno	eversti
1978–1981	Vanonen, Matti	eversti
1981–1988	Sihvo, Sami	eversti
1988–1992	Lukkari, Matti	eversti
1993–1996	Saessalo, Jussi	everstiluutnantti
1996–1997	Aspara, Ilkka	eversti
1997–1999	Liikola, Juha-Pekka	eversti
2000–2003	Otranen, Lasse	eversti
2003	Myyryläinen, Antti	eversti
2003–2005	Aikio, Hannu	eversti
2005–	Kallio, Jari	eversti

Taistelukoulu

1927–1933	Olkkonen, Hannes	everstiluutnantti
1933–1936	Blick, Aarne	everstiluutnantti
1936–1939	Kiira, Aarne	everstiluutnantti
1945–1947	Kääriäinen, Antti	kenraalimajuri
1947–1952	Ehrnrooth, Adolf	eversti
1952–1953	Simelius, Sakari	eversti
1953–1962	Hirvelä, Paavo	eversti
1962–1967	Matikainen, Unto	eversti
1967–1971	Multanen, Pentti	eversti
1971–1977	Rusama, Sakari	eversti
1978–1980	Suviniemi, Jukka	eversti
1980–1982	Rannikko, Erkki	eversti
1982–1986	Särkiö, Hannu	eversti
1986–1990	Usva, Kalevi	eversti
1990–1992	Honkanen, Yrjö	eversti
1992	Vuolento, Pertti	eversti

Maanpuolustuskorkeakoulu

1993–1994	Karvinen, Antero	kenraalimajuri
1994–1996	Illi, Esko	kontra-amiraali
1997–2001	Tanskanen, Seppo	kenraalimajuri
2001–2004	Vehviläinen, Aarno	kenraalimajuri
2004–	Salminen, Pertti	kenraalimajuri

den välillä. Taistelukoulun perinneyhdistys on yhdistysjäsenenä mukana Maanpuolustuskorkeakoulun perinneyhdistyksen toiminnassa.

Kadettitoverikunta on perustettu vuonna 1925 kadettien keskinäiseksi oppilaskunnaksi. Se toimii kadettien yhteisten päämäärien hyväksi järjestämällä erilaisia tilaisuuksia, valvomalla kadettien etuja ja ylläpitämällä suhteita opiskelijajärjestöihin. Kadettioppilaskunnan tehtävänä on vaalia ja ylläpitää kadettiperinteitä. Lisäksi oppilaskunta ylläpitää Santahaminassa sijaitsevaa kadettien olutkellaria.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Alahonko, Seppo: Kaikki isänmaalle. Suojeluskuntain päällystökoulu 1919–1944. Taistelukoulun Perinneyhdistys 1998.

Liene, Timo: Käsi kalvan kahvassa. Suomalaisen upseerikoulutuksen lyhyt historiikki. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Jyväskylä 2000.

Linsuri, P.: Kadettikoulu 50 vuotta 1919–1969. Sandudd 1969.

Paulaharju, Jyri: Kunnia kestävän palkka. Constantem decorat honor. Kadettikunta 75 vuotta 1921–1996. Kadettikunta ry, 1996.

Seppelöity miekka. Sotatieteen laitos 1925–1985. Toim. Matti Lappalainen ym. Sotatieteen laitos, Helsinki 1985.

Seppälä, Helge: Sotakorkeakoulu 1924–1974. Sotakorkeakoulu, Joensuu 1974.

Sotakorkeakoulu 25 v. 1924–1949. Helsinki 1948.

Sotakorkeakoulusta Maanpuolustuskorkeakouluksi. Seitsemän vuosikymmentä 1924–1994. Toim. Pekka Kurenmaa ym. Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki 1994.

Sotamuseo 1948. Sanoma Oy, Helsinki 1948.

Sotatieteen laitos 1925–1975. Toim. Vilho Tervasmäki. Sotatieteen laitos, Joensuu 1975.

Taistelukoulu 1927–1977. Toim. Taistelukoulun opettajat. Taistelukoulu, Joensuu 1977.

Taistelukoulu elää. Toim. Antti Juutilainen. Taistelukoulun Perinneyhdistys ry, Jyväskylä 2002.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Kalpa. Kadettitoverikunnan (entisen Kadettioppilaskunnan) lehti, 1930-luku–.

Maanpuolustus. Maanpuolustuskurssiyhdistyksen lehti, 1966–.

Maanpuolustuskorkeakoulu – Defensor patriae. Maanpuolustuskorkeakoulun ja Maanpuolustuskorkeakoulun Perinneyhdistyksen lehti, 1997–.

MPKK:n Nettisanomat. Maanpuolustuskorkeakoulun internet-lehti.

Sotatieteen laitoksen toimintakertomus 1984.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Puolustusvoimien organisaatiouudistuksen yhteydessä 1.1.2008 Maanpuolustuskorkeakoulu siirtyi suoraan puolustusvoimain komentajan alaisuuteen ja puolustusvoimien kielitoimiala muodostettiin MPKK:n yhteyteen. Samassa yhteydessä Sotaarkisto¹⁹ siirrettiin puolustusvoimista kuuluvaksi Kansallisarkistoon.

Viitteet

- Maanpuolustuskorkeakoulu oli aiemmin Pääesikunnan alainen, mutta 1.1.2008 alkaen puolustusvoimain komentajan alainen sotilasopetuslaitos.
- Sotakorkeakoulusta Maanpuolustuskorkeakouluksi: Seitsemän vuosikymmentä 1924–1994. Toim. Pekka Kurenmaa ym. Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki 1994, s. 3, 48, 51.
- Taistelukoulu 1927–1977. Toim. Taistelukoulun opettajat. Taistelukoulu, Joensuu 1977.
- PE ak n:o 605/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- PE ak n:o 636/Hha/12.12.1992, esittely tasavallan presidentille.
- MPKK ak n:o 1380/Daa/13.5.1993, Maanpuolustuskorkeakoulun perinteet.
- Tudorien ruusun kaltainen kerrottu heraldinen yksivärinen ruusu esiintyy Akseli Gallen-Kallelan suunnittelemissa Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan ritari- ja sitä ylemmissä kunniamerkeissä erotuksena alempien luokkien ansiomitalien yksinkertaisesta ruususta. Tällä korostetaan upseerikoulutuksen yliopisto- ja korkeakoulutasoa.
- PE ak n:o 350/1.2/D/1/28.11.1994, esittely tasavallan presidentille.
- Kadettikoulu toimi nykyisessä Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen museon rakennuksessa Arkadianmäellä, Töölössä.
- Sotakorkeakoulu sijaitsi Helsingissä Kruununhaassa Liisankatu 1:ssä.
- Sotakorkeakoulun kirjelmä n:o 93/25.2.1931.
- Tompakki on messinkiä, joka sisältää sinkkiä alle 18 %. Tätä seosta käytetään yleisesti merkeissä ja mitaleissa.
- Ateenalaisten laulun* sanoitus pohjautuu Viktor Rydbergin ruotsinkieliseen runoon, jonka Jean Sibelius sävelsi. Käyttöön vakiintuneet *Ateenalaisten laulun* suomenkieliset sanat ovat Yrjö Weijolan käsialaa vuodelta 1898.
- Maanpuolustuskorkeakoulun perinnetoimikunnan muistio 30.8.1994; Maanpuolustuskorkeakoulun perinnetoimikunnan pöytäkirja 2460/Cc/13.9.1994.
- PE ak n:o 381/2.2.1/D/T/29.5.1995, esittely tasavallan presidentille.
- Lisätiedot, katso ILMAVOIMIEN ESIKUNTA.
- PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille; Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.
- Sotakorkeakoulun johtajan nimike muutettiin Maanpuolustuskorkeakoulun rehtoriksi 1.1.1993 alkaen.
- Nimi Sota-arkisto esiintyy ensimmäisen kerran Guy Topeliuksen laatimassa vuosikertomuksessa vuonna 1918. Kun hallinnollinen siirto toteutettiin osaksi arkistolaitosta, samalla perinteikäs Sota-arkiston nimi poistettiin käytöstä ja viralliseksi nimeksi muutettiin ”Kansallisarkiston Sörnäisten toimipiste”.

MAASOTAKOULU (MAASK)

Maasotakoulu on Lappeenrannassa sijaitseva Pääesikunnan alainen sotilasopetuslaitos. Sen tehtävänä on antaa koulutusta maavoimien palkatulle henkilöstölle sekä varusmiehille. Maasotakoulu vaalii Uudenmaan Rakuunapataljoonan ja Uudenmaan Rakuunarykmentin sekä ali-, toimi- ja opistoupseerikoulutuksen perinteitä.¹

Koulun toiminnan voidaan katsoa alkaneen Vöyrin Sotakoulun toiminnasta 23.1.1918–5.4.1918 ja 6.5.1918–29.6.1918. Vuosina 1918–1921 aliupseerikoulutusta annettiin useissa eri joukko-osastoissa ja yksiköissä.² Koulutus vakiintui Jalkaväen Aliupseerikoulun³ perustamisen jälkeen 17.10.1921. Sen toiminta keskeytyi 6.10.1939 yleisen liikekannallepanon vuoksi. Seuraavan kahden vuoden ajan aliupseerien koulutus oli hajautettuna eri joukko-osastoihin, kunnes Jalkaväen Aliupseerikoulu aloitti toimintansa 17.4.1941 uudelleen. Sen toiminta keskeytyi jatkosodan alla 16.6.1941, mutta alkoi uudestaan 7.8.1942. Seuraava organisaatiomuutos puolustusvoimissa 1.12.1952 toi nimen Kanta-aliupseerikoulu. Nimi lyhennettiin Aliupseerikouluksi vuonna 1966 ja muutettiin Päälystöpistoksi vuonna 1974.⁴ Siitä muodostettiin Maanpuolustusopisto 1.1.1993 ja Maasotakoulu 1.8.2001.⁵

SIJAINNIPAIKAT

Vöyrin Sotakoulu	1918	Helsinki ja Vöyri
Jalkaväen Aliupseerikoulu	1921–1925	Viipuri
Jalkaväen Kapitulanttikoulu	1925–1928	Viipuri
Taistelukoulun Kanta-aliupseeriosasto	1928–1939	Viipuri
Jalkaväen Aliupseerikoulu	1941–1952	Hämeenlinna ja Lappeenranta
Kanta-aliupseerikoulu	1952–1966	Lappeenranta
Aliupseerikoulu	1966–1974	Lappeenranta
Päälystöpisto	1974–1992	Lappeenranta
Maanpuolustusopisto	1993–2001	Lappeenranta
Maasotakoulu	2001–	Lappeenranta

LIPPU

Joukko-osastolipun vihreässä lippukentässä on keltavalkoinen puolustusvoimien tunnuskuva leijonana. Leijonaa käytetään yleisesti sotilasopetuslaitosten joukko-osastolippujen tunnuksena. Lipun vihreä väri symboloi maavoimia ja kertoo edeltävien oppilaitosten Aliupseerikoulun, Päälystöpiston ja Maanpuolustusopiston lipuista sekä käytössä olevien kauluslaattojen väristä, ja lipun heraldinen ruusu⁶ viittaa upseerikoulutukseen. Ylhäällä tangonpuoleisessa kentässä on keltainen heraldinen ruusu. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lipun on suunnitellut Liisa Kontiainen ja se on vahvistettu 27.7.2001.⁷

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu laakeriseppeleestä ja ristikkäisistä miekoista, joiden väistimissä ovat heraldiset ruusut. Miekat kuvaavat maavoimia ja ruusut upseerikoulutusta. Tunnus on vahvistettu 27.7.2001 ja sen on suunnitellut Liisa Kontiainen.⁸

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi on vihreä teroitettu Yrjönristi, jonka erikoistunuksena ovat ristikkäiset miekat, joiden väistimien keskiosissa ovat heraldiset ruusut. Risti on vahvistettu 27.7.2001 ja sen on suunnitellut Liisa Kontiainen.⁹

KURSSIMERKIT

Upseerin perusopintojen ja reserviupseerin jatkokurssin merkki

Puolustusvoimain komentaja vahvisti 3.11.2003 käyttöön otettavaksi upseerin perusopintojen ja reserviupseerin jatkokurssin merkin. Merkistä käytetään myös nimitystä upseerin perusopintojen kurssimerkki. Sen on suunnitellut Liisa Kontiainen Reserviupseerikoulun kurssimerkin pohjalta. Se erottuu hopeareunaisesta Reserviupseerikoulun kurssimerkistä ristin reunuksen kultaisen värityksen osalta. Merkkiä kannetaan sotilaspuvun vasemmalla puolella. Merkkiä jaettiin vuosina 2003–2007.¹⁰

Aliupseerien peruskurssin merkki ja Päälystöpiston kurssimerkki

Ensimmäinen aliupseerien peruskurssin merkki vahvistettiin 30.6.1947 ja sitä käytettiin vuoteen 1970. Merkkiä olivat oikeudetut kantamaan Kanta-aliupseerikoulun¹¹ peruskurssin suorittaneet.¹² Merkki oli kolmivärinen: kehä hopeaa, samoin merkin alaosa, jossa kullatut ristikkäin olevat kiväärin auringon yläpuolelle kiinnitettyinä, havukuvio on sinistä emalia ja hopeaa, leijona kullattu. Merkin yläosa kiertyä hopeinen kehä.

Tasavallan presidentti vahvisti uudistetun aliupseerien kurssimerkin 29.5.1970. Sen nimeksi vaikiintui Päälystöpiston kurssimerkki toimiupsee-

rikoulutukseen siirtymisen yhteydessä.¹³ Uudistuksen jälkeen uudempaa merkkiä olivat oikeudetut käyttämään vain merkin käyttöönoton jälkeen valmistuneet aliupseerit, kun taas vuosina 1947–1970 valmistuneet aliupseerit saivat vapauden valita merkkien välillä.¹⁴

Päälystöpiston kurssimerkki on kaksivärinen. Uloin rengas on hopeaa ja siinä on tyylitelty havukuvio. Pääkuviona on avattu Aliupseerikoulun tunnus. Miekat ovat hopeaa, samoin nelikärkinen havukuvio, jonka kenttä on hapotettua hopeaa. Aliupseerien ja Päälystöpiston kurssimerkkejä ei jaeta enää.

Opistoupseerin peruskurssin merkki

Puolustusvoimain komentaja hyväksyi 15.2.1991 käyttöön otettavaksi opistoupseerin peruskurssin merkin. Merkkiä saavat kantaa asetuksen 1320/89 määrittämän opistoupseerin tutkinnon suorittaneet toimi(opisto)upseerit. Opistoupseerien peruskoulutus päättyi Maasotakoulussa vuonna 2003, kun viimeinen peruskurssi valmistui, eikä uusia merkkejä enää jaeta. Opistoupseerin peruskurssin merkki noudattelee keskuskuvioita ja kooltaan muita toimi- ja opistoupseerien merkkejä. Merkin reunus on kiillotettua hopeaa ja merkin mustan mattapintaisen kentän keskellä on kullattu Maanpuolustusopiston havu ja miekka -tunnus. Merkin koko on 35 x 45 mm.¹⁵

Jatkokurssimerkit

Aliupseerien mestarikurssin merkki

Tasavallan presidentti hyväksyi 29.5.1970 käyttöön otettavaksi aliupseerien mestarikurssimerkin. Merkki on muodoltaan soikea ja sen reu-

nus on kiillotettua hopeaa. Merkin tummaksi hape-
tetussa keskustassa on hopeoitu kaksiteräinen miek-
ka. Merkin nimi vaihtui ja vakiintui toimiupseeri-
koulutukseen siirtymisen jälkeen toimiupseerin
ylemmän virkatutkinnon¹⁶ kurssimerkiksi. Merkkiä
jaettiin vuoteen 1994 asti, jolloin viimeinen Pää-
lystöopiston II-kurssi valmistui.¹⁷

Väapelikurssin merkki

Puolustusvoimain komentaja hyväksyi 21.4.1987
käyttöön otettavaksi toimiupseerien väapelikurs-
sin merkin. Väapelikursseja oli järjestetty Pääly-
stöopistolla Lappeenrannassa ja muissa Pääesikun-
nan määräämissä sotilasopetuslaitoksissa jo vuo-
desta 1983 lähtien. Kurssilla opiskelivat toimiup-
seerit, jotka eivät pyrkineet tai päässeet Päälystö-
opiston II jaksolle. Kurssien järjestäminen lopeteti-
ttiin opistoupseerien koulutusjärjestelmän uudis-
tuksen myötä vuonna
1989, eikä merkkiä ole
sen jälkeen enää jaet-
tu.¹⁸

Merkki myötäilee mesta-
rikurssin merkkiä. Vain
sen keskustassa oleva
kaksiteräinen miekka on
muiden merkkien mie-
koista poiketen prons-
sinvärinen.

Luutnanttikurssin merkki

Merkki myötäilee ulko-
näöltään muita jatko-
kurssimerkkejä. Vain sen
keskustassa oleva kaksi-
teräinen miekka on mui-
den merkkien miekoista
poiketen kullanvärinen.
Tasavallan presidentti
vahvisti toimiupseerien
luutnanttikurssin mer-
kin 24.5.1974.

Vuodesta 1974 lähtien järjestettyjen luutnantti-
kurssien päämääränä oli antaa toimiupseereille
jatko- ja erikoiskoulutusta. Viimeiset luutnantti-
kurssit pidettiin vuonna 2000, eikä merkkejä ole
sen jälkeen enää jaettu.¹⁹

Opistoupseerien jatkokurssin merkki

Puolustusvoimain komentaja hyväksyi opistoup-
seerien jatkokurssin merkin käyttöön otettavaksi
16.5.2002.²⁰ Merkki mukailee muita jatkokurssi-

merkkejä. Se on muo-
doltaan soikea ja sen
reunus on kiillotettua
hopeaa. Kilven tummak-
si hapeitetussa kentässä
on suora, kaksiteräinen
miekka, jonka alapuolel-
la tyylitelty havukuvio.
Sekä miekka että havu-
kuvio ovat kultaa.²¹

KUNNIAMARSSI

Maasotakoulun marssi

Säveltäjä: Otto Kotilainen
Sanat: Alpo Noponen
Sovitus: Raimo Maaranen
Vahvistettu kunniamarssiksi 27.7.2001.
CD: Marssi nro 5.

Vuonna 2001 Päälystöopistosta perustettu Maaso-
takoulu sai kunniamarssikseen Otto Kotilaisen sä-
veltämän marssin *Nuoret sankarit*.²² Sävellys pe-
rustuu Alpo Noposen tekstiin. Puolustusvoimain
komentaja vahvisti marssin ilman sanoja Maaso-
takoulun kunniamarssiksi 27.7.2001. Vahvistuksen
yhteydessä marssin nimeksi tuli *Maasotakoulun
marssi*.²³ Maasotakoulun aikaisempi kunniamarssi
oli vuosina 1957–2001 *Vöyrin Kaartin marssi*, jon-
ka säveltäjä on Leevi Madetoja ja sanoittaja Eino
Leino. Alun perin marssin nimi oli *Vapauden
marssi*. Marssin teksti on kunnianosoitus vapaus-
sodan aikaiselle Vöyrin koululle ja sen saavutuk-
sille.²⁴

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 19. lokakuuta ja se perustuu
talvisotaa edeltäneiden ylimääräisten harjoitusten
eli YH:n alkamiseen 19.10.1939.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Suomalaisen ratsuväen perinteitä on nähtävillä
Ratsuväkimuseo Linnoituksessa. Rakuunoiden ja
ratsumiesten muistomerkki sijaitsee Adolf Ehrn-
roothin aukiolla Rakuunamäellä ja suomalaisen
ratsuväen muistomerkki Lappeenrannan linnoi-
tuksen pääportin tuntumassa.

Eri puolilla varuskunta-aluetta on useita muisto-
merkkejä sekä panssarivaunuja ja kenttätykkejä

muistuttamassa Lappeenrannan sotilashistoriasta. Lappeenrannassa sijaitsevat Lottapatsas, Kämärän taistelun muistomerkki, aliupseerikoulutuksen muistomerkki, kaatuneiden aliupseerien muistomerkki, JR 1:n ja 2:n perinnekivet, opistoupseerikoulutuksen muistomerkki sekä Kadettiketju.

Maasotakoulun perinnehuoneessa esitellään ali-, toimi- ja opistoupseerikoulutuksen historiaa ja perinteitä.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Jalkaväkirykmentti 1:n perinnekilta ja Jalkaväkirykmentti 2:n perinnetoimikunta järjestävät yhdessä Maasotakoulun kanssa asevelitapaamisia.

Rakuunakilta on perustettu vuonna 1961. Perusajatuksena oli koota yhteen rakuunat ikään ja sotilasarvoon katsomatta. Killan pääpaikka on Lappeenranta ja sillä on alueellisia paikallisosastoja. Perinteiden vaaliminen on korostunut sen jälkeen, kun Uudenmaan Rakuunapataljoona itsenäisenä joukko-osastona lakkautettiin vuonna 1989. Eräs näyttävä toimintamuoto ovat Lappeenrannassa järjestettävät Rakuunapäivät. Sinne kokoontuu perinneratsukoita eri puolelta Suomea. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden ratsuväkiperinteitä vaalivien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Immonen, Olli: Lappeenrannan varuskuntahistoria. Karjalan Kirjapaino Oy, 1992.

Kilkki, Pertti – Pohjanpää, Heikki: Suomen ratsuväen historia, osa 2. Uudenmaan Rakuunarykmentin Säätiö, Vammala 1991.

Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995.

Niitemaa, Vilho: Suomen ratsuväen historia, osa 1. Uudenmaan Rakuunarykmentin säätiö, Hämeen Ratsurykmentin säätiö ja Hakkapeliittayhdistys, Mikkeli 1979.

Sama kaiku on askelten. Ali-, toimi- ja opistoupseerien historia. Toim. Keijo Simola. Päälystöliitto ry, Hämeenlinna 2004.

Simola, Keijo – Koivisto, Keijo: Maanpuolustusopisto 75 vuotta. Vöyrin sotakoulusta Maanpuolustusopistoksi 1918–1993. Maanpuolustusopisto, Lappeenranta 1993.

Pohjanpää, Heikki: Uudenmaan Rakuunarykmentti – Uudenmaan Rakuunapataljoona 1917–1968. Lappeenranta 1968.

Päälystööpisto 1918–1978. Toim. Antti Maijanen, Matti Hämäläinen ja Olavi Aatos. Päälystööpisto, Lappeenranta 1978.

JOHTAJAT

Vöyrin Sotakoulu

1918	Petrelius, Bertel	kapteeni
1918	Heiskanen, Juho	kapteeni

Jalkaväen Aliupseerikoulu

1921–1924	Ahlroth, Johan	majuri
1924	Wichmann, Einar	majuri
1924	Tiainen, Lauri	everstiluutnantti
1924–1925	Isakson, Selim	majuri

Jalkaväen Kapitulanttikoulu

1926–1927	Aalto, Lahja	majuri
-----------	--------------	--------

Taistelukoulun Kanta-aliupseeriosasto

1927–1931	Olkkonen, Hannes	everstiluutnantti
1931–1933	Oinonen, Väinö	majuri
1933–1936	Blick, Aarne	everstiluutnantti
1936–1939	Kiira, Aarne	everstiluutnantti

Jalkaväen Aliupseerikoulu

1941–1944	Olkkonen, Hannes	eversti
1945–1948	Kiira, Aarne	eversti
1948–1953	Loimu, Vilho	everstiluutnantti

Kanta-aliupseerikoulu

1953–1957	Väänänen, Veikko	everstiluutnantti
1957–1961	Paavola, Lauri	everstiluutnantti
1961	Suninen, Jouko	everstiluutnantti
1961–1966	Yli-Ketelä, Reino	everstiluutnantti

Aliupseerikoulu

1966–1971	Eräsaari, Eero	eversti
1971–1973	Pajula, Jukka	eversti
1973–1976	Viita, Raimo	eversti

Päälystööpisto

1976–1980	Rusanen, Veikko	eversti
1981–1985	Airola, Asko	eversti
1985–1988	Kopra, Matti	eversti
1988–1991	Pärssinen, Antero	eversti
1991–1992	Pyötsiä, Pertti	eversti

Maanpuolustusopisto

1993–1994	Pyötsiä, Pertti	eversti
1994–1996	Yläanne, Tauno	eversti
1996–2000	Puonti, Pertti	eversti
2000–2001	Lankinen, Antti	eversti

Maasotakoulu

2001–2002	Lankinen, Antti	eversti
2002–2006	Liikola, Juha-Pekka	eversti
2006–	Lahti, Teppo	eversti

Uudenmaan Rakuunarykmentti 1918–1947 kuvina. Toim. Jyri Paulaharju. Uudenmaan Rakuunarykmentin säätiö ry, 1993.

Wichman, V. K. E.: Uudenmaan Rakuunarykmentin historia. Uudenmaan Rakuunarykmentti, Porvoo 1927.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Maasoturi. Maasotakoulun tiedotuslehti.

Rakuuna. Rakuunakillan tiedotuslehti, 1965–1990 ja 1997–.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Puolustusvoimien organisaatiouudistuksen yhteydessä 1.1.2008 Maasotakoulu siirtyi maavoimien komentajan alaisuuteen.

Viitteet

- Vöyrin Sotakoulun, Jalkaväen Aliupseerikoulun, Jalkaväen Kapitulantikoulun, Taistelukoulun kanta-aliupseeriosaston, Kanta-aliupseerikoulun, Aliupseerikoulun, Päälystööpiston ja Maanpuolustusopiston perinteitä. Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Eero Elfvingren. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Porvoo 2006, s. 318.
- Simola, Keijo – Koivisto, Keijo: Maanpuolustusopisto 75 vuotta. Vöyrin Sotakoulusta Maanpuolustusopistoksi 1918–1993. Hämeenlinna 1993, s. 22–35.
- Jalkaväen Aliupseerikoulu toimi 1925–1.6.1928 Jalkaväen Kapitulantikouluna, minkä jälkeen siitä muodostettiin Taistelukoulun Kanta-aliupseeriosasto.
- Simola, Keijo – Koivisto, Keijo: Maanpuolustusopisto 75 vuotta. Vöyrin Sotakoulusta Maanpuolustusopistoksi 1918–1993. Hämeenlinna 1993, s. 318.
- Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Kanta-aliupseerikoulu, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- Tudorien ruusun kaltainen kerrottu heraldinen yksivärinen ruusu.
- PE henk-os ak n:o 919/2.9/D/I/27.7.2001, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- PE henk-os ak n:o 919/2.9/D/I/27.7.2001, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- PE henk-os ak n:o 919/2.9/D/I/27.7.2001, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- Viimeiset merkkiin oikeutetut olivat 93. kadettikurssin kadetit, jotka valmistuivat määrääkseen reservinupseerin virkaan vuonna 2007. Merkki myönnettiin kaikille upseerin perusopinnot ja reserviupseerin jatkokurssin hyväksytyksi suorittaneille. Vanhassa upseerin koulutusohjelmassa oli mahdollista suorittaa sotatieteiden kandidaatin tutkintoon sisältyvät upseerin perusopinnot, jolloin upseerin perusopinnot muodostivat reserviupseerin jatkokurssin. Vuoden 2006 tutkinnonuudistuksen jälkeen upseerin perusopintoja ei ole voinut enää suorittaa, eikä merkkiä näin ollen enää jaeta.
- Toimi myöhemmin Aliupseerikoulun nimisenä.
- Pääesikunta, koulutusosasto PAK A 01:02.13/8.2.1971, aliupseerien kurssimerkit; Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995, kappale 13 Aliupseerien peruskurssin merkki.
- PO I, Päälystööpiston I-kurssi.
- Pääesikunta, koulutusosasto PAK A 01:02.13/8.2.1971, aliupseerien kurssimerkit.
- Pääesikunta, koulutusosasto PAK A 01:02.13.3/22.4.1991, opistoupseerin peruskurssin merkki. Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995, kappale 15 Opistoupseerin peruskurssin merkki.
- PO II, Päälystööpiston II-kurssi.
- Pääesikunta, koulutusosasto PAK A 01:02.13/8.2.1971, aliupseerien kurssimerkit; Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995, kappale 16 Mestarikurssin merkki.
- Pääesikunta, koulutusosasto PAK A 01:02.13/8.2.1971, toimiupseerien vääpelikurssin merkki; Sama kaiku on askelten. Ali-, toimi- ja opistoupseerien historia. Toim. Keijo Koivisto. Päälystöliitto ry, Hämeenlinna 2004. s. 152, 155.
- Pääesikunta, koulutusosasto PAK A 01:02.13/8.2.1971, toimiupseerien luutnanttikurssin merkki; Sama kaiku on askelten. Ali-, toimi- ja opistoupseerien historia. Toim. Keijo Koivisto. Päälystöliitto ry, Hämeenlinna 2004. s. 151–154.
- PE henk-os ak n:o 428/2.9/D/I/16.5.2002, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- PE henk-os ak n:o 428/2.9/D/I/16.5.2002, esittely puolustusvoimain komentajalle; Sama kaiku on askelten. Ali-, toimi- ja opistoupseerien historia. Toim. Keijo Koivisto. Päälystöliitto ry, Hämeenlinna 2004 s. 174–175.
- Opus 32 N:o 2.
- PE henk-os ak n:o 919/2.9/D/I/27.7.2001, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- Kuikka, Arvo: Kunniamarssimme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.

UTIN JÄÄKÄRIRYKMENTTI (UTJR)

Utin Jääkärirykmentti on Valkealan Utissa sijaitseva Pääesikunnan alainen joukko-osasto. Sen tehtävinä ovat varusmiesten ja puolustusvoimien palkatun henkilöstön kouluttaminen helikopteriyksiköihin, maavoimien erikoisjoukkoihin sekä sotilaspoliiseiksi. Rykmenttiin kuuluvat Esikunta, Helikopteripataljoona, Erikoisjääkäripataljoona, Tukikomppania ja Huoltokeskus. Utin Jääkärirykmentti vaalii edeltäjajoukkojensa ja jatkosodan aikaisen Erillinen Pataljoona 4:n perinteitä.¹

Rykmentin perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa ulottuvan Utin lentotukikohdan² rakentamisen aloittamiseen vuonna 1918 sekä jatkosodan aikaiseen Päämajan kaukopartiotoimintaan.

Maavoimien erikoisjoukkokoulutuksen voidaan katsoa alkaneen kesällä 1960 pidetystä laskuvarjohyppykurssista Utissa.³ Seuraavana vuonna järjestettiin samanlainen kurssi, ja koulutus vakiinnutettiin 1.2.1962 perustetussa Laskuvarjojääkärikoulussa, joka itsenäisenä joukko-osastona lakkautettiin 31.12.1996.

Utin Jääkärirykmentti perustettiin 1.1.1997 yhdistämällä Laskuvarjojääkärikoulu⁴, Sotilaspoliisikoulu⁵ ja Ilmavoimista siirretty Helikopterilentue⁶, joka organisoitiin vuonna 2001 Helikopteripataljoonaksi. Laskuvarjojääkäri- ja Sotilaspoliisikouluista yhdistettiin Erikoisjääkäripataljoona vuonna 2005.

Utin Jääkärirykmentti on ainoa laskuvarjohyppykoulutusta antava joukko-osasto Suomessa.

SIJAIN TIPA I KAT

Laskuvarjojääkärikoulu	1962–1996	Valkeala (Utti)
Helikopterilentue	1961–1996	Pori ja Valkeala (Utti)
Sotilaspoliisikoulu	1963–1996	Helsinki ja Hattula (Parolannummi)
Utin Jääkärirykmentti	1997–	Valkeala (Utti)

LIPPU

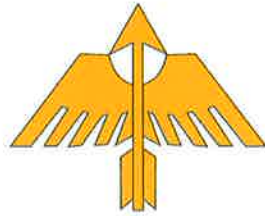
Utin Jääkärirykmentti käytti vuosina 1997–2005 entisen itsenäisen Laskuvarjojääkärikoulun joukko-osastolippua, jonka on suunnitellut Olof Eriksson. Toimenpiteet uuden lipun saamiseksi liittyivät rykmentin perinteiden ja tunnuksien tarkistamistyöhön vuosina 2004–2005.⁷

Uuden joukko-osastolipun vihreässä lippukentässä on keskellä valkoinen aarnikotka ja tangonpuoleisessa yläkulmassa valkoinen viikatekärkinen ympyrähakaristi. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lipun on suunnitellut Liisa Kontiainen ja se vahvistettiin käyttöön 22.12.2005.⁸ Lipun keskeisenä aiheena oleva aarnikotka on maan ja ilman hallitsijan vertauskuva. Lipussa oleva muotoiltu hakaristi viittaa rykmentin perinnejoukon Erillisen Pataljoona 4:n kaukopartiomiesten mursunsydäntunnukseen, sekä kuvaa helikopterin roottoria.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Utin Jääkärirykmentti käytti vuosina 1997–2005 entisen itsenäisen Laskuvarjojääkärikoulun joukko-osastotunnusta, jonka on suunnitellut B. O. Hei-

nonen. Tunnuksen muodostavat laskuvarjo sekä sissitaitoja symboloivat ristikkäiset havut. Utin Jääkärirykmentin uusi joukko-osastotunnus vahvistettiin 22.12.2005 ja se otettiin käyttöön keväällä 2006.

Käytössä oleva joukko-osastotunnus muodostuu siivitetystä nuolesta, joka kuvaa ilmasta maahan tehtävien operaatioiden iskuvoimaa. Sama tunnus on myös entisen Laskuvarjojääkärikoulun joukko-osastolipun sivutunnuksena lipun kulmissa. Tunnuksen on uudelleen muotoillut Liisa Kontiainen.⁹

JOUKKO-OSASTORISTI

Utin Jääkärirykmentti käytti vuosina 1997–2005 entisen itsenäisen Laskuvarjojääkärikoulun joukko-osastoristiä, Laskuvarjoristiä, jonka on suunnitellut Juhani Vepsäläinen.¹⁰

Käytössä oleva joukko-osastoristi muodostuu vihreästä kaarevakylkisestä Yrjönrististä, jonka erikoistunnuksena on viikatekärkinen ympyrähakaristi. Ristin on suunnitellut Liisa Kontiainen ja se on vahvistettu 22.12.2005.¹¹

KURSSIMERKKI

Laskuvarjohyppymerkki

Puolustusvoimain komentaja hyväksyi 25.11.1960 laskuvarjohyppymerkin. Merkin myöntää Utin Jääkärirykmentin komentaja.

Merkissä on kolme luokkaa, joissa kussakin laskuvarjo ja miekkojen terät ovat kirkasta hopeaa. Merkin siivet ja miekkojen kahvat ovat III luokan merkissä himmeää pronssia, II luokan merkissä himmeää hopeaa ja I luokan merkissä himmeää kultaa. Merkkiä valmistetaan metallisena ja kankaisena ja sen koko on 90 x 24 mm.

Laskuvarjohyppymerkki jaetaan hyväksytysti suoritettua hyppyperuskoulutuksen ja määrättyyn hyppymäärän perusteella. III luokan merkki edellyttää hyväksytysti suoritettua hyppyperuskoulutusta ja viittä sotilaslaskuvarjohyppyä. Peruskoulutuksen hypyistä yksi on pimeähyppeä ja kaksi

hyppyyä reppuvarustuksessa. Merkkihyppy eli viides hyppeä hypätään maastoon. II luokan merkki edellyttää hyväksytysti suoritettua hyppyperuskoulutuksen sekä yhteensä 35 sotilaslaskuvarjohyppyä. I luokan merkki edellyttää hyväksytysti suoritettua hyppyperuskoulutuksen sekä yhteensä 150 sotilaslaskuvarjohyppyä.¹²

Utin Jääkärirykmentissä jaetaan myös kolmea Ilma-voimien koulutustasomerkkiä: Suomen lentomerkki ohjaajalle sekä lennonvarmennushenkilöstön ja lentokonemekaanikon rintamerkkiä. Lisätiedot, katso ILMAVOIMAT.

KUNNIAMARSSI

Elon taistohon käy

Säveltäjä: Jean Sibelius
 Sanat: Josef Julius Wecksell
 Suomennos: Heikki Klemetti
 Sovitus: Teuvo Laine
 Vahvistettu kunniamarssiksi 22.12.2005.
 CD: Marssi nro 6.

Vuoden 1904 alussa valmistui Jean Sibeliuksen opus 32 nro 2 mieskuorolle ja orkesterille. Teos perustui Josef Julius Wecksellin runoon *Har du mod*. Teoksen kantaesityksen Sibelius johti Helsingissä 8.2.1904. Orkesterina oli Helsingin filharmonisen seuran orkesteri ja kuorona Muntra Musikanter. Sibelius ei ollut tyytyväinen teokseensa, vaan muokkasi sitä uudelleen vuosina 1911–1912. Heikki Klemetin suomennoksen kautta teos sai nimen *Elon taistohon käy*.

Puolustusvoimain komentaja vahvisti Utin Jääkärirykmentin uudet perinteet 22.12.2005 pidetyssä esittelyssä. Tällöin rykmentin kunniamarssiksi vahvistettiin Jean Sibeliuksen *Elon taistohon käy*.¹³

Marssi oli ollut vuodesta 1965 lähtien Laskuvarjojääkärikoulun kunniamarssina.¹⁴ Kun Utin Jääkäri-rykmentti vuonna 1997 perustettiin, siirtyivät sille vaalittaviksi Laskuvarjojääkärikoulun perinteet.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 10. toukokuuta ja se perustuu Utin maalentoeseman rakennustöiden alkamiseen 10.5.1918, josta C. G. E. Mannerheimin oli antanut perustamiskäskyn huhtikuussa 1918.¹⁵

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Utin Jääkärirykmentin perinnetilassa eli Utin Ilmailu-upseerikerholla esitellään alueen varhaishistoriaa 1760-luvulta, Utin lentotukikohdan historiaa vuodesta 1918 vuoden 1996 loppuun sekä Ilmailu-upseerikerhon, rykmentin perinnejoukon Erillinen Pataljoona 4:n ja Laskuvarjojääkärikoulun perinteitä. Lisäksi perinnetilassa esitellään Utin Jääkärirykmentin sekä Helikopteri- ja Laskuvarjojääkärikiltojen toimintaa.

Utin linnoitus sijaitsee Utissa valtatie 6:n pohjoispuolella. Se on osa kenraali Aleksandr Suvorovin Kaakkois-Suomeen suunnittelemaa Pietarin kaupungin suojaksi tarkoitettua puolustusjärjestelmää. Se rakennettiin vuosina 1791–1792.

Utin taistelun muistomerkki sijaitsee Utin leirikentällä valtatie 6:n pohjoispuolella. Sen pystyttivät vuonna 1931 3. Divisioonan joukot vuonna 1789 käydyn Utin taistelun sankarien muistolle.

Erillinen Pataljoona 4:n muistomerkki sijaitsee Utin Jääkärirykmentin kasarmin edessä ja se paljastettiin vuonna 1991 sodan ajan kaukopartiomiesten muistoksi. Muistomerkki on Juhani Vepsäläisen suunnittelema.

”Utin Mersu” sijaitsee varuskunnan Utti-aukiolla ja se on yksi harvoista säilyneistä Messerschmitt-Bf 109 G-6 -lentokoneista. Muistomerkki paljastettiin vuonna 1954 niiden hävittäjälentäjien ja huoltohenkilöiden muistoksi, jotka taistelivat Messerschmitteillä menestyksellisesti saavuttaen vuosina 1943–1944 välisenä aikana 651 ilma-voittoa.

Kotka-patsas ja sodissa kaatuneiden lentäjien muistolaatat sijaitsevat Utti-aukiolla. Kotka-patsas pystytettiin vuonna 1997 kunnianosoitukseksi il-

mailun parissa henkensä tai terveytensä menettäneille.

Ilmavoimien tuhoisimman lentoturman, Rissalassa 3.10.1978 tuhoutuneen DC-3:n lentoturman uhrien muistomerkki sijaitsee Utti-aukion itäpäässä. Turmassa menehtyi 12 maanpuolustuskurssilaista sekä kolme Kuljetuslentolaivueeseen kuulunutta koneen miehistön jäsentä. Muistomerkki pystytettiin vuonna 1988.

Kahden Gloster Gamecock -koneen yhteenajon uhrien muistokivet sijaitsevat koneiden putoamispaikoilla valtatie 6:n molemmin puolin lentokentän koillispuolella.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Helikopterikilta perustettiin vuonna 1994. Se vaalii maanpuolustushenkeä ja helikopterijoukkojen perinteitä. Kilta toimii helikopteritehtävissä palvelleiden ja alasta kiinnostuneiden yhdysiteenä.

Kymenlaakson Ilmakilta perustettiin vuonna 1966. Ilmakilta vaalii ”Utin hengessä” Kymenlaakson ja erityisesti Utin ilmailun historiallisia perinteitä ja maanpuolustushenkeä.

Laskuvarjojääkärikilta perustettiin vuonna 1964. Kilta pitää yllä maanpuolustushenkeä ja toimii Laskuvarjojääkärikoulun ja killan jäsenistön keskeisenä yhdysiteenä sekä vaalii killan piiriin kuuluvien historiallista perinnettä ja yhteisiä muistoja. Laskuvarjojääkärikilta on maamme johtava jäätikkö- ja vuoristovaelluskoulutusta antava järjestö. Laskuvarjojääkärikiltaan kuuluu lukuisia maakunnallisia osastoja.

Erillinen Pataljoona 4:n perinneyhdistys perustettiin vuonna 1986. Yhdistys vaalii kaukopartiotehtävissä toimineen erikoisjoukon historiallisia perinteitä sekä kerää, taltioi ja julkaisee toimintaan liittyntä aineistoa.

KOMENTAJAT

1997–1999	Laukkanen, Matti	everstiluutnantti
1999–2001	Ala-Sankila, Jorma	everstiluutnantti
2001–2004	Kivinen Timo	eversti
2004–2008	Hulkko, Petri	eversti
2008–	Mattsson, Kim	eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Helikopterilentue 40 v. Helikopterilentueen juhla-julkaisu. Helikopterikilta ry, Utti 2000.

Laskuvarjojääkärikoulun kurssikirjat 1962–1996.

Pernaa, Veli: Karjalan Lennoston historia 1918–1980. Karjalan Lennoston Kilta, Vammala 1997.

Punabaretit. Laskuvarjojääkärikoulu 1962–1996. Toim. Hannu Ahokanto ym. Laskuvarjojääkärien Tuki ja Perinne ry sekä kirjoittajat, Hämeenlinna 2004.

Saressalo, Lassi – Vilkuna, Janne: Laskuvarjojääkärit – Laskuvarjojääkärikoulu (LjK) 1962–1992. Laskuvarjojääkärikilta ry, Hämeenlinna 1992.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Keihäänkärki. Utin Jääkäri-rykmentin henkilöstö- ja sidosryhmälehti, 2003–.

Sota-arkisto, Laskuvarjojääkärikoulun arkistomuodostaja vuoteen 1996.

Utin Jääkäri-rykmentin virka-arkisto 1997–2001.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa vuoden 2008 alusta Utin Jääkäri-rykmentti siirrettiin Pääesikunnan alaisuudesta Maavoimien komentajan alaiseksi joukko-osastoksi.

Viitteet

- Rykmentin helikopteritoiminnan kasvu, kalustomuutokset sekä kokoonpanomuutokset aiheuttivat tarvetta perinteiden ja tunnusten tarkistamiseen. Vuonna 2004 aloitettiin perinteiden ja tunnusten tarkistustyö. Puolustusvoimain komentaja vahvisti rykmentin uudet perinteet ja tunnukset 22.12.2005 päivätyssä esittelyssä.
- Utin lentotukikohta kehittyi ennen toista maailmansotaa Ilmavoimien keskeisimmäksi tukikohtaksi. Sotien aikana Utissa toimi useita hävittäjälentoyksiköitä. Utissa toimineet lennostot ovat olleet 3. Lennosto 1952–1957 ja sen seuraaja Karjalan Lennosto 1957–1965 sekä Kuljetuslentolaivue 1965–1996.
- Saressalo, Lassi – Vilkuna, Janne: Laskuvarjojääkärit – Laskuvarjojääkärikoulu (LjK) 1962–1992. Laskuvarjojääkärikilta ry, Hämeenlinna 1992, s. 16–17.
- Laskuvarjojääkärikoulu toimi itsenäisenä joukko-osastona aina vuoteen 1997 asti, jolloin se liitettiin osaksi Utin Jääkäri-rykmenttiä.
- Sotilaspoliisikoulu perustettiin vuonna 1963 Kaartin Pataljoonaa Helsinkiin, josta se siirrettiin vuonna 1984 Panssariprikaatiin Parolannummelle. Uttiin Sotilaspoliisikoulu siirtyi vuonna 1996.
- Puolustusvoimien helikopteritoiminta käynnistyi keväällä 1961, kun Poriin perustettiin ensimmäinen helikopteritukikohta. Vuonna 1962 helikopterit siirrettiin Porista Uttiin, missä ne ovat siitä asti toimineet. Helikopterilentue kuului vuosina 1962–1996 Ilmavoimiin. Vuoden 1997 alussa Helikopterilentue siirrettiin Ilmavoimista maavoimiin ja osaksi Utin Jääkäri-rykmenttiä.
- Kun Utin Jääkäri-rykmentti sai vuonna 2006 uuden joukko-osastolipun, entinen lippu siirtyi Erikoisjääkäripataljoonan perinnelipuksi.
- PE henk-os ak n:o 1250/2.9/D/I/22.12.2005, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- PE henk-os ak n:o 1250/2.9/D/I/22.12.2005, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- Kun Utin Jääkäri-rykmentille vahvistettiin uudet perinteet vuoden 2005 lopulla, siirtyi Laskuvarjoristi Erikoisjääkäripataljoonan perinneristiksi.
- PE henk-os ak n:o 1250/2.9/D/I/22.12.2005, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- Pääesikunta/koulutusosasto PAK A 01:02.20/25.11.60, laskuvarjohyppymerkki.
- PE henk-os ak n:o 1250/2.9/D/I/22.12.2005, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- Pääesikunnan käsky-lehti n:o 5/30.11.1965.
- Utin Jääkäri-rykmentin vuosipäivää vietettiin vuosina 1997–2005 Laskuvarjojääkärikoulun vuosipäivän mukaan 25. elokuuta. Vuosipäivä perustui ajankohtaan jolloin ensimmäinen varusmieskurssi vuonna 1961 hyppäsi kahdeksannen laskuvarjohyppynsä ja sai sen perusteella oikeuden hyppymerkkiin. Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Eero Elfvingen. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Porvoo 2006, s. 319.

MAAVOIMAT

MAAVOIMAT (MAAV)

Maavoimat on puolustusvoimien suurin puolustushaara. Se jakautuu aselajeihin, jotka ovat: jalkaväki, kenttätykistö, ilmatorjunta, pioneeri, viesti ja huolto. Aselajeihin verrattavaksi voidaan katsoa myös helikopteritoiminta. Aselajien toimintaa johdetaan Pääesikunnan maavoimaesikunnassa.

Puolustushaara on jaettu kolmeen maanpuolustusalueeseen, jotka ovat vastuussa puolustuksen suunnittelusta ja valmistelusta. Maanpuolustusalueet jakautuvat edelleen sotilaslääneihin, joiden tehtäviin kuuluvat muun muassa kutsuntojen järjestäminen ja sodan ajan joukkojen kokoaminen. Maanpuolustusalueiden komentajat toimivat suoraan puolustusvoimain komentajan alaisina. Valtaosa maavoimien joukko-osastoista toimii maanpuolustusalueiden alaisina.

MAAVOIMIEN TUNNUSPERINTEET

Valtionhoitaja vahvisti vuonna 1919 itsenäisen Suomen sotaväen joukko-osastolippujen heraldiset selitykset. Rykmentit ja erilliset pataljoonat, yhteensä 15 joukko-osastoa saivat tuolloin oikeuden suunnitella omat lippunsa. Samassa yhteydessä määrättiin lipun koko sekä lipputangon kärkikuvioksi kaiverrettu Suomen leijona tai vapaudenristi.

Yleisinä periaatteina lippujen suunnittelussa olivat maakunnallisten tunnuksien käyttö lipun keskuskuviona. Värimaailma mukaili ajan henkeä. Jääkärien vihreä tunnusväri valittiin jääkärijoukkojen lippujen pohjaväriksi ja niin edelleen. Ensimmäiset maavoimien joukko-osastoliput otettiin käyttöön maaliskuussa 1920.

Muiden perinteiden osalta maavoimien tunnukset ja kunniamarssit noudattavat historialtaan puolustusvoimien sekä kahden muun puolustushaaran mukaista linjaa. Maavoimilla ei ole yhteistä vuosipäivää, vaan joukko-osastot viettävät omia vuosipäiviä. Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

MAAVOIMIEN MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Sotamuseo

Sotamuseo on vuonna 1929 perustettu puolustusvoimien keskusmuseo ja valtakunnallinen sotahistoriallinen erikoismuseo Helsingissä.

ASELAJIMUSEOT

Jalkaväkimuseo

Jalkaväkimuseo toimii Mikkelissä ja on perustettu vuonna 1982. Museon laajat näyttelyt esittelevät jalkaväelle kuulunutta sotilasmateriaalia sekä perinteisiin liittyvää esineistöä.

Panssarimuseo

Parolassa toimiva Panssarimuseo on perustettu 1961 ja se esittelee näyttelyissään suomalaisten panssari- ja panssarintorjuntajoukkojen historiaa.

Suomen Tykistömuseo

Tykistömuseo on perustettu vuonna 1977 ja toimii Hämeenlinnassa. Museon näyttelytiloissa ja ulkoalueella esitellään suomalaisen tykistön historiaa 1400-luvulta tähän päivään asti.

Ilmatorjuntamuseo

Ilmatorjuntamuseo toimii Tuusulassa ja se on perustettu vuonna 1957. Museon tehtävänä on esitellä ilmatorjunnan historiaa Suomessa.

Pioneerimuseo

Pioneerimuseo on Suomen ensimmäinen aselajimuseo ja se aloitti toimintansa jo vuonna 1945. Pioneerimuseo avasi ovensa uudelleen vuonna 2007 Miehikkälässä. Museon tehtävänä on esitellä pioneerijoukkojen ja suojelutoiminnan historiaa Suomessa.

Viestimuseo

Viestimuseo on perustettu vuonna 1960 ja toimii Riihimäellä. Museo esittelee näyttelyissään monipuolisesti koko viestitoiminnan kenttää.

Mobilia

Mobilia on auto- ja tiealan valtakunnallinen erikoismuseo Kangasalla. Museo esittelee näyttelyohjelmansa mukaisesti myös puolustusvoimien auto- ja kuljetusjoukkojen historiaa.

Sotilaslääketieteen museo

Sotilaslääketieteen museo on vuonna 1983 perustettu museo, joka toimii Lahdessa. Sotilaslääketieteeseen keskittyvän museon näyttelyosastoilla esitellään puolustusvoimien sotilasterveydenhuoltoa esinein, valokuvin ja tilastoin.

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

MAAVOIMIEN KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Maavoimissa toimii useita maanpuolustuskiltoja ja perinneyhdistyksiä. Niiden toiminta on yleensä paikallisesti keskittynyt joukko-osastojen ja laitosten yhteyteen.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Jalkaväen vuosikirja. Jalkaväen Säätiön vuosikirjat 1957–.

Tykkimies. Suomen kenttätykistön säätiön vuosikirjat 1958–.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2008 organisaatiouudistuksessa Maavoimista tehtiin itsenäinen puolustushaara perustamalla Maavoimien Esikunta Mikkeliin.

Maavoimien uudelleenorganisoinnin myötä maavoimien komentaja on suoraan puolustusvoimain komentajan alainen ja vastaa puolustushaaransa valmiudesta, suorituskyvystä ja kehittämisestä sekä operaatioiden suunnittelusta ja toimeenpanosta.

Lakkautettujen maanpuolustusalueiden tilalle tuli uusina alueellisina organisaatioina neljä operatiivista sotilasläänää, kolme alueellista sotilasläänää ja 19 aluetoimistoa.

Operatiiviset sotilasläänit ovat Etelä-Suomen, Länsi-Suomen, Itä-Suomen sekä Pohjois-Suomen Sotilasläänit. Alueellisia sotilasläännejä ovat Pohjanmaan, Savo-Karjalan sekä Lapin Sotilasläänit.

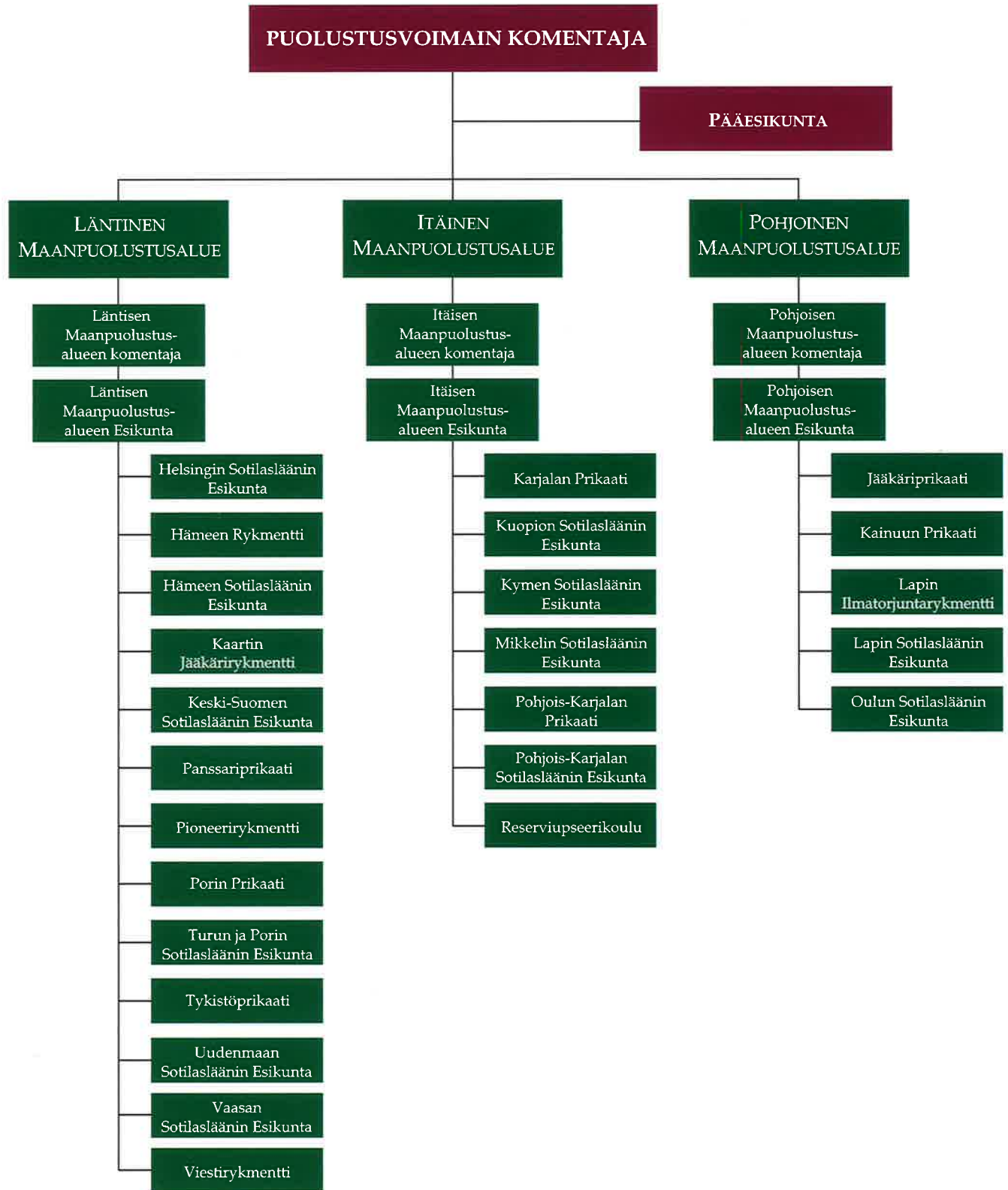
Aluetoimistoja ovat Helsingin, Itä-Uudenmaan, Uudenmaan, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Päijät-Hämeen, Satakunnan, Varsinais-Suomen, Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kymenlaakson, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Kainuun, Lapin, Pohjois-Pohjanmaan sekä Ylä-Lapin Aluetoimistot. Lisäksi Uudenmaan Aluetoimiston alaisena toimii Porvoon Palvelupiste, sekä Pohjanmaan Aluetoimiston alaisena Kauhavan Palvelupiste.

Alueelliset sotilasläänit ja aluetoimistot toteuttavat vanhoja sotilasläänien tehtäviä hoitaen kutsunnat ja paikallispuolustuksen suunnittelun. Sodan aikana alueelliset sotilasläänit ja aluetoimistot perustavat kukin yhden sotilasalueen esikunnan.

Maavoimien alueellista huoltoa ja materiaalitoimintoja varten perustettiin neljä uutta huoltorykmenttiä, jotka toimivat osana materiaalilaitosta. Niiden esikunnat toimivat operatiivisten sotilasläänien esikuntien yhteydessä. Huoltorykmenttiin kuuluu rauhan aikana esikunnan ohella varikko-osastoja, varastoja, korjaamoita ja muita huollon yksiköitä.

Puolustusvoimien sotilaallinen voima on rauhan aikana jaettu joukko-osastoihin, jotka ovat operatiivisten sotilasläänien, ilmavoimien tai merivoimien alaisia. Joukko-osastot ovat yleensä yli tuhannen hengen vahvuisia yhtymiä, ja niistä useimmat kouluttavat rauhan aikana varusmiehiä. Sodan aikana ne perustavat tärkeimmät sodan ajan joukot. Muut sodan ajan joukot perustaa sotilasläänit tai aluetoimisto.

MAAVOIMIEN KOKOONPANO VUONNA 2007

LÄNTINEN MAANPUOLUSTUSALUE (LMPA)

Läntinen Maanpuolustusalue on Pääesikunnan alainen itsenäisiin sotatoimiin kykenevä alueellinen yhtymä. Sen tehtävänä on vastata alueensa sotilaallisen maanpuolustuksen suunnittelusta, valmistelusta ja johtamisesta sekä puolustusvalmistelujen yhteensovittamisesta eri puolustushaarojen ja viranomaisten kanssa. Sen johto-organisaationa toimii Hämeenlinnassa sijaitseva Läntisen Maanpuolustusalueen Esikunta (LMPAE).

Maanpuolustusalueen komentajan alaisia sotilasläänejä ovat Helsingin Sotilaslääni, Hämeen Sotilaslääni, Keski-Suomen Sotilaslääni, Turun ja Porin Sotilaslääni, Uudenmaan Sotilaslääni, Vaasan Sotilaslääni ja joukko-osastoja Hämeen Rykmentti, Kaartin Jääkärirykmentti, Panssariprikaati, Pioneerirykmentti, Porin Prikaati, Tykistöprikaati ja Viestirykmentti.

Maanpuolustusalueen toiminnallisen historian voidaan katsoa perustuvan vuoden 1966 alueellisen sotilaslääniorganisaation perustamiseen. Tällöin Länsi-Suomen sotilaallisen maanpuolustuksen alueellinen vastuu jaettiin Etelä-Suomen, Lounais-Suomen ja Pohjanmaan Sotilaslääneille.¹ Edellä mainituista kolmesta ja osasta Sisä-Suomen Sotilaslääniä muodostettiin Läntinen Maanpuolustusalue 1.1.1993. Keski-Suomen Sotilaslääni siirrettiin sen organisaatioon 1.9.1997.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Läntinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirtyivät 1.1.2008 perustetuille Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen Sotilaslääneille.

Lisätiedot, katso LÄNTISEN MAANPUOLUSTUS-
ALUEEN ESIKUNTA.

KOMENTAJAT

Etelä-Suomen Sotilaslääni

1966–1969	Ilmola, Paavo	kenraaliluutnantti
1969–1976	Halmevaara, Kai	kenraaliluutnantti
1976–1981	Pajula, Jukka	kenraaliluutnantti
1981–1982	Valtanen, Jaakko	kenraaliluutnantti
1982–1988	Tuominen, Keijo	kenraaliluutnantti
1988–1992	Rannikko, Erkki	kenraaliluutnantti

Lounais-Suomen Sotilaslääni

1966–1971	Lindeman, Olof	kenraalimajuri
1971–1974	Lehti, Olavi	kenraalimajuri
1974–1981	Levo, Urpo	kenraaliluutnantti
1981–1986	Kotto, Lauri	kenraaliluutnantti
1986–1987	Stewen, Rolf	kenraaliluutnantti
1987–1992	Vesterinen, Veikko	kenraaliluutnantti
1992	Luostarinen, Heikki	eversti

Pohjanmaan Sotilaslääni

1966–1967	Nuolimaa, Eero	kenraalimajuri
1967–1968	Backström, Börje	kenraalimajuri
1968–1970	Kytölä, Toivo	kenraalimajuri
1970–1975	Krogerus, Holger	kenraalimajuri
1975–1977	Tuominen, Tauno	kenraalimajuri
1977–1980	Anttila, Henrik	kenraalimajuri
1980–1985	Vanninen, Erkki	kenraalimajuri
1985–1989	Jaakkola, Pertti	kenraalimajuri
1989–1992	Jokinen, Raimo	kenraalimajuri

Läntinen Maanpuolustusalue

1993–1998	Ranta, Ilkka	kenraaliluutnantti
1998–2001	Hautamäki, Jussi	kenraaliluutnantti
2001–2002	Rimpi, Kari	kenraaliluutnantti
2003–2006	Kylä-Harakka, Ilkka	kenraaliluutnantti
2006–2007	Aspara, Ilkka	kenraalimajuri
2007	Siiki, Kari	kenraalimajuri

Viitteet

¹ Saressalo, Jussi: Maavoimien rauhanajan joukko-osastojen perustamiset, siirrot ja lakkauttamiset itsenäisyytemme aikana. Sotakorkeakoulu, Helsinki 1981, s. 79 ja 88–89. Suomen puolustusvoimat 1944–1974: Puolustusvoimien rauhanajan historia, osa 2, toim. Veli-Matti Syrjö ym. Porvoo 2006, s. 462–465.

LÄNTISEN MAANPUOLUSTUS- ALUEEN ESIKUNTA (LMPAE)

Läntisen Maanpuolustusalueen Esikunta on Hämeenlinnassa sijaitseva Pääesikunnan alainen johdtoporras. Sotilaskäskyasioissa esikunta toimii maanpuolustusalueen komentajan johtoesikuntana. Esikunnan tehtävänä on koordinoida ja ohjata maanpuolustusalueen toimintaa sekä sen henkilöstön ja määrärahojen käyttöä.

Esikunta vaalii Etelä-Suomen Sotilasläänin Esikunnan ja sen edeltäjien perinteitä.

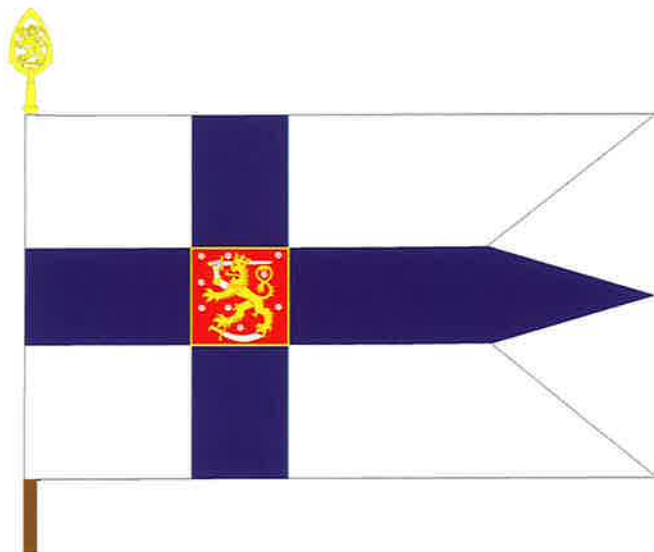
Maanpuolustusalueen Esikunnan perinnehistorian voidaan katsoa ulottuvan vuosina 1918–1944 toimineisiin divisioona-, prikaati- ja sotilasläänijohdotoisiin esikuntiin. Jatkosodan jälkeen rauhan ajan organisaatioon siirryttäessä perustettiin 5.12.1944 Kevyen Prikaatin Esikunta, jonka nimi muutettiin Panssariprikaatin Esikunnaksi 1.12.1952. Alueellisen uudelleenorganisoinnin yhteydessä 1.7.1966 siitä muodostettiin Etelä-Suomen Sotilasläänin Esikunta ja maanpuolustusalueen jälkeen 1.1.1993 Läntisen Maanpuolustusalueen Esikunta.

SIJAINNIPAIKAT

Kevyen Prikaatin Esikunta	1944–1952	Hämeenlinna
Panssariprikaatin Esikunta	1952–1966	Hämeenlinna
Etelä-Suomen Sotilasläänin Esikunta	1966–1992	Hämeenlinna
Läntisen Maanpuolustusalueen Esikunta	1993–2007	Hämeenlinna

JOUKKO- OSASTO- TUNNUS

Esikunnan joukko-osastotunnuksessa ovat ristikkäiset miekat, joiden päällä heraldinen ruusu ja alapuolella L-kirjain.

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.¹

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa (ilman merkkitaitoa)

Säveltäjä: tuntematon
Sanat: Zacharias Topelius
Sovitus: Arvo Kuikka
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.²
CD: Marssi nro 2.

Lisätiedot, katso PÄÄESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Esikunnan vuosipäivää vietetään 4. kesäkuuta. Vuosipäivä perustuu C. G. E. Mannerheimin syntymäpäivään 4.6.1867.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskilltoja tai perinneyhdistyksiä.

VUODEN 2008 RAKENNE-MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Läntisen Maanpuolustusalueen Esikunta lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirtyivät 1.1.2008 Hämeenlinnaan perustetulle Länsi-Suomen Sotilasläänin Esikunnalle ja Helsinkiin perustetulle Etelä-Suomen Sotilasläänin Esikunnalle. Länsi-Suomen Sotilasläänin Esikunta vaalii Läntisen Maanpuolustusalueen Esikunnan sekä vuosina 1966–1992 toimineen Etelä-Suomen Sotilasläänin Esikunnan ja sen edeltäjien perinteitä.

ESIKUNTAPÄÄLLIKÖT

Kevyen Prikaatin Esikunta

1944–1945	Palmgren, Carl-Gustaf	everstiluutnantti
1945–1946	Teno, Yrjö	everstiluutnantti
1946–1947	Parviainen, Kaarlo	majuri
1947–1948	Nuolimaa, Eero	everstiluutnantti
1948–1952	Pietarinen, Aarne	everstiluutnantti
1952	Parviainen, Kaarlo	everstiluutnantti

Panssariprikaatin Esikunta

1952–1953	Parviainen, Kaarlo	everstiluutnantti
1953–1956	Kopra, Tauno	everstiluutnantti
1956–1958	Somerkari, Ville-Poju	everstiluutnantti
1958–1962	Pelttari, Pentti	everstiluutnantti
1962–1964	Rajatoro, Yrjö	everstiluutnantti
1964	Leppälä, Wilhelm	everstiluutnantti
1964–1966	Frick, Martti	everstiluutnantti

Etelä-Suomen Sotilasläänin

1966	Riuttala, Niilo	eversti
1966–1970	Salmela, Väinö	eversti
1970–1971	Tikka, Olli	everstiluutnantti
1971–1974	Saressalo, Leo	eversti
1974–1975	Valtanen, Jaakko	eversti
1975–1977	Pohjola, Urho	eversti
1978–1980	Airola, Aimo	eversti
1981–1984	Vehmas, Leo	eversti
1984–1988	Envall, Pertti	eversti
1988–1990	Sihvo, Sami	eversti
1990–1992	Aatolainen, Jaakko	eversti

Läntinen Maanpuolustusalue

1993–1994	Heiskanen, Olli	eversti
1994–1996	Partanen, Tapio	eversti
1996–1998	Yläanne, Tauno	eversti
1998–1999	Kylä-Harakka, Ilkka	prikaatikenraali
2000–2002	Airio, Pentti	prikaatikenraali
2003–2005	Aspara, Ilkka	prikaatikenraali
2005–2007	Liikola, Juha-Pekka	prikaatikenraali

Viitteet

- 1 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 2 PE:n ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.

HELSINGIN SOTILASLÄÄNI (HELSSL)

Helsingin Sotilaslääni on yksi Läntisen Maanpuolustusalueen sotilaslääneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuolustuksesta, viranomaisyhteistoiminnasta ja asevelvollisuusasioista sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Helsingissä sijaitseva Helsingin Sotilasläänin Esikunta (HELSSLE).

Esikunta vaalii alueellaan toimineiden kutsunta-, suojeluskunta- ja sotilaspiirien perinteitä.

Sotilasläänin toiminnan voidaan katsoa alkaneen Uudenmaan läänin kutsuntapiirijaosta 18.2.1919, jolloin lääni jaettiin neljään kutsuntapiiriin. Sen ensimmäisestä kutsuntapiiristä muodostettiin 1923 Helsingin kutsuntapiiri ja se muutettiin Helsingin Sotilaspiiriksi 13.12.1932. Vuosina 1939–1944 se oli yhteistoiminnassa Helsingin ja Etelä-Uudenmaan Suojeluskuntapiirien kanssa. Suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi 4.12.1944 alkaen Helsingin ja Porvoon Sotilaspiireinä. Helsingin Sotilaspiiristä muodostettiin 1.1.1993 Helsingin Sotilaslääni.¹

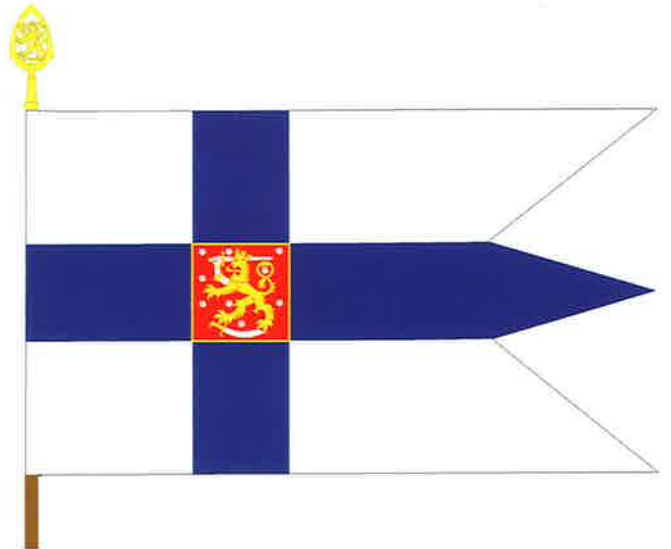
SIJAINNIPAIKAT

Uudenmaan läänin I kutsuntapiiri	1919–1923	Helsinki
Helsingin kutsuntapiiri	1923–1932	Helsinki
Helsingin Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Helsinki
Helsingin Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Helsinki
Helsingin Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Helsinki

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Läntisen Maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso LÄNTINEN MAANPUOLUSTUSALUE.

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.²

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Asemies

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.

CD: Marssi nro 3.

Marssin on säveltänyt puolustusvoimien ylikapellimestarina vuosina 1951–1964 palvelut Martti Parantainen. Vuonna 1976 toiminut kunniamarssitoimikunta totesi Asemies-marssin musiikillisen rakenteensa puolesta käyttökelpoiseksi kunniamarssiksi sotilaspiirejä varten, joissa marssin yleisimmät käyttökohteet ovat muun muassa kutsuntatilaisuuudet ja sotilaspiirien vuosipäivättilaisuudet. Lisäksi toimikunta totesi, että jo nimensä puolesta marssi on sovelias aluejärjestön kunniamarssiksi.³ Toimikunnan esityksestä tasavallan presi-

dentti vahvasti marssin 24.2.1978 sotilaspiirien yhteiseksi kunniamarssiksi.⁴ Vuoden 1993 alusta voimaan astuneessa organisaatiouudistuksessa tasavallan presidentti vahvasti 30.11.1992 Asemiesmarssin sotilasläänien esikuntien yhteiseksi kunniamarssiksi.⁵

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.⁶

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskilltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Manninen, Ohto: Helsingin Sotilaspiiri 1932–1992. Historiikki. Helsingin Sotilaspiiri, Jyväskylä 1993.

Roudasmaa, Stig: Helsingin suojeluskuntapiirin historia 1918–1944. Helsingin Suojeluskunta ja Lotta Svärd -piirien perinnekilta ry:n historiatoimikunta, Jyväskylä 1997.

PÄÄLLIKÖT JA KOMENTAJAT

Helsingin Sotilaspiiri

1932–1935	Sundwall, Herman	everstiluutnantti
1935–1939	Voss, Erik	everstiluutnantti
1944–1945	Ekholm, Per	eversti
1945	Bahne, Bertel	everstiluutnantti
1945–1947	Somerto, Kaarlo	eversti
1947–1950	Wiberg, Runo	eversti
1950–1955	Ehrnrooth, Gustav	eversti
1955–1963	Luukko, Toivo	eversti
1963–1964	Kytölä, Toivo	eversti
1964–1970	Jarkka, Jarl	eversti
1970–1973	Sävy, Erkki	eversti
1973–1978	Wuorenheimo, Ossian	eversti
1978–1980	Kaira, Erkki	kenraalimajuri
1980–1990	Rekola, Olli	kenraalimajuri
1990–1992	Sihvo, Sami	kenraalimajuri

Helsingin Sotilaslääni

1993–1996	Jokinen, Raimo	kenraalimajuri
1996–1998	Muromaa, Karl-Gustav	kenraalimajuri
1998–2003	Vartiainen, Ahti	kenraalimajuri
2003–2006	Laukka, Jan	kenraalimajuri
2006–2007	Oksanen, Jaakko	kenraalimajuri

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Läntinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirtyivät 1.1.2008 perustetuille Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen sotilaslääneille. Tässä yhteydessä Helsingin Sotilasläänin Esikunta lakkautettiin ja osa sen tehtävistä siirrettiin 1.1.2008 perustetulle Etelä-Suomen Sotilasläänin Esikunnalle ja osa Kaartin Jääkärirykmentille.⁷

Viitteet

- 1 Manninen, Ohto: Helsingin Sotilaspiiri 1932–1992. Historiikki. Helsingin Sotilaspiiri, Jyväskylä 1993, s. 8–19.
- 2 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 3 Kuikka, Arvo: Kunniamarssimme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.

- 4 PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.
- 5 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 6 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 7 Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

HÄMEEN SOTILASLÄÄNI (HÄMSL)

Hämeen Sotilaslääni on yksi Läntisen Maanpuolustusalueen sotilaslääneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuolustuksesta, viranomaisyhteistoiminnasta ja asevelvollisuusasioista sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Hämeenlinnassa sijaitseva Hämeen Sotilasläänin Esikunta (HÄMSLE). Esikunta vaalii alueellaan toimineiden kutsunta-, suojeluskunta- ja sotilaspiirien perinteitä.

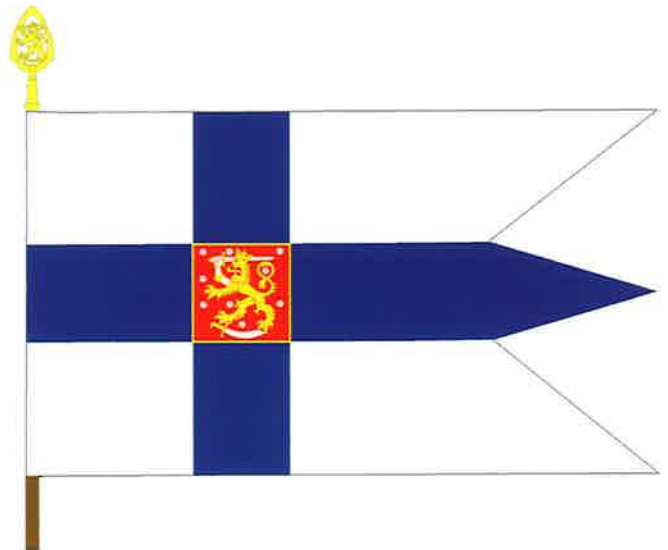
Sotilasläänin toiminnan voidaan katsoa alkaneen Hämeen läänin kutsuntapiirijaosta 18.2.1919, jolloin lääni jaettiin kahteen kutsuntapiiriin. Niistä muodostettiin Hämeen kutsuntapiiri ja Etelä-Savon kutsuntapiiri 1.6.1923. Hämeen kutsuntapiiristä muodostettiin 13.12.1932 Tampereen Itäinen Sotilaspiiri ja Hämeenlinnan Sotilaspiiri.

Hämeenlinnan Sotilaspiiri oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Etelä-Hämeen, Lounais-Hämeen ja Kanta-Hämeen Suojeluskuntapiirien kanssa, ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi 4.12.1944 jälleen Hämeenlinnan Sotilaspiirinä.¹

Tampereen Itäinen Sotilaspiiri yhdistettiin Tampereen Läntisen Sotilaspiirin kanssa Tampereen Sotilaspiiriksi 12.3.1937. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Pohjois-Hämeen ja Pirkka-Hämeen Suojeluskuntapiirien kanssa, ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi 4.12.1944 jälleen Tampereen Sotilaspiirinä. Se jaettiin Tampereen Itäiseksi ja Läntiseksi Sotilaspiiriksi 1.6.1951 ja ne yhdistettiin 1.1.1985 uudelleen Tampereen Sotilaspiiriksi.

Etelä-Savon kutsuntapiiristä muodostettiin 13.12.1932 Lahden Sotilaspiiri. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Lahden Suojeluskuntapiirin kanssa, ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi 4.12.1944 jälleen Lahden Sotilaspiirinä.²

Hämeenlinnan Sotilaspiiri yhdistettiin Lahden Sotilaspiirin ja Tampereen Sotilaspiirin kanssa 1.1.1993 Hämeen Sotilaslääniksi.

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.³

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Läntisen Maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso LÄNTINEN MAANPUOLUSTUSALUE.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

SIJAINNITPAIKAT

Hämeen läänin I kutsuntapiiri	1919–1923	Hämeenlinna
Hämeen kutsuntapiiri	1923–1932	Hämeenlinna
Hämeenlinnan Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Hämeenlinna
Hämeenlinnan Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Hämeenlinna
Hämeen läänin II kutsuntapiiri	1919–1923	Tampere
Hämeen kutsuntapiiri	1923–1932	Hämeenlinna
Tampereen Itäisen Sotilaspiirin Esikunta	1932–1937	Tampere
Tampereen Sotilaspiirin Esikunta	1937–1939	Tampere
Tampereen Sotilaspiirin Esikunta	1944–1951	Tampere
Tampereen Itäisen Sotilaspiirin Esikunta	1951–1984	Tampere
Tampereen Sotilaspiirin Esikunta	1985–1992	Tampere
Hämeen läänin I kutsuntapiiri	1919–1923	Hämeenlinna
Etelä-Savon kutsuntapiiri	1923–1932	Mikkeli
Lahden Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Lahti
Lahden Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Lahti
Hämeen Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Hämeenlinna

KUNNIAMARSSI

Asemies

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.
CD: Marssi nro 3.

Lisätiedot, katso HELSINGIN SOTILASLÄÄNIN
ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.⁴

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Lyly, Pentti: Hämeenlinnan sotilaspiiri 1932–1982. Sotilaspiiri 50 vuotta maakunnan hyväksi. Hämeenlinnan Sotilaspiirin Esikunta, Hämeenlinna 1982.

Pura, Juhani: Jos miestä missä tarvitaan... Pöimintoja ja puheenvuoroja Hämeenlinnan Sotilaspiirin 60-vuotistapaalelta. Hämeenlinnan Sotilaspiiri, Hämeenlinna 2007.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Läntinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirtyivät 1.1.2008 perustetuille Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen sotilaslääneille. Tässä yhteydessä Hämeen Sotilasläänin Esikunta lakkautettiin ja osa sen tehtävistä siirrettiin Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen ja Pirkanmaan aluetoimistoille.⁵

PÄÄLLIKÖT JA KOMENTAJAT

Hämeenlinnan Sotilaspiiri

1932–1933	Nordenswan, Otto	majuri
1933–1938	Fagernäs, Uno	everstiluutnantti
1939	Gulin, Lauri	everstiluutnantti
1944–1946	Tuompo, Yrjö	eversti
1946–1947	Savonen, Väinö	everstiluutnantti
1947–1955	Kunnas, Ilmari	everstiluutnantti
1955–1963	Könönen, Lauri	eversti
1963–1964	Karttunen, Hannes	eversti
1964–1965	Sirama, Mauno	everstiluutnantti
1965–1969	Virtanen, Heikki	everstiluutnantti
1969–1971	Kaskeala, Pauli	everstiluutnantti
1971	Tokkola, Yrjö	everstiluutnantti
1972–1983	Lyly, Pentti	everstiluutnantti
1983–1991	Savonjousi, Matti	everstiluutnantti
1991–1992	Väisänen, Reino	everstiluutnantti

Tampereen Sotilaspiiri

1932–1933	Äimä, Carl	eversti
1933–1939	Rautiainen, Heikki	everstiluutnantti
1939	Martti, Otto	everstiluutnantti
1939	Nordström, Ensio	majuri
1944–1947	Haanterä, Lauri	eversti
1947–1954	Saure, Heikki	eversti
1954–1956	Inkinen, Reino	eversti
1956	Virtanen, Lauri	eversti
1956–1961	Kuistio, Heikki	eversti
1961–1968	Larri, Veikko	eversti
1968–1972	Karttunen, Hannes	eversti

1972–1975	Muttonen, Jouko	eversti
1975–1977	Räsänen, Arvo	eversti
1978–1981	Rautsuo, Pentti	eversti
1981–1982	Pohjanpalo, Hannu	eversti
1982–1985	Merjola, Timo	eversti
1985–1986	Markkula, Kalevi	eversti
1986–1991	Ylätupa, Pertti	eversti
1991–1992	Heiskanen, Olli	eversti

Lahden Sotilaspiiri

1932–1933	Sourander, Yrjö	majuri
1933–1939	Berg, Rafael	everstiluutnantti
1939	Grünn, Karl-Vilhelm	everstiluutnantti
1944–1946	Haaki, Toivo	eversti
1946	Swendelin, Torsten	everstiluutnantti
1946–1952	Oksanen, Lahja	everstiluutnantti
1952–1955	Korttila, Veikko	everstiluutnantti
1955–1956	Kytölä, Toivo	everstiluutnantti
1956–1958	Koskenmies, Matti	everstiluutnantti
1958–1958	Jarkka, Jarl	everstiluutnantti
1959–1962	Tehola, Yrjö	everstiluutnantti
1962–1964	Korpinen, Johannes	everstiluutnantti
1964–1977	Savola, Erkki	everstiluutnantti
1977–1985	Simola, Veikko	everstiluutnantti
1985–1988	Kippo, Jaakko	everstiluutnantti
1988–1992	Kotilainen, Leo	everstiluutnantti
1992	Lehtinen, Juhani	everstiluutnantti

Hämeen Sotilaslääni

1993–1996	Aatolainen, Jaakko	kenraalimajuri
1996–2001	Numminen, Antti	prikaatikenraali
2002–2004	Siljander, Kari	eversti
2005–2007	Parkatti, Veli-Pekka	eversti

Viitteet

- 1 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Hämeenlinnan Sotilaspiiri ja Hämeenlinnan Sotilaspiirin Esikunta, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 2 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Lahden Sotilaspiirin Esikunta, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 3 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 4 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 5 Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

KESKI-SUOMEN SOTILASLÄÄNI (KESSEL)

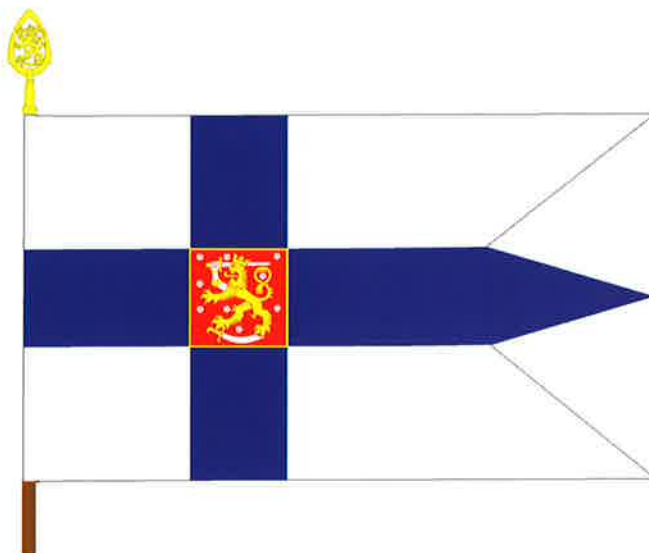
Keski-Suomen Sotilasläänin on yksi Läntisen Maanpuolustusalueen sotilasläänneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuoluksesta, viranomaisyhteistoiminnasta ja asevelvollisuusasioista sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Jyväskylässä sijaitseva Keski-Suomen Sotilasläänin Esikunta (KESSEL). Esikunta vaalii alueellaan toimineiden kutsunta-, suojeluskunta- ja sotilaspiirien perinteitä sekä Sisä-Suomen Sotilasläänin perinteitä.

Sotilasläänin toiminnan voidaan katsoa alkaneen 1.6.1923 perustetusta Suupohjan kutsuntapiiristä. Osa siitä liitettiin 1.3.1932 Etelä-Savon kutsuntapiiriin osan muodostaessa 13.12.1932 Jyväskylän Sotilaspiirin. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Jyväskylän Suojeluskuntapiirin kanssa, ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi jälleen Jyväskylän Sotilaspiirinä 4.12.1944 alkaen.¹ Siihen liitettiin 1.1.1985 Suolahden Sotilaspiiri. Sisä-Suomen Sotilaslääninistä², ja Jyväskylän Sotilaspiiristä muodostettiin 1.1.1993 Keski-Suomen Sotilasläänin.

Se siirrettiin organisaatiouudistuksessa 1.9.1997 Itäisen Maanpuolustusalueen alaisuudesta Läntisen Maanpuolustusalueen alaisuuteen.

SIJAINNAT

Suupohjan kutsuntapiiri	1923–1932	Seinäjoki
Etelä-Savon kutsuntapiiri	1923–1932	Mikkeli
Jyväskylän Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Jyväskylä
Jyväskylän Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Jyväskylä
Keski-Suomen Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Jyväskylä

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.³

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Läntisen maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso LÄNTISEN MAANPUOLUSTUSALUE.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Asemies

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.
CD: Marssi nro 3.

Lisätiedot, katso HELSINGIN SOTILASLÄÄNIN
ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.⁴

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskilltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Pellikka, Ari – Sorko, Kimmo: Keski-Suomen sotilaspiirit. Jyväskylän sotilaspiiri 1932–1991, Suolahden sotilaspiiri 1940–1984. Jyväskylän Sotilaspiirin Esikunnan Perinneyhdistys ry, Jyväskylä 1992, s. 40 ja 72.

2 Sisä-Suomen Sotilaslääni toimi Keski-Suomen Sotilasläänin nimisenä 1932–1940, Pohjois-Hämeen Sotilaslääninä 1940–1944, Keski-Suomen Sotilaslääninä 1944–1951, Hämeen Sotilaslääninä 1951–1953, Kymen Sotilaslääninä 1953–1965 ja Sisä-Suomen Sotilaslääninä 1966–1992.

PÄÄLLIKÖT JA KOMENTAJAT

Jyväskylän Sotilaspiiri

1932–1933	Wilkama, Oskar	eversti
1933–1937	Simolin, Elias-Viktor	everstiluutnantti
1937–1939	Sarparanta, Toivo	everstiluutnantti
1939	Hämäläinen, Matti	everstiluutnantti
1944–1945	Vartiovaara, Teuvo	eversti
1945–1946	Aarnio, Matti	eversti
1946–1947	Herranen, Usko	everstiluutnantti
1947–1950	Riitesuo, Kaarle	everstiluutnantti
1950–1953	Kukkonen, Erkki	everstiluutnantti
1953–1958	Herranen, Usko	everstiluutnantti
1958–1961	Rekola, Pentti	everstiluutnantti
1961–1965	Wäänänen, Niilo	everstiluutnantti
1965–1970	Pulkkanen, Jouko	everstiluutnantti
1970–1975	Kosonen, Pentti	everstiluutnantti
1975–1980	Koskimaa, Kai	everstiluutnantti
1980–1986	Seppänen, Pertti	eversti
1986–1992	Virtapohja, Harri	eversti

Keski-Suomen Sotilaslääni

1993–1996	Virtapohja, Harri	eversti
1996–1999	Savolainen, Kari Ilmari	prikaatikenraali
1999–2002	Kiiskinen Osmo	eversti
2002–2006	Lehtonen, Timo	eversti
2007	Heikkinen, Otso	everstiluutnantti

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Läntinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirrettiin 1.1.2008 perustetuille Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen sotilaslääneille. Tässä yhteydessä Keski-Suomen Sotilasläänin Esikunta lakkautettiin ja osa sen tehtävistä siirrettiin Länsi-Suomen Sotilasläänin alaisuudessa toimivalle Keski-Suomen Aluetoimistolle.⁵

Viitteet

1 Pellikka, Ari – Sorko, Kimmo: Keski-Suomen sotilaspiirit. Jyväskylän sotilaspiiri 1932–1991, Suolahden sotilaspiiri 1940–1984. Jyväskylän Sotilaspiirin Esikunnan Perinneyhdistys ry, Jyväskylä 1992, s. 40 ja 72.

3 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

4 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.

5 Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

TURUN JA PORIN SOTILASLÄÄNI (TUR JA PORSL)

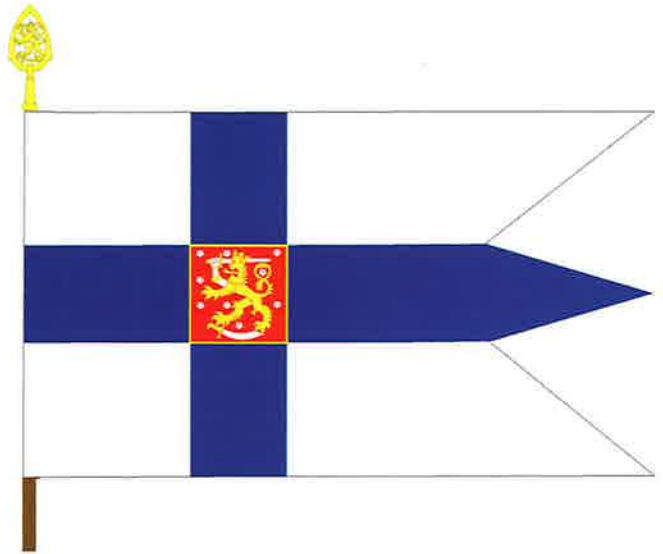
Turun ja Porin Sotilaslääni on yksi Läntisen Maanpuolustusalueen sotilaslääneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuoluksesta, viranomaisyhteistoiminnasta ja asevelvollisuusasioista sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Turussa sijaitseva Turun ja Porin Sotilasläänin Esikunta (TUR JA PORSLE). Esikunta vaalii alueellaan toimineiden kutsunta-, suojeluskunta- ja sotilaspiirien sekä Lounais-Suomen Sotilasläänin perinteitä.

Sotilasläänin toiminnan voidaan katsoa alkaneen 18.2.1919 Turun ja Porin läänin kutsuntapiirijaosta, jolloin lääni jaettiin neljään kutsuntapiiriin.

Turun ja Porin läänin ensimmäisestä ja toisesta kutsuntapiiristä muodostettiin 1.6.1923 Turunmaan kutsuntapiiri. Se jaettiin 13.12.1932 Turun Pohjoiseen Sotilaspiiriin ja Turun Eteläiseen Sotilaspiiriin. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa lukuisien Suojeluskuntapiirien kanssa,¹ ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi 4.12.1944 Turun Sotilaspiirinä. Siitä muodostettiin 1.6.1951 Turun Eteläinen Sotilaspiiri.² Se yhdistettiin Turun Pohjoisen Sotilaspiiriin³ ja Rauhan Sotilaspiirin osien kanssa 1.1.1971 Turun Sotilaspiiriksi.⁴

Turun ja Porin läänin kolmannesta ja neljännestä kutsuntapiiristä muodostettiin 1.6.1923 Satakunnan kutsuntapiiri. Siitä muodostettiin 13.12.1932 Kokemäen ja Haapamäen sotilaspiirit, ja vuonna 1935 Kokemäen Sotilaspiirin nimeksi muutettiin Porin Sotilaspiiri. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Porin Suojeluskuntapiirin kanssa, ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi 4.12.1944 alkaen jälleen Porin Sotilaspiirinä. Nimi muutettiin Satakunnan Sotilaspiiriksi 1.1.1971.⁵

Turun ja Porin Sotilaslääni muodostettiin 1.1.1993 yhdistämällä Lounais-Suomen Sotilaslääni⁶, Satakunnan Sotilaspiiri ja Turun Sotilaspiiri.

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁷

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Läntisen Maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso LÄNTINEN MAANPUOLUSTUSALUE.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

SIJAINNITPAIKAT

Turun ja Porin läänin I ja II kutsuntapiiri	1919–1923	Turku
Turunmaan kutsuntapiiri	1923–1932	Turku
Turun Eteläisen Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Turku
Turun Sotilaspiirin Esikunta	1944–1951	Turku
Turun Eteläisen Sotilaspiirin Esikunta	1951–1970	Turku
Turun Sotilaspiirin Esikunta	1971–1992	Turku
Turun ja Porin läänin III ja IV kutsuntapiiri	1919–1923	Pori ja Ikaalinen
Satakunnan kutsuntapiiri	1923–1932	Pori
Kokemäen Sotilaspiirin Esikunta	1932–1935	Pori
Porin Sotilaspiirin Esikunta	1935–1939	Pori
Porin Sotilaspiirin Esikunta	1944–1970	Pori
Satakunnan Sotilaspiirin Esikunta	1971–1992	Pori
Turun ja Porin Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Turku

KUNNIAMARSSI

Asemies

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.
CD: Marssi nro 3.

Lisätiedot, katso HELSINGIN SOTILASLÄÄNIN
ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.⁸

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

PÄÄLLIKÖT JA KOMENTAJAT

Kokemäen Sotilaspiiri

1932–1933	Wickstrand, Frans	everstiluutnantti
1933–1935	Niemeläinen, Kaino	everstiluutnantti

Porin Sotilaspiiri

1935–1938	Niemeläinen, Kaino	everstiluutnantti
1938–1939	Pirilä, Aappo	everstiluutnantti
1944–1945	Virkki, Eino	everstiluutnantti
1946	von Essen, Hans	eversti
1946–1948	Tikka, Yrjö	eversti
1948–1951	Müller, Eino	everstiluutnantti
1951–1955	Hassinen, Veikko	everstiluutnantti
1955–1960	Käkönen, Uljas	eversti
1960–1963	Brandt, Aijol	eversti
1963–1965	Hirva, Eino	eversti
1965–1968	Aumo, Rudolf	eversti
1968–1970	Koskenpalo, Uolevi	eversti

Satakunnan Sotilaspiiri

1971–1973	Koskenpalo, Uolevi	eversti
1973–1975	Hyvärinen, Martti	eversti
1975–1977	Airola, Aimo	eversti
1978–1986	Aspinjaakko, Olavi	eversti
1986–1992	Ahtikoski, Seppo	eversti

Turun Eteläinen Sotilaspiiri

1932–1933	Nikander, Oskar	majuri
1933–1938	Ruotsalo, Lauri	majuri
1938–1939	Oksanen, Lahja	majuri

Turun Sotilaspiiri

1944–1947	Ekman, Torvald	eversti
1947–1951	Laaksonen, Sulo	eversti

Turun Eteläinen Sotilaspiiri

1951–1952	Laaksonen, Sulo	eversti
1953–1955	Mäki, Anton	eversti
1955–1961	Kraemer, Holger	eversti
1962–1971	Rauhaniemi, Veikko	eversti

Turun Sotilaspiiri

1971	Rauhaniemi, Veikko	eversti
1971–1977	Kaskeala, Pauli	eversti
1978–1983	Laamanen, Pentti	eversti
1983–1987	Aitero, Pekka	eversti
1987–1990	Keskitalo, Martti	eversti
1990–1992	Simola, Olavi	eversti

Turun ja Porin Sotilasläänin

1993–1997	Särkiö, Hannu	kenraalimajuri
1997–1998	Kaskeala, Juhani	lippueamiraali
1998	Hurme, Risto	eversti
1998–2002	Wennström, Finn-Göran	prikaatikenraali
2002–2006	Österlund, Bo	lippueamiraali
2006–2007	Heinonen, Turkka	eversti

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Aitamäki, Aaro: Turun seutu ja sotaväki. Piirteitä alueen varuskunnallisesta kehityksestä ja sotilaselämästä. Lounais-Suomen Sotilasläänin Esikunta, Turku 1991.

Satakunnan Sotilaspiirin Esikunta 20 vuotta. Toim. Antti Pekola. Satakunnan Sotilaspiirin Esikunta, Pori 1991.

Vappula, Kari: Lounais-Suomen Sotilasläänin Esikunta 1944–1984. Esikunta sodan jälkeen ja nykypäivänä. Turun kaupunki, Turku 1984.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Läntinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirrettiin 1.1.2008 perustetuille Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen sotilaslääneille. Tässä yhteydessä Turun ja Porin Sotilasläänin Esikunta lakkautettiin ja osa sen tehtävistä siirrettiin Varsinais-Suomen ja Satakunnan alue toimistoille.⁹

Viitteet

- 1 Yhteistoimintaa oli mm. Varsinais-Suomen, Turunmaan ja Raaseporin Suojeluskuntapiirin kanssa.
- 2 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Turun Eteläinen Sotilaspiiri, Turun Pohjoinen Sotilaspiiri, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 3 Turun Pohjoinen Sotilaspiiri toimi Turun ja Porin läänin 1. ja 2. kutsuntapiirinä 18.2.1919–31.5.1923, Turunmaan kutsuntapiirinä 1.6.1923–12.12.1932, Turun Pohjoisena Sotilaspiirinä 13.12.1932 lokakuulle 1939, Varsinais-Suomen Suojeluskuntapiirinä lokakuusta 1939 vuoteen 1944 ja Salon Sotilaspiirinä 1944–1951. Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Turun Pohjoinen Sotilaspiiri, Kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 4 Vappula, Kari: Lounais-Suomen Sotilasläänin Esikunta 1944–1984. Esikunta sodan jälkeen ja nykypäivänä. Turun kaupunki, Turku 1984, s. 58.
- 5 Satakunnan Sotilaspiirin Esikunta 20 vuotta. Toim. Antti Pekola. Satakunnan Sotilaspiirin Esikunta, Pori 1991, s. 5–9 ja liite 2.
- 6 2. Divisioonan Esikunta ja Turun Sotilasläänin Esikunta lakkautettiin ja tilalle perustettiin Lounais-Suomen Sotilasläänin Esikunta 1966.
- 7 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 8 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 9 Alue toimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

UUDENMAAN SOTILASLÄÄNI (UUDSL)

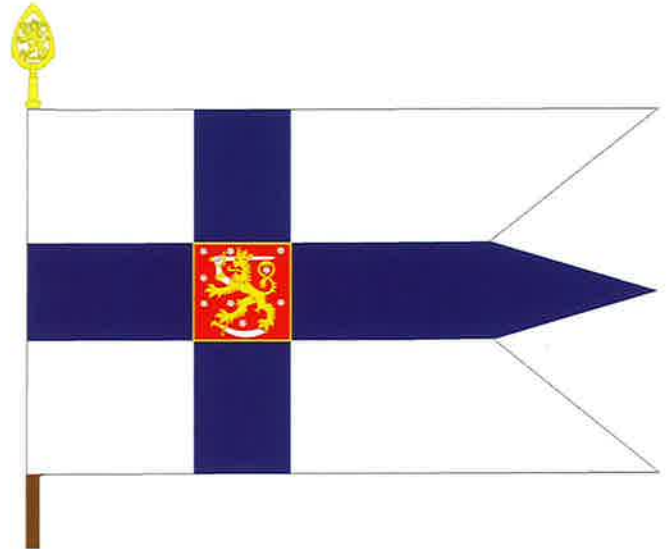
Uudenmaan Sotilaslääni on yksi Läntisen Maanpuolustusalueen sotilaslääneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuolustuksesta, viranomaisyhteistoiminnasta ja asevelvollisuusasioista sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Lohjalla sijaitseva Uudenmaan Sotilasläänin Esikunta (UUDSLE). Esikunta vaalii vastuualueellaan toimineiden kutsunta-, suojeluskunta- ja sotilaspiirien perinteitä.

Sotilasläänin toiminnan voidaan katsoa alkaneen Uudenmaan läänin kutsuntapiirijaosta 18.2.1919, jolloin lääni jaettiin kolmeen kutsuntapiiriin.

Uudenmaan läänin toinen ja kolmas kutsuntapiiri yhdistettiin 1.6.1923 Uudenmaan kutsuntapiiriksi. Siitä muodostettiin Tuusulan Sotilaspiiri 13.12.1932. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Pohjois-Uudenmaan ja Tuusulan Suojeluskuntapiirien kanssa, ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi 4.12.1944 jälleen Tuusulan Sotilaspiirinä. Nimi muutettiin 1.6.1951 Pohjois-Uudenmaan Sotilaspiiriksi ja vuonna 1969 Itä-Uudenmaan Sotilaspiiriksi.

Uudenmaan läänin ensimmäisestä kutsuntapiiristä muodostettiin Helsingin kutsuntapiiri 1.6.1923 ja Helsingin Sotilaspiiri 13.12.1932. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Helsingin ja Etelä-Uudenmaan Suojeluskuntapiirien kanssa, ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi 4.12.1944 alkaen Helsingin ja Porvoon sotilaspiireinä. Nimi muutettiin 1.6.1951 Porvoon Sotilaspiiristä Etelä-Uudenmaan Sotilaspiiriksi ja vuonna 1969 Länsi-Uudenmaan Sotilaspiiriksi.¹

Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan sotilaspiirit yhdistettiin 1.1.1993 Uudenmaan Sotilaslääniksi.²

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.³

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Läntisen Maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso LÄNTISEN MAANPUOLUSTUSALUE.

L

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

SIJAIN TIPAIKAT

Uudenmaan läänin II ja III kutsuntapiiri	1919–1923	Helsinki
Uudenmaan kutsuntapiiri	1923–1932	Helsinki
Tuusulan Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Kerava
Tuusulan Sotilaspiirin Esikunta	1944–1951	Kerava
Pohjois-Uudenmaan Sotilaspiirin Esikunta	1951–1969	Kerava
Itä-Uudenmaan Sotilaspiirin Esikunta	1969–1992	Helsinki
Uudenmaan läänin I kutsuntapiiri	1919–1923	Helsinki
Helsingin kutsuntapiiri	1923–1932	Helsinki
Helsingin Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Helsinki
Porvoon Sotilaspiirin Esikunta	1944–1951	Helsinki
Etelä-Uudenmaan Sotilaspiirin Esikunta	1951–1969	Helsinki
Länsi-Uudenmaan Sotilaspiirin Esikunta	1969–1992	Helsinki
Uudenmaan Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Lohja

KUNNIAMARSSI

Asemies

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
 Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.
 CD: Marssi nro 3.

Lisätiedot, katso HELSINGIN SOTILASLÄÄNIN
 ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.⁴

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

PÄÄLLIKÖT JA KOMENTAJAT

Helsingin Sotilaspiiri

1932–1935	Sundwall, Herman	everstiluutnantti
1935–1939	Voss, Erik	everstiluutnantti

Porvoon Sotilaspiiri

1944	Grünn, Teodor	everstiluutnantti
1944–1950	Ehnröoth, Gustav	eversti
1950–1951	Wiber, Runo	eversti

Etelä-Uudenmaan Sotilaspiiri

1951–1955	Wiber, Runo	eversti
1955–1956	Lindeman, Olof	eversti
1957	Valtonen, Olavi	eversti
1957–1963	Enkiö, Sulo	kommodori
1963–1965	Boldt, Lauri	everstiluutnantti
1965–1966	Poroila, Erkki	everstiluutnantti
1966	Tervasmäki, Vilho	eversti
1966–1967	Suorsa, Eino	eversti
1968–1969	Karttunen, Kalle	eversti

Länsi-Uudenmaan Sotilaspiiri

1969–1975	Karttunen, Kalle	eversti
1975–1984	Envall, Pertti	eversti
1984–1986	Laamanen, Pentti	eversti
1986–1992	Fredriksson, Karl-Johan	eversti

Tuusulan Sotilaspiiri

1932–1933	Molander, Lauri	ratsumestari
1933–1936	Ericsson, Reino	majuri
1936–1939	Petäjä, Brynolf	majuri
1944–1945	Heinrichs, Bertil	eversti
1945–1951	Forsberg, Väinö	eversti

Pohjois-Uudenmaan Sotilaspiiri

1951–1955	Forsberg, Väinö	eversti
1955–1959	Kangasvaara, Mikko	everstiluutnantti
1959–1962	Mäkinen, Väinö	everstiluutnantti
1962	Rantasaari, Reino	everstiluutnantti
1962–1966	Hakkarainen, Eino	everstiluutnantti
1966	Sirkkanen, Simo	everstiluutnantti
1967	Kakkuri, Veikko	everstiluutnantti
1967–1968	Pelttari, Pentti	eversti

Itä-Uudenmaan Sotilaspiiri

1969–1974	Purhonen, Aarre	everstiluutnantti
1974–1985	Yki-Järvinen, Olavi	eversti
1985–1992	Silvo, Erkki	eversti

Uudenmaan Sotilaslääni

1993–1994	Silvo, Erkki	eversti
1994–1998	Heiskanen, Olli	prikaatikenraali
1998–2003	Myyrä, Jarmo	eversti
2003–2006	Kasurinen, Kari	eversti
2006–2007	Vainio, Esko	eversti

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuski-
toja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Kotiseudun puolustaja. Uudenmaan Sotilasläänin Esikun-
nan vuosijulkaisu 2000–. Uudenmaan Sotilasläänin Esi-
kunta, Lohja.

Rannikkosotilasläänistä kotiseudun puolustajaksi. Uuden-
maan Sotilaslääni 1993–2007. Toim. Olavi Waljakka ym.
Uudenmaan Sotilasläänin Esikunta, Hämeenlinna 2007.

Rannikkosotilasläänin vuosi. Uudenmaan Sotilasläänin
Esikunnan vuosijulkaisu 1996–1999. Uudenmaan Sotilas-
läänin Esikunta, Lohja.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Läntinen Maanpuolustusalue lakkautettiin
31.12.2007 ja sen tehtävät siirrettiin 1.1.2008 pe-
rustetuille Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen sotilas-
lääneille. Tässä yhteydessä Uudenmaan Sotilas-
läänin Esikunta lakkautettiin ja sen tehtävät siir-
rettiin 1.1.2008 perustetulle Etelä-Suomen Sotilas-
läänin Esikunnalle.⁵

Viitteet

- 1 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Uudenmaan Sotilaslääni, kan-
sio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 2 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Uudenmaan Sotilaslääni, kan-
sio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 3 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain kom-
entajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto
PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja
tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 4 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 5 Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osas-
tojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle,
AD26379/12.12.2007.

VAASAN SOTILASLÄÄNI (VAASL)

Vaasan Sotilaslääni on yksi Läntisen Maanpuolustusalueen sotilaslääneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuolustuksesta, viranomaisyhteistoiminnasta ja asevelvollisuusasioista sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Vaasassa sijaitseva Vaasan Sotilasläänin Esikunta (VAASLE). Esikunta vaalii alueellaan toimineiden kutsunta-, suojeluskunta- ja sotilaspiirien sekä Pohjanmaan Sotilasläänin perinteitä.

Sotilasläänin toiminnan voidaan katsoa alkaneen Vaasan, Kokkolan ja Seinäjoen Sotilaspiireistä.

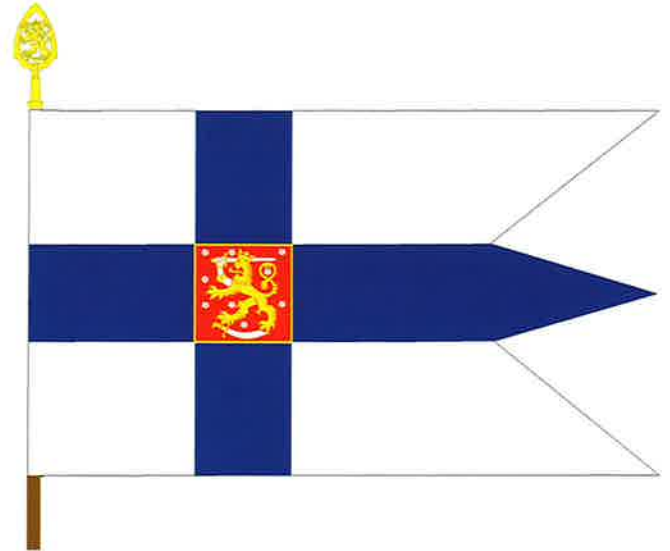
Vaasan ja Seinäjoen Sotilaspiirien toiminnan voidaan katsoa alkaneen Vaasan läänin kutsuntapiirijaosta 18.2.1919, jolloin lääni jaettiin neljään kutsuntapiiriin.

Vaasan läänin ensimmäisestä kutsuntapiiristä muodostettiin 1.6.1923 Vaasan kutsuntapiiri ja 13.12.1932 Vaasan Sotilaspiiri. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Vaasan Suojeluskuntapiirin kanssa ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi 4.12.1944 jälleen Vaasan Sotilaspiirinä.¹

Vaasan läänin toisesta ja neljännessä kutsuntapiiristä muodostettiin 1.6.1923 Suupohjan kutsuntapiiri ja 13.12.1932 Seinäjoen Sotilaspiiri. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa lukuisien suojeluskuntapiirien² kanssa ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi 4.12.1944 jälleen Seinäjoen Sotilaspiirinä.³

Kokkolan Sotilaspiirin toiminnan voidaan katsoa alkaneen Oulun läänin kutsuntapiirijaosta 18.2.1919, jolloin lääni jaettiin viiteen kutsuntapiiriin. Sen kolmannesta kutsuntapiiristä muodostettiin 1.6.1923 Pohjanmaan kutsuntapiiri ja 13.12.1932 Kokkolan Sotilaspiiri. Se oli 1939–1944 yhteistoiminnassa Kokkolan Suojeluskuntapiirin kanssa ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi 4.12.1944 lähtien jälleen Kokkolan Sotilaspiirinä.⁴

Vaasan Sotilaslääni muodostettiin 1.1.1993 yhdistämällä Vaasan, Kokkolan ja Seinäjoen Sotilaspiirit sekä Pohjanmaan Sotilaslääni.⁵

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁶

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Läntisen Maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso LÄNTINEN MAANPUOLUSTUSALUE.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

SIJAINNITPAIKAT

Vaasan läänin I kutsuntapiiri	1919–1923	Vaasa
Vaasan kutsuntapiiri	1923–1932	Vaasa
Vaasan Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Vaasa
Vaasan Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Vaasa
Vaasan läänin II ja IV kutsuntapiiri	1919–1923	Vaasa ja Lapua
Suupohjan kutsuntapiiri	1923–1932	Seinäjoki
Seinäjoen Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Seinäjoki
Seinäjoen Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Seinäjoki
Oulun läänin III kutsuntapiiri	1919–1923	Raahe
Pohjanmaan kutsuntapiiri	1923–1932	Oulu
Kokkolan Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Kokkola
Kokkolan Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Kokkola
Vaasan Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Vaasa

KUNNIAMARSSI**Asemies**

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.
CD: Marssi nro 3.

Lisätiedot, katso HELSINGIN SOTILASLÄÄNIN
ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.⁷

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA**Kirjallisuus**

Isänmaan asialla. Maanpuolustustyötä Etelä-Pohjanmaalla. Seinäjoen sotilaspiirin 60 vuotta 1932–1992. Toim. Jarmo Seppä. Seinäjoen Sotilaspiirin Kilta ry, Jyväskylä 1992.

Roudasmaa, Stig: Vaasan varuskunnan historia – Vasa garnisons historia. Vaasan varuskunnan historiatoimikunta, Vaasa 1991.

Vaasan varuskunta 1881–1981. Vasa garnison. Toim. Olavi Wetterstrand ym. Vaasan Varuskunta, Helsinki 1981.

**VUODEN 2008 RAKENNE-
MUUTOKSEN VAIKUTUKSET**

Läntinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirrettiin 1.1.2008 perustetuille Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen sotilaslääneille. Tässä yhteydessä Vaasan Sotilasläänin Esikunta lakkautettiin ja sen tehtävät siirrettiin Pohjanmaan Sotilasläänin Esikunnalle ja sen alaisuudessa toimivalle Pohjanmaan aluetoimistolle.⁸

PÄÄLLIKÖT JA KOMENTAJAT

Vaasan Sotilaspiiri

1932–1935	Homén, Lars	everstiluutnantti
1935–1937	Helsingius, Zachris	majuri
1937–1939	Wigren, Kosti	majuri
1944–1945	Berg, Rafael	eversti
1945	Gahnström, Sven	majuri
1945	Palmgren, Carl-Gustaf	everstiluutnantti
1945	Marttinen, Alpo	eversti
1946–1948	Bahne, Bertel	everstiluutnantti
1948–1949	Boström, Uno	everstiluutnantti
1949–1958	Järvi, Alfons	everstiluutnantti
1959–1960	Jarkka, Jarl	everstiluutnantti
1960–1962	Mether, Runar	everstiluutnantti
1962–1963	Petander, Carl-Birger	everstiluutnantti
1963–1964	Purhonen, Aarre	everstiluutnantti
1964–1973	Toivonen, Kari	everstiluutnantti
1974	Purhonen, Aarre	everstiluutnantti
1975–1980	Rautonen, Maunu	everstiluutnantti
1980–1990	Rutanen, Veijo	everstiluutnantti
1991–1992	Miekkavaara, Martti	everstiluutnantti

Kokkolan Sotilaspiiri

1932–1933	Rimala, Emil	majuri
1933–1934	Petäjä, Brynolf	majuri
1934–1939	Sohlo, Jaakko	majuri
1944–1954	Hanste, Yrjö	eversti
1954–1961	Anthoni, Väinö	everstiluutnantti
1961–1965	Utela, Eero	everstiluutnantti
1965–1967	Juntunen, Esko	everstiluutnantti
1967–1970	Jokelainen, Matti	everstiluutnantti
1970–1971	Hendunen, Lauri	everstiluutnantti

1971–1981	Järvinen, Pentti	everstiluutnantti
1981–1985	Lehtonen, Matti	everstiluutnantti
1985–1992	Korkka, Pauli	everstiluutnantti

Seinäjoen Sotilaspiiri

1932–1934	Kuula, Aarne	majuri
1934–1938	Schreck, Karl	everstiluutnantti
1938–1939	Kraemer, Bror	everstiluutnantti
1944	Vallas, Veikko	everstiluutnantti
1945	Tengström, Runar	eversti
1945–1947	Laakso, Viljo	everstiluutnantti
1947–1948	Toppola, Yrjö	everstiluutnantti
1948–1951	Ojala, Arvo	everstiluutnantti
1951–1953	Uusisaari, Alpi	everstiluutnantti
1953–1955	Puhakka, Kustaa	everstiluutnantti
1955–1960	Marttinen, Tauno	everstiluutnantti
1960–1961	Hautala, Martti	everstiluutnantti
1961–1963	Rane, Lauri	everstiluutnantti
1963–1967	Jokelainen, Matti	everstiluutnantti
1967–1972	Suorsa, Eino	eversti
1972–1975	Pohjola, Urho	eversti
1975–1981	Savisalo, Tuure	eversti
1981–1986	Maunula, Antero	eversti
1986–1989	Lehtimäki, Pentti	eversti
1989–1992	Olanterä, Martti	eversti

Vaasan Sotilaslääni

1993–1994	Simola, Jarmo	eversti
1994–1995	Iisakkala, Ari-Ilmari	eversti
1995–1998	Kilpinen, Asko	prikaatikenraali
1998–2001	Ruutu, Kaarle	eversti
2002–2004	Jokisalo, Jorma	eversti
2004–2006	Luukkonen, Hannu	kommodori
2007	Aherto, Jorma	eversti

Viitteet

- Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Vaasan Sotilaspiirin Esikunta ja Pohjanmaan Sotilasläänin Esikunta, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- Seinäjoen Sotilaspiiri oli yhteistoiminnassa Etelä-Pohjanmaan, Seinäjoen, Suupohjan, Etelä-Pohjanmaan Itäisen ja Etelä-Pohjanmaan Läntisen Suojeluskuntapiirin kanssa.
- Isänmaan asialla. Maanpuolustustyötä Etelä-Pohjanmaalla. Seinäjoen sotilaspiirin 60 vuotta 1932–1992. Toim. Jarmo Seppä. Seinäjoen Sotilaspiirin Kilta ry, Jyväskylä 1992, s. 35–41, 105–117 ja 335.
- Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Kokkolan Sotilaspiirin Esikunta, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- Etelä-Pohjanmaan Sotilaslääni perustettiin 29.6.1933 ja se toimi Vaasan Sotilasläänin nimisenä 24.1.1941–5.11.1944, Keski-Suomen Sotilaslääninä 6.11.1944–25.1.1951 ja Pohjanmaan Sotilaslääninä 26.1.1951–31.12.1992. Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Vaasan Sotilaspiirin Esikunta ja Pohjanmaan Sotilasläänin Esikunta, kansio 3; Isänmaan asialla. Maanpuolustustyötä Etelä-Pohjanmaalla. Seinäjoen sotilaspiirin 60 vuotta 1932–1992. Toim. Jarmo Seppä. Seinäjoen Sotilaspiirin Kilta ry, Jyväskylä 1992, s. 335.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

HÄMEEN RYKMENTTI (HÄMR)

Hämeen Rykmentti on Lahden Hennalassa sijaitseva Läntisen Maanpuolustusalueen joukko-osasto. Sen tehtävänä on puolustusvoimien huoltohenkilöstön, varusmiesten ja reserviläisten koulutus sekä puolustusvalmiuden ylläpitäminen. Rykmentissä koulutetaan myös puolustusvoimien sotilasmuusikot. Rykmentin joukkoyksiköitä ovat Hämeen Ratsujääkäripataljoona (HÄMRJP), Huoltokoulu (HUOLTOK), Sotilasmusiikkikoulu (SMUSK), Urheilukoulu (URHK) ja Huoltokeskus (HKESK). Rykmentti vaalii Tampereen Rykmentin perinteitä ja lisäksi Rykmentin alaiset joukkoyksiköt vaalivat edeltäjajoukkojensa perinteitä.

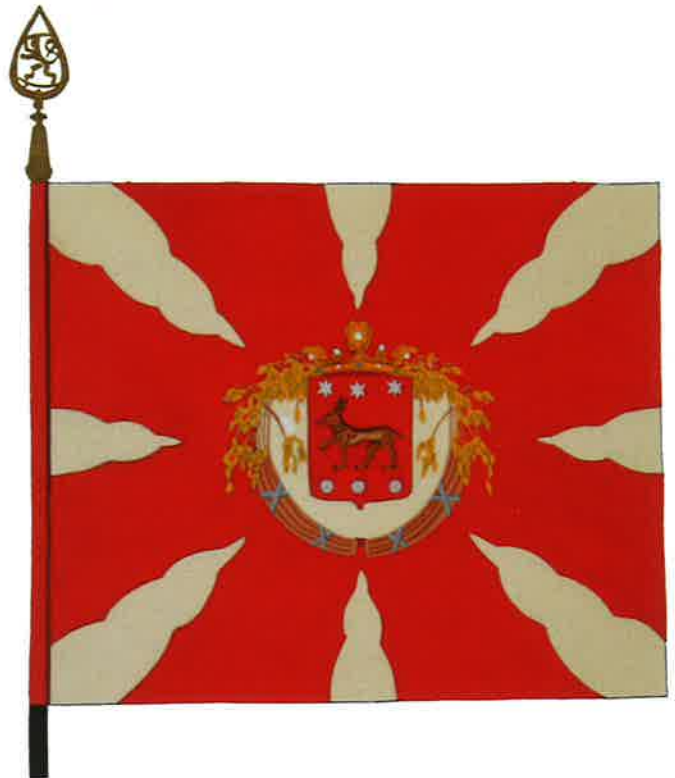
Hämeen Rykmentin toiminnallinen historia ulottuu Hämeen Ratsujääkäripataljoonaan ja Huoltokoulutuskeskukseen.

Hämeen Ratsujääkäripataljoonan perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa ulottuvan 1500-luvulle perustettuihin ratsuväen lipustoihin. Itsenäisen Suomen puolustusvoimissa sen historia alkaa 27.2.1918 perustetusta Karjalan Ratsujääkärirykmentistä.¹ Nimeksi muutettiin ensin 13.12.1918 Karjalan Ratsurykmentti ja 11.3.1919 Hämeen Ratsurykmentti². Talvi- ja jatkosodan jälkeen se lakkautettiin 10.11.1944.³

Hämeen Ratsujääkäripataljoonan toiminnan voidaan katsoa alkaneen Lapin sotaan muodostetusta I/19. Prikaatista, joka nimettiin uudelleen 5.12.1944 Hämeen Ratsurykmentiksi. Sen nimeksi muutettiin 1.12.1952 Jääkäripataljoona 7 ja 1.1.1957 Hämeen Ratsujääkäripataljoona.

Huoltokoulutuskeskuksen perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa ulottuvan 1.3.1927 perustettuun Kuormastopataljoonaan. Nimi muutettiin 1.10.1930 Huoltopataljoona 2:ksi ja vuonna 1931 Huoltopataljoonaksi. Siitä muodostettiin 1.1.1938 Huoltorykmentti, joka lakkautettiin talvisodan alla.

Huoltokoulutuskeskuksen toiminnan voidaan katsoa alkaneen 11.10.1926 alkaneesta puolustusministeriön sotilashallinnolliselta kurssilta, jonka toiminta vuonna 1933 vakinaistettiin Sotilashallinnolliseksi kouluksi. Sen toiminta keskeytyi talvisodan alkaessa, mutta jatkui vuonna 1942 Huolto-

LIPPU

Joukko-osastolippu on entinen Tampereen Rykmentin lippu. Lipun malli periytyy 1600-luvun Ruotsin vallan aikaisista liekkilipuista. Samantyyppistä lippua käytettiin jo vuonna 1626 Ruotsin kuninkaan Kustaa II Aadolfin perustamassa Hämeen Rykmentissä. Lipun punaisessa pohjankankaassa on kahdeksan keskipisteestä säteittäisesti kulmia ja sivujen keskipisteitä kohti lähtevää valkoista liekkiä. Keskellä on Hämeen vaakuna, jota ympäröi koivunlehtiseppele. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lippu on suunnitellut Carolus Lindberg.⁴

Tasavallan presidentti luovutti lipun 16.5.1920 Tampereen Rykmentille. Viime sotien jälkeen Tampereen Rykmenttiä ei perustettu uudelleen, vaan lippu luovutettiin Sotamuseoon helmikuussa 1948. Kun Hämeen Rykmentti vuonna 1986 perustettiin uudelleen, lippu otettiin taas käyttöön Hämeen Rykmentin lippuna. Lippu vahvistettiin Hämeen Rykmentin lipuksi 18.12.1987.⁵

koulu nimellä ja nimeksi muutettiin 12.3.1945 Huoltoupseerikoulu. Vuonna 1952 siihen yhdistettiin Huoltokoulu 2, ja uudeksi nimeksi tuli jälleen Huoltokoulu. Huoltokoulutuskeskus muo-

dostettiin 1.10.1968 yhdistämällä Huoltokoulu, Lääkintäkoulu ja Autopataljoonan Moottoriajoneuvokoulu.⁶

Lahdessa sijainneet Hämeen Ratsujääkäripataljoona, Hämeen Sotilassairaala, Huoltokoulutuskeskus ja Esikuntakoulu yhdistettiin Hämeen Rykmentiksi 1.1.1986.

SIJAINNITPAIKAT

I/19. Prikaati	1944	Lapin sota
Hämeen Ratsurykmentti	1944–1945	Oulu
	1945–1952	Lahti (Hennala)
Jääkäripataljoona 7	1952–1956	Lahti (Hennala)
Hämeen Ratsujääkäripataljoona	1957–1985	Lahti (Hennala)
Puolustusministeriön sotilashallinnollinen kurssi	1926–1933	Helsinki
Sotilashallinnollinen koulu	1933–1939	Helsinki
Huoltokoulu	1942–1945	Helsinki ja Kausala
Huoltoupseerikoulu	1945–1952	Kausala, Porvoo ja Helsinki (Santahamina)
Huoltokoulu	1952–1968	Helsinki (Santahamina)
Huoltokoulutuskeskus	1968–1985	Lahti
Hämeen Rykmentti	1986–	Lahti (Hennala)

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu lehväseppeleestä, jonka erikoistunnuksena on Hämeen ilves. B. O. Heinson suunnittelema tunnus vahvistettiin 7.11.1987.⁷ Sen piirsi uudelleen Juhani Vepsäläinen vuonna 1988.

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi, Hämeen risti, muodostuu punavalkoisesta Yrjönrististä, jonka erikoistunnuksena on Hämeen Rykmentin joukko-osastotunnus. Ristin on suunnitellut Matti Huotari vuonna 1988.

KURSSIMERKKI

Sotilaskapellimestarin merkki

Merkki otettiin käyttöön vuonna 1949, jolloin sitä jaettiin sotilaskapellimestarien kurssin suorittaneille.⁸ Merkin nimeksi muutettiin 21.10.1986 musiikkiupseerikurssin merkki, kun puolustusvoimain komentaja hyväksyi sen käyttöön otettavaksi.⁹ Nimi on sittemmin muutettu takaisin sotilaskapellimestarin merkiksi, ja sitä ovat oikeutettuja kantamaan sotilaskapellimestarin tutkinnon suorittaneet henkilöt. Sotilaskapellimestarin koulutusohjelma järjestetään yhteistyössä Sibeliuksen Akatemian ja Maanpuolustuskorkeakoulun kanssa. Merkin ja todistuksen tutkinnon suorittamisesta antaa Sotilasmusiikkikoulu.¹⁰

Hopeasta valmistetun merkin muodostaa havuseppeleaiheen päällä oleva lyyra, jonka kieleen on kiinnitetty leijona ja jalustaan vaakunaruusu. Leijona ja vaakunaruusu ovat kullatut. Seppele on hapotettu.¹¹

Sotilaskapellimestarin täydennyskoulutusmerkki

Puolustusvoimain komentaja hyväksyi 21.10.1986 käyttöön otettavaksi musiikkiupseerin täydennyskoulutusmerkin.¹² Nimi on sittemmin muutettu sotilaskapellimestarin täydennyskoulutusmerkiksi, ja merkkiä ovat oikeutettuja kantamaan sotilaskapellimestarin täydennyskoulutuskurssin suorittaneet sotilaskapellimestarit.¹³ Merkki valmistetaan metallista, ja sen pääkuviona on kul-

tainen musiikkiupseerin ammattimerkki kultareunaisessa soikeassa kilvessä, jonka reunaa kiertää tyylitelty havukuvio. Kilven kenttä on musta. Merkin ja todistuksen tutkinnon suorittamisesta antaa Sotilasmusiikkikoulu.

Teknikkokurssin merkki

Tasavallan presidentti vahvisti teknikkokurssin merkin 26.3.1964. Merkki valmistettiin tompakista¹⁴, se on muodoltaan soikea ja sen keskellä on tummalla, himmeällä pohjalla kullattu ratas, jonka läpi kulkee kullattu miekka. Merkkiä ympäröi hopeoitu reunus.¹⁵

Merkkiä olivat alun perin oikeutetut kantamaan puolustusvoimain komentajan määräämien teknikkokurssien hyväksytysti suorittaneet tai ennen vuotta 1960 asemestarikurssin II jakson ja silloisen laivaston asemestarikurssi 1:n ja miinamestarikurssi 1:n hyväksytysti suorittaneet henkilöt.¹⁶ Merkkiä ei jaeta enää.

Insinööriupseerikurssin merkki

Tasavallan presidentti vahvisti insinööriupseerikurssin merkin 26.3.1964. Merkin keskellä on tummalla, himmeällä pohjalla kullattu ratas, jonka läpi kulkee kullattu miekka. Merkkiä ympäröi kullattu, koristeltu reunus, joka on samanlainen mm. esiupseerikurssin merkin kanssa. Merkkiä ovat oikeutetut kantamaan insinööriupseerikurssin tai insinöörikapteenikurssin vuosina 1956–1960 ja insinöörien taktillisen kurssin hyväksytysti suorittaneet henkilöt.¹⁷ Insinööriupseerikurssin merkkiä ei enää jaeta.

KUNNIAMARSSI

Parolan marssi

Säveltäjä: tuntematon
Sanat: Reino Hirviseppä
Sovitus: Arthur Rope
Vahvistettu kunniamarssiksi 25.2.1991.
CD: Marssi nro 11.

Vuonna 1986 perustetulle Hämeen Rykmentille vahvistettiin 18.12.1987 ensimmäiseksi kunniamarssiksi Toivo Kuulan säveltämä Vapaa kansa.¹⁸

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMIEN MATERIAALILAITOKSEN ESIKUNTA.

Hämeen Rykmentti sai 25.2.1991 takaisin kunniamarssikseen entisen Tampereen Rykmentin kunniamarssin eli *Parolan marssin*.¹⁹

Lisätiedot, katso PANSSARIPRIKAATI.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 3. lokakuuta ja se pohjautuu puolustusministeriön päätökseen 3.10.1985 perustaa Hämeen Rykmentti.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Hennalan varuskunnassa sijaitseva Sotilaslääketieteen museon edessä olevat tykit on omistettu talvisodan aikaisen Kenttätörykmentti 11:n III Patteriston ja jatkosodan aikaisen Kenttätörykmentti 9:n III Patteriston kunniaksi. Tykit paljastettiin vuonna 1991.

Hämeen Rykmentillä ei ole omaa perinnehuonetta, vaan rykmentin joukkoyksiköt vaalivat perinteitä omissa perinnehuoneissaan. Hämeen Ratsujääkäripataljoonan ja Urheilukoulun perinnehuoneet sijaitsevat samassa toimistorakennuksessa. Asekoulun asekoelma on sijoitettu Huoltokoulun yhteyteen.

Varuskunnan koivukujalla sijaitsee Marskin rintakuvapatsas. Sen on suunnitellut Veikko Leppänen ja se paljastettiin vuonna 1996. Koivukujan varrella on myös asevelvollisuuttaan Tampereen Rykmentissä vuosina 1920–1939 suorittaneiden kunniaksi pystytetty muistokivi, joka paljastettiin vuonna 1962.

Sotilaskodin mäellä sijaitsee useita perinnetuomerkkejä: Mannerheim-ristin ritamerkki paljastettiin vuonna 1972. Merkin viereen istutettiin kunniamatti. Sotaveteraanipaasi paljastettiin vuonna 1977. Hämeen Ratsujääkäripataljoonan perinnekivi paljastettiin vuonna 1987. Tammenlehväpaasi paljastettiin vuonna 1992. Paasi on omistettu 20. Prikaatille. Panssarintorjuntamuistomerkki paljastettiin vuonna 1992. Se on omistettu kunnianosoitukseksi kaikille sotiemme veteraa-

neille. Huollon Paasi sijaitsee muonituskeskuksen edessä. Muistomerkki paljastettiin vuonna 1993 ja sen on suunnitellut Matti Huotari. Lahden rautatieasemaa vastapäätä olevan aukion reunassa sijaitsevaan A. F. Airon puistikkoon on pystytetty 10 kiveä maakunnan miesten taistelupaikkojen muistolle. Hakkapeliittojen kotiinpaluupatsas paljastettiin vuonna 1975. Pentti Papinahon tekemä patsas siirrettiin vuonna 1991 kaupungin keskustorin laitaan.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Autojoukkojen Päijät-Hämeen kilta perustettiin vuonna 1989. Kilta on autojoukoissa palvelleiden ja autoalalla työskentelevien vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö. Kilta tekee liikenneturvallisuustyötä varusmiesten keskuudessa.

Huoltorykmentin kilta perustettiin vuonna 1989. Kilta vaalii huoltajoukkojen perinteitä sekä pitää yhteyttä Huoltokouluun.

Lahden Sotilassoittajien Kilta perustettiin vuonna 1979. Kilta vaalii Lahden ja ympäristön puhallinmusiikkiperinnettä sekä pitää yhteyttä entisten ja nykyisten sotilassoittajien välillä. Kilta toimii läheisessä yhteistyössä Sotilasmusiikkikoulun kanssa.

Lääkintäkilta perustettiin vuonna 1968. Kilta vaalii Lääkintäkoulun ja sodan ajan kenttälääkinnän perinteitä. Kilta toimii läheisessä yhteistyössä Sotilaslääketieteen Keskuksen kanssa.

Ratsumieskilta perustettiin vuonna 1962. Kilta vaalii Hämeen Ratsujääkäripataljoonan ja sen edeltäjien perinteitä. Kilta on ottanut erityiseksi tehtäväkseen suomalaisen ratsuväen ja suomenhevosen perinteiden vaaliminen. Killalla on useita paikallisosastoja.

Sotilaspoliisieskadroona Lahden Kilta perustettiin vuonna 1994 Sotilaspoliisikillan paikallisosastoksi. Myöhemmin se rekisteröityi omaksi yhdistykseksi. Kilta ylläpitää jäsenistönsä sotilaspoliisitaistoja.

Urheilujoukkojen ja -koulun Kilta perustettiin vuonna 1992. Kilta vaalii suomalaisen sotilasurheilun perinteitä. Killalla on useita paikallisosastoja.

KOMENTAJAT

Hämeen Ratsurykmentti vuodesta 1944–

1944–1946	Wahren, Carl-Gustaf	everstiluutnantti
1946–1947	Sundblad, Alfons	everstiluutnantti
1947–1948	Pakarinen, Kalle	everstiluutnantti
1948–1951	Koskimaa, Ali	everstiluutnantti
1951–1952	Hirvelä, Paavo	everstiluutnantti

Jääkäripataljoona 7

1951–1953	Hirvelä, Paavo	everstiluutnantti
1953–1954	Laakso, Kalle-Sulo	everstiluutnantti
1954–1956	Vetre, Jorma	everstiluutnantti

Hämeen Ratsujääkäripataljoona

1956–1960	Suurkari, Kaarlo	everstiluutnantti
1960–1966	Roiha, Mauno	everstiluutnantti
1966–1968	Savolainen, Aapo	everstiluutnantti
1968–1972	Pohjola, Urho	everstiluutnantti
1973–1975	Annala, Sakari	everstiluutnantti
1975–1979	Parikka, Petter	everstiluutnantti
1979–1981	Pärssinen, Antero	everstiluutnantti
1981–1985	Virtapohja, Harri	everstiluutnantti

Hämeen Rykmentti

1986–1990	Parikka, Petter	eversti
1990–1994	Ahonen, Heikki	eversti
1994–1996	Luotola, Hannu	eversti
1996–1997	Päivärinta, Heikki	eversti
1997–1999	Turunen, Ismo	eversti
1999–2001	Siljander, Kari	eversti
2002–2004	Mäenpää, Jari	eversti
2004–2007	Anttalainen, Jari	eversti
2007–	Alén, Hannu	eversti

Puolustusministeriön sotilashallinnollinen kurssi

1926–1928	Nervanne, Harald	majuri
1928–1933	Paananen, Väinö	everstiluutnantti

Sotilashallinnollinen koulu

1933–1934	Paananen, Väinö	everstiluutnantti
1934–1939	Hollo, E. A.	kapteeni

Huoltokoulu

1942–1944	Lehtonen, Usko	majuri
1943	Karjalainen, Johannes	eversti
1944–1945	Jonkka, U. H.	eversti

Huoltoupseerikoulu

1945–1950	Jonkka, U. H.	eversti
1950–1952	Vahla, Esko	everstiluutnantti

Huoltokoulu

1952–1954	Tiittanen, Frans	everstiluutnantti
1954–1962	Korpinen, Johannes	everstiluutnantti
1962–1963	Salovaara, Aimo	everstiluutnantti
1963–1965	Räsänen, Kauko	everstiluutnantti
1965–1968	Aarrevuo, Toivo	everstiluutnantti

Huoltokoulutuskeskus

1968–1971	Vartiainen, Lauri Ilmari	everstiluutnantti
1971–1973	Pinomaa, Jaakko	everstiluutnantti
1973–1979	Savolahti, Raimo	eversti
1979–1983	Tikka, Olli	eversti
1983–1985	Parikka, Petter	eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Kilkki, Pertti – Pohjanpää, Heikki: Suomen ratsuväen historia 1939–1944, osa II. Uudenmaan Rakuunarykmentin säätiö, Vammala 1991.

Käkisalmen Läänin Rykmentti. Upseerikunnan juhlaulkaisu.

Laine, Leo: Asekoulu 1919–1996. Asekoulu, Jyväskylä 1996.

Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995.

Niitemaa, Vilho: Suomen ratsuväen historia 1917–1939, osa I. Uudenmaan Rakuunarykmentin säätiö, Hämeen Ratsurykmentin säätiö ja Hakkapeliittayhdistys, Mikkeli 1979.

Tampereen Rykmentti. Historiallinen katsaus Tampereen Rykmentin vaiheisiin 1918–1928. 10-vuotismuistojulkaisu. Toim. V. E. Hahtola. Lahti 1928.

Tampereen Rykmentti 1918–1938. 20 vuotisjulkaisu. Tampereen Rykmentti, Lahti 1938.

Palmunen, Einar: Tampereen Rykmentin suojapataljoona talvisodassa. Karisto, Hämeenlinna 1963.

Puolustusministeriön sotilashallinnolliset kurssit 1926–1932, Sotilashallinnollinen koulu 1933–1941, Huoltokoulu 1942–1944, Huoltoupseerikoulu 1945–1946 Toim. U. Erämies ym. Puolustusministeriö, Porvoo 1947.

Ratsuväen vuosikirja. Toim. Markku Palokangas ym. Ratsumieskilta ry, Jyväskylä 1995.

Ratsuväen vuosikirja II. Toim. Markku Palokangas ym. Ratsumieskilta ry, Jyväskylä 1997.

Ratsuväen vuosikirja III. Toim. Markku Palokangas ym. Ratsumieskilta ry, Jyväskylä 2001.

Ratsuväen vuosikirja IV. Toim. Ilmari Ojala ym. Ratsumieskilta ry, Tampere 2005.

Santavuori, Martti – Savolainen, Aapo – Kilkki, Pertti: Hämeen Ratsurykmentti. Hämeen Ratsujääkäripataljoona 1917–1967. Ratsumieskilta ry, Mikkeli 1967.

Toivonen, Seppo: Hennalan ja Lahden historia. Hämeen Rykmentti, Lahti 1999.

Urheilun juhlaa 1979–1999. Urheilukoulun 20-vuotisjuhlaulkaisu. Urheilukoulun Tuki ry ja Urheilukoulun Kilta ry, Helsinki 1999.

Hämeen Ratsurykmentti 1918–1948. Toim. S. Talaskivi. Hämeen Ratsurykmentti, Lappeenranta 1948.

Harjunpää, Olle: Hämeen ratsumiesten perinteiden kirja 1–11. Moniste 1977.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Huoltoupseeri. Huoltoupseeriyhdistys ry:n jäsenlehti, 1968–.

Huoltopäällikkö. Huoltoupseeriyhdistys ry:n julkaisu, 1960–.

Huoltorykmentti. Huollon kiltojen ja huoltojoukkojen lehti, 1995–2005.

Ratsumies. Hämeen Ratsujääkäripataljoonan ja Ratsumieskillan lehti, 1970–1992.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Maavoimien rakennemuutoksen yhteydessä 1.1.2008 Hämeen Rykmentin organisaatioon perustettiin Päijät-Hämeen Aluetoimisto ja Lahden Varuskunnan Terveysasema liitettiin osaksi Sotilaslääketieteen Keskusta.²⁰

Viitteet

- Niitemaa, Vilho: Suomen ratsuväen historia 1917–1939, osa I. Uudenmaan Rakuunarykmentin säätiö, Hämeen Ratsurykmentin säätiö ja Hakkapeliittayhdistys, Mikkeli 1979, s. 122.
- Hämeen Ratsurykmentti liitettiin Ratsuväkiprikaatin alaisuuteen vuonna 1921.
- Niitemaa, Vilho: Suomen ratsuväen historia 1917–1939, osa I. Uudenmaan Rakuunarykmentin säätiö, Hämeen Ratsurykmentin säätiö ja Hakkapeliittayhdistys, Mikkeli 1979, s. 315–316.
- Sotaministeriön käskykalevi n:o 48/3.7.1919.
- PE ak n:o 1470/Kntotsto/Hha/21.12.1987, esittely tasavallan presidentille 18.12.1987.
- Pääesikunnan tiedostusosaston historiikit, Huoltokoulu, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- PE ak n:o 1460/Kntotsto/Hha/7.1.1987, esittely puolustusministerille.
- Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995, kappale 10, Musiikkiupseerikurssin merkki.
- Pääesikunta, koulutusosasto PAK A 01:02.17/19.12.1986, musiikkiupseerien kurssimerkit.
- Sähköpostikirjeenvaihto tutkija Johanna Keinänen/SMUS – musiikkimajuri Janne Siniketo/HÄMR/SMUSK 6.11.2007.
- Pääesikunta, koulutusosasto, PAK A 01:02.17/19.12.1986, musiikkiupseerien kurssimerkit.
- Tompakki on messinkiä joka sisältää sinkkiä alle 18 %. Tätä seosta käytetään yleisesti merkeissä ja mitaleissa.
- Pääesikunta, koulutusosasto, PAK A 01:02.16/23.2.1965, insinööriupseeri- ja teknikkokurssin merkit.
- Pääesikunta, koulutusosasto, PAK A 01:02.16/23.2.1965, insinööriupseeri- ja teknikkokurssin merkit.
- Pääesikunta, koulutusosasto, PAK A 01:02.16/23.2.1965, insinööriupseeri- ja teknikkokurssin merkit.
- PE ak n:o 1470/Kntotsto/Hha/21.12.1987, esittely tasavallan presidentille 18.12.1987.
- Tampereen Rykmentti toimi aiemmin pikään Hennalassa.
- Aluetoimistojen perustaminen sotilaslääkien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

KAARTIN JÄÄKÄRIRYKMENTTI (KAARTJR)

Kaartin Jääkärirykmentti on Helsingissä sijaitseva Läntisen Maanpuolustusalueen joukko-osasto. Sen tehtävänä on varusmiesten ja reserviläisten koulutus, puolustusvalmiuden ylläpitäminen sekä kunniakomppanian, kunniavartion ja Kaartin Soittokunnan asettaminen tasavallan presidentin käyttöön. Rykmenttiin kuuluvat joukkoyksikköinä Kaartin Pataljoona (KAARTP) ja Uudenmaan Jääkäripataljoona (UUDJP). Kaartin Jääkärirykmentti vaalii joukkoyksiköidensä Uudenmaan Jääkäripataljoonan ja Kaartin Pataljoonan sekä niiden edeltäjajoukko-osastojen perinteitä. Rykmentti vaalii lisäksi Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n sekä viime sodissa taistelleiden pääkaupunkiseudulta perustettujen jalkaväkirykmenttien perinteitä.¹

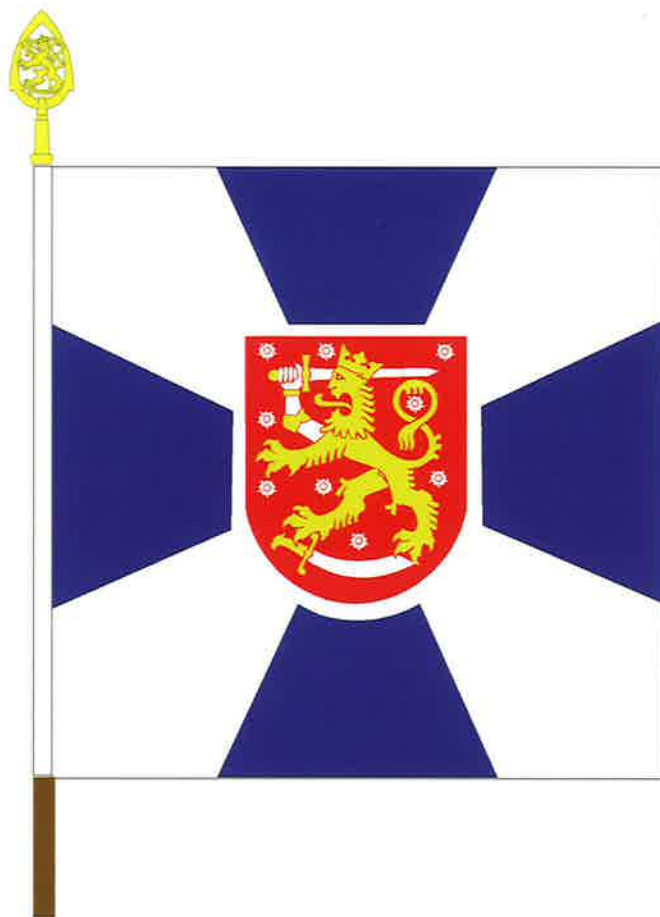
Kaartin Jääkärirykmentin perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa ulottuvan värvätyn 3. Jääkärirykmentin perustamiseen 8.9.1812 Viipurissa. Itsenäisen Suomen puolustusvoimissa sen historia alkaa 15.6.1918 Kaartin Jääkärirykmentin ja Vaasan Rykmentin osista perustetusta Suomen Valkoisen Kaartin Rykmentistä². Nimeksi muutettiin 15.3.1919 Suomen Valkoinen Kaarti, ja syksyllä 1939 se muodosti 1. Prikaatin 1. Pataljoonan, joka taisteli talvisodassa Karjalan kannaksella.³ Suomen Valkoisen Kaartin toiminta päättyi vuoden 1939 aikana.

Kaartin Jääkärirykmentin toiminnallinen historia ulottuu sen kahteen edeltäjajoukko-osastoon, Uudenmaan Jääkäripataljoonaan ja Kaartin Pataljoonaan.

Uudenmaan Jääkäripataljoonan historia alkaa vuonna 1940 välirauhan aikana perustetusta 9. Prikaatista. Se palveli jatkosodassa Jalkaväkirykmentti 9:n nimisenä, ja 4.12.1944 se nimettiin Jalkaväkirykmentti 5:ksi ja 5.5.1948 Jääkäripataljoona/Jalkaväkirykmentti 5:ksi. Organisaatiomuutoksessa uudeksi nimeksi tuli 1.12.1952 Jääkäripataljoona 2 ja 1.1.1957 Uudenmaan Jääkäripataljoona.⁴

Kaartin Pataljoonan historia alkaa vuonna 1944 perustetusta Helsingin Komennuskomppaniasta. Sen nimeksi muutettiin 5.12.1948 Helsingin Varuskuntapataljoona ja 1.1.1957 Kaartin Pataljoona.⁵

Uudenmaan Jääkäripataljoona ja Kaartin Pataljoona yhdistettiin 1.7.1996 Kaartin Jääkärirykmentiksi.⁶

LIPPU

Kaartin Jääkärirykmentin joukko-osastolipun valkoisessa neljölippukentässä on sininen reunoihin asti ulottuva Yrjönristi, jonka keskustan päällä on valkoreunainen valtakunnan vaakuna. Kaartin Jääkärirykmentin lipun esikuvana on Jääkäripataljoona 27:n lippu. Yrjönristiä on käytetty sekä Jääkäripataljoona 27:n että Suomen Kaartin lipuissa. Valkoinen väri on vuorostaan perinteinen kaartin joukkojen väri. Lipun koko on 120 x 120 cm ja tangon kärkenä on leijonakärki. Lipun on suunnitellut Juhani Vepsäläinen ja se on vahvistettu 17.3.1997.⁷ Lippu naulattiin 5.5.1997 ja vihittiin 7.5.1997.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Kaartin Jääkärirykmentin joukko-osastotunnus muodostuu Kaartin Pataljoonalta periytyneestä lehväseppeleestä ja Yrjönrististä, jonka keskelä on Uudenmaan Jääkä-

ripataljoonalta periytynyt tunnus: metsästystorvi, vene ja kruunu. Tunnus vahvistettiin 29.4.1997 ja sen on suunnitellut Juhani Vepsäläinen.⁸

SIJAINNITPAIKAT

9. Prikaati	1940–1941	Ilomantsi ja Kontiolahti
Jalkaväkirykmentti 9	1941–1944	jatkosota
Jalkaväkirykmentti 5	1944–1948	Helsinki (Santahamina) ja Tuusula
Jääkäripataljoona/ Jalkaväkirykmentti 5	1948–1952	Helsinki (Santahamina)
Jääkäripataljoona 2	1952–1956	Helsinki (Santahamina)
Uudenmaan Jääkäripataljoona	1957–1996	Helsinki (Santahamina)
Helsingin Komennuskomppania	1944–1948	Helsinki
Helsingin Varuskuntapataljoona	1948–1956	Helsinki
Kaartin Pataljoona	1957–1996	Helsinki
Kaartin Jääkäriykmentti	1996–	Helsinki (Santahamina)

JOUKKO-OSASTORISTI

Kaartin Jääkäriykmentin joukko-osastoristi, Kaartin Jääkäriin risti, muodostuu valkoisesta emaljoidusta hopeareunaisesta Yrjönrististä, jonka keskellä on pyöreässä sinisessä, kultareunaisessa kilvessä Helsingin kaupungin vaakuna: kultainen vene ja kultakruunu. Risti on vahvistettu 29.4.1997 ja sen on suunnitellut Juhani Vepsäläinen.⁹

KUNNIAMARSSI

Entisen Henkivartioväen 3. Suomen Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssi

Säveltäjä: tuntematon

Sovitus: Arthur Rope

Vahvistettu kunniamarssiksi 17.3.1997.

CD: Marssi nro 12.

Saadessaan nuoren kaartin arvon vuonna 1829 Helsingin opetustarkk'ampujapataljoona sai myös lipun ja kunniamarssin. Marssin alkuperän oletetaan olevan ranskalainen. Sävelmältään ja rytmiltään se onkin varsin poikkeava muista kunniamarssista. Samantapaiset marssit saivat myös keisarillisen Kaartin armeijakuntaan kuuluvat kaksi muuta erillistä tarkk'ampujapataljoonaa. Suomessa marssia on yhtäjaksoisesti käytetty kunniamarssina vuodesta 1829 alkaen. Väli vuosina 1906–1918 marssia soitti pääkaupungissamme entisistä kaartin soittajista muodostettu Helsingin Torvisoittokunta. Soittokunta liittyi nuotistoiheen ja kalustoiheen kesällä 1918 Suomen Valkoisen Kaartin Rykmenttiin. Tällä tavoin muodostui vanhalle kaartin marssille historiallinen sävelsilta autonomian ajan lopun ja itsenäisyyden ajan alun välille.

C. G. E. Mannerheim oli keväällä 1918 luvannut Suomen Kaartin marssin eli *Entisen Henkivartioväen 3. Suomen Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssin* perustettavalle Valkoisen Kaartin Rykmentille käytettäväksi.¹⁰ Marssi vahvistettiinkin 11.11.1918 itsenäisyyden ajan ensimmäisten kunniamarssien joukossa Valkoisen Kaartin Rykmentille.¹¹ Vuodesta 1957 alkaen marssi on ollut Kaartin Pataljoonan kunniamarssina¹² ja 17.3.1997 alkaen se on soinut Kaartin Jääkäriykmentin sekä Kaartin Pataljoonan perinnemarssina.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 16. elokuuta ja se perustuu Kaartin Jääkäriykmentin ensimmäisen saapumiserän sotilasvalaan, joka pidettiin 16.8.1996 Helsingin Santahaminassa.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Santahaminassa Kaartin Jääkäriykmentin paraatitentän laidalla sijaitsevassa entisessä sotilaskodissa, Jääkäritalossa kerrotaan esinein, valokuvin sekä asiakirjoin Kaartin Jääkäriykmentin ja sen edeltäjäjoukko-osastojen perinteistä.

Paraatitentän läheisyydessä on vuonna 1981 pystytetty polkupyöräjoukoista ja niiden perinteistä muistuttava Joutselän taistelun muistomerkki. Alkuperäinen muistomerkki sijaitsi Kivennavalla.

Hietaniemessä Vanhan Kaartin hautausmaalla on Suomen Kaartin muistokivi.

Ässärykmentin muistokivi Helsingin Kallion kaupunginosassa on pystytetty Helsingin ja sen ympä-

ristöseudun miehistä koostuneen jalkaväkirykmentin kunniaksi.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Kaartin Jääkärirykmentin Kilta perustettiin vuonna 1998 jatkamaan vuonna 1963 perustetun Uudenmaan Jääkäripataljoonan Killan toimintaa. Killan jäsenyhdistyksiksi ovat liittyneet edelleen itsestä toimintaa jatkavina Kaartin Kilta, Autojoukkojen Helsingin Kilta, Sotilasmusiikkikilta, Helsingin Sotilaspoliisikilta ja Santahaminan Urheilukomppanian perinneyhdistys. Kilta vaalii Kaartin Jääkärirykmentin ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä lukuisten toi-

minta-alueellaan olevien jäsenyhdistystensä ja muiden maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Kaartin kilta on perustettu vuonna 1952 nimellä Vanhan Suomen Kaartin yhdistys. Jäsenistön ikääntyessä yhdistys ryhtyi hyväksymään jäsenikseen Helsingin Varuskuntapataljoonan sotilaskoulutuksen saaneita henkilöitä joukko-osaston nimen muututtua Kaartin Pataljoonaksi.

Autojoukkojen Helsingin kilta perustettiin vuonna 1964 nimellä Autojoukkojen kilta.

Helsingin Sotilaspoliisikilta perustettiin vuonna 1997.

Santahaminan Urheilukomppanian perinneyhdistys on perustettu vuonna 1996.

KOMENTAJAT

Jalkaväkirykmentti 5

1944	Ikonen, Bertil	eversti
1944–1947	Laaksonen, Sulo	eversti
1947–1948	Ikonen, Bertel	eversti

Jääkäripataljoona/Jalkaväkirykmentti 5

1948–1952	Lammetmaa, Paavo	eversti
-----------	------------------	---------

Jääkäripataljoona 2

1952–1953	Lammetmaa, Paavo	eversti
1953–1954	Maunula, Aatos	eversti
1954–1956	Bäckman, Rafael	everstiluutnantti
1956	Rantasaari, Reino	everstiluutnantti

Uudenmaan Jääkäripataljoona

1957–1962	Rantasaari, Reino	everstiluutnantti
1962–1964	Virtanen, Heikki	everstiluutnantti
1964–1966	Hämäläinen, Paavo	everstiluutnantti
1966–1967	Multanen, Pentti	everstiluutnantti
1967–1968	Pajula, Jukka	everstiluutnantti
1968–1971	Rusanen, Veikko	everstiluutnantti
1971–1974	Kaira, Erkki	everstiluutnantti
1975–1976	Arovaara, Hannu	everstiluutnantti
1976–1979	Arjavalta, Aimo	everstiluutnantti
1979–1980	Karvonen, Pentti	everstiluutnantti
1980–1983	Heiskanen, Olli	everstiluutnantti
1983–1985	Närhi, Matti	everstiluutnantti
1985–1988	Heinonen, Juhani	everstiluutnantti
1988–1991	Airio, Pentti	everstiluutnantti
1991–1993	Rimpi, Kari	everstiluutnantti
1993–1996	Nordberg, Erkki	everstiluutnantti
1996	Lähde, Pauli	everstiluutnantti

Helsingin Komennuskomppania ja Helsingin Varuskuntapataljoona

1944–1947	Eiroma, Tauno	majuri
1947	Ekberg, Toivo	everstiluutnantti
1947–1948	Haataja, Kaarle	everstiluutnantti
1948	Eiroma, Tauno	everstiluutnantti
1948–1954	Koponen, Ilmari	everstiluutnantti
1954–1956	Eiroma, Tauno	everstiluutnantti

Kaartin Pataljoona

1957–1959	Eiroma, Tauno	everstiluutnantti
1959–1968	Vartiainen, Toimi	everstiluutnantti
1968–1971	Annala, Matti	everstiluutnantti
1972–1974	Koskinen, Reima	everstiluutnantti
1974–1977	Vuorinen, Reino	everstiluutnantti
1977–1981	Vatilahti, Olavi	everstiluutnantti
1981–1985	Ahlqvist, Heikki	everstiluutnantti
1985–1987	Salas, Jukka	everstiluutnantti
1987–1990	Skog, Tapio	everstiluutnantti
1990–1991	Suominen, Pertti	everstiluutnantti
1991–1993	Wahlroos, Antti	everstiluutnantti
1993–1996	Iskanius, Markku	everstiluutnantti

Kaartin Jääkärirykmentti

1996–2000	Kasurinen, Kari	eversti
2000–2002	Liikola, Juha-Pekka	eversti
2002–2006	Laatikainen, Pertti	eversti
2006–	Liimatta, Hannu	eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Autopataljoona 1919–1959. Helsinki 1959.

Gardes Jägarbataljon. Svensk-Österbottniska samfundet nr. 30. Vasa 1973.

Den finska militären – Suomen sotalaitos. Kokoelma Frans Engströmin ottamien valokuvien mukaan tehtyjä kuvia ynnä useitten tekijään kirjoittama selittävä teksti. Wahlström & Widstrand, Stockholm, 1902.

Ekman, Torsten: Finska gardet 1812–1905. Schildts Förlags AB, Jyväskylä 2006.

Ekman, Torsten: Suomen Kaarti 1812–1905. Schildts Förlags AB, Jyväskylä 2006.

Finsk militär tidskrift, 1881–1882, 1884–1901. Helsingfors 1881–1901.

Gripenberg, G. A.: Finska gardet, Lifgardets 3 finska skarpsskyttebataljon 1812–1905. Ett minnesblad. Söderström & Co Förlagsaktiebolag, Helsingfors 1906.

Helsingin Autokomppania 1919–1939. 20-vuotisjuhlaulkaisu. Helsingin Autokomppania, Helsinki 1939.

Hiisivaara, Tapio: ”Tuhannenpa verran poikia läksi...” Suomen kaarti Balkanin sodassa 1877–1878. Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo 1968.

Huhtala, Pauli: Suomen valkoinen kaarti. Lyhyt esitys Suomen Kaartin (Henkivartiövän 3. Suomen Tarkk’ampujapataljoonan) ja Suomen Valkoisen Kaartin historiasta. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki 1935.

Jääkäripataljoona 2. Uudenmaan Jääkäripataljoona 1921–1971. Toim. Pertti Suominen. Uudenmaan Jääkäripataljoona ja Uudenmaan Jääkäripataljoonan Kilta ry, Valkeakoski 1971.

Kaartin Pataljoona. Erikoisjoukko Helsingin suojana 1957–1996. Toim. Markku Iskanius. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Vaasa 1996.

Kotro, Arto: Pojat kansan urhokkaan – Kaartin Jääkäriyritykmentin perinteet sanoin ja sävelin. Kaartin Jääkäriyritykmentin Kilta, Porvoo 2003.

Kylävaara, Keijo: Balkanin santaa. Kirjayhtymä, Hämeenlinna 1978.

Laitila, Teuvo: The Finnish Guard in the Balkans. Heroism, Imperial Loyalty and Finnishness in the Russo-Turkish War of 1877–1878 as Recollected in the Memoirs of Finnish Guardsmen. Suomalaisen Tiedeakatemian toimituksia, Humaniora 324, Saarijärvi 2003.

Leander, L.: Karjalan Kaartin Rykmentti 1918–1938. Viipuri 1938.

Leino-Kaukiainen, Pirkko: Tuntematon sotilas Turkin sodassa. Sten Anders Wallin. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Saarijärvi 2005.

Lukemisia Suomen sotamiehille. Sanomalehden ja Kirjapaino-Yhtiön kirjapaino, Helsinki 1888–1901.

Pojat kansan urhokkaan. Kaartin Jääkäriyritykmentin perinteet sanoin ja sävelin. Toim. Arto Kotro ja Jukka Vuolio. Kaartin Jääkäriyritykmentin Kilta ry, Porvoo 2003.

Schvindt, V.: Lifgardets 3:e, finska skarpskyttebataljon. Biografiska anteckningar öfver officerare och civile tjänste-

män vid Lifgardets finska skarpskyttebataljon. Aktieb. F. Tilgmanns Bok- o. Stentryckeri, Helsingfors 1912.

Screen, J. E. O.: Suomalaiset tarkk'ampujat. Suomen "vanha sotaväki" 1881–1901. Suomen Sotilas, Vantaa 2000.

Screen, J. E. O.: The Finnish Army 1881–1901. Training the Rifle Battalions. Studia Historica 54. Suomen Historiallinen Seura, Helsinki 1996.

Talvitie, Kari J. – Ravanti, Lasse: Kaartin Pataljoonan historia ja sen perinneketju vuodesta 1812 nykypäivään asti. Moniste, Helsinki 2006.

Uudenmaan Jääkäripataljoona 75 vuotta. Uudenmaan Jääkäri juhla-julkaisu. Toim. Juhani Pihlajamaa. Uudenmaan Jääkäripataljoonan kilta, Helsinki 1996.

Uudenmaan Jääkäripataljoonan Kilta ry. 25 vuotisjuhla-julkaisu. Toim. O. Engström ym. Uudenmaan Jääkäripataljoonan Kilta ry, Helsinki 1998.

Wahlberg, C. F.: En härfärd i Turkiet 1877–1878. Anteckningar från Rysk-Turkiska Kriget 1877–1878. Hufvudstadsbladets Tryckeri, Helsingfors 1878.

Wendt, Fredrik Willehad von: Hronologitšeskij otšerk utšerk utšastija L.G.V. 3-GO streljko vago finskago bataljona v kampanij protiv turok 1877–78G. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapaino, Helsinki 1881.

Wirilander, Kaarlo: Suomen armeijan upseeristo, aliupseeristo ja sotilaskamarihistö 1812–1871 (1880). Viranhaltijain luettelot. Suomen Historiallinen Seura, Helsinki 1985.

Wichmann, V. K. E.: Några anteckningar till Nylands Regementes historia. Helsinki 1926.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Kaarti. Kaartin Pataljoonan, Kaartin Pataljoonan perinneyhdistyksen ja Helsingin Sotilaskotiyhdistyksen lehti, 1983–1996.

Kaartilainen. Suomen Valkoisen Kaartin lehti, 1932–1939.

Kaartin Jääkäri. Kaartin Jääkärirykmentin ja Kaartin Jääkäri-rykmentin Killan lehti, 1997–.

Pumppu. Uudenmaan Jääkäripataljoonan Killan lehti, 1957–1965.

Uudenmaan Jääkäri. Uudenmaan Jääkäripataljoonan lehti 1967–1998.

VUODEN 2008 RAKENNE-MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Maavoimien rakennemuutoksen yhteydessä 1.1.2008 Kaartin Jääkäri-rykmentin organisaatioon perustettiin Helsingin Alue-toimisto.¹³ Rykmenttiin kuulunut huoltokeskus siirtyi 1.1.2008 Etelä-Suomen Huoltorykmentin organisaatioon ja terveys-asema Sotilaslääketieteen Keskuksen johtoon.

Viitteet

- Jalkaväkirykmentti 11 (Ässärykmentti), Jalkaväkirykmentti 26 ja Jalkaväkirykmentti 47 (Vallilan Rykmentti); Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Eero Elfvengren. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Porvoo 2006, s. 321.
- Toimi syksystä 1918–14.3.1919 Valkoisen Kaartin Rykmentin nimisenä.
- Huhtala, Pauli: Suomen Valkoinen Kaarti: Lyhyt esitys Suomen Kaartin (Henkivartiövän 3. Suomen Tarkk'ampujapataljoonan) ja Suomen Valkoisen Kaartin historiasta. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki 1935, 123–133.
- Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo; Jääkäripataljoona 2 – Uudenmaan Jääkäripataljoona 1921–1971. Toim. Pertti Suominen. Uudenmaan Jääkäripataljoona ja Uudenmaan Jääkäripataljoonan Kilta ry, Valkeakoski 1971, s. 9, 17, 115.
- Kaartin Pataljoona: Erikoisjoukko Helsingin suojana vuosina 1957–1996. Toim. Markku Iskanius. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus, Vaasa 1996, s. 9–12.
- Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- PE henk-os ak n:o 289/2.9/D/I/17.3.1997, esittely tasavallan presidentille.
- PE henk-os ak n:o 437/2.9/D/I/29.4.1997, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- PE henk-os ak n:o 437/2.9/D/I/29.4.1997, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- Linnala, Lenni: Vanhan Kaartin kunniamarssin alkuperä. Suomen Musiikkilehti, lokakuu 1943, s. 100–101; Vuolio, Jukka: Soi raikuen torvet ja rummut. Suomen sotilasmusiikin historiaa sanoin, kuvin ja sävelin. Kaartin Jääkäri-rykmentin Kilta, Porvoo 2006.
- Suomen senaatin sota-asiaintoimituskunnan käskylehti n:o 41/21.11.1918.
- Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, tasavallan presidentin esittely 27.11.1956.
- Alue-toimistojen perustaminen sotilaslääkien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

PANSSARIPRIKAATI (PSPR)

Panssariprikaati on Hattulassa sijaitseva Läntisen Maanpuolustusalueen joukko-osasto. Sen tehtävänä on mekanisoitujen joukkojen ja ilmatorjunnan varusmiesten ja reserviläisten koulutus sekä puolustusvalmiuden ylläpitäminen. Prikaatiin kuuluvia joukkoyksiköitä ovat Hämeen Panssaripataljoona (HÄMPSP), Jääkärikykistörykmentti (JTR), Helsingin Ilmatorjuntarykmentti (HELITR) ja Parolan Pataljoona (PARP), Panssarikoulu (PSK) ja Ilmatorjuntakoulu (ITK). Prikaati vaalii yhtymäkoonpanossa olleen Panssariprikaatin joukko-osastojen ja yksiköiden sekä niiden edeltäjien perinteitä.

Prikaatin perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa ulottuvan Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:een.

Prikaatin toiminnan voidaan katsoa alkaneen 15.7.1919 perustetusta Hyökkäysvaunurykmentistä¹. Nimeksi muutettiin 30.12.1937 Erillinen Panssarikomppania. Talvisodan aikana 5.12.1939 perustettiin Panssaripataljoona ja siitä jatkosodan aikana 9.3.1942 Panssariprikaati.² Jääkäriprikaati ja Panssariprikaati yhdistettiin 28.6.1942 Panssaridivisioonaksi.³ Lapin sodassa divisioona lakkautettiin ja siitä muodostettiin 5.12.1944 Kevyt Prikaati. Panssariprikaatiksi nimi muutettiin 1.12.1952 ja muutos yhtymäkoonpanosta joukko-osastoksi tapahtui vuonna 1985.⁴

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi, Panssariristi, muodostuu mustasta Mantovanrististä, jonka erikoistunnuksena on Ruben Laguksen johtaman sodanaikaisen panssariyhtymän nuolitunnus. Mustapohjainen risti viittaa Panssaridivisioonan perinteisiin. Nuolikolmio ristin keskusaieheena kuvaa panssarijoukon iskuvoimaa ja yhteistyötä sen eri elementtien välillä. Hopeanharmaa väri keskusaieheessä ja reunuksessa edustaa panssarijoukkojen toista tunnusväriä. Risti on vahvistettu 30.5.1979.⁵

LIPPU

Panssariprikaati sai oikeuden omaan lippuun muututtuaan yhtymästä joukko-osastoksi vuonna 1985, ja uusi lippu hyväksyttiin 27.5.1988. Panssariprikaatin lipun mustalla, vaalean hopeanharmaalla reunuksella varustetulla lippuvaatteella on keskuskuviona vaalean hopeanharmaa kattilakypärä, joka on peräisin Hyökkäysvaunupataljoonan lipusta. Tangonpuoleisessa yläkulmassa on vaalean hopeanharmaa Panssariprikaatin joukko-osastotunnus. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä leijonakärki. Lipun ovat suunnitelleet Jussi Hautamäki ja Uolevi Kuusisto.⁶

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu lehväsepeleestä, jonka erikoistunnuksena on entinen vuodelta 1920 oleva Hyökkäysvaunurykmentin tunnus: telapyörää ympäröivät haarniskoidut käsivarret.

Joukko-osastotunnuksen ohella käytössä on sodanaikaisen Panssaridi-

visioonan tunnus, Laguksen nuolet. Tunnuksessa on kolmionmuotoisella vihreällä pohjalla kolme mustalla varjostettua keltaista nuolta. Merkkiä reunustaa keltavihreä punos ja sen on suunnitellut professori Carolus Lindberg vuonna 1942. C. G. E. Mannerheim hyväksyi merkin käyttöön 17.11.1942.⁷ Puolustusvoimain komentaja hyväksyi merkin uudelleen käyttöön 28.6.2002. Panssariprikaatin palkattu sotilashenkilöstö kantaa merkkiä maastopuvun m/05 sekä m/91 ja varusmiehet loma- ja paraatipuvun m/05 ja m/91 oikeassa hihassa.⁸

SIJAIN TIPA I KAT

Hyökkäysvaunurykmentti/Tankkirykmentti	1919–1921	Helsinki (Santahamina)
Hyökkäysvaunurykmentti	1921–1924	Hämeenlinna (Poltinaho)
Hyökkäysvaunupataljoona	1925–1927	Hämeenlinna (Poltinaho)
Hyökkäysvaunukomppania	1927	Hämeenlinna (Poltinaho)
Erillinen Hyökkäysvaunukomppania	1927–1937	Hämeenlinna (Poltinaho)
Erillinen Panssari- komppania	1937–1939	Hämeenlinna (Poltinaho)
Panssaripataljoona	1939–1942	Hämeenlinna, talvi- ja jatkosota
Panssariprikaati	1942	jatkosota
Panssaridivisioona	1942–1944	jatkosota
Kevyt Prikaati	1944–1952	Hämeenlinna, Hattula (Parolannummi), Lappeenranta, Lahti ja Riihimäki
Panssariprikaati	1952–	Hattula (Parolannummi) ja Hämeenlinna sekä useita muita paikkakuntia ⁹

KUNNIAMARSSI

Parolan marssi

Säveltäjä: tuntematon
Sanat: Reino Hirviseppä
Sovitus: Arthur Rope
Vahvistettu kunniamarssiksi 3.5.1985.
CD: Marssi nro 11.

Parolan marssin teema esiintyy jo Savon Jääkärirykmentin nuottiluetteloissa vuosilta 1806–1807. Marssi tunnetaan myös vanhastaan pohjalaisena kansanmusiikkiversiona nimellä *Lappo-marsch* eli *Lapualainen marssi*. Se tunnetaan kansanmu-

siikkiversiona myös Ruotsissa. Venäjällä marssi on ollut Libavskin venäläisarmeijan 6. Jalkaväkirykmentin marssina.¹⁰ *Parolan marssia* on kuultu usein Parolassa, jossa pidettiin suuria harjoituksia niin Ruotsin vallan kuin autonomian aikoina. Tähän viittaa marssille annettu nimi.

Vuonna 1881 *Parolan marssi* vahvistettiin 6. Mikkelin Suomen Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssiksi.¹¹ Itsenäisyyden alussa se määrättiin lyhytaikaisesti Savon Jääkärirykmentti N:o 3:n kunniamarssiksi 11.11.1918.¹² *Parolan marssista* tuli pitkäaikainen lahtelainen marssi 30.5.1919 alkaen, kun Tampereen Rykmentti sai sen kunniamarssikseen 30.5.1919.¹³ Marssi sanoitettiin 6.4.1922. Sanat laati Tampereen Rykmentissä palvellut luutnantti Reino Hirviseppä¹⁴. Kun puolustusvoimien uudet perinteet kunniamarsseineen vuonna 1957 astuivat voimaan, määrättiin *Parolan marssi* Panssarirykmentin kunniamarssiksi.¹⁵ Panssariprikaatille marssi on viimeksi vahvistettu tasavallan presidentin esittelystä 3.5.1985.¹⁶

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 28. kesäkuuta ja se pohjautuu Panssaridivisioonan perustamiseen 28.6.1942.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Panssariprikaatin Esikunnassa on prikaatin perinnehuone. Joukkoyksiköillä on lisäksi omia perinnetiloja.

Panssariprikaatin ja sen edeltäjien kalustoa ja historiaa esitellään laajasti Parolannummella sijaitsevassa Panssarimuseossa.

Laguksen muistomerkki sijaitsee Hämeenkosken keskustassa, Teurojoen rannalla. Myös Lohjalla on Laguksen muistomerkki. Syksyllä 2000 paljastettiin tähän muistomerkkiin liitetty Jääkäriristi, jolla haluttiin korostaa Ruben Laguksen jääkäritaustaa.

Panssarimuistomerkki sijaitsee Parolannummella Pyhän tien varrella. Sen ovat suunnitelleet Wäinö Aaltonen ja Matti Aaltonen. Muistomerkki paljastettiin vuonna 1959.

Panssarimuistomerkin läheisyydessä on Reino Hämmäläisen suunnittelema Mannerheim-ristin ritarien muistomerkki. Se paljastettiin Panssariprikaatin vuosipäivänä vuonna 2002.

Hämeen Panssaripataljoonan kasarmin pihalla on jatkosodan aikaisen Panssarivaunupataljoonan Stu-40 -rynnäkötykki "Sturm".

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Panssarikilta perustettiin vuonna 1951 nimellä Panssari-lehden kannatusyhdistys. Nykyinen nimi Panssarikilta otettiin käyttöön vuonna 1964. Panssarikilta on sekä Panssariprikaatin joukko-osastokilta että sodanaikaisen jääkäri- ja panssariyhtymän perinnekilta. Kilta vaalii Panssariprikaatin ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Hämeen Jääkärikilta perustettiin vuonna 1963 nimellä Hämeen Jääkäripataljoonan kilta. Kilta vaalii Hämeen Jääkäripataljoonan ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Jääkäriyhtymän Kilta perustettiin vuonna 1958 nimellä Jääkäriyhtymän Perinneyhdistys. Kilta vaalii Jääkäriyhtymän rykmentin ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Panssarisoittokunnan Kilta perustettiin vuonna 1995. Sen tarkoituksena on tukea Panssarisoittokunnan toimintaa.

Pirkanmaan Ilmatorjuntakilta perustettiin vuonna 1965 nimellä Tampereen Ilmatorjuntapatteriston Kilta. Kun joukko-osasto siirrettiin Ouluun, kiltatoiminta jäi Tampereen seudulle ja sen aktiviteetti suuntautui yhteistoimintaan panssari-ilmatorjuntajoukkojen kanssa. Kilta vaalii edeltäjajoukkojensa perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Turun Ilmatorjuntakilta perustettiin vuonna 1964 nimellä Turun Ilmatorjuntapatteriston Kilta. Kun joukko-osasto siirrettiin Parolaan, kiltatoiminta jäi Turun seudulle. Kilta vaalii edeltäjajoukkojensa perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

KOMENTAJAT

Hyökkäysvaunurykmentti/Tankkirykmentti

1919–1921	Alfthan, Harry	everstiluutnantti
1921–1923	Sihvo, Aarne	eversti
1923–1924	Kumlin, Edvard	majuri

Hyökkäysvaunupataljoona, Hyökkäysvaunukomppania ja Erillinen Hyökkäysvaunukomppania

1925–1926	Kumlin, Edvard	majuri
1926–1928	Pirilä, Aappo	majuri
1928–1930	Sundwall, Herman	majuri
1930–1933	Sahlgren, Niilo	majuri
1933–1936	Söderlund, Ivar	kapteeni
1936–1937	Tengström, Runar	majuri

Erillinen Panssarikomppania

1937–1939	Tengström, Runar	majuri
-----------	------------------	--------

Panssaripataljoona ja Panssariprikaati

1939–1942	Björkman, Sven	everstiluutnantti
-----------	----------------	-------------------

Panssaridivisioona

1942–1944	Lagus, Ruben	kenraalimajuri
-----------	--------------	----------------

Kevyt Prikaati

1944–1946	Svensson, Antero	kenraalimajuri
1946–1952	Savonjousi, Kai	kenraalimajuri

Panssariprikaati

1952–1955	Savonjousi, Kai	kenraalimajuri
1955–1959	Kurenmaa, Akseli	kenraalimajuri
1959–1960	Kopra, Tauno	kenraalimajuri
1960–1961	Sotisaari, Lauri	kenraalimajuri
1961–1965	Korhonen, Olli	kenraalimajuri
1965–1966	Leinonen, Kaarlo	kenraalimajuri
1966	Hannila, Matti	kenraalimajuri
1966–1967	Liukkonen, Olli	eversti
1967–1969	Matikainen, Unto	eversti
1969–1976	Sarva, Kalevi	eversti
1976–1979	Tikka, Olli	eversti
1979–1983	Aaltonen, Matti	eversti
1983–1987	Tarvainen, Kalevi	eversti
1987–1990	Wächter, Lasse	eversti
1990–1993	Leirimaa, Antero	eversti
1993–1996	Kokkonen, Kari	eversti
1996–1999	Janatuinen, Esko	eversti
1999–2000	Puheloinen, Ari	eversti
2000–2002	Suutarinen, Timo	eversti
2002–2004	Halonen, Kyösti	eversti
2004–2007	Pitkänen, Ilkka	eversti
2007–	Suominen, Keijo	eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Hovilainen, Pentti: Tankkirykmentistä Panssaripataljoonan. Panssaripataljoonan upseeri- ja aliupseerikunta, Hämeenlinna 1949.

Jatkosodan tiellä. Toim. Marko Palokangas. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos ja Sotamuseo, Jyväskylä 2005.

Kantakoski, Pekka: Suomalaiset panssarivaunujoukot 1919–1969. Arvi A. Karisto, Hämeenlinna 1969.

Kasarmin kosketus: Kulkulupa onnelaan. Toim. Leena Koi-vuneva. Hämeenlinna 2003.

Korkama, Erkki – Roudasmaa, Stig: Tapparasta tankkeihin – Hämeenlinnan varuskunnan historia. Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri, Joensuu 1988.

Laine, Pekka: 4. Erillinen Autokomppania 50 v., 24.11.1994. Talousvarikko 1994.

Laine, Pekka: Linnan kasarmi – Suomen kasarmi. Hämeenlinnan varuskunnan rakennushistoriaa. Hämeenlinnan varuskunta, Hämeenlinna 1978.

Palmu, Pentti: Panssari-ilmatorjunta Suomessa 1942–1996. Ilmatorjuntasäätiö, Helsinki 1996.

Panssari-ilmatorjuntaa Suomessa 1942–2006. Toim. Juha Tuominen. Ilmatorjuntaupseeriyhdistyksen Hämeen osasto, Panssarimuseosäätiö 2006.

Perinteitä – yhteistyötä – iskuvoimaa. Elämää Panssariprikaatissa 1945–2007. Toim. Erkki Kauppinen ym. Panssariprikaati ja Panssarikilta ry, Jyväskylä 2007.

Pura, Juhani: Panssarikoulu. Puoli vuosisataa nuolen kärjessä. PanssariRUK:n Kannatusyhdistys ry, Jyväskylä 1998.

4. Erillinen Autokomppania 25 vuotta. Hämeenlinna 1970.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Hämeen Jääkäri. Hämeen Jääkäripataljoonan lehti, 1958–1977.

HÄM JP (Hämeen Jääkäripataljoona). Hämeen Jääkäripataljoonan lehti, 1957–1958.

JP 4. Jääkäripataljoona 4:n lehti, 1937–1939 ja 1950–1957.

Panssari. Panssarijoukkojen ja Panssarikillan ammatti- ja perinnejulkaisu, 1952–.

Panssarijääkäri. Hämeen Jääkäripataljoonan lehti, 1978–1991.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Maavoimien rakennemuutoksen yhteydessä 1.1.2008 Panssariprikaatin organisaatioon perustettiin Kanta-Hämeen Aluetoimisto.¹⁷ Ilmatorjuntakoulun toiminnot siirrettiin osaksi Ilmasotakoulu Tikkakoskelle 1.1.2008.

2000-luku on ollut rakennemuutosten aikaa Panssariprikaatissa. Vuonna 2003 Varsinais-Suomen Il-

matorjuntarykmentti Turussa lakkautettiin ja sen koulutusvelvoitteet siirrettiin Panssariprikaatiin. Tämän seurauksena Panssari-ilmatorjuntapatteri laajeni Hämeen Ilmatorjuntapatteristoksi. Samana vuonna yhdistettiin Hämeen Jääkäripataljoona ja Panssarivaunupataljoona Hämeen Panssaripataljoonaksi. Tuusulassa lakkautetun Helsingin Ilmatorjuntarykmentin ilmapuolustuksen vastuun siirtäminen Panssariprikaatiin 1.1.2007 sai aikaan Hämeen Ilmatorjuntapatteriston laajenemisen Helsingin Ilmatorjuntarykmentiksi.

Viitteet

- Hyökkäysvaunurykmentti perustettiin 15.7.1919, mutta siitä käytettiin rinnan nimeä Tankkirykmentti, joka esiintyy myös päiväkäskyissä ja muissa virallisissa dokumenteissa. Tankkirykmentti-nimi poistui käytöstä 22.8.1919 annetulla päiväkäskyllä. Sot1/PLM 1918–1937 F5, Sotaministeriön käskylehti 13.8.1919.
- Hovilainen, Pentti: Tankkirykmentistä Panssaripataljoonaan. Panssaripataljoonan upseeri- ja aliupseerikunta, Hämeenlinna 1949, s. 59–61, 104–105, 203.
- Jatkosodan tiellä. Toim. Marko Palokangas. Maanpuolustuskorkeakoulu, Jyväskylä 2005, s. 250.
- Siirtymässä alueorganisaatioon 1.7.1966 Panssariprikaatin Esikunnasta muodostettiin Etelä-Suomen Sotilasläänin Esikunta.
- PE ak n:o 653/Kntotsto/Hha/30.5.1979, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- PE ak n:o 567/Kntotsto/Hha/27.5.1988, esittely tasavallan presidentille.
- Päämajan käskylehti n:o 32 17.11.1942.
- Esittely puolustusvoimain komentajalle AD17611 28.6.2007.
- Lahti (Hennala), Riihimäki, Kangasala ja Tuusula.
- Klemetti, Heikki: Vähän vanhoista suomalaisista marsseista. Suomen Musiikkilehti, tammikuu 1944. s. 6.
- Luettelo asevelvollisen sotaväen kunniamarsseista 1881–1906. Jukka Vuolion esitelmä 7.10.1999.
- Suomen senaatin sota-asiaintoimituskunnan käskylehti n:o 41/21.11.1918.
- Sotaministeriön käskylehti n:o 43/ 12.6.1919.
- Reino Hirviseppä tunnetaan paremmin nimimerkillä Palle.
- Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.
- PE ak n:o 796/Kntotsto/Hha/3.5.1985, esittely tasavallan presidentille 31.5.1985; Uro, Arvo: Panssariprikaatin kunniamarssit. Panssari n:o 1/1962.
- Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

PIONEERIRYKMENTTI (PIONR)

Pioneerirykmentti on Keuruulla sijaitseva Läntisen Maanpuolustusalueen alainen joukko-osasto. Sen tehtävänä on pioneeriaselajin varusmiesten ja puolustusvoimien palkatun henkilöstön kouluttaminen sekä tutkimuksen kehittäminen. Pioneerirykmenttiin kuuluvia joukkoyksiköitä ovat Keski-Suomen Pioneeripataljoona (K-SPIONP) sekä Pioneeri- ja Suojelukoulu (PIONJASLUK). Rykmentti vaalii 4.12.1944–15.7.1967 toimineen Pioneerirykmentin perinteitä.

Pioneerirykmentin perinteisiin ja toimintaan liittyvän historian voidaan katsoa alkavan Pioniirikoulutuspataljoonan perustamisesta 2.7.1918. Sen tehtävänä oli kouluttaa pioneerijoukkoja. Se jaettiin 23.4.1919 Haminan ja Viipurin Pioniiriosastoihin, josta jälkimmäisestä muodostettiin 8.5.1919 Pioniiripataljoona 1. Nimeksi muutettiin 19.6.1923 Pioneeripataljoona ja 3.6.1927 Pioneeripataljoona.¹ Siitä muodostettiin 6.10.1939 talvisodan liikekannallepanossa 28. Pioneerikomppania², joka liitettiin 28.5.1940 Toisen Armeijakunnan Pioneeripataljoonaan³. Kesällä 1941 siitä muodostettiin Pioneeripataljoona 14. Se lakkautettiin 19.11.1944 ja perustettiin uudelleen 4.12.1944 Pioneerirykmentin nimisenä.⁴ Se jaettiin 15.7.1967 Kymen Pioneeripataljoonaksi ja Keski-Suomen Pioneeripataljoonaksi. Viimeksi mainittu yhdistettiin Keski-Suomen Viestipataljoonan ja Suojelukoulun kanssa 1.10.1992 Keski-Suomen Rykmentiksi.⁵ Siitä puolestaan muodostettiin Pioneerirykmentti 1.1.2004.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu pioneeriaselajin yleistunnuksesta – lapionterästä sekä ristikkäisistä kirveestä ja hakusta, joiden päällä on lyömämiekka. Nykymuotoisen tunnuksen on piirtänyt Pekka Laakso ja se on vahvistettu 26.11.2003.⁶

LIPPU

Rykmentin lippu pohjautuu entiseen XII Jääkäripioneeripataljoonan lippuun. Mustassa kentässä on keskellä Suomen vaakunan tunnuskuva yhdeksän valkean heraldisen ruusukkeen ympäröimänä, keltaisen vaakunaleijonan varukset ja aseiden terät harmaat, kahvat keltaiset. Alasisäkulmassa oli päivämäärä 25.3.1918. Lipputangon kärjen juureen oli kiinnitetty kaksi mustaa palmikoitua punosta, joiden päässä on samanväriset tupsut. Lipun koko on 97 x 103 cm ja sen oli suunnitellut Olivia Puolakka. Tangonkärkenä oli keihäänkärki.

Tämän jälkeen lippu oli Pioneerikoulutuspataljoonan, Pioneeripataljoonan, Pioneeripataljoona 1:n ja Pioneerirykmentin käytössä, minkä jälkeen se luovutettiin Sotamuseoon vuonna 1957. Pioneerirykmentille vahvistettiin uusi lippu 20.12.1957 ja se poikkeaa hieman vanhasta. Sysimusta leijonallippu mukailee perinteistä lippua, kuitenkin ilman päivämäärää 25.3.1918 ja mustia tupsuja. Mitoiltaan lippu on rykmenttilipun kokoinen 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijona.⁷

Pioneerirykmentin lakkautuksen yhteydessä lippu siirrettiin ensin lyhyeksi aikaa Korialle Kymen

Pioneeripataljoonalle ja sieltä edelleen 29.11.1968 Pioneerikoululle. Keski-Suomen Rykmentin nimi muutettiin 1.1.2004 Pioneerirykmentiksi, ja lipuksi oli vahvistettu Pioneerirykmentin joukko-osatolippu 26.11.2003.⁸

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi muodostuu mustasta, kulta-reunaisesta ja kuperakärkisestä Mantovanrististä, jonka keskellä on pioneeriaselajin tunnus. Ristin on suunnitellut Pekka Laakso ja se on vahvistettu 26.11.2003.⁹

SIJAINNITPAIKAT

Pioniirikoulutuspataljoona	1918–1919	Hämeenlinna ja Viipuri
Pioniiri-osasto Viipuri	1919	Viipuri
Pioniiripataljoona 1	1919–1920	Viipuri
Pioniiripataljoona 1	1920–1923	Elimäki (Koria)
Pioneeripataljoona	1923–1927	Elimäki (Koria)
Pioneeripataljoona	1927–1939	Elimäki (Koria) ¹⁰
28. Pioneerikomppania	1939–1940	talvisota
II Armeijakunnan Pioneeripataljoona	1940	Elimäki (Koria)
Pioneeripataljoona 2	1940–1941	Elimäki (Koria)
Pioneeripataljoona 14	1941–1944	jatkosota
Pioneerirykmentti	1944–1967	Elimäki (Koria)
Keski-Suomen Pioneeripataljoona	1967–1992	Keuruu (Keurusselkä)
Keski-Suomen Rykmentti	1992–2003	Keuruu (Keurusselkä)
Pioneerirykmentti	2004–	Keuruu (Keurusselkä)

KUNNIAMARSSI

Koljonvirran marssi

Säveltäjä: Christian Wester
 Sanat: Aimo Mustonen
 Sovitus: Martti Mattila
 Vahvistettu kunniamarssiksi 26.11.2003.
 CD: Marssi nro 13.

Ensimmäisen kunniamarssin itsenäisyytemme aikana pioneeriaselaji sai 10.4.1922, kun Heikki Klemetin kehittämä kuortanelaisesta kansansävelmästä hyväksyttiin silloisen Pioneeripataljoonan kunniamarssiksi. Vuodesta 1936 alkaen *Koljonvirran marssista* alkoi muodostua pioneerien yhteinen marssi. Kunniamarssiuudistuksen yhteydessä tasavallan presidentti vahvisti 26.11.1936 *Koljonvirran marssin* edelleen Pioneeripataljoonan kunniamarssiksi.¹¹ Vuodesta 1957 alkaen marssi oli Pioneerirykmentin kunniamarssi¹² ja vuonna 1978 marssi laajennettiin kaikkien pioneerijoukkojen ja laitosten yhteiseksi kunniamarssiksi.¹³ *Koljonvirran marssin* joukko-osastoperinnettä jatkaa 1.1.2004 toimintansa aloittanut nykyinen Pioneerirykmentti.¹⁴

Alun perin marssilla ei ollut nimeä. Sen antoi Heikki Klemetti. Hänen tutkimuksiansa ansiosta *Koljonvirran marssille* löytyi myös säveltäjä, joka oli Ruotsin vallan aikaisen Uudenmaan Jalkaväkirykmentin soitonjohtaja Christian Wester.¹⁵

Sanat *Koljonvirran marssi* sai vuonna 1984 Pioneeriaselajiliiton julistaman avoimen sanoituskilpailun tuloksena. Kilpailun voitti director musices Aimo Mustonen.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 25. heinäkuuta ja se pohjautuu Schmardenin taistelun vuosipäivään. Taistelu käytiin 25.7.1916 Riianlahden rannalla Schmardenin kylän liepeillä lähellä Riikaa. Taisteluun osallistui suomalainen 187-miehininen jääkäripioneerikomppania.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Rykmentin perinnehuoneessa kerrotaan Keurusselän kasarmialueella aikaisemmin vaikuttaneiden joukko-osastojen ja -yksiköiden toiminnasta ja historiasta. Koska Keski-Suomen Rykmentissä kehitettiin vuosina 1919–1939 Suomen armeijan varustusta ja aseistusta, näytteillä on Aimo Lahden kehittämiä aseita.

Keurusselän varuskunta-alueella sijaitsevaan Viikin torni -muistomerkkiin on kirjoitettu niiden joukkojen nimet, jotka ovat toimineet Keurusselän kasarmialueella. Vuonna 1997 muistomerkin ai-ruiksi sijoitettiin kaksi kanuunaa tyypiltään 76K02.

Esikuntarakennuksen seinään on kiinnitetty Keurusselän kasarmialueella toimineiden viestijoukkojen muistolaatat.

Pioneerimuseo sijaitsee Miehikkälän Salpakeskuksessa.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Keski-Suomen Pioneerikilta perustettiin vuonna 1973. Kilta vaalii pioneerijoukkojen perinteitä, pitää yhteyttä alueen veteraaneihin ja pioneerikoulutuksen saaneisiin reserviläisiin. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Suojelukilta vaalii suojelujoukkojen perinteitä ja harjoittaa yhteistyötä muiden suojelualalla toimivien maanpuolustusyhdistysten kanssa.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Kuosa, Mauno: Suojelukoulutuksen kolme vuosikymmentä 1933–1953 – Kaasusuojelukoulu 1933–1952, Suojelukoulu 1958–1962. Suojelukoulu, Mikkeli 1963.

Paappanen, Tapio: Laukauksia. Keski-Suomen Rykmentti 1992–2002. Keski-Suomen Rykmentti, Jyväskylä 2002.

Puranen, Elja: Keski-Suomen Pioneeripataljoona 1967–1987. Keski-Suomen Pioneeripataljoona, Keuruu 1987.

Puranen, Elja: Pioneeriaselajin historia 1969–1993. Pioneeriaselajin Liitto ry, Mikkeli 1995.

Saarinen, Eero-Eetu: Pioneeriaselajin historia 1918–1968. Pioneeripuuseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1975.

Sotahistoriallinen aikakauskirja 3. Toim. Matti Lappalainen ym. Sotahistoriallinen Seura ja Sotatieteen laitos, Joensuu 1984.

Suojelun kuusi vuosikymmentä 1933–1993. Toim. Matti Hyvärinen ym. Suojelukoulun perinneyhdistys, Jyväskylä 1993.

Talvi, Veikko: Kouvolan historia, II osa. 1880-luvulta talvisodan syttymiseen. Kouvolan kaupunki, Kouvola 1984.

Tuompo, W. E. – Grandell, Leonard: Suomen armeija sanoin ja kuvin. Gummerus, Jyväskylä 1920.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Hakku. Pioneerien ja Pioneeriaselajin Liiton lehti, 1925–.

Suojelumies. Suojelukoulun Killan tiedotuslehti, 2000–.

Sää ja Suojelu. Suojelu- ja sääkoulun sekä Sää- ja Suojelukillan lehti, 1987–1999.

Sääkilta. Sääkillan lehti, 2001–.

Säämies. Keskussääaseman ja Säämieskillan lehti, 1970–1986.

KOMENTAJAT

Pioniirikoulutuspataljoona

1918–1919 Solin, Knut majuri

Pioniiri-osasto Viipuri

1919 Palmgren, Hjalmar majuri

Pioniiripataljoona 1

1919–1921 Palmgren, Hjalmar majuri

1921 Lidström, Ivar kapteeni

1921–1923 Vainio, Väinö kapteeni

Pioneeripataljoona

1923–1927 Stark, Lauri everstiluutnantti

Pioneeripataljoona ja 28. Pioneerikomppania

1927–1934 Vainio, Väinö everstiluutnantti

1934–1939 Pyllkänen, Kosti everstiluutnantti

II Armeijakunnan Pioneeripataljoona

1940 Kakko, Otto luutnantti

Pioneeripataljoona 2

1940–1941 Salmio, Aatto majuri

Pioneeripataljoona 14

1941–1943 Tiainen, Vilho luutnantti

1943–1944 Vartiainen, Jouko kapteeni

1944 Halonen, Pekka kapteeni

Pioneerirykmentti

1944 Laitakari, Lauri kapteeni

1944–1946 Vainio, Väinö eversti

1946–1951 Olanti, Karl eversti

1951–1956 Hornamo, Hutu everstiluutnantti

1956–1957 Tiainen, Vilho everstiluutnantti

1957–1966 Pyyry, Eino eversti

1967 Kiianlinna Ilkka everstiluutnantti

Keski-Suomen Pioneeripataljoona

1967–1972 Kämäri, Jorma everstiluutnantti

1972–1975 Tiainen, Aimo everstiluutnantti

1975–1981 Puranen, Elja everstiluutnantti

1981–1983 Lukkari, Matti everstiluutnantti

1983–1987 Martikainen, Raimo everstiluutnantti

1987–1990 Mähönen, Matti everstiluutnantti

1990–1992 Pikkukangas, Heino everstiluutnantti

Keski-Suomen Rykmentti

1992–1998 Pikkukangas, Heino eversti

1998–2000 Otranen, Lasse eversti

2000–2002 Pekkala, Jarmo eversti

2002–2003 Lahti, Teppo everstiluutnantti

Pioneerirykmentti

2004 Lahti, Teppo everstiluutnantti

2004–2006 Toivanen, Osmo everstiluutnantti

2006 Vihottula, Matti everstiluutnantti

2007– Kauppinen, Harri everstiluutnantti

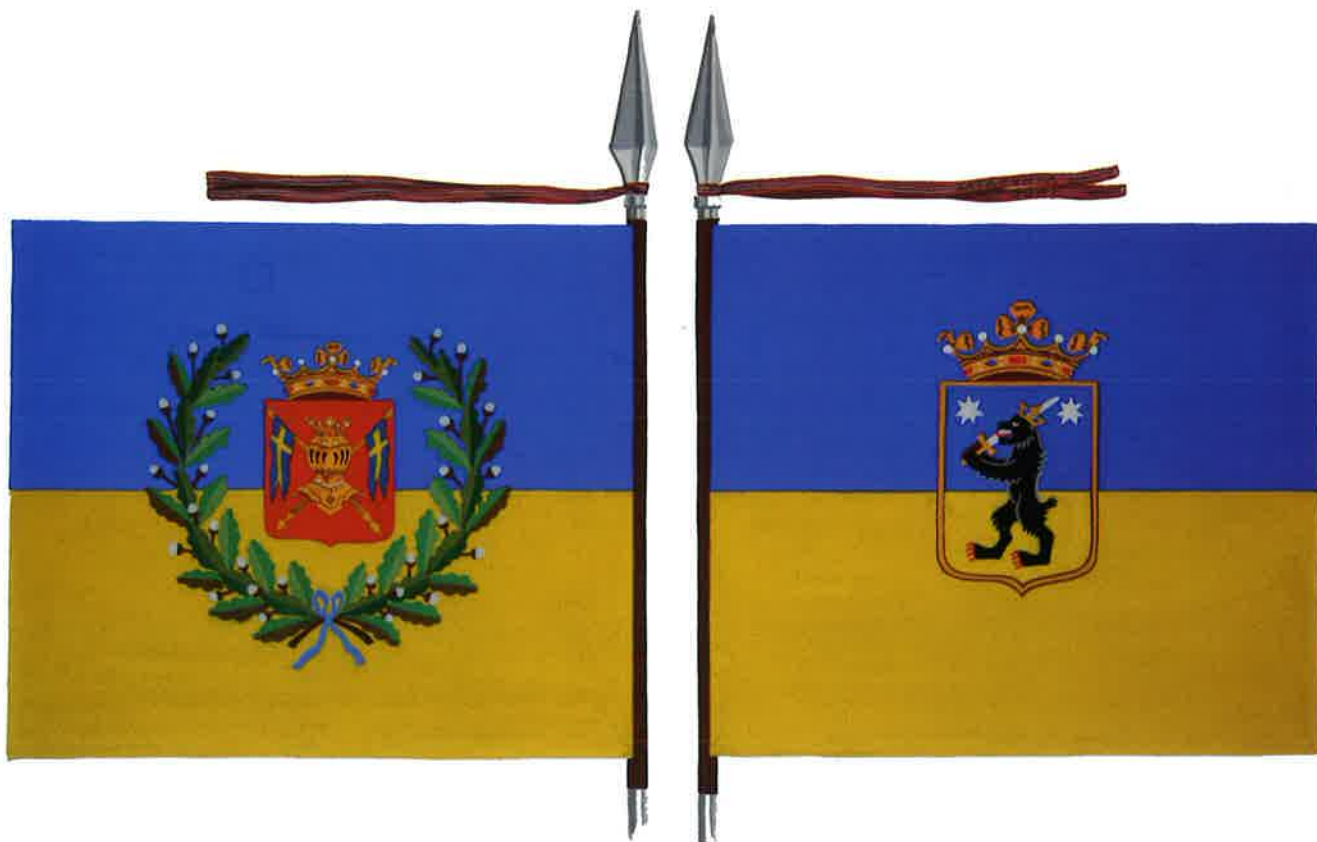

Viitteet

- 1 Saarinen, Eero-Eetu: Pioneeraselajin historia 1918–1968. Pioneeriupseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1975, s. 71–75.
- 2 Pioneeripataljoonasta muodostettiin lisäksi kolme erillistä pioneeri-joukkuetta. Näistä muodostettiin myöhemmin 1. Pioneerikomppania.
- 3 Toimi Pioneeripataljoona 2:n nimisenä 13.8.1940–1941.
- 4 Saarinen, Eero-Eetu: Pioneeraselajin historia 1918–1968. Pioneeriupseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1975, s. 226–227 ja 598–599.
- 5 Saarinen, Eero-Eetu: Pioneeraselajin historia 1918–1968. Pioneeriupseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1975, s. 441–443; Puranen, Elja: Pioneeraselajin historia 1969–1993. Pioneeraselajin Liitto ry, Mikkeli 1995, s. 378.
- 6 PE henk-os ak n:o 1014/2.9/D/I/26.11.2003, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 7 PE ak n:o 2457/Kntotsto/D/i/20.12.1957, tasavallan presidentin päätös.
- 8 PE henk-os ak n:o 1014/2.9/D/I/26.11.2003, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 9 PE henk-os ak n:o 1014/2.9/D/I/26.11.2003, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 10 Saarinen, Eero-Eetu: Pioneeraselajin historia 1918–1968. Pioneeriupseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1975, s. 71–79.
- 11 Tasavallan presidentin sotilaskäsky n:o 70/23.11.1936.
- 12 Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.
- 13 PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 14 PE henk-os ak n:o 1014/2.9/D/I/26.11.2003, esittely tasavallan presidentille.
- 15 Tämä ilmenee J. J. Alanderin laatimasta Savon Jääkärirykmentin nuottiluettelosta vuodelta 1806. Wester tuli 11-vuotiaana vapaaehtoisena soitto-oppilaana Uudenmaan Rykmenttiin vuonna 1785. Rykmentin soitonjohtajana hän toimi vuosina 1798–1808. Suomen sodan lopulla Wester siirtyi vetäytyvien suomalaisjoukkojen mukana Ruotsiin, jossa jatkoi sotilassoittajana ja musiikinjohtajana Västmanlandin rykmentissä tiettävästi vuoteen 1817. Tänä aikana hän osallistui soittokuntineen sotiin Ranskaa (1813) sekä Tanskaa ja Norjaa (1814) vastaan.

PORIN PRIKAATI (PORPR)

Porin Prikaati on Säkylän Huovrinteellä sijaitseva Läntisen Maanpuolustusalueen valmiusrytymä. Sen tehtävänä on varusmiesten ja reserviläisten koulutus sekä Euroopan Unionin nopean toiminnan joukkojen koulutus ja varustaminen Suomessa. Prikaati johtaa myös ulkomaille sijoitettuja maavoimien kriisinhallintajoukkoja. Porin Prikaatin joukkoyksiköitä ovat Satakunnan Jääkäripataljoona (SATJP), Länsi-Suomen Viestipataljoona (L-SVP) ja Satakunnan Pioneeripataljoona (SATPIONP) sekä Kriisinhallintakeskus (KRIHAK). Prikaati vaalii vuonna 1626 perustetun Kuninkaallisen Porin Rykmentin ja muiden edeltäjajoukkojensa perinteitä.

Prikaatin perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa ulottuvan Ruotsin kuninkaan Kustaa II Aadolfin käskystä 16.2.1626 perustettuun Kuninkaalliseen Porin Rykmenttiin. Itsenäisen Suomen puolustusvoimissa sen historia alkaa 1.2.1918 muodostetusta Porin Pataljoonasta, joka yhdistettiin 1.4.1918 kolmen muun pataljoonan kanssa Porin Rykmentiksi. Nimeksi muutettiin 19.7.1918 Tammisaaren Vartiopataljoona, mutta perinteet jatkuivat huhti-

kuussa 1918 Helsinkiin perustetussa Helsingin Jääkäriprikaatissa¹. Sen nimeksi muutettiin 18.3.1919 uudelleen Porin Rykmentti ja siitä muodostettiin 5.10.1939 1. Prikaatin III Pataljoona.² Palveltuaan talvisodassa se lakkautettiin heinäkuussa 1940.

Prikaatin toiminnan voidaan katsoa alkaneen välirauhan aikana elokuussa 1940 perustetusta 6. Prikaatista. Siitä muodostettiin Jalkaväkirykmentti 6 jatkosodan liikekannallepanossa 10.6.1941. Sen nimeksi muutettiin 1.12.1952 organisaatiouudistuksissa 3. Prikaati ja 1.1.1957 Porin Prikaati.³

LIPPU

Prikaati käyttää entisen Porin Rykmentin lippua ja se edustaa niin sanottua historiallista lippua. Lippu on jaettu kahteen keltaiseen ja siniseen, vaakasuoraan kenttään. Toisella puolella lipun keskellä on tammenlehdistä muodostetun seppeleen ympäröimänä Varsinais-Suomen vaakuna – toisella puolella Satakunnan vaakuna. Tangonkärkenä on poikkeuksellisesti keihäänkärki.⁴

Lipun esikuva tulee Ruotsin vallan ajalta silloisen Porin Rykmentin komppanialipuista. Vuoden 1686 lippumääräyksen mukaan rykmentin komppanialippujen kankaan tuli olla jaettu kahteen horisontaaliseen osaan, jossa ylempi osa tuli olla sininen ja alempi keltainen. Molemmiin puolin lippua keskellä tuli olla kruunupäinen karhu, jolla oli kohotettu sapeli kädessään. Pään molemmin puolin oli valkoinen tähti.⁵ Tämä malli oli pohjana Satakunnan vaakunan valinnalle. Lipun toisen puolen muodosti lippukomitean päätöksellä Varsinais-Suomen vaakuna.⁶

Carolus Lindbergin piirtämä Porin Rykmentin lippu vahvistettiin valtionhoitajan esittelyssä 14.6.1919.⁷ Porin Rykmentille myönnettiin 20.6.1919 huomionosoituksena vapaussodan ansioista IV luokan vapaudenristin nauha, johon on painettu kultakirjaimilla ”Satakunta” ja ”Pori”. Lipun koko on 120 x 142 cm. Porin Rykmentin lippu vahvistettiin Porin Prikaatin joukko-osastolipuksi 27.11.1956.⁸

SIJAINNIPAIKAT

6. Prikaati	1940–1941	Sulkava
Jalkaväkirykmentti 6	1941–1944	jatkosota
	1944–1952	Turku
3. Prikaati	1952–1956	Turku
Porin Prikaati	1957–1966	Turku
	1963–	Säkylä (Huovinrinne) ⁹

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu lehväseppeleestä, jonka erikoistunnuksena on pystyyn ”kavahtanut” karhu. Karhukuvio on ollut porilaisliipuissa jo 1600-luvulla.

Karhu on myös Porin kaupungin ja Satakunnan vaakunatunnus. Tunnus on vahvistettu 28.10.1967.¹⁰

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi, Porilaisristi, muodostuu Yrjönrististä, jonka keskellä ovat porilaislippu: ristissä olevat kivää-

rit ja niiden päällä porilaistöytölakki. Alasakarrassa on iskevää miekkaa pitelevä karhu. Yläsakarrassa on Kuninkaallisen Porin Rykmentin perustamisvuosi 1626. Porin Prikaati sai oman joukko-osastoristinsä vuonna 1962 ja se vahvistettiin viralliseksi joukko-osastoristiksi 4.4.1978.¹¹ Rististä on kaksi versiota, toinen mustapohjainen ja toinen hopeoitu. Hopeoitua jaetaan joukko-osaston komentajille.

KUNNIAMARSSI

Entisen 1. Uudenmaan Suomen Tarkk’ampujapataljoonan kunniamarssi

Säveltäjä: tuntematon
Sovitus: Erik Nurminen
Vahvistettu kunniamarssiksi 27.11.1956.
CD: Marssi nro 14.

Porin Prikaatin kunniamarssi tunnetaan jo Ruotsin vallan ajalta Porin Rykmentin marssina. Porin Rykmentin soittokunta on esittänyt marssia tietyvästi Suomen sodassa 1808–1809.¹² Marssin säveltäjä voi olla rykmentin silloinen kapellimestari Johan Stranensky.¹³

Kun asevelvollisen sotaväen kunniamarssit määrättiin vuonna 1881, sai Porin Rykmentti 1. Uudenmaan Suomen Tarkk’ampujapataljoona -marssin. Tältä ajalta on peräisin marssin nykyinen nimi. Itsenäisyyden ajan ensimmäisessä kunniamarssiluettelossa marssi määrättiin 11.11.1918 Porin Jalkaväkirykmentti N:o 2:lle¹⁴, jonka nimi oli vuodesta 1919 alkaen Savon Jääkärirykmentti. Porin Prikaatin edeltäjälle, Porin Rykmentille marssi vahvistettiin 22.4.1919¹⁵, ja vuodesta 1957 alkaen se on soinnut Porin Prikaatin kunniamarssina.¹⁶

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 16. helmikuuta ja se pohjautuu Kuninkaallisen Porin Rykmentin perustamiseen Kustaa II Aadolfin käskystä 16.2.1626.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Prikaatissa Säkylän Huovinrinteellä sijaitsevassa Porilaismuseossa esitellään laajasti porilaisten sotilashistoriaa.

Turun vanhalle kasarmialueelle pystytettiin vuonna 1966 Niilo Savian tekemä Porilaispatsas. Teoksen toinen versio on Porin Prikaatin nykyisellä kasarmialueella.

Prikaatin esikunnan vieressä sijaitsevan Kunnianpolun varrella on myös muita suomalaisten joukko-osastojen teoista kertovia muistomerkkejä.

Upseerikerhon perinnehuoneen marmoritauluihin on ikuistettu Porin Prikaatin ja sen perinnejoukko-osastojen komentajien nimikirjoitukset ja Pro patria -taulu

Upseerikerhon lippuhuoneessa on Kyyrön kahakassa 11.6.1789 mukana ollut porilaislippu.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Porin Rykmentin – Porin Prikaatin Kilta perustettiin vuonna 1959 nimellä Porin Rykmentin Kilta. Kilta vaalii Porin Prikaatin ja sen edeltäjajoukkonsa perinteitä. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Porin Prikaatin Perinneyhdistys perustettiin vuonna 1984. Yhdistys vaalii vaalia ja kehittää Porin Prikaatin ja sen edeltäjajoukko-osastojen perinteitä.

Porin Prikaatin Tukisäätiö perustettiin vuonna 1991. Säätiö tukee taloudellisesti Porin Prikaatin perinteiden vaalintaa ja varusmiesten vapaa-ajanviettomahdollisuuksien kehittämistä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Laitakari, Eino: Porilaisten kultainen kirja, I osa. Kuninkaallinen Porin Rykmentti 1626–1810. Entisen Porin Rykmentin upseerien kerho ry, Turku 1961.

Laitakari, Eino: Katsaus Porin Rykmentin vaiheisiin. Porin Rykmentti, Turku 1933.

Lindh, Erik: Kongliga Björneborgs Regemente. Anteckningar om Satakunda knektars del i Sverige-Finlands krigshistoria. Helsingfors 1928.

Lindh, Erik: Kuninkaallinen Porin Rykmentti. Juhlajulkaisu kuninkaallisen Porin Rykmentin 300-vuotispäivän muistoksi. Porin Rykmentti, Turku 1926.

Sutela, Tauno – Mikkola, Antti: Kunnia velvollisuus tahto. Porin Prikaatin historia 1626–1985. Porin Prikaatin Perinneyhdistys ry, Hämeenlinna 1986.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Porilainen. Porin Rykmentin lehti, 1927–1939.

Porilainen. Porin Prikaatin ja Porin Rykmentin – Porin Prikaatin Killan tiedotuslehti, 1959–.

KOMENTAJAT

6. Prikaati

1940–1941 Ekman, Torvald eversti

Jalkaväkirykmentti 6

1941–1943 Ekman, Torvald eversti

1943–1944 Inkinen, Reino eversti

1944–1945 Valkama, Yrjö eversti

1945–1947 Kuiri Auno everstiluutnantti

1947–1952 Pihlajamaa, Armas eversti

3. Prikaati

1952–1954 Ravila, John eversti

1954–1955 Reunanen, Reino eversti

1955 Kunnas, Ilmari eversti

1955–1956 Korttila, Veikko eversti

Porin Prikaati

1957–1958 Korttila, Veikko eversti

1958 Sisto, Mikko eversti

1958–1960 Somerkari, Ville-Poju eversti

1960–1963 Keinonen, Yrjö eversti

1963–1966 Salmela, Väinö eversti

1966–1968 Frick, Martti eversti

1968–1970 Setälä, Erkki eversti

1970 Krogerus, Holger eversti

1970–1975 Sutela, Tauno eversti

1975–1978 Suviniemi, Jukka eversti

1978–1980 Rekola, Olli eversti

1980–1984 Salonen, Markku eversti

1984–1988 Jokinen, Raimo eversti

1988–1993 Nepponen, Olli eversti

1993–1996 Taskila, Kauko eversti

1997–2000 Multamäki, Olli-Matti eversti

2001–2003 Rätty, Arto eversti

2003–2005 Aherto, Markku eversti

2005– Nikkilä, Markku prikaatikenraali

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Maavoimien rakennemuutoksen yhteydessä 1.1.2008 Porin Prikaati sai vastuulleen maavoimien sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden kansallisen johtovastuun. Samassa yhteydessä prikaatiin perustettiin Satakunnan Aluetoimisto, joka vastaa Satakunnan maakunnan asevelvollisuusasioista.¹⁷

Viitteet

- 1 1.7.1918 Helsingin Jääkäriprikaatin 2:sesta Helsingin Jääkärirykmentistä muodostettiin 1. Divisioonan alainen Helsingin Jalkaväkirykmentti, ja se nimettiin 23.8.1918 Itämeren Jalkaväkirykmentti N:o 1:ksi.
- 2 Porin Rykmentti on katsottu lakkautetuksi 17.10.1939 Kotijoukkojen Esikunnan antamalla käskyllä. Sutela, Tauno – Mikkola, Antti: Kunnia velvollisuus tahto. Porin Prikaatin historia 1626–1985. Porin Prikaatin perinneyhdistys ry, Hämeenlinna 1986, s. 307.
- 3 Sutela, Tauno – Mikkola, Antti: Kunnia velvollisuus tahto. Porin prikaatin historia 1626–1985. Porin Prikaatin perinneyhdistys ry, Hämeenlinna 1986.
- 4 Valtionhoitajan päätös 14.6.1919, n:o 992/25.6.1919; Sotaministeriön käskylehti n:o 48/3.7.1919.
- 5 Lindh, Erik: Kongliga Björneborgs Regemente. Anteckningar om Satakunda knektars del i Sverige-Finlands krigshistoria. Helsingfors 1928, s. 234.
- 6 Talvio, Paavo: Vuosien 1919–1939 joukko-osastoliput. Lippuhistoriallinen katsaus. Artikkeliteoksessa: Sotahistoriallinen aikakauskirja 3. Sotahistoriallinen seura ja Sotamuseo, Helsinki 1984, s. 216, 220, 222.
- 7 Valtionhoitajan päätös 14.6.1919, n:o 992/25.6.1919.
- 8 PE ak n:o 2333/Kntotsto/Di/27.11.1956, esittely tasavallan presidentille.
- 9 Sutela, Tauno – Mikkola, Antti: Kunnia velvollisuus tahto. Porin prikaatin historia 1626–1985. Porin Prikaatin perinneyhdistys ry, Hämeenlinna 1986, s. 506–507; Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 10 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 11 PE ak n:o 575/Kntotsto/Hha/4.4.1978, esittely puolustusvoimain komentajalle jo käytössä olevien joukko-osastoristien vahvistamisesta.
- 12 Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.
- 13 Klemetti, Heikki: Suomen sotilassoittokuntien kokoonpano Ruotsin vallan aikana. Uusi Suomi 6.1.1926.
- 14 Suomen senaatin sota-asiaintoimituskunnan käskylehti n:o 41/21.11.1918.
- 15 Sotaministeriön käskylehti n:o 32/ 29.4.1919, esittely tasavallan presidentille 22.4.1919.
- 16 Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.
- 17 Aluetoimistojen perustaminen sotilaslääniä esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

TYKISTÖPRIKAATI (TYKPR)

Tykistörikaati on Kankaanpään Niinisalossa sijaitseva Läntisen Maanpuolustusalueen alainen joukko-osasto. Sen tehtävänä on varusmiesten ja puolustusvoimien palkatun henkilöstön kouluttaminen. Tykistörikaatin joukkoyksiköitä ovat Satakunnan Tykistörykmentti (SATTR), Tiedustelupatteristo (TIEDPSTO) ja Tykistökoulu (TYKK).

Tykistörikaatin perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa ulottuvan 23.7.1783 perustettuun Kuninkaalliseen Suomen Tykistörykmentin. Itsenäisen Suomen puolustusvoimien ajan historia alkaa 29.7.1918 perustetusta Kenttätykistö-Rykmentti N:o 1:stä, jonka nimeksi muutettiin 23.8.1918 Hämeen Kenttätykistörykmentti N:o 1 ja 7.5.1919 Kenttätykistörykmentti 1.¹ Siitä muodostettiin Suojajoukkopatteristo 6.10.1939², joka palveli talvisodassa ja lakkautettiin elokuussa 1940.

Prikaatin toiminnan voidaan katsoa alkaneen jatkosodan jälkeen 20.12.1944 perustetusta Kenttätykistörykmentti 1:stä.³ Nimeksi muutettiin 1.12.1952 Kenttätykistörykmentti 2 ja 1.1.1957 Satakunnan Tykistörykmentti. Tykistökoulu alistettiin sille 1.9.1987, ja organisaatiouudistuksessa 1.3.1992 Satakunnan Tykistörykmentistä muodostettiin Tykistörikaati. Satakunnan Tykistörykmentti jatkoi Tykistörikaatin alaisena joukko-yksikkönä. YK-Koulutuskeskus irrotettiin Tykistörikaatista 1.1.2001 itsenäiseksi Puolustusvoimien Kansainväliseksi Keskuksiksi.

Tykistörikaati vaalii Kuninkaallisen Suomen Tykistörykmentin, KTR 1:n ja sen jälkeisten KTR 2:n sekä Satakunnan Tykistörykmentin perinteitä.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnuksena on hopeista ja savuavaa tykinputkea kantava kultainen puolustusvoimain tunnusleijona. Tunnus on vahvistettu 2.12.1992 ja sen on suunnitellut Juhani Vepsäläinen.⁴

LIPPU

Joukko-osastolipun punaisessa, leveän mustapaltteisessa lippukankaassa on keskellä valtakunnan vaakunaleijona, joka kantaa mustaa, valkoista savuavaa tupruttavaa tykinputkea. Lipun tangonpuoleisessa yläkulmassa on valkoinen kolmiliekkinen ammus. Tangon puoleinen lipun reuna on katkaistu viidesti siten, että tanko on paljaana kahdesti. Lipun reunoissa on 4 cm:n levyiset hopeanharmaat hapsut. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lipun on suunnitellut Juhani Vepsäläinen.⁵ Tykistörikaatin lipun vihkiminen ja luovuttaminen tapahtui presidentinlinnan valtiosalissa 25.2.1993.

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi, Satakunnan Tykistoristi, on Yrjönristi, jonka erikoistunnuksena on Satakunnan Tykistörykmentin joukko-osastolipussa oleva liekehtivää

pommia kantava Satakunnan karhu. Risti vahvistettiin 12.3.1979 Satakunnan Tykistörykmentin ristiksi ja Tykistörikaatin joukko-osastoristi siitä tuli 22.1.1993.⁶

SIJAINNITPAIKAT

Kenttätykistörykmentti 1	1944–1952	Oulu (Tuira), Liperi (Ylämylly) ja Kokkola
	1948–1952	Kankaanpää (Niinisalo)
Kenttätykistörykmentti 2	1952–1956	Kankaanpää (Niinisalo)
Satakunnan Tykistörykmentti	1957–1992	Kankaanpää (Niinisalo)
Tykistörikaati	1992–	Kankaanpää (Niinisalo) ⁷

KUNNIAMARSSI

Tykistörikaatin marssi

Säveltänyt ja sovittanut: Heikki Saariaho
Vahvistettu kunniamarssiksi 22.10.1992.
CD: Marssi nro 15.

Tasavallan presidentti vahvisti Tykistörikaatin perinteet 10.10.1992. Tällöin prikaatin uudeksi kunniamarssiksi tuli Satakunnan Sotilassoittokunnan kapellimestarin Heikki Saariahon säveltämä ja sovittama uusi *Tykistörikaatin marssi*.⁸

VIISIPÄIVÄ

Viisipäivää vietetään 26. toukokuuta ja se pohjautuu Tykistörikaatin perinnejoukon Kuninkaallisen Suomen Tykistörykmentin perustamispäivään 26.5.1794.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Niinisalossa sijaitsevassa Kankaanpään kaupunginmuseossa on varuskunnan osasto sekä 15. Divisioonan perinnehuone. Niinisalosta 1995 Hämeenlinnaan siirtyneessä Tykistömuseossa esitellään laajasti Suomen tykistön historiaa, kalustoa ja perinteitä.

Varuskunnassa on sekä vuonna 1960 paljastettu Kauko Räikeen suunnittelema sodanaikaisen reserviupseerikoulutuksen muistomerkki että lähipitäjien alueelta talvisotaan lähteneiden muistomerkki.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Tykistörikaatin Kilta perustettiin vuonna 1963 nimellä Satakunnan Kenttätykistökilta. Tykistörikaatin Killalla on useita paikallisosastoja. Sen itenäisinä jäsenyhdistyksinä toimivat Kankaanpään Seudun Tykistökilta, Tampereen Seudun Tykistökilta, Mittamies- ja Tiedustelukilta ja Etelä-Pohjanmaan Kenttätykistökilta. Tykistörikaatin kilta vaalii edeltäjajoukkojensa perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

KOMENTAJAT

Kenttätykistörykmentti 1

1944–1946	Simolin, Elias	eversti
1946–1952	Edgren, Jarl	eversti

Kenttätykistörykmentti 2

1952–1955	Palletvuori, Paavo	eversti
1955–1956	Hukki, Heimo	eversti

Satakunnan Tykistörykmentti

1957–1959	Hukki, Heimo	eversti
1959–1964	Mattila, Aimo	eversti
1964–1966	Rintanen, Martti	eversti
1966–1975	Räisänen, Arvo	eversti
1975–1978	Vanonen, Matti	eversti
1978–1980	Ylätupa, Pertti	eversti
1980–1985	Kuusisto, Reijo	eversti
1985–1988	Ranta, Ilkka	eversti
1988–1990	Rairama, Pertti	eversti
1990–1992	Kaukonen, Raimo	eversti

Tykistörikaati

1992–1993	Kaukonen, Raimo	eversti
1993–1996	Tarvainen, Esa	eversti
1996–1998	Kyllönen, Kauko	eversti
1998–2000	Rajala, Olavi	eversti
2001–2003	Jyväsjärvi, Raimo	eversti
2003–2005	Haaksiala, Jukka	eversti
2005–	Hartikainen, Esko	eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Hurme, Antero: Kenttätykistörykmentti 3:n vaiheita 1918–1938. Kenttätykistörykmentti 3, Riihimäki 1938.

Jääkäritykistö 1916–1966. Toim. Mauri Sallinen. WSOY, Porvoo 1966.

Kaksi vuosikymmentä kenttätykistön elämää. KTR 1 1918–1940. Toim. Reijo Hankipohja ym. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja Juhlatoimikunta, Helsinki 1948.

Karjalan tykistöä Viipurista Lappeenrantaan. Karjalan Tykistörykmentin Kilta, Lappeenranta 1970.

Kenttätykistörykmentti 1. Toim. R. Hankipohja. Hämeenlinna 1938.

Kuosa, Kalle: Niinisalon varuskunta. Satakunnan Tykistörykmentin Perinneyhdistys ry, Joensuu 1985.

Kuosa, Kalle: Satakunnan Tykistörykmentti. Satakunnan Tykistörykmentin Perinneyhdistys ry, Joensuu 1982.

Paulaharju, Ahti: Jääkärikykistörykmentti. Otava, Helsinki 1936.

Paulaharju, Ahti – Paulaharju, Jyri: Mittauspatteristo 1924–1974. Perkjärveltä Niinisaloon. Mittauspatteriston Kilta ry, Hämeenlinna 1973.

Paulaharju, Jyri – Sinerma, Martti – Koskimaa, Matti: Suomen kenttätykistön historia, 2. osa. Suomen kenttätykistön säätiö, Pieksämäki 1994.

Paulaharju, Jyri: Tykistökoulu 1918–1983. Tykistökoulu, Kuopio 1982.

Tiili, Kauko – Konno, Alf: Kenttätykistörykmentti 2:sta Karjalan Tykistörykmenttiin 1918–1958. Karjalan Tykistörykmentti, Lappeenranta 1961.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Tulikomentoja. Tykkimiesten aselaji- ja Tykkimiehet ry:n lehti, 1989–.

Yhteislaukaus. Satakunnan Tykistörykmentin joukko-osasto-lehti, Satakunnan Tykistörykmentin Perinneyhdistyksen ja Satakunnan Kenttätykistökissan tiedotuslehti, 1982–.

Viitteet

- 1 Päämajan tiedotusosaston historiikit, kansio 2, Satakunnan Tykistörykmentti, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 2 Toimi talvisodassa myös nimellä 1. Prikaati ja 1/Kenttätykistörykmentti 1.
- 3 Kuosa, Kalle: Satakunnan Tykistörykmentti. Satakunnan Tykistörykmentin Perinneyhdistys, Joensuu 1982, s. 56.
- 4 PE ak n:o 613/Kntotsto/Hha/2.12.1992, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 5 PE ak n:o 384/Kntotsto/Hha/22.10.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 6 PE ak n:o 57/Henk-os/Hha I/22.1.1993, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 7 Paulaharju, Jyri – Sinerma, Martti – Koskimaa, Matti: Suomen kenttätykistön historia, 2. osa. Suomen kenttätykistön säätiö, Pieksämäki 1994; Kuosa, Kalle: Satakunnan Tykistörykmentti. Satakunnan Tykistörykmentin Perinneyhdistys, Joensuu 1982, s. 146–147.
- 8 PE ak n:o 384/Kntotsto/Hha/22.10.1992, esittely tasavallan presidentille.

VIESTIRYKMENTTI (VIESTIR)

Viestirykmentti on Riihimäellä sijaitseva Läntisen Maanpuolustusalueen alainen joukko-osasto. Sen tehtävänä on viesti-, johtamisjärjestelmä-, elektronikkahuolto- ja elektronisen sodankäynnin joukkojen kouluttaminen puolustusvoimien palkatus- ja henkilöstöstä ja varusmiehistä. Viestirykmentin joukkoyksiköitä ovat Etelä-Suomen Viestipataljoona (ESVP), Viesti- ja Sähkötekniinen Koulu (VSK) ja Elektronisen Sodankäynnin Keskus (ELSOK). Rykmentti vaalii Kenttälennätinpataljoonan ja muiden edeltäjajoukkojensa perinteitä.

Rykmentin perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa ulottuvan 5.3.1918 perustetusta Kenttälennätinpataljoonasta, jonka nimeksi muutettiin 1.10.1930 Viestipataljoona 2 ja se yhdistettiin Viestipataljoona 1:n kanssa 1.5.1934 Viestipataljoonaksi. Nimeksi muutettiin 1.1.1938 Viestirykmentti, ja talvisodan alla 10.10.1939 sen miehistö hajautettiin eri yksiköihin sotien 1939–1944 ajaksi.

Rykmentin toiminnan voidaan katsoa alkaneen uudelleen sen perustamisesta jatkosodan jälkeen 4.12.1944¹, josta lähtien se on toiminut puolustusvoimien johtavana viestiaselajin kouluttajana. Sähkötekniillinen Koulu on toiminut sen alaisuudessa vuosina 1985–2002 ja uudelleen vuodesta 2005 lähtien.

Rykmentin toiminnan voidaan katsoa alkaneen uudelleen sen perustamisesta jatkosodan jälkeen 4.12.1944, josta lähtien se on toiminut puolustusvoimien johtavana viestiaselajin kouluttajana. Sähkötekniillinen Koulu on toiminut sen alaisuudessa vuosina 1985–2002. 1.1.2003 Sähkötekniillinen Koulu yhdistettiin Viestikoulun kanssa Viesti- ja Sähkötekniiseksi Kouluksi (VSK).

SIJAINNIPAIKAT

Kenttälennätinpataljoona	1918–1930	Mikkeli ja Riihimäki
Viestipataljoona 2	1930–1934	Riihimäki ja Viipuri
Viestipataljoona	1934–1938	Viipuri
Viestirykmentti	1938–1939	Viipuri
Viestirykmentti	1944–	Riihimäki ²

LIPPU

Viestirykmentille vahvistettiin lippu 11.5.1938. Viestipataljoonan komentaja, everstiluutnantti Arthur Saarmaa oli joulukuussa 1937 lähestynyt 2. Divisioonan Esikuntaa ja pyytänyt, että Carolus Lindbergiltä saataisiin ehdotus Viestirykmentin lipuksi. Toiveena oli, että lipussa esiintyisi viestijoukkoja luonnehtiva aihe. Lipun teettäminen liitettiin Viestirykmentin perustamiseen 1.1.1938.³

Viestirykmentin lipun tumman sinipunaisessa lipupunkaassa on keskeisenä aiheena rykmentin kullankävyinen erikoismerkki, pystysuora miekka, puhelimen kuulotorvi ja salammat. Merkkiä ympäröi harmaa tammenlehtiseppäle. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki.⁴

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnuksena on lyömämiekan päällä kaksi toisiinsa yhdistettyä salammaa. Tunnus on vahvistettu 28.10.1967.⁵

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi on sinipunainen Yrjönristi, jonka erikoistunnuksena on joukko-osastolipun 1920-luvulta peräisin oleva aselajitunnus. Risti on vahvistettu 24.10.1978 ja sen on suunnitellut Tuomo Tuominen.⁶

KUNNIAMARSSI

Suomalainen sotilaslaulu

Säveltäjä: Conrad Greve
 Sanat: Fredrik Berndtson
 Sovitus: Arvo Nukarinen
 Vahvistettu kunniamarssiksi 27.11.1956.
 CD: Marssi nro 16.

Suomalainen sotilaslaulu liittyy aihepiiriltään Suomen sotaan 1808–1809. Alun perin teoksen nimi oli *Sotilaslaulu*. Vuoden 1936 kunniamarssi-uudistuksessa Viestipataljoona pyysi marssia kunniamarssikseen ja sai sen saman vuoden marraskuun 11. päivänä, jolloin tasavallan presidentti vahvisti uudet kunniamarssit. Vahvistuksen yhteydessä marssin nimi vaihtui *Vanhaksi suomalaiseksi sotilaslauluksi*.⁷ Vuoden 1956 perinneuudistuksessa siitä tuli nimellä *Suomalainen sotilaslaulu* viestialan yhteinen marssi.⁸

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 5. maaliskuuta. Se pohjautuu Suomen ensimmäisen viestijoukon, Kenttälennätinpataljoonan perustamiseen 5.3.1918 Mikkelissä. Päivä on samalla koko viestiaselajin yhteinen vuosipäivä.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Varuskunnan alueella sijaitsevassa Viestimuseossa esitellään laajasti viestiaselajin historiaa, kalusteita ja perinteitä.

Viestimuistomerkki paljastettiin vuonna 1968 ja sen on tehnyt Heikki Varja.

Varuskunnan peruskivi muurattiin varuskunnan vanhimman rakennuksen seinään vuonna 1910. Peruskorjauksen yhteydessä kivi siirrettiin Rykmentin puistoon vuonna 2005.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Viestijoukkojen aselajikillaksi ja samalla Viestirykmentin joukko-osastokillaksi perustettiin vuonna 1963 Viestikilta. Viestikillalle perustettiin myöhemmin paikallisosastoja muille viestijoukkojen kotipaikkakunnille. Vuodesta 1989 paikallisosastot itsenäistyivät itsenäisiksi yhdistyksiksi ja niiden kattojärjestöksi perustettiin Viestikiltojen liitto. Viestikilta säilytettiin perinnesyistä Riihimäen seudulla toimineen paikallisosaston nimenä ja se toimii nykyisin yksinomaan Viestirykmentin joukko-osastokiltana. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa

KOMENTAJAT

Kenttälennätinpataljoona

1918–1920	Homén, Birger	majuri
1920–1930	Ekberg, Leo	everstiluutnantti

Viestipataljoona 2

1930–1934	Ekberg, Leo	everstiluutnantti
-----------	-------------	-------------------

Viestipataljoona

1934–1938	Saarmaa, Arthur	everstiluutnantti
-----------	-----------------	-------------------

Viestirykmentti

1938–1939	Saarmaa, Arthur	everstiluutnantti
-----------	-----------------	-------------------

Viestirykmentti

1944–1954	Liesi, Mauno	eversti
1954–1959	Turunen, Viljam	eversti
1959–1963	Gummerus, Per-Johan	eversti
1963–1964	Brandt, Aijol	eversti
1964–1967	Larkas, Olavi	eversti
1967–1968	Myyryläinen, Pentti	eversti
1968–1971	Aumo, Rudolf	eversti
1971–1975	Mäntynen, Jouko	eversti
1975–1979	Näsänen, Mauri	eversti
1979–1982	Ahonen, Jouko	everstiluutnantti
1982–1984	Savonheimo, Matti	everstiluutnantti
1984–1989	Aittoniemi, Antti	eversti
1989–1993	Tuomola, Olli	eversti
1993	Kauppi, Jaakko	everstiluutnantti
1993–1994	Myyrä, Jarmo	eversti
1994–1998	Uro, Seppo	eversti
1998–2000	Kuparinen, Veli-Pekka	eversti
2000–2003	Liimatainen, Heikki	eversti
2003–2006	Forselius, Tapio	eversti
2006	Patteri, Tapani	everstiluutnantti
2006–	Salminen, Esa	eversti

KUVA: TERHO SILTANEN

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Lehtoväre, Jari: Riihimäen varuskunnan historia I 1909–1939. Riihimäen varuskunta ja Riihimäen kaupunki, Hämeenlinna 2001.

Lehtoväre, Jari: Riihimäen varuskunnan historia II 1939–1945. Riihimäen varuskunta ja Riihimäen kaupunki, Riihimäki 2005.

Mikkonen, N. – Tuominen T.: Viestirykmentti 1968–1978. Moniste 1978.

Uro, Seppo: Yhteyksien hyväksi. Kuusi vuosikymmentä viestiupseerien yhdistystoimintaa. Viestiupseeriyhdistys, Porvoo 2005.

Uro, Seppo: Illico perfectum. Viestikoulun kuusi vuosikymmentä 1941–2002. Viestirykmentti, Riihimäki 2002.

Viestirykmentti 1918–1968. Toim. Urpo Seilamo ym. Viestirykmentti, Mikkeli 1968.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Tutkain. Tutkamieskillan jäsentiedote.

Viestikapula. Viestirykmentin joukko-osastolehti.

Viestimies. Viestiupseeriyhdistys ry:n lehti.

Viitteet

- 1 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit kansio 1; Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 2 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, kansio 1, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 3 Talvio, Paavo: Vuosien 1919–1939 joukko-osastoliput. Lippuhistoriallinen katsaus. Artikkeliteoksessa: Sotahistoriallinen aikakauskirja 3. Sotahistoriallinen seura ja Sotamuseo, Helsinki 1984, s. 237.
- 4 Sotaväen päällikön päiväkäsky n:o 5/9.4.1938.
- 5 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db 28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 6 PE ak n:o 1300/Kntotsto/Hha/24.10.1978, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 7 Tasavallan presidentin sotilaskäsky n:o 70/26.11.1936.
- 8 Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.

ITÄINEN MAANPUOLUSTUSALUE (IMPA)

Itäinen Maanpuolustusalue on Pääesikunnan alainen itsenäisiin sotatoimiin kykenevä alueellinen yhtymä. Sen tehtävänä on vastata alueensa sotilaallisen maanpuolustuksen suunnittelusta, valmistelusta ja johtamisesta sekä puolustusvalmistelujen yhteensovittamisesta eri puolustushaarojen ja viranomaisten kanssa. Sen johto-organisaationa toimii Mikkelissä sijaitseva Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunta (IMPÄE).

Maanpuolustusalueen komentajan alaisia sotilasläänejä ovat Kuopion Sotilaslääni, Mikkelin Sotilaslääni, Kymen Sotilaslääni, Pohjois-Karjalan Sotilaslääni ja joukko-osastoja Karjalan Prikaati, Pohjois-Karjalan Prikaati ja Reserviupseerikoulu.

Maanpuolustusalueen toiminnallisen historian voidaan katsoa perustuvan vuoden 1966 alueellisen sotilaslääniorganisaation perustamiseen. Tällöin Itä-Suomen sotilaallisen maanpuolustuksen alueellinen vastuu jaettiin Kaakkois-Suomen, Savo-Karjalan ja Sisä-Suomen Sotilaslääneille.¹ Kahdesta ensin mainitusta ja osasta Sisä-Suomen Sotilaslääniä muodostettiin Itäinen Maanpuolustusalue 1.1.1993. Keski-Suomen Sotilaslääni siirrettiin Itäisestä Läntisen Maanpuolustusalueen organisaatioon 1.9.1997.

MUUT TIEDOT

Itäinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirtyivät 1.1.2008 perustetulle Itä-Suomen sotilasläänille.²

Lisätiedot, katso ITÄISEN MAANPUOLUSTUSALUEEN ESIKUNTA.

Viitteet

- 1 Saressalo, Jussi: Maavoimien rauhanajan joukko-osastojen perustamiset, siirrot ja lakkauttamiset itsenäisyytemme aikana. Sotakorkeakoulu, Helsinki 1981, s. 79 ja 88–89. Suomen puolustusvoimat 1944–1974. Puolustusvoimien rauhanajan historia, osa 2. Toim. Veli-Matti Syrjö ym. Porvoo 2006, s. 462–465.
- 2 Aluetoimistojen perustaminen sotilaslääniä esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

MAANPUOLUSTUSALUEEN JA SEN EDELTÄJIEN KOMENTAJAT

Kaakkois-Suomen Sotilaslääni

1966–1970	Hannila, Matti	kenraaliluutnantti
1970–1971	Leppälä, Ilmari	kenraaliluutnantti
1971–1977	Setälä, Erkki	kenraaliluutnantti
1977–1980	Ruutu, Juhani	kenraalimajuri
1980–1981	Savolainen, Aapo	kenraaliluutnantti
1981–1988	Annala, Sakari	kenraaliluutnantti
1988–1990	Hägglund, Gustav	kenraaliluutnantti
1990–1992	Koskelo, Heikki	kenraalimajuri

Savo-Karjalan Sotilaslääni

1966–1967	Vahla, Esko	kenraalimajuri
1967–1970	Sisto, Mikko	kenraalimajuri
1971–1974	Mielonen, Unto	kenraalimajuri
1975–1981	Syrjä, Pentti	kenraalimajuri
1979–1981	Annala, Sakari	kenraalimajuri
1981–1984	Halinen, Ilkka	kenraalimajuri
1984–1990	Katona, Raimo	kenraalimajuri
1990–1992	Wächter, Lasse	kenraalimajuri

Sisä-Suomen Sotilaslääni

1966–1967	Hynninen, Jouko	kenraalimajuri
1967–1969	Pöyhönen, Kauko	kenraalimajuri
1968–1969	Brandt, Aijol	kenraalimajuri
1969–1971	Matikainen, Unto	kenraalimajuri
1971–1974	Haaksalo, Magnus	kenraalimajuri
1974–1979	Heinrichs, Lars	kenraalimajuri
1980–1981	Koho, Lauri	kenraalimajuri
1981–1986	Alatalo, Martti	kenraalimajuri
1986–1991	Räisänen, Seppo	kenraalimajuri
1991–1992	Särkiö, Hannu	kenraalimajuri

Itäinen Maanpuolustusalue

1993–1996	Koskelo, Heikki	kenraaliluutnantti
1996–1999	Ilmola, Ilkka	kenraaliluutnantti
2000–2003	Kämäri, Vesa	kenraaliluutnantti
2004–2007	Puheloinen, Ari	kenraaliluutnantti
2007	Lankinen, Antti	prikaatikenraali

ITÄISEN MAANPUOLUSTUS- ALUEEN ESIKUNTA (IMPÄE)

Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunta on Mikkelissä sijaitseva Pääesikunnan alainen aluehallintoviranomainen. Sotilaskäskyasioissa esikunta toimii maanpuolustusalueen komentajan johtoesikuntana. Esikunnan tehtävänä on koordinoida ja ohjata maanpuolustusalueen toimintaa sekä sen henkilöstön ja määrärahojen käyttöä. Esikunta vaa-
lii 3. Divisioonan ja Kaakkois-Suomen Sotilasläänin Esikunnan perinteitä.

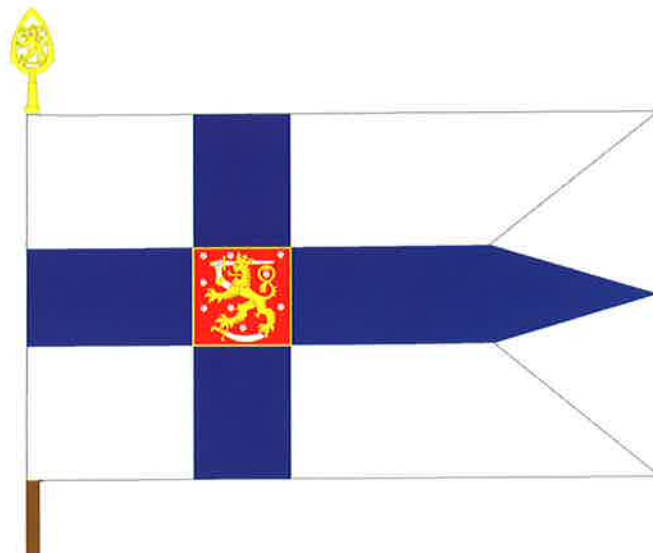
Maanpuolustusalueen Esikunnan perinnehistorian voidaan katsoa ulottuvan vuosina 1918–1944 toimineisiin divisioona-, prikaati- ja sotilasläänijoh-
toisiin esikuntiin. Jatkosodan jälkeen rauhan ajan organisaatioon siirryttäessä perustettiin 3. Divisioo-
nan Esikunta 5.12.1944.¹ Alueellisen uudelleenor-
ganisoinnin yhteydessä 1.7.1966 siitä muodosteti-
tiin Kaakkois-Suomen Sotilasläänin Esikunta ja
maanpuolustusaluejaon myötä 1.1.1993 Itäisen
Maanpuolustusalueen Esikunta.²

SIJAINNITPAIKAT

3. Divisioonan Esikunta	1944–1966	Kouvola
Kaakkois-Suomen Sotilasläänin Esikunta	1966–1992	Kouvola
Itäisen Maanpuolustus- alueen Esikunta	1993–1997	Kouvola ja Mikkel
	1997–2007	Mikkeli (Karkialampi)

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Itäisen Maanpuolustus-
alueen joukko-osastotun-
nuksessa ovat ristikkäiset
miekat, joiden päällä he-
raldinen ruusu ja alapuo-
lella I-kirjain. Tunnus on
aikaisemmin ollut suoje-
luskuntien piiripäällikön
ja piiriesikuntien käytös-
sä ilman I-kirjainta. Puolustusvoimien käyttöön se
virallistettiin 28.10.1967.³

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁴

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

**Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa so-
dassa (ilman merkkitsoittoa)**

Säveltäjä: tuntematon
Sanat: Zacharias Topelius
Sovitus: Arvo Kuikka
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.⁵
CD: Marssi nro 2.

Lisätiedot, katso PÄÄESIKUNTA.

VIOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 4. kesäkuuta ja se perustuu
C. G. E. Mannerheimin syntymäpäivään 4.6.1867.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Esikunnan katsotaan jatkavan Kaakkois-Suomen Sotilasläänin ja sen edeltäjän, 3. Divisioonan perinteitä. Ainoa aktiivisesti vaalittu perinne vuodesta 1933 lähtien on Itä-Suomen alueella vuosittain järjestettävä Oltermannin hiihto.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustusklubeja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Aalto, Markku: 3. Divisioona. Kaakkois-Suomen Sotilaslääni. Kaakkois-Suomen Sotilasläänin Esikunta, Kouvola 1992.

Oltermannin miehet. Oltermannin hiihdon historia 1933–1995. Toim. Veli Kovanen ym. Puolustushallinto, Mikkeli 1996.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Johtorengas. Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunnan henkilöstö- ja sidosryhmäjulkaisu, 2000–.

UUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Itäisen Maanpuolustusalueen Esikuntaan perustettiin vuoden 2006 alussa Maavoimien Esikunnan runko yhdeksi osastoksi. Sen tehtävänä oli valmistella maavoimien organisaatiomuutosta Itäisen Maanpuolustusalueen komentajan ohjauksessa.

Itäinen Maanpuolustusalue ja sen esikunta lakkautettiin 31.12.2007. Sen tehtävät siirrettiin 1.1.2008 Itä-Suomen sotilasläänille ja sen Kouvoon perustetulle esikunnalle. Samalla koko maa-

ESIKUNTAPÄÄLLIKÖT

3. Divisioonan Esikunta

1944–1945	Hautala, Yrjö	eversti
1945–1946	Inkinen, Reino	eversti
1946–1948	Müller, Karl	everstiluutnantti
1948–1949	Tikka, Yrjö	eversti
1949–1951	Hämäläinen, Einar	eversti
1951–1954	Koskimaa, Ali	eversti
1954–1955	Laakso, Kalle-Sulo	eversti
1955–1956	Toivanen, Paavo	eversti
1956–1960	Laakso, Kalle-Sulo	eversti
1960–1966	Leppälä, Ilmari	eversti

Kaakkois-Suomen Sotilasläänin Esikunta

1966–1967	Leppälä, Ilmari	eversti
1967–1969	Sarva, Kalevi	eversti
1969–1972	Muttonen, Jouko	eversti
1972–1973	Ruutu, Juhani	eversti
1973–1976	Rusanen, Veikko	eversti
1977–1979	Annala, Sakari	eversti
1979–1981	Alatalo, Martti	eversti
1981–1984	Palmén, Martti	eversti
1984–1989	Salonen, Markku	eversti
1989–1992	Suokas, Matti	eversti

Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunta

1993–1997	Mäkipää, Simo	eversti
1997–2001	Vehviläinen, Aarno	prikaatikenraali
2001–2004	Kiianlinna, Lauri	prikaatikenraali
2005–2007	Lankinen, Antti	prikaatikenraali
2007	Riittinen, Markku	eversti

voimien johtovastuu siirrettiin Pääesikunnasta Maavoimien komentajalle Mikkeliin perustettuun Maavoimien Esikuntaan.⁶

Itä-Suomen Sotilaslääni vaalii Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunnan, Kaakkois-Suomen Sotilasläänin Esikunnan ja 3. Divisioonan perinteitä.

Viitteet

- 1 Päämajan tiedotusosaston historikit, kansio 1, 3. DE., säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 2 Aalto, Markku: 3. Divisioona. Kaakkois-Suomen Sotilaslääni. Kaakkois-Suomen Sotilasläänin Esikunta, Kouvola 1992, s. 20.
- 3 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 4 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 5 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 6 Alue toimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

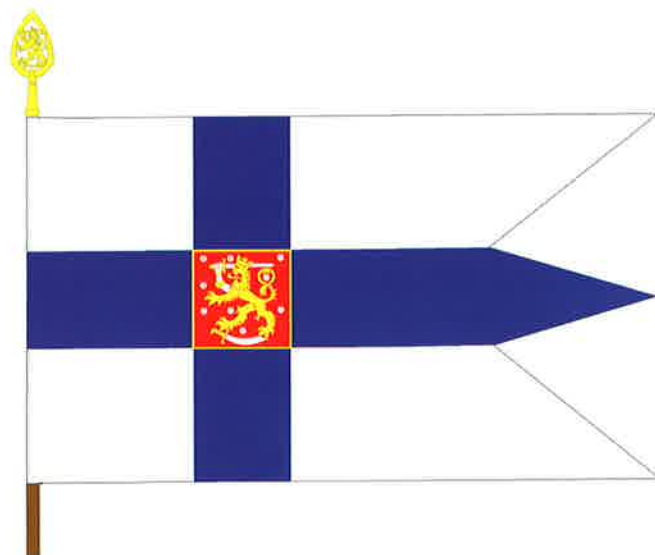
KUOPION SOTILASLÄÄNI (KUOSL)

Kuopion Sotilaslääni on yksi Itäisen Maanpuolustusalueen alaisista sotilaslääneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuolustuksesta, viranomaisyhteistoiminnasta ja asevelvollisuusasioista sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Kuopiossa sijaitseva Kuopion Sotilasläänin Esikunta (KUOSLE). Esikunta vaalii alueellaan toimineiden kutsunta-, suojeluskunta- ja sotilaspiirien perinteitä sekä Savo-Karjalan Sotilasläänin perinteitä.

Sotilasläänin toiminnan voidaan katsoa alkaneen vuoden 1918 kutsunnoista. Kuopion läänin varsinaisen kutsuntapiirijako toteutettiin 18.2.1919, jolloin lääni jaettiin neljään kutsuntapiiriin. Niistä ensimmäinen ja toinen kutsuntapiiri yhdistettiin 1.6.1923 Pohjois-Savon kutsuntapiiriksi ja siitä muodostettiin 13.12.1932 Kuopion Pohjoinen ja Eteläinen Sotilaspiiri. Ne yhdistettiin Kuopion Sotilaspiiriksi 12.3.1937.¹ Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Pohjois-Savon ja Iisalmen Suojeluskuntapiirien kanssa. Suojeluskuntien tultua lakkautetuiksi piiri jatkoi jälleen Kuopion Sotilaspiirinä 4.12.1944.² Päällekkäisiä toimintoja haluttiin karsia, ja 1.1.1993 Kuopion Sotilaspiiriin yhdistettiin osia Savo-Karjalan Sotilasläänistä³, jolloin ne muodostivat Kuopion Sotilasläänin.

SIJAINNAT

Kuopion läänin I ja II kutsuntapiiri	1919–1922	Kuopio ⁴
Pohjois-Savon Kutsuntapiiri	1923–1932	Kuopio
Kuopion Pohjoinen Sotilaspiiri	1932–1937	Iisalmi
Kuopion Eteläinen Sotilaspiiri	1932–1937	Kuopio
Kuopion Sotilaspiirin Esikunta	1937–1939	Kuopio
Kuopion Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Kuopio
Kuopion Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Kuopio

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁵

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Itäisen Maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso ITÄINEN MAANPUOLUSTUSALUE.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Asemies

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.
CD: Marssi nro 3.

Lisätiedot, katso HELSINGIN SOTILASLÄÄNIN ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.⁶

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnetiloja.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Kuopion Sotilaspiirin Esikunnan perinneyhdistys perustettiin vuonna 1989. Yhdistyksen päämääränä oli Kuopion Sotilaspiirin ja Sotilasläänin Esikunnan tukeminen sotilaspiirin perinteiden vaalimisessa, maanpuolustushengen kohottamisessa ja yhteistoiminnan järjestämisessä muiden maanpuolustusjärjestöjen kanssa. Yhdistys lakkautettiin maaliskuussa 2007.

LÄHDEAINEISTOA

Kesseli, Pasi: Täss' Savon joukko tappeli. Pohjois-Savon sotilasmuistomerkit. Kuopion Sotilaspiirin Esikunnan Perinneyhdistys, Kuopio 2003.

Taskinen, Johanna: Edestä Suomenmaan. Kuopion Sotilaspiiri 1932–1992. Kuopion sotilaspiirin esikunnan perinneyhdistys ry, Kuopio 1998.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Vihma. Kuopion Sotilasläänin ja Pohjois-Savon maanpuolustusväen lehti, 1998–.

SOTILASLÄÄNIN KOMENTAJAT JA SEN EDELTÄJIEN PÄÄLLIKÖT

Kuopion Sotilaspiiri

1937–1939	Niukkanen, Sulo	everstiluutnantti
1939	Falkenberg, Aksel	everstiluutnantti
1944	Ruotsalo, Erkki	eversti
1944–1946	Pöyhönen, Yrjö	eversti
1946–1948	Sorri, Teppo	everstiluutnantti
1948–1952	Kiira, Aarne	eversti
1952–1958	Sauramo, Lauri	eversti
1958–1960	Korttila, Veikko	eversti
1960–1969	Uusisaari, Alpi	eversti
1969–1972	Viiri, Paavo	eversti
1972–1976	Kääriäinen, Olli	eversti
1976–1979	Kuismanen, Kauko	eversti
1979–1981	Mustonen, Pekka Einari	eversti
1981–1988	Hevonoja, Esko	eversti
1988–1991	Niemenkari, Aimo	eversti
1991–1992	Koppinen, Risto	eversti

Kuopion Sotilaslääni

1993–1996	Koppinen, Risto	eversti
1996–1998	Suominen, Pertti	eversti
1998–2002	Hämäläinen, Pentti	eversti
2002–2006	Puustinen, Leo	eversti
2007	Hyttinen, Jukka	eversti

VUODEN 2008 RAKENNE-MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Itäinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007. Sen tehtävät siirrettiin 1.1.2008 perustetulle Itä-Suomen sotilasläänille, jolloin myös Kuopion Sotilaslääni itsenäisenä sotilaslääninä lakkautettiin ja sen tehtävät siirrettiin Savo-Karjalan Sotilasläänille ja Pohjois-Savon Alueoimistolle.⁷

Viitteet

- 1 Taskinen, Johanna: Edestä Suomenmaan. Kuopion Sotilaspiiri 1932–1992. Kuopion sotilaspiirin esikunnan perinneyhdistys ry, Kuopio 1998, s. 23–30.
- 2 Taskinen, Johanna: Edestä Suomenmaan. Kuopion Sotilaspiiri 1932–1992. Kuopion sotilaspiirin esikunnan perinneyhdistys ry, Kuopio 1998, s. 45–50. Taskisen kirjassa on esitetty muiden lähteiden kanssa ristiriitainen tulkinta Kuopion Sotilaspiirin sodanjälkeisestä nimestä. Katso Puolustusvoimat valtiokalenterissa 1929–1939 ja 1946–2000, Helsingin yliopisto, s. 74; Mitä – Missä – Milloin 1947–1973 Puolustusministeriö – Puolustuslaitos, Helsinki 1973, s. 12.
- 3 Savo-Karjalan Sotilasläänin (1944–31.12.1992) kuuluivat Kuopion ja Joensuun Sotilaspiirit. Se on toiminut Savon Sotilasläänin nimisenä vuosina 1932–1939.
- 4 Pääesikunnan tiedostusosaston historiikit, Joensuun Sotilaspiirin Esikunta, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 5 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 6 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 7 Alueoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

KYMEN SOTILASLÄÄNI (KYMSL)

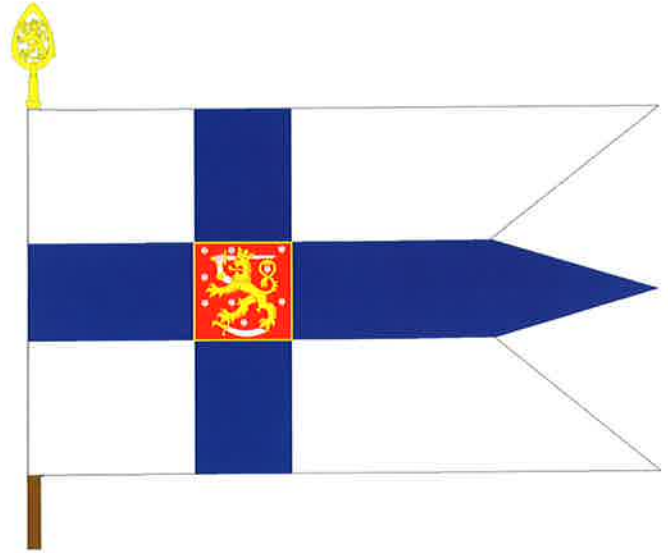
Kymen Sotilaslääni on yksi Itäisen Maanpuolustusalueen alaisista sotilaslääneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuoluksesta, viranomaisyhteistoiminnasta ja asevelvollisuusasioista, sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Kouvolassa sijaitseva Kymen Sotilasläänin Esikunta (KYMSLE). Esikunta vaalii alueellaan toimineiden kutsunta-, suojeluskunta- ja sotilaspiirien perinteitä.

Sotilasläänin toiminnallinen historia juontaa juurensa 18.2.1919 tapahtuneeseen Viipurin läänin 2. kutsuntapiirin muodostamiseen. Siitä muodostettiin 1.6.1923 Viipurin kutsuntapiiri ja Haminan Sotilaspiiri 13.12.1932. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Kymenlaakson, Pohjois-Kymenlaakson ja Etelä-Kymenlaakson Suojeluskuntapiirien kanssa.

Suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen toiminta jatkui 4.12.1944 Kouvolan Sotilaspiirinä ja Kotkan Sotilaspiirinä. Kotkan Sotilaspiiristä muodostettiin Lappeenrannan Sotilaspiiri 1.6.1951. Kymen Sotilaslääni perustettiin 1.1.1993 yhdistämällä Kouvolan Sotilaspiiri ja Lappeenrannan Sotilaspiiri sekä osia Kaakkois-Suomen Sotilasläänistä.¹

SIJAINNAT

Viipurin läänin II kutsuntapiiri	1919–1923	Hamina
Viipurin kutsuntapiiri	1923–1932	Viipuri
Haminan Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Hamina
Kouvolan Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Kouvola
Kotkan Sotilaspiirin Esikunta	1944–1951	Kotka
Lappeenrannan Sotilaspiirin Esikunta	1951–1992	Lappeenranta
Kymen Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Kouvola

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.²

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Itäisen Maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso ITÄINEN MAANPUOLUSTUSALUE.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Asemies

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.
CD: Marssi nro 3.

Lisätiedot, katso HELSINGIN SOTILASLÄÄNIN ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.³

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnetiloja

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Kymen sotilasläänin perinneyhdistys perustettiin vuonna 1984 nimellä Kouvolan Sotilaspiirin Esikunnan Perinneyhdistys. Yhdistyksen päämääränä on Kymen sotilasläänin henkilöstön ja alueen väestön toisiinsa lähentäminen, yhteydenpito sotiemme veteraaneihin ja historiallisten perinteiden vaaliminen.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Aalto, Markku: 3. Divisioona. Kaakkois-Suomen Sotilasläänin. Kaakkois-Suomen Sotilasläänin Esikunta, Kouvola 1992.

Reinikainen, Matti: Kouvolan Sotilaspiirin historiikki. Vainovalkeista automaattiseen tietojenkäsittelyyn. Kouvolan Sotilaspiirin Esikunta, Anjalankoski 1992.

Kymen sotilasläänin historiikki. Toim. Kalevi Sirén. Kymen Sotilasläänin Esikunta, Helsinki 2007.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Kymen vartio. Kymen Sotilasläänin Perinneyhdistyksen julkaisema lehti.

VUODEN 2008 RAKENNE-MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Itäinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007, ja sen tehtävät siirrettiin 1.1.2008 perustetulle Itä-Suomen Sotilasläänille, jolloin myös Kymen Sotilasläänin itsenäisenä sotilaslääninä lakkautettiin. Sen tehtävät siirtyivät Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan aluetoimistoille.⁴

PÄÄLLIKÖT JA KOMENTAJAT

Haminan Sotilaspiiri

1932–1933	Hassinen, Toimi	kapteeni
1933–1936	Niukkanen, Sulo	everstiluutnantti
1936–1939	Laaksonen, Konrad	everstiluutnantti

Kouvolan Sotilaspiiri

1944–1954	Pallari, Ilmari	eversti
1954–1956	Peura, Eskil	eversti
1956–1964	Inkinen, Reino	eversti
1964–1968	Korpinen, Johannes	eversti
1968–1971	Bäckman, Rafael	eversti
1971–1976	Wäänänen, Niilo	eversti
1976–1984	Vilhunen, Arvo	eversti
1984–1989	Palmén, Matti	eversti
1989–1990	Merjola, Tuomo	eversti
1990–1992	Paronen, Hannu	eversti
1992	Aho, Paavo	eversti

Kotkan Sotilaspiiri

1944	Lummela, Alvar	everstiluutnantti
1944–1947	Ikonen, Bertel	eversti
1947–1948	Inkala, Kustaa	eversti
1948–1951	Kotilainen, Torsti	eversti

Lappeenrannan Sotilaspiiri

1951–1956	Kotilainen, Torsti	eversti
1956–1958	Mandelin, Oskar	eversti
1958–1960	Uusisaari, Alpi	eversti
1960–1961	Kaukolahti, Erkki	everstiluutnantti
1961–1969	Muttonen, Jouko	eversti
1969–1970	Varanka, Eskil	everstiluutnantti
1970–1971	Koivisto, Ensio	everstiluutnantti
1971–1972	Hendunen, Lauri	everstiluutnantti
1973	Seppälä, Ilkka	everstiluutnantti
1973–1981	Hendunen, Veikko	everstiluutnantti
1981–1987	Lehtola, Antti	everstiluutnantti
1987–1988	Nieminen, Tauno	everstiluutnantti
1988–1989	Manninen, Markku	majuri
1989–1992	Tuusvuori, Martti	everstiluutnantti

Kymen Sotilasläänin

1993–1996	Suokas, Matti	kenraalimajuri
1996–2000	Hietanen, Kari	prikaatikenraali
2001–2004	Mikkonen, Arto	eversti
2004–2006	Kääriäinen, Juhani	prikaatikenraali
2006–2007	Tynkkynen, Pekka	eversti

Viitteet

- 1 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Kouvolan ja Lappeenrannan Sotilaspiirien historia, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 2 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 3 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 4 Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

MIKKELIN SOTILASLÄÄNI (MIKSL)

Mikkelin Sotilasläänin on yksi Itäisen Maanpuolustusalueen alaisista sotilasläänneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuolustuksesta, viranomaisyhteistoiminnasta ja asevelvollisuusasioista, sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Mikkelissä sijaitseva Mikkelin Sotilasläänin Esikunta (MIKSLE). Esikunta vaalii alueellaan toimineiden kutsunta-, suojeluskunta- ja sotilaspiirien perinteitä.¹

Sotilasläänin toiminnan voidaan katsoa ulottuvan vuoden 1918 kutsuntoihin. Mikkelin läänin varsinainen kutsuntapiirijako toteutettiin 18.2.1919, jolloin läänin jaettiin kahteen kutsuntapiiriin.

Ensimmäisestä kutsuntapiiristä 1.6.1923 muodostettiin Etelä-Savon kutsuntapiiri ja sen pohjalta perustettiin 13.12.1932 Mikkelin Sotilaspiiri. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Saimaan Suojeluskuntapiirin kanssa ja suojeluskuntien lakauttamisen jälkeen se jatkoi jälleen 4.12.1944 Mikkelin Sotilaspiirinä.²

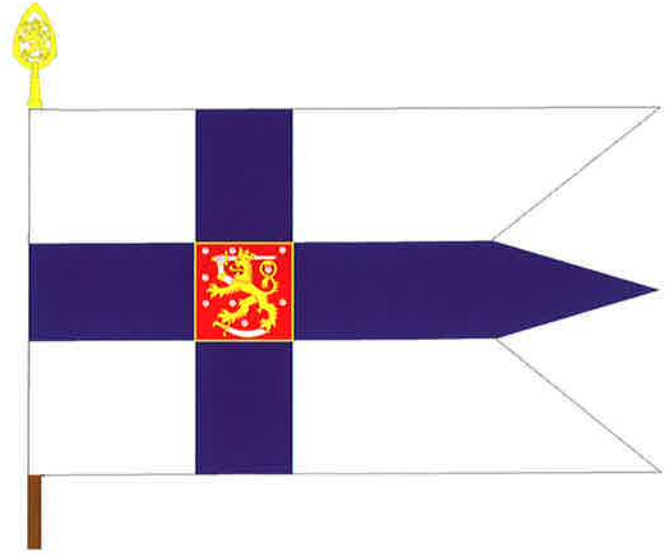
Toisesta kutsuntapiiristä muodostettiin 1.6.1923 Saimaan kutsuntapiiri ja sen osista 13.12.1932 Savonlinnan Sotilaspiiri. Talvisodan alla sen toiminta yhdistettiin Savonlinnan Suojeluskuntapiirin kanssa ja jatkosodan päätyttyä piiri jatkoi toimintaansa 4.12.1944 alkaen Savonlinnan Sotilaspiirinä.³

Mikkelin Sotilasläänin perustettiin 1.1.1993 yhdistämällä Mikkelin Sotilaspiiri ja Savonlinnan Sotilaspiiri.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Itäisen Maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso ITÄISEN MAANPUOLUSTUSALUE.

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁴

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

SIJAINNAT

Mikkelin läänin I kutsuntapiiri	1919–1923	Mikkeli
Etelä-Savon kutsuntapiiri	1923–1932	Mikkeli
Mikkelin Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Mikkeli
Mikkelin Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Mikkeli
Mikkelin läänin II kutsuntapiiri	1919–1923	Savonlinna ⁵
Saimaan kutsuntapiiri	1923–1932	Savonlinna
Savonlinnan Sotilaspiiri	1932–1939	Savonlinna
Savonlinnan Sotilaspiiri	1944–1992	Savonlinna
Mikkelin Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Mikkeli

KUNNIAMARSSI

Asemies

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.
CD: Marssi nro 3.

Lisätiedot, katso HELSINGIN SOTILASLÄÄNIN
ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.⁶

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnetiloja.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Salovaara, Kalevi: Mikkelin Sotilaspiiri 1932–1992. Mikkelin Sotilaspiirin Esikunta, Mikkeli 1992.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Itäinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirrettiin 1.1.2008 perustetulle Itä-Suomen sotilasläänille. Samalla Mikkelin Sotilaslääni itsenäisenä sotilaslääninä lakkautettiin ja sen tehtävät siirtyivät Etelä-Savon Aluetoimistolle.⁷

PÄÄLLIKÖT JA KOMENTAJAT

Mikkelin Sotilaspiiri

1932–1936	Kolehmainen, Toivo	majuri
1936–1939	Söderberg, Sigurd	everstiluutnantti
1944–1945	Sora, Yrjö	eversti
1946–1957	Nevasaari, Matti	everstiluutnantti
1957–1961	Suorsa, Veikko	everstiluutnantti
1961–1967	Loikkanen, Heikki	everstiluutnantti
1968–1971	Zilliacus, Aimo	everstiluutnantti
1971–1976	Karjalainen, Alpo	everstiluutnantti
1976–1980	Arovaara, Hannu	everstiluutnantti
1980–1989	Larikka, Yrjö	everstiluutnantti
1989–1992	Kausto, Heikki	everstiluutnantti

Savonlinnan Sotilaspiiri

1932–1934	Mata, Karl	kapteeni
1934	Valakivi, Lahja	everstiluutnantti
1934–1939	Hassinen, Toimi	majuri
1944	Pallari, Ilmari	eversti
1944–1948	Kotilainen, Torsti	eversti
1948–1950	Inkala, Kustaa	eversti
1950–1951	Pakarinen, Kalle	everstiluutnantti
1951–1954	Vetre, Jorma	everstiluutnantti
1954–1955	Honkanen, Reino	everstiluutnantti
1955–1956	Mikkola, Heikki	everstiluutnantti
1956–1957	Andersson, Harry	everstiluutnantti
1957–1963	Iivanainen, Tauno	everstiluutnantti
1963–1968	Musto, Teuvo	everstiluutnantti
1968–1971	Havo, Esko	everstiluutnantti
1971–1972	Poutanen, Kyösti	everstiluutnantti
1972–1974	Hallanheimo, Arvo	everstiluutnantti
1974–1976	Haaranen, Matti	everstiluutnantti
1977–1980	Saarnio, Olavi	everstiluutnantti
1980–1987	Hautaniemi, Antti	everstiluutnantti
1987–1989	Leislahti, Jaakko	everstiluutnantti
1989–1992	Pohjanheimo, Kari	everstiluutnantti

Mikkelin Sotilaslääni

1993–1998	Nepponen, Olli	prikaatikenraali
1998–2001	Ruonansuu, Lauri	eversti
2001–2002	Tervonen, Pertti	eversti
2002–2007	Toivonen, Hannu	eversti

Viitteet

- Mikkelin Sotilaspiirin Esikunta, Savonlinnan Sotilaspiirin Esikunta, Savonlinnan Suojeluskuntapiiri, Suur-Saimaan Suojeluskuntapiiri, Etelä-Savon kutsuntapiiri, Saimaan kutsuntapiiri ja Mikkelin läänin kutsuntapiiri.
- Salovaara, Kalevi: Mikkelin Sotilaspiiri 1932–1992. Mikkelin Sotilaspiirin Esikunta, Mikkeli 1992, s. 12–18.
- Asetukset kutsunta- ja sotilaspiireistä.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto

PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

- Pääesikunnan tiedotusosaston historiikki, kansio 3, Mikkelin Sotilaspiirin Esikunta, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

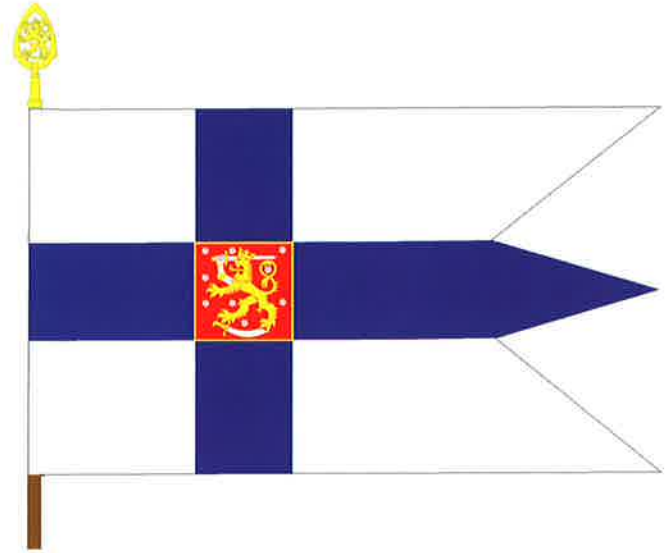
POHJOIS-KARJALAN SOTILASLÄÄNI (PKARSL)

Pohjois-Karjalan Sotilasläänin on yksi Itäisen Maanpuolustusalueen alaisista sotilasläänneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuolustuksesta, viranomaisyhteistoinnasta ja asevelvollisuusasioista, sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustus toimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Joensuussa sijaitseva Pohjois-Karjalan Sotilasläänin Esikunta (PKARSLE). Esikunta vaalii alueellaan sijainneiden kutsuntapiirien, suojeluskuntapiirien ja sotilaspiirien perinteitä.

Sotilasläänin toiminnan voidaan katsoa alkaneen vuoden 1918 kutsunnoista. Kuopion läänin varsinainen kutsuntapiirijako toteutettiin 18.2.1919, jolloin läänin jaettiin neljään kutsuntapiiriin. Niistä kolmas ja neljäs kutsuntapiiri yhdistettiin Karjalan kutsuntapiiriksi 1.6.1923.¹ Siitä muodostettiin Joensuun Sotilaspiiri ja Lieksan Sotilaspiiri 13.12.1932. Ne toimivat 1939–1944 yhteistoinnassa Pohjois-Karjalan Suojeluskuntapiirin kanssa ja suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen 4.12.1944 Joensuun Sotilaspiiri jatkoi toimintaansa.² Siitä muodostettiin Pohjois-Karjalan Sotilasläänin 1.1.1993.

SIJAINNITAIKAT

Kuopion läänin III ja IV kutsuntapiiri	1919–1923	Joensuu ja Nurmes
Karjalan kutsuntapiiri	1923–1932	Joensuu
Joensuun Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Joensuu
Joensuun Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Joensuu
Pohjois-Karjalan Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Joensuu

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.³

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Itäisen Maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso ITÄINEN MAANPUOLUSTUSALUE.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Asemies

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
Vahvistettu kunniamarssiksi: 30.11.1992.
CD: Marssi nro 3.

Lisätiedot, katso HELSINGIN SOTILASLÄÄNIN
ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.⁴

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnetiloja. Pohjois-Karjalan Prikaatin perinnehuoneeseen on sijoitettu esikunnan perinne-esineistöä.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Hälvä, Jouko: Joensuun Sotilaspiiri pohjoiskarjalaisen maanpuolustusperinteen jatkajana. Joensuun sotilaspiirin historiikki. Pohjois-Karjalan Sotilasläänin Esikunta, Joensuu 1990.

PÄÄLLIKÖT JA KOMENTAJAT

Joensuun Sotilaspiiri

1932–1933	Valakivi, Lahja	everstiluutnantti
1933–1937	Heikinheimo, Jalo	everstiluutnantti
1937–1939	Ruotsalo, Erkki	everstiluutnantti
1939	Weiijo, Einar	eversti
	Sainio, Aarne	everstiluutnantti
1944–1948	Arto, Guy	eversti
1948–1949	Könönen, Lauri	eversti
1949–1955	Arto, Guy	eversti
1955–1958	Airila, Lauri	eversti
1958–1960	Saukkonen, Tauno	eversti
1960–1965	Ryynänen, Martti	eversti
1965–1968	Suorsa, Veikko	eversti
1968–1969	Roininen, Arvo	eversti
1973–1979	Ekberg, Lennart	eversti
1979–1986	Savolahti, Raimo	eversti
1986–1992	Hälvä, Jouko	eversti

Pohjois-Karjalan Sotilaslääni

1993–1996	Hälvä, Jouko	eversti
1996–1997	Rimpi, Kari	eversti
1998–2003	Pikkukangas, Heino	eversti
2004–2007	Pesonen, Seppo	eversti

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Itäinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirrettiin 1.1.2008 perustetulle Itä-Suomen Sotilasläänille, jolloin myös Pohjois-Karjalan Sotilaslääni itsenäisenä sotilaslääninä lakkautettiin ja sen tehtävät siirrettiin Pohjois-Karjalan Aluetoimistolle.⁵

Viitteet

- 1 Hälvä, Jouko: Joensuun Sotilaspiiri pohjoiskarjalaisen maanpuolustusperinteen jatkajana. Joensuun sotilaspiirin historiikki. Pohjois-Karjalan Sotilasläänin Esikunta, Joensuu 1990, s. 46–59.
- 2 Hälvä, Jouko: Joensuun Sotilaspiiri pohjoiskarjalaisen maanpuolustusperinteen jatkajana. Joensuun sotilaspiirin historiikki. Pohjois-Karjalan Sotilasläänin Esikunta, Joensuu 1990, s. 68–69, 80, 116.
- 3 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 4 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 5 Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

RESERVIUPSEERIKOULU (RUK)

Reserviupseerikoulu on Haminassa sijaitseva Itäisen Maanpuolustusalueen alainen sotilasopetuslaitos. Sen tehtävänä on kouluttaa pääosa maavoimien reserviupseereista. Reserviupseerikoulu ylläpitää Vimpelin Sotakoulun henkeä.¹

Koulun toiminnan voidaan katsoa alkaneen Vimpelin kurssista 26.12.1917–13.1.1918, joka oli ensimmäinen itsenäisen Suomen reserviupseerikurssi.² Reserviupseerikoulutusta oli monissa eri laitoksissa ja joukko-osastoissa itsenäisyyden alkuvuosina³, mutta ensimmäinen varsinainen reserviupseerikurssi alkoi 1.4.1920 Haminassa. Itsenäiseksi joukko-osastoksi se erotettiin 1.1.1923 Reserviupseerikoulun nimisenä. Ensimmäiset kurssit käsittivät kaikkien aselajien opetusta, mutta 17.5.1927 lähtien koulu jaettiin aselajilinjoihin.⁴ Meri- ja ilmavoimien koulutus irrotettiin siitä omiin kouluihinsa vuosina 1930–1931.⁵ Reserviupseerikoulun⁶ toiminta keskeytettiin liittoutuneiden valvontakomission vaatimuksesta 1945. Toiminta käynnistettiin uudelleen vuonna 1948.

SIJAIN TIPA I KAT

Reserviupseerikoulu	1920–1939	Hamina
	1939–1941	Kankaanpää (Niinisalo)
Upseerikoulu	1941–1944	Kankaanpää (Niinisalo)
	1944	Santahamina Helsinki
	1944–1945	Kankaanpää (Niinisalo)
	1948–1952	Hamina
Reserviupseerikoulu	1952–	Hamina ⁷

LIPPU

Reserviupseerikoulun lippuhankkeen pani käyntiin Reserviupseerikoulun 14. oppilaskunta, joka halusi lahjoittaa koululleen lipun. Oppilaskunta ja muut lahjoittajat olivat ilmaisseet toivomuksensa luonnoksen. Toivomuksena oli, että lipussa olisivat ne värit – punainen, musta ja vihreä – jotka olivat Akseli Gallen-Kallelan piirtämässä Itä-Karjalan karhuvaakunassa.⁸ Reserviupseerikoulun lippu vahvistettiin 30.3.1928 tasavallan presidentin hyväksytyä Carolus Lindbergin piirtämän lippuluonnoksen.⁹

Reserviupseerikoulun lipun mustassa lippukan-kaassa on keskeisenä aiheena Suomen vaakuna, jota kehystää vihreä laakerilehtiseppäle. Vaakunan alla on kaksi miekkaa ristissä. Lipun kulmissa on neljä lyhyttä nauhaketta, joissa on Vimpelin (V.K.) ja Reserviupseerikoulun (RUK) alkukirjaimet sekä näiden koulujen perustamisvuodet 1917 ja 1920. Tangonkärkenä oli aluksi leijonakärki. Lippuun kuului 26.5.1941 lähtien myös IV luokan vapaudenristi nauhoineen, jotka Mannerheim myönsi koululle tunnustuksena suuresta ja kunniaakkaasta työstä isänmaan hyväksi.¹⁰ Lipun koko on 120 x 142 cm. Reserviupseerikoulun lippu vihittiin 16.5.1928 paraatin yhteydessä.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnukse-
na on Reserviupseeri-
koulun kirjainlyhenne
RUK, joka otettiin käyt-
töön koulun perustami-
sen jälkeen, vuosien
1921–22 kuluessa. Ly-
henteestä teetettiin metallinen merkki, jota käytti
lähinnä koulun kantahenkilöstö asetakin olkai-
missa osoittamaan palvelusjoukko-osastoa.

Ensimmäinen lehvin, miekoin ja ruusuin varustet-
tu tunnus on upseerikokelaana¹¹ koulussa palvel-
leen Alvar Aallon osittain luonnosteleva ja se
otettiin käyttöön vuonna 1923. Vuoteen 1928 saak-
ka merkkiin kuuluneet miekat oli aseteltu kärjet
alaspäin, mutta niiden tarkoittaessa alistumista
tunnusta muutettiin siirtämällä miekkojen kärjet
osoittamaan ylöspäin. Tunnuksen muodostavat
ratsuväenmalliset upseerin sivuaseet, kirjainly-
henne RUK, lehvät ja kaksi heraldista ruusua.

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi muo-
dostuu Yrjönrististä, jon-
ka keskellä on hopea-
ruusu. Heraldisen ruu-
sun päälle on sijoitettu-
na silloinen Haminan
kaupunginvaakuna. Rist-
in on suunnitellut Jor-
ma Ala-Sankila ja se on
vahvistettu 25.5.1989.¹²

KURSSIMERKKI

Upseerikurssin merkki

Merkki otettiin käyttöön viidennellä oppilaskurs-
silla vuonna 1923. Kurssilla opiskelleet upseeriko-
kelaat julistivat keskuudessaan kilpailun, ja up-
seerikokelas Hans Lindbergin suunnittelema merk-
ki hyväksyttiin kurssimerkiksi. Syksyllä 1940
myös ylin sotilasjohto hyväksyi merkin viralliseksi
Reserviupseerikoulun kurssimerkiksi ja sen käy-
töstä annettiin asianomaiset määräykset.¹³

Kurssimerkin keskellä ja sakaroiden reunoissa on
ollut erilaisia järjestysnumeroita, kirjaimia ja kir-
jainyhdistelmiä. Merkin keskelle on ollut sijoitet-
tuna F-kirjain (Fredrikshamn) ja H-kirjain (Hami-

na), sekä talvisodan aikana roomalaiset numerot I
ja II. Sakaroissa on esiintynyt myös kirjainyhdis-
telmät U ja K (Upseerikoulu) sekä R, U ja K (Reser-
viupseerikoulu). Myös kurssin järjestysnumero
esiintyi merkissä.¹⁴

Puolustusvoimain kome-
ntaja hyväksyi uudistetun
kurssimerkin 26.7.1948.
Se vahvistettiin siniema-
loiduksi, läpimitaltaan 36
mm kokoiseksi ristiksi,
jonka keskelle on sijoitet-
tu kullattu vaakunaleijona
hopeisen heraldisen ruu-
sun päälle. Ristiä kanne-
taan sotilaspuvussa asetakin vasemman rintatas-
kun kohdalla. Siviilipuvussa merkkiä kannetaan
sotilaspuvun paikkaa mukailleen.¹⁵

KUNNIAMARSSI

Sankarimarssi

Säveltäjä: tuntematon
Koonnut: Heikki Klemetti
Sovitus: Arthur Rope
Vahvistettu kunniamarssiksi 20.4.1928.
CD: Marssi nro 17.

Reserviupseerikoulun 14. kurssin oppilaskunta
tuli tunnetuksi koulun perinteiden vaalijana. Se
kääntyi vuonna 1927 asiantuntijalautakunnan
puoleen koulun kunniamarssin aikaansaamiseksi.
Heikki Klemetin Porin triviaalikoulun keskiaikai-
sista nuottikirjoista 1500-luvulta sommittelema
melodia äänestettiin kunniamarssiehdokkaaksi.
Klemetti antoi kahdesta sävelaiheesta laatimansa
marssin nimeksi *Heroes pugnate – Sankarit tais-
telkaa*. Nimi ei syntynyt vahingossa, vaan se liittyi
tekstinä siihen taistelukupvukseen (battaglia), jos-
ta Klemetti melodian otti.¹⁶ Marssin vahvisti tasa-
vallan presidentti Reserviupseerikoulun kunnia-
marssiksi 20.4.1928.¹⁷ Marssin nimi on jonkin
verran muuttunut aikojen saatossa. Vuodesta 1939
alkaen siitä on käytetty nimeä *Sankarimarssi –
Heroes pugnate* ja vuodesta 1993 alkaen se on
ollut kunniamarssiluettelossa nimellä *Sankari-
marssi*.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 1. huhtikuuta ja se perustuu
ensimmäiseen reserviupseerikurssiin, joka aloitet-
tiin Haminassa 1.4.1920.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

RUK-museo sijaitsee Kadettikoulun kadun varrella. Siellä esitellään Reserviupseerikoulun ja sen oppilaskunnan historiaa näyttelyin sekä esine-, valokuva- ja asiakirjakokoelmin koulun perustamisesta lähtien. Toimintaa ylläpitää Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys.

Kaatuneiden upseerien muistopatsas sijaitsee RUK:n päärakennuksen edessä. Patsaan on tehnyt Kalervo Kallio ja se paljastettiin vuonna 1957.

Kurssien 1–43 oppilaille leivonnaisia ja limonadia myyneen Varvara Schantinin muistoksi pystytetty Varvaran patsas sijaitsee Kadettikoulun kadun varrella. Sen on tehnyt Veikko Haukkavaara vuonna 1972.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Reserviupseerikoulun Kannatusyhdistys perustettiin vuonna 1952. Yhdistyksen toiminta keskittyy ensisijaisesti RUK:n oppilaskunnan toiminnan ja perinnetyön tukemiseen. Kannatusyhdistys eli ”Kannike” toimii samalla koulun perinneyhdistyksenä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Haminan seudun sotilaalliset muistomerkit. Toim. Nopanen, Kari ja Jorma. Reserviupseerikoulu ja RUK:n Oppi- ja Toimistomateriaalikeskus, Hamina 2006.

Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995.

Reserviupseerikoulun kurssijulkaisut kurseilta 14–230. Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry.

Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry 50 vuotta 1953–2002. Toim. Aimo Kiukas ym. Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry, Vammala 2002.

RUK 1920–1960. Toim. Keijo Juhani Mikola ym. Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry, Helsinki 1960.

RUK – Reserviupseerikoulu, kurssit 1–50. RUK:n vaiheet sanoin ja kuvin. Toim. J. Maristo ja Einari Kaskimies. Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo 1941.

Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta 1779–1979. Toim. Kilki, Pertti. Jääkäriliitto ry, Kadettikunta ry, Suomen Reserviupseeriliitto ry ja Upseeriliitto ry, Joensuu 1978.

JOHTAJAT

Reserviupseerikoulu

1920	Sundberg, Kosti	kapteeni
1921–1926	Laatikainen, Taavetti	everstiluutnantti
1927–1928	Kaila, Auno	everstiluutnantti
1928–1933	Kauppila, Viljo	everstiluutnantti
1934–1937	Tapola, Kustaa	everstiluutnantti
1937–1940	Roos, Harald	eversti
1940–1941	Kauppila, Viljo	eversti

Upseerikoulu

1941–1945	Kauppila, Viljo	eversti
1948–1952	Viljanen, Tauno	eversti

Reserviupseerikoulu

1952–1954	Karanko, Väinö	eversti
1954–1955	Kurenmaa, Arvi	eversti
1955–1957	Reunanen, Reino	eversti
1957–1961	Korhonen, Olavi	eversti
1961–1965	Hannila, Matti	eversti
1965–1968	Setälä, Erkki	eversti
1968–1971	Syrjä, Pentti	eversti
1971–1975	Lehtonen, Pentti	eversti
1975–1981	Linnakko, Veikko	eversti
1981–1986	Pullinen, Jorma	eversti
1986–1990	Mustonen, Pekka	eversti
1991–1992	Hollo, Ilkka	eversti
1993–1996	Hietanen, Kari	eversti
1996–1999	Airio, Pentti	eversti
2000–2002	Kasurinen, Kari	eversti
2002–2006	Kohvakka, Asko	eversti
2006–	Laatikainen, Pertti	eversti

Vimpelin Sotakoulu. Toim. U. V. Rauanheimo. Vimpelin Pojat – Vindala Pojkar -liitto, Helsinki 1954.

Ympyröiltä kansalaisvastuuseen. RUK:n 50-vuotisjuhla-kirja. Toim. Matti Jokinen ym. Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry, Tapiola 1970.

Ympyröiltä suomalaiseen yhteiskuntaan. RUK:n 60-vuotisjuhla-kirja. Toim. Aimo Kiukas ym. Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry, Espoo 1980.

Ympyröiltä johtajuuteen. RUK 80 vuotta 1920–2000. Toim. Martti Sinerma ja Jyri Paulaharju. Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry, Jyväskylä 2000.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Nuoli. Haminan reservin upseerien lehti, 1960–.

Rukkilainen. Reserviupseerikoulun joukko-osastolehti, 2006–.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Maavoimien rakennemuutoksen yhteydessä 1.1.2008 Reserviupseerikoulun organisaatioon perustettiin Kymenlaakson Aluetoimisto.¹⁸

Viitteet

- 1 Vimpelin Sotakoulu. Toim. U. V. Ruanheimo. Vimpelin Pojat – Vindala Pojkar -liitto, Helsinki 1954.
- 2 RUK 1920–1960. Toim. Keijo Juhani Mikola ym. Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry, Helsinki 1960, s. 16–18.
- 3 Esimerkiksi Päämajan Reserviupseerikoulu, Karjalan rintaman kurssi, Viipurin upseerikokelaskurssi, Lappeenrannan Tykistökoulu, Haminan Fahnenjunkker-kurssi sekä meri- ja ilmavoimien kurssit. Ympyröiltä johtajuuteen RUK 1920–2000, Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry, Jyväskylä 2000, s. 12.
- 4 Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta 1779–1979. Jääkäriliitto ry, Kadettikunta ry, Suomen Reserviupseeriliitto ry, Upseeriliitto ry, Joensuu 1978, s. 143; RUK 1920–1960. Toim. Keijo Juhani Mikola. Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry, Helsinki 1960, s. 68.
- 5 RUK 1920–1960. Toim. Keijo Juhani Mikola. Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry, Helsinki 1960, s. 91–92.
- 6 Reserviupseerikoulu toimi Upseerikoulun nimellä 25.7.1941–30.11.1952.
- 7 RUK 1920–1960. Toim. Keijo Juhani Mikola ym. Reserviupseerikoulun oppilaskunnan kannatusyhdistys ry, Helsinki 1960, s. 129, 136–137.
- 8 Talvio, Paavo: Vuosien 1919–1939 joukko-osastoliput. Lippuhistoriallinen katsaus. Artikkelit teoksessa: Sotahistoriallinen aikakauskirja 3. Sotahistoriallinen seura ja Sotamuseo, Helsinki 1983, s. 235.
- 9 PLM käskylehti 12.5.1928.
- 10 Ylipäällikön päiväkäsky n:o 190/26.5.1941.
- 11 Ensimmäisten kurssien (1–15) oppilaista käytettiin nimitystä upseerikokelas. Sisäpalvelusohjesääntö 19.2.1929 määräsi oppilaista käytettäväksi nimitystä upseerioppilas.
- 12 PE ak n:o 609/Kntotsto/Hha/25.5.1989, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 13 Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995, kappale 24, Upseerikurssin merkki.
- 14 Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995, kappale 24, Upseerikurssin merkki.
- 15 Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995, kappale 24, Upseerikurssin merkki.
- 16 Klemetti, Heikki: Vähän vanhoista suomalaisista marsseista. Suomen Musiikkilehti, tammikuu 1944, s. 6.
- 17 PLM käskylehti 12.5.1928.
- 18 Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

KARJALAN PRIKAATI (KARPR)

Karjalan Prikaati on Valkealan Vekaranjärvellä sijaitseva Itäisen Maanpuolustusalueen valmiusrytymä. Sen tärkeimpinä tehtävinä on varusmiesten ja reserviläisten koulutus sekä puolustusvalmiuden ylläpitäminen. Prikaatiin kuuluvia joukkoyksiköitä ovat Kymen Jääkäripataljoona (KYMJP), Karjalan Tykistörykmentti (KARTR), Kymen Pioneeripataljoona (KYMPIONP), Itä-Suomen Viestipataljoona (I-SVP), Salpausselän Ilmatorjuntapatteristo (SALPITPSTO) ja Karjalan Huoltopataljoona (KARHP). Vuoden 1957 organisaatiouudistuksessa Karjalan Prikaatille määrättiin vaalittaviksi myös Karjalan Kaartin Rykmentin perinteet.

Prikaatin perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa ulottuvan vuoteen 1617, jolloin Ruotsin armeijan ensimmäisiä suomalaisia joukko-osastoja ryhdyttiin muodostamaan. Karjalan maakunnallinen nimi tuli uudelleen käyttöön vuonna 1918, kun itsenäisen Suomen armeijassa uudelleenjärjestelyissä perustettiin kolme Karjalan Rykmenttiä. Näistä joukoista muodostettiin ylipäällikön päiväkäskyllä 19.5.1918 Kaartin Karjalan Rykmentti. Nimi muutettiin elokuussa 1918 Karjalan Kaartin Rykmentiksi.

Karjalan Prikaatin toiminnan voidaan katsoa alkaneen talvisodassa toimineesta 13. Divisioonasta. Väli rauhan aikana 1940 siitä muodostettiin 8. Prikaati, josta kesäkuussa 1941 muodostettiin jatkosodassa taistellut Jalkaväkirykmentti 8. Lapin sodan jälkeen vuonna 1945 rykmentti siirrettiin Kouvolan varuskuntaan. Joulukuussa 1952 puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa nimi muutettiin 5. Prikaatiksi, josta edelleen 1.1.1957 Karjalan Prikaatiksi.¹

SIJAIN TIPA I KAT

8. Prikaati	1940–1941	Joensuun seutu
Jalkaväkirykmentti 8	1941–1952	jatkosota, Kouvola
5. Prikaati	1952–1956	Kouvola
Karjalan Prikaati	1957–1973	Kouvola, Valkeala (Vekaranjärvi)
	1973–	Valkeala (Vekaranjärvi) ²

LIPPU

Prikaatin lippuna on entisen Karjalan Kaartin Rykmentin lippu. Lippu edustaa niin sanottua kaartin lippua. Sen valkoisessa lippukankaassa on keskellä avonaisen laakeriseppeleen ympäröimä valtakunnan vaakuna. Lipun kulmissa on vinosti asetettuina Karjalan vaakunassa esiintyvät käsivarret sekä kruunu. Lipun koko on 120 x 142 cm ja sen on suunnitellut Carolus Lindberg.³ Tangon kärkenä on vapaudenristi ja tankoon on kiinnitetty IV luokan vapaudenristin nauhat, jotka Karjalan Kaartin Rykmentti sai vapaussodan ansioista. Nauhoihin on painettu kultakirjaimin taistelupaikat ”Venäjänsaari, Vuoksenrintama, Rautu”, joissa rykmentin joukot olivat kunnostautuneet.⁴ Karjalan Kaartin Rykmentin lippu vahvistettiin 28.12.1921 ja vihittiin 16.5.1921 paraatissa. Lippu vahvistettiin Karjalan Prikaatin lipuksi 27.11.1956.⁵

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu lehväseppeleestä, jonka erikoistunnuksena ovat Karjalan maakuntavaakunan käsi-varret. Tunnus on alun perin vahvistettu Karjalan Kaartin Rykmentille 4.5.1920, ja Karjalan Prikaatille tunnus siirtyi vuonna 1967.⁶

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristissä, Torkkelinristissä, ovat perinteiset Karjalan vaakunan värit: punainen ja valkoinen, jotka olivat mm. Karjalan Kaartin Rykmentin upseereiden olkainten pohjaväreinä. Ristin keskellä on erikoistunnuksena kultainen, entisen Karjalan Kaartin Rykmentin ja nykyisen Karjalan Prikaatin joukko-osastotunnus. Ristin on suunnitellut Pentti Vainikka. Risti on hyväksytty 7.7.1977 ja se on vahvistettu viralliseksi joukko-osastoristiksi 4.4.1978.⁷

KUNNIAMARSSI

Entisen 8. Viipurin Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssi

Säveltäjä: Eduard Dupuy
Sovitus: Uno Kuparinen
Vahvistettu kunniamarssiksi 27.11.1956.
CD: Marssi nro 18.

Prikaatin kunniamarssin tiedetään soineen jo Suomen sodassa 1808–1809. Marssin säveltäjä on sveitsiläissyntyinen Eduard Dupuy. Kun Suomen asevelvollisen sotaväen kunniamarssit vuonna 1881 vahvistettiin, silloiselta nimeltään *Vuoden 1808 kenraalimarssista* tuli 8. Viipurin Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssi. Suomen sotaväen päällikkö kenraali Georg Ramsay oli onnistunut sujauttamaan uuteen kunniamarssiluetteloon kaksi Ruotsin vallan aikaista marssia. Marssilla oli Ruotsin vallan aikana useita eri nimiä.⁸ Marssi määrättiin Karjalan Kaartin Rykmentin kunniamarssiksi 21.11.1918 nimellä *Entisen 8. Viipurin Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssi*.⁹ Se oli rykmentin kunniamarssina viime sotiimme saakka.

Vuoden 1957 alusta voimaan astuneiden uusien joukko-osastoperinteiden mukaan marssi määrättiin Karjalan Prikaatin kunniamarssiksi.¹⁰

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 6. toukokuuta. Vuosipäivä perustuu kuningas Kustaa II Aadolfin 6.5.1618 antamaan käskyyn Karjalan Rykmentin perustamisesta Henrik Flemingin komentoona. Karjalan Prikaatin vuosipäiväksi se määrättiin 1.1.1957 alkaen.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Kaartin aukiolla ja sen tuntumassa sijaitsee useita muistokiviä:

Jalkaväkirykmentti 8:n Ukonpaasi paljastettiin vuonna 1953 Kouvolan kasarmialueen paraatikentällä, mistä se siirrettiin Valkealan Vekaranjärven varuskuntaan vuonna 1980. Muistomerkin on suunnitellut JR 8:n esikunnassa palvellut Kaarlo Kivinen.

Karjalan Kaartin – Prikaatin Killan perinnepaasi paljastettiin vuonna 1978. Sen on suunnitellut Pentti Papinaho.

Karjalan Tykistörykmentin perinnejoukon, Kentätykistörykmentti 2:n perinnekivi paljastettiin vuonna 1998. Kiven ovat suunnitelleet KTR 2:n veteraanit, Reino Ikävälkö ja Pentti Nurmi.

Kymen Jääkäripataljoonan perinnejoukon, Jääkäripataljoona 3:n muistokivi paljastettiin vuonna 1998.

Kymen Pioneeripataljoonan perinnejoukko-osaston, Pioneeripataljoona 14:n muistokivi paljastettiin vuonna 1998.

Lennä Vekara, lennä -taideteos paljastettiin vuonna 2004 varuskunnan asuntoalueelle. Teos kuvaa Vekaranjärven alueen historiaa ja puolustusvoimia. Taideteoksen on suunnitellut Jorma Parkkari.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Karjalan Prikaatin Kiltayhtymä perustettiin vuonna 1998. Voimien keskittämisestä ja yhteisestä kiltalehdestä huolimatta killat jatkavat itsenäisinä

omaa toimintaansa kotipaikoillaan Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa.

Karjalan Prikaatin Kilta perustettiin vuonna 1957 nimellä Karjalan Kaartin Kilta. Kilta vaalii Karjalan Prikaatin ja sen edeltäjien perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Autojoukkojen Kymenlaakson Kilta perustettiin vuonna 1966. Kilta on autojoukoissa palvelleiden ja autoalalla työskentelevien vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö.

Karjalan Tykistökilta perustettiin vuonna 1965 nimellä Karjalan Tykistörykmentin Kilta. Se vaalii Karjalan Tykistörykmentin perinteitä ja harjoittaa yhteistoiminta muiden maanpuolustusyhdistysten kanssa.

Korian Pioneerikilta perustettiin vuonna 1962 nimellä Pioneerikilta. Se vaalii pioneeriperinteitä ja harjoittaa yhteistoiminta muiden maanpuolustusyhdistysten kanssa.

Kymen Jääkäripataljoonan Kilta perustettiin vuonna 1966. Kilta vaalii Kymen Jääkäripataljoonan ja sen edeltäjäjoukkojen perinteitä ja harjoittaa yhteistoiminta muiden Haminan alueella toimivien maanpuolustusyhdistysten kanssa.

Kymen Viestikilta perustettiin vuonna 1993. Se vaalii viestiperinteitä ja harjoittaa yhteistoiminta muiden maanpuolustusyhdistysten kanssa.

Salpausselän Ilmatorjuntakilta perustettiin vuonna 1964 nimellä Salpausselän Ilmatorjuntapatteriston Kilta. Kilta vaalii ilmatorjuntaperinteitä ja harjoittaa yhteistoiminta muiden maan puolustusyhdistysten kanssa.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Autojoukkokiltojen liitto ry 1963–2003 40 vuotta. Autojoukkokiltojen Liitto ry, Helsinki 2003.

Erillinen Autokomppania 25 vuotta. Hämeenlinna 1970.

Kaakon kuriiri. Kuvauksia Kaakkois-Suomen sotilaallisista vaiheista. Toim. Hannu Paronen ym. Pohjois-Kymenlaakson Kadettiipiiri, Kouvola 1992.

Karjalan tykistöä. Viipuri – Lappeenranta – Valkeala. Karjalan Tykistörykmentin Kilta ry, Lappeenranta 1988.

Kilkki, Pertti: Karjalan Kaartin Rykmentti 1918–1939. Karjalan Kaartin – Prikaatin Kilta ry, Joensuu 1985.

KOMENTAajat

8. Prikaati

1940–1941 Autti, Pietari eversti

Jalkaväkirykmentti 8

1940–1941 Autti, Pietari eversti

1942–1943 Raikkala, Hannes everstiluutnantti

1943–1944 Tikka, Yrjö eversti

1944–1945 Laakso, Viljo everstiluutnantti

1945 Hämäläinen, Einar eversti

1945–1952 Inkinen, Reino eversti

5. Prikaati

1952–1954 Inkinen, Reino eversti

1954–1955 Maunula, Aatos eversti

1955–1956 Laakso, Kalle-Sulo eversti

1956 Vahla, Esko eversti

Karjalan Prikaati

1957–1958 Vahla, Esko eversti

1958–1959 Kopra, Tauno eversti

1959–1963 Kakko, Einari eversti

1963–1966 Krogerus, Holger eversti

1966–1968 Bäckman, Rafael eversti

1968–1971 Rusama, Sakari eversti

1971–1975 Kuismanen, Kauko eversti

1975–1979 Autti, Lauri eversti

1980–1983 Kilkki, Pertti eversti

1983–1987 Keskitalo, Martti eversti

1987–1990 Rissanen, Kalevi eversti

1990–1993 Raittila, Pasi eversti

1993–1995 Uutaniemi, Pekka eversti

1995–1999 Koskela, Jaakko eversti

1999–2002 Nordberg, Erkki eversti

2002–2004 Kilpiä, Juha prikaatikenraali

2004–2007 Pennanen, Jukka prikaatikenraali

2007– Ala-Sankila, Jorma eversti

Kilkki, Pertti: ”Muistakaa, heille kallis on maa...” Piikki-rykmentti Kannaksella 1944. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki 1998.

Porkka, Tauno: Piikin tie. Piikkirykmentin historiatoimikunta, Kouvola 1974.

Rela, Martti: Kymen Jääkäripataljoonan ja Kymen Jääkäripataljoonan Killan historia. Kymen Jääkäripataljoonan kilta ry, Hamina 1996.

Rela, Martti: Kymen Jääkäripataljoonan kilta ry 40 vuotta 26.5.2006. Kymen Jääkäripataljoonan kilta ry, Kotka 2006.

Salpausselän Ilmatorjuntapatteristo 30 vuotta 30.11.1958. Toim. L. Perkiönmäki. Mikkeli 1958.

Suominen, Kari: Kymen Jääkäripataljoonan kilta ry 1986 – 1991 25 vuotta. Kymen Jääkäripataljoonan kilta, Hamina 1991.

Sävy, Erkki: Karjalan tykistöä Viipurista Lappeenrantaan. Karjalan Tykistörykmentin kilta, Lappeenranta 1972.

Toivonen, Pentti: Salpausselän Ilmatorjuntapatteristo 1928–1988. Salpausselän Ilmatorjuntapatteristo, Kouvola 1988.

Tuntemattoman sotilaan rykmentti. Jalkaväkirykmentti 8:n historia. Toim. Mauno Jokipii. JR 8:n perinnetoimikunta, Juva 1991.

Valkki, Ismo: Kymen Jääkäripataljoona 60 vuotta. Kymen Jääkäripataljoona, Kotka 1981.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Kaartilainen. Karjalan Kaartin Killan jäsenlehti, 1960–1989.

Kaartilainen – Vauhtipyörä. Karjalan Kaartin Killan ja Kymen Jääkäripataljoonan Killan jäsenlehti, 1990–1998.

Karjalan Kaartin Kilta. Karjalan Kaartin Killan jäsenlehti, 1959.

Karjalan Prikaatin kilpi. Karjalan Prikaatin ja sen kanssa yhteistoiminnassa olevien kiltojen lehti, 1998–.

Piiru. Karjalan Tykistörykmentin joukko-osastolehti ja Karjalan Tykistökillan jäsenlehti, 1966–1999.

Viitteet

- 1 Kilki, Pertti: Karjalan Kaartin Rykmentti 1918–1939. Karjalan Kaartin – Prikaatin Kilta ry, Joensuu 1985; Kaartilainen n:o 2–3/1968; Tuntemattoman sotilaan rykmentti. Jalkaväkirykmentti 8:n historia. Toim. Mauno Jokipii. JR 8:n perinnetoimikunta, Juva 1991.
- 2 Vekaranjärven varuskunnan rakennustyöt aloitettiin vuonna 1963, mutta Karjalan Prikaatin muutto Kouvolasta Vekaranjärvelle aloitettiin 1. Pataljoonan muuttaessa sinne kesällä 1968. Kouvolasta prikaatin viimeiset osat siirtyivät Vekaranjärvelle kesällä 1973. Saressalo, Jussi: Maavoimien rauhanajan joukko-osastojen perustamiset, siirrot ja lakkauttamiset itenäisyytemme aikana. Sotakorkeakoulu, Helsinki 1981, s. 74.
- 3 Valtionhoitajan päätös 14.6.1919/25.6.1919.
- 4 Valtionhoitajan päätös 5.5.1919/20.6.1919.

- 5 PE ak n:o 2333/Kntotsto/Di/27.11.1956, esittely tasavallan presidentille.
- 6 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 7 PE ak n:o 575/Kntotsto/Hha/4.4.1978, esittely puolustusvoimain komentajalle jo käytössä olevien joukko-osastoristien virallistamisesta.
- 8 Stenius, A. R. G.: Karjalan Kaartin rykmentin kunniamarssi. Suomen Sotilas n:o 18–19/1922, sivu 312.
- 9 Suomen senaatin sota-asiaintoimituskunnan käskylehti n:o 31/21.11.1918.
- 10 Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.

POHJOIS-KARJALAN PRIKAATI (PKARPR)

Pohjois-Karjalan Prikaati on Kontiorannassa sijaitseva Itäisen Maanpuolustusalueen joukko-osasto. Sen tehtävänä on varusmiesten ja reserviläisten koulutus sekä puolustusvalmiuden ylläpitäminen. Pohjois-Karjalan Prikaatiin kuuluu joukkoyksikkönä Karjalan Jääkäripataljoona (KARJP). Prikaati vaalii jääkärien, Viipurin Rykmentin, sekä Kollaan ja jatkosodan JR 9:n taistelijoiden sekä heidän edeltäjäjoukkojensa perinteitä.

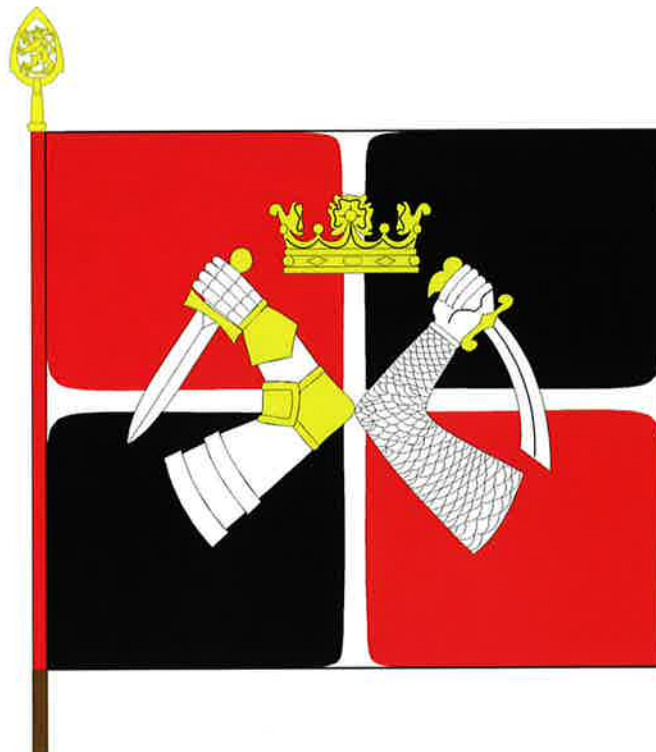
Prikaatin perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa ulottuvan kuningas Kustaa Vaasan vuonna 1555 perustamaan Viipurin lippukuntaan.

Prikaatin toiminnan voidaan katsoa alkaneen välirauhan aikana 1940 perustetusta 10. Prikaatista. Siitä muodostettiin jatkosotaan Jalkaväkirykmentti 10, ja vuonna 1944 sen nimeksi muutettiin Jalkaväkirykmentti 3. Toukokuussa 1948 joukko-osastosta tuli Jääkäripataljoona/Jalkaväkirykmentti 3 ja 1.12.1952 Jääkäripataljoona 5.

Karjalan Jääkäripataljoona siitä tuli 1.1.1957 ja Pohjois-Karjalan Prikaati 1.7.1990.¹

SIJAINNITPAIKAT

10. Prikaati	1940–1941	Useita paikkakuntia ²
Jalkaväkirykmentti 10	1941–1944	jatkosota
Jalkaväkirykmentti 3	1944–1948	Kontiolahti (Kontioranta)
Jääkäripataljoona/ Jalkaväkirykmentti 3	1948–1952	Kontiolahti (Kontioranta)
Jääkäripataljoona 5	1952–1956	Kontiolahti (Kontioranta)
Karjalan Jääkäripataljoona	1957–1990	Kontiolahti (Kontioranta)
Pohjois-Karjalan Prikaati	1990–	Kontiolahti (Kontioranta) ³

LIPPU

Prikaatin joukko-osastolippu on vahvistettu 27.6.1991. Punamustassa lipussa on kapea reunoihin asti ulottuva valkoinen jalasristi, jonka päällikkäänä Karjalan vaakunan tunnuksat. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lipun on suunnitellut Juhani Vepsäläinen.⁴

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnuksen keskuskuviona ovat historiallisen Karjalan maakuntavaakunan ristikkäiset miekat, suora länsimainen kaksiteräinen lyömämiekka ja käyrä itämainen sapeli. Lehväsepeleen yläosassa on sudenhampainen kruunu. Tunnus on vahvistettu 29.5.1990 ja sen on suunnitellut Juhani Vepsäläinen.⁵

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi, Piiluristi, on punaiseen ja mustaan viirijakoinen Mantonvanristi. Ristin päällä on Karjalan vaakunan tunnukset. Ristin on suunnitellut Juhani Vepsäläinen ja se on vahvistettu 24.4.1991.⁶

KUNNIAMARSSI

Karjalan jääkärien marssi

Säveltäjä: tuntematon
Sanat: Elli Hällström
Sovitus: Arvo Kuikka
Vahvistettu kunniamarssiksi 24.5.1990.
CD: Marssi nro 19.

Tasavallan presidentti vahvisti *Karjalan jääkärien marssin* kunniamarssiksi Pohjois-Karjalan Prikaatille 24.5.1990. Marssi on perinteikäs puolustusvoimien aamu- ja iltasoitto, joka on melodiana tunnettu Joensuun alueella jo 1700-luvulta lähtien.⁷

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

VIISIPÄIVÄ

Vuospäivää vietetään 20. marraskuuta. Vuospäivä perustuu Suuren Pohjan sodan aikana vuonna 1700 käytyyn Narvan taisteluun, johon Viipurin Rykmentti osallistui.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Prikaatin perinnehuoneissa on esillä prikaatin ja edeltäjänsä katsottujen joukkojen perinteitä. Esillä on myös vuonna 1989 lakkautetun Pohjois-Karjalan Patteriston sekä Pohjois-Karjalan Sotilasläänin Esikunnan perinteitä.

Kollaan taistelujen muistomerkki Kollaan Vasama sijaitsee varuskunnan pääportin edessä. Muistomerkin on tehnyt Kalervo Kallio ja se symboloi kivikautista keihäänkärkeä. Merkki paljastettiin vuonna 1959.

Jalkaväkirykmentti 9:n muistomerkki sijaitsee karsarin kentällä. Muistomerkki paljastettiin vuonna 1988 ja se on Erkki Erosen suunnittelema.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Pohjois-Karjalan Prikaatin Kilta perustettiin vuonna 1958 nimellä Wiipurin Rykmentin Kilta. Kilta vaalii Pohjois-Karjalan Prikaatin ja sen edeltäjien perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Pohjois-Karjalan Prikaatin Killan alaosastoksi liitettiin vuonna 2003 JR 9:n Kilta, joka oli perustettu vuonna 1963.

KOMENTAJAT

10. Prikaati ja Jalkaväkirykmentti 10

1940–1941	Lilius, Runar	eversti
1941–1943	Tähtinen, Urho	eversti
1943–1944	Sotisaari, Lauri	eversti

Jalkaväkirykmentti 3

1944–1946	Kuistio, August	eversti
-----------	-----------------	---------

Jääkäripataljoona/Jalkaväkirykmentti 3

1946–1948	Könönen, Lauri	eversti
1948–1952	Suvantola, Axel	everstiluutnantti

Jääkäripataljoona 5

1952–1954	Suvantola, Axel	everstiluutnantti
1954–1956	Järventaus, Jorma	everstiluutnantti
1956	Mikkola, Heikki	everstiluutnantti

Karjalan Jääkäripataljoona

1957–1958	Mikkola, Heikki	everstiluutnantti
1958–1961	Riuttala, Niilo	everstiluutnantti
1961–1962	Setälä, Erkki	everstiluutnantti
1962–1965	Lehti, Taisto Olavi	everstiluutnantti
1965–1968	Syrjä, Pentti	everstiluutnantti
1968–1971	Huhtanen, Unto	everstiluutnantti
1972–1973	Viita, Raimo	eversti
1973–1977	Kilki, Pertti	everstiluutnantti
1977–1981	Aatolainen, Jaakko	everstiluutnantti
1981–1986	Koppinen, Risto	everstiluutnantti
1986–1988	Ilmola, Ilkka	everstiluutnantti
1988–1990	Hollo, Ilkka	eversti

Pohjois-Karjalan Prikaati

1990	Hollo, Ilkka	eversti
1991–1994	Ripatti, Pekka	eversti
1994–1998	Ruonansuu, Lauri	eversti
1998–2000	Lankinen, Antti	eversti
2000–2002	Kohvakka, Asko	eversti
2002–2004	Simola, Keijo	eversti
2004–2006	Ohra-aho, Harri	eversti
2007–	Hyvärinen, Viljo	eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Elsinen, Pertti: Kontiolahden varuskunnan historia 1940–1975. Karjalan Jääkäripataljoonan Kilta ry. Joensuu 1976.

Paloaukean varuskunta. Ylämyllyn varuskunnan historiikki 1940–1985. Pohjois-Karjalan Patteristo ja Pohjois-Karjalan Tykistökilta, Joensuu 1984.

Turunen, Matti: Pohjois-Karjalan Prikaati. Korpisoturien kouluttaja 1990–2000. Pohjois-Karjalan Prikaati, Hämeenlinna 2000.

Turunen, Matti – Partanen, Jukka: Viipurin Rykmentti. Karjalan puolustaja 1626–1940. Pohjois-Karjalan Prikaati, Hämeenlinna 2000.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Karjalan Jääkäri. Pohjois-Karjalan Prikaatin ja Karjalan Jääkäripataljoonan Killan lehti, 1967–1990.

Korpisoturi. Pohjois-Karjalan Prikaatin ja Pohjois-Karjalan Prikaatin Killan lehti, 1960–1966 ja 1991–.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Maavoimien rakennemuutoksen yhteydessä 1.1.2008 Pohjois-Karjalan Prikaatin organisaatioon perustettiin Pohjois-Karjalan Aluetoimisto.⁸

Viitteet

- 1 Turunen, Matti: Pohjois-Karjalan Prikaati. Korpisoturien kouluttaja 1990–2000. Pohjois-Karjalan Prikaati, Hämeenlinna 2000, s. 24–28.
- 2 10. Prikaatin osia sijaitsi välirauhan aikana Nurmeksessa, Lieksassa ja Kuhmossa. PM:n JärjOs:n luettelo 31.7.1940 SA T 20691/37, PM:n JärjOs:n julkaisema PV:n kokoonpano 25.6.1940 SA T 22502/4, PvPE:n kirj n:o 1670/Järj 2/5/1.10.1945, Liite 3 PE:n Järjstön arkisto.
- 3 Turunen, Matti – Partanen, Jukka: Viipurin Rykmentti. Karjalan puolustaja 1626–1940. Pohjois-Karjalan Prikaati, Hämeenlinna 2000; Turunen, Matti: Pohjois-Karjalan Prikaati. Korpisoturien kouluttaja 1990–2000. Pohjois-Karjalan Prikaati, Hämeenlinna 2000.
- 4 PE ak n:o 328/Kntotsto/Hha/27.6.1991, esittely tasavallan presidentille.
- 5 PLM ak n:o 189/40/SO/29.5.1990, esittely puolustusministerille.
- 6 PE ak n:o 264/Kntotsto/Hha/24.4.1991, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 7 PE ak n:o 371/Kntotsto/Hha/24.5.1990, esittely tasavallan presidentille.
- 8 Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

POHJOINEN MAANPUOLUSTUSALUE (PMPA)

Pohjoinen Maanpuolustusalue on Pääesikunnan alainen itsenäisiin sotatoimiin kykenevä alueellinen yhtymä. Sen tehtävänä on vastata alueensa sotilaallisen maanpuolustuksen suunnittelusta, valmistelusta ja johtamisesta sekä puolustusvalmistelujen yhteensovittamisesta eri puolustushaarojen ja viranomaisten kanssa. Sen johto-organisaationa toimii Oulussa sijaitseva Pohjoisen Maanpuolustusalueen Esikunta (PMPAE).

Maanpuolustusalueen komentajan alaisia sotilasläänejä ovat Lapin Sotilaslääni ja Oulun Sotilaslääni ja joukko-osastoja Jääkäriprikaati, Kainuun Prikaati ja Lapin Ilmatorjuntarykmentti.

Maanpuolustusalueen toiminnallisen historian voidaan katsoa perustuvan vuoden 1966 alueellisen sotilaslääniorganisaation perustamiseen. Tällöin Pohjois-Suomen sotilaallisen maanpuolustuksen alueellinen vastuu jaettiin Pohjois-Suomen Sotilasläänille.¹ Siitä muodostettiin Pohjoinen Maanpuolustusalue 1.1.1993.

KOMENTAJAT

Pohjois-Suomen Sotilaslääni

1966–1971	Korhonen, Olli	kenraaliluutnantti
1971–1974	Sisto, Mikko	kenraaliluutnantti
1974–1980	Haaksalo, Magnus	kenraaliluutnantti
1980–1986	Laatikainen, Erkki	kenraaliluutnantti
1986–1989	Alatalo, Martti	kenraaliluutnantti
1989–1992	Halonen, Ilkka	kenraaliluutnantti

Pohjoinen Maanpuolustusalue

1993–1996	Wächter, Lasse	kenraaliluutnantti
1996–1998	Suokas, Matti	kenraaliluutnantti
1998–2000	Jäppilä, Olavi	kenraaliluutnantti
2001–2004	Tilander, Heikki	kenraaliluutnantti
2004–2007	Puonti, Pertti	kenraalimajuri

MUUT TIEDOT

Pohjoinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirtyivät 1.1.2008 perustetulle Pohjois-Suomen Sotilasläänille.

Lisätiedot, katso POHJOISEN MAANPUOLUSTUSALUEEN ESIKUNTA.

Viitteet

¹ Saressalo, Jussi: Maavoimien rauhanajan joukko-osastojen perustamiset, siirrot ja lakkauttamiset itsenäisyytemme aikana. Sotakorkeakoulu, Helsinki 1981, s. 79 ja 88–89. Suomen puolustusvoimat 1944–1974. Puolustusvoimien rauhanajan historia, osa 2. Toim. Veli-Matti Syrjö ym. Porvoo 2006, s. 462–465.

POHJOISEN MAANPUOLUSTUS- ALUEEN ESIKUNTA (PMPAE)

Pohjoisen Maanpuolustusalueen Esikunta on Oulussa sijaitseva Pääesikunnan alainen aluehallintoviranomainen. Sotilaskäskyasioissa esikunta toimi maanpuolustusalueen komentajan johto-esikuntana. Esikunnan tehtävänä on koordinoida ja ohjata maanpuolustusalueen toimintaa sekä sen henkilöstön ja määrärahojen käyttöä. Esikunta vaalii V Armeijakunnan Esikunnan, III Armeijakunnan Esikunnan, 1. Divisioonan Esikunnan ja Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunnan perinteitä.

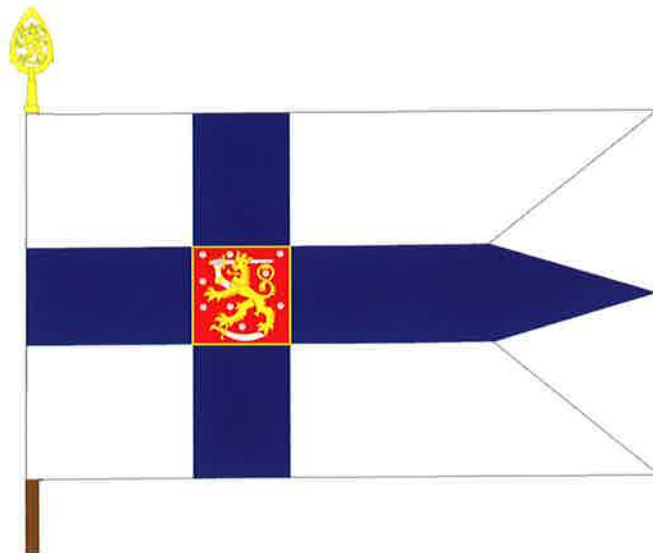
Maanpuolustusalueen esikunnan perinnehistorian voidaan katsoa ulottuvan vuosina 1918–1944 toimineisiin divisioona-, prikaati- ja sotilasläänijohdoihin esikuntiin. Jatkosodan jälkeen rauhan ajan organisaatioon siirryttäessä perustettiin 1. Divisioonan Esikunta 5.12.1944.¹ Alueellisen uudelleenorganisoinnin yhteydessä 1.7.1966 siitä muodostettiin Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunta ja maanpuolustusaluejaon myötä 1.1.1993 alkaen Pohjoisen Maanpuolustusalueen Esikunta.²

SIJAIN T I P A I K A T

1. Divisioonan Esikunta	1944–1966	Oulu
Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunta	1966–1992	Oulu
Pohjoisen Maanpuolustusalueen Esikunta	1993–2007	Oulu

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunnan joukko-osastotunnuksessa ovat ristikkäiset miekat, joiden päällä heraldinen ruusu ja alapuolella P-kirjain.

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.³

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiiä.

KUNNIAMARSSI

Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa (ilman merkkisoittoa)

Säveltäjä: tuntematon
Sanat: Zacharias Topelius
Sovitus: Arvo Kuikka
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.⁴
CD: Marssi nro 2.

Lisätiedot, katso PÄÄESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 4. kesäkuuta. Se perustuu C. G. E. Mannerheimin syntymäpäivään 4.6.1867.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä ja perinnetiloja.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskilltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Oulu varuskuntakaupunkina. Toim. Jouko Vahtola. Pohjan Prikaatin Kilta ry, Oulu 2005.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Pohjoisen Maanpuolustusalueen Esikunta lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirtyivät 1.1.2008 Ouluun perustetulle Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunnalle.

Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunta vaalii Pohjoisen Maanpuolustusalueen Esikunnan, V Armeijakunnan Esikunnan, III Armeijakunnan Esikunnan, 1. Divisioonan Esikunnan ja aiemman Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunnan perinteitä.

ESIKUNTAPÄÄLLIKÖT

1. Divisioonan Esikunta

1944–1954	Kurenmaa, Arvi	eversti
1954–1957	Karanko, Väinö	eversti
1958–1962	Halttu, Paavo	eversti
1962–1965	Konttiopää, Björn	eversti
1965–1966	Roininen, Arvo	eversti

Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunta

1966–1967	Roininen, Arvo	eversti
1967–1968	Kytölä, Toivo	eversti
1968–1971	Koivisto, Erkki	eversti
1972–1973	Tuominen, Tauno	eversti
1974–1975	Sissala, Aake	eversti
1975–1977	Lehtonen, Pentti	eversti
1977–1980	Laatikainen, Erkki	eversti
1980–1986	Ylätupa, Pertti	eversti
1986–1989	Särkiö, Hannu	eversti
1989–1991	Maunula, Antero	eversti
1991–1992	Niemenkari, Aimo	eversti

Pohjoisen Maanpuolustusalueen Esikunta

1993–1994	Yläanne, Tauno	eversti
1994–2000	Tyynelä, Paavo	eversti
2000–2002	Puonti, Pertti	prikaatikenraali
2002–2004	Lankinen, Antti	prikaatikenraali
2004–2005	Kiljunen, Paavo	prikaatikenraali
2005–2007	Tervo, Vesa	eversti

Viitteet

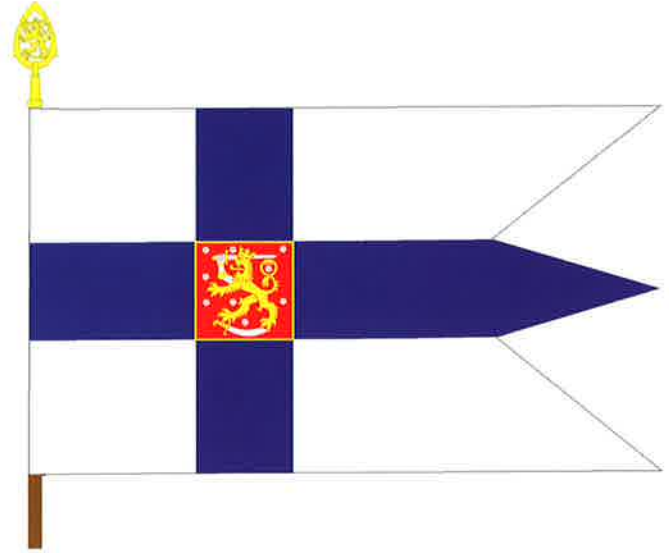
- Oulu varuskuntakaupunkina. Toim. Jouko Vahtola. Pohjan Prikaatin Kilta ry, Oulu 2005, s. 123.
- Oulu varuskuntakaupunkina. Toim. Jouko Vahtola. Pohjan Prikaatin Kilta ry, Oulu 2005, s. 225 ja Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikkana Sotahistorian laitos.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.

LAPIN SOTILASLÄÄNI (LAPSL)

Lapin Sotilaslääni on yksi Pohjoisen Maanpuolustusalueen alaisista sotilaslääneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuolustuksesta, viranomaisyhteistoiminnasta ja asevelvollisuusasioista sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Rovaniemellä sijaitseva Lapin Sotilasläänin Esikunta (LAPSLE). Esikunta vaalii alueellaan toimineiden kutsunta-, suojeluskunta- ja sotilaspiirien perinteitä.

Sotilasläänin toiminnan voidaan katsoa alkaneen vuoden 1918 kutsunnoista.¹ Oulun läänin varsinaisen kutsuntapiirijako toteutettiin 18.2.1919, jolloin lääni jaettiin viiteen kutsuntapiiriin. Niistä toinen ja viides kutsuntapiiri yhdistettiin 1.6.1923 Perä-Pohjolan kutsuntapiiriksi, ja 13.12.1932 siitä muodostettiin Lapin ja Kemin Sotilaspiirit. Ne olivat vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Pohjolan, Länsi-Pohjan ja Kemin Suojeluskuntapiirien kanssa. Suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen ne jatkoivat 4.12.1944 lähtien Rovaniemen Sotilaspiirinä ja Kemin Sotilaspiirinä.² Ne yhdistettiin 1.1.1993 Lapin Sotilaslääniksi.³

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁴

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

SIJAINNAT

Oulun läänin II ja V kutsuntapiiri	1918–1923	Kemi ja Kittilä
Perä-Pohjolan kutsuntapiiri	1923–1932	Kemi
Lapin Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Rovaniemi
Kemin Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Kemi
Kemin Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Kemi
Rovaniemen Sotilaspiirin Esikunta	1944–1949	Vaasa ja Kemi
	1949–1992	Rovaniemi
Lapin Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Rovaniemi

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Pohjoisen Maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso POHJOISEN MAANPUOLUSTUSALUEEN ESIKUNTA.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Asemies

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.
CD: Marssi nro 3.

Lisätiedot, katso HELSINGIN SOTILASLÄÄNIN
ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.⁵

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Kemissä ja Rovaniemellä sijaitseviin valtion viras-
totaloihin on perinneyhdistys kiinnittänyt Kemien
ja Rovaniemen sotilaspiirien muistolaatat.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Lapin Sotilasläänin Perinneyhdistys perustettiin
vuonna 1996. Perinneyhdistys vaalii Lapin Soti-
lasläänin Esikunnan ja sen edeltäjien perinteitä,
toimii niissä palvelleiden henkilöiden yhdysste-
nä sekä ylläpitää ja kehittää maanpuolustushen-
keä Lapin alueella.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Oulu varuskuntakaupunkina. Toim. Jouko Vahtola. Pohjan
Prikaatin Kilta ry, Oulu 2005.

Uola, Mikko: Maa ponteva pohjolan äärillä on, Lapin suo-
jeluskunta-, lotta- ja sotilaspiirit. Lapin Sotilasläänin Pe-
rinneyhdistys ry, Jyväskylä 2005.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Pohjoinen Maanpuolustusalue lakkautettiin
31.12.2007 ja sen tehtävät siirrettiin 1.1.2008 pe-
rustetuille Pohjois-Suomen ja Lapin Sotilaslää-
neille sekä Lapin ja Ylä-Lapin Aluetoimistoille.⁶

PÄÄLLIKÖT JA KOMENTAJAT

Lapin Sotilaspiiri

1932–1939 Willamo, Oiva everstiluutnantti

Kemin Sotilaspiiri

1932–1934 Alkio, Väinö everstiluutnantti

1934–1939 Arajuuri, Armas majuri

1944–1946 Pihlajamaa, Armas eversti

1947–1948 Savonen, Väinö everstiluutnantti

1948–1955 Sorri, Teppo everstiluutnantti

1955 Somerkari, Ville-Poju everstiluutnantti

1955–1957 Paavola, Lauri everstiluutnantti

1957–1958 Hannila, Toivo everstiluutnantti

1958–1963 Loikkanen, Mauno everstiluutnantti

1963–1966 Savunen, Aatos everstiluutnantti

1966–1973 Rajas, Rafael everstiluutnantti

1974–1978 Tuominen, Teemu everstiluutnantti

1978–1982 Skyttä, Matti everstiluutnantti

1982–1984 Taskila, Kauko majuri

1984–1986 Pesonen, Kauko everstiluutnantti

1986–1989 Haaparanta, Reino everstiluutnantti

1989–1992 Hakala, Niilo everstiluutnantti

Rovaniemen Sotilaspiiri

1944 Mäkinieniemi, August eversti

1944–1945 Aho, Juhani eversti

1945–1946 Tikka, Yrjö eversti

1946–1948 Kumlin, Lasse everstiluutnantti

1948–1951 Haataja, Jaakko everstiluutnantti

1951–1953 Ericsson, Yngve everstiluutnantti

1953–1954 Korhonen, Olli everstiluutnantti

1955–1956 Suurkari, Antero everstiluutnantti

1956–1957 Hannila, Toivo everstiluutnantti

1957–1958 Rysä, Osmo everstiluutnantti

1958–1959 Laaksonen, Olavi Ilmari everstiluutnantti

1959–1962 Harjula, Sauli everstiluutnantti

1962–1963 Savunen, Aatos everstiluutnantti

1963–1968 Kaartinen, Eero eversti

1968–1971 Hämälä, Mikko eversti

1972–1975 Huuhtanen, Unto eversti

1975–1979 Sissala, Aake eversti

1979–1980 Parikka, Petter eversti

1980–1989 Aro, Antero eversti

1989–1992 Helasterä, Juhani eversti

Lapin Sotilaslääni

1993–1994 Hollo, Ilkka kenraalimajuri

1994–1996 Tanskanen, Seppo kenraalimajuri

1997–2000 Taskila, Kauko prikaatikenraali

2000–2002 Ryyänen, Sippo prikaatikenraali

2003–2005 Oksanen, Jaakko prikaatikenraali

2005–2007 Aherto, Markku eversti

Viitteet

- 1 Uola, Mikko: Maa ponteva pohjolan ääriellä on. Lapin suojeluskunta-, lotta- ja sotilaspiirit. Lapin Sotilasläänin Perinneyhdistys ry, Jyväskylä 2005, s. 78.
- 2 Päämajan tiedotusosaston historiikit, Rovaniemen Sotilaspiiri, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 3 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Kemin Sotilaspiirin Esikunta, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 4 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 5 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 6 Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

OULUN SOTILASLÄÄNI (OULSL)

Oulun Sotilasläänin on yksi Pohjoisen Maanpuolustusalueen sotilaslääneistä. Se vastaa alueensa sotilaallisesta maanpuolustuksesta, viranomaisyhteistoiminnasta ja asevelvollisuusasioista sekä tukee vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Sen johto-organisaationa toimii Oulussa sijaitseva Oulun Sotilasläänin Esikunta (OULSLE).

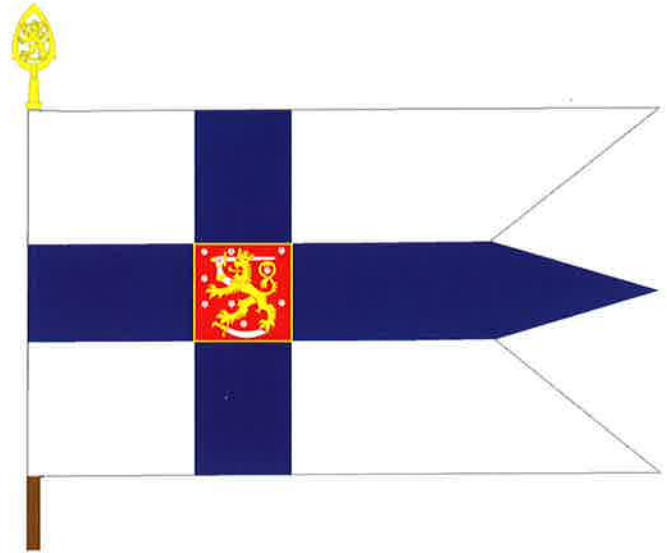
Sotilasläänin ja sen edeltäjien toiminnan voidaan katsoa alkaneen Oulun läänin varsinaisesta kutsuntapiirijaosta 18.2.1919, jolloin läänin jaettiin viiteen kutsuntapiiriin.

Oulun läänin ensimmäisestä kutsuntapiiristä muodostettiin 1.6.1923 Pohjanmaan kutsuntapiiriin ja 13.12.1932 osista siitä muodostettiin Oulun Sotilaspiiri. Se oli vuosina 1939–1944 yhteistoiminnassa Oulun Suojeluskuntapiirien kanssa. Suojeluskuntien lakkauttamisen jälkeen se jatkoi jälleen 4.12.1944 Oulun Sotilaspiirinä.¹ Sotilasläänin vaalii alueellaan toimineiden kutsunta-, suojeluskunta- ja sotilaspiirien perinteitä.

Oulun läänin kolmannesta kutsuntapiiristä muodostettiin 1.6.1923 yhdessä ensimmäisen kutsuntapiirin kanssa Pohjanmaan kutsuntapiiri ja 13.12.1932 osista siitä muodostettiin Ylivieskan Sotilaspiiri. Se toimi vuosina 1939–1944 yhteistyössä Raahen Suojeluskuntapiirin kanssa. Suojeluskuntajärjestöjen lakkauttamisen jälkeen sen toiminta jatkui 4.12.1944 alkaen Raahen Sotilaspiirinä.

Oulun läänin neljännestä kutsuntapiiristä muodostettiin 1.6.1923 Kainuun kutsuntapiiri ja 13.12.1932 Kainuun Sotilaspiiri. Se toimi vuosina 1939–1944 yhteistyössä Kainuun Suojeluskuntapiirin kanssa. Suojeluskuntajärjestöjen lakkauttamisen jälkeen sen toiminta jatkui 4.12.1944 alkaen Kainuun Sotilaspiirinä. Organisaatiouudistuksensa 1.6.1951 se nimettiin Kajaanin Sotilaspiiriksi.

Oulun Sotilasläänin muodostettiin 1.1.1993 yhdistämällä Kajaanin, Raahen ja Oulun Sotilaspiirit.

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.²

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

SIJAINNITPAIKAT

Oulun läänin I kutsuntapiiri	1919–1923	Oulu
Pohjanmaan kutsuntapiiri	1923–1932	Oulu
Oulun Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Oulu
Oulun Sotilaspiirin Esikunta	1944–1992	Oulu
Oulun läänin III kutsuntapiiri	1919–1923	Raahen
Pohjanmaan kutsuntapiiri	1923–1932	Oulu
Ylivieskan Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Oulu
Raahen Sotilaspiirin Esikunta	1944–1951	Raahen
	1951–1992	Oulainen
Oulun läänin IV kutsuntapiiri	1919–1923	Kajaanin
Kainuun kutsuntapiiri	1923–1932	Kajaanin
Kainuun Sotilaspiirin Esikunta	1932–1939	Kajaanin
	1944–1951	Kajaanin
Kajaanin Sotilaspiirin Esikunta	1951–1992	Kajaanin
Oulun Sotilasläänin Esikunta	1993–2007	Oulu ³

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunta käyttää Pohjoisen Maanpuolustusalueen joukko-osastotunnusta.

Lisätiedot, katso POHJOISEN MAANPUOLUSTUSALUEEN ESIKUNTA.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiiä.

KUNNIAMARSSI

Asemies

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen
Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.
CD: Marssi nro 3.

Lisätiedot, katso HELSINGIN SOTILASLÄÄNIN ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 24. helmikuuta. Se perustuu Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan 24.2.1555 antamaan määräykseen perustaa ensimmäisen keran kansallisia, suomalaisia joukko-osastoja.⁴

PÄÄLLIKÖT JA KOMENTAJAT

Oulun Sotilaspiiri

1932–1933	Salonen, Sulo	majuri
1933–1934	Pettersson, Jarl	everstiluutnantti
1934–1937	Selkee, Eero	everstiluutnantti
1937–1939	Veijola, Väinö	everstiluutnantti
1944–1945	Vuokko, Axel	eversti
1945–1948	Mäkinen, Simo	everstiluutnantti
1948–1950	Pakarinen, Kalle	everstiluutnantti
1951–1956	Inkala, Kustaa	eversti
1956–1961	Palmgren, Gustaf	eversti
1961–1964	Larkas, Olavi	eversti
1964–1966	Kinnunen, Kalervo	eversti
1966–1968	Kytölä, Toivo	eversti
1968–1971	Suorsa, Veikko	eversti
1971–1975	Savisalo, Tuure	everstiluutnantti
1975–1980	Aro, Antero	everstiluutnantti
1980–1986	Lehtilä, Asser	everstiluutnantti
1986–1987	Takamaa, Seppo	everstiluutnantti
1987–1992	Sallinen, Reijo	everstiluutnantti

Ylivieskan Sotilaspiiri

1932–1939	Vuokko, Axel	everstiluutnantti
-----------	--------------	-------------------

Raahen Sotilaspiiri

1944–1945	Tikka, Yrjö	eversti
1945–1949	Aro, Martti	eversti
1949–1958	Larjo, Thure	everstiluutnantti
1958–1963	Kaartinen, Eero	everstiluutnantti
1963–1965	Kupiainen, Toivo	everstiluutnantti

1965–1966	Varsio, Onni	everstiluutnantti
1966–1969	Liimatta, Antti	everstiluutnantti
1969–1972	Teittinen, Eino	everstiluutnantti
1972–1976	Linsuri, Paaavo	everstiluutnantti
1976–1987	Hietala, Kaarlo	everstiluutnantti
1987–1992	Markkanen, Matti	everstiluutnantti
1992	Mattila, Seppo	everstiluutnantti

Kainuun Sotilaspiiri

1932–1939	Kyander, Leo	majuri
1944–1946	Forsberg, Väinö	eversti
1946	Sundblad, Alfons	everstiluutnantti
1946–1951	Savolahti, Yrjö	everstiluutnantti

Kajaanin Sotilaspiiri

1951–1954	Tenhunen, Uuno	everstiluutnantti
1954–1957	Suvantola, Bror	everstiluutnantti
1957–1963	Andersson, Harry	everstiluutnantti
1963–1967	Toivonen, Tuure	everstiluutnantti
1967–1974	Saarenheimo, Leo	everstiluutnantti
1974–1978	Suni, Jouko	everstiluutnantti
1978–1982	Miss, Antero	everstiluutnantti
1982–1986	Hälvä, Jouko	everstiluutnantti
1986–1989	Pöyry, Taavi	everstiluutnantti
1989–1992	Kotanen, Hannes	everstiluutnantti

Oulun Sotilaslääni

1993–1995	Niemenkari, Aimo	eversti
1995–2000	Uutaniemi, Pekka	eversti
2000–2002	Tyynelä, Juhani	eversti
2002–2003	Greus, Veikko	everstiluutnantti
2003–2007	Suutarinen, Timo	eversti

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Esikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä ja perinnetiloja.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Oulun Sotilasläänin Kilta perustettiin vuonna 2003. Kilta vaalii Oulun Sotilasläänin Esikunnan ja sen edeltäjien perinteitä, toimii niissä palvelleiden henkilöiden yhdyssiteenä sekä ylläpitää ja kehittää maanpuolustushenkeä Oulun sotilasläänin alueella.

LÄHDEAINEISTOA

Oulu varuskuntakaupunkina. Toim. Jouko Vahtola. Pohjan Prikaatin Kilta ry, Oulu 2005.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Pohjoinen Maanpuolustusalue lakkautettiin 31.12.2007 ja sen tehtävät siirrettiin 1.1.2008 perustetuille Pohjois-Suomen ja Lapin sotilaslääneille. Tässä yhteydessä Oulun Sotilasläänin Esikunta lakkautettiin ja osa sen tehtävistä siirrettiin Pohjois-Suomen Sotilasläänin alaisuudessa toimivalle Pohjois-Pohjanmaan Aluetoimistolle ja Kainuun Prikaatin alaisuudessa toimivalle Kainuun Aluetoimistolle.⁵

Viitteet

- 1 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Pohjois-Suomen Sotilaslääni, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 2 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 3 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Pohjois-Suomen Sotilaslääni, kansio 3, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos sekä puolustusvoimain valtiokalenteri 1929–1939 ja 1946–2000, Helsingin yliopisto.
- 4 PE ak n:o 604/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 5 Aluetoimistojen perustaminen sotilasläänien esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

JÄÄKÄRIPRIKAATI (JPR)

Jääkäriprikaati on Sodankylässä sijaitseva Pohjoisen Maanpuolustusalueen joukko-osasto. Sen tehtävänä on varusmiesten ja reserviläisten koulutus, sekä puolustusvalmiuden ylläpitäminen. Prikaatiin kuuluvia joukkoyksiköitä ovat Lapin Jääkäripataljoona (LAPJP) ja Pohjan Jääkäripataljoona (POHJP). Prikaati vaalii Lapin Jääkäripataljoonan ja sen edeltäjien perinteitä.

Prikaatin perinteisiin ja toimintaan liittyvän historian voidaan katsoa alkaneen 19.9.1918 perustetusta Terijoen Rajavartiopataljoonasta. Sen nimeksi muutettiin tammikuussa 1920 Rajapataljoona ja seuraavassa kuussa siitä muodostettiin Käkisalmen läänin Rykmentti. Se lakkautettiin 19.4.1921 ja seuraavana päivänä sen I Pataljoonasta muodostettiin 1. Polkupyöräpataljoona, jonka nimeksi muutettiin Polkupyöräpataljoona 1.¹ Siitä tuli 16.5.1936 Jääkäripataljoona 1 ja 1.1.1957 Pohjanmaan Jääkäripataljoona. Lapin Jääkäripataljoonaksi se nimettiin 1.7.1966. Pataljoona yhdistettiin Pohjanmaan Tykistörykmentin ja Kainuun Prikaatin Pioneerikomppanian kanssa 1.10.1979 Jääkäriprikaatiksi.

SIJAINNIPAIKAT

Terijoen Rajavartiopataljoona	1918–1920	Terijoki
Rajapataljoona	1920	Terijoki
Käkisalmen läänin Rykmentin I Pataljoona	1920–1921	Terijoki
Polkupyöräpataljoona 1/ 1. Polkupyöräpataljoona	1921–1936	Terijoki
Jääkäripataljoona 1	1936–1940	Terijoki ja talvisota
	1940–1944	Lappeenranta ja jatkosota
	1944–1945	Lapin sota
	1945–1956	Vaasa
Pohjanmaan Jääkäripataljoona	1957–1964	Vaasa
	1964–1966	Sodankylä
Lapin Jääkäripataljoona	1966–1979	Sodankylä
Jääkäriprikaati	1979–	Sodankylä ²

LIPPU

Jääkäriprikaatin lipun suunnittelu aloitettiin heti Jääkäriprikaatin perustamisen yhteydessä vuonna 1979, mutta uuden lipun joukko-osasto sai vasta 19.8.1982. Tänä aikana käytössä oli Lapin Jääkäripataljoonan lippu ja virallisissa tilaisuuksissa kiellekkeinen valtiolippu. Prikaatin lipun tummanvihreässä lippukentässä on keskellä entinen Lapin läänin vaakuna, jota ympäröi tyylitelty kultainen revontuliseppelä. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lipun on suunnitellut Lasse Talosela.³ Lippu vihittiin 22.11.1982.⁴

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu lehväseppelystä, jonka erikoistunnuksena on pohjantähtikuvio. Sotatieteen laitos oli alun perin ehdottanut, että tunnus muodostuisi jääkäritorvesta, jonka sisällä olisi pohjantähtikuvio lehväseppelien ympäröimänä. Jääkäriprikaati ei kuitenkaan hy-

väksynyt ehdotusta ja alkuperäinen ehdotus toteutettiin. Pohjantähtikuvio esiintyi jo Lapin Jääkäripataljoonan jahtitorvitunnuksena vuonna 1967. Kuviolla on haluttu korostaa joukko-osastolipussa esiintyvää Lapin villimiestä selvemmin joukko-osaston pohjoista sijaintia ja arktista luonnetta. Tunnus on vahvistettu 3.5.1983 ja sen on suunnitellut Lasse Talosela.⁵

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi, Lapin jääkäriristi, muodostuu vihreästä Mantovanrististä, jonka erikoistunnuksena on joukko-osastotunnuksen pohjantähtikuvio. Ristin muoto symbolisoi suksisauvan sompaa ja polkupyörän vanetta. Ristin on suunnitellut Lasse Talosela ja se on vahvistettu 29.11.1978 Lapin Jääkäripataljoonan joukko-osastoristiksi.⁶ Jääkäriprikaatin perustamisen yhteydessä Lapin jääkärirististä tuli Jääkäriprikaatin joukko-osastoristi.

KUNNIAMARSSI

Jääkärien marssi

Säveltäjä: Jean Sibelius
Sanoittaja: Heikki Nurmio
Sovittaja: Arvo Kuikka
Vahvistettu kunniamarssiksi 29.8.1979.
CD: Marssi nro 20.

Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n suomalaiset jääkärit järjestivät keväällä 1917 Libaussa pataljoonan keskuudessa sanoituskilpailun erityisen Jääkärien marssin aikaan saamiseksi. Kahdentoista runon joukosta Heikki Nurmion runot voittivat kilpailussa 1. ja 2. sijan. 1. palkinnon voittanut runo ei kuitenkaan kelvannut sellaiseen, vaan Nurmio joutui vielä muokkaamaan sitä palkintolautakunnan valvonnassa.⁷

Alun pitäen oli tarkoitettu, että voittajaruno myös sävelletään marssiksi. Runo toimitettiin syksyllä 1917 Ruotsiin tohtori Kai Donnerille, joka sai vapaat kädet valita säveltäjän. Tähän tehtävään hän sai Jean Sibeliuksen. Runo toimitettiin salateitse Sibeliukselle, joka sävelsi marssin kolmessa päivässä mieskuorolle ja pianolle. Sävellyksestä otettiin useita kopioita ja yksi niistä päättyi Ruotsin kautta Jääkäripataljoona 27:lle.⁸

Marssin ensiesitys oli muutama päivä siitä kun se tuotiin Jääkäripataljoona 27:lle Saksaan. Esitystä kuulemassa oli joitakin päällystön kuuluvia sotilaita. 28.11.1917 teos esitettiin ensi kerran jääkäreille mieskvartetin laulamana ja Väinö Palojärven (Brandt) säestämänä.⁹

Suomessa marssi esitettiin ensi kerran julkisesti Helsingin yliopiston juhlasalissa 19.1.1918 pidityssä itsenäisyysjuhlassa. Juhlassa esiintyivät Akademiska Sångföreningen sekä Ylioppilaskunnan Laulajat orkesterin säestämänä. Juhlassa yleisö nousi innostuneena seisomaan marssin kuullessaan ja sitä esitettiin useaan kertaan. Vapaussodan aikana *Jääkärien marssia* laulettiin kenttäoloissa henkeä kohentavana marssilauluna ainakin huhtikuussa 1918 Tampereen rintamalla Suomen valkoisessa armeijassa.¹⁰

Vapaussodan jälkeen armeijan järjestelyjen yhteydessä *Jääkärien marssi* otettiin itsenäisen Suomen ensimmäiseen kunniamarssiluetteloon. Siitä tuli 11.11.1918 Kaartin Jääkäripataljoonan kunniamarssi.¹¹ 12.11.1930 alkaen marssi oli Jääkäriprikaatin yhteinen kunniamarssi prikaatin lakkauttamiseen saakka 30.4.1934. *Jääkärien marssi* vahvistettiin 8.12.1936 kaikkien jääkäripataljoonien yhteiseksi kunniamarssiksi ja vuodesta 1957 alkaen marssi vahvistettiin edelleen itsenäisten jääkärijoukko-osastojen kunniamarssiksi.¹²

Jääkärijoukko-osastojen muututtua joukkoyksiköiksi marssista on tullut perinnehmerssi. Nykyisessä Jääkäriprikaatissa marssi on soinut yhtäjaksoisesti kunniamarssina vuodesta 1957 alkaen, kun *Jääkärien marssi* vahvistettiin prikaatin pataljoonan, entisen Pohjanmaan Jääkäripataljoonan kunniamarssiksi 12.12.1956. Marssin nimi on aikojen saatossa vaihdellut. Se tunnetaan nimillä *Marsch der finnischen Jäger*, *Suomen Jääkärien marssi*, *Jääkärien marssi* ja *Jääkärimarssi*. Puolustusvoimien kunniamarssiluetteloissa aina vuodesta 1930 lähtien marssi on esiintynyt nimellä *Jääkärien marssi*.¹³

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 1. lokakuuta ja se pohjautuu Jääkäriprikaatin perustamispäivään 1.10.1979.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Prikaatin perinnetila sijaitsee Sotilaskodissa. Siellä on kuvia, esineistöä ja tietoa Jääkäriprikaatin

sekä sen perinnejoukkojen historiasta. Perinnetiloihin on sijoitettu yksi C. G. E. Mannerheimin JP 1:lle lahjoittamista Suomi-konepistooleista.

Kasarmialueella sijaitsee Joutselän taistelun muistomerkki, johon on kiinnitetty Jääkäripataljoona 1 kaatuneiden sankarilaatat. Alueella on myös Jänkäjääkärien eli Jalkaväkirykmentti 12:n muistokivi.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Jääkäriprikaatin Kilta perustettiin vuonna 1985 jatkamaan vuonna 1962 perustetun Jääkäripataljoona 1:n – Pohjanmaan Jääkäripataljoonan Killan toimintaa. Kilta vaalii yhteistoiminnassa Jääkäriprikaatin kanssa jääkäriperinteiden lisäksi usean Pohjois-Suomessa perustetun sodan ajan joukon perinteitä. Jääkäriprikaatin Kiltaan liittyi vuonna 1990 kolme sodankyläläistä veteraanijärjestöä. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Pohjan Prikaatin Kilta perustettiin vuonna 1962. Kilta vaalii Pohjan Prikaatin ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä. Pohjan Prikaatin lakkauttamisen jälkeen perinteet siirtyivät Jääkäriprikaatiin kuululle Pohjan Jääkäripataljoonalle. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden Oulun alueella olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Haapaporras, Olavi: Hoitoalue kehityksen pyörteissä. Tornio 2006.

Heikkilä, Pekka J.: Jääkäriprikaatin Killan kiltakäsikirja 1962–2007. Jääkäriprikaatin Kilta ry, Sodankylä 2007.

Heikkilä, Pekka J.: Revontulten alla. Jääkäriprikaatin Kilta ry, Ahvenanmaa 2007.

Hurme, A.: Kenttätykistörykmentti 3:n vaiheita 1918–1938. Riihimäen kirjapaino, Riihimäki 1938.

Jääkärinkankaan tykkimiehet. Toim. Mikko Ylisiurua. Pohjanmaan Tykistörykmentin historiikkitoimikunta, Oulu 1998.

Kitunen, Jorma: Etulinjan osasto. Sodankylän rintamamiesveteraanit 1964–1994. Sodankylän Rintamamiesveteraanit ry, Kemijärvi 1994.

Kitunen, Jorma: Muistomerkit Sodankylässä. Sodankylän Rintamaveteraanit ry, Tornio 2000.

Kitunen, Jorma: Vaasasta Sodankylään. Sodankylän Päälystöyhdistys ry, Kemijärvi 1994.

Koskinen, Pentti: Lapin Jääkäripataljoona 60 vuotta.

KOMENTAJAT

Terijoen Rajavartiopataljoona

1918–1919	Stenberg, Oskar	majuri
1919–1920	Regnell, Erik	majuri

Rajapataljoona

1920	Björklund, Claes	majuri
------	------------------	--------

Käkisalmen läänin Rykmentin I Pataljoona

1920–1921	Berg, Rafael	majuri
-----------	--------------	--------

Polkupyöräpataljoona 1/1. Polkupyöräpataljoona

1921–1924	Heiskanen, Juho	everstiluutnantti
1924–1925	Arajuuri, Johan	everstiluutnantti
1925–1926	Isakson, Selim	everstiluutnantti
1926–1928	Ilmoniemi, Tauno	everstiluutnantti
1928–1933	Siilasvuo, Hjalmar	everstiluutnantti
1933–1936	Heiskanen, Kaarlo	everstiluutnantti

Jääkäripataljoona 1

1936–1938	Heiskanen, Kaarlo	everstiluutnantti
1938–1940	Karhu, Ilmari	everstiluutnantti
1940–1943	Wahlbeck, Frans	everstiluutnantti
1943–1945	Vetre, Jorma	majuri
1945–1950	Sotisaari, Lauri	eversti
1950–1952	Peitsara, Tapio	everstiluutnantti
1952–1957	Salonmies, Solmu	everstiluutnantti

Pohjanmaan Jääkäripataljoona

1957–1958	Salonmies, Solmu	everstiluutnantti
1958–1963	Ylirisku, Otto	everstiluutnantti
1963–1965	Junttila, Paavo	everstiluutnantti
1965–1966	Koivisto, Erkki	everstiluutnantti

Lapin Jääkäripataljoona

1966–1967	Koivisto, Erkki	everstiluutnantti
1967–1971	Kuismanen, Kauko	everstiluutnantti
1971–1973	Maunula, Kalevi	everstiluutnantti
1973–1976	Alatalo, Martti	everstiluutnantti
1976–1979	Särkiö, Hannu	everstiluutnantti

Jääkäriprikaati

1979–1980	Särkiö, Hannu	everstiluutnantti
1980–1984	Tuominen, Tuomo	eversti
1984–1989	Karvonen, Pentti	eversti
1989–1993	Jolma, Jyrki	eversti
1993–1996	Vehviläinen, Aarno	eversti
1996–1999	Laukka, Jan	eversti
1999–2001	Tervo, Vesa	eversti
2001–2003	Aikio, Hannu	eversti
2003–2006	Pulkkinen, Esa	eversti
2006–	Lehto, Kimmo	eversti

Sodanaikaisen Jääkäripataljoona 1:n perinteitä vaalivan Lapin jääkäripataljoonan asettama kunnivartio käyttää aseinaan Suomen Marsalkka Mannerheimin pataljoonalle vuonna 1941 lahjoittamia "Marskin konepistooleja".

Kähkönen, Martti: Pohjan Prikaatin Kilta ry 1962–1987. Pohjan Prikaatin Kilta ry, Haapajärvi 1987.

Käkisalmen Läänin Rykmentin upseerikunnan muistojulkaisu. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki 1921.

Lapin Jääkäripataljoona 1921–1971 50 vuotta. Polkupyöräpataljoona 1, Jääkäripataljoona 1, Pohjanmaan Jääkäripataljoona, Lapin Jääkäripataljoona. Toim. Kauko Kuismanen ym. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva, Oulu 1971.

Lapin Jääkäripataljoona 75 vuotta. Vuodet 1981–1996. Toim. Juha Myyryläinen ym. Jääkäriprikaati-killta, Mikkeli 1996.

Ojala, Niilo – Autio, Jorma: Pohjois-Suomen Tykkimieskilta ry 25-vuotishistoriikki. Pohjois-Suomen Tykkimieskilta ry, Oulu 1989.

Oulu varuskuntakaupunkina. Toim. Jouko Vahtola. Pohjan Prikaatin killta, Oulu 2005.

Pohjanmaan Tykistörykmentin historiikki. Rykmentti Oulussa 1959–1981. Toim. Aimo Niemenkari. Pohjanmaan Tykistörykmentin toimituskunta, Mikkeli 1981.

Pohjan Prikaatin upseerikunta 1994. Toim. Heikki Hiltula ym. Pohjan Prikaatin upseerikunta, Oulu 1994.

Puolesta maan. Sodankyläläiset Suomen sodissa 1918–1945. Toim. Matti Alajärvi ym. Sodankylän veteraanimatrikelitoimikunta, Jyväskylä 2001.

Rajavartiolaitys 1919–1969. Rajamme Vartijat ry, Mikkeli 1969.

Revontulten Prikaati. Toim. Timo Ekdahl ym. Jääkäriprikaatin juhla kirjatoimikunta, Jyväskylä 1999.

Heikkilä, Pekka J.: Lapin Jääkäripataljoona 1972–1980. Kemi 1981.

Roudasmaa, Stig: Pohjan Prikaatin historia 1626–1983. Toim. Martti Kähkönen. Pohjan Prikaati ja Pohjan Prikaatin Killta, Oulu 1984.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Etupyörä. Jääkäriprikaatin joukko-osastolehti ja Jääkäriprikaatin Killan lehti, 1961–.

Etupyörä. Polkupyöräpataljoona 1:n lehti, 1925–1939.

Putkivalkea. Pohjanmaan Tykistörykmentin ja Pohjois-Suomen Tykkimieskillan lehti, 1968–1983.

Vesainen. Pohjan Prikaatin ja Pohjan Prikaatin Killan lehti, 1971–1982.

Pohjan Pojat. Pohjan Prikaatin ja Pohjan Prikaatin Killan lehti, 1983–.

VUODEN 2008 RAKENNE-MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Maavoimien rakennemuutoksen yhteydessä 1.1.2008 Jääkäriprikaatin organisaatioon perustettiin Ylä-Lapin Alue toimisto.¹⁴

Viitteet

- 1 Lapin Jääkäripataljoona 1921–1971 50 vuotta. Polkupyöräpataljoona 1, Jääkäripataljoona 1, Pohjanmaan Jääkäripataljoona, Lapin Jääkäripataljoona. Toim. Kauko Kuusmanen ym. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva, Oulu 1971, s. 14–16.
- 2 Lapin Jääkäripataljoona 1921–1971 50 vuotta. Polkupyöräpataljoona 1, Jääkäripataljoona 1, Pohjanmaan Jääkäripataljoona, Lapin Jääkäripataljoona. Toim. Kauko Kuusmanen ym. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva, Oulu 1971, s. 14–16, 136, 165–169.
- 3 Jääkäriprikaatin joukko-osastolipun lippukirja, säilytyspaikka Jääkäriprikaati.
- 4 PE ak n:o 1896/Kntotsto/2h/25.10.1982, käsky Jääkäriprikaatin joukko-osastolipun vihkimisestä.
- 5 PE ak n:o 527/Kntotsto/Hha/3.5.1983, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 6 PE ak n:o 1774/Kntotsto/Hha/29.11.1978, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 7 Nurmio, Heikki: Jääkärimarssin syntyhistoriaa. Suomen Sotilas n:o 8–9/1919, s. 101–102.
- 8 Järnström, E.: Jääkärimarssi. Suomen Musiikkilehti. Joulukuu 1935, s. 96–197.
- 9 Järnström, E.: Jääkärimarssi. Suomen Musiikkilehti. Joulukuu 1935, s. 96–197; Nurmio, Heikki: Jääkärimarssin syntyhistoriaa, Suomen Sotilas 1919, n:o 8–9. s.101–102.
- 10 Gripenberg, Bertel: Jääkärimarssi. Hakkapeliitta n:o 43/1926, s. 9–10.
- 11 Suomen senaatin sota-asiaintoimituskunnan käskylehti n:o 31/21.11.1918.
- 12 Lauerma, Matti: Kuninkaallinen Preussin Jääkäripataljoona 27. Vaiheet ja vaikutus. WSOY, Porvoo 1966; Ylikapellimestarin arkisto. Kunniamarssiluettelo vuodelta 1929; Sotaväen päällikön päiväkäsky n:o 26/12.11.1930; Sotaväen päällikön päiväkäsky n:o 20/8.12.1936; Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.
- 13 Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956; PE ak n:o 1302/Kntotsto/Hha/29.8.1979; Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978; Vuolio, Jukka: Soi raikuen torvet ja runnut. Suomen sotilassoittokuntien perinteet sanoin, kuvin ja sävelin. Kaartin Jääkäriyrykmentin kiltta, Porvoo 2006, s. 85.
- 14 Aluetuimistojen perustaminen sotilaslääniä esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

KAINUUN PRIKAATI (KAIPR)

Kainuun Prikaati on Kajaanissa sijaitseva Pohjoisen Maanpuolustusalueen valmiusyhtymä. Sen tehtävänä on varusmiesten ja reserviläisten koulutus sekä puolustusvalmiuden ylläpitäminen. Kainuun Prikaatiin kuuluvia joukkoyksiköitä ovat Kainuun Jääkäripataljoona (KAJJP), Kuopion Pataljoona (KUOP), Kainuun Tykistörykmentti (KAITR), Pohjan Pioneeripataljoona (POHPIONP) ja Pohjois-Suomen Viestipataljoona (P-SVP). Prikaati vaalii Pohjan Rykmentin, Pohjois-Savon Prikaatin ja 14. Divisioonan perinteitä ja sen joukkoyksiköt vaalivat edeltäjajoukkojensa perinteitä.

Prikaatin perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa alkavan 15.3.1918 perustetusta Pohjois-Savon Rykmentistä¹. Sen nimeksi muutettiin 1.6.1933 Pohjan Rykmentti ja talvisotaan siitä muodostettiin 2. Prikaatin alainen Suojajoukkopataljoona.

Prikaatin toiminnan voidaan katsoa alkaneen Lapin Ryhmän² joukoista talvisodan jälkeen 1940 muodostetusta 12. Prikaatista. Jatkosodan liikekannallepanossa kesäkuussa 1941 siitä muodostettiin Jalkaväkirykmentti 12. Marraskuussa 1944 se nimettiin Jalkaväkirykmentti 2:ksi ja 1.12.1952 2. Prikaatiksi. Nimeksi muutettiin 1.1.1957 Pohjois-Savon Prikaati, ja 1.7.1966 se yhdistettiin Porin Prikaatin Patteriston kanssa Kainuun Prikaatiksi.³

SIJAINTPAIKAT

12. Prikaati	1940–1941	Kemijärvi
Jalkaväkirykmentti 12	1941–1944	jatkosota
Jalkaväkirykmentti 2	1944–1952	Kuopio
2. Prikaati	1952–1956	Kuopio
Pohjois-Savon Prikaati	1957–1966	Kuopio, Kajaani ja Liperi (Ylämylly)
Kainuun Prikaati	1966–	Kajaani (Hoikankangas) ⁴

LIPPU

Joukko-osastolippuna on entinen Kajaanin Sissipataljoonan lippu. Lipun vihreässä lippukentässä on keskellä peuranjäkälesepeleen ympäröimä Brahen vaakuna. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lipun on suunnitellut Carolus Lindberg.⁵ Lippu vahvistettiin Kainuun Prikaatin lipuksi 21.3.1969⁶.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnuksena on lehväsepele, jonka erikoistunnuksena on Kajaanin linna. Tunnus on vahvistettu 28.10.1967.⁷

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi, Kainuuristi, muodostuu vihreästä Yrjönrististä, jonka erikoistunnuksena on Kainuun Prikaatin joukko-osastotunnus. Varusmiehille jaettavan ristin vihreä osa on maalattu. Risti on vahvistettu 19.4.1978 ja sen on suunnitellut Kari Kiira.⁸

KUNNIAMARSSI

Hurtti-ukko

Säveltäjä: Karl Collan
 Sanat: Johan Ludvig Runeberg
 Suomennos: Otto Manninen
 Sovitus: Teuvo Laine
 Vahvistettu kunniamarssiksi 27.11.1956.
 CD: Marssi nro 21.

Karl Collan oli kirjallisuudentutkija ja kirjailija. Collan oli myös 1800-luvun suosituimpia laulun tekijöitä. Hän oli lisäksi merkittävä marssien säveltäjä. Suomen puolustusvoimien kunniamarssikokoelmaan on mahtunut neljä Collanin säveltämää marssia. Yksi niistä on Johan Ludvig Runebergin sanoihin sävelletty *Hurtti-ukko*.⁹ Vuoden 1957 alusta marssi on ollut Pohjois-Savon Prikaatin ja sen seuraajan, Kainuun Prikaatin kunniamarssi.¹⁰

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 5. huhtikuuta. Vuosipäivä perustuu Savon Rykmentin kunnostautumiseen 30-vuotisessa sodassa Lechvirran taistelussa Saksassa vuonna 1632.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Prikaatin perinnekivi sijaitsee varuskunnan paraatitien reunassa. Sen on suunnitellut Osmo Sillman.

Kajaanin Kiehiset ylläpitävät perinnehuonetta ja vitriininäyttelyä varuskuntakerholla. Kainuun Jääkäripataljoonan perinneaulassa on 14. Divisioonan Rukajärven suunnan taisteluihin liittyvää esi-
neistöä.

KOMENTAajat

12. Prikaati

1940–1941 Puroma, Albert eversti

Jalkaväkirykmentti 12

1941–1944 Puroma, Albert eversti

1944 Hanste, Yrjö eversti

Jalkaväkirykmentti 2

1945–1950 Juva, Eero eversti

1950–1952 Järvinen, Yrjö eversti

1952 Kiira, Aarne eversti

1952 Peitsara, Tapio eversti

2. Prikaati

1952–1956 Peitsara, Tapio eversti

Pohjois-Savon Prikaati

1957–1959 Peitsara, Tapio eversti

1959–1961 Backström, Börje eversti

1961–1966 Karttunen, Kalle eversti

Kainuun Prikaati

1966–1967 Karttunen, Kalle eversti

1967–1971 Lehti, Taisto Olavi eversti

1971–1976 Koivisto, Erkki eversti

1976–1979 Alatalo, Martti eversti

1979–1982 Lauri, Arvo eversti

1982–1984 Koskelo, Heikki eversti

1984–1988 Pärssinen, Antero eversti

1988–1990 Vuolento, Pertti eversti

1990–1992 Hietanen, Kari eversti

1993–1994 Jäppilä, Olavi eversti

1994–1997 Kylä-Harakka, Ilkka eversti

1997–2000 Aspara, Ilkka eversti

2000–2002 Kiljunen, Paavo prikaatikenraali

2003–2005 Toivonen, Seppo eversti

2005– Tynkkynen, Vesa prikaatikenraali

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Kainuun Prikaatin Kilta perustettiin vuonna 1962 nimellä Pohjois-Savon Prikaatin Kilta. Kilta vaalii Kainuun Prikaatin ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa. Pohjois-Suomen alueella toimivat aselajikillat pitävät yhteyttä Kainuun Prikaatin eri aselajien joukkoyksiköihin.

Kainuun Prikaatin kanssa on yhteistyössä vuonna 2004 perustettu 14. Divisioonan perinneyhdistys.

Kainuun Prikaatissa palvelleet henkilöt perustivat vuonna 1982 yhdistyksen nimeltään Kajaanin Kiehiset. Yhdistyksellä on merkittävä vastuu Kainuun Prikaatin perinteiden vaalimisessa.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Hurttipoika. Pohjois-Savon Prikaatin reserviupseerikoulun kurssijulkaisu. 1965–1967.

Itsenäisen Suomen kenttätykistö rauhan aikana. Suomen Kenttätykistön Säätiö, Joensuu 1983.

Jalkaväen vuosikirjat I–XXVI. Jalkaväen Säätiö.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Hurtti-ukko. Kainuun Prikaatin, Kainuun Prikaatin Killan, Kajaanin Kiehisten ja Sotilaskotiyhdistyksen lehti, 1978–.

Hurtti-Ukko-Poika. Kainuun Prikaatin ja Kainuun Prikaatin Killan lehti, 1968–1977.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Maavoimien rakennemuutoksen yhteydessä 1.1.2008 Kainuun Prikaatin organisaatioon perustettiin Kainuun Aluetoimisto.¹¹

Viitteet

- 1 Pohjois-Savon Rykmentti toimi nimellä Itä-Suomen Jalkaväkirykmentti N:o 5 syysystä 1918 joulukuulle 1918.
- 2 Lapin rajavartiosto perusti Lapin Ryhmän talvisotaan 1939.
- 3 Pääesikunnan tiedotusosaston historiikit, Kainuun Prikaati, kansio 2, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 4 Päämajan tiedotusosaston historiikit, Pohjois-Savon Prikaati, kansio 2, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 5 Valtionhoitajan päätös 14.6.1919 / 25.6.1919.
- 6 PE ak n:o 507/Kntotsto/Di/25.3.1969, esittely tasavallan presidentille 21.3.1969.
- 7 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 8 PE ak n:o 266/Kntotsto/Hha/20.4.1978, esittely puolustusvoimain komentajalle 19.4.1978.
- 9 Uro, Arvo: Panssariprikaatin kunniamarssit. Panssari n:o 1/1962.
- 10 Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.
- 11 Aluetoimistojen perustaminen sotilaslääniä esikuntien ja joukko-osastojen kokoonpanoihin. PE:n esittely puolustusvoimain komentajalle, AD26379/12.12.2007.

LAPIN ILMATORJUNTA- RYKMENTTI (LAPITR)

Lapin Ilmatorjuntarykmentti on Rovaniemellä sijaitseva ilmatorjuntajoukko-osasto. Sen tehtävänä on varusmiesten ja reserviläisten koulutus sekä puolustusvalmiuden ylläpitäminen. Rykmentin joukkoyksikkö on Rovaniemen Ilmatorjuntapatteristo (ROVITPSTO). Rykmentti vaalii Oulun ja Rovaniemen Ilmatorjuntapatteristojen perinteitä.

Rykmentin toiminnallinen historia ulottuu sen kahteen edeltäjäjoukko-osastoon, Rovaniemen Ilmatorjuntapatteristoon ja Oulun Ilmatorjuntapatteristoon.

Rovaniemen Ilmatorjuntapatteriston toiminnan voidaan katsoa alkaneen vuonna 1941 Kevyt Ilmatorjuntapatteristo 5:n perustamasta 151. Kevyestä Ilmatorjuntapatterista¹. Jatkosodan jälkeen 4.12.1944 siitä muodostettiin Ilmatorjuntarykmentti 2:n I Patteristo. Seuraava organisaatiomuutos muutti 1.12.1952 nimen Ilmatorjuntarykmentin I Patteristoksi² ja 1.1.1957 Pohjanmaan Ilmatorjuntapatteristoksi. Joukko-osastoa uudistettiin ja 6.12.1974 se nimettiin Rovaniemen Ilmatorjuntapatteristoksi.³

Oulun Ilmatorjuntapatteriston toiminnan voidaan katsoa alkaneen 4.12.1944 perustetusta Ilmatorjuntarykmentti 1:n III Ilmatorjuntapatteristosta. Siitä 1.12.1952 muodostettiin 4. Erillinen Ilmatorjuntapatteristo ja 1.1.1957 se nimettiin Tampereen Ilmatorjuntapatteristoksi. Nimeksi muutettiin 1.9.1980 Oulun Ilmatorjuntapatteristo.

Rovaniemen Ilmatorjuntapatteristo yhdistettiin Oulun Ilmatorjuntapatteriston ja Lapin Sotilassoittokunnan⁴ kanssa Lapin Ilmatorjuntarykmentiksi 1.1.1989.⁵ Oulun Ilmatorjuntapatteristo lakkautettiin 30.11.1997.

LIPPU

Joukko-osastolipun punaisessa lippukankaassa on pääkuviona valkoisella reunuksella varustettu vanha kruunullinen Lapin läänin vaakuna. Lipun kussakin kulmassa on valkoinen siivekäs ammus, jonka kärjet osoittavat kulmia kohti. Lipun reunnoissa on 4 cm:n levyiset helmenharmaat hapsut. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lippu on vahvistettu 20.3.1989.⁶ Suunnittelijoina olivat Matti Valli ja Juhani Vepsäläinen. Lippu vihittiin käyttöön 26.5.1989.

Lippukankaan punainen väri viittaa aselajin pääväriin. Siivitettyjen ammusten hopeanvalkoinen väri kuvaa niiden raaka-ainetta terästä. Lipun helmenharmaa ripsureunus kuvaa ilmatorjuntatykistön nykyistä alistussuhdetta maavoimiin. Lipun keskuskuvion, silloisen Lapin läänin vaakunan tunnuskuvat viittaavat maakuntaan, jota puolustamaan rykmentti on perustettu. Siivitetty ammuksien kussakin nurkassa kuvaavat ilmatorjuntatykistöä aselajikonaisuutena.

SIJAIN TIPAIKAT

151. Kevyt Ilmatorjuntapatteri	1941–1942	jatkosota
3. Kevyt Ilmatorjuntapatteri	1943–1944	jatkosota
Ilmatorjuntarykmentti 2:n I Patteristo	1944–1952	Oulu
Ilmatorjuntarykmentin I Patteristo	1952–1954	Pieksämäki (Naarajärvi)
1. Erillinen Ilmatorjuntapatteristo	1954–1956	Pieksämäki (Naarajärvi) ja Kokkola
Pohjanmaan Ilmatorjuntapatteristo	1957–1970	Kokkola
	1970–1974	Rovaniemi (Someroharju)
Rovaniemen Ilmatorjuntapatteristo	1974–1988	Rovaniemi (Someroharju)
Ilmatorjuntarykmentti 1:n III Patteristo	1944–1950	Tampere
	1950–1952	Tampere (Vatiala) ja Kangasala
4. Erillinen Ilmatorjuntapatteristo	1952–1956	Tampere (Vatiala) ja Kangasala
Tampereen Ilmatorjuntapatteristo	1956–1980	Tampere (Vatiala) ja Kangasala
Oulun Ilmatorjuntapatteristo	1980–1988	Oulu
Lapin Ilmatorjuntarykmentti	1989–	Rovaniemi (Someroharju)

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu kolmihuipuisesta tunturista ja revontulista, joiden päällä on siivitetty ammus. Tunnus kuvaa Perä-Pohjolan ja Lapin luontoa sekä Rovaniemen kaupungin vaakunan revontulia. Tunnus on vahvistettu 18.4.1989 ja sen on suunnitellut Matti Valli.⁷

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi, Lapin Ilmatorjuntaristi, on punainen Yrjönristi, jonka erikoistunnuksena on Lapin Ilmatorjuntarykmentin joukko-osastotunnus. Ristin on suunnitellut Matti Valli ja se on vahvistettu 5.7.1989.⁸

KUNNIAMARSSI

Nuijamiesten marssi

Säveltäjä: Toivo Kuula
Sanat: Veikko Antero Koskenniemi
Sovitus: Teuvo Laine
Vahvistettu kunniamarssiksi 20.3.1989.
CD: Marssi nro 22.

Vuoden 1956 perinneuudistuksessa Pohjanmaan Ilmatorjuntapatteristo sai *Nuijamiesten marssin* omaksi kunniamarssikseen.⁹ Vuonna 1974 marssi siirtyi Rovaniemen Ilmatorjuntapatteriston kunniamarssiksi. Kun Lapin Ilmatorjuntarykmentti aloitti vuonna 1989 toimintansa, se sai kunniamarssikseen *Nuijamiesten marssin*. Marssi vahvistettiin rykmentille 20.3.1989.

Nuijamiesten marssi on pohjalaisten osakuntien talon vihkiäisiin laadittu tilausteos. Toivo Kuula teki sävelmän Veikko Antero Koskenniemen vuosien 1596–1597 talonpoikaiskapinasta kertovasta runosta. Teos esitettiin osakuntatalon vihkiäisissä 9.11.1912. Silloin sen esitti yksiaäninen mieskuoro torvisoittokunnan säestämänä. Kun Kuula sovitti teoksen myöhemmin mieskuorolle, marssi tuli laajalti tunnetuksi.¹⁰ Suomen armeijan kunniamarssikokoelmaan teos liitettiin ensimmäisen kerran vuoden 1936 kunniamarssi uudistuksen yhteydessä. Silloin se määrättiin Pohjan Rykmentille.¹¹

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 30. marraskuuta. Ilmatorjuntajoukkojen yhteinen vuosipäivä perustuu vuonna 1495 tapahtuneen Viipurin pamauksen muistopäivään. Vuosipäivä on myös talvisodan alkamisen 30.11.1939 muistopäivä. Tuona päivänä Suomen ilmatorjunta-aselaji sai ensimmäisen tulikasteensa ampumalla alas kolme vihollisen lentokonetta.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Someroharjun varuskunta-alueella sijaitsee Pentti Pajarisen suunnittelema ilmapuolustusmuistomerkki. Muistomerkki koostuu sekä ilmavoimien että ilmatorjunnan elementeistä. Ilmavoimia symboloi Lapin Lennoston Folland Gnat MK1 -suihkuhävittäjä, jollaisia lennostossa oli palveluskäytössä vuosina 1958–1972. Ilmatorjuntaa merkissä edustaa kaksi 76 ItK 34V vuosimallin 1934 Vickers-Armstrong -ilmatorjuntakanuunaa.

Ilmatorjuntarykmentin perinnehuone avattiin sotilaskodin yhteyteen vuonna 2006.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Lapin Ilmatorjuntakilta perustettiin vuonna 1963 nimellä Pohjanmaan Ilmatorjuntapatteriston Kilta. Kilta vaalii Lapin Ilmatorjuntarykmentin edeltäjäjoukkojen perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Lehto, Seppo – Matomäki, Antti: Pohjois-Suomen ilmatorjunta 1939–1989. Lapin Ilmatorjuntarykmentti ja Lapin Ilmatorjuntakilta, Hämeenlinna 1989.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Valojuova. Lapin Ilmatorjuntarykmentin ja Lapin Ilmatorjuntakillan lehti, 1977–.

KOMENTAJAT

Ilmatorjuntarykmentti 1:n III Patteristo ja 4. Erillinen Ilmatorjuntapatteristo

1944–1956 Hirvikallio, Solmu majuri

Tampereen Ilmatorjuntapatteristo

1956–1960 Järvelä, Veikko majuri
 1960–1964 Rainio, Paul everstiluutnantti
 1964–1972 Villanen, Auvo everstiluutnantti
 1972–1974 Suominen, Lauri everstiluutnantti
 1974–1977 Lehtonen, Erkki everstiluutnantti
 1977–1980 Lumme, Matti everstiluutnantti

Oulun Ilmatorjuntapatteristo

1980–1981 Lumme, Matti everstiluutnantti
 1981–1983 Takamaa, Seppo everstiluutnantti
 1983–1984 Skyttä, Matti everstiluutnantti
 1984–1987 Jaakonaho, Manu everstiluutnantti
 1987–1988 Haapala, Heikki everstiluutnantti

151. Kevyt Ilmatorjuntapatteri ja 3. Kevyt Ilmatorjuntapatteri

1941–1943 Mäkäräinen, Heikki kapteeni

Ilmatorjuntarykmentti 2:n I Patteristo

1944–1945 Paatero, Pentti majuri
 1945–1951 Aarnio, Unto majuri
 1951–1952 Tarvainen, Erkki everstiluutnantti

Ilmatorjuntarykmentin I Patteristo

1952–1954 Tarvainen, Erkki everstiluutnantti

Erillinen Ilmatorjuntapatteristo

1954–1956 Tarvainen, Erkki everstiluutnantti

Pohjanmaan Ilmatorjuntapatteristo

1957–1962 Tarvainen, Erkki everstiluutnantti
 1962–1963 Viiri, Paavo everstiluutnantti
 1963–1972 Airakorpi, Arnold everstiluutnantti
 1974–1978 Mäki, Pentti everstiluutnantti

Rovaniemen Ilmatorjuntapatteristo

1974–1978 Mäki, Pentti everstiluutnantti
 1978–1982 Matomäki, Antti everstiluutnantti
 1982–1986 Lappi, Ahti everstiluutnantti
 1986–1988 Lehto, Seppo everstiluutnantti

Lapin Ilmatorjuntarykmentti

1989–1990 Lehto, Seppo everstiluutnantti
 1990–1996 Haapala, Heikki everstiluutnantti
 1996–1999 Tyrväinen, Risto everstiluutnantti
 1999–2001 Viik, Pertti eversti
 2002–2004 Pyykönen, Juha everstiluutnantti
 2004–2006 Lankila, Rauno everstiluutnantti
 2006– Kylmäniemi, Hannu everstiluutnantti

Viitteet

- 1 Toimi 151. Kevyen Ilmatorjuntapatterin nimisenä 1941–31.12.1942 ja 3. Kevyenä Ilmatorjuntapatterina 1.1.1943–3.12.1944. Päämajan tiedotusosaston historiikit, Pohjanmaan Ilmatorjuntapatteristo, kansio 2, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 2 Toimi 1.8.1954 lähtien 1 Divisioonan alaisena 1. Erillisenä Ilmatorjuntapatteristona.
- 3 Päämajan tiedotusosaston historiikit, Pohjanmaan Ilmatorjuntapatteristo, kansio 2, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 4 Toimi aikaisemmin nimellä Rovaniemen varuskuntasoihtokunta.
- 5 Lehto, Seppo – Matomäki, Antti: Pohjois-Suomen ilmatorjunta 1939–1989. Lapin Ilmatorjuntarykmentti ja Lapin Ilmatorjuntakilta, Hämeenlinna 1989, s. 137.
- 6 PE ak n:o 40/Kntotsto/Hha/20.3.1989, esittely tasavallan presidentille.
- 7 PLM ak n:o 172/27/SO/18.4.1989, esittely puolustusministerille.
- 8 PE ak n:o 783/Kntotsto/Hha/5.7.1989, esittely Pääesikunnan päällikölle. Lapin Ilmatorjuntarykmentin perinteiden määrittäminen.
- 9 Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.
- 10 Uro, Arvo: Panssariprikaatin kunniamarssit. Panssari n:o 1/1962.
- 11 Tasavallan presidentin sotilaskäsky n:o 70/26.11.1936.

MERIVOIMAT

MERIVOIMAT (MERIV)

Merivoimat on puolustusvoimien itsenäinen puolustushaara, jonka tehtävänä on Suomen merialueiden valvonta ja koskemattomuuden turvaaminen, alueloukkausten torjunta sekä valtiolle elintärkeiden meriyhteyksien ja meriliikenteen suojaaminen. Merivoimat on erikoistunut toimimaan myös rannikon ja saariston vaativissa oloissa.

Kun merivoimat perustettiin itsenäisen Suomen puolustusvoimien osana, siihen kuuluivat rannikkotykistöjoukot ja laivastovoimat. Sotien jälkeen vuodesta 1952 rannikkopuolustus jaettiin uudelleen. Rannikkotykistöjoukot liitettiin maavoimiin, ja laivastovoimat tukikohtajärjestelmineen muodostivat yksinään merivoimat.

Merivoimat muodostuvat esikunnasta ja kuudesta joukko-osastosta ja laitoksesta. Saaristomeren ja Suomenlahden Meripuolustusalueille sijoittuvat ohjus- ja miinalaivueiden tukikohdat. Laivastojoukkojen lisäksi meripuolustusalueet kouluttavat myös rannikkoujoukkoja. Puolustusvoimien ainoa ruotsinkielistä varusmieskoulutusta antava joukko-osasto, Uudenmaan Prikaati, keskittyy rannikkoujoukkojen kouluttamiseen. Merikadetit ja merivoimien tulevat reservin upseerit opiskelevat pääsääntöisesti Merisotakoulussa. Merivoimien Tutkimuslaitos on erikoistunut vedenalaisen sodankäynnin tutkimukseen ja merivoimien uusimman tekniikan testaamiseen. Merivoimien kaluston huollosta vastaa Merivoimien Materiaalilaitos.

Merivoimat vaalii suomalaisen merisodankäynnin ja rannikkopuolustuksen perinteitä.

MERIVOIMIEN LIPUT

Merivoimissa käytetään joukko-osastolippuja sekä perinnelippuina joukkoyksikkölippuja, perusyksikkölippuja ja viirejä. Lippujen syntyhistoria on ajallisesti kaksijakoinen – taustoiltaan vanha ja ulkoasultaan nuori. Perinteet meripuolustusalueiden lippumalleihin juontavat juurensa 1700-luvun lopun Saaristolaivaston kolmikielekkeiseen siniseen lippuun. Vanhempaa lippuperinnettä edustaa myös Merisotakoulun 1930-luvun sininen leijonalippu.

Puolustusvoimissa vuonna 1952 toteutetussa organisaatiomuutoksessa rannikkotykistö siirtyi merivoimista maavoimiin kuuluviksi aselajiksi. Samal-

la merivoimien lippu- ja tunnusmäärä pieneni. Tämä muutos aiheutti tarpeen heraldisten tunnus-ten tarkistamiselle ja kehittämislle. Merivoimissa erityisesti laivastoujoukot käyttivät kansainvälisen tavan mukaan sotalippuja joukko-osastolippuina. Poikkeuksen muodostivat Merisotakoulu sekä rannikkotykistöjoukko-osastot, joilla oli omat vuonna 1957 vahvistetut lippunsa. Vuonna 1967 taiteilija Gustav von Numersin suunnittelemat kolmikielekkeiset liput palvelivat laivastoasemia ja -lippu-eita joukko-osastolippuina 1990-luvulle saakka.

Vuoden 1993 johtamis- ja hallintojärjestelmän organisaatiouudistus aiheutti jälleen uuden tarpeen tarkistaa liput ja tunnukset, jolloin Juhani Vepsäläinen muotoili uudet liput jo olemassa olevien viirien pohjalta. Vuoden 1998 meripuolustusalueiden perustaminen yhdistämällä laivasto- ja rannikkotykistöjoukkoja muutti jälleen kerran merivoimien lippukantaa. Saaristomeren ja Suomenlahden Meripuolustusalueiden liput suunniteltiin uudelleen ja vahvistettiin vuonna 1998¹. Uudet liput mukailevat Gustav von Numersin vuonna 1967 suunnitteleminen lippueiden ja laivastoasemalippujen muotoja ja tunnusheraldiikkaa.

MERIVOIMIEN PUOLUSTUSHAARATUNNUS

Merivoimien puolustushaaratunnuksena on ankkurileijona. Tunnus on peräisin koululaiva Suomen Joutsenen astiastokuvioista, joiden pohjalta sen on uudelleen vuosina 1987 ja 1993 piirtänyt Tapani Talari.

Merivoimien sinisessä palveluspuvussa upseereilla on olkaimissa arvomerkkien lisäksi Suomen leijona ja opistoupseereilla toimialamerkki. Varusmiesten merimiespuvuissa ja palvelusasuissa joukko-osastotunnus kiinnitetään mustalle kangaslaatalle. Laivastossa joukkoyksikön tunnuksena on merimieslakissa oleva joukkoyksikön tai aluksen nimellä varustettu niminauha. Merivoimien Esikunnalla on tunnuksenaan torniankkuri, jota tosin ei sotilaspuvussa kanneta.

Merivoimien tunnusväri

Tummansinisen värin määräytyminen merivoimille noudattelee täysin kansainvälistä perinnettä. Ensimmäinen merkintä merivoimien sinisestä

tunnusväristä Suomen itsenäisyyden ajalta löytyy heinäkuun 30. päivänä 1918 julkaistusta päiväkäskystä: ”Kalliinajan johdosta käyttävät Suomen meriväen upseerit ja lääkärit vain arkiunivormua. Siihen kuuluu sininen kavajipuku, sininen päällystakki ja sininen lakki, kaikki kansainvälistä mallia.” Tummansininen ja valkoinen väri ovat olleet käytössä jo satoja vuosia useiden eri maiden merivoimissa ja laivastoissa.

MERIVOIMIEN KUNNIAMARSSIT

Merivoimissa kunniamarssien käyttö alkoi 26.8.1919, jolloin tasavallan presidentti vahvisti Laivastolle kunniamarssiksi *Ernst von Vegesachin marssin*.² Käytännössä teosta esitettiin Laivaston Koulutuskunnassa ja sittemmin Rannikkolaivastossa.³

Vuoden 1936 kunniamarssi uudistuksessa koulu-laiva Suomen joutsen sai Rannikkolaivaston lisäksi käyttöönsä saman marssin. Lisäksi Merisotakoulu sai *Ateenalaisten laulun* omaksi kunniamarssikseen. Muut Laivaston joukko-osastot saivat käyttöönsä Robert Kajanuksen säveltämän *Sotamarssin*, sillä se määrättiin kaikkien niiden joukko-osastojen yhteiseksi kunniamarssiksi, joille ei omaa kunniamarssia ollut määrätty.⁴

Sota-aikana joukko-osastojen nimien kunniamarssien määräysmenettelyjä ei käytetty. Vasta vuoden 1956 lopulla tasavallan presidentti vahvisti suuressa perinneuudistuksessa myös uudet kunniamarssit. Silloin Laivastoasemat ja Laivastolippueet saivat yhteiseksi kunniamarssikseen *Juhlamarssi-Isänmaalle* -nimisen teoksen.⁵ Merivoimien esikunnalle edellä mainittu teos vahvistettiin vuonna 1978.

MERIVOIMIEN KURSSI- JA SUORITUSMERKIT

Sukeltajamerkki

Puolustusministeri vahvisti 31.3.1969 käyttöön otettavaksi puolustusvoimain sukeltajamerkin.

Sukeltajamerkki muodostuu aaltokuvioiselle pohjalle kiinnitetystä kirkkaan hopean värisestä sukeltajan kypärästä. Aaltojen väreinä ovat pronssi, hopea ja kulta. Sukeltajamerkkiä on viimeisen vahvistuksen mukaisesti jaettu kolmessa luokassa. Luokkajako on perustunut sukeltajan koulutukseen, sukellussyvytyteen ja käytettyyn laitteistoon.⁶

Sukeltajamerkin jakoperusteita ja merkkejä ollaan uusimassa sukeltajien koulutusjärjestelmässä taapahtuneiden muutosten takia. Uusia jakoperusteita ja merkkejä ei ole kuitenkaan vielä virallisesti vahvistettu.⁷

MERIVOIMIEN VUOSIPÄIVÄ

Merivoimien yhteinen vuosipäivä on 9. heinäkuuta ja se perustuu ajankohtaan 9.–10.7.1790, jolloin käytiin Ruotsinsalmen toinen meritaistelu.

Ruotsinsalmessa, nykyisen Kotkan edustalla, käytiin 1700-luvun lopulla kaksi meritaistelua, ensimmäinen 24.8.1789 ja toinen 9.–10.7.1790. Taistelut käytiin Ruotsin ja Venäjän laivastojen välillä osana Kustaa III:n sotaa. Ensimmäisen meritaistelun Ruotsi hävisi, mutta voitti vuotta myöhemmän käydyn taistelun.

Vuosipäivänä merivoimien joukko-osastot järjestävät vuorollaan koko puolustushaaran yhteisen katselmuksen sekä päivä- ja iltajuhlat.

MERIVOIMIEN MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Suomessa toimii useita merihistoriallisia museoita ja erikoisnäyttelyitä. Näistä tärkeimmät ovat Sotamuseo, Suomen merimuseo ja Forum Marinum.

Sotamuseon perus- ja erikoisnäyttelyt Helsingissä ja Suomenlinnassa esittävät laajalti merivoimien ja merisodan historiaa.

Suomen merimuseo on Kotkan Merikeskus Vellamossa toimiva kansallinen merimuseo, jonka tehtävänä on Suomen merenkulun historian tallentaminen ja tiedon välittäminen. Museossa on myös laaja merihistoriallinen kirjasto.

Forum Marinum on Turussa sijaitseva valtakunnallinen merenkulun ja merivoimien historian erikoismuseo sekä toiminnallinen merikeskus. Merikeskuksessa toimii myös Åbo Akademin merihistorian laitos ja Museoalus Sigynin säätiö.

MERIVOIMIEN KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Merivoimien perinteitä vaalitaan useiden maanpuolustusyhdistysten ja -kilttojen, sekä museoiden, perinnehuoneiden ja muistomerkkien avulla. Yleensä niiden toiminta on keskittynyt paikallisesti merivoimien joukko-osastojen ja laitosten yhteyteen.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Auvinen, Visa: Vain merimies voi tietää – elämää Suomen Joutsenella. Suomen Joutsenen Valtameripurjehtijain perinneyhdistys ry. 2006.

Auvinen, Visa: Leijonalippu merellä. Lieto 1980.

Enqvist, Ove: Itsenäisen Suomen rannikkotykit 1918–1998. Sotamuseo, Jyväskylä 1999.

Helsingin reservimeriupseerit ry 1947–1997. Helsingin reservimeriupseerit ry, Rauma 1997.

Kiljanen, Kalervo: Sukellushälytys, suomalaiset sukellusveneet sodan ja rauhan toimissa. Laivastolehti, Lahti 1977.

Mattila, Tapani: Koulutus Suomen Joutsenella 1931–1939. Gummerus, Helsinki 1988.

Merivoimat 80 v. juhla-julkaisu. Toim. Juhani Toikka. Meriupseeriyhdistys ja Rannikkotykitön upseeriyhdistys, Uusikaupunki 1998.

Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995.

MERIVOIMIEN KOMENTAJAT⁸

1918–1919	Indrenius, Johannes	kontra-amiraali
1919	von Bonsdorff, Hjalmar	kommodori
1919	Enckell, Oscar	kenraalimajuri
1919–1922	Kivekäs, Kaarlo	kenraalimajuri
1923–1926	von Schoultz, Gustaf	kommodori
1928–1946	Valve, Väinö	kenraaliluutnantti
1946–1952	Järvinen, Eino	kenraaliluutnantti
1952–1964	Koivisto, Oiva	vara-amiraali
1964–1966	Lennes, Oiva	kontra-amiraali
1966–1974	Pirhonen, Jouko	vara-amiraali
1974–1977	Wikberg, Stig	kontra-amiraali
1977–1978	Klenberg, Bo	kontra-amiraali
1978–1980	Haapkylä, Jorma	kontra-amiraali
1980–1983	Klenberg, Jan	vara-amiraali
1983–1989	Tikka, Juha	kontra-amiraali
1990–1996	Visa, Sakari	kontra-amiraali
1997–2001	Illi, Esko	kontra-amiraali
2001–	Holmström, Hans	vara-amiraali

Suokas, Erkki: Laivaston toimiupseerit ry, historiikki 1922–1982. Laivaston toimiupseerit, Turku 1982.

Suomen laivasto 1918–1968, osat 1 ja 2. Meriupseeriyhdistys, Helsinki 1968.

Toikka, Juhani: Meriupseeriyhdistys ry:n 80-vuotishistoriikki. Meriupseeriyhdistys ry, Uusikaupunki 2003.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Rannikkotykitön vuosikirja. Rannikkotykitön Upseeriyhdistyksen vuosikirja 1935–.

Rannikonpuolustaja. Meripuolustuksen tiedotus- ja jäsenlehti, 1957–.

Suomen Laivaston vuosikirja. Meriupseeriyhdistyksen vuosikirjat 1924–.

Suomi Merellä. Meriupseeriyhdistyksen julkaisema merisotilaallinen aikakauslehti, 1927–.

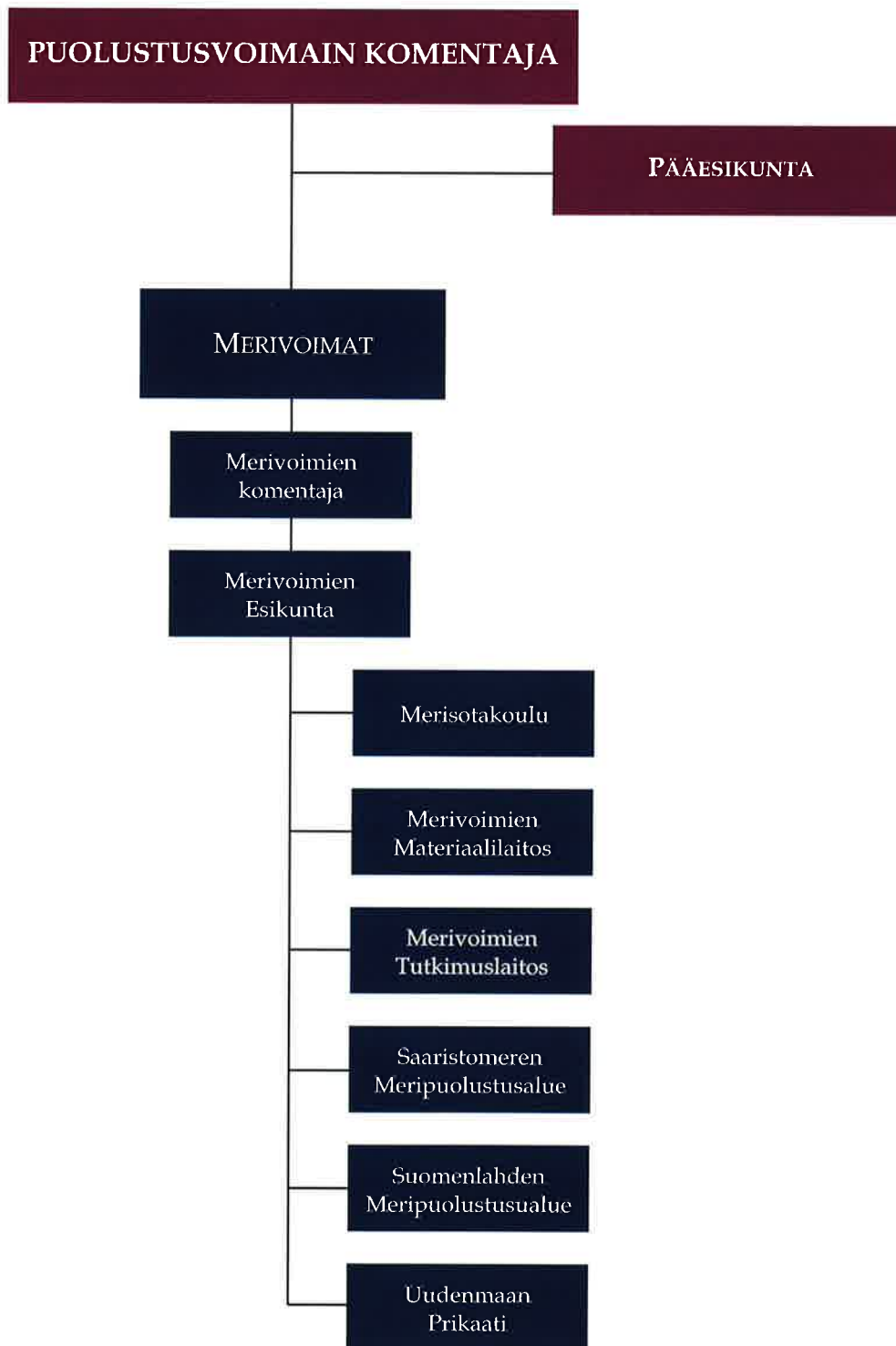
Ankkuri. Merivoimien, Laivaston Kilta ry:n ja Sinisen Reservin lehti, 1981–.

Viitteet

1 PE henk-os ak n:o 584/2.17/D/I/18.5.1998, esittely tasavallan presidentille.
 2 Sotaministeriön käskylehti n:o 75/1919.
 3 Puolustuslaitoksen Pysyväiskäskykokoelma (PPK) 1928 7 XI 3e. Sotilas-
 soitto- ja laulu § 1.
 4 Tasavallan presidentin Sotilaskäsky n:o 70 ja Sotaväen päällikön päivä-
 käskyt n:o 20/8.12.1936.

5 Pääesikunan Käskylehti n:o 5/12.12.1956, tasavallan presidentin esitte-
 ly 27.11.1956.
 6 Pääesikunta, koulutusosasto PAK A 01:02.22/31.3.1969, sukeltajamerkki.
 7 Merivoimien ak n:o DD9937/4.10.2007, uusi sukeltajamerkkijärjestel-
 mä, merkien jakoperusteet ja kanto-ohjeet sotilaspuvussa.
 8 Laivaston, Rannikopuolustuksen, Meripuolustuksen ja Merivoimien
 komentajina toimineet.

MERIVOIMIEN KOKOONPANO VUONNA 2007

MERIVOIMIEN ESIKUNTA (MERIVE)

Merivoimien Esikunta on Helsingissä sijaitseva merivoimien johto-esikunta, jonka tehtävänä on ohjata ja valvoa merivoimien joukko-osastojen ja laitosten toimintaa. Esikunta vaalii Laivaston Päällikön, Rannikkopuolustuksen, Laivaston ja Meripuolustuksen esikuntien perinteitä.

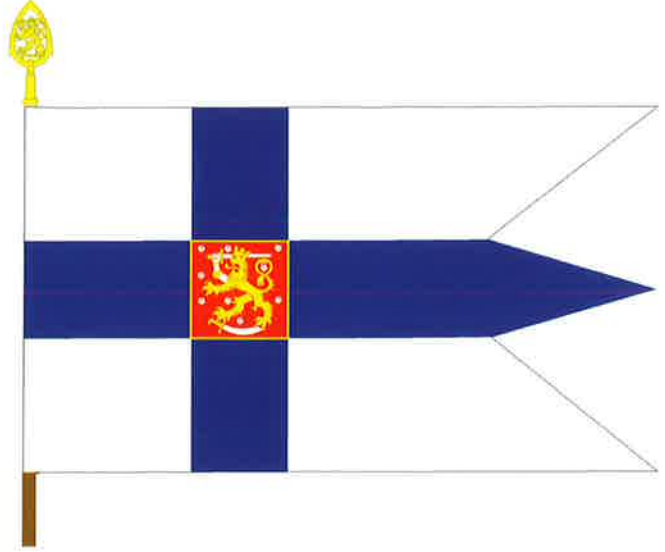
Esikunnan toiminnan voidaan katsoa alkaneen Laivaston Päällikön Esikunnan¹ perustamisesta heinäkuussa 1918. Elokuussa 1919 siitä muodostettiin Rannikkotyökistön Esikunnan kanssa Rannikkopuolustuksen Esikunta, joka lakkautettiin 1.1.1923 ja tilalle perustettiin Laivaston Esikunta.² Seuraavassa organisaatiomuutoksessa 1.6.1927 se yhdistettiin Rannikkotyökistön Esikunnan kanssa Meripuolustuksen Esikunnaksi.³ Nimeksi muutettiin Merivoimien Esikunta 30.6.1933, josta lähtien se on toiminut samannimisenä.⁴

SIJAIN TIPA I K A T

Laivaston Päällikön Esikunta	1918–1919	Helsinki
Rannikkopuolustuksen Esikunta	1919–1922	Helsinki
Laivaston Esikunta	1923–1927	Helsinki
Meripuolustuksen Esikunta	1927–1933	Helsinki
Merivoimien Esikunta ⁵	1933–	Helsinki ja Espoo ⁶

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastotunnusta. Merivoimien Esikunnan yleis-tunnuksena käytetään kuitenkin Gustav von Numer-sin vuonna 1967 suunnittelemaa vanhojen Laivasto-asemien lippujen keskuskuviota, torni-ankkuria.⁷ Tunnusta ei poikkeuksellisesti kanneta sotilaspuvuissa.

LIPPU

Merivoimien Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁸

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Juhlamarssi-Isänmaalle

Säveltäjät: Toivo Kuula – Martti Parantainen

Sovitus: Martti Parantainen

Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.

CD: Marssi nro 23.

Puolustusvoimien ylikapellimestari Martti Parantainen muokkasi 1950-luvulla Toivo Kuulan säveltämästä teoksesta *Juhlamarssi* opus 13 vuosilta 1910–1911 Juhana Heikki Erkon sanoihin sävellystä laulusta *Isänmaani* yhden marssikokonaisuuden ja antoi sille nimeksi *Juhlamarssi-Isänmaalle*.⁹ Vuonna 1956 marssi oli laivastolippueiden ja laivastoasemien yhteinen kunniamarssi.¹⁰ Tasavallan presidentin esittelyssä 24.2.1978 marssi hyväksyttiin Merivoimien Esikunnan kunniamarssiksi lisähuomautuksella Merivoimien kunniamarssi.¹¹

PERINNEPÄIVÄ

Esikunnan perinnepäivää vietetään 10. toukokuuta ja se perustuu ajankohtaan 10.5.1927, jolloin puolustusministeriö antoi määräyksen Meripuolustuksen Esikunnan perustamisesta.¹²

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Merivoimien Esikunnalla ei ole varsinaisia perinnehuoneita. Meripuolustuksen historiaan liittyvää esineistöä on sijoitettu eri neuvotteluhuoneisiin.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Suomen laivasto 1918–1968. Meriupseeriyhdistys, Helsinki 1968.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Meritie. Merivoimien Esikunnan verkkolehti.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Merivoimien Esikunta siirtyi 1.1.2008 alkaen portaittain Turun Heikkilään.

ESIKUNTAPÄÄLLIKÖT

1918	Reuter, Alfred	Korvettenkapitän
1918–1919	von Bonsdorff, Hjalmar	kommodori
1919–1923	von Schoultz, Gustaf	kommodori
1923–1926	Roos, Yrjö	komentaja
1926–1927	Wirta, Arvo	komentajakapteeni
1927–1930	Ikonen, Kauko	komentajakapteeni
1930–1936	Rahola, Eero	komentaja
1936–1938	Sundman, Svante	kommodori
1938–1941	Hakola, Ragnar	komentaja
1941–1945	Sundman, Svante	kontra-amiraali
1945–1949	Huttunen, Eino	kommodori
1949–1952	Kesämaa, Niilo	eversti
1952–1953	Peuranheimo, Orvo	komentaja
1953–1964	Lennes, Oiva	kommodori
1964–1966	Haikala, Olavi	kommodori
1966–1969	Knaapi, Olavi	kommodori
1969–1970	Wikberg, Stig	kommodori
1970–1974	Haapkylä, Jorma	kommodori
1974–1976	Heltimoinen, Terho	kommodori
1977	Klenberg, Bo	kommodori
1977–1980	Tikka, Juha	kommodori
1980–1984	Hirvonen, Seppo	kommodori
1984–1990	Dahlbo, Kari	kommodori
1990–1997	Lintula, Seppo	kommodori
1997–2000	Salmela, Heikki	kommodori
2000–2003	Malmberg, Pertti	lippueamiraali
2003–2006	Strang, Hanno	lippueamiraali
2006–	Pennala, Veli-Jukka	lippueamiraali

Viitteet

- Käytettiin myös nimeä Amiraaliesikunta. Suomen laivasto 1918–1968, Meriupseeriyhdistys, Helsinki 1968, s. 77.
- Suomen laivasto 1918–1968. Meriupseeriyhdistys, Helsinki 1968, s. 83, 91, 108.
- Puolustusministeriön määräys Meripuolustuksen Esikunnan perustamisesta. SARk, Sot1/PLM 1918–1937 F27.
- Suomen laivasto 1918–1968. Meriupseeriyhdistys, Helsinki 1968, s. 165.
- Merivoimien Esikunnan perinteiltään edeltäjiksi katsottavien joukkojen sijaintipaikat ovat olleet: Laivaston Päällikön Esikunta; heinäkuu 1918–elokuu 1919 Helsinki, Rannikopuolustuksen Esikunta; elokuu 1919–31.12.1922 Helsinki, Laivaston Esikunta; 1.1.1923–1.6.1927 Helsinki, Meripuolustuksen Esikunta; 1.6.1927–29.6.1933 Helsinki.
- Merivoimien Esikunta on sijainnut eri paikoissa: Helsingissä 1919–1939 Katajanokalla, talvisodan aikana Aleksanterinkatu 36:ssa, välirauhan aikana Katajanokalla, kesä–lokakuussa 1941 väliaikaisesti Espoossa (Westend, Otaniemi ja Hagalundin kartano), lokakuusta 1941 vuoteen 1945 Aleksanterinkatu 17:ssä, 1945–1983 Katajanokalla, 1983–2007 Lauttasaaressa. Käsky siirrosta T14853/1054, SARk; Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- PE ak n:o 761/Hh 1/29.3.1993, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.
- Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.
- PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.
- PE henk-os ak n:o 853/25.9.2002, esittely puolustusvoimain komentajalle.

MERIVOIMIEN MATERIAALI- LAITOS (MERIVMATL)

Merivoimien Materiaalilaitos on Turussa ja Kemiön saarella sijaitseva sotilaslaitos. Sen tehtävinä ovat merivoimien erikoismateriaalin varastointi, kunnossapito ja huolto. Laitos vaalii Merivoimien Ampumatarvikevarikon perinteitä.

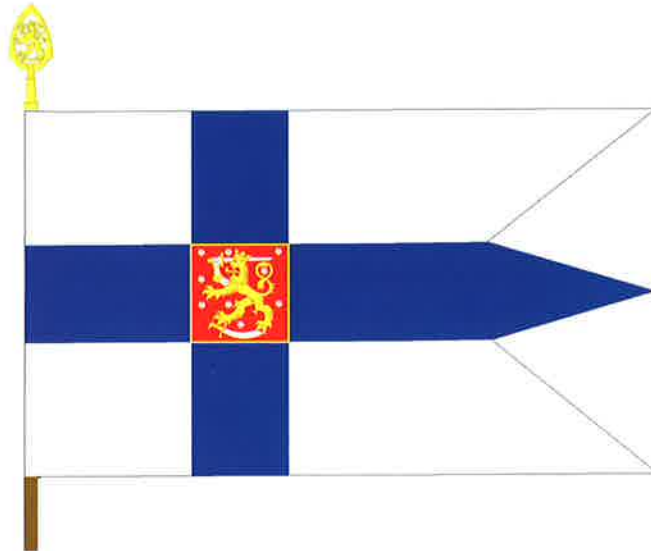
Laitoksen toiminnan voidaan katsoa alkaneen vuonna 1973 Turun Laivastoaseman alaisen Kemiön varikko-osaston muodostamisesta. Sen tehtävänä oli lähinnä räjähtävän materiaalin varastointi.¹ Kemiön varikko-osasto yhdistettiin hallinto-osaston ja Elektroniikkakorjaamon kanssa 1.7.1998 Merivoimien Varikoksi. Siihen liitettiin 1.1.2001 Merivoimien Keskusvarasto. Merivoimien Varikon nimi muutettiin 1.1.2006 Merivoimien Materiaalilaitokseksi, koska nimen katsottiin paremmin kuvaavan sen tehtävien laajuutta.²

SIJAIN T I P A I K A T

Kemiön varikko-osasto	1973–1998	Kemiö (Skinnarvik)
Merivoimien Varikko	1998–2005	Kemiö (Skinnarvik) ja Turku
Merivoimien Materiaalilaitos	2006–	Kemiö (Skinnarvik) ja Turku

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnuksen kuvaavana tunnuksena on hopeinen ankkuri sekä kultainen kumottu polviorisi, joka kuvaa V-kirjainta. Tunnus vahvistettiin Merivoimien Varikon joukko-osastotunnukseksi 9.6.2000. Tunnuksen on suunnitellut Lauri Helaniemi.³

LIPPU

Laitos käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁴

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTORISTI

Merivoimien Materiaalilaitoksella ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Laitoksella ei ole virallisesti vahvistettua kunniamarssia. Lisätiedot, katso MERIVOIMAT.

PERINNEPÄIVÄ

Perinnepäivää vietetään 19. lokakuuta ja se pohjautuu ajankohtaan, jolloin Merivoimien Ampumatarvikevarikko ja Turun Laivastoasema perustettiin 19.10.1939.⁵

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Laitoksella ei ole museoita, muistomerkkejä eikä perinnetiloja.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Laitoksen yhteydessä ei toimi kiltoja tai perinneyhdistyksiä.

JOHTAJAT

Merivoimien Varikko

1998–1999	Niskanen, Olavi	komentaja
2000–2005	Ovaska, Jouko	kommodori
2005–2006	Tikka, Jaakko	kommodori

Merivoimien Materiaalilaitos

2006–2007	Tikka, Jaakko	kommodori
2008–	Mahlamäki, Heikki	kommodori

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Auvinen, Eero: Turku Laivaston tukikohtana. Turun Laivastoaseman 50-vuotisjulkaisu 12.10.1989. Turun kaupunki, Turku 1989.

Auvinen, Eero: Obbnäs – Upinniemi: Suomenlahden Meripuolustusalueen tukikohta. Laivastotukikohdan 40-vuotisjulkaisu. Uusikaupunki 1999.

Suomen Rannikkotykistö 1918–1958. Toim. Keijo Juhani Mikola ym. Rannikkotykistön upseeriyhdistys ry, Helsinki 1959.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Varsa. Merivoimien Materiaalilaitoksen verkkolehti.

Viitteet

- 1 Auvinen, Eero: Turku laivaston tukikohtana. Turun kaupunki, Turku 1989, s. 122.
- 2 Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 3 PE henk-os ak n:o 397/2.9/D/I/9.6.2000, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 4 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 5 Koska varikko- ja huoltojärjestelmän tavoitteena on ollut taisteluväline-materiaalin varastoinnin ja sodan ajan tarpeita vastaavan huoltojärjestelmän ylläpito, nykyisen Merivoimien Materiaalilaitoksen perinteiden voidaan katsoa ulottuvan luontevasti vuoteen 1939, jolloin Merivoimien Ampumatarvikevarikko ja Turun Laivastoasema perustettiin 19.10.1939.

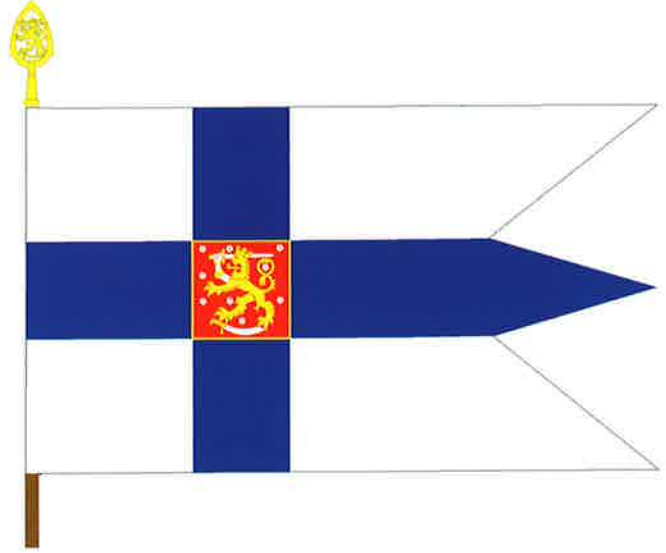
MERIVOIMIEN TUTKIMUSLAITOS (MERIVTL)

Merivoimien Tutkimuslaitos on Espoossa ja Turussa sijaitseva sotilaslaitos. Sen tehtävä on vastata merivoimien teknisestä ja luonnontieteellisestä tutkimuksesta ja kehittämisestä.

Laitoksen toiminta voidaan katsoa alkaneeksi 11.9.1918 osana Helsingin Sotasataman torpedo- ja miinaosastoa perustetusta laboratorion. Sen tarkoituksena oli tutkia miinojen ja torpedojen käyttöä. Tätä tutkimusta tehtiin useissa eri joukko-osastoissa jatkosodan päättymiseen asti, minkä jälkeen tutkimus oli monia vuosia pysähtyksissä. Toiminta käynnistyi uudelleen Miinakoeosaston perustamisen jälkeen 30.4.1949. Osaston nimeksi muutettiin 1.12.1954 Miinakoeasema ja samalla se alistettiin Turun Laivastoasemalle. Vuonna 1972 nimi muutettiin Koeosastoksi¹. Siitä ja Merivoimien Esikunnan teknillisestä suunnittelutoimistosta muodostettiin vuoden 1994 uudelleenorganisoinnissa Saaristomeren Laivaston² alainen Merivoimien Tutkimuslaitos, joka muuttui itsenäiseksi joukko-osastoksi 1.7.1998. Samalla siihen liitettiin Rannikkotyökoulun tutkimus- ja kehittämisosasto.³

SIJAINNITPAIKAT

Helsingin Sotasataman torpedo- ja miinaosaston laboratorio	1918–	Helsinki
Miinakoeosasto	1949–1952	Turku (Kallanpää)
Miinakoeasema	1954–1972	Turku (Kallanpää)
Koeosasto	1972–1974	Turku (Kallanpää)
Suunnitteluosasto	1974–1979	Turku (Pansio)
Koeosasto	1979–1994	Turku (Pansio)
Merivoimien Tutkimuslaitos	1994–1998	Helsinki (Lauttasaari) ja Turku (Pansio)
	1998–2003	Turku (Pansio) ja Helsinki (Santahamina)
	2003–	Turku (Pansio) ja Espoo (Kilo) ⁴

LIPPU

Laitos käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁵

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnukse-
na on ankkurin päällik-
keenä olevat ristikkäiset
soihdut. Symboliikka on
rakennettu laitoksen teh-
tävästä ja osin laitoksen
historiasta. Soihtu kuvaa
tutkimusta ja tiedon le-
vittämistä sekä kaksi soihtua
laitoksen kahta ele-
menttiä, pinta- ja vedenalaista
tutkimustoimintaa.

Tunnus on vahvistettu 9.6.2000 ja sen on suunnitellut Lauri Helaniemi Suomen Joutsenen ankkuritunnuksen pohjalta, jonka Tapani Talari oli muo-
toillut uudelleen.⁶

JOUKKO-OSASTORISTI

Merivoimien Tutkimuslaitoksella ei ole virallisesti vahvistettua joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Laitoksella ei ole virallisesti vahvistettua kunniamarssia. Lisätiedot, katso MERIVOIMAT.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 11. syyskuuta ja se perustuu merivoimien tutkimustoiminnan alkamiseen, kun Helsingin Sotasatama aloitti toimintansa Katajanokalla vuonna 1918.⁷

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Laitoksella ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Merivoimien Tutkimuslaitoksen Perinneyhdistys perustettiin vuonna 2001. Yhdistys vaalii laitoksen ja sen edeltäjien perinteitä sekä pitää yllä jäsenistönsä yhteishenkeä.

JOHTAJAT

1998–2000	Tuurnala, Alpo	insinöörikommodori
2000–2006	Lopmeri, Pekka	insinöörikommodori
2006–	Kannari, Pekka	insinöörikommodori

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Lehtonen, Kristian: Tyrskyjä, terästä, tekniikkaa. Itsenäisen Suomen meripuolustuksen tekninen tutkimus-, kehitys- ja koetoiminta. Merivoimien Tutkimuslaitoksen Perinneyhdistys ry, Porvoo 2007.

Niska, J.A.: Katsaus rannikkotyökistön tekniseen kehitykseen. Kivilinnoista karkaistuun teräkseen. Rannikkotyökistön upseeriyhdistys ry 1994.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Vilku. Merivoimien Tutkimuslaitoksen henkilöstö- ja tiedotuslehti.

Viitteet

- 1 Koeosasto toimi vuosina 1974–1979 Suunnitteluosaston nimisenä.
- 2 Saaristomeren Laivasto perustettiin vuonna 1994 yhdistämällä Rannikkolaivasto ja Turun Laivastoasema.
- 3 Lehtonen, Kristian: Tyrskyjä, terästä, tekniikkaa. Itsenäisen Suomen meripuolustuksen tekninen tutkimus-, kehitys- ja koetoiminta. Merivoimien Tutkimuslaitoksen Perinneyhdistys ry, Porvoo 2007, s. 26, 72, 84, 131.
- 4 Lehtonen, Kristian: Tyrskyjä, terästä, tekniikkaa. Itsenäisen Suomen meripuolustuksen tekninen tutkimus-, kehitys- ja koetoiminta. Merivoimien Tutkimuslaitoksen Perinneyhdistys ry, Porvoo 2007, s. 26, 72, 84, 131.
- 5 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 6 PE henk-os ak n:o 397/2.9/D/I/9.6.2000, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 7 Päiväkäsyyssä 11.9.1918 määriteltiin Sotasataman organisaatio. Siihen kuului muun muassa torpedo- ja miinaosasto laboratorioineen. Lehtonen, Kristian: Tyrskyjä, terästä, tekniikkaa. Itsenäisen Suomen meripuolustuksen tekninen tutkimus-, kehitys- ja koetoiminta. Merivoimien Tutkimuslaitoksen Perinneyhdistys ry, Porvoo 2007.

MERISOTAKOULU (MERISK)

Merisotakoulu on Helsingissä sijaitseva merivoimien sotilasopetuslaitos. Sen tehtävänä on merivoimien palkatun henkilöstön, upseerien ja opistoupseerien sekä reserviupseerien koulutus.

Koulun toiminnan voidaan katsoa alkaneen saksalaisten toimeenpanemasta Ausbildungskommando Sandhamnista kesäkuussa 1918. Se oli ensimmäinen merivoimien päällystää kouluttava kurssi Suomessa. Merivoimien koulutusta annettiin useissa joukko-osastoissa vuosina 1918–1930¹. Tärkeimmistä niistä muodostettiin Merisotakoulu 1.11.1930² yhdistämällä Kadettikoulun meripuolustusosasto³, Reserviupseerikoulun rannikkotykistölinja⁴ ja Meripuolustuksen Kapitulanttikoulu⁵. Merisotakoululle keskitettiin kaikki merivoimien päällystö- ja alipäällystökoulutus.⁶ Rannikkotykistökoulutus siirrettiin 15.11.1963 Rannikkotykistökouluun. Se lakkautettiin 1.7.1998 uudelleenorganisoinnissa ja rannikkotykistökoulutus palautettiin Merisotakouluun.

SIJAINNIPAIKAT

Merisotakoulu 1930– Helsinki (Suomenlinna ja Santahamina)

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Koulun joukko-osastoa kuvaavana tunnuksena ovat ristikkäiset tykinputket ja ankkuri, joiden alla on puolikas laakerinlehväseppelä. Tykinputket kuvaavat rannikkotykistöä. Merkki on otettu käyttöön vuonna 1935.⁷ Merisotakoulun upseerit olivat siihen asti käyttäneet Kadettikoulun merkkiä ja kaikki merivoimien reserviupseeripilaat ja upseerikokelaat Reserviupseerikoululle vahvistettua merkkiä.

LIPPU

Vuonna 1930 perustettu Merisotakoulu sai lippuoikeuden 22.12.1932. Lippu kuuluu Carolus Lindbergin suunnittelemaan kolmen sotakoululipun sarjaan ja mukailee siten Kadettikoulun ja Reserviupseerikoulun lippujen teemoja: valtakunnan vaakunaleijonaa ja lipun kulmissa olevia historiallisia vuosilukuja.

Lipun pohjaväri on sininen ja sen keskeisenä aiheena on Suomen leijona, jota ympäröivät neljä teräksenharmaata tammenoksaista seppelettä varustettuina vuosiluvuilla 1756, 1779, 1919 ja 1930.⁸ Vuosiluvut muistuttavat Saaristolaivaston⁹ Viaporin Eskaaderin perustamisesta vuonna 1756, meriupseerikoulutuksen aloittamisesta Viaporin Meriväen Koulussa sekä Haapaniemen sotakoulun perustamisesta vuonna 1779, itsenäisen Suomen Meriväen koulun perustamisesta Katajanokalla ja itsenäisen Suomen Kadettikoulun perustamisesta vuonna 1919 sekä nykyisen Merisotakoulun perustamisesta vuonna 1930. Merisotakoululle myönnettiin 9.1.1947 lipun tangonkärjeksi vapaudenristi ja vapaudenristin nauhat tunnustuksena sotien aikaisesta ”osuudesta Isänmaan merien ja rannikkojen puolustuksesta”.¹⁰ Lipun koko on 120 x 142 cm.

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi muodostuu selvittämättömästä ankkurista ja ristikkäisistä tykinputkista. Elementit viittaavat laivastoon ja rannikkotykistöön. Ristin on suunnitellut Lauri Helaniemi ja se on vahvistettu 8.1.1988.¹⁰

KUNNIAMARSSI

Meren laulu

Säveltäjä: Väinö Haapalainen

Sovitus: Esko Juuri

Vahvistettu kunniamarssiksi 27.11.1956.

CD: Marssi nro 24.

Merisotakoulun ensimmäisen kunniamarssin, *Ateenalaisten laulun*, tasavallan presidentti vahvisti 26.11.1936.¹¹ Sitä käytettiin koulun virallisena kunniamarssina vuoteen 1957 saakka.¹² Vuoden 1956 perinneuudistuksessa Merisotakoulun kunniamarssiksi muutettiin *Meren laulu*¹³, joka on tunnettu myös Rannikkotykistörykmentti 2:n kunniamarssina vuodesta 1936 alkaen.¹⁴

Lisätiedot, katso KOTKAN RANNIKKOALUE.

KURSSIMERKKI

Merisotakoulun reserviupseerikurssi käyttää Reserviupseerikoulun kurssimerkkiä. Lisätiedot, katso RESERVIUPSEERIKOULU.

PERINNEPÄIVÄ

Perinnepäivää vietetään 18. lokakuuta. Tämä pohjautuu Ruotsin kuninkaan 18.10.1756 antamaan käskykirjeeseen Augustin Ehrensvärdille perustaa Saaristolaivaston Viaporin Eskaaderi.¹⁵

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Koulun tiloissa esitellään merisotahistoriaa ja perinteitä eri muodoissaan. Merisotakoululla on päärakennuksessa sankariaula ja luokkarakennuksessa ritariaula sekä Suomen Joutsenen aula. Sankariaulassa on esillä sodassa kaatuneiden Merisota-

koulun oppilaiden muistoksi Jonas Cedercreutzin suunnittelema sankaritaulu sekä rannikkotykistön Pro patria -taulut.

Ritariaulassa ovat esillä merivoimien Mannerheimristin ritarien lisäksi myös Merisotakoululle myönnetty vapaudenristi, laivaston muistoristi sekä rannikkojoukkojen muistoristi omistuskirjoineen.

Suomen Joutsenen aulassa ovat esillä pienoismalleina kaikki Merisotakoululla 1930-luvulta käytössä olleet koululaivat mukaan lukien 1930-luvulla valmistettu Suomen Joutsenen pienoismalli.

Päärakennuksen sisäkäynnin edustalla on vuonna 1943 valmistunut, Tapio Wirkkalan suunnittelema Leijonapatsas. Samassa paikassa ovat Saaristolaivaston Viaporin eskaaderin tykit.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Merisotakoulun yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

JOHTAJAT

1930–1933	Hakola, Ragnar	komentajakapteeni
1933–1935	Sundman, Svante	komentaja
1935–1936	Wirta, Arvo	komentaja
1936–1937	Enkainen, Pekka	everstiluutnantti
1937–1938	Kopio, Väinö	komentajakapteeni
1938–1939	Simonen, Norman	majuri
1939–1942	Raninen, Akseli	komentaja
1942–1944	Petäjaniemi, Aarne	everstiluutnantti
1944	Enkiö, Sulo	komentaja
1944–1946	Valtanen, Viljo	eversti
1947–1953	Reponen, Toivo	eversti
1953–1955	Kiveliö, Johan	eversti
1955–1960	Aaltonen, Reino	eversti
1960–1963	Kijanen, Kalervo	kommodori
1963–1969	Pekkanen, Kauko	kommodori
1969–1971	Haikala, Olavi	kommodori
1971–1977	Helenius, Erik	kommodori
1977–1978	Haapkylä, Jorma	kommodori
1978–1980	Pajala, Jukka	komentaja
1980–1983	Wihtol, Erik	kommodori
1983–1987	Rantanen, Kalle	kommodori
1987–1991	Koivisto, Aarno	kommodori
1991–1997	Pajala, Jukka	kommodori
1997–2002	Rasku, Risto	kommodori
2002–2006	Varsio, Kai	kommodori
2006–	Kotilainen, Kimmo	kommodori

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Auvinen, Visa: Merisotakoulu 1930–2005. Laivapoikakoulutuksesta korkeakouluopetukseen maailmanperintökohteessa. Merisotakoulun Tukisäätiö, Raisio 2005.

Enqvist, Ove: Rannikkotyökoulu. Rannikkotyökoulun perinneyhdistys, Helsinki 1994.

Enqvist, Ove – Härö, Mikko: Varuskunnasta maailmanperinnöksi. Suomenlinnan itsenäisyyssajan vaiheet. Suomenlinnaseura ry, Uusikaupunki 1998.

Merivoimat 80 v. juhlaulkaisu. Toim. Juhani Toikka. Meriupseeriyhdistys ja Rannikkotyökoulun upseeriyhdistys, Uusikaupunki 1998.

Sotakoulu saarella: Suomalaisen meripuolustuskoulutuksen historia. Merikustannus Oy, Jyväskylä 1985.

Suokas, Erkki: Merisotakoulu 1930–1980. Topografin karttapaino, Helsinki 1980.

Suomenlinna 1748–1948. Toim. Niilo Sario ja Ahti Valpasvuo. Rannikkotyökoulun Upseeriyhdistys, Helsinki 1948.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Pikkumusta. Merisotakoulun verkkolehti.

Merikadettijulkaisu. Merikadettiyhdistyksen tiedotuslehti.

Viitteet

- Kuivasaaren rannikkotyökoulun upseerikokelaskurssi heinäkuussa 1918, Miinanetsijälaiueen päällystökoulutusta 1918–1919, Meriväen Koulu 1919–1920, Merisotakoulu 1920–1925, Rannikkolaiueen Meripataljoonan koulutuskomennuskunta 1921, Laivaston koulutuskeskus 1928–1929. Auvinen, Visa: Merisotakoulu 1930–2005: Laivapoikakoulutuksesta korkeakouluopetukseen maailmanperintökohteessa. Merisotakoulun tukisäätiö, Raisio 2005, s. 13–16; Auvinen, Visa: Merisotakoulu 1930–1970. Merisotakoulun perinnesäätiö, Mikkeli 1970, s. 15–22.
- Sotakoulu saarella: Suomalaisen meripuolustuskoulutuksen historia, Merikustannus Oy, Jyväskylä 1985, s. 80.
- Kadettikoulun meripuolustusosasto toimi Kadettikoulun Rannikkopuolustusosaston ja Kadettikoulun Merikadettiosaston nimisenä sekä Merisotakouluna 1920–1925, Meriväen kouluna 1919–1920, Auvinen, Visa: Merisotakoulu 1930–2005, Laivapoikakoulutuksesta korkeakouluopetukseen maailmanperintökohteessa. Merisotakoulun tukisäätiö, Raisio 2005, s. 13–16.
- Toiminnassa 1927–1930 osana Reserviupseerikoulun peruskoulutusta 1920–1927.
- Laivaston kapitulanttikurssit 1.12.1926–1927 siirrettiin Rannikkotyökoulun Kapitulanttikoulun vuoden 1927 lopulla. Kurssit toimivat Rannikkotyökoulun aliupseerikoulun nimisenä 28.3.1922–1923, Rannikkotyökoulun Kapitulanttikouluna vuodesta 1923 toukokuuhun 1928 ja Meripuolustuksen Kapitulanttikouluna toukokuusta 1928 lokakuun loppuun 1930. Muita kouluja, jotka antoivat meriväen koulutusta, oli Meriväen koulu 1919–1920 ja Merisotakoulu 1920–1925, Auvinen, Visa: Merisotakoulu 1930–2005: Laivapoikakoulutuksesta korkeakouluopetukseen maailmanperintökohteessa. Merisotakoulun tukisäätiö, Raisio 2005, s. 13–16.
- Merisotakoulun historiikki, Pääesikunnan historiikit, kansio 1, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- PLM ak n:o Int/7028/691/35/2.12.1935, valtakunnan virkapukuohjesääntöön vahvistettuja muutoksia ja lisäyksiä.
- Tasavallan presidentin päätös 31.12.1932.
- Arméns flotta.
- Kunniamerkkiluettelo n:o 125/9.1/1947.
- PE ak n:o 31/Kntotsto/Hha/8.1.1988, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- Tasavallan presidentin sotilaskäsky n:o 70/26.11.1936.
- Katso lisätietoja kohdasta Maanpuolustuskorkeakoulun perinmemarssit.
- Pääesikunnan käskykyltti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.
- Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.
- Alun perin Merisotakoulun vuosipäiväksi vahvistettiin vapaussodan alkamispäivä 28. tammikuuta. Päivä muutettiin vuoden 1956 perinneuudistuksessa, jonka mukaan joukko-osastolle historiallisesti ja maakunnallisesti merkittävät perinteet ja nimet oli otettava huomioon joukko-osaston nimeä, kunniamarssia, lippua ja vuosipäivää päätettäessä. Pääesikunnan käskykyltti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.

SAARISTOMEREN MERI- PUOLUSTUSALUE (SMMEPA)

Saaristomerén Meripuolustusalue on Turussa ja Saaristomerellä toimiva merivoimien valmiusyhdistys, jonka tehtäviin kuuluvat vastualueen valvonta, alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, mereltä suuntautuvien uhkien torjuminen ja meriyhteyksien suojaaminen sekä varusmieskoulutus.¹ Sen johtoesikuntana toimii Saaristomerén Meripuolustusalueen esikunta (SMMEPAE). Joukko-osastoon kuuluvia joukkoyksiköitä ovat Turun Rannikkopataljoona (TURRP), 4. Miinalaivue (4MILV) ja 6. Ohjuslaivue (6OHJLV) ja Huoltokeskus (HKESK). Saaristomerén Meripuolustusalue vaali edeltäjiensä ja perinnejoukko-osastojensa perinteitä.²

Meripuolustusalueen toiminnallinen historia ulottuu meripuolustuksen osalta Saaristomerén Laivastoon ja sen edeltäjiin sekä rannikkopuolustuksen osalta Turun Rannikkorykmenttiin ja sen edeltäjiin.

Rannikkolaivaston toiminta voidaan katsoa alkaneeksi vuoden 1918 jälkipuoliskolla, jolloin merivoimien liikkuvista alusyksiköistä alettiin käyttää nimitystä Rannikkolaivue. Organisaatiouudistuksessa 1.6.1928 nimi muutettiin Rannikkolaivastoksi. Useiden nimi- ja organisaatiomuutosten jälkeen³ siitä ja vuonna 1939 perustetusta Turun Laivastoasemasta muodostettiin Saaristomerén Laivasto 1.1.1993.

Turun Rannikkorykmentin toiminnan voidaan katsoa alkaneen 10.9.1939 ennen talvisotaa perustetusta Turun Lohkosta. Saaristomerén alueella toimineista rannikkotykistöjoukoista muodostettiin useiden nimenmuutosten jälkeen 1.1.1957 Turun Rannikkotykistörykmentti⁴, josta tuli 1.1.1990 Turun Rannikkorykmentti.⁵

Saaristomerén Meripuolustusalue muodostettiin 1.7.1998 yhdistämällä Saaristomerén Laivasto ja Turun Rannikkorykmentti.

LIPPU

Sinisessä kolmiekielekkeisessä lipussa on keskellä valkoinen ankkuri, jonka päällikkeenä keltaiset tykinputket ristikkäin. Ankkuri kuvaa laivastoa ja tykinputket ilmentävät rannikkotykistöä osana meripuolustusalueen toimintaa. Tangonpuoleisessa yläkulmassa on keltainen goottilainen A-kirjain, joka tarkoittaa Aboa eli Turkoa. Kirjaimen ympäröivät "saatteena" neljä valkoista liljaa. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki.

Joukko-osaston perustamisen yhteydessä vuonna 1998 lippu suunniteltiin alun perin Gustav von Numersin vuonna 1967 piirtämien Laivastolippueen ja Turun Laivastoaseman lippujen muodon ja tunnusten sekä Fredrik af Chapmanin⁶ 1760-luvulla piirtämien ristikkäisten tykinputkien pohjalta. Lippu on vahvistettu 18.5.1998⁷ ja se vihittiin käyttöön 2.7.1998.

SIJAIN TIPAIKAT

Saaristomeren Laivasto edeltäjiineen

Rannikkolaivue	1918–1928	Helsinki ja Koivisto
Rannikkolaivasto	1928–1942	Turku (Pansio)
I Raivaajaosasto	1944–1952	Turku (Pansio)
1. Lippue	1952–1956	Turku (Pansio)
Turun Lippue	1957–1961	Turku (Pansio)
Laivastolippue	1961–1979	Turku (Pansio)
Rannikkolaivasto	1980–1992	Turku (Pansio)
Turun Laivastoasema	1939–1992	Turku (Pansio)
Saaristomeren Laivasto	1993–1998	Turku (Pansio)

Turun Rannikkorykmentti edeltäjiineen⁸

Turun Lohko	1939–1940	talvisota
Rannikkotykistörykmentti 5	1940–1941	Turku
Turun Rannikkotykistörykmentti	1941	Turku
5. Rannikkoprikaati	1941	jatkosota
7. Rannikkoprikaati	1941–1942	jatkosota
Saaristomeren Rannikkoprikaati	1942–1944	jatkosota
Turun Rannikkotykistörykmentti	1944–1952	Turku
Rannikkotykistörykmentti 2	1952–1956	Turku
Turun Rannikkotykistörykmentti	1957–1989	Turku
Turun Rannikkorykmentti	1990–1998	Turku
Saaristomeren Meripuolustusalue	1998–	Turku (Pansio)

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnusena on hopeinen ankuri, jonka päällikkeenä on kultaisten tykinputkien lisäksi goottilainen A-kirjain. Tunnuksen on suunnitellut Liisa Kontiainen Saaristomeren Meripuolustusalueen joukko-osastolipun pohjalta. Tunnus on vahvistettu 9.6.2000.⁹

JOUKKO-OSASTORISTI

Meripuolustusalueen joukko-osastoristin erikoistunnuksina ovat ankuri ja päällikkeenä tykinputket sekä ristin yläsakarassa goottilainen A-kirjain. Risti on vahvistettu 17.3.1999 ja sen on suunnitellut Lauri Helaniemi.¹⁰

KUNNIAMARSSI

Ernst von Vegesachin marssi

Säveltäjä: Johan Stranensky

Sanat: tuntematon

Sovitus: Teuvo Laine

Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.

CD: Marssi nro 25.

Ernst von Vegesachin marssi on tunnettu jo Suomen sodassa 1808–1809. Säveltäjä oli Tukholman hovisoittokunnasta Porin Rykmentin kapellimestariksi vuonna 1806 tullut klarinetisti Johan Ignaz Stranensky. Hän oli myös entinen Svea Livgarde¹¹-henkivartiokaartin soittokunnan kapellimestari. Marssi on ilmeisesti sävelletty Suomen sodan aikana, sillä se on omistettu ruotsalaiselle kenraalille ja vapaaherralle Ernst Gothard von Vegesachille.¹²

Alkuperäisessä marssissa on myös trio-osuus, mutta Robert Kajanus ei ottanut sovitukseensa trioa mukaan. Nykyinen sovitus perustuu Kajanuksen sovitukseen. Marssilla on ollut sanat jo 1800-luvulta alkaen. Sanoittajaksi on arveltu Lemmin mieskuoron johtajaa M. Kouvoa, sillä kuoron nuotistosta on löytynyt marssin nuotti, jossa vuosilukuna on 1869.¹³ Kansanpelimannit ovat Pohjanmaalla käyttäneet marssia erilaisissa juhlamenoissa, erityisesti häissä.¹⁴

Marssista tuli Rannikkolaivaston kunniamarssi 5.11.1919.¹⁵ Vuoden 1928 järjestelyissä marssi on Laivaston Koulutuskunnan kunniamarssina.¹⁶ Vuonna 1936 se vahvistettiin sekä Rannikkolaivaston että koululaiva Suomen Joutsenen kunniamarssiksi.¹⁷ Sotien jälkeen marssi otettiin uudelleen käyttöön vuonna 1968. Silloin Ernst von Vegesachin marssi määrättiin Laivastolippueen ja koululaiva Matti Kurjen kunniamarssiksi.¹⁸ Saaristomeren Laivastolle Vegesachin marssi vahvistettiin tasavallan presidentin esittelyssä 30.11.1992.¹⁹

VUOSIPÄIVÄ

Saaristomerén Meripuolustusalueen vuosipäivää vietetään 9. heinäkuuta. Päivä pohjautuu 9.–10.7.1790 käytyyn Ruotsinsalmen toiseen meritaisteluun, joka on myös koko merivoimien yhteinen vuosipäivä.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Laivaston muistomerkki on Naantalin Kuparivuoren rinteeseen vuonna 1951 paljastettu muistoristi ja kunniapaasi. Muistomerkki pystytettiin panssarilaiva Ilmarisen uppoamisen 10-vuotismuistopäivänä paikalle, josta Ilmarinen lähti kohtalokkaalle purjehdukselle. Kaikkien sankarivainajien nimet on kirjattu kunniamuuriin ja paikalla on myös siunattu kaikki ne merisotilaat, joita ei ole haudattu oman kotipaikkansa kalmistoihin. Muistomerkkin on suunnitellut arkkitehti L. Sipilä ja muistoreliefin on tehnyt Helge Sten.

Pansion tukikohdan ulkopuolella Polusmäen tunnelissa sijaitsee Miinamuseo, joka on perustettu vuonna 1995.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Turun Laivastokilta perustettiin vuonna 1964 Laivaston Killan Turun paikallisosastona. Kilta vaalii Turun alueen laivastoperinteitä ja toimii läheisessä yhteistyössä Saaristomerén Meripuolustusalueen kanssa. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Turun Rannikkotykistökilta perustettiin vuonna 1962 Rannikon Puolustajain Killan Turunmaan osasto -nimisenä. Kilta vaalii Lounais-Suomen rannikkotykistöperinteitä ja toimii läheisessä yhteistyössä Turun Rannikkorykmentin kanssa. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Panssarilaivojen Perinneyhdistys on perustettu panssarilaiva Ilmarisen tuhoutumisen muistopäivänä 13.9.1999. Yhdistys kunnioittaa ja vaalii panssarilaivojen ja niillä palvelleiden merisotilaiden perinteitä sekä välittää niistä tietoja nuoremmille sukupolville.

Turun Rannikkopatteriston perinneyhdistys perustettiin vuonna 2002. Yhdistys vaalii Rannikko-

tykistörykmentti 3:n ja Turun Rannikkorykmentin perinteitä ja henkilöstön yhteishenkeä.

KOMENTAJAT

Saaristomerén Laivasto edeltäjineen

Rannikkolaivue

1918	Schwank, Einar	kapteeniluutnantti
1919–1923	Höckert, Georg	komentaja
1924–1926	Roos, Yrjö	komentajakapteeni
1926	Lieto, Arvo	kapteeniluutnantti
1927–1928	Wirta, Arvo	komentajakapteeni

Rannikkolaivasto

1928–1930	Wirta, Arvo	komentajakapteeni
1930–1936	Ikonen, Kauko	komentaja
1936–1940	Rahola, Eero	komentaja
1941	Hakola, Alfons	kommodori
1941–1942	Göransson, Erik	komentaja

I Raivaajaosasto

1944–1947	Kijanen, Kalervo	komentaja
1948–1953	Pukkila, Eino	komentaja

1. Lippue

1952–1953	Pukkila, Eino	komentaja
1953	Lennes, Oiva	kommodori
1953–1956	Pekkanen, Kauko	komentaja

Turun Lippue

1957	Pekkanen, Kauko	komentaja
1957–1961	Peuranheimo, Orvo	komentaja

Laivastolippue

1961–1962	Siivonen, Eino	komentaja
1962–1964	Väänänen, Niilo	komentaja
1963–1964	Kijanen, Kalervo	kommodori
1964–1966	Pirhonen, Jouko	kommodori
1966–1966	Knaapi, Olavi	komentaja
1966–1969	Haikala, Olavi	kommodori
1969–1974	Pauhakari, Lasse	kommodori
1974–1977	Haapkylä, Jorma	kommodori
1977–1979	Wihtol, Erik	kommodori

Rannikkolaivasto

1980	Wihtol, Erik	kommodori
1980–1983	Tikka, Juha	kommodori
1983–1984	Dahlbo, Kari	kommodori
1984–1987	Reinivuo, Seppo	kommodori
1987–1989	Rantanen, Kalle	kommodori
1989	Illi, Esko	komentaja
1989–1992	Sarelius, Seppo	kommodori

Saaristomerén Laivasto

1993–1998 Uttula, Ari komentaja

Turun Rannikkorykmentti edeltäjineen

Turun Lohko

1939 Hannelius, Lennart everstiluutnantti

1939–1940 Heiro, Niilo everstiluutnantti

1940 Kainulainen, Taavi eversti

Rannikkotykistörykmentti 5, Turun Rannikkotykistörykmentti, 5. Rannikkoprikaati ja 7. Rannikkoprikaati

1940–1942 Kainulainen, Taavi eversti

Saaristomerén Rannikkoprikaati

1942 Kainulainen, Taavi eversti

1942–1944 Heiro, Niilo eversti

Turun Rannikkotykistörykmentti

1944–1945 Järvinen, Eino kenraalimajuri

1945–1952 Kainulainen, Taavi eversti

Rannikkotykistörykmentti 2

1952–1955 Kainulainen, Taavi eversti

1955–1956 Miettinen, Martti eversti

1956 Karvinen, Väinö eversti

Turun Rannikkotykistörykmentti

1957–1960 Karvinen, Väinö eversti

1960–1966 Hassinen, Veikko eversti

1966–1968 Kurki, Aarre eversti

1968–1977 Pohjanvirta, Yrjö eversti

1977–1979 Aulaskari, Pentti eversti

1979–1985 Karvinen, Jukka eversti

1985–1989 Simola, Olavi eversti

Turun Rannikkorykmentti

1990 Simola, Olavi eversti

1990 Heinonen, Ilmari everstiluutnantti

1990–1992 Sinkkonen, Risto eversti

1992–1996 Haapala, Juhani eversti

1996–1998 Malmberg, Pertti eversti

Turun Laivastoasema

1939 Konkola, John komentaja

1939–1941 Huttunen, Eino komentaja

1941–1944 Hakola, Ragnar kommodori

1944–1945 Koivisto, Oiva kommodori

1945–1953 Saukkonen, Aimo komentaja

1953–1954 Enkiö, Sulo kommodori

1954–1964 Pukkila, Eino kommodori

1964–1969 Hyvönen, Paavo komentaja

1969–1970 Haapkylä, Jorma kommodori

1970–1971 Peltonen, Pekka komentaja

1971–1974 Klenberg, Bo kommodori

1974–1975 Iivanainen, Pentti komentaja

1976–1977 Wihtol, Erik kommodori

1977–1984 Uosukainen, Erkki kommodori

1984–1987 Koivisto, Aarno kommodori

1987–1992 Reinivuo, Seppo kommodori

Saaristomerén Meripuolustusalue

1998–1999 Malmberg, Pertti kommodori

1999–2001 Holmström, Hans lippueamiraali

2001–2005 Pennala, Veli-Jukka lippueamiraali

2006– Takanen, Kari kommodori

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

1. Avdelta Kustartillerisektionen 1921–1936. Helsingfors 1936.

Auvinen, Eero: Turku laivaston tukikohtana. Turun Laivastoaseman 50-vuotisjulkaisu 12.10.1989. Turun kaupunki, 1989.

Hangon Rannikkotykistöpatteristo 1921–1971. Hanko 1971.

Keltainen rykmentti Kannaksella 1941–1944. Muistojen kirja. Toim. Juho Tenhiälä. Kirjayhtymä, Rauma 1988.

Kiljanen, Kalervo: Sukellushälytys. Suomalaiset sukellusveneet sodan ja rauhan toimissa. Laivastolehti, Lahti /Helsinki 1977.

Kurvinen, Pekka: VaaRPsto – Vaasan rannikkopatteristo 1952–94. Rannikkotykistön upseeriyhdistys, Jyväskylä 1996.

Marttila, Erkki: Rannikkotykistörykmentti 3 toimi täällä. Pohjoisen Laatokan maisemia vuonna 2001. Saaristomerén Meripuolustusalue, Turku 2001.

Rannikkotykistörykmentti 2 rauhanaikaisena joukko-osastona. Toim. Y. E. Pohjanvirta. Helsinki 1958.

Rannikkotykistörykmentti 3 1918–1928. Raamattutalon Kirjapaino, Sortavala 1928.

Rikama, J. L.: Suomen rannikkotykistön kehitysvaiheita. Rannikkotykistön upseeriyhdistys, Helsinki 1963.

Rönkkönen, Teuvo: Rannikkotykistörykmentti 2 1918–1940 perustamisesta välirauhaan, historiikki. T. Rönkkönen, Helsinki 1988.

Silvast, Pekka: HanRPsto – Hangon Rannikkopatteristo 1921–1998. Rannikkotykistön Upseeriyhdistys, Helsinki 1998

Suomen Laivasto 1918–1968, osat 1 ja 2. Meriupseeriyhdistys, Helsinki 1968.

Suomen Rannikkotykistö 1918–1958. Rannikkotykistön upseeriyhdistys ry, Helsinki 1959.

Veriö, Toivo – Simola, Olavi: Turun rannikkotykistörykmentti 1939–1989. Turun kaupunki, Turku 1989.

Veriö, Toivo – Simola, Olavi: TurRR – Turun Rannikkorykmentti 1939–1994. Rannikkotykistöjoukko-osastojen historiasarja. Rannikkotykistön Upseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1995.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Saaristomerensanomat. Saaristomerensanomat Meripuolustusalueen verkkolehti, 2007–.

Viitteet

- 1 Saaristomerensanomat Meripuolustusalue käsittää meritoimintojen osalta vastualueen Hangosta Tornioon saakka Ahvenanmaa mukaan luettuna.
- 2 Saaristomerensanomat Meripuolustusalueen alaiset joukkoyksiköt vaalivat sekä laivaston että rannikkotykistön perinteitä. Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Eero Elfvingen. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Porvoo 2006, s. 324; Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 3 Rannikkolaivasto 1.6.1928, 1. Lippue 1.12.1952, Turun Lippue 1.1.1957, Laivastolippue 1.5.1961, Rannikkolaivasto, 1.1.1980. Se yhdistettiin Turun Laivastoaseman kanssa Saaristomerensanomat Laivastoksi 1.1.1993. Suomen Laivasto 1918–1968 osa 1, Meriupseeriyhdistys, Helsinki 1968, s. 91, 136.
- 4 Toimi Turun Lohkon nimisenä 10.9.1939–31.8.1940, Rannikkotykistörykmentti 5:nä 1.9.1940–16.3.1941, Turun Rannikkotykistörykmenttinä 17.3.1941–15.6.1941, 5. Rannikkoprikaatina 16.6.1941–5.11.1941, 7. Rannikkoprikaatina 6.11.1941–28.2.1942, Saaristomerensanomat Rannikkoprikaatina 1.3.1942–3.12.1944, Turun Rannikkotykistörykmenttinä 4.12.1944–30.11.1952, Rannikkotykistörykmentti 2:nä 1.12.1952–31.12.1956 ja Turun Rannikkotykistörykmentti 1:nä 1.1957–31.12.1989.
- 5 Puolustusvoimien rauhan ajan historia. Suomen puolustuslaitos 1918–1939. Toim. Jarl Kronlund ym. Sotatieteen laitos, Porvoo 1988, s. 160; Veriö, Toivo – Simola, Olavi: TurRR – Turun Rannikkorykmentti 1939–1994. Rannikkotykistöjoukko-osastojen historiasarja. Rannikkotykistön Upseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1995.
- 6 Fredrik Henrik af Chapman (1721–1808) oli ruotsalainen amiraali ja laivanrakentaja. Hän piirsi ja suunnitteli lukuisia aluksia Ruotsin laivastolle. Muun muassa Augustin Ehrensvaridin rakennuttaman saaristolaiivaston alukset ovat af Chapmanin suunnittelemia.
- 7 PE henk-os ak n:o 584/2.17/D/I/18.5.1998, esittely tasavallan presidentille.
- 8 Suomen rannikkotykistö 1918–1958. Rannikkotykistön upseeriyhdistys ry, Helsinki 1959, s. 67–69.
- 9 PE henk-os ak n:o 397/2.9/D/I/9.6.2000, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 10 PE henk-os ak n:o 279/2.97D/I/16.3.1999, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 11 Henkivartiokaarti sai nimen Svea Livgarde vuonna 1792 (www.livgardet.mil.se).
- 12 Klemetti, Heikki: Porin Rykmentin soittokunta 1808 sodan puhjetessa. Suomen Musiikkilehti, tammikuu/1941.
- 13 Klemetti, Heikki: Lisä Vegesachin marssin historiaan. Suomen Musiikkilehti, marraskuu/1935, s. 153.
- 14 Aspelin J. R.: Kertomus Maalahden pitäjistä. Suomi, toinen jakso, 6. osa. Helsinki 1866, s. 172.
- 15 Puolustusministeriön käskykokoelma 5.11.1919.
- 16 Puolustuslaitoksen pysyväiskäskykokoelma (PPK) 1928 7 XI 3e.
- 17 Tasavallan presidentin sotilaskäsky n:o 70/26.11.1936.
- 18 PE ak n:o 860/Kntotsto/Di/13.5.1968, esittely tasavallan presidentille 7.5.1968.
- 19 PE ak n:o 603/Kntotsto/Hha/30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.

SUOMENLAHDEN MERI- PUOLUSTUSALUE (SLMEPA)

Suomenlahden Meripuolustusalue on Kirkkonummella ja Helsingissä sijaitseva merivoimien valmiusyhtymä, jonka tehtäviin kuuluvat vastualueen valvonta, alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, mereltä suuntautuvien uhkien torjuminen ja meriyhteyksien suojaaminen sekä varusmieskoulutus.¹ Sen johtoesikuntana toimii Suomenlahden Meripuolustusalueen esikunta (SLMEPAE). Joukko-osastoon kuuluvia joukkoyksiköitä ovat Kotkan Rannikkopataljoona (KOTRP), Porkkalan Rannikkopataljoona (PORRP), Merivoimien koulutuskeskus (MERIVKOULK), Suomenlinnan Rannikkorykmentti (SLRR), 5. Miinalaivue (5.MILV) ja 7. Ohjuslaivue (7.OHJLV). Suomenlahden Meripuolustusalue vaalii edeltäjiensä ja perinnejoukko-osastojensa perinteitä.²

Suomenlahden Meripuolustusalueen toiminnallinen historia ulottuu meripuolustuksen osalta Suomenlahden Laivastoon ja sen edeltäjiin sekä rannikkopuolustuksen osalta Suomenlinnan Rannikkorykmenttiin ja sen edeltäjiin.

Suomenlahden Laivaston toiminta voidaan katsoa alkaneeksi vuonna 1918 toimineesta Helsingin Merikunnasta³ ja heinäkuussa 1918 perustetusta Sotasatamasta⁴. Sotasataman nimeksi muutettiin 30.6.1933 Helsingin Laivastoasema⁵ ja samalla se liitettiin merivoimiin. Sen tehtävänä oli toimia laivaston huoltolaitoksena ja laivastovarikkona. Organisaatiouudistuksessa 1.1.1993 perustettiin Suomenlahden Laivasto yhdistämällä Helsingin Laivastoasema ja Vartiolaivue.

Suomenlinnan Rannikkorykmentin toiminnan voidaan katsoa alkaneen 6.5.1918, kun eversti Arno Almqvist nimitettiin Viaporin Linnoitustykistön virkaatekeväksi komentajaksi. Sen tehtävänä oli Helsingin puolustus. Nimi muutettiin 12.5.1918 Suomenlinnan Linnoitustykistöksi ja 16.9.1918 Suomenlinnan Rannikkotykistöpataljoonaksi. Lukuisten nimenmuutosten jälkeen siitä muodostettiin 1.1.1957 Suomenlinnan Rannikkotykistörykmentti ja 1.1.1990 Suomenlinnan Rannikkorykmentti.⁶

LIPPU

Sinisessä kolmiekielekkeisessä lipussa on keskellä valkoinen ankkuri, jonka päällikkeenä keltaiset tykinputket ristikkäin. Ankkuri kuvaa laivastoa ja tykinputket ilmentävät rannikkotykistöä osana meripuolustusalueen toimintaa. Tangonpuoleisessa yläkulmassa on keltainen Helsingin kaupungin vaakunan vene ja kruunu, jotka kuvaavat joukko-osaston entistä sijoituspaikkaa Helsingissä. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki.

Joukko-osaston perustamisen yhteydessä vuonna 1998 lippu suunniteltiin alun perin Gustav von Numersin vuonna 1967 piirtämän Suomenlahden Laivaston lipun muodon ja tunnusten sekä Fredrik af Chapmanin⁷ 1760-luvulla piirtämien ristikkäisten tykinputkien pohjalta. Lippu on vahvistettu 18.5.1998⁸ ja se vihittiin käyttöön 2.7.1998.

Hangon Rannikkopatteriston toiminnan voidaan katsoa alkaneen 1.8.1921 perustetusta Turun Erillisestä Rannikkopatteristosta. Siitä muodostettiin 25.10.1921 Erillinen Rannikkotykistöpatteristo ja vuonna 1932 1. Erillinen Rannikkotykistöpatteristo. Talvisodassa se toimi Hangon Lohkona. Useiden nimenmuutosten jälkeen⁹ siitä muodostettiin 4.12.1944 Turun Rannikkotykistöröykmentin II Linnakkeisto. 2. Erillisen Rannikkotykistöpatteriston nimen se sai 1.12.1952 ja 1.1.1957 siitä tuli Hangon Rannikkopatteristo.

SIJAINNIPAIKAT

Suomenlahden Laivasto edeltäjiin:

Merikunta	1918	Helsinki
Sotasatama	1918–1933	Helsinki
Laivastoasema	1933–1939	Helsinki
Helsingin Laivastoasema	1939–1944	Helsinki
Helsingin Tukikohta	1944–1952	Helsinki
Helsingin Laivastoasema	1952–1992	Helsinki ja Kirkkonummi (Upinniemi)
Suomenlahden Laivasto	1993–1998	Kirkkonummi (Upinniemi) ja Helsinki

Suomenlinnan Rannikkorykmentti edeltäjiin:

Viaporin Linnoitustykistö	1918	Helsinki (Suomenlinna)
Suomenlinnan Linnoitustykistö	1918	Helsinki (Suomenlinna)
Suomenlinnan Rannikkotykistöpataljoona	1918–1919	Helsinki (Suomenlinna)
I Rannikkotykistöpataljoona	1919	Helsinki (Suomenlinna)
Rannikkotykistöröykmentti 1	1919–1939	Helsinki (Suomenlinna)
Helsingin Lohko	1939–1940	talvisota
Rannikkotykistöröykmentti 1	1940–1941	Helsinki (Suomenlinna)
Suomenlinnan Rannikkotykistöröykmentti	1941–	Helsinki (Suomenlinna)
1. Rannikkoprikaati	1941–	jatkosota
Uudenmaan Rannikkoprikaati	1942–1944	jatkosota
Suomenlinnan Rannikkolinnakkeisto	1944–1952	Helsinki (Suomenlinna)
Rannikkotykistöröykmentti 1	1952–1956	Helsinki (Suomenlinna)
Suomenlinnan Rannikkotykistöröykmentti	1957–1989	Helsinki (Suomenlinna ja Santahamina)
Suomenlinnan Rannikkorykmentti	1990–1998	Helsinki (Santahamina)

Suomenlahden Meripuolustusalue muodostettiin 1.7.1998 yhdistämällä Suomenlinnan Rannikkorykmentti, Hangon Rannikkopatteristo ja Suomenlahden Laivasto. Hangon Rannikkopatteristo lakkautettiin 31.12.2002 ja Kotkan Rannikkoalue liitettiin 1.1.2007 Kotkan Rannikkopataljoonana Suomenlahden Meripuolustusalueeseen.

Hangon Rannikkopatteristo¹⁰ edeltäjiin:

Turun Erillinen Rannikkopatteristo	1921	Suomenlinna, Russarö, Öro, Utö ja Lypertö (Katanpää)
Erillinen Rannikkotykistöpatteristo	1921–1932	Russarö, Öro, Utö, Lypertö (Katanpää) ja Hanko
1. Erillinen Rannikkotykistöpatteristo	1932–1939	Russarö, Öro, Utö, Lypertö (Katanpää) ja Hanko
Hangon Lohko	1939–1940	talvisota
Rannikkotykistöröykmentti 4	1940–1941	Russarö, Öro, Utö, Lypertö (Katanpää) ja Hanko
Raaseporin Rannikkotykistöröykmentti	1941	useita linnakkeita ja muutoksia
4. Rannikkoprikaati	1941	useita linnakkeita ja muutoksia
Hangon Ryhmä	1941–1942	jatkosota
Hangon Linnakkeisto	1942	jatkosota
Rannikkotykistöröykmentti 11	1942–1944	jatkosota
Hangon Rannikkotykistöröykmentti	1944	useita linnakkeita ja muutoksia
Turun Rannikkotykistöröykmentin II Linnakkeisto	1944–1952	Hästö-Busö, Russarö, Åkerholma ja Öro
2. Erillinen Rannikkotykistöpatteristo	1952–1957	Bolax, Hästö-Busö, Jussarö, Russarö, Stora Krokö, Åkerholma ja Öro
Hangon Rannikkopatteristo	1957–1968	Bolax, Hästö-Busö, Jussarö, Russarö, Stora Krokö, Åkerholma ja Öro
	1968–1998	Hästö-Busö, Jussarö, Russarö, Tulliniemi ja Åkerholma
Suomenlahden Meripuolustusalue	1998–	Kirkkonummi (Upinniemi), Kotka, Hamina ja Helsinki

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Suomenlahden Meripuolustusalueen joukko-osastoa kuvaavana tunnuksena on hopeinen ankkuri ja kultaiset tykinputket, joiden yläpuolella on Helsingin kaupungin vaakunan vene. Tunnus on vahvistettu 9.6.2000 ja sen on suunnitellut Liisa Kontiainen Suomenlahden Meripuolustusalueen joukko-osastolipun pohjalta.¹¹

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi on ankkuriristi, jonka erikoistunnuksena on ankkuri ja päällikkeenä tykinputket. Ristin yläsakarassa on Helsingin kaupungin vaakunan vene ja kruunu. Risti on vahvistettu 17.3.1999 ja sen on suunnitellut Lauri Helaniemi.¹²

KUNNIAMARSSI

Suomenlahden marssi

Säveltäjä: Veikko Ahvenainen

Sovitus: Rauno Haahti

Vahvistettu kunniamarssiksi 30.11.1992.

CD: Marssi nro 26.

Tasavallan presidentti vahvisti *Laivasto iskee*-marssin Suomenlahden Laivaston kunniamarssiksi puolustusvoimain komentajan esittelyssä 30.11.1992.¹³ Marssin synty liittyy Merivoimien organisaatiouudistukseen vuonna 1993, jolloin merivoimien perinteitä tarkistettiin. *Laivasto iskee*-marssi nimettiin uudelleen 26.9.1999 Suomenlahden marssiksi, Suomenlahden Meripuolustusalueen perustamisen jälkeen.¹⁴

VUOSIPÄIVÄ

Suomenlahden Meripuolustusalueen vuosipäivää vietetään 9. heinäkuuta. Päivä pohjautuu 9.–10.7.1790 käytyyn Ruotsinsalmen toiseen meritaisteluun, joka on myös koko merivoimien yhteinen vuosipäivä.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Suomenlahden Meripuolustusalueen perinneankio sijaitsee Upinniemen varuskunta-alueella.

Teikarin kivi sijaitsee Upinniemessä. Se on pystytetty kesällä 1944 käydyin Teikarin taistelun muistoksi.

Varuskunta-alueelle on sijoitettu Sukeltajakoulun merestä nostamia ankkureita:

Venäläinen miinalaiva Ladoga upposi Suomenlahdella ensimmäisen maailmansodan aikana. Sukeltajakoululle omistettu ankkuri nostettiin vuonna 1977. Saksalainen M-luokan avomeriraivaaja M-451 upposi Mäkiluodon eteläpuolella talvella 1944. 5. Miinalaivueelle omistettu ankkuri nostettiin vuonna 2001. Saksalainen kauppalaiva SS Klaus Oldendorf upposi Porkkalan Kalbådagrundin eteläpuolelle vuonna 1942. Sukeltajakoulun työsukeltajalinjalle omistettu ankkuri nostettiin vuonna 2005.

Suojelukoulun muistopaasi sijaitsee Upinniemessä. Se on pystytetty vuosina 1961–1985 toimineen Suojelukoulun ja suojelualan muistoksi Rantaka-sarmin päätyyn.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Hangon Rannikkopatteriston Perinneyhdistys perustettiin vuonna 1999. Yhdistys vaalii Hangon Rannikkopatteriston ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä sekä ylläpitää jäsenistön yhteishenkeä. Yhdistyksen yhteisöjäsenenä on kaksi veteraanijärjestöjen paikallisosastoa.

Helsingin Laivastokilta perustettiin vuonna 1979. Kilta vaalii Helsingin alueen laivastoperinteitä ja on yhteistoiminnassa Suomenlahden Meripuolustusalueen ja Merisotakoulun kanssa. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Helsingin Laivastoaseman perinneyhdistys perustettiin vuonna 1989 Suomenlahden Laivaston perinneyhdistyksen nimisenä. Yhdistys vaalii Helsingin Laivastoaseman ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä sekä ylläpitää jäsenistön yhteishenkeä.

Laivaston Sukeltajakilta perustettiin vuonna 1985. Kilta on läheisessä yhteistoiminnassa 5. Miinalaivueeseen kuuluvaan Sukeltajakoulun kanssa, sillä jäsenien on oltava sotilassukeltajakoulutuk-

sen saaneita. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Suomenlinnan Rannikkotyökistökilta perustettiin vuonna 1978 nimellä Rannikon Puolustajain Kiltan Helsingin Kilta. Kilta vaalii Helsingin rannikkotyökistöperinteitä ylläpitämällä Kuivasaareen liittyvää museotoimintaa. Kilta on läheisessä yhteistyössä Suomenlinnan Rannikkorykmentin kanssa sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Suomenlinnan Rannikkorykmentin perinneyhdistys perustettiin vuonna 1985. Yhdistys vaalii Suomenlinnan Rannikkorykmentin ja sen edeltäjäjoukkojen perinteitä sekä ylläpitää jäsenistönsä yhteishenkeä

KOMENTAJAT

Suomenlinnan Rannikkorykmentti edeltäjiin

Viaporin Linnoitustykistö, Suomenlinnan Linnoitustykistö, Suomenlinnan Rannikkotyökistöpataljoona, I Rannikkotyökistöpataljoona, Rannikkotyökistörykmentti 1, Helsingin Lohko, Rannikkotyökistörykmentti 1, Suomenlinnan Rannikkotyökistörykmentti ja 1. Rannikkoprikaati

1918–1923	Almqvist, Arno	eversti
1923–1942	Marjanen, Väinö	eversti

Uudenmaan Rannikkoprikaati ja Suomenlinnan Rannikkolinnakkeisto

1942	Marjanen, Väinö	eversti
1942–1952	Sario, Niilo	eversti

Rannikkotyökistörykmentti 1

1952–1953	Sario, Niilo	eversti
1953–1956	Reponen, Toivo	eversti

Suomenlinnan Rannikkotyökistörykmentti

1957–1960	Reponen, Toivo	eversti
1960–1967	Karvinen, Väinö	eversti
1967–1968	Vuorela, Veikko	eversti
1968–1971	Seppälä, Heikki	eversti
1971–1976	Elomaa, Pentti	eversti
1976–1978	Hukari, Aarno	eversti
1978–1980	Vehmas, Olavi	eversti
1980–1986	Lahti, Torsti	eversti
1986–1987	Niska, Juhani	eversti
1987–1989	Kilpinen, Asko	eversti

Suomenlinnan Rannikkorykmentti

1990–1992	Kilpinen, Asko	eversti
1992–1994	Vuohelainen, Jorma	eversti
1994–1997	Kettunen, Ossi	eversti
1997–1998	Strang, Hanno	eversti

Suomenlahden Laivasto edeltäjiin

Merikunta

1918	Lindfors, Arthur	
------	------------------	--

Sotasatama

1918	Höckert, Georg	komentaja
1923–1929	Kinnunen, Väinö	insinööri-komentaja
1929–1933	Rewell, Ilmari	insinööri-komentaja

Laivastoasema

1933–1937	Kinnunen, Väinö	insinööri-komentaja
1937–1939	Huttunen, Eino	komentaja

Helsingin Laivastoasema

1939–1944	Lieto, Arvo	komentaja
-----------	-------------	-----------

Helsingin Tukikohta

1944–1952	Koponen, Eino	komentaja
-----------	---------------	-----------

Helsingin Laivastoasema

1952–1953	Soravaara, Pertti	komentaja
1953–1954	Pukkila, Eino	kommodori
1954–1957	Koponen, Eino	komentaja
1957–1958	Kivikuru, Arto	komentaja
1958–1961	Fabritius, Gösta	komentaja
1961–1962	Juntunen, Paavo	komentaja
1962–1972	Siivonen, Eino	kommodori
1973–1974	Heltimoinen, Terho	kommodori
1974–1977	Pauhakari, Lasse	kommodori
1977–1980	Hirvonen, Seppo	komentaja
1980–1983	Suhonen, Unto	komentaja
1983–1984	Reinivuo, Seppo	kommodori
1984–1986	Visa, Sakari	komentaja
1986–1988	Lintula, Seppo	kommodori
1988–1992	Martikainen, Jorma	kommodori

Suomenlahden Laivasto

1993–1998	Österlund, Bo	kommodori
-----------	---------------	-----------

Hangon Rannikkopatteristo edeltäjiin

Turun Erillinen Rannikkopatteristo ja Erillinen Rannikkotyökistöpatteristo

1921–1923	Nylund, Otto	kapteeni
1923–1932	Olin, Jarl	eversti

1. Erillinen Rannikkotykistöpatteristo, Hangon Lohko, Rannikkotykistörykmentti 4, Raaseporin Rannikkotykistörykmentti, 4. Rannikkoprikaati, Hangon Ryhmä, Hangon Linnakkeisto, Rannikkotykistörykmentti 11 ja Hangon Rannikkotykistörykmentti

1932–1940	Olin, Jarl	eversti
1941	Snellman, Aarne	eversti
1941	Kesämaa, Niilo	everstiluutnantti
1942	Aarva, Hillevi	majuri
1942	Wickström, Jarl	everstiluutnantti
1942–1944	Simonen, Norman	everstiluutnantti
1944	Kesämaa, Niilo	eversti

Turun Rannikkotykistörykmentin II Linnakkeisto

1944–1946	Kesämaa, Niilo	eversti
1946–1950	Heiro, Niilo	eversti
1950–1952	Aaltonen, Reino	everstiluutnantti

2. Erillinen Rannikkotykistöpatteristo

1952–1953	Aaltonen, Reino	everstiluutnantti
1953–1957	Loikkanen, Mauno	everstiluutnantti

Hangon Rannikkopatteristo

1957–1958	Loikkanen, Mauno	everstiluutnantti
1958–1961	Merilä, Aake	everstiluutnantti
1961–1963	Heikkilä, Paavo	everstiluutnantti
1963–1966	Kurki, Aarre	everstiluutnantti
1966–1968	Havo, Esko	everstiluutnantti
1968–1970	Kajaani, Aarni	everstiluutnantti
1970–1971	Silvast, Pentti	everstiluutnantti
1971–1976	Aspinjaakko, Olavi	everstiluutnantti
1976–1978	Vehmas, Olavi	everstiluutnantti
1978–1980	Lahti, Torsti	everstiluutnantti
1981–1984	Sario, Timo	everstiluutnantti
1984–1986	Kilpinen, Asko	everstiluutnantti
1986–1992	Rinne, Heikki	everstiluutnantti
1992–1993	Ovaska, Jouko	everstiluutnantti
1993–1998	Grönberg, Stig-Göran	everstiluutnantti

Suomenlahden Meripuolustusalue

1998–1999	Österlund, Bo	kommodori
2000–2002	Salmela, Heikki	kommodori
2003–2007	Karumaa, Antero	kommodori
2007–	Junttila, Timo	kommodori

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

1. Avdelta Kustartillerisektionen 1921–1936. Helsingfors 1936.

Auvinen, Eero: Obbnäs – Upinniemi, Suomenlahden Meripuolustusalueen tukikohta. Laivastotukikohtan 40-vuotisjulkaisu. Uusikaupunki 1999.

Enqvist, Ove: Isosaari – Kuivasaari. Suomenlinnan Rannikkotykistökilta ry, Helsinki 1991.

Enqvist, Ove: Kuivasaari. Sotamuseo, Helsinki 1995.

Enqvist, Ove: Mäkiluoto. Suomenlinnan Rannikkotykistökilta ja Forteca, Helsinki 2004.

Enqvist, Ove: Vallisaari – Kuninkaansaari. Suomenlinnan Rannikkotykistökilta ry, Hamina 2001.

Hangon Rannikkotykistöpatteristo 1921–1971. Hanko 1971.

Merilä, Kai: Vartiolaivue 1.6.1969–1.6.1994. Yliopistopaino, Helsinki 1994.

Myllyniemi, Urho – Räihä, Eino: SIRR – Suomenlinnan Rannikkotykistörykmentti 1918–1998. Rannikkotykistön upseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1998.

Rannikkotykistö taistelee. Toim. Timo Pesonen ym. Rannikkotykistön Upseeriyhdistys, Helsinki 1951.

Rannikkotykistörykmentti 1:n 20-vuotisjuhla-julkaisu. Rannikkotykistörykmentti 1, Helsinki 1938.

Rannikkotykistörykmentti 2 1918–1938. Toim. Erkki Hilke. Viipuri 1938.

Rannikkotykistörykmentti 2 rauhanaikaisena joukko-osastona. Toim. Y. E. Pohjanvirta. Helsinki 1958.

Rannikkotykistörykmentti 3 1918–1928. Raamattutalon Kirjapaino, Sortavaala 1928.

Rikama, J. L.: Suomen rannikkotykistön kehitysvaiheita. Rannikkotykistön upseeriyhdistys, Helsinki 1963.

Rykmentin 40-vuotishistoriikki. Suomenlinnan Rannikkotykistörykmentti 1918–1958. Gottberg, L. H. Helsinki 1958.

Silvast, Pekka: HanRPsto – Hangon Rannikkopatteristo 1921–1998. Rannikkotykistön Upseeriyhdistys, Helsinki 1998.

Suomen Laivasto 1918–1968, osa 1. Meriupseeriyhdistys, Helsinki 1968.

Suomen Rannikkotykistö 1918–1958. Toim. Keijo Juhani Mikola ym. Rannikkotykistön Upseeriyhdistys ry, Helsinki 1959.

Tyyntä ja myrskyä – taistelutarinoita rannikolta. Toim. N. Simonen ym. Rannikkotykistön Upseeriyhdistys, Helsinki 1953.

Wihtol, Erik: Suomen Laivaston rakentaminen itsenäisyyden alkutaipaleella. Suomen laivastosuunnitelmat ja niiden toteuttaminen 1918–1939. Turun yliopiston historian laitos, Uusikaupunki 1999.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

M/05. Suomenlahden Meripuolustusalueen varusmiestöimikunnan lehti.

Ankkuri. Merivoimien ja Laivaston Killan jäsenlehti, 1981–2005.

Merelle vahva 24/7. Suomenlahden Meripuolustusalueen henkilöstölehti, 2007–.

Kalkas. Turun Rannikkokykistörykmentin ja Turun Rannikkokykistökillan tiedotuslehti, 1987–1997.

Koukku. Suomenlahden Meripuolustusalueen verkkolehti.

Viitteet

- 1 Suomenlahden Meripuolustusalue käsittää meritoimintojen osalta vastuualueen Suomenlahden itärajalta Hangon länsiselälle.
- 2 Suomenlahden Meripuolustusalueen alaiset joukkoyksiköt vaalivat sekä laivaston että rannikkokykistön perinteitä. Suomen puolustusvoimien rauhan ajan historia. Suomen puolustuslaitos 1918–1939. Toim. Jarl Kronlund ym. Sotatieteen laitos, Porvoo 2006, s. 324.
- 3 Merikunnat olivat vapaaehtoisista koottuja suojeluskuntiin rinnastettavissa olevia joukkoja, jotka lakkautettiin elokuussa 1918. Puolustusvoimien rauhan ajan historia. Suomen puolustuslaitos 1918–1939. Toim. Jarl Kronlund ym. Sotatieteen laitos, Porvoo 1988, s.157.
- 4 Puolustusvoimien rauhan ajan historia. Suomen puolustuslaitos 1918–1939. Sotatieteen laitos. Toim. Jarl Kronlund ym. Porvoo 1988, s.158.
- 5 Helsingin Laivastoasema toimi Helsingin Tukikohdan nimisenä 1944–1953.
- 6 Myllyniemi, Urho – Räihä, Eino: SIRR – Suomenlinnan Rannikkokykistörykmentti 1918–1998. Rannikkokykistön Upseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1998.
- 7 Fredrik Henrik af Chapman (1721–1808) oli ruotsalainen amiraali ja laivanrakentaja. Hän piirsi ja suunnitteli lukuisia aluksia Ruotsin laivastolle. Muun muassa Augustin Ehrensverdinin rakennuttaman saaristolaiivaston alukset ovat af Chapmanin suunnittelemia.
- 8 PE henk-os ak n:o 584/2.17/D/I/18.5.1998, esittely tasavallan presidentille.
- 9 Nimenmuutokset olivat 1.9.1940 Rannikkokykistörykmentti 4, 1.3.1941 Raaseporin Rannikkokykistörykmentti, 21.6.1941 4. Rannikkoprikaati, 28.7.1941 Hangon Ryhmä, 20.4.1942 Hangon Linnakkeisto, 17.5.1942 Rannikkokykistörykmentti 11 ja 28.11.1944 Hangon Rannikkokykistörykmentti.
- 10 Hangon Rannikkopatteriston ja sen edeltäjien Esikunta sijaitsi vuosina 1921–1926 aluksi Suomenlinnassa ja sitten Örössä. Tämän jälkeen esikunta on sijainnut vuodesta 1926 lähtien talvisotaa ja jatkosodan alkua lukuun ottamatta Hangossa.
- 11 PE henk-os ak n:o 397/2.9/D/I/9.6.2000, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 12 PE henk-os ak n:o 279/2.97D/I/16.3.1999, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 13 PE ak n:o 603/Kntotsto/Hha 30.11.1992, esittely tasavallan presidentille.
- 14 Veikko Ahvenaisen erityisesti Suomenlahden Laivastolle säveltämään *Laivasto iskee*-marssiin pyydettiin vuonna 1998 lisäämään sävellykseen jotain rannikkokykistöä kuvaavaa. Ahvenainen lisäsi marssiin tykinjyskettä soitettavaksi patarummulla ja siten sävellys nimettiin uudelleen *Suomenlahden marssiksi*. Kommodori Bo Österlundin tiedonanto tammiuku 2008.

UUDENMAAN PRIKAATI, NYLANDS BRIGAD (UUDPR/NYLBR)

Uudenmaan Prikaati on Tammisaassa sijaitseva merivoimien joukko-osasto. Sen tehtävänä on kouluttaa rannikkojoukkoja. Prikaatin joukkoyksiköitä ovat Vaasan Rannikkojääkäripataljoona (VAARANNJP) ja Tammisaaren Rannikkopataljoona (TAMMRANNP). Prikaati vaalii Uudenmaan Rykmentin (Nylands Regemente) perinteitä ja sen alaiset joukkoyksiköt vaalivat Kenttätykistörykmentti 4:n ja Vaasassa toimineen Kaartin Jääkäripataljoonan perinteitä.

Uudenmaan Prikaatin toiminnan voidaan katsoa alkaneen 1918 perustetusta 3. Jääkärirykmentistä¹, jonka tehtävänä oli huolehtia Karjalan kannaksen rajavartiointista vuoden 1919 loppuun. Sen nimeksi muutettiin 15.3.1919 Uudenmaan Rykmentti ja siihen yhdistettiin vuonna 1934 Kaartin Jääkäripataljoona². Uudenmaan Rykmentti lakkautettiin 13.6.1940 ja siitä sekä muista yksiköistä³ muodostettiin 13. Prikaati. Jatkosodassa se palveli Jalkaväkirykmentti 13:na osana 17. Divisioonaa. Rauhajan organisaatiomuutoksessa se nimettiin 4.12.1944 Jalkaväkirykmentti 4:ksi⁴. Maakunnallisen Uudenmaan Prikaati -nimensä se sai 1.1.1957. Joukko-osasto siirrettiin organisaatiouudistuksessa 1.7.1998 Maavoimista Merivoimiin. Uudenmaan Prikaati on puolustusvoimien ainoa joukko-osasto, joka antaa sotilaskoulutusta ruotsin kielellä Suomessa.⁵

SIJAINNIPAIKAT

3. Jääkärirykmentti	1918	Karjalan kannaksen rajavartiointia
Savon Jääkärirykmentti n:o 3	1918–1919	Karjalan kannaksen rajavartiointia
Uudenmaan Rykmentti	1919–1940	Hamina ja Helsinki
13. Prikaati	1940–1941	Tammisaari (Dragsvik)
Jalkaväkirykmentti 13	1941–1944	jatkosota
Jalkaväkirykmentti 4	1944–1952	Tammisaari (Dragsvik)
4. Prikaati	1952–1956	Tammisaari (Dragsvik)
Uudenmaan Prikaati	1957–	Tammisaari (Dragsvik) ⁶

LIPPU

Uudenmaan Prikaati käyttää entistä Uudenmaan Rykmentin lippua. Lippu edustaa ns. pfalzilaista liekkilippua. Sen sinisessä lippukentässä on kahdeksan säteittäisesti kulmia ja sivuja kohti lähtevää keltaista liekkiä. Keskellä on Uudenmaan vaakuna laakeriseppeleen⁷ ympäröimänä⁸. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangon kärkenä on leijonakärki. Lipputangon kärjen kaulassa on IV luokan vapaudenristin nauha ja siinä on kultakirjaimilla kirjailtuna "Tampere, Viipuri".⁹ Lipun on suunnitellut Carolus Lindberg. Lippu vahvistettiin Uudenmaan Prikaatin lipuksi 27.11.1956.¹⁰

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus on sepeleen ympäröimä Uudenmaan vaakuna. Tunnus on vahvistettu 20.10.1967¹¹ ja sen ovat suunnitelleet Sakari Salokangas ja Juhani Vepsäläinen.

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi eli Siikajokiristi, perustuu prikaatin sinikeltaiseen liekkilippuun. Ristin päätunnuksena on joukko-osaston tunnus. Risti on otettu käyttöön vuonna 1967, mutta vahvistettiin vasta 18.4.1969. Siikajokiristiä jaetaan kolmea eri luokkaa. Niistä yksinkertaisin on perusristi, jota jaetaan muistoristinä ja asevelimerkkinä. Ristiin voidaan liittää miekat tai kultaiset oksat.¹²

KUNNIAMARSSI

Uusmaalaisen marssi

Säveltäjä: Henrik Borenius
 Sanat: Theodor Lindh
 Sovitus: Arthur Rope
 Vahvistettu kunniamarssiksi 27.11.1956.
 CD: Marssi nro 27.

Henrik Borenius sävelsi vuonna 1867 Theodor Lindhin sanoihin *Meren laulu*-sävelmän. Teoksen esitti ensi kerran 9.4.1867 silloin kielletyn Uusmaalaisen osakunnan juhlassa mieskuoro Muntra Musikanter. Marssi otettiin innostuneesti vastaan ja siitä tuli kuin luonnostaan osakunnan kunniamarssi. Seuraavana vuonna marssia kuultiin nimellä *Nyländska marschen – Uudenmaan marssi*.¹³ Tämän nimisenä marssi sijoitettiin 11.11.1918 itsenäisen Suomen armeijan ensimmäiseen kunniamarssiluetteloon määrättynä Itämeren Jalkaväkirykmentti I:lle.¹⁴

Uudenmaan Prikaatin edeltäjälle Uudenmaan Rykmentille marssi määrättiin kunniamarssiksi 22.4.1919.¹⁵ Tästä alkaen teos on periytynyt nykyiselle Uudenmaan Prikaatille, jolle marssi vahvistettiin vuonna 1956.¹⁶ Tietyvästi ensimmäisen kerran marssi esiintyy Suomen Valkoisen Kaartin kapellimestarin Arthur Ropen laatimassa julkaisemattomassa kunniamarssiluettelossa 1940–1941 nimellä *Uusmaalaisen marssi – Nylänningarnas marsch*.¹⁷ Laulun sanoilla on useita suomentajia, muun muassa Eino Leino 1920-luvulla, ja Theodor Lindhin oma suomennos on julkaistu vuoden 1952 Sotilaan laulukirjassa.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 18. huhtikuuta. Päivä perustuu Suomen sodan aikana 18.4.1808 käytyyn Siikajoen taisteluun, jolloin Uudenmaan Rykmentti myötävaikutti venäläisistä joukoista saatuun voittoon.¹⁸

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Perinnekuukula (Gårdskullen) sijaitsee Dragsvikin varuskunta-alueella. Siellä on useita Uudenmaan Prikaatin ja sen edeltäjajoukkojen perinteistä kertovaa kohdetta, jotka muodostuvat kapteenin puustellista ja sen talousrakennuksista.

Joukko-osastomuseona toimii Kapteeninpuustelli. Nimi juontaa vuoteen 1696, jolloin maatila tuli Dragsvikiin sijoitetun Karjaan komppanian päällikön, kapteeni Johan Gardemeisterin käyttöön. Talo on kunnostettu lahjoitusvaroin sekä pitkälti prikaatin henkilöstön voimin sen perinnetilaksi ja vihitty käyttöön vuonna 1982. Sen tiloissa esitellään eri aikakausien perinteitä vuodesta 1626 alkaen.

Kapteeninpuustellin piha-alueella sijaitsee perinenemuri, johon on kaiverrettu prikaatin perinnejoukkojen nimet.

Aitassa esitellään Uudenmaan Prikaatin historiaa vuodesta 1945 nykypäivään. Perinnetorpassa esitellään jalkaväen, rannikkojääkärien, sotilasmusiikin ja ruotsalaisten vapaaehtoisten perinteitä.

Perinnekorso on tarkka kopio Syvärin Zubetsassa sijainneesta JR 24:n komentokorsusta. Korsussa esitellään ruotsinkielisten joukkojen talvi- ja jatkosodan perinteitä.

Varuskunnan lippukentällä on muistopyramidi. Siihen on kaiverrettu talvi- ja jatkosotaan osallistuneiden ruotsinkielisten joukko-osastojen nimet.

Teikarin kivet, ”Upinniemi ja Dragsvik” sijaitsevat Dragsvikin varuskunta-alueella. Ne pystytettiin Viipurinlahdella vuosina 1940, 1941 ja 1944 käyttyjen Teikarin–Melansaaren alueen taistelujen muistoksi vuonna 1996.

Prikaatin esikunnan vieressä sijaitsee Ruotsalaisen Vapaaehtoiskomppanian muistokivi.

Dragsvikin varuskunta-alueelle on pystytetty tykistömonumentti suomenruotsalaisen kenttä- ja rannikkotykistöjoukkojen muistoksi.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Nylands Brigads Gille – Uudenmaan Prikaatin kilta perustettiin vuonna 1962. Kilta vaalii Uudenmaan Prikaatin ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä sekä toimii Dragsvikissa palvelleiden henkilöiden yhdyssiteenä. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Rannikkojääkärikilta, Kustjägargillet perustettiin vuonna 1965. Kilta vaalii Vaasan Rannikkojääkäripataljoonan ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa. Kiltalla on yksi paikallisosasto.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

1. Avdelta Kustartillerisektionen 1921–1936. Helsingfors 1936.

Gallén, Jarl: Tre bataljoner. Infanteriregementet 13 på Karelska näset sommaren 1944. 1949.

Kavas bataljon. Toim. Tage Nordström. II/JR 13 traditionskomite, Ekenäs 1991.

Cederlöf, Henrik: Nylands Brigad och Dragsvik garnison. En historisk översikt 1940–1995. Nylands Brigads Gille, Ekenäs 1998.

Juutilainen, Antti: Rannikkojääkärit 1985–1997. Rannikkojääkärikoulutuksen murros. Rannikkojääkärikilta, Vaasa 1998.

Stenvall, Jan-Peter: Dragsvik befälsförening r.f. 1944–2004. Dragsvik Befälsförening r.f., Ekenäs 2004.

Wigren, Helge E.: Kungliga Nylands Regemente 1626–1809. Jyväskylä 2006.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Fanbäraren. Uudenmaan Prikaatin joukko-osastolehti, 1935–.

Rannikkojääkäri. Rannikkojääkäripataljoonan ja Rannikkojääkärikillan lehti, 1971–.

Uudenmaan Prikaatin pysyväisohje Nylands Brigads Traditioner (BD A 32, 26.10.2001).

Uudenmaan Prikaatin pysyväisohje Stadgar för Siikajokikorset (BD A 16, 25.4.2000).

Uudenmaan Prikaatin pysyväisohje Stadgar för Siikajokikommittén (BD A 16, 12.3.2007).

KOMENTAJAT

3. Jääkärirykmentti, Savon Jääkärirykmentti n:o 3 ja Uudenmaan Rykmentti

1918–1925	Mandelin, Karl	everstiluutnantti
1925–1933	Hanell, Edvard	eversti
1933–1935	Heinrichs, Karl	eversti
1935–1939	Lilius, Runar	eversti

13. Prikaati

1940–1941	Hagelberg, Emil	everstiluutnantti
-----------	-----------------	-------------------

Jalkaväkirykmentti 13

1941–1944	Wiberg, Runo	eversti
-----------	--------------	---------

Jalkaväkirykmentti 4

1944–1947	Wiberg, Runo	eversti
1947–1952	Walldén, Joel	eversti

4. Prikaati

1952–1954	Walldén, Joel	eversti
1954–1956	Palmgren, Carl-Gustaf	eversti
1956	Åkerman, Eric	eversti

Uudenmaan Prikaati

1957–1958	Åkerman, Eric	eversti
1958–1965	Lindeman, Olof	eversti
1966–1967	Boldt, Lauri	eversti
1967–1969	Wuoreneimo, Ossian	eversti
1969–1973	Raunio, Esko	eversti
1973–1976	Stewen, Wilhelm	eversti
1976–1980	Tuominen, Keijo	eversti
1980–1984	Christensen, Hans	eversti
1984–1985	Hägglund, Gustav	kenraalimajuri
1985–1988	Stenström, Lars	eversti
1988–1992	Thodén, Olof	eversti
1992–1995	Muromaa, Karl-Gustav	eversti
1995–1998	Ahlqvist, Bjarne	eversti
1998–2001	Grönberg, Stig-Göran	kommodori
2001–2005	Storgårds, Karl	kommodori
2005–	Nystén, Henrik	kommodori

Viitteet

- 1 3. Jääkärirykmentti toimi 23.8.1918–14.3.1919 Savon Jääkärirykmentti n:o 3:n nimisenä. Puolustusvoimien rauhajan historia, Suomen puolustuslaitos 1918–1939. Toim. Jarl Kronlund ym. Sotatieteen laitos, Porvoo 1988, s. 143.
- 2 Kaartin Jääkäripataljoona perustettiin 16.5.1918.
- 3 Joukko-osastoon liitettiin Jalkaväkirykmentti 9, Jalkaväkirykmentti 10, Polkupyöräpataljoona ja pienempiä erikoisjoukkoja. Cederlöf, Henrik: Nylands Brigad och Dragsvik garnison. En historisk översikt 1940–1995. Ekenäs tyckeri aktiebolags förlag, Ekenäs 1996, s. 15–16.
- 4 Toimi 4. Prikaatin nimisenä 1.12.1952–31.12.1956.
- 5 Päämajan tiedotusosaston historiikit, kansio 2, Uudenmaan Prikaati säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 6 Päämajan tiedotusosaston historiikit, kansio 2, Uudenmaan Prikaati, säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos.
- 7 Tasavallan presidentin päätöksellä 28.12.1920 laakeriseppelle muutettiin leväseppelleeksi.
- 8 Valtionhoitajan päätökset 14.6.1919/25.6.1919.
- 9 Valtionhoitajan päätökset 20.6.1919/10.9.1919.
- 10 PE ak n:o 2333/Kntotsto/Di/27.11.1956, esittely tasavallan presidentille.
- 11 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967.
- 12 BD A 16, 25.4.2000, Uudenmaan Prikaatin pysyväsiohje Stadgar för Siikajokikorset.
- 13 Forsberg, Arvo: Uudenmaan Prikaatin kunniamarssi. Julkaisematon käsikirjoitus; Laine, Teuvo: Jalkaväkijoukko-osastojen kunniamarssit. Jalkaväkisäätiö, s. 182.
- 14 Suomen senaatin sota-asiaintoimituskunnan käskylehti n:o 31/21.11.1918.
- 15 Sotaministeriön käskylehti n:o 32/29.4.1919.
- 16 Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.
- 17 Arthur Ropen luettelo kunniamarssista 1940–1941, julkaisematon käsikirjoitus.
- 18 Eversti Georg Carl von Döbeln ja Eversti Carl Johan Adlercreutz (myöhemmin kenraaleja) johtivat Kuninkaallisen Uudenmaan Rykmentin joukkoja Suomen sodassa 1808–1809. Rykmentin panos Siikajoen taistelussa 18. huhtikuuta 1808 oli sekä moraalisesti että sotilaallisesti ratkaiseva. Eversti Adlercreutz joukkoineen onnistui Siikajoella tekemään yllättävän vastahyökkäyksen ja lopettamaan vetäytymisen pohjoiseen. Rykmentti osoitti, että epätoivoisinkin tilanne voidaan määrätietoisin ponnisteluin kääntää voitoksi. Menestyksenkäs operaatio antoi omille sotajoukoille rohkeutta ja heidän taisteluntahtonsa kasvoi.

ILMAVOIMAT

ILMAVOIMAT (ILMAV)

Ilmavoimat on puolustusvoimien itsenäinen puolustushaara, joka vastaa Suomen ilmatilan jatkuvasta valvonnasta ja vartioinnista. Sen operatiivisina tehtävinä rauhan aikana ovat ilmavalvonta, tunnistuslentotoiminta sekä sodan ajan valmiusyhtymien tuottaminen. Kriisin aikana päätehtävä on hävittäjätorjunta eli hävittäjäkonein toteutettu vastustajan ilma-alusten torjunta.

Vuodesta 1918 lähtien toiminut Suomen ilmavoimat¹ on yksi maailman vanhimmista ilmavoimista. Myös hävittäjätorjunnassa ilmavoimilla on pitkät perinteet. Siirtyminen vesitasoista maakoneisiin 1930-luvulla avasi samalla tien uuden hävittäjätaktiikan kehittämiseksi. Tämä mahdollisti menestyksellisen torjuntatoiminnan toisen maailmansodan aikana. Ilmavoimat uusi hävittäjäkalustonsa 1990-luvun lopulla, jolloin F-18 Hornet korvasi MiG-21BIS ja Saab Draken -kalustot. Ilmavalvontaja taistelunjohtojärjestelmän tietokoneet ja ohjelmistot uusittiin vuosituhaten vaihteessa siten, että uuden hävittäjäkoneen torjuntapotentialiaali pystytään täysimääräisesti hyödyntämään.

Ilmavoimat vaalii suomalaisen sotilasilmailun perinteitä tunnuslauseenaan ”Qualitas Potentia Nostra – Laadussa on voimamme”.

ILMAVOIMIEN LIPUT

Ilmavoimien joukko-osastot saivat lippuoikeuden 1950-luvun lopulla. Liput vihittiin ja otettiin käyttöön puolustusvoimain lippujuhlan päivänä 4.6.1958.² Tuolloin lipun saivat Lapin, Satakunnan ja Karjalan lennostot, Ilmasotakoulu ja Ilmavoimien Viestipataljoona.³ Ilmavoimien lipuista järjestettiin aatekilpailu, jossa ensimmäisen palkinnon voitti Ilmavoimien Esikunnan esikuntapäällikkö, eversti Olavi Seeve.⁴ Hänen luonnostelmien pohjalta lopulliset liput suunnitteli ja piirsi Olof Eriksson. Ilmavoimien liput on suunniteltu ja toteutettu saman kaavan mukaan, mikä oli jo alun suunnitteluvaiheessa asetettu päämääräksi. Lippupohjan väriksi valittiin koboltinsininen, joka viittaa ilmavoimien käyttämään siniseen väriin, ja keskelle päätettiin asettaa Akseli Gallen-Kallelan suunnittelema lentomerkki, jossa mustaa hakaristia ympäröi valkoinen tankoa kohden pyörivä siipi-

pyörä. Lentomerkistä poistettiin kruunutunnus. Kunkin lipun oikeaan yläkulmaan määrättiin joukko-osastoa kuvaava tunnus.

ILMAVOIMIEN PUOLUSTUSHAARATUNNUKSET

Ilmailuvoimien puolustushaaran erikoismerkkinä käytettiin vuodesta 1919 lähtien potkurilentokonetunnusta, jonka siivissä olivat hakaristikuviot.⁵ Tunnus vaihtui 23.4.1922 tasavallan presidentin päätöksellä siipiparitunnukseen, jonka päällikkönä olivat hakaristi ja potkuri.⁶ Tasavallan presidentti hyväksyi vuonna 1967 esityksen, jonka mukaan ilmavoimissa siirryttiin käyttämään joukko-osastokohtaisia olkatunnuksia.⁷

Ilmavoimien käytössä oleva yleisenä puolustushaaratunnuksena on käytetty Akseli Gallen-Kallelan vuonna 1918 suunnittelemaa lentäjain merkkiä.⁸ Lentomerkkiä muutettiin vuonna 1945 siinä olleen hakaristitunnuksen vuoksi, joka korvattiin lakkimerkin kotkalla. Uuden lentomerkkin suunnitteli Olavi Seeve ja se vahvistettiin käyttöön 30.7.1945.⁹ Merkki otettiin käyttöön puolustushaaran yleistunnukseksi vasta 2000-luvulla, ja siinä olevien kotkan sekä siipikehän suunnat muutettiin eteneviksi. Vuonna 2001 siitä tehtiin myös barettimerkki muiden puolustushaarojen mallia mukaillen.¹⁰

Ilmavoimien tunnusväri – kirkkaansininen

Ilmavoimiin kansainvälisestikin liitetty sininen väri on vahvistettuna Suomelle peräisin itsenäisyyden alkuvuosilta. Vapaussodan aikana ruotsalainen kreivi Eric von Rosen lahjoitti Suomen senaatin sotajoukoille sen ensimmäisen lentokoneen. Thulin D-tyyppin lentokoneen siipitasoon von Rosen oli maalauttanut kirkkaansinisellä värillä sukunsa vaakunan onnentunnuksena hakaristin. Sininen taustaväri esiintyy myös selvästi ilma-voimiin liittyvänä Akseli Gallen-Kallelan vuonna 1918 suunnittelemassa ”lentäjain merkissä”. Hakaristitunnus vakiintui Suomen lentokoneiden kansallisuustunnukseksi aina vuoteen 1945 asti, jolloin se sovinnaisuussyistä korvattiin sinivalkoisella kokarditunnuksella.¹¹

Vuosina 1918–1921 ilmailuvoimien käytössä oli hyvin erilaisia sotilaspuvukuja. Sinisestä tunnusväristä tuli kuitenkin jo vuodesta 1918 lähtien suosittu väri tuon ajan ilmailujoukkojen keskuudessa. Vuoden 1919 virkapukuohjeessa määriteltiin ”ilmailijain virkapuvuksi” takki, housut, jalkineet ja päällystakki kuten rannikkotyökistössä. Harmaa takki ja tummahkon siniset housut eivät kuitenkaan tyydyttäneet ilmailuvoimien upseereita. Lentäjien asut muutettiin vasta myöhemmin niin sanotusta ”air force blue” -väristä kokonaisuudestaan vaaleamman siniseksi, jotta lentäjät erottuisivat paremmin poliisivoimilla 1950-luvulla käytössä olleesta samanvärisestä virkapuvusta.

ILMAVOIMIEN JOUKKO-OSASTORISTIT

Ilmavoimien joukko-osastoristit valmistettiin perusmuodoltaan yhteneväisiksi, ja niistä seitsemän ensimmäistä vahvistettiin samana päivänä 15.1.1980. Tuolloin ristin saivat Karjalan, Satakunnan ja Lapin Lennostot, Ilmavoimien Tukikomppania ja Ilmasotakoulu sekä Ilmavoimien Viestikoulu ja Kuljetuslentolaivue.¹² Kahden viimeksi mainitun joukko-osaston ristit eivät ole enää käytössä. Ristit ovat sinisiä ja niissä on musta hakaristi ja Akseli Gallen-Kallelan lentäjämerkkiin suunnittelema siipikehä. Kussakin ristissä on keskuskuviona joukko-osaston tunnus, joka on myös joukko-osaston lipun oikeassa yläkulmassa.

ILMAVOIMIEN KUNNIAMARSSIT

Ilmavoimien ensimmäinen yhteinen kunniamarssi oli Selim Palmgrenin säveltämä *Lentäjien marssi*, joka vahvistettiin kunniamarssiksi 26.11.1936¹³ ja oli ilmavoimien marssi vuoteen 1956 saakka. Vuodesta 1956 alkaen *Sotamarssi* oli ilmavoimien kunniamarssi, koska ilmavoimille ei ollut käsketty omaa kunniamarssia. *Lentäjän marssia* ilmeisesti käytettiin tällöin epävirallisena kunniamarsina.¹⁴

Ilmavoimien uuden kunniamarssin aikaansaamiseksi Ilmavoimien Tukisäätiö julisti vuonna 1976 kilpailun. Se ei kuitenkaan tuottanut teosta, jota olisi voitu esittää ilmavoimien kunniamarssiksi. Palkintolautakunta päätti näin esittää *Sotamarssia* Ilmavoimien viralliseksi kunniamarssiksi ja kilpailussa parhaiksi arvosteltuja marsseja lennostojen kunniamarsseiksi.¹⁵ Toimikunnan kunniamarsseja koskeva esitys vahvistettiin tasavallan presidentin esittelyssä 24.2.1978. Tällöin *Sotamarssista*

tuli Ilmavoimien Esikunnan, joukkojen ja laitosten kunniamarssi.¹⁶

Lisätiedot, katso ILMAVOIMIEN ESIKUNTA.

ILMAVOIMIEN KURSSI- JA SUORITUSMERKIT

Ilmavoimien eri toimialoilla on käytössä koulutuksellisia merkkejä: Suomen lentomerkki ohjaajalle, tähystäjälle ja lentosähkötäjälle, Lentokonemekaanikon rintamerkki ja Lennonvarmistushenkilöstön rintamerkki. Kaikki merkit myöntää Ilmavoimien komentaja koulutuksen ja ammattitaidon perusteella.

Ilmavoimien komentaja voi myöntää kaikkia kurssi- ja suoritusmerkkejä myös Honoris Causa -perustein. Perusteena voi olla kunnianosoitus vakinaisessa palveluksessa oleville tai reserviin siirtyneille sotilashenkilöille. Huomionosoituksena merkkejä voidaan myöntää siviilihenkilöille, jonka osuus ilmapuolustuksen kehitystyössä on ollut merkittävä. Myöntöperuste voi myös olla erityinen ansioituminen Suomen ilmailun piirissä.¹⁷

Suomen lentomerkki

Ensimmäisen Suomen lentomerkkin suunnitteli Akseli Gallen-Kallela, ja se vahvistettiin 28.6.1918. Liittoutuneiden valvontakomission neuvostoliitolaista osapuolta ei kuitenkaan miellyttänyt merkissä oleva hakaristi, ja merkki poistettiin käytöstä 8.3.1945.¹⁸ Tasavallan presidentti vahvisti nykyisin käytössä olevat Suomen lentomerkit 30.7.1945.¹⁹ Merkit ovat heraldisesti yhteneväisiä: kaikki ovat siipiaiheisia, vain siipikehän päällä oleva kuvio ja siipien väri vaihtelevat. Suomen lentomerkkiä jaetaan ohjaajille, tähystäjille ja lentosähkötäjille koulutuksen ja ammattitaidon perusteella.²⁰

Suomen lentomerkki ohjaajalle

Ohjaajan lentomerkkin siivet ovat kullanväriset, keskellä oleva siipikehä hopeinen ja sen päällä on kultainen kotka. Suomen lentomerkki ohjaajalle myönnetään koulutuksen ja ammattitaidon perusteella henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti sotilaslentäjän tutkinnon Ilmavoimissa tai suorittanut muualla kuin Ilmavoimissa vastaavan ohjaa-

jan tutkinnon ja hänellä²¹ on 500 lentotunnin lentokokemus ohjaajana.

Suomen lentomerkki tähystäjälle

Tähystäjän lentomerkin siivet ja siipikehä ovat hopeanväriset. Siipikehän päällä on kultainen kotka. Tähystäjän merkin myöntämisperusteet koulutuksen ja ammattitaidon osalta ovat samat kuin ohjaajan lentomerkillä erona kuitenkin se, että ohjaajan tutkinnon sijaan henkilö on suorittanut tähystäjän koulutuksen ja toiminut tähystäjänä Ilmavoimien tai Rajavartiolaitoksen palveluksessa.²²

Suomen lentomerkki lentosähköttäjälle

Lentosähköttäjän merkin siivet ja siipikehä ovat hopeanväriset. Siipikehän päällä on kultainen salama. Lentosähköttäjän merkkiä myönnetään enää vain Honoris Causa -perustein.

Lentokonemekaanikon rintamerkki

Lentokonemekaanikon rintamerkki vahvistettiin ja otettiin käyttöön 30.10.1970.²³ Merkki on kullankeltainen ja sen siipien välissä keskellä on hammaskehiö, jonka väliin jää kaksi aukkoa, ja joiden läpi näkyy sininen väri. Merkki myönnetään lentoteknillisen koulutuksen saaneelle henkilölle.²⁴

Lennonvarmistushenkilöstön rintamerkki

Lennonvarmistushenkilöstön rintamerkki vahvistettiin käyttöön otettavaksi 10.3.1978 nimellä ”lennonvarmennushenkilöstön rintamerkki”.²⁵ Merkin siipien päällä on hopeoitu, tyyllitelty lepakko. Merkin keskiosassa on kullattu siipipyörä, jonka sisällä on kullattu kaksisuuntainen salama. Merkkiä jaetaan viesti- ja sähköteknillisen, johtamisjärjestelmä-, taistelunjohtaja- tai lennonjohtajakursin suorittaneille henkilöille.²⁶

nonvarmennushenkilöstön rintamerkki”.²⁵ Merkin siipien päällä on hopeoitu, tyyllitelty lepakko. Merkin keskiosassa on kullattu siipipyörä, jonka sisällä on kullattu kaksisuuntainen salama. Merkkiä jaetaan viesti- ja sähköteknillisen, johtamisjärjestelmä-, taistelunjohtaja- tai lennonjohtajakursin suorittaneille henkilöille.²⁶

ILMAVOIMIEN VUOSI- JA PERINNEPÄIVÄT

Ilmavoimien vuosipäivää vietetään 6. maaliskuuta ja se perustuu ajankohtaan, jolloin ruotsalainen kreivi Eric von Rosen lahjoitti Suomen valkoiselle armeijalle sen ensimmäisen lentokoneen²⁷ Vaasassa 6.3.1918. Päivä valittiin myös ilmavoimien perustamispäiväksi.

Ilmavoimien vainajien päivää vietetään 7. syyskuuta ja se perustuu ilmavoimien palveluksessa 7.9.1920 Sveitsin Alpeilla tapahtuneen lento-onnettomuuden ja sen uhrien muistopäivään. Kaksi Savoia-lentovenettä tuhoutui Sveitsin Alpeilla siirtolennolla Italiasta Suomeen. Onnettomuudessa kuoli kolme suomalaista lentäjää ja yksi italialainen mekaanikko.

ILMAVOIMIEN MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Ilmavoimissa perinteitä vaalitaan useiden museoiden, perinnehuoneiden ja muistomerkkien avulla.

Tikkakoskella sijaitseva Keski-Suomen Ilmailumuseo toimii Ilmavoimien museona. Se esittelee suomalaista ilmailuhistoriaa sen alusta nykypäiviin saakka. Päänäyttely koostuu suurimmaksi osaksi lentokoneista, lentokonemootoreista ja lentovarusteista, joita on käytetty Suomen ilmavoimissa. Ilmavoimien viestimuseolla on oma osastonsa. Pienoismallikokoelma antaa kuvaa ilmailun laajasta kirjosta.

Suomen Ilmailumuseo on Helsinki–Vantaan lentoaseman läheisyydessä sijaitseva valtakunnallinen ilmailun erikoismuseo. Museossa on näytteillä 72 lentokonetta, joista 22 on purjekonetta, sekä runsaasti muita ilmailuun liittyviä esineitä, kuten moottoreita, potkureita, mittareita, viestintävälineitä ja pienoismalleja.

ILMAVOIMIEN KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Ilmavoimissa toimii useita kiltoja ja perinneyhdistyksiä. Yleensä niiden toiminta on keskittynyt paikallisesti ilmavoimien joukko-osastojen ja laitosten yhteyteen. Ilmavoimien kiltatoiminnalla on oma kattojärjestö, Ilmavoimien Kiltaliitto.

ILMAVOIMIEN KOMENTAJAT

1918	Hygerth, John-Allan	kapteeni
1918	Seber, Carl	kapteeni ^{2A}
1918–1919	Aminoff, Torsten	everstiluutnantti
1919–1920	Hjelmman, Sixtus	eversti
1920–1926	Somersalo, Arne	majuri
1926–1932	Vuori, Väinö	eversti
1932–1945	Lundqvist, Jarl	kenraaliluutnantti
1945–1952	Helminen, Frans	kenraaliluutnantti
1952–1958	Artola, Reino	kenraaliluutnantti
1958–1964	Seeve, Olavi	kenraalimajuri
1964–1968	Turkki, Reino	kenraaliluutnantti
1969–1975	Salmela, Eero	kenraaliluutnantti
1975–1987	Meriö, Rauno	kenraaliluutnantti
1987–1991	Jokinen, Pertti	kenraaliluutnantti
1991–1995	Nikunen, Heikki	kenraaliluutnantti
1995–1998	Ahola, Matti	kenraaliluutnantti
1998–2004	Pystynen, Jouni	kenraaliluutnantti
2005–	Lyytinen, Heikki	kenraaliluutnantti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Ilmavoimat 1983. Toim. Lars-Olof Fredriksson. Ilmavoimien Tuki-Säätiö, Mikkeli 1983.

Ilmavoimat 1985 – Qualitas Nostra Potentia. Toim. Lars-Olof Fredriksson. Ilmavoimien Tuki-Säätiö, Mikkeli 1985.

Ilmavoimat 1991. Toim. Kalevi Reiman ym. Ilmavoimien Tuki-Säätiö, Pieksämäki 1991.

Ilmavoimat 1993. Toim. Kalevi Reiman ym. Ilmavoimien Tuki-Säätiö, Pieksämäki 1993.

Ilmavoimat 1996. Toim. Kalevi Reiman ym. Ilmavoimien Tuki-Säätiö, Pieksämäki 1996.

Ilmavoimat 1918–1978. Toim. Matti Kausto ym. Ilmavoimien Tuki-Säätiö, Joensuu 1978.

Ilmavoimat 1918–1988. Toim. Kalevi Reiman ym. Ilmavoimien Tuki-Säätiö, Pieksämäki 1988.

Ilmavoimien kokoonpanoa ja henkilöstöä koskevaa aineis-

toa 1918–1959. Toim. M. Matikainen. Ilmavoimien Esikunta, Helsinki 1961.

Ilmavoimien vuosikirja 1981. Toim. Lars-Olof Fredriksson. Ilmavoimien Tuki-Säätiö, Mikkeli 1981.

Jäske, Eros: Ilmavoimien alkuvaiheista sekä selostukset Suomen ilmavoimien ensimmäisen lentoaseman muistomerkin, Vilppulan Kolhossa, ja Suomen ilmailupatsaan, Vaasassa, syntyvaiheista. E. Jäske, Pieksämäki 1988.

Keskinen, Kalevi: Ilmavoimat talvisodassa. Tietoteos, Forssa 1989.

Keskinen, Kalevi: Suomen ilmavoimat 5 1943. Kustannusliike Kari Stenman, Porvoo 2008.

Keskinen, Kalevi – Stenman, Kari: Suomen ilmavoimien lentokoneet 1918–1993. AR-kustannus, Forssa 1992.

Keskinen, Kalevi – Stenman, Kari – Niska, Klaus: Suomen ilmavoimien maalaukset ja merkinnät. Apali, Jyväskylä 1996.

Keskinen, Kalevi – Stenman, Kari: Ilmavoimien kuvahistoria. Ilmavoimat sodan jälkeen, osa 5. Apali, Jyväskylä 1999.

Keskinen, Kalevi – Stenman, Kari: Ilmavoimat väreissä. Apali, Hämeenlinna 2001.

Keskinen, Kalevi – Stenman, Kari – Partonen, Kyösti: Suomen ilmavoimat 1 1918–27. Kustannusliike Kari Stenman, Loviisa 2005.

Keskinen, Kalevi – Stenman, Kari – Partonen, Kyösti: Suomen ilmavoimat 2 1928–40. Kustannusliike Kari Stenman, Porvoo 2006.

Keskinen, Kalevi – Stenman, Kari: Suomen ilmavoimat 3 1941. Kustannusliike Kari Stenman, Porvoo 2007.

Keskinen, Kalevi – Stenman, Kari: Suomen ilmavoimat 4 1942. Kustannusliike Kari Stenman, Porvoo 2007.

Koponen, Yrjö: Ilmavoimien organisaation kehitys 1939–1981.

Laukkanen, Jyrki: Suomen Ilmavoimat 90 vuotta. Suihkukonekausi 1953–2007. Apali, Hämeenlinna 2008.

Mäkirinta, Juha: Ilmavoimien lennonvarmennusteknillinen yhdistys r.y. – 25-vuotishistoriikki 1971–1996. Ilmavoimien lennonvarmennusteknillinen yhdistys, Jyväskylä 1996.

Mäkitalo, Janne: Puolustusvoimien kurssi- ja suoritusmerkit. Tikkakoski 1995.

Pilvenveikot 1976–2006. Toim. Pilvenveikkojen toimikunta. Pilvenveikot-klubi ja Ilmavoimien kiltaliitto, Vammala 2006.

Saarinen, Ahti: Ilmavoimien toiminta Suomessa 1918–1920. Eugenta-osuuskunta, Lahti 2001.

Shores, Christopher: Suomen Ilmavoimat 1918–1968. Sanna, Helsinki 1970.

Suomen Ilmavoimat 80 vuotta – The Finnish Air Force 80 Years. Toim. Kalevi Reiman ym. Suomen Ilmavoimat – The Finnish Air Force. Apali, Jyväskylä 1998.

Suomen Ilmavoimat 85 vuotta – The Finnish Air Force 85 Years. Toim. Leena Tiainen ym. Suomen Ilmavoimat – The Finnish Air Force. Apali, Hämeenlinna 2003.

Uola, Mikko: Suomen Ilmavoimat 1918–1939. Karisto, Hämeenlinna 1975.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Ilmavoimalainen. Ilmavoimien henkilöstölehti, 2005–.

Pilven veikko. Ilmavoimien kiltaliiton jäsenjulkaisu, 1996–.

Feeniks. Ilmailumuseoyhdistyksen jäsen- ja tiedotuslehti, 1976–.

Ilmatorjunta. Ilmatorjuntaupseeriyhdistyksen lehti, 1958–1964.

Ilmatorjuntamies. Ilmatorjuntasäätiön ja Helsingin Ilmatorjuntarykmentin Killan lehti, 1965–1971.

Ilmatorjuntaupseeri. Ilmatorjuntaupseeriyhdistyksen lehti, 1954–1957 ja 1972–.

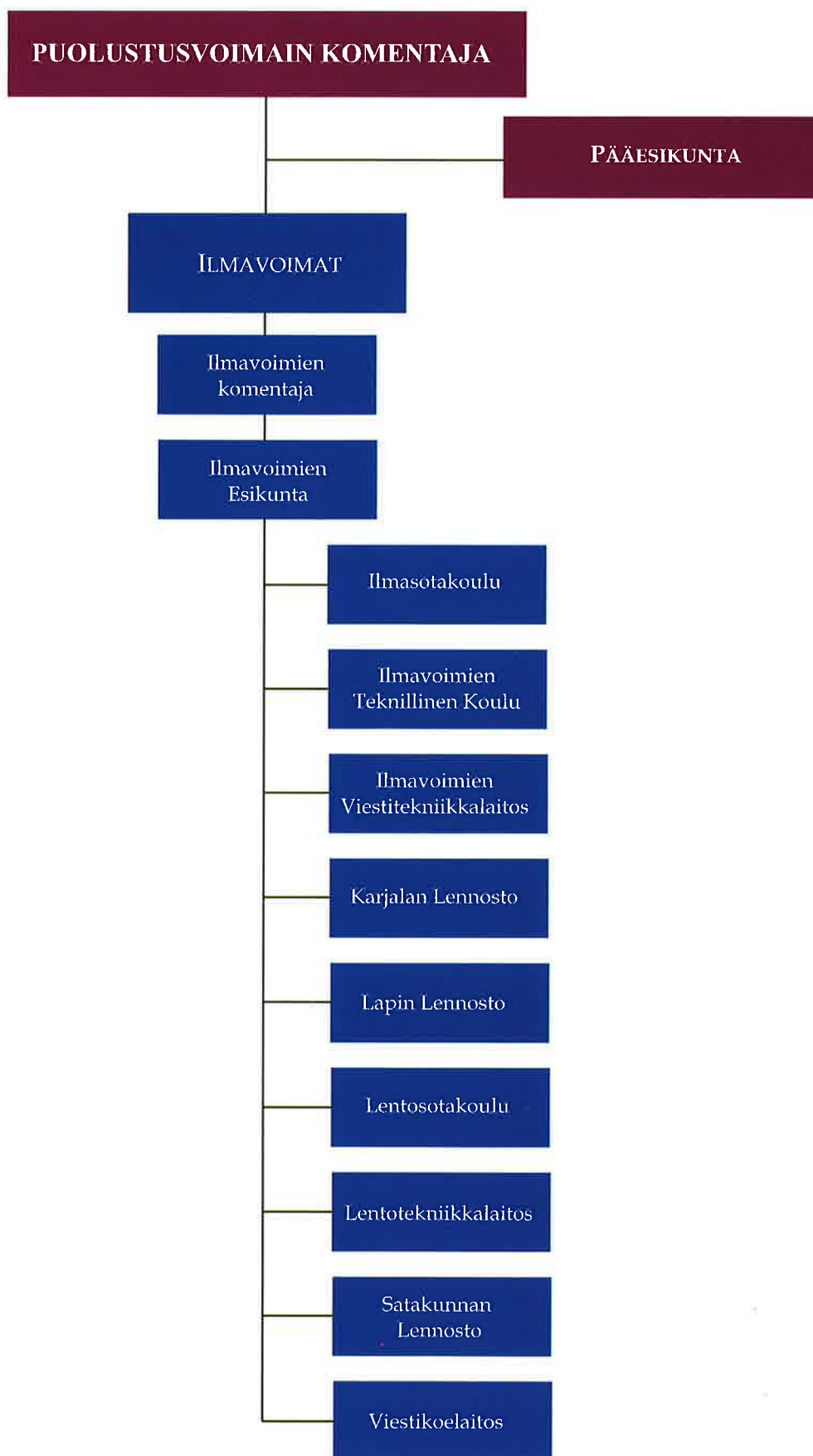
Suomen Ilmailuhistoriallinen Lehti. Riippumaton ilmailuhistoriallinen julkaisu, 1994–.

Ilmavoimien joukkojen arkistomuodostajat, Sota-arkisto.

Viitteet

- 1 Ilmailuvoimien nimi muutettiin ilmavoimiksi lokakuussa 1928. Ilmavoimat 1918–1978. Toim. Matti Kausto ym. Ilmavoimien Tuki-Säätiö, Joensuu 1978, s. 220.
- 2 Pääesikunnan käskylehti 5/12.12.1956, Joukko-osastolippuihin oikeutetut joukko-osastot; PE ak n:o 2268/Kntotsto/2h/8.11.1957, esittely tasavallan presidentille.
- 3 PE ak n:o 2268/Kntotsto/2h/8.11.1957, esittely tasavallan presidentille.
- 4 Ilmavoimien Esikunta ak n:o 1725/Kntotsto/7/28.2.1957, "Aatekilpailun" järjestäminen; Ilmavoimien Esikunta ak n:o 3889/Kntotsto/17/20.5.1957, joukko-osastolippujen aatekilpailun voittajat. Esikuntapäällikkö, eversti Olavi Seeve toimi puheenjohtajana lautakunnassa, joka valitsi aatekilpailun voittajan. Seeve itse oli osallistunut kilpailuun nimimerkillä Perinne I.
- 5 Valtionhoitajan päätös koskien Valtakunnan sotavoimien virkapukuja 30.6.1919, Liite II s. 20.
- 6 Tasavallan Presidentin päätös koskien Valtakunnan sotavoimien virkapukuja 23.4.1922, s. 29.
- 7 Puolustusministeriön kirjelmä n:o 3320/8/Sot/67/28.10.1967, sotilasvirkapukujen joukko-osastotunnukset.
- 8 Sota-asiaintoimituskunnan käskylehti n:o 4, 18.7.1918, SARk; Alkuperäispiirros 28.6.1918, "Sotalentäjien merkki", Sotamuseo.
- 9 Sotamuseon heraldiikka-kansio: Ilmavoimat.
- 10 Esittely puolustusvoimain komentajalle 19.11.2001.
- 11 Pääesikunnan käskylehti n:o 6/13.3.1945. Hakaristitunnusta ei kuitenkaan kokonaan kielletty tai poistettu käytöstä. Eräissä lähteissä väitetään liittoutuneiden valvontakomission (LVK) käskeneen asiasta, mutta suomalaiset ennakoivat LVK:n puuttumisen hakaristitunnukseen ja korvasivat sinisen hakaristin neutraalimmalla kansallisuustunnuksella.
- 12 PE ak n:o 87/Kntotsto/Hha/15.1.1980, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 13 Tasavallan presidentin sotilaskäsky n:o 70/26.11.1936.
- 14 Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.
- 15 Talvio, Paavo: Kenttämusiikista varuskuntasoihtokuntiin. Pääesikunnan tiedotusosasto 1980; Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.
- 16 PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.
- 17 Ilmavoimien Esikunta, henkilöstöosasto PAK I 2:2/2.2.1998, määräykset Suomen lentomerkistä ja lentokonemekaanikon sekä lennonvarmistushenkilöstön rintamerkistä.
- 18 Ilmavoimien Esikunta, ye-osasto n:o 394/Ye.2/7a, ilmavoimien hakaristimerkki.
- 19 Puolustusvoimien Pääesikunnan käskylehti n:o 12/4.8.1945.
- 20 Ilmavoimien Esikunta, henkilöstöosasto PAK I 2:2/2.2.1998, määräykset Suomen lentomerkistä ja lentokonemekaanikon sekä lennonvarmistushenkilöstön rintamerkistä.
- 21 Lisäksi hänen on oltava läpäissyt sotilaslentäjän tutkintoon kuuluvat teoria-aineet ja työskennellyt vähintään yhden vuoden Ilmavoimien tai Rajavartiolaitoksen palveluksessa lentokoneen tai helikopterin ohjaajana.
- 22 Ilmavoimien Esikunta, henkilöstöosasto PAK I 2:2/2.2.1998, määräykset Suomen lentomerkistä ja lentokonemekaanikon sekä lennonvarmistushenkilöstön rintamerkistä.
- 23 Pääesikunta, koulutusosasto PMK A 1:2.21/19.2.1971, lentomekaanikon rintamerkki.
- 24 Ilmavoimien Esikunta, henkilöstöosasto PAK I 2:2/2.2.1998, määräykset Suomen lentomerkistä ja lentokonemekaanikon sekä lennonvarmistushenkilöstön rintamerkistä; Ilmavoimien Esikunnan ilmoitus lentokonemekaanikon ja lennonvarmistushenkilöstön rintamerkkien myöntämisperusteista, 2.11.2007.
- 25 Pääesikunta, koulutusosasto PMK A 4:3.15.3/10.3.1978, lennonvarmistushenkilöstön rintamerkki.
- 26 Ilmavoimien Esikunta, henkilöstöosasto PAK I 2:2/2.2.1998, määräykset Suomen lentomerkistä ja lentokonemekaanikon sekä lennonvarmistushenkilöstön rintamerkistä.
- 27 Morane Saulnier Parasol -lentokoneen muunnos "Thulin Typ D".
- 28 Haptmann Carl Seber oli saksalainen upseeri.

ILMAVOIMIEN KOKOONPANO VUONNA 2007

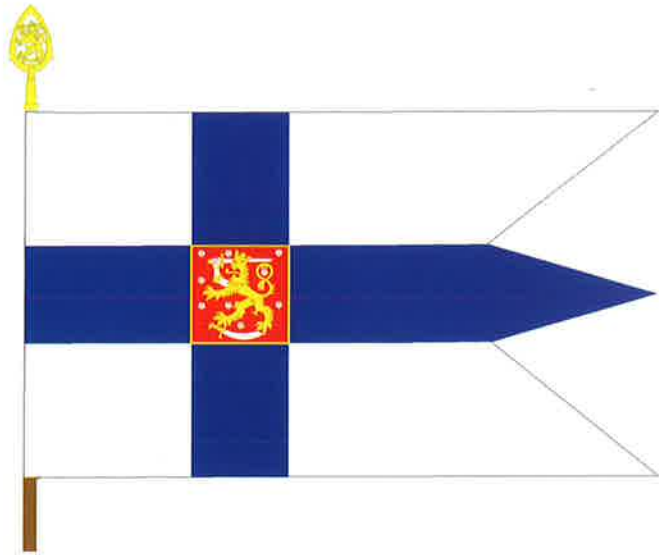

ILMAVOIMIEN ESIKUNTA (ILMAVE)

Ilmavoimien Esikunta on Tikkakoskella sijaitseva ilmavoimien johtoesikunta, jonka tehtävänä on ohjata ja valvoa ilmavoimien joukko-osastojen ja laitosten toimintaa. Esikunta vaalii edeltäjiensä Suomen Ilmailuvoimien Päällikön Esikunnan, Ilmailuvoimien Esikunnan ja Ilmapuolustuksen Esikunnan perinteitä.

Esikunnan toiminnan voidaan katsoa alkaneen ilmailuvoimien¹ päällikön, kapteeni Carl Seberin 28.4.1918 perustamasta Suomen Ilmailuvoimien Päällikön Esikunnasta. Nimi muutettiin ensin 1.8.1918 Ilmailuvoimien Esikunnaksi ja siitä edelleen 4.5.1928 Ilmavoimien Esikunnaksi. Organisaatiouudistuksessa 10.10.1939 sille alistettiin ilmatorjunta-aselajin tehtävät ja samalla nimi muutettiin Ilmapuolustuksen Esikunnaksi. Nimi muutettiin takaisin Ilmavoimien Esikunnaksi 17.7.1940.²

LIPPU

Esikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁴

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnuksen muodostaa siipipari, jossa päätunnuksena on hakaristi. Vuoden 1922 tunnuksessa hakaristin päällä oli myös potkuri, joka kuitenkin poistettiin vuoden 1967 joukko-osastotunnusten uudistamisen yhteydessä, samalla kun siipien muotoa muutettiin.⁵

JOUKKO-OSASTORISTI

Esikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

SIJAIN T I P A I K A T

Suomen Ilmailuvoimien Päällikön Esikunta	1918	Mikkeli ja Helsinki
Ilmailuvoimien Esikunta	1918–1928	Helsinki (Santahamina) ³
Ilmavoimien Esikunta	1928–1939	Helsinki
Ilmapuolustuksen Esikunta	1939–1940	Helsinki ja Mikkeli
Ilmavoimien Esikunta	1940–1941	Helsinki
	1941–1942	Mikkeli
	1942–1973	Helsinki (Munkkiniemi)
	1973–	Tikkakoski (Luonetjärvi)

KUNNIAMARSSI

Sotamarssi

Säveltäjä: Robert Kajanus
 Sanat: August Oksanen⁶
 Sovitus: Arvo Kuikka
 Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
 CD: Marssi nro 28.

Alun perin *Sotamarssi* on sanoitettu ja sävelletty tilaustyönä Savo-Karjalaisen osakunnan järjestämään Porrassalmen taistelun 100-vuotisjuhlaan vuonna 1889, joka pidettiin Porrassalmen taistelu-
 paikalla 2.6.1889.⁷

Sotamarssi liitettiin itsenäisyytemme ensimmäisten kunniamarssien luetteloon 21.11.1918, jolloin se oli Laatokan Jalkaväkirykmentti N:o 6:n kunniamarssi.⁸ Tampereen Rykmentti sai *Sotamarssin* kunniamarssikseen 22.4.1919⁹, ja pian sen jälkeen teos määrättiin Savon Jääkärirykmentin kunniamarssiksi 12.6.1919¹⁰, koska se sopi sanoituksen osalta Karjalaan sijoitetulle joukolle. Vuoden 1928 luettelossa marssi on Savon Prikaatin kunniamarssina.¹¹

Vuoden 1936 kunniamarssi uudistuksen jälkeen *Sotamarssi* määrättiin niiden joukko-osastojen kunniamarssiksi, joilla ei ollut omaa kunniamarssia.¹² Marssin asema säilyi tällaisena vuoteen 1978 saakka. Sota-aikana entisten joukko-osastojen kadotessa katosivat niiden kunniamarssitkin. *Sotamarssia* voidaankin pitää sota-ajan yhteisenä joukko-osastojen kunniamarssina, sillä aikaisempia määräyksiä ei tiettävästi ollut kumottu.

VUOSI- JA PERINNEPÄIVÄT

Esikunnan vuosipäivää vietetään 6. maaliskuuta ja se perustuu ajankohtaan, jolloin ruotsalainen kreivi Eric von Rosen lahjoitti Suomen valkoiselle armeijalle sen ensimmäisen lentokoneen¹³ Vaasassa 6.3.1918.

Esikunnan perinnepäivää vietetään 10. lokakuuta ja se perustuu ajankohtaan 10.10.1939, josta lähtien Ilmavoimien Esikunta noin vuoden ajan toimi Ilmapuolustuksen Esikuntana.¹⁴

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Keski-Suomen Ilmailumuseo sijaitsee Tikkakoskella. Sotahistoriallisena erikoismuseona se esittelee laajasti ilmavoimien historiaa ja esineistöä.

Lentäjien muistomerkki sijaitsee Tikkakoskella Luonetjärven varuskunta-alueella. Patsaan ovat suunnitelleet Pauli Koskinen ja Jaakko Paatela. Lentorykmentti 4 pystytti sen vuonna 1951.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Esikunnan yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

ESIKUNTAPÄÄLLIKÖT

1919–1924	Mårtenson, Bertel	majuri
1924–1926	Vuori, Väinö	majuri
1926–1928	Rekola, Viljo	everstiluutnantti
1928–1932	Schalin, Lars	everstiluutnantti
1932	Rekola, Viljo	everstiluutnantti
1932–1934	Snellman, Aarne	everstiluutnantti
1934–1935	Karikoski, Väinö	everstiluutnantti
1935–1940	Alameri, Jouna	everstiluutnantti
1940–1942	Sarko, Olavi	everstiluutnantti
1942	Ilanko, Knut	everstiluutnantti
1942–1947	Pajari, Risto	eversti
1947–1952	Artola, Reino	eversti
1953–1955	Bremer, Lasse	eversti
1955–1958	Seeve, Olavi	eversti
1958–1965	Tuomisalo, Oskar	eversti
1965–1968	Salmela, Eero	eversti
1968–1974	Uotinen, Martti	eversti
1974–1983	Korttila, Kari	eversti
1984–1986	Tolla, Pertti	eversti
1986–1988	Nikunen, Heikki	eversti
1988–1991	Knuutila, Jouko	eversti
1991–1995	Ahola, Matti	eversti
1995–1996	Tolvanen, Osmo	eversti
1997–1998	Pystynen, Jouni	prikaatikenraali
1998–2006	Tuunanen, Pekka	prikaatikenraali
2006–	Numminen, Jarkko	prikaatikenraali

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Lisätiedot, katso ILMAVOIMAT.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Kymppitiedote. Ilmavoimien Esikunnan materiaaliosaston toimialatiedote.

Ikaros, Ilmavoimainen ja Maanalainen. Ilmavoimien Esikunnan sisäinen tiedotus- ja lentoturvallisuuslehti.

RAKENNEMUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Ilmavoimien Esikunta siirtyi uuteen kokoonpanoon eli A-organisaatioon, joka otettiin kokeilu-käyttöön 1.1.2007. Muutos vahvistettiin 1.1.2008 alkaen.

Viitteet

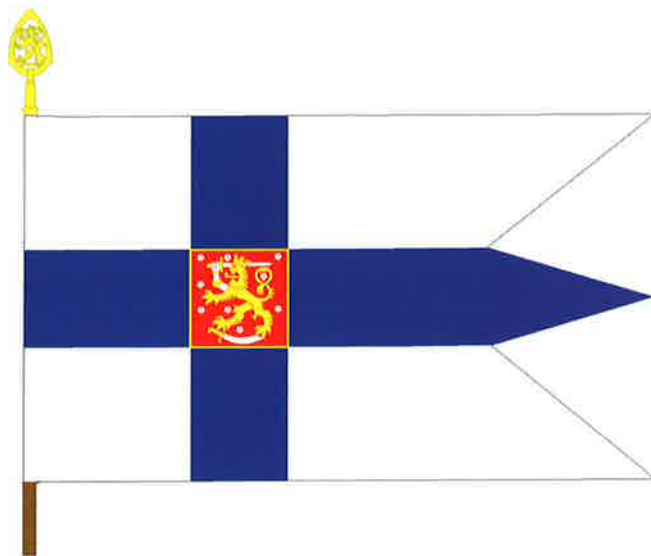
- 1 Ilmailuvoimien nimi muutettiin ilmavoimiksi lokakuussa 1928. Ilmavoimat 1918–1978. Toim. Matti Kausto ym. Ilmavoimien Tuki-Säätiö, Joensuu 1978, s. 220.
- 2 Ilmatorjunta-aselaji siirrettiin ilmavoimista osaksi maavoimia 1.12.1952; Ilmavoimat 1918–1978. Toim. Matti Kausto ym. Ilmavoimien Tuki-Säätiö, Joensuu 1978, s. 219–221; Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 3 Esikunnan sijaintipaikkojen osalta on huomattava, että se on sijainnut sekä Santahaminassa että Munkkiniemessä, jotka tuona aikana eivät kuuluneet Helsingin kaupunkiin.
- 4 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 5 Puolustusministeriön kirjelmä n:o 3320/8/Sot/67/28.10.1967, sotilasvirikapukujen joukko-osastotunnukset.
- 6 Alkuperäiseltä nimeltä August Ahlqvist.
- 7 Sotamarssi ja sen säveltäjä R.K. Hakkapeliitta n:o 48/1926, s. 18–19.
- 8 Suomen senaatin sota-asiaintoimituskunnan käskylehti n:o 31/21.11.1918.
- 9 Sotaministeriön käskylehti n:o 32/29.4.1919.
- 10 Sotaministeriön käskylehti n:o 43/12.6.1919.
- 11 Puolustuslaitoksen Pysyväiskäskykokoelma (PPK) 1928 7 XI 3e, Sotilas- soitto- ja laulu.
- 12 Tasavallan presidentin sotilaskäsky n:o 70/23.11.1936.
- 13 Morane Saulnier Parasol -lentokoneen muunnos ”Thulin Typ D”.
- 14 Ilmavoimien Esikunnan perinnepäivän vietto aloitettiin vuonna 1969, sen jälkeen kun ilmavoimien joukko-osastojen perinnepäivät vahvistettiin 28.11.1968.

ILMAVOIMIEN VIESTITEKNIKKALAITOS (IVL)

Ilmavoimien Viestitekniikkalaitos on Tikkakoskella sijaitseva ilmavoimien sotilaslaitos. Sen tehtävä on huolehtia ilmavoimien tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmien toiminnasta.

Laitoksen toiminta voidaan katsoa alkaneeksi 1.2.1937 Ilmailuvarikon osaksi perustetusta ase- ja viestitoimistosta, josta toiminta siirrettiin huhtikuussa 1940 perustettuun Lentovarustevarikkoon.¹ Ilmavoimien viestitoiminnan voimakkaan laajenemisen vuoksi perustettiin 1.12.1941 Ilmavoimien Viestivarikko, johon keväällä 1942 liitettiin Lentovarustevarikon viestitoiminta.² Ilmavoimien Viestivarikko nimettiin 2.11.1942 Ilmavoimien Viestikouluksi³, ja jatkosodan jälkeen varikkotoiminta siirtyi siltä Viestivarikolle⁴ ja Valtion Sähköpajaan sekä myöhemmin Ilmavoimien Varikkoon. Ilmavoimien Varikon osaksi 1.8.1973 perustettu viestivarikko itsenäistyi Ilmavoimien Viestivarikoksi 11.12.1991.⁵ Organisaatiouudistuksessa 13.9.2001 se nimettiin Ilmavoimien Viestitekniikkalaitokseksi.

LIPPU

Laitos käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁶

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

SIJAINNIPAIKAT

Ilmailuvarikon ase- ja viestitoimisto	1937–1940	Tampere
Lentovarustevarikko, viestintävälineistö	1940–1942	Kangasala
Ilmavoimien Viestivarikko	1941–1942	Pieksämäki (Naarajärvi)
Ilmavoimien Viestikoulu	1942–1944	Pieksämäki (Naarajärvi) ja Hattula (Parola)
Ilmavoimien Varikon viestivarikko-osasto	1950–1973	Tampere
	1973–1991	Tikkakoski (Luonetjärvi)
Ilmavoimien Viestivarikko	1991–2001	Tikkakoski (Luonetjärvi)
Ilmavoimien Viestitekniikkalaitos	2001–	Tikkakoski (Luonetjärvi)

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu ilmavoimien siipiparista, jossa pää-tunnuksena on kaksikärkinen polvekkeinen salama. Tunnuksen on suunnitellut Keijo Koivisto ja se vahvistettiin 2.12.1992 alun perin Ilmavoimien Viestivarikon tunnukseksi.⁷

JOUKKO-OSASTORISTI

Laitoksella ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Laitoksella ei ole virallisesti vahvistettua kunniamarssia, mutta *Sotamarssia* voidaan Ilmavoimien yleisenä marssina käyttää kunniamarssia vaativissa tilaisuuksissa.

Lisätiedot, katso ILMAVOIMIEN ESIKUNTA.

PERINNEPÄIVÄ

Laitoksen perinnekäivää vietetään 1. joulukuuta ja se pohjautuu Ilmavoimien Viestivarikon perustamiseen 1.12.1941 Pieksämäen Naarjärvelle.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Laitoksen perinnehuone sijaitsee Luonetjärven varuskunnan tiloissa. Perinnetilassa esitellään Ilmavoimien Viestiteknikkalaitoksen ja sen edeltäjien historiaa sekä perinteitä.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Ilmavoimien Viestikilta perustettiin vuonna 1965 nimellä Viesti- ja Tutkakilta. Killan perinnejoukot ovat Ilmavoimien Viestikoulu ja Ilmavoimien Viestiteknikkalaitos. Kilta vaalii sen edeltäjien perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Viestiteknikkalaitoksen perinneyhdistys perustettiin vuonna 1985 laitoksella palvelleen henkilökunnan toimesta ylläpitämään laitoksen perinteitä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Ilmavoimien Viestikoulu 1942–1972. Toim. Risto Maraste ym. Ilmavoimien Viestikoulu ja Ilmavoimien Viesti- ja Tutkakilta ry, Forssa 1972.

Myllylä, Ismo: Luonetjärven varuskunta 1939–1989. Ilmavoimien Viesti- ja Tutkakilta ry, Tampere 1990.

Lentovarikon historia 1918–2000. Toim. Risto Korhonen ym. Lentovarikon Kilta ry, Hämeenlinna 2003.

JOHTAJAT

Ilmailuvarikon ase- ja viestitoimisto, Lentovarustevarikko, viestintävälineistö, Ilmavoimien Viestivarikko ja Ilmavoimien Viestikoulu

1937–1944 ⁸	Nystedt, Axel	everstiluutnantti
	Tervasmaa, Arvo	kapteeni
	Ilkka, Niilo	majuri
	Jääskeläinen, Jorma	majuri
	Eskola, Armas	everstiluutnantti

Ilmavoimien Varikon viestivarikko-osasto

1950–1953	Kurimo, Kyösti	everstiluutnantti
1953–1957	Holmela, Vilhelm	everstiluutnantti
1957–1963	Puolakkainen, Jaakko	everstiluutnantti
1963–1966	Perkko, Vilppu	everstiluutnantti
1966–1968	Tiitinen, Kalervo	everstiluutnantti
1968–1972	Heikkinen, Vilho	everstiluutnantti
1972–1973	Parviainen, Erkki	kapteeni
1973–1980	Hakala, Pertti	everstiluutnantti
1980–1988	Koikkalainen, Seppo	everstiluutnantti
1988–1991	Ihantola, Markku	insinöörieversti

Ilmavoimien Viestivarikko

1991–1992	Korppinen, Osmo	everstiluutnantti
1992–2001	Kangaskoski, Vilho	insinöörieversti

Ilmavoimien Viestiteknikkalaitos

2001–2006	Kangaskoski, Vilho	insinöörieversti
2006–	Laukkanen, Risto	insinöörieversti

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Purske. Ilmavoimien Viestiteknikkalaitoksen verkkolehti.

Ilmavoimien Viestiteknikkalaitoksen arkistomuodostajat Sota-arkistossa, perinneasiakirjakokoelma ja perinnevalokuvakokoelma.

Ilmavoimien Viestiteknikkalaitoksen perinnehuoneen kokoelma. Valokuvamateriaalia on myös Keski-Suomen Ilmailumuseon arkistokokoelmissa.

Viitteet

- 1 Lentovarikon historia 1918–2000. Toim. Pertti Korhonen ym. Lentovarikon Kilta ry, Hämeenlinna 2003, s. 90–91 ja 139.
- 2 Lentovarikon historia 1918–2000. Toim. Pertti Korhonen ym. Lentovarikon Kilta ry, Hämeenlinna 2003, s.168.
- 3 Ilmavoimien Viestivarikko toimi Ilmavoimien Viestikoulun nimisenä 2.11.1942–3.12.1944, Ilmavoimien Viestipataljoonana 4.12.1944–30.10.1966, Ilmavoimien Viestikouluna 1.11.1966–31.12.2004, Ilmasotakouluna 1.1.2005 – katso kohta "Ilmasotakoulu".
- 4 Toimi Viestivarikko 1:n nimisenä 22.10.1939–3.12.1944 ja Viestivarikkona 4.12.1944–1.1.1993.
- 5 Lentovarikon historia 1918–2000. Toim. Pertti Korhonen ym. Lentovarikon Kilta ry, Hämeenlinna 2003, s. 211.
- 6 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 7 PE ak n:o 613/Kntotsto/Hha/2.12.1992, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 8 Vuosina 1937–1944 toiminnan hajautumisen johdosta laitosten johtajat (vast.) on lueteltu järjestyksessä Ilmailuvarikon ase- ja viestitoimisto 1937–1940, Lentovarustevarikko, viestintävälineistö 1940–1942, Ilmavoimien Viestivarikko 1941–1942, Ilmavoimien Viestikoulu 1942–1944.

LENTOTEKNIKKALAITOS (LENTOTL)

Lentotekniikkalaitos on Tampereella, Nokiolla ja Jämsässä sijaitseva ilmavoimien lentoteknillisen alan sotilaslaitos. Lentotekniikkalaitos tuottaa puolustusvoimien sotilasilma-alusten käytön, ylläpidon ja niiden kehittämisen edellyttämät palvelut kotimaassa ja tarvittaessa ulkomailla. Laitos osallistuu lentokaluston ja ilmailualan materiaalin vaatimusmäärittelyyn, soveltuvuusarviointiin ja hankintoihin. Laitos vaalii Ilmavoimien Varikon ja Lentovarikon sekä Ilmavoimien Koelentokeskusten perinteitä.

Laitoksen toiminnan voidaan katsoa alkaneen 1.8.1918 perustetusta Turun Lentokoulun Opetus- ja telakkakomppaniasta, josta muodostettiin 1.10.1918 Lentopataljoona¹. Sen alaisen Ilmailutelakan varasto-osista muodostettiin 2.12.1921 Ilmailuvarikko.² Toiminta jatkui Ilmailutelakan kanssa Ilmailutelakka ja Varikko -nimisenä, kunnes uudelleenjärjestelyssä 1.3.1924 Ilmailutelakkaan uudetaan yhdistettiin Ilmailuvarikko, ja siitä tehtiin itsenäinen joukko-osasto. Se yhdistettiin 23.2.1928 Ilmavoimien lentokonetehtaan kanssa puolustusministeriön alaiseksi Valtion lentokonetehtaaksi.³ Ilmavoimien alaiseksi itsenäiseksi joukko-osastoksi Ilmailuvarikko⁴ erotettiin 1.4.1933, ja nimeksi muutettiin 1.12.1952 Ilmavoimien Varikko.⁵ Ilmavoimien uudelleenorganisoinneissa 1.12.1991 nimeksi muutettiin ensin Lentovarikko ja 13.9.2001 Lentotekniikkalaitos.⁶

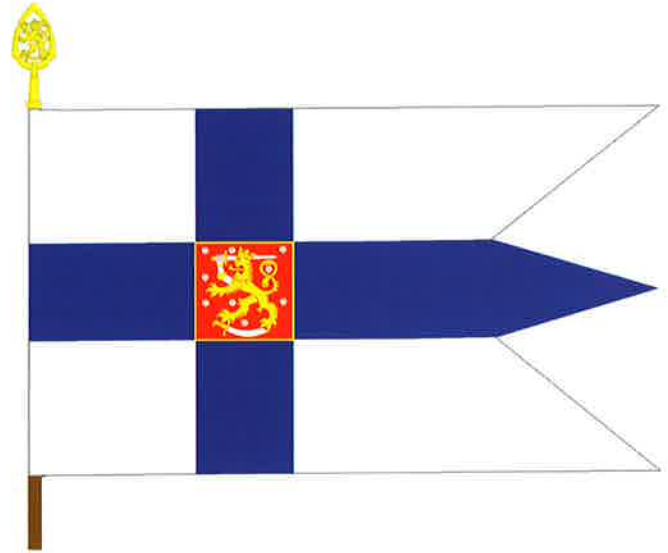
JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu ilmavoimien siipiparista, jossa pää-tunnuksina ovat kaateinen kolmio ja kaksilapainen potkuri. Tunnus vahvistettiin ensin Lentovarikolle 2.12.1992⁷ ja Lentotekniikkalaitokselle 13.9.2001.

JOUKKO-OSASTORISTI

Laitoksella ei ole omaa joukko-osastoristää.

LIPPU

Laitos käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁸

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

SIJAINNIPAIKAT

Turun Lentokoulun Opetus- ja telakkakomppania	1918	Turku
Lentopataljoona	1918–1919	Turku ja Helsinki (Santahamina) ⁹
Ilmailupataljoona	1919–1921	Helsinki (Santahamina)
Ilmailuvarikko, Ilmailutelakka ja Varikko	1921–1924	Helsinki (Santahamina)
Ilmailutelakka	1924–1928	Helsinki (Santahamina)
Valtion lentokonetehtas	1928–1933	Helsinki (Santahamina)
Ilmailuvarikko	1933–1937	Helsinki (Santahamina)
	1937–1941	Tampere (Härmälä)
Lentovarikko	1941–1952	Tampere (Härmälä)
Ilmavoimien Varikko	1952–1991	Tampere (Härmälä ja Vuores)
Lentovarikko	1991–2001	Tampere (Vuores)
Lentotekniikkalaitos	2001–	Tampere (Vuores)

Lentotekniikkalaitoksen alaiseksi vuodesta 1934 liitetty Koelentue on toiminut vuodesta 1940 Kuorevedellä¹⁰, samoin Lentovarikon Kuoreveden osasto.¹¹

KUNNIAMARSSI

Sotamarssi

Säveltäjä: Robert Kajanus
 Sanat: August Oksanen¹²
 Sovitus: Arvo Kuikka
 Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
 CD: Marssi nro 28.

Kun *Sotamarssi* vuonna 1978 vahvistettiin Ilmavoimien kunniamarssiksi, se määrättiin myös silloiselle Ilmavoimien Varikolle kunniamarssiksi.¹³ 13.9.2001 perustettu Lentotekniikkalaitos sai Ilmavoimien Varikon perinteet, jolloin myös marssi säilyi uuden laitoksen kunniamarssina.

Lisätiedot, katso ILMAVOIMIEN ESIKUNTA.

VUOSI- JA PERINNEPÄIVÄT

Vuosipäivää vietetään 1. huhtikuuta ja se pohjautuu Ilmailuvarikon perustamiseen Santahaminassa 1.4.1933.¹⁴

Laitos viettää myös Koelentokeskuksen perinnettä 1. heinäkuuta. Päivää on vietetty vuodesta 1933, jolloin koelentue erotettiin erilliseksi yksiköksi Santahaminassa toimineesta Merilentoasema 2:sta.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Koelentolaiivueen ilmataisteluissa ja lento-onnettomuuksissa menehtyneiden muistolaatta on alun perin paljastettu 7.9.1948 Härmälässä ja siirretty sittemmin Koelentokeskuksen päärakennuksen eteen Hallin varuskunta-alueelle.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Lentovarikon Kilta perustettiin vuonna 1991. Kilta vaalii Lentotekniikkalaitoksen ja sen edeltäjien perinnettä sekä harjoittaa yhteistyötä lentotekniikkatoimialalla palvelevien yritysten työntekijöiden sekä laitoksella aikaisemmin palvelleiden kanssa. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

JOHTAJAT

Turun Lentokoulun Opetus- ja telakka-komppania, Lentopataljoona ja Ilmailupataljoona

1918	Wrede, Gerdt	vänrikki
1918	von Bülow, Konrad	luutnantti
1918	Pekkola, Sulo-Veikko	kapteeni
1918	von Beroldingen, Ulrich	yliluutnantti
1918–1919	Lindberg, Leonard	kapteeni
1919	Könni, Yrjö	kapteeni
1919–1920	Mikkola, Väinö	majuri
1920	Lilja, Harald	luutnantti
1920	Gottleben, Allan	luutnantti
1920–1921	Könni, Yrjö	kapteeni

Ilmailuvarikko, Ilmailutelakka ja Varikko

1921–1922	Könni, Yrjö	kapteeni
1922–1924	Näremaa, Erland	luutnantti

Ilmailutelakka

1924	Näremaa, Erland	luutnantti
1924–1928	Tervasmaa, Arvo	kapteeni

Valtion lentokonetehtas

1928–1933	Tervasmaa, Arvo	kapteeni
-----------	-----------------	----------

Ilmailuvarikko

1933	Tervasmaa, Arvo	kapteeni
1934–1937	Vuolasvirta, Lauri	insinöörikapteeni
1937–1941	Nystedt, Axel	everstiluutnantti

Lentovarikko

1941–1942	Nystedt, Axel	everstiluutnantti
1942–1945	Stenbäck, Erik	everstiluutnantti
1945–1949	Kepsu, Kalle	everstiluutnantti
1949–1952	Kurimo, Kyösti	everstiluutnantti

Ilmavoimien Varikko

1952–1953	Kurimo, Kyösti	everstiluutnantti
1953–1957	Holmela, Vilhelm	everstiluutnantti
1957–1963	Puolakkainen, Jaakko	everstiluutnantti
1963–1966	Perkko, Vilppu	everstiluutnantti
1966–1968	Tiitinen, Kalervo	everstiluutnantti
1968–1972	Heikkinen, Vilho	everstiluutnantti
1973–1980	Hakala, Pertti	everstiluutnantti
1980–1988	Koikkalainen, Seppo	everstiluutnantti
1988–1991	Ihantola, Markku	insinöörieversti

Lentovarikko

1991–1995	Ihantola, Markku	insinöörieversti
1995–2001	Mustonen, Veijo	insinöörieversti

Lentotekniikkalaitos

2001–2006	Mustonen, Veijo	insinöörieversti
2006–	Lassila, Hannu	insinöörieversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Lentovarikon historia 1918–2000. Toim. Pertti Korhonen ym. Lentovarikon Kilta ry, Hämeenlinna 2003.

Lentovarikko 60 vuotta juhlaulkaisu. Toim. Pia Rutanen. Lentovarikko, Pieksämäki 1993.

Lentotekniikan vaiheita. Toim. Kari Kinnunen. Lentotekniikan Kilta ry, Forssa 1992.

Raunio, Jukka: Valtion lentokonetehtaan historia 1 – Pioneerivuodet 1921–1932. Jukka Raunio, Halli 2005.

Juhola, Aimo E.: Koelentotoiminta 1939–1945. Lentovarikon Kilta, Vammala 2004.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Ilmava. Lentotekniikkalaitoksen henkilökunnan tiedotuslehti.

Lentoratas. Lentotekniikan Kilta ry:n tiedotuslehti.

Lentotekniikkalaitoksen perinneaineisto, Lentotekniikkalaitoksen Esikunta.

Viitteet

- 1 Lentopataljoonan nimeksi muutettiin 15.3.1919 Ilmailupataljoona.
- 2 Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- 3 Lentovarikon historia 1918–2000. Toim. Pertti Korhonen ym. Lentovarikon Kilta ry, Hämeenlinna 2003, s. 23–27.
- 4 Ilmailuvarikko toimi 1.1.1941–30.11.1952 Lentovarikon nimisenä, Lentovarikon historia 1918–2000. Toim. Pertti Korhonen ym. Lentovarikon Kilta ry, Hämeenlinna 2003, s. 140.
- 5 Lentovarikon historia 1918–2000. Toim. Pertti Korhonen ym. Lentovarikon Kilta ry, Hämeenlinna 2003, s. 78–79 ja 208.
- 6 Lentovarikon historia 1918–2000. Toim. Pertti Korhonen ym. Lentovarikon Kilta ry, Hämeenlinna 2003, s. 416 ja 419.
- 7 PE ak n:o 613/Kntotsto/Hha/2.12.1992, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 8 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 9 Sijaintipaikkojen osalta on huomattava, että Helsingillä tarkoitetaan Santahaminan sotilassaarta, joka ei tuolloin kuulunut Helsingin kaupunkiin.
- 10 Kuoreveden kunta liitettiin vuonna 2001 Jämsän kaupunkiin.
- 11 Sijaintipaikoissa seurataan Lentotekniikkalaitosta ja sen edeltäjien kuulumista puheena olevan joukon organisaatioon; Lentovarikon historia 1918–2000. Toim. Pertti Korhonen ym. Lentovarikon Kilta ry, Hämeenlinna 2003, s. 23 ja 86.
- 12 Alkuperäiseltä nimeltä August Ahlqvist.
- 13 PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.
- 14 Lentotekniikkalaitoksen vuosipäivä tekee poikkeuksen muista ilmavoimien joukoista Ilmavoimien Esikuntaa lukuun ottamatta, koska muilla vuosittaiset tapahtumat ovat perinnepäiviä.

VIESTIKOELAITOS (VKOEL)

Viestikoelaitos on Tikkakoskella sijaitseva ilmavoimien sotilaslaitos. Sen tehtäviin kuuluvat signaalitiedustelu sekä elektronisen sodankäynnin toiminnot. Laitos vaalii Päämajan radiotiedustelun perinteitä.

Laitoksen toiminnan voidaan katsoa alkaneen 30.6.1956 perustetusta Viestikoeasemasta. Se muodosti rungon 2.6.1960 Pääesikunnan alaiseksi sotilaslaitokseksi perustetulle Viestikoelaitokselle.¹ Osaksi sitä perustettiin tutkakoeasema 1.10.1967. Viestikoelaitos siirrettiin 1.5.1988 ilmavoimien alaiseksi sotilaslaitokseksi ja samalla siihen liitettiin ilmavoimien ja merivoimien tilastojaokset.²

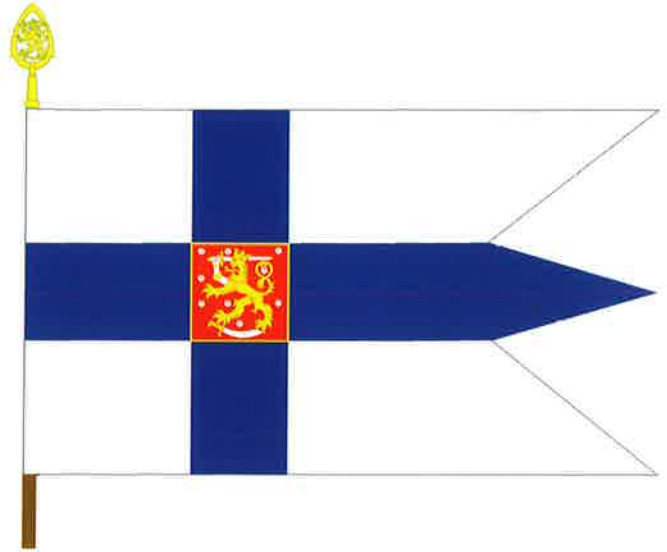
JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnuksen muodostaa siipipari, päätunnuksenaan haarniskoitu käsi, joka pitää kahta kaateista, vinoristikkäistä salamaa. Salammat kuvaavat viestisignaaleja. Tunnus on vahvistettu 2.12.1992.³

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristin eli Tiedusteluristin, muodostaa Yrjönristi, jonka erikoistunnuksena on kultainen vaakunaleijona ja sen sakaroissa neljä kultaista kaksipäistä, vastakkaisiin suuntiin osoittavaa nuolta. Nuolet symbolisoivat tiedustelun neljää dimensiota: ilmaa, merta, maata ja elektronista ulottuvuutta. Toisaalta ne kuvaavat myös tietojen hankkimista, kokoamista ja jakamista. Leijona kuvaa valtakunnallista toimintaympäristöä ja Pääesikunnan johtavaa asemaa. Värit kuvaavat tiedustelun keskeistä roolia ja sen päämäärähakuista toimintaa vaikeissa oloissa. Ristin on suunnitellut Jorma Ala-Sankila ja se on vahvistettu 5.5.1998.⁴

LIPPU

Laitos käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁵

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

SIJAINTPAIKAT

Viestikoeasema	1956–	Pieksämäki (Naarajärvi)
Viestikoelaitos	1960–	Pieksämäki (Naarajärvi), Helsinki ja Tikkakoski (Luonetjärvi)

KUNNIAMARSSI

Sotamarssi

Säveltäjä: Robert Kajanus
Sanat: August Oksanen⁶
Sovitus: Arvo Kuikka
CD: Marssi nro 28.

Kun Viestikoelaitos siirrettiin 1.5.1988 Ilmavoimien komentajan alaiseksi, sille tuli vuoden 1978 kunniamarssiuudistuksen pohjalta kunniamarssiksi Sotamarssi. Marssia ei Viestikoelaitokselle ole erikseen vahvistettu. Pääesikunnan tiedotusosaston 1993 laatimassa kunniamarssiluettelossa

Sotamarssi kuitenkin mainitaan Viestikoelaitoksen kunniamarssina.⁷

Lisätiedot, katso ILMAVOIMIEN ESIKUNTA.

PERINNEPÄIVÄ

Laitoksen perinnepäivää vietetään 2. kesäkuuta ja se pohjautuu Viestikoelaitoksen perustamiseen 2.6.1960.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Vuosien 1927–1944 radiotiedustelun perinteitä ja materiaalia on esillä Keski-Suomen Ilmailumuseossa.

Päämajan radiotiedustelun 1927–1944 muistomerkki sijaitsee Tikkakoskella ja sen on suunnitellut Tapio Salo. Merkki on hankittu yhteistyössä Päämajan radiotiedustelun veteraanien ja Viestikoelaitoksen Killan kanssa vuonna 1999. Merkki on pystytetty sodan ajan Päämajan radiotiedustelussa palvelleiden henkilöiden kunniaksi.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Viestikoelaitoksen Kilta perustettiin vuonna 1980 nimellä Viestikillan Viestikoelaitoksen osasto. Kilta vaalii Viestikoelaitoksen perinteitä ja toimii laitoksella palvelleiden yhdyssiteenä.

JOHTAJAT

1960	Brandt, Aijol	eversti
1960–1965	Knaapi, Olavi	komentaja
1965–1972	Levä, Veikko	everstiluutnantti
1972–1973	Hänninen, Pentti	everstiluutnantti
1973–1976	Muuronen, Kauko	everstiluutnantti
1976–1981	Kalliala, Juha	everstiluutnantti
1982–1985	Haapalinna, Matti	everstiluutnantti
1985–1988	Viitasaari, Yrjö	everstiluutnantti
1988–1998	Kepsu, Keijo	eversti
1998–2002	Hansen-Haug, Hannu	eversti
2002–2006	Kähärä, Jari	kommodori
2006–	Wihersaari, Juha	eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Käkönen, U. A.: Miehityksen varalta. Päämajan tiedustelua 1943–45. Otava, Helsinki 1970.

Pale, Erkki: Suomen radiotiedustelu 1927–1944. Viestikoelaitoksen Kilta ry, Helsinki 1997.

Salaisen sodan sivut. Tiedustelua, vakoilua ja salatoimintaa jatkosodassa. Toim. Mikko Karjalainen. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Saarijärvi 2003.

Stella Polaris. Suomalaista sotilastiedustelua. Toim. Ohto Manninen ja Timo Liene. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Helsinki 2002.

Suomen radiotiedustelu 1927–1944. Toim. Reijo Ahtokari. Viestikoelaitoksen Kilta ry, Helsinki 2002.

Viitteet

- 1 Viestikoeasema jatkoi kuitenkin toimintaansa Viestikoelaitoksen alaisena yksikkönä vuodesta 1956.
- 2 Suomen Ilmavoimat 80 vuotta – The Finnish Air Force 80 Years. Toim. Kalevi Reiman ym. Suomen Ilmavoimat – The Finnish Air Force. Apali, Jyväskylä 1998, s. 62.
- 3 PE ak n:o 613/Kntotsto/Hha/2.12.1992, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 4 PE henk-os ak n:o1511/2.9/D/1/5.5.1999, Viestikoelaitoksen joukko-osastoristin hyväksyminen.
- 5 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 6 Alkuperäiseltä nimeltä August Ahlqvist.
- 7 Puhelinkeskustelu tiedottaja Leena Tiainen/ILMAVE – Jukka Vuolio 8.10.2007.

ILMASOTAKOULU (ILMASK)

Ilmasotakoulu on Tikkakoskella sijaitseva ilmavoimien sotilasopetuslaitos. Sen tehtävänä on antaa koulutusta ilmavoimien palkatulle henkilöstölle sekä varusmiehille. Kouluun kuuluvia joukkoyksiköitä ovat Tukilentolaivue (TUKILLV), Koulutuspataljoona (KOULP) ja Koulutuskeskus (KOULKESK). Koulu vaalii edeltäjiensä Ilmavoimien Viestipataljoonan ja Ilmavoimien Viestikoulun sekä Tukilentolaivueen edeltäjäjoukko-osastojen Kuljetuslentolaivueen ja Tiedustelulentolaivueen perinteitä.

Koulun toiminnan voidaan katsoa alkaneeksi Ilmavoimien Viestivarikon perustamisesta 1.12.1941. Sen tehtävinä olivat ilmavoimien viestihuolto ja ilmavoimien viestihenkilöstön koulutus. Ilmavoimien Viestivarikosta muodostettiin 2.11.1942 Ilmavoimien Viestikoulu¹ ja sotilasopetuslaitokseksi se hyväksyttiin 27.5.1971. Vuoden 2004 alusta Ilmavoimien Viestikoulu nimettiin ilmavoimien puolustushaarakouluksi. Organisaatiouudistuksessa 1.1.2005 siihen liitettiin Tukilentolaivue ja nimeksi muutettiin Ilmasotakoulu.²

SIJAINNIPAIKAT

Ilmavoimien Viestivarikko	1941–1942	Pieksämäki (Naarajärvi)
Ilmavoimien Viestikoulu	1942–1943	Pieksämäki (Naarajärvi)
	1943–1944	Hämeenlinna
Ilmavoimien Viestipataljoona	1944–1962	Hämeenlinna
	1962–1966	Tikkakoski (Luonetjärvi)
Ilmavoimien Viestikoulu	1966–2004	Tikkakoski (Luonetjärvi)
Ilmasotakoulu	2005–	Tikkakoski (Luonetjärvi)

LIPPU

Koulun lippu on Ilmavoimien uusi lippu. Sen sinisessä lippukentässä on musta, valkoisella pärmätty hakaristi kuuden valkoisen siiven muodostaman siipikehän ympäröimänä. Tangon puoleisessa yläkulmassa on soihtu, josta nousee neljä yksipolvekkeista nuolenmuotoista keltaista salamaa. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lippu vahvistettiin 13.12.2004 ja vihittiin 4.10.2005. Lipun on suunnitellut Liisa Kontiainen.³

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu ilmavoimien siipiparista, jossa päätunnuksena ovat soihtu ja salamat. Edellinen kuvaa akateemisuutta ja nuolenmuotoiset salamat elektronista sodankäyntiä. Ilmasotakoulun uusi joukko-osastotunnus on vahvistettu 13.12.2004 ja sen on suunnitellut Liisa Kontiainen.⁴

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi muodostuu Yrjönristin sisällä olevasta hakarististä, jonka siipikehän erikoistunnuksena ovat soihtu ja salamat. Risti on vahvistettu 13.12.2004 ja sen on suunnitellut Liisa Kontiainen.⁵

KUNNIAMARSSI

Sotamarssi

Säveltäjä: Robert Kajanus
 Sanat: August Oksanen⁶
 Sovitus: Arvo Kuikka
 Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
 CD: Marssi nro 28.

Ilmasotakoulun kunniamarssi vahvistettiin vuonna 1978 koulun toimiessa Ilmavoimien Viestikouluna.⁷

Lisätiedot, katso ILMAVOIMIEN ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 2. marraskuuta ja se pohjautuu Ilmavoimien Viestikoulun perustamiseen 2.11.1942 Pieksämäen Naarajärvelle.⁸

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Koulun perinnehuone sijaitsee Luonetjärven varuskunta-alueella. Perinnetila avattiin 2.11.1995, ja sen näyttelyssä esitellään Ilmavoimien Viestikoulun ja sen edeltäjien historiaa ja perinteitä.

Draken-muistomerkki sijaitsee Luonetjärven varuskunta-alueella. Muistomerkki paljastettiin 10.8.2002, ja siinä oleva lentokone on ensimmäinen Suomeen vuonna 1972 tuotu Draken DK-202-hävittäjä.

Sodissa menehtyneiden ilmavalvojien muistomerkki sijaitsee Luonetjärven varuskunta-alueella. Muistomerkki paljastettiin 2.11.2005.

Ilmavoimien Viestivarikon ja Ilmavoimien Viestikoulun 50-vuotismuistomerkki sijaitsee Naarajärven lentokentällä. Muistomerkki paljastettiin 25.9.1992 ja sen laatassa on teksti: ”Tällä paikalla

perustettiin Ilmavoimien Viestivarikko ja Ilmavoimien Viestikoulu”.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Ilmasotakoulun Kilta perustettiin vuonna 2006 vaalimaan Ilmasotakoulun ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä, edistämään historiantuntemusta ja maanpuolustusta tukevaa harrastustoimintaa. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Ilmavoimien Viestikilta perustettiin vuonna 1965 nimellä Viesti- ja Tutkakilta. Killan perinnejoukkoja ovat Ilmavoimien Viestikoulu ja Ilmavoimien Viestiteknikkalaitos. Kilta vaalii sen edeltäjien perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Ilmavoimien Soittokunnan Tukiyhdistys perustettiin vuonna 1995. Tukiyhdistys tukee taloudellisesti Ilmavoimien Soittokunnan toimintaa.

KOMENTAJAT

Ilmavoimien Viestivarikko

1941–1942 Jääskeläinen, Jorma majuri

Ilmavoimien Viestikoulu

1942–1944 Eskola, Armas everstiluutnantti

Ilmavoimien Viestipataljoona

1944–1949 Eskola, Armas everstiluutnantti

1949 Meller, Tauno everstiluutnantti

1949–1955 Martiala, Kauno everstiluutnantti

1955–1961 Lahtinen, Yrjö everstiluutnantti

1961–1964 Haapanen, Seppo everstiluutnantti

1964–1966 Lähde, Eelis everstiluutnantti

Ilmavoimien Viestikoulu

1966–1970 Leinonen, Juhani everstiluutnantti

1970–1972 Vasama, Seppo everstiluutnantti

1972–1982 Peitsara, Perttu everstiluutnantti

1982–1983 Kallionpää, Juhani everstiluutnantti

1984–1985 Ahola, Matti everstiluutnantti

1985–1987 Kiesi, Kalevi everstiluutnantti

1987–1988 Kepsu, Keijo everstiluutnantti

1988–1993 Harjunmaa, Heikki everstiluutnantti

1993–1998 Lehto, Martti everstiluutnantti

1998–2000 Kivijärvi, Ari everstiluutnantti

2000–2004 Suonperä, Juha eversti

Ilmasotakoulu

2005–2006 Suonperä, Juha eversti

2006– Salmi, Kari eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Ilmavoimien Viestikoulu 1942–1972. Toim. Risto Maraste ym. Ilmavoimien Viestikoulu ja Ilmavoimien Viesti- ja Tutkakilta ry, Forssa 1972.

Myllylä, Ismo: Luonetjärven varuskunta 1939–1989. Ilmavoimien Viesti- ja Tutkakilta ry, Jyväskylä 1990.

Kuuluvainen, Onni: Hiljaa ja matalalla 2. Tiedustelulentolaivue 16:n vaiheita sodassa 1943–44. Lentotekniikan Kilita, Vammala 1999.

Kuuluvainen, Onni: Hiljaa ja matalalla 3. Tiedustelulentolaivue 16:n vaiheita sodassa 1942–43. Lentotekniikan Kilita, Loimaa 1997.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Rele. Ilmavoimien Viestikoulun verkkolehti.

Ilmaviesti. Ilmavoimien Viesti- ja Tutkakillan tiedotuslehti, 1971–.

VUODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Panssariprikaatin joukkoyksikkö, Ilmatorjuntakoulu (ITK), lakkautettiin 31.12.2007 ja sen toiminnot ja tehtävät liitettiin 1.1.2008 Ilmasotakoulun yhteyteen.

Viitteet

- 1 Ilmavoimien Viestikoulu toimi aikavälillä 4.12.1944–1.11.1966 Ilmavoimien Viestipataljoonan nimisenä.
- 2 Ilmasotakoulun nimi siirtyi Kauhavalla 1952–2004 toimineelta ilmavoimien koulutusyksiköltä. Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Eero Elfvingren. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Porvoo 2006, s. 19.
- 3 PE henk-os ak n:o 1079/2.9/D/I/13.12.2004, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 4 PE henk-os ak n:o 1079/2.9/D/I/13.12.2004, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 5 PE henk-os ak n:o 1079/2.9/D/I/13.12.2004, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 6 Alkuperäiseltä nimeltä August Ahlqvist.
- 7 PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.
- 8 Päivää vietettiin aiemmin perinnepäivänä, joka muuttui vuosipäiväksi vuonna 2004. Esittely puolustusvoimain komentajalle 13.12.2004.

ILMAVOIMIEN TEKNILLINEN KOULU (ILMAVTK)

Ilmavoimien Teknillinen Koulu on Jämsän Hallissa sijaitseva sotilasopetuslaitos. Sen tehtävänä on antaa lentoteknillistä koulutusta ilmavoimien ja rajavartiolaitoksen palkatulle henkilöstölle sekä varusmiehille.

Koulun toiminnan voidaan katsoa alkaneen 15.5.1918 järjestetystä ilmavoimien mekaanikkokurssista. Lentotekninen koulutus jatkui vuonna 1921 Ilmailupataljoonan mekaanikkokursseilla.¹ Tämä koulutus siirrettiin 1923 Ilmailukoulun Mekaanikkokouluun², joka kuului 1923–1929 Ilmailupataljoonan³ ja 1929–1933 Maalentokoulun⁴ organisaatioon. Mekaanikkokoulusta tehtiin 30.6.1933 ensimmäisen kerran itsenäinen joukko-osasto.⁵ Joulukuun alussa 1944 se nimettiin Lentojoukkojen Teknilliseksi Kouluksi⁶ ja samalla ilmavoimien koko lentoteknillisen henkilöstön koulutus keskitettiin sille. Ilmasotakoulun Teknillisen Koulutusosaston nimisenä se liitettiin Ilmasotakouluun 1.12.1952, ja itsenäiseksi joukko-osastoksi se erotettiin jälleen 1.11.1962 Ilmavoimien Teknillisenä Kouluna.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu ilmavoimien siipiparista, jonka pää-tunnuksena on hammasratas, jonka päällä kaksilapainen potkuri. Tunnus on vahvistettu 2.12.1992.⁷ Aluksi Ilmavoimien Teknillisen Koulun tunnus oli sama kuin Kuljetuslentolaivueen, joka muodostui siivistä ja potkurista. Se erottui Kuljetuslentolaivueen merkistä alla olevista erillisistä T- ja K-kirjaimista.

LIPPU

Koulun lipun koboltinsinisessä kentässä on musta valkoreunainen hakaristi kuuden renkaan tapaan asetetun valkoisen siiven ympäröimänä. Tangon puoleisessa yläkulmassa on Ilmavoimien Mekaanikkokoulun kurssimerkin keskiosa. Keltaisessa merkissä on kaksi siipeä ja hammasrattaan kaari niiden yhtymäkohdan yläpuolella siipiin liittyvänä. Lipun koko on 80 x 95 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lippu vahvistettiin 20.10.1967⁸ ja vihittiin käyttöön 4.6.1968. Lipun ovat suunnitelleet Olof Eriksson ja B. O. Heinonen.

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi muodostuu Yrjönristin sisällä olevasta hakarististä, jonka siipikehän erikoistunnuksena ovat lentokonemekaanikon kurssimerkin mukaisesti siivet ja hammasratas. Risti on suunniteltu alun perin Ilmavoimien

Tukikomppanialle ja vahvistettu 15.1.1980.⁹ Ristin on suunnitellut Eero Salmela ja sen on piirtänyt Mauno Honkanen.

SIJAINNITPAIKAT

Ilmavoimien mekaanikkokurssi	1918	Turku
Ilmailupataljoonan mekaanikkokurssi	1921–1923	Helsinki (Santahamina)
Ilmailukoulun Mekaanikkokoulu	1923–1924	Helsinki (Santahamina)
Ilmailukoulun Mekaanikko-osasto	1924–1929	Helsinki (Santahamina)
Maalentokoulun Mekaanikkokoulu	1929–1930	Helsinki (Santahamina)
Santahaminan Merilentoaseman Mekaanikkokoulu	1930–1933	Helsinki (Santahamina)
Mekaanikkokoulu	1933–1939	Helsinki (Santahamina)
	1939–1944	Useita paikkakuntia ¹⁰
Lentojoukkojen Mekaanikkokoulu	1944	Valkeala (Utti)
Lentojoukkojen Teknillinen Koulu	1944–1945	Valkeala (Utti)
	1945–1952	Kauhava
Ilmasotakoulun Teknillinen Koulutusosasto	1952–1962	Kauhava
Ilmavoimien Teknillinen koulu	1962–1976	Kauhava
	1976–	Jämsä (Halli) ¹¹

KUNNIAMARSSI

Sotamarssi

Säveltäjä: Robert Kajanus
 Sanat: August Oksanen¹²
 Sovitus: Arvo Kuikka
 Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
 CD: Marssi nro 28.

Lisätiedot, katso ILMAVOIMIEN ESIKUNTA.

PERINNEPÄIVÄ

Perinnepäivää vietetään 1. marraskuuta. Tämä perustuu ajankohtaan 1.11.1962, jolloin muodostettiin itsenäinen Ilmavoimien Teknillinen Koulu suoraan ilmavoimien komentajan alaisuuteen.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Lentotekniikan koulutuksen peruskivi sijaitsee Jämsän Hallissa. Se paljastettiin vuonna 1996 Hallissa 20 vuotta jatkuneen lentotekniikan koulutuksen kunniaksi.

JOHTAJAT

Ilmailukoulun Mekaanikkokoulu

1923	Hämäläinen, Einar	kapteeni
1924	Laine, Eino	luutnantti

Ilmailukoulun Mekaanikko-osasto

1924–1926	Laine, Eino	luutnantti
1926–1929	Hämäläinen, Einar	kapteeni

Maalentokoulun Mekaanikkokoulu

1929–1930	Hämäläinen, Einar	kapteeni
-----------	-------------------	----------

Santahaminan Merilentoaseman Mekaanikkokoulu

1930–1932	Hämäläinen, Einar	kapteeni
1932–1933	Granroth, Edvin	kapteeni

Mekaanikkokoulu

1933–1941	Könni, Yrjö	majuri
1941–1944	Appelroth, Torvald	majuri

Lentojoukkojen Mekaanikkokoulu

1944	Pietarinen, Aimo	majuri
------	------------------	--------

Lentojoukkojen Teknillinen Koulu

1944–1951	Pietarinen, Aimo	majuri
1952	Uotinen, Erkki	majuri

Ilmasotakoulun Teknillinen Koulutusosasto

1952–1954	Uotinen, Erkki	majuri
1954–1955	Huhtala, Aimo	majuri
1955–1961	Kallio, Tauno	majuri
1962	Wan, Alfred	majuri

Ilmavoimien Teknillinen Koulu

1962–1967	Wan, Alfred	majuri
1967–1980	Laine, Raimo	everstiluutnantti
1980–1981	Wetterstrand, Viljo	everstiluutnantti
1981–1984	Kanninen, Pekka	everstiluutnantti
1984–1990	Pellinen, Pekka	everstiluutnantti
1990–1992	Kantola, Heikki	everstiluutnantti
1992–1993	Puputti, Pekka	everstiluutnantti
1993–1998	Hiltunen, Pekka	everstiluutnantti
1999–2001	Partio, Ismo	everstiluutnantti
2002–2006	Liinamaa, Jukka	eversti
2006–2008	Jussila, Ari	eversti
2008–	Saarikoski, Anssi	eversti

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Lentotekniikan Kilta perustettiin vuonna 1966. Kilta vaalii Ilmavoimien Teknillisen koulun perinteitä ja harjoittaa yhteistyötä muiden toimintaluokkeilla olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Peltonen, Martti: Ilmasotakoulun historia 1918–1980. Ilmasotakoulun Kilta ry, Vammala 1993.

Rantanen, Eila – Gylling, Jukka – Höylä, Maija: Kauhavalta Halliin. 20 vuotta Ilmavoimien Teknillisen Koulun siirrosta. Ilmavoimien Teknillinen Koulu, Tikkakoski 1996.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Ropelli. Joukko-osastolehti.

Viitteet

- 1 Peltonen, Martti: Ilmasotakoulun historia 1918–1980. Ilmasotakoulun Kilta ry, Vammala 1993, s. 61.
- 2 Ilmailukoulun Mekaanikkokoulu toimi 1924–1929 Mekaanikko-osaston nimisenä ja 1933–1943 Mekaanikkokouluna.
- 3 Ilmailuvoimien organisaatiouudistuksessa maaliskuussa 1924 Ilmailupataljoona lakkautettiin ja sen tilalle perustettiin Ilmailukoulu. Peltonen, Martti: Ilmasotakoulun historia 1918–1980. Ilmasotakoulun Kilta ry, Vammala 1993, s. 42.
- 4 Maalentoakoulun nimi muutettiin syyskuussa 1930 Santahaminan Merilentoasemaksi ja 30.6.1933 Lentoasema 2:ksi. Peltonen, Martti: Ilmasotakoulun historia 1918–1980. Ilmasotakoulun Kilta ry, Vammala 1993, s. 63.
- 5 Peltonen, Martti: Ilmasotakoulun historia 1918–1980. Ilmasotakoulun Kilta ry, Vammala 1993, s. 63.
- 6 Jatkosodassa Lentoyoukkojen Teknillinen Koulu toimi myös nimellä Lentoyoukkojen Mekaanikkokoulu.
- 7 PE ak n:o 613/Kntotsto/Hha/2.12.1992, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 8 PE ak n:o 1459/Kntotsto/Di/24.10.1967, esittely tasavallan presidentille.
- 9 PE ak n:o 87/Kntotsto/Hha/15.1.1980, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 10 Tampere, Santahamina, Kruununkylä (Kruunupyypy), Kokkola, Parola ja Utti.
- 11 Kuoreveden kunta liitettiin osaksi Jämsän kaupunkia vuonna 2001.
- 12 Alkuperäiseltä nimeltä August Ahlqvist.

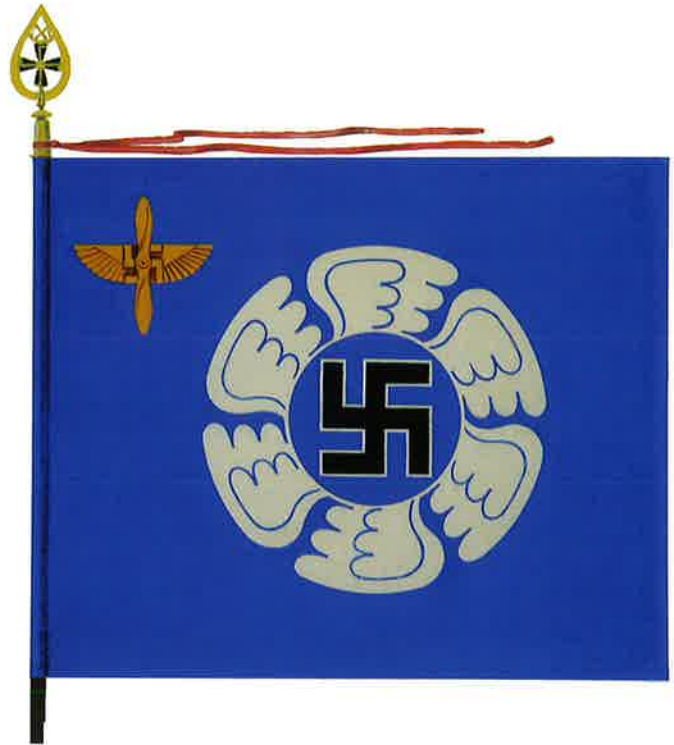
LENTOSOTAKOULU (LENTOSK)

Lentosotakoulu on Kauhavalla sijaitseva ilmavoimien sotilasopetuslaitos. Sen tehtävänä on antaa koulutusta ilmavoimien palkatulle henkilöstölle sekä varusmiehille. Kouluun kuuluvia joukkoyksiköitä on Hävittäjälentolaivue 41 (HÄVLLV 41) ja Koulutuskeskus (KOULKESK). Koulu vaalii edeltäjiensä Lentopataljoonan, Ilmailupataljoonan, Ilmailukoulun ja Ilmasotakoulun perinteitä.

Koulun toiminnan voidaan katsoa alkaneen Turun lentoasemalla heinäkuussa 1918 käynnistyneestä lentokoulutuksesta. Se organisoitiin 1.8.1918 Turun Lentokouluksi, mutta koulu lakkautettiin pian ja sen opetus- ja telakkakomppanioista muodostettiin 1.10.1918 Lentopataljoona. Nimi muutettiin 14.3.1919 Ilmailupataljoonaksi, 1.3.1924 Ilmailukouluksi ja 1.1.1938 Ilmasotakouluksi¹. Ilmavoimien uudelleenorganisoinnissa 1.1.2005 se nimettiin Lentosotakouluksi.

SIJAINNITPAIKAT

Turun Lentoaseman lentokoulutus	1918	Turku
Turun Lentokoulu	1918	Turku
Lentopataljoona	1918–1919	Turku ja Helsinki (Santahamina)
Ilmailupataljoona	1919–1924	Helsinki (Santahamina) ²
Ilmailukoulu	1924–1929	Helsinki (Santahamina)
Ilmailukoulu	1929–1937	Kauhava
Ilmasotakoulu	1938–1941	Kauhava
Lentosotakoulu	1941–1952	Kauhava
Ilmasotakoulu	1952–2004	Kauhava
Lentosotakoulu	2005–	Kauhava

LIPPU

Koulu käyttää Ilmasotakoululle 8.11.1957 vahvistettua lippua. Lipun koboltinsinisessä lippukan-kaassa on musta valkoreunainen hakaristi kuuden renkaan tapaan asetetun valkoisen siiven ympäröimänä. Tankoa lähinnä olevassa yläkulmassa on kullankeltainen ilmavoimien erikoismerkki. Lipun koko on 120 x 142 cm ja sen taiteellisesta toteuttamisesta vastasi Olof Eriksson Olavi Seeven ehdotuksen pohjalta.³ Lentosotakoululla on ilmavoimien ainoana joukko-osastona lipun tangonkärkenä vapaudenristi ja siinä IV luokan vapaudenristin nauhat, jotka myönnettiin 4.6.1988.⁴ Lippu vahvistettiin Lentosotakoulun lipuksi 13.12.2004.⁵

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Koulu käyttää Ilmasotakoululle 2.12.1992 vahvistettua joukko-osastotunnusta. Se muodostuu ilmavoimien siipiparista, jossa päätunnuksena on hakaristi, jonka päällikkeenä on kaksilapainen potkuri.⁶ Lentosotakoulun joukko-osastotunnukseksi se vahvistettiin 13.12.2004.⁷

JOUKKO-OSASTORISTI

Koulu käyttää Ilmasotakoululle 15.1.1980 vahvistettua joukko-osastoristiä. Se muodostuu Yrjönristin sisällä olevasta hakarististä, jonka siipikehän erikoistunnuksina ovat potkuri, hakaristi ja siivet.⁸ Lentosotakoulun joukko-osastoristiksi se vahvistettiin 13.12.2004.⁹

KUNNIAMARSSI

Sotamarssi

Säveltäjä: Robert Kajanus
 Sanat: August Oksanen¹⁰
 Sovitus: Arvo Kuikka
 Marssi vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
 CD: Marssi nro 28.

Marssi vahvistettiin Ilmasotakoululle vuonna 1978.¹¹ Perinteiden siirtymisen myötä marssista tuli Lentosotakoulun kunniamarssi 1.1.2005.

Lisätiedot, katso ILMAVOIMIEN ESIKUNTA.

PERINNEPÄIVÄ

Perinnepäivää vietetään 1. lokakuuta ja se pohjautuu ajankohtaan, jolloin Lentopataljoona perustettiin Turussa 1.10.1918. Päivämäärästä katsotaan myös alkaneen organisoidun lentokoulutuksen Suomen ilmavoimissa.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Lento-onnettomuuksissa surmansa saaneiden muistopatsas sijaitsee Kauhavan varuskunta-alueella, jonne se pystytettiin vuonna 1969.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Lentosotakoulun kiltä perustettiin vuonna 1968 nimellä Ilmasotakoulun Kilta. Se vaalii nykyisen Lentosotakoulun ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä ja perinne-esineistöä. Kilta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

KOMENTAJAT JA JOHTAJAT

Turun Lentokoulu

1918	von Bülow, Konrad	luutnantti
1918	Pekkola, Sulo-Veikko	kapteeni

Lentopataljoona

1918	von Beroldingen, Ulrich	yliluutnantti
1918–1919	Lindberg, Leonard	kapteeni

Ilmailupataljoona

1919	Lindberg, Leonard	kapteeni
1919	Könni, Yrjö	kapteeni
1919–1920	Mikkola, Väinö	majuri
1920	Lilja, Harald	luutnantti
1920	Gottleben, Allan	luutnantti
1920–1922	Könni, Yrjö	kapteeni
1922–1923	Snellman, Aarne	majuri
1923–1924	Melander, Lars	majuri

Ilmailukoulu

1924–1929	Opas, Yrjö	everstiluutnantti
-----------	------------	-------------------

Ilmailukoulu

1929–1932	Opas, Yrjö	everstiluutnantti
1932–1933	Schalin, Lars	everstiluutnantti
1933–1935	Rekola, Viljo	eversti
1935–1937	Somerto, Toivo	eversti

Ilmasotakoulu

1938–1939	Somerto, Toivo	eversti
1939–1940	Ahoniemi, Rainer	everstiluutnantti
1940–1941	Bremer, Eino	eversti

Lentosotakoulu

1941	Bremer, Eino	eversti
1941	Moilanen, Jaakko	majuri
1941–1942	Bremer, Eino	eversti
1942–1944	Somerto, Toivo	eversti
1944–1945	Moilanen, Jaakko	everstiluutnantti
1945–1947	Carlsson, Eino	everstiluutnantti
1949	Meller, Tauno	everstiluutnantti
1949–1952	Pajari, Risto	eversti

Ilmasotakoulu

1952–1954	Pajari, Risto	eversti
1954–1955	Seeve, Olavi	eversti
1955–1956	Turkki, Reino	everstiluutnantti
1956–1960	Meller, Tauno	eversti
1960–1964	Turkki, Reino	eversti
1964–1966	Mustonen, Kalervo	eversti
1966–1968	Nykänen, Reino	eversti
1968–1970	Lähde, Eelis	eversti
1970–1972	Hietamies, Veikko	eversti
1972–1973	Meriö, Rauno	eversti
1973–1974	Korttila, Kari	eversti
1974–1978	Pernaa, Veli	eversti
1978–1985	Tapanainen, Pertti	eversti
1985–1989	Koskimies, Jouko	eversti
1990–1993	Pellinen, Pekka	eversti
1993–1994	Harjunmaa, Heikki	eversti
1994–1995	Ryynänen, Sippo	eversti
1995–1998	Bjurström, Hannes	eversti
1998–2003	Vainio, Kai	eversti
2003–2004	Janhunen, Kari	eversti

Lentosotakoulu

2005–2006	Janhunen, Kari	eversti
2007–	Tolla, Petri	eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Peltonen, Martti: Ilmasotakoulun historia 1918–1980. Ilmasotakoulun Kilta ry, Vammala 1993.

Toivanen, Yrjö – Hietamies, Veikko: Letov Š 218 A Smolik. Ilmasotakoulun Kilta ry, Helsinki 1992.

Ilmasotakoulu – 60 vuotta Kauhavalla. Ilmasotakoulun 60-vuotisjuhlatoimikunta, Kauhava 1989.

Ilmasotakoulu – 70 vuotta Kauhavalla sotilaslentäjien koulutusta. Ilmasotakoulu, Vammala 1999.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Leisku. Joukko-osastolehti.

Viitteet

- 1 Ilmasotakoulu toimi 1.2.1941–30.11.1952 Lentosotakoulun nimisenä.
- 2 Lentovarikon historia 1918–2000. Toim. Pertti Korhonen. Lentovarikon Kilta ry, Hämeenlinna 2003, s. 23.
- 3 PE ak n:o 2268/Kntotsto/2h/8.11.1957, esittely tasavallan presidentille.
- 4 Esittely Vapaudenristin ritarikunnan suurmestarille 10.12.1987.
- 5 PE henk-os ak n:o 1079/2.9/D/I/13.12.2004, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 6 PE ak n:o 613/Kntotsto/Hha/2.12.1992, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 7 PE henk-os ak n:o 1079/2.9/D/I/13.12.2004, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 8 PE ak n:o 87/Kntotsto/Hha/15.1.1980, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 9 PE henk-os ak n:o 1079/2.9/D/I/13.12.2004, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 10 Alkuperäiseltä nimeltä August Ahlqvist.
- 11 PE ak n:o 323/Kntsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.

KARJALAN LENNOSTO (KARLSTO)

Karjalan Lennosto on Siilinjärven Rissalassa sijaitseva ilmavoimien valmiusyhtymä. Sen tehtäviä ovat vastuualueensa ilmatilan valvonta ja vartiointi sekä ilmavoimien palkatun henkilöstön ja varusmiesten kouluttaminen. Lennostoon kuuluvia joukkoyksiköitä ovat Hävittäjälentolaivue 31 (HÄVLLV 31) ja 7. Pääjohtokeskus (7.PÄÄJOKE). Lennosto vaalii edeltäjiensä Lento-osasto 2:n, Utin Lentoaseman, Lento-osasto 3:n, Ilmailuasema II:n, Ilmailuosasto 2:n, Hävittäjäeskaaderin, Maalentoeskaaderin, Lentoasema 1:n, Lentorykmentti 2:n, Lentorykmentti 3:n ja 3. Lennoston perinteitä. Lennosto vaalii alaistensa joukkoyksiköiden kautta myös Lentolaivue 34:n perinteitä.

Lennoston toiminnan voidaan katsoa alkaneen eversti Arne Sihvon 16.4.1918 perustaman Karjalan Armeijakunnan Ilmailuosaston liittämisestä 23.4.1918 Lento-osasto 2:een¹, joka oli ensimmäinen suomalainen hävittäjäyksikkö.² Itsenäisenä joukko-osastona sen toiminnan katsotaan alkaneen lentäjäoppilaiden pääsystä yksinlentovaiheeseen 28.9.1918. Nimi muutettiin 1.1.1938 Lentorykmentti 2:ksi. Talvisodan jälkeen perustettiin 29.3.1940 Täydennyslentorykmentti 2:n ja Lentorykmentti 2:n osista Lentorykmentti 3.³ Organisaatiouudistuksessa Lentorykmentti 2 lakkautettiin 30.11.1952⁴ ja sen pääosat yhdistettiin Lentorykmentti 3:sta muodostettuun 3. Lennostoon⁵. Sen nimeksi muutettiin 1.1.1957 Karjalan Lennosto.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu ilmavoimien siipiparista, jossa päätunnuksena ovat Karjalan maakuntavaakunan käsivarret kruununeen. Karjalan vaakunan tunnukset kruununeen juontavat alkunsa 1500-luvun lopulta. Lennoston käsivarsikuviainen siipiparitunnus vahvistettiin 28.10.1967.⁶

LIPPU

Lennoston lipun koboltinsinisessä lippukankaassa on musta valkoreunainen hakaristi kuuden renkaan tapaan asetetun valkoisen siiven ympäröimänä. Tankoa lähinnä olevassa yläkulmassa on Karjalan maakuntatunnus. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lippu vahvistettiin 8.11.1957⁷ ja vihittiin 4.6.1958. Sen on suunnitellut Olof Eriksson Olavi Seeven ehdotuksen pohjalta.

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi muodostuu Yrjönristin sisällä olevasta hakarististä, jonka siipikehän erikoistunnuksena ovat kultaiset Karjalan maakuntavaakunan käsivarret. Ensimmäisessä joukko-osastoristissä miekat ja tunnus olivat siipikehän sisällä.

Ristin on suunnitellut Kai Kytöpuro ja se on vahvistettu 15.1.1980.⁸ Myöhemmin risti yhtenäistettiin muiden ilmavoimien joukko-osastojen kanssa samanlaiseksi ja miekat sekä maakuntatunnus suurennettiin ja nostettiin siipikehän päälle.

SIJAINNIPAIKAT

Lento-osasto 2	1918	Antrea ja Lappeenranta
Utin Lentoasema	1918	Valkeala (Utti)
Lento-osasto 3	1918–1919	Helsinki (Santahamina)
Ilmailuasema II	1919–1921	Valkeala (Utti)
Ilmailuosasto 1	1921–1923	Valkeala (Utti)
Hävittäjäeskaaderi	1924–1926	Valkeala (Utti)
Maalentoeskaaderi	1926–1933	Valkeala (Utti)
Lentoasema 1	1933–1937	Valkeala (Utti)
Lentorykmentti 2	1938–1944	Valkeala (Utti), talvi- ja jatkosota
	1944–1952	Siilinjärvi (Rissala) ⁹
Lentorykmentti 3	1940–1952	jatkosota, Pori, Lappeenranta ja Valkeala (Utti)
3. Lennosto	1952–1956	Valkeala (Utti)
Karjalan Lennosto	1957–1965	Valkeala (Utti) ja Siilinjärvi (Rissala)
	1965–	Siilinjärvi (Rissala) ¹⁰

KUNNIAMARSSI

Sinivalkoinen marssi

Säveltäjä: Aimo Mustonen

Sovitus: Teuvo Laine

Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.

CD: Marssi nro 29.

Sillanpään marssilaulun ja suuren määrän lastenlauluja sekä lukuisia marsseja säveltänyt Aimo Mustonen sai toisen palkinnon Ilmavoimien Tukisäätiön julistamassa marssisävellyskilpailussa 1976 teoksellaan *Sinivalkoinen marssi*. Marssista tuli 24.2.1978 Karjalan Lennoston kunniamarssi.¹¹

PERINNEPÄIVÄ

Perinnepäivää vietetään 28. syyskuuta ja se perustuu ajankohtaan 28.9.1918, jolloin ensimmäinen Utin ohjaajakurssi oli päässyt yksinlentovaiheeseen.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Karjalan Lennoston perinnehuone sijaitsee Kuopiossa, Rissalan varuskunta-alueella. Perinnetilassa on näytteillä lennoston esineistöä ja valokuvia sen alkuaajoista lähtien.

Hans Windin perinnehuone sijaitsee Kuopiossa, Rissalan varuskunta-alueella. Perinnetilassa on näytteillä Hans Windille kuulunutta esineistöä ja valokuvia.

MiG-muistomerkki sijaitsee Kuopion lentoasema-alueella, jonne se pystytettiin vuonna 1983. Toinen MiG-21 muistomerkki on pystytetty varuskunnan paraatikentälle vuonna 1998.

Lento-onnettomuuksissa surmansa saaneiden muistomerkki sijaitsee Rissalan lentokentän rullauttien vieressä. Merkki on pystytetty lentoturman tapahtumapaikalle vuonna 1979.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Karjalan Lennoston kilta perustettiin vuonna 1980 nimellä Karjalan Lennoston – Lentorykmentti 3:n Kilta. Se vaalii Karjalan Lennoston ja sen edeltäjäjoukkojen perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Kirgiisikilta on yhdistys, jonka ovat perustaneet vuonna 1962 Neuvostoliiton Kirgisiassa koulutuksessa olleet lentäjät ja mekaanikot. Kilta kokoontuu edelleenkin vuosittain elokuussa täydenkuun aikaan.

Kubanin kilta on yhdistys, jonka ovat perustaneet vuonna 1974 Neuvostoliiton Krasnodarissa koulutuksessa olleet lentäjät ja mekaanikot.

Kolmas yhdistys on ”Kahden Machin” kilta. Sen jäsenten yhteinen nimittäjä on osallistuminen Suomessa suoritettuun lentoon MiG-21 -koneella yli kaksinkertaisella äänennopeudella.

KOMENTAJAT

Lento-osasto 2

1918 Landergren, Sture kapteeni

Utin Lentoasema

1918 Michelson, Alfred luutnantti
 1918 Holmqvist, Gunnar luutnantti
 1918 Graefe, Arnold yliluutnantti

Ilmailuasema II

1919–1920 Stenbäck, Erik vänrikki
 1920–1921 Gottleben, Allan luutnantti

Ilmailuosasto 1

1921–1923 Gottleben, Allan luutnantti

Hävittäjäeskaaderi

1924 Gottleben, Allan luutnantti
 1924–1925 Melander, Lars majuri
 1926 Könni, Eero kapteeni

Maalentoeskaaderi

1926 Almberg, Jouna kapteeni
 1926–1933 Virkkunen, Väinö eversti

Lentoasema 1

1933–1937 Virkkunen, Väinö eversti

Lentorykmentti 2

1938–1939 Ahonius, Rainer everstiluutnantti
 1939–1943 Lorentz, Richard eversti
 1943–1945 Harju-Jeanty, Raoul eversti
 1945–1946 Holm, Otto everstiluutnantti
 1947–1951 Luukkanen, Eino everstiluutnantti
 1951–1952 Heinilä, Erkki everstiluutnantti

Lentorykmentti 3

1940–1943 Nuotio, Einar everstiluutnantti
 1943–1945 Magnusson, Erik eversti
 1945–1952 Bremer, Lauri majuri

3. Lennosto

1952–1953 Bremer, Lauri eversti
 1953–1955 Heinilä, Erkki everstiluutnantti
 1955–1956 Tuomisalo, Oskar eversti

Karjalan Lennosto

1957–1958 Tuomisalo, Oskar eversti
 1958–1960 Sarvanto, Jorma everstiluutnantti
 1960–1968 Pekuri, Lauri eversti
 1968–1972 Nykänen, Reino eversti
 1972–1978 Hietamies, Veikko eversti
 1978–1980 Pernaa, Veli eversti
 1980–1983 Tolla, Pertti eversti
 1984–1987 Antikainen, Matti eversti
 1987–1991 Ahola, Matti eversti
 1991–1994 Liusvaara, Aarno eversti
 1994–1996 Harjunmaa, Heikki eversti
 1996–2002 Lyytinen, Heikki eversti
 2003–2005 Karjalainen, Hannu eversti
 2005–2006 Jussila, Ari everstiluutnantti
 2006– Suonperä, Juha eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Keskinen, Kalevi – Stenman, Kari: Suomen ilmavoimien historia. LeR 2 – Lentorykmentti 2, osa 17. Kustannusliike Kari Stenman, Helsinki 2001.

Nykänen, Jukka – Rytsy, Harri: Kuopion Lentoaseman historia 1. Viljapellosta lentokentäksi 1939–1960. Pöljän kotiseutumuseo ja Siilinjärven kunnan kotiseutu- ja museo-jaosto, Siilinjärvi 1985.

Pernaa, Veli: Karjalan Lennoston historia 1918–1980. Karjalan Lennoston Kilta ry, Vammala 1997.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Kajaus. Karjalan Lennoston sisäinen tiedotuslehti, 1972.

Viitteet

- 1 Lento-osasto 2 toimi 15.6.1918–13.10.1918 Utin Lentoaseman nimisenä, 14.10.1918–9.7.1919 Lento-osasto 3:na, 10.7.1919–31.3.1921 Ilmailuasema 2:na, 1.4.1921–31.12.1923 Ilmailuosasto 1:nä, 1.1.1924–31.3.1926 Hävittäjäeskaaderina, 1.4.1926–14.7.1933 Maalentoeskaaderina ja 15.7.1933–31.12.1937 Lentoasema 1:nä.
- 2 Pernaa, Veli: Karjalan Lennoston historia 1918–1980. Karjalan Lennoston Kilta ry, Vammala 1997, s. 16.
- 3 Pernaa, Veli: Karjalan Lennoston historia 1918–1980. Karjalan Lennoston Kilta ry, Vammala 1997, s. 174 ja 182.
- 4 Pernaa, Veli: Karjalan Lennoston historia 1918–1980. Karjalan Lennoston Kilta ry, Vammala 1997, s. 335.
- 5 3. Lennosto toimi 29.3.1940–30.11.1952 Lentorykmentti 3:n nimisenä.
- 6 Puolustusministeriön kirjelmä n:o 3320/8/Sot/67/28.10.1967, Sotilasvirkapukujen joukko-osastotunnukset.
- 7 PE ak n:o 2268/Kntotsto/2h/8.11.1957, esittely tasavallan presidentille.
- 8 PE ak n:o 87/Kntotsto/Hha/15.1.1980, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 9 Rissala, Pernaa, Veli: Karjalan Lennoston historia 1918–1980. Karjalan Lennoston Kilta ry, Vammala 1997, s. 320.
- 10 Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähetettävät tiedot, säilytyspaikkana Sotamuseo.
- 11 Ylikapellimestarin laatima luettelo joukko-osastojen kunniamarssista, Piipari n:o 1/1978; Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.

LAPIN LENNOSTO (LAPLSTO)

Lapin Lennosto on Rovaniemellä sijaitseva ilmavoimien valmiusyhtymä. Sen tehtäviä ovat vastualueensa ilmatilan valvonta, sodanajan suorituskyvyn ylläpito ja kehittäminen sekä palkatun henkilöstön, varusmiesten ja reserviläisten kouluttaminen ilmapuolustuksen eri tehtäviin. Lennostoon kuuluvia joukkoyksiköitä ovat Hävittäjälentolaivue 11 (HÄVLLV 11) ja 5. Pääjohtokeskus (5. PÄÄJOKE). Lennosto vaalii edeltäjiensä Lento-osasto 4:n, Lento-osasto 3:n, Ilmailuosasto III:n, Ilmailuosasto 2:n, Pommituseskaaderin, I Erillisen Merilentolaivueen, Lentoasema 6:n, Lentorykmentti 4:n, 1. Lennoston ja Hämeen Lennoston perinteitä.

Lennoston toiminnan voidaan katsoa alkaneen 1.10.1918 perustetusta Lento-osasto 4:stä¹. Sen tehtäväksi tuli lentokoneilla tehtävä kaukotiedustelu ja ilmapommitukset. Organisaatiouudistuksessa 1.1.1938 sen nimeksi muutettiin Lentorykmentti 4. Sotien jälkeen pommikoneista luovuttiin ja siirryttiin hävittäjälentotoimintaan ja -koulutukseen. Nimeä muutettiin jälleen organisaatiouudistuksessa 1.12.1952, jolloin Lentorykmentti 4:stä tehtiin 1. Lennosto ja edelleen 1.1.1957 Hämeen Lennosto.² Lapin Lennostoksi nimi muutettiin 6.12.1974.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu ilmavoimien siipiparista, jossa päätunnuksena on pohjantähti. Kun Hämeen Lennosto muutettiin Lapin Lennostoksi, muuttui myös sen joukko-osastotunnus. Hämeen Lennoston tunnuksen keskuskuviona ollut Hämeen ilves korvattiin pohjantähdellä. Tunnus vahvistettiin 6.12.1974.

LIPPU

Lennosto käyttää lippunaan entisen Hämeen Lennoston lippua. Koboltinsinisessä lippukankaassa on musta valkoreunainen hakaristi kuuden renkaan tapaan asetetun valkoisen siiven ympäröimänä. Tankoa lähinnä olevassa yläkulmassa on Hämeen maakuntatunnus. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lippu vahvistettiin 8.11.1957 ja vihittiin 4.6.1958. Sen on suunnitellut Olof Eriksson Olavi Seeven ehdotuksen pohjalta.³ Lapin Lennoston lipuksi se vahvistettiin 6.12.1974.

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi muodostuu Yrjönristin sisällä olevasta hakaristista, jonka siipikehän erikoistunnuksena on Hämeen ilves. Ristin on suunnitellut Kai Kytö-puro ja se on vahvistettu 15.1.1980.⁴

SIJAINNIPAIKAT

Lento-osasto 4	1918–1919	Koivisto
Lento-osasto 3	1919	Koivisto
Ilmailuosasto III	1919–1921	Koivisto
Ilmailuosasto 2	1921	Koivisto
	1921–1924	Viipuri
Pommituseskaaderi	1924–1926	Viipuri
I Erillinen Merilentolaivue	1926–1933	Viipuri
Lentoasema 6	1933–1936	Viipuri
	1936–1937	Imatra ⁵ (Immola)
Lentorykmentti 4	1938–1939	Imatra (Immola)
	1939–1952	Tikkakoski (Luonetjärvi)
1. Lennosto	1952–1956	Tikkakoski (Luonetjärvi)
Hämeen Lennosto	1957–1973	Tikkakoski (Luonetjärvi)
	1973–1974	Rovaniemen maalaiskunta
Lapin Lennosto	1974–2005	Rovaniemen maalaiskunta ⁶

KUNNIAMARSSI

Hanssin Jukka

Säveltänyt ja sovittanut: Teuvo Laine
Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
CD: Marssi nro 30.

Vuonna 1976 Ilmavoimien Tukisäätiö järjesti marsisävellyskilpailun uuden kunniamarssin saamiseksi ilmavoimille. Kilpailun voitti silloinen Helsingin Varuskuntasoyttokunnan päällikkö, musiikkimajuri Teuvo Laine sävellyksellään *Hanssin Jukka*.⁷ Marssi vahvistettiin vuonna 1978 Lapin Lennoston kunniamarssiksi.⁸

VUOSI- JA PERINNEPÄIVÄT

Perinnepäivää vietetään 1. lokakuuta. Päivä perustuu ajankohtaan, jolloin lennoston perinnejoukko-osasto Lento-osasto 4 perustettiin Koivistolle 1.10.1918. Perinnepäivää on vietetty 1. lokakuuta vuodesta 1969 lähtien.

Aiemmin lennostossa vietettiin myös vuosipäivää, jota juhlittiin 11. lokakuuta vuoteen 1969 saakka. Vuosipäivä pohjautui Lentorykmentti 4:n muuttoon Luonetjärvelle 11.10.1940.

KOMENTAJAT

Lento-osasto 4, Lento-osasto 3, Ilmailuosasto III ja Ilmailuosasto 2

1918–1924 Pajunen, Arvi majuri

Pommituseskaaderi ja I Erillinen Merilentolaivue

1924–1933 Nystedt, Axel everstiluutnantti

Lentoasema 6

1933–1935 Nystedt, Axel everstiluutnantti

1935–1937 Schalin, Lars everstiluutnantti

Lentorykmentti 4

1938–1939 Schalin, Lars everstiluutnantti

1939–1942 Somerto, Toivo everstiluutnantti

1942–1944 Sarko, Olavi eversti

1944–1945 Gabrielsson, Birger everstiluutnantti

1945–1946 Harju-Jeanty, Raoul eversti

1946–1952 Moilanen, Jaakko eversti

1. Lennosto

1952–1955 Meller, Tauno everstiluutnantti

1955–1957 Malmari, Yrjö everstiluutnantti

Hämeen Lennosto

1957 Malmari, Yrjö everstiluutnantti

1957–1960 Turkki, Reino everstiluutnantti

1960–1963 Strömberg, Georg-Eric everstiluutnantti

1963–1969 Huhtala, Aimo eversti

1969–1973 Suonperä, Teppo eversti

1973–1974 Meriö, Rauno eversti

Lapin lennosto

1974–1975 Meriö, Rauno eversti

1975–1983 Jokinen, Pertti eversti

1983–1987 Rajamäki, Väinö eversti

1987–1994 Kanninen, Pekka eversti

1994–1995 Tolvanen, Osmo eversti

1995–2001 Ryyänen, Sippo eversti

2001–2004 Numminen, Jarkko eversti

2004–2005 Lindberg, Jarmo eversti

2005– Puranen, Lauri eversti

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Lennoston perinnehuone sijaitsee Someroharjun varuskunnassa Hävittäjälentolaivue 11:n tiloissa.

Ilmapuolustusmuistomerkki sijaitsee Rovaniemen Someroharjun varuskunta-alueella. Muistomerkin on suunnitellut Pentti Pajarinen. Muistomerkki

koostuu sekä ilmavoimien⁹ että ilmatorjunnan¹⁰ elementeistä ja se paljastettiin vuonna 1980.

Ruotsalaisten vapaaehtoisten Lentorykmentti F 19:n muistomerkki sijaitsee Rovaniemen Olkkajärvellä. Muistomerkki on kunnianosoitus talvisodassa toimineelle Lentorykmentille F 19, joka vastasi Pohjois-Suomen ilmapuolustuksesta.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Lapin Lennoston Kilta perustettiin vuonna 1962 nimellä Hämeen Lennoston – Lentorykmentti 4:n Kilta. Kilta vaalii Lapin Lennoston ja sen edeltäjäjoukkojen perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa. Killan yhteydessä toimii kaksi alaosastoa.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Alakulppi, Jaakko: Lapin ilmailuhistoria II. Jälleenrakentamisesta 1945 Lapin lentomatkailuun ja Hornet-kauteen 2001. Lapin maakuntamuseo, Vaasa 2006.

Keskinen, Kalevi – Stenman, Kari: Suomen ilmavoimien historia. LeR 4 – Lentorykmentti 4, osa 19. Kari Stenman, Loviisa 2002.

Lentorykmentti 4. Lapin Lennosto. Koivistolta Rovaniemelle. Toim. Pertti Virtanen ym. Lapin Lennoston – Lentorykmentti 4:n Kilta ry ja Keski-Suomen keskusammattikoulu, Rovaniemi 1979.

Myllylä, Ismo: Lentorykmentti 4 – Lapin Lennosto 1945–1993, Luonetjärveltä Rovaniemelle. Lapin Lennoston – Lentorykmentti 4:n Kilta ry, Jyväskylä 1993.

Myllylä, Ismo: Luonetjärven varuskunta 1939–1989. Ilmavoimien Viesti- ja Tutkakilta ry, Tampere 1990.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Pohjantähti. Joukko-osastolehti.

Viitteet

- 1 Lento-osasto 4 toimi 1.3.1919–13.3.1919 Lento-osasto 3:n nimisenä, 1.3.1919–31.3.1921 Ilmailuosasto III:na, 1.4.1921–28.2.1924 Ilmailuosasto 2:na, 1.3.1924–31.3.1926 Pommituskaaderina, 1.4.1926–14.7.1933 I Erillisenä Merilentolaivueena ja 15.7.1933–31.12.1937 Lentoasema 6:na.
- 2 Myllylä, Ismo: Lentorykmentti 4. Lapin Lennosto 1945–1993. Luonetjärveltä Rovaniemelle. Lapin Lennoston Kilta, Jyväskylä 1993 s. 54–55.
- 3 PE ak n:o 2268/Kntosto/2h/8.11.1957, esittely tasavallan presidentille.
- 4 PE ak n:o 87/Kntotsto/Hha/15.1.1980, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 5 Imatran kauppala perustettiin Ruokolahden, Jääsken ja Joutsenon kuntien osista. Kauppalasta tuli kaupunki vuonna 1971. Tässä yhteydessä Immolan lentokenttä siirtyi Ruokolahden kunnasta Imatran kaupunkiin kuuluvaksi.
- 6 Rovaniemen maalaiskunta ja Rovaniemen kaupunki yhdistyivät uudeksi Rovaniemen kaupungiksi 1.1.2006.
- 7 Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.
- 8 PE ak n:o 323/Kntsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.
- 9 Folland Gnat -hävittäjä.
- 10 Kaksi 76 mm:n ilmatorjuntakanuunaa vuosimallia 1934.

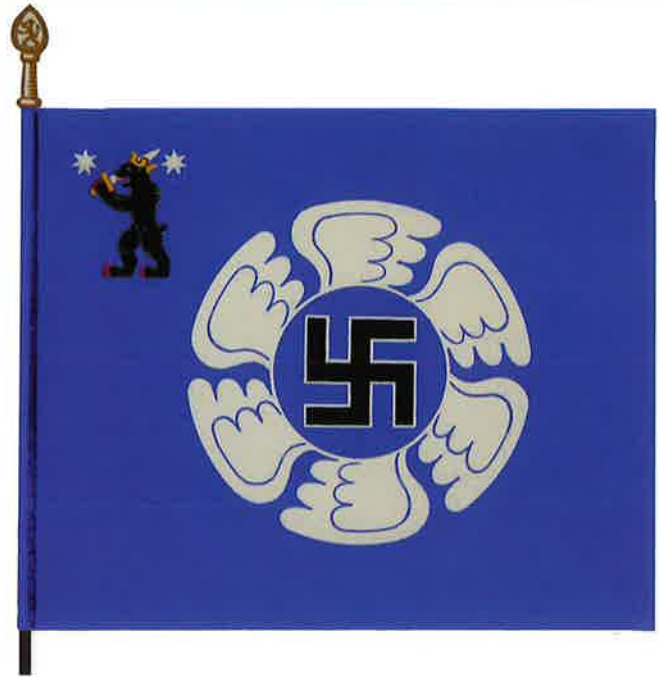
SATAKUNNAN LENNOSTO (SATLSTO)

Satakunnan Lennosto on Pirkkalassa sijaitseva ilmavoimien valmiusyhtymä. Sen tehtäviä ovat vastualueensa ilmatilan valvonta ja vartiointi sekä ilmavoimien palkatun henkilöstön ja varusmiesten kouluttaminen. Lennostoon kuuluvia joukkoyksiköitä ovat Hävittäjälentolaiivue 21 (HÄVLLV 21) ja 3. Pääjohtokeskus (3. PÄÄJOKE). Lennosto vaalii I Kenttälentoaseman, Lento-osasto 1:n, Ilmailuosasto I:n, Ilmailuasema I:n, Ilmailuosasto 3:n, Meritiedustelulaiivue 2:n, II:n Erillisen Merilentolaiivueen, Lentoasema 3:n, III:n Erillisen Merilentolaiivueen, Merilentooskaaderin, Lentoasema 4:n, Maa-lentolaiivueen, Lentoasema 5:n, Lentorykmentti 1:n sekä 2. Lennoston perinteitä.

Lennoston toiminnan voidaan katsoa alkaneen luutnantti Väinö Mikkolan 26.6.1918 perustamasta I Kenttälentoasemasta¹, jonka tehtävänä oli lentotiedustelu. Itsenäisen joukko-osaston statuksen kenttälentoasema sai 1.8.1918. Joukko-osastona I Kenttälentoasema yhdistettiin 1.1.1938 Lentoasema 4:n² ja Lentoasema 5:n³ kanssa, jolloin niistä muodostettiin Lentorykmentti 1. Liikekannallepanossa kesäkuussa 1941 Lentorykmentti 1 joukko-osastona hajotettiin ja alistettiin maavoimille. Jatkosodan aikana 3.5.1942 se koottiin uudelleen.⁴ Nimi muutettiin 2. Lennostoksi 1.12.1952, ja organisaatiouudistuksessa 1.1.1957 se nimettiin Satakunnan Lennostoksi. Siihen liitettiin 1.9.1965 il-mavalvonnan tehostamiseksi Viestikeskus 3.

SIJAINNIPAIKAT

I Kenttälentoasema	1918	Sortavala
Lento-osasto 1	1918–1919	Sortavala
Ilmailuosasto I/ Ilmailuasema I	1919–1921	Sortavala
Ilmailuosasto 3	1921–1924	Sortavala
Meritiedustelulaiivue 2	1924–1926	Sortavala
2. Erillinen Merilentolaiivue	1926–1933	Sortavala
Lentoasema 3	1933–1938	Sortavala
Lentorykmentti 1	1938–1941	Suurmerijoki ja Valkeala (Utti)
	1942–1944	Nurmoila ja Valkeala (Utti)
	1944–1952	Pori ⁵
2. Lennosto	1952–1956	Pori
Satakunnan Lennosto	1957–1985	Pori ⁶
Satakunnan Lennosto	1985–	Pirkkala ⁷

LIPPU

Lennoston lipun koboltinsinisessä lippukankaassa on musta valkoreunainen hakaristi kuuden renkaan tapaan asetetun valkoisen siiven ympäröimänä. Tankoa lähinnä olevassa yläkulmassa on Satakunnan maakuntatunnus. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lippu vahvistettiin 8.11.1957 ja vihittiin 4.6.1958.⁸ Sen on suunnitellut Olof Eriksson Olavi Seeven ehdotuksen pohjalta.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu ilmavoimien siipiparista, jossa päätunnukseksi on kultainen Satakunnan karhu. Karhuvaakuna mainitaan ensimmäisen kerran vuonna 1557, kun kuningas Kustaa Vaasa antoi pojalleen Juhanalle vaakunakirjeen, jossa yhtenä kenttänä oli Satakunnan vaakuna. Lennoston karhukuviainen siipiparitunnus vahvistettiin 28.10.1967.⁹

JOUKKO-OSASTORISTI

Lennoton joukko-osastoristi muodostuu Yrjönristin sisällä olevasta hakarististä, jonka siipikehän erikoistunnukse-
na on Satakunnan karhu. Ristin on suunnitellut vuonna 1980 Eero Salmela ja sen piirtäjinä ovat toimineet B. O. Hei-
nonen ja Mauno Honkanen. Risti on vahvistettu 15.1.1980.¹⁰

KUNNIAMARSSI

Lentäjän marssi

Säveltänyt ja sanoittanut: Mikko Sirén
Sovitus: George de Godzinsky
Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
CD: Marssi nro 31.

Säveltäjä on itse ollut lentäjänä ja saavutti *Lentäjän marssillaan* Ilmavoimien Tukisäätiön vuonna 1976 järjestämän sävellyskilpailun kolmannen palkinnon.¹¹ Marssi vahvistettiin vuonna 1978 Satakunnan Lennoton kunniamarssiksi.¹²

PERINNEPÄIVÄ

Perinnepäivää vietetään 1. elokuuta. Tämä perustuu ajankohtaan 1.8.1918, jolloin Sortavalassa sijainneesta 1. Kenttälentoasemasta tuli itsenäinen joukko-osasto.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Lentomestari Martti Alhon muistokivi sijaitsee Tampereen ja Pirkkalan rajalla. Muistokivi on paljastettu vuonna 1995.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Satakunnan Lennoton Kilta perustettiin vuonna 1968. Kilta vaalii Satakunnan Lennoton ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä sekä harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

KOMENTAJAT

I Kenttälentoasema ja Lento-osasto 1

1918–1919 Mikkola, Väinö majuri

Ilmailuosasto I/Ilmailuasema I

1919–1920 Mikkola, Väinö majuri

1920–1921 Tschernichin, Santtu vänrikki

Ilmailuosasto 3

1921–1924 Tschernichin, Santtu vänrikki

Meritiedustelulaivue 2

1924–1926 Maunula, Tuomas kapteeni

1926 Ahonius, Carl kapteeni

2. Erillinen Merilentolaivue

1926–1929 Ahonius, Carl kapteeni

1929–1933 Stenbäck, Erik majuri

Lentoasema 3

1933–1938 Stenbäck, Erik majuri

Lentorykmentti 1

1938–1940 Opas, Yrjö eversti

1940 Alameri, Jouna everstilutnantti

1940–1946 Rekola, Viljo eversti

1946–1947 Luukkanen, Eino everstilutnantti

1947–1949 Gabrielsson Birger eversti

1949–1952 Karhunen, Jorma everstilutnantti

2. Lennosto

1952–1955 Karhunen, Jorma everstilutnantti

1956 Turkki, Reino everstilutnantti

Satakunnan Lennosto

1957 Turkki, Reino everstilutnantti

1957–1958 Somppi, Mikael everstilutnantti

1958–1964 Mustonen, Kalervo everstilutnantti

1964–1966 Hirvonen, Alpo everstilutnantti

1966–1967 Mustonen, Kalervo eversti

1967–1968 Uotinen, Martti eversti

1968–1969 Salmela, Eero eversti

1969–1972 Lukkarinen, Vilho eversti

1972–1975 Impola, Pentti eversti

1976 Moilanen, Jaakko eversti

1976–1984 Urpo, Eero eversti

1984–1986 Nikunen, Heikki eversti

1986–1988 Knuutila, Jouko eversti

1988–1995 Uhari, Jukka eversti

1995–1996 Pystynen, Jouni eversti

1997–1998 Tuunanen, Pekka eversti

1998–2006 Hiltunen, Pekka eversti

2007– Janhunen, Kari eversti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Keskinen, Kalevi – Stenman, Kari: Suomen ilmavoimien historia. LeR 1. Lentorykmentti 1, osa 20. Kari Stenman, Loviisa 2002.

Pakarinen, Juha – Rajalainen, Jari: Satakunnan Lennoston historia 1918–1998. Satakunnan Lennoston Kilta ry, Vammala 1998.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Haukka. Joukko-osastolehti.

Satakunnan Lennoston perinneaineisto, Satakunnan Lennoston Esikunta.

Viitteet

1. Kenttälentoasema toimi 1.8.1918–13.3.1919 Lento-osasto 1:n nimisenä, 14.3.1919–31.3.1921 Ilmailuosasto I:nä ja Ilmailuasema I:nä, 1.4.1921–28.2.1924 Ilmailuosasto 3:na, 1.3.1924–31.3.1926 Meritiedustelulaivue n:o 2:na, 1.4.1926–14.7.1933 Erillinen Merilentolaivue n:o 2:na ja II Erillisenä Merilentolaivueena ja 15.7.1933–1.1.1938 Lentoasema 3:na.
2. III Erillinen Merilentolaivue 15.7.1927–31.3.1928 Turkinsaari, Merilentoeskaaderi 1.4.1928–14.7.1933 Turkinsaari, Lentoasema 4 15.7.1933–1.1.1938 Turkinsaari.
3. Toimi Erillisen Maalentolaivueen nimisenä 16.12.1929–14.7.1933 Suurmerijoella ja Lentoasema 5:nä 15.7.1933–1.1.1938 Suurmerijoella.
4. Suomen sota 1941–1945, osa 9. Toim. Sotahistoriallisen tutkimuslaitoksen Sotahistoriallinen toimisto. Kuopio 1960, s. 230, 254.
5. Pakarinen Juha – Rajalainen Jari: Satakunnan lennoston historia 1918–1998. Satakunnan Lennoston Kilta Ry, Vammala 1998, s. 289.
6. IlmavE:n ak n:o 9318/Kntotsto2/5/26.11.1968.
7. Pakarinen, Juha – Rajalainen, Jari: Satakunnan lennoston historia 1918–1998. Satakunnan Lennoston Kilta Ry, Vammala 1998, s. 352.
8. PE ak n:o 2268/Kntotsto/2h/8.11.1957, esittely tasavallan presidentille.
9. Puolustusministeriön kirjelmä n:o 3320/8/Sot/28.10.1967.
10. PE ak n:o 87/Kntotsto/Hha/15.1.1980, esittely puolustusvoimain komentajalle.
11. PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.
12. Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.

VUONNA 2006 LAKKAUTETUT JOUKOT

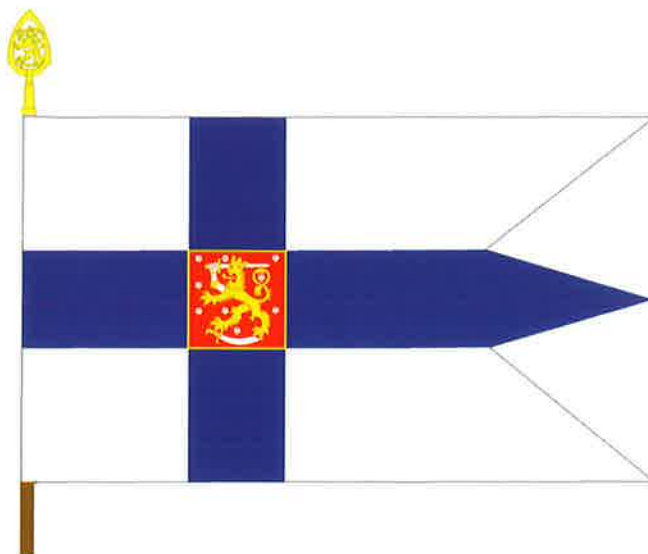
LÄÄKINTÄVARIKKO (LÄÄKV)

Lääkintävarikko oli Ilmajoella sijaitseva Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alainen sotilaslaitos. Sen tehtävänä oli puolustusvoimien lääkintähuollon materiaalsen valmiuden järjestäminen. Lääkintävarikko vaali edeltäjiensä Sotalaitoksen Saniteettivarikon, Saniteettivarikon, Lääkintäkeskusvarikon, Lääkintävarikko 5:n, Lääkintävarikko 6:n ja Keskusvarikko 8:n perinteitä.

Varikon toiminnan voidaan katsoa alkaneen 22.2.1918 ylipäällikön, C. G. E. Mannerheimin neuvottelukunnassa hyväksytystä Päämajan saniteettiosaston organisaatiosta. Aluksi varikkotoiminta oli hajallaan Suomessa, mutta heinäkuussa 1918 kaikki lääkintämateriaali keskitettiin Helsinkiin ja Viipuriin perustetuille Sotalaitoksen Saniteettivarikoille. Viipurin Saniteettivarikko lopetettiin syksyllä 1919 ja yhdistettiin Helsingin Sotalaitoksen Saniteettivarikkoon¹, jonka nimeksi muutettiin 1933 Lääkintävarikko.² Se liitettiin vuonna 1939³ osaksi Lääkintäkeskusvarikkoa ja 1940 siitä muodostettiin Lääkintävarikko 5. Kaikki lääkintävarikot lakkautettiin 15.4.1945, ja niiden toiminta siirrettiin Keskusvarikko 8:n lääkintävarikko-osastoon. Siitä irrotettiin Lääkintävarikko itsenäiseksi joukko-osastoksi 1.9.1949 osana Pääesikunnan lääkintäosastoa.⁴ Se siirrettiin Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen alaiseksi 1.1.2003. Lääkintävarikko lakkautettiin itsenäisenä joukko-osastona 1.1.2007, ja sen toiminnat siirrettiin Sotilaslääketieteen Keskuksen alaisuuteen.

SIJAINNIPAIKAT

Sotalaitoksen Saniteettivarikko	1918–1922	Helsinki
Saniteettivarikko	1922–1933	Helsinki
Lääkintävarikko	1933–1939	Helsinki
Lääkintäkeskusvarikko	1939–1940	Seinäjoki
Lääkintävarikko 5	1940–1945	Seinäjoki, Äänislinna ja Suolahti
Keskusvarikko 8	1945–1949	Kokkola
Lääkintävarikko	1949–2006	Ilmajoki ⁵

LIPPU

Lääkintävarikko käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁶

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu ristikkäisistä miekoista, joiden päällä on lääkintähuollon risti. Tunnuksen alapuolella on V-kirjain. Tunnus on vahvistettu 28.10.1967.⁷

JOUKKO-OSASTORISTI

Varikolla ei ole omaa joukko-osastoristiiä.

KUNNIAMARSSI

Vapaa kansa

Säveltäjä: Toivo Kuula
 Sanat: Eino Leino
 Sovitus: Arvo Kuikka
 Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
 CD: Marssi nro 8.

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMIEN MATE-
 RIAALILAITOKSEN ESIKUNTA.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 22. helmikuuta. Vuosipäivä perustuu puolustusvoimien ylipäällikön hyväksymään esitykseen 22.2.1918 perustaa varikoita, joissa varustettiin sairashuoneita ja ambulansseja.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Varikolla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Varikon yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Järvi, Simo: Seitsemän vuosikymmentä lääkintävarikkotoimintaa puolustusvoimissa 1918–1988. Lääkintävarikko, Ilmajoki 1989.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Lääkintävarikon julkinen arkisto 1987–2006.

PÄÄLLIKÖT

Sotalaitoksen Saniteettivarikko

1919–1922 Manner, Otto

Saniteettivarikko

1922–1926 Manner, Otto

1926–1929 Orava, Antti filosofian maisteri

1929 Seuderling, Yrjö lääkintä-
everstiluutnantti

1930–1933 Salminen, Yrjö lääkintä-
everstiluutnantti

Lääkintävarikko

1933 Salminen, Yrjö lääkintä-
everstiluutnantti

1934 Behse, Emil lääkintä-
everstiluutnantti

1934–1936 Savolin, Martin lääkintä-
everstiluutnantti

1936–1938 Lundgren, Risto lääkintä-
everstiluutnantti

1938–1939 Koskinen, Paavo lääkintä-
everstiluutnantti

Lääkintäkeskusvarikko

1939–1940 Purasmaa, Viljo proviisori

Lääkintävarikko 5

1940 Vuorento, Veikko lääkintäluutnantti

1940 Wilska, Alvar lääketieteen tohtori

1940 Vuorento, Veikko lääkintäluutnantti

1941 Mali, Nils lääkintäluutnantti

1941–1942 Oksala, Tarmo lääkintäluutnantti

1943–1944 Ahlroth, Tauno farmasiakapteeni

Keskusvarikko 8

1944–1948° Hakala, Aarne luutnantti

Holopainen, Vilho luutnantti

Viljakainen, Nestori kapteeni

1948–1949 Luoma-Marttila, Eero luutnantti

Lääkintävarikko

1949–1956 Yli-Rajala, Arvo yliluutnantti

1957–1963 Laine, Voitto kapteeni

1963 Kuusinen, Jaakko majuri

1964 Kortelainen, Paul yliluutnantti

1965–1969 Hautamäki, Yrjö kapteeni

1969–1976 Lahti, Erkki majuri

1976–1992 Järvi, Simo everstiluutnantti

1992–1993 Hirviniemi, Esko everstiluutnantti

1993–2006 Silvennoinen, Kari majuri

2006 Joensuu, Markku majuri

Viitteet

- 1 Sotalaitoksen Saniteettivarikko toimi Saniteettivarikon nimisenä vuosina 1922–1933.
- 2 Järvi, Simo: Seitsemän vuosikymmentä lääkintävarikkotoimintaa puolustusvoimissa 1918–1988. Lääkintävarikko, Ilmajoki 1989, s. 7–11.
- 3 Puolustusministeriön asiakirja 15.10.1939 ja Suojeluskuntain Yliesikunnan asiakirja 25.10.1939, Järvi, Simo: Seitsemän vuosikymmentä lääkintävarikkotoimintaa puolustusvoimissa 1918–1988. Lääkintävarikko, Ilmajoki 1989, s. 19.
- 4 Järvi, Simo: Seitsemän vuosikymmentä lääkintävarikkotoimintaa puolustusvoimissa 1918–1988. Lääkintävarikko, Ilmajoki 1989, s. 19, 29, 32–34, 44, 50.
- 5 Järvi, Simo: Seitsemän vuosikymmentä lääkintävarikkotoimintaa puolustusvoimissa 1918–1988. Lääkintävarikko, Ilmajoki 1989, s. 7–11, 19, 29, 32–34, 44, 50.
- 6 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- 7 PLM ak n:o 3320/8/Sot/28.10.1967.
- 8 Vuosina 1944–1948 ei voida todeta varikon johtajien virassaoluvuusia.

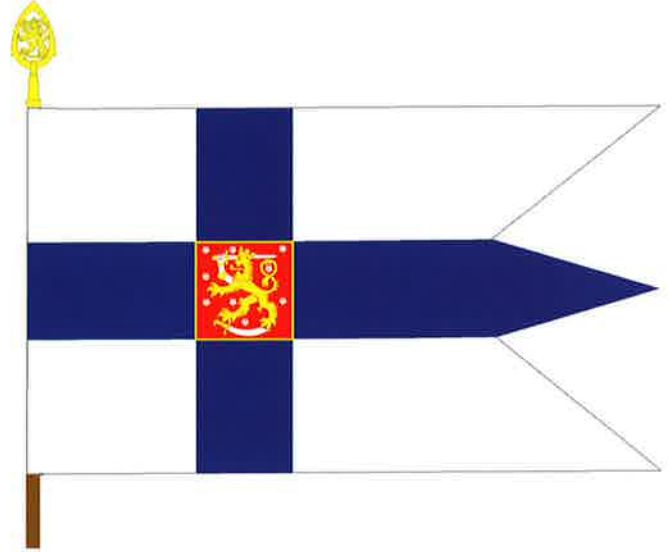
PUOLUSTUSVOIMIEN TIETOTEKNIKKALAITOS (PVTIETOTL)

Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos oli Pääesikunnan alainen Espoossa, Jyväskylässä ja Helsingissä sijaitseva sotilaslaitos. Sen tehtävinä olivat tietojärjestelmien toiminnasta ja tietotekniikkapalveluista huolehtiminen puolustusvoimissa. Laitos vaali Puolustuslaitoksen Tietokonekeskuksen perinteitä.

Laitoksen toiminnan voidaan katsoa alkaneen 1.1.1955 perustetusta Pääesikunnan tilastotoimistosta. Sen tehtävänä oli järjestää ja hallita suuria tietomääriä reikäkorttikoneiden avulla. Laitoksesta muodostettiin 1.11.1961 Pääesikunnan Tietokoneosasto, jonka käyttöön hankittiin tietokoneet ja jonka tuli johtaa puolustuslaitoksen tietokonepalvelua. Siitä tuli 1.3.1968 Puolustuslaitoksen Tietokonekeskuksen nimisenä itsenäinen sotilaslaitos. Laitoksen nimeksi muutettiin 1.7.1994 Puolustusvoimien Atk-laitos. Organisaatiouudistuksessa laitoksesta tuli 1.7.1997 Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos. Siihen liitettiin vuonna 1997 Elektroonikkakeskuskorjaamon telejaosto ja Keski-Suomen Rykmentin Pääkäyttökenttä.¹

SIJAINNIPAIKAT

Pääesikunnan tilastotoimisto	1955–1961	Helsinki
Pääesikunnan Tietokoneosasto	1961–1968	Helsinki
Puolustuslaitoksen Tietokonekeskus	1968–1974	Helsinki
Puolustusvoimien Atk-laitos	1974–1997	Helsinki ja Tikkakoski (Luonetjärvi)
Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos	1997	Riihimäki ja Tikkakoski (Luonetjärvi)
	1997–2006	Helsinki, Espoo ja Jyväskylä ²

LIPPU

Laitos käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.³

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Laitos käyttää vuonna 1967 hyväksyttyä erillisten sotilaslaitosten tunnusta. Merkinä on pystyssä oleva miekka, jonka terän päällikkeenä on vaakunakilpi ilman ruusuja.⁴

JOUKKO-OSASTORISTI

Laitoksella ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa (ilman merkkisoittoa)

Säveltäjä: tuntematon
 Sanat: Zacharias Topelius
 Sovitus: Arvo Kuikka
 Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.⁵
 CD: Marssi nro 2.

Lisätiedot, katso PÄÄESIKUNTA.

VIOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 1. maaliskuuta ja se pohjautuu Puolustuslaitoksen Tietokonekeskuksen perustamiseen 1.3.1968.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Laitoksen yhteydessä ei toimi maanpuolustuskiltoja tai perinneyhdistyksiä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Peltonen, Erkki – Honkasalo, Kari: Reikäkortista tietoverkkoon. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen historiikki. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos, Helsinki 2006.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Viestimies. Viestiupseeriyhdistyksen lehti, 1946–.

Viestimies. Viestikeskuksen lehti, 1942.

JOHTAJAT

Pääesikunnan tilastotoimisto

1955–1961 Rautamäki, Mikko majuri

Pääesikunnan Tietokoneosasto

1961–1968 Sutela, Veikko eversti

Puolustuslaitoksen Tietokonekeskus

1968–1969 Sutela, Veikko eversti

1970–1974 Juva, Olli eversti

Puolustusvoimien Atk-laitos

1974–1975 Juva, Olli eversti

1975–1979 Putkiranta, Martti eversti

1979–1987 Issakainen, Raimo insinööri-
kenraalimajuri

1987–1993 Heikkilä, Tauno eversti

1993–1997 Lahtiperä, Raimo eversti

Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos

1997–1998 Lahtiperä, Raimo eversti

1999–2003 Vainio, Esko eversti

2003–2006 Salminen, Esa eversti

2006 Virtanen, Harri eversti

VIODEN 2008 RAKENNE- MUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos lakkautettiin 31.12.2006, ja vuonna 2007 siitä muodostettiin Helsingissä, Espoossa ja Jyväskylässä toimiva Puolustusvoimien Johtamisjärjestelmäkeskus.⁶ Puolustusvoimien Johtamisjärjestelmäkeskus vaalii Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen ja sen edeltäjien perinteitä.

Viitteet

1 Peltonen, Erkki – Honkasalo, Kari: Reikäkortista tietoverkkoon. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen historiikki. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos, Helsinki 2006, s. 9–10, 19, 53 ja 73.
 2 Peltonen, Erkki – Honkasalo, Kari: Reikäkortista tietoverkkoon. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen historiikki. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos, Helsinki 2006, s. 183.
 3 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.

4 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.).

5 PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.

6 Peltonen, Erkki – Honkasalo, Kari: Reikäkortista tietoverkkoon. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitoksen historiikki. Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos, Helsinki 2006, s. 35, 46, 116.

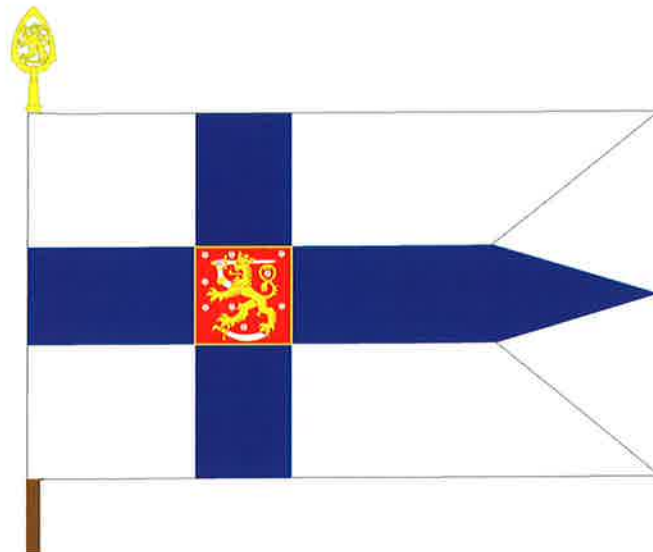
TOPOGRAFIKUNTA (TOPK)

Topografikunta oli Espoossa toimiva Pääesikunnan alainen sotilaslaitos. Sen tehtävinä olivat suunnitella, valmistella ja toteuttaa puolustusvoimien tarvitsemat rauhan ja sodan ajan kartta- ja paikkatietopalvelut. Topografikunta vaali Yleisesikunnan Topografikunnan, Puolustusvoimien Pääesikunnan topografisen osaston ja Topografikunnan perinteitä.

Topografikunnan toiminnan voidaan katsoa alkaneen 15.2.1918 muodostetusta Päämajan Yleisesikunnan Topografisesta toimistosta, jonka tehtävänä oli järjestää esikuntien ja joukkojen karttahuolto. Toimisto lakkautettiin vapaussodan päätyttyä ja sen työtä jatkamaan perustettiin 1.6.1918 Yleisesikunnan operatiivisen osasto I a:n alainen laitos, jonka nimeksi elokuussa 1918 muutettiin osasto IV eli maanmittausosasto ja myöhemmin Sotilaskarttalaitos. Laitos lakkautettiin 8.4.1919 ja siitä tehtiin Maanmittaushallituksen topografiseksi osastoksi.¹ Perinteiden voidaan katsoa jatkuneen, kun Yleisesikunnan Topografikunta perustettiin 1.1.1925. Se toimi seuraavat neljäkymmentä vuotta yhteistoiminnassa Maanmittaushallituksen kanssa ja siirrettiin 31.12.1937 puolustusministeriön alaiseksi.² 15.9.1940 sen nimi muutettiin Puolustusvoimien Pääesikunnan topografiseksi osastoksi ja 1.12.1952 Topografikunnaksi.³

SIJAIN TIPAIKAT

Päämajan Yleisesikunnan topografinen toimisto	1918	Helsinki
Yleisesikunnan operatiivinen osasto Ia	1918	Helsinki
Yleisesikunnan operatiivinen osasto IV ⁴	1918	Helsinki
Sotilaskarttalaitos	1918–1919	Helsinki
Yleisesikunnan Topografikunta	1925–1940	Helsinki ja Otava
Puolustusvoimien Pääesikunnan topografinen osasto	1940–1952	Helsinki, Otava, Tuusula ja Järvenpää
Topografikunta	1952–2003	Helsinki
	2003–	Espoo ⁵

LIPPU

Topografikunta käyttää kielekkeistä valtiolippua. Tätä valtiolippua käyttävät kaikki ne puolustusvoimien esikunnat ja laitokset, joilla ei ole omaa lippua.⁶

Lisätiedot, katso PUOLUSTUSVOIMAT.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Sotilastopografien tunnus, tyylitelty alhibiadi oli käytössä jo 1930-luvulla, mutta poistui puolustusvoimien uudelleenjärjestelyjen yhteydessä 1960-luvulla. Tilalle tuli vuonna 1967 hyväksytty erillisten sotilaslaitosten tunnus: pystyssä oleva miekka, jonka terän päällikkeenä on vaakunakilpi ilman ruusuja.⁷ Vuonna 1984 Topografikunta sai takaisin perinteisen olkamerkinsä sotilaslaitosten yhteisen merkin rinnalle.⁸

JOUKKO-OSASTORISTI

Topografikunnalla ei ole omaa joukko-osastoristiä.

KUNNIAMARSSI

Topografimarssi

Säveltäjä: Armas Järnefelt
 Sanat: Claes Stenius
 Sovitus: Uuno Kuparinen
 Vahvistettu kunniamarssiksi 24.2.1978.
 CD: Marssi nro 32.

Topografikunnan ensimmäinen kunniamarssi oli *Sotamarssi* vuodesta 1957 alkaen. *Sotamarssi* oli silloin määrätty niille joukko-osastoille, joilla ei ollut omaa kunniamarssia. Epävirallisena kunniamarssinaan Topografikunta on käyttänyt *Topografimarssia* jo 1960-luvulta, sillä se esiintyy varuskuntasoittokuntien käyttämässä kunniamarssikirjassa vuodelta 1969 Topografikunnan kunniamarssina.⁹ Tasavallan presidentti vahvisti *Topografimarssin* Topografikunnan kunniamarssiksi vasta 24.2.1978.¹⁰

VIISIPÄIVÄ

Vuospäiväänsä Topografikunta viettää 24. maaliskuuta ja se pohjautuu Suomalaisen Kenttämittauskunnan eli Haapaniemen Kenttämittauskoulun perustamiseen 24.3.1812.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Topografikilta perustettiin vuonna 1987. Kilta toimii Topografikunnassa palvelevien ja siellä aikaisemmin palvelleiden henkilöiden välisenä yhdyssiteenä.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNEHUONEET

Topografikunnalla ei ole museoita, muistomerkkejä tai perinnehuoneita.

JOHTAJAT

Yleisesikunnan Topografikunta

1925	Stenius, Claes	everstiluutnantti
1928–1940	Laiti, Jussi	eversti

Puolustusvoimien Pääesikunnan topografinen osasto

1940–1946	Laiti, Jussi	eversti
1946–1952	Paulaharju, Ahti	eversti

Topografikunta

1952–1954	Pietarinen, Aarne	eversti
1954–1956	Wiitanen, Arvo	eversti
1956–1959	Pietarinen, Aarne	eversti
1959–1969	Kaje, Lennart	eversti
1969–1973	Erjola, Risto	eversti
1973–1974	Hankala, Ossi	eversti
1974–1985	Vilkko, Lauri	eversti
1985–1990	Koskimaa, Matti	eversti
1990–2002	Fredriksson, Heikki	insinöörieversti
2003–2006	Julkunen, Alpo	eversti
2007–	Kvarnström, Henry	insinööri- everstiluutnantti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Paulaharju, Jyri: Sotilaat kartoittavat. Suomen sotilaskartoituksen historia. Topografikunta, Tampere 1997.

Paulaharju, Jyri: Suomen sotilaskartoitus. Topografikunta, Helsinki 1983.

RAKENNEMUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Puolustusvoimien uudelleenorganisoinnissa Topografikunta liitettiin osastoksi vuoden 2007 alussa perustettuun Puolustusvoimien Tiedustelukeskukseen.

Viitteet

- Paulaharju, Jyri: Sotilaat kartoittavat. Suomen sotilaskartoituksen historia. Topografikunta, Tampere 1997, s. 31–39.
- Paulaharju, Jyri: Sotilaat kartoittavat. Suomen sotilaskartoituksen historia. Topografikunta, Tampere 1997, s. 71.
- Paulaharju, Jyri: Sotilaat kartoittavat. Suomen sotilaskartoituksen historia. Topografikunta, Tampere 1997, s. 90, 172.
- Tunnettiin myös nimellä maanmittausosasto.
- Joukko-osaston perinnehistoriaprojektille lähettämät tiedot, säilytyspaikka Sotamuseo.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.); Pääesikunta, henkilöstöosasto PAK 06:01/10.6.1987, yleiset määräykset joukko-osastojen perinteistä ja tunnuksista organisaatiotarkistusten yhteydessä.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle. (PE/knto-os PMK A 4:3.94.).
- Paulaharju, Jyri: Sotilaat kartoittavat. Suomen sotilaskartoituksen historia. Topografikunta, Tampere 1997, s.216.
- Suomalaisia marsseja. Toim. Sotilaskapellimestarit ry, Pohjoismainen Sähkö Oy 1969.
- PE ak n:o 323/Kntotsto/Hha/24.2.1978, esittely tasavallan presidentille.

HELSINGIN ILMATORJUNTA- RYKMENTTI (HELITR)

Helsingin Ilmatorjuntarykmentti oli Tuusulassa sijaitseva Läntisen Maanpuolustusalueen joukko-osasto. Sen tehtävinä olivat varusmiesten ja reserviläisten koulutus sekä puolustusvalmiuden ylläpitäminen. Rykmentti vaali Ilmatorjuntarykmentti 1:n, Turun ilmatorjunnan, panssari-ilmatorjunnan sekä pääkaupunkiseudun ilmatorjunnan perinteitä. Rykmentin joukkoyksiköitä olivat Ilmatorjuntakoulu (ITK), Tuusulan Ilmatorjuntapatteristo (TUUITPSTO) ja Uudenmaan Ilmatorjuntapatteristo (UUDITPSTO).

Rykmentin perinteisiin liittyvän historian voidaan katsoa ulottuvan rannikkotyökistön järjestämän ilmatorjuntakoulutuksen aloittamiseen 1.7.1925. Ensimmäinen ilmatorjunta joukko-osasto pääkaupunkiseudulle muodostettiin kuitenkin vasta 1.1.1938 nimellä Erillinen Ilmatorjuntapatteristo. Nimeksi muutettiin 1.1.1939 Ilmatorjuntarykmentti 1, ja talvisodan alla 31.10.1939 sen operatiiviset toiminnot lakkautettiin ja sen joukoista muodostettiin Helsingin Ilmapuolustusalue. Talvisodan jälkeen se lakkautettiin.

Rykmentin toiminnan voidaan katsoa alkaneen, kun Ilmatorjuntapiiri 1:n alainen 30. Paikallinen Torjuntakeskus perustettiin 17.6.1941. Siitä muodostettiin Ilmatorjuntarykmentti 1 10.12.1942. Nimeksi muutettiin 1.12.1952 Ilmatorjuntarykmentti ja nimi Helsingin Ilmatorjuntarykmentti otettiin käyttöön 1.1.1957. Itsenäisenä joukko-osastona se lakkautettiin 31.12.2006 ja liitettiin 1.1.2007 alkaen joukkoyksikkönä osaksi Panssariprikaatia.¹

SIJAINNIPAIKAT

30. Paikallinen Torjuntakeskus	1941–1942	Helsinki
Ilmatorjuntarykmentti 1	1942–1952	Helsinki, Turku ja Tampere
Ilmatorjuntarykmentti	1952–1956	Helsinki (Santahamina) ja Lahti (Hennala)
Helsingin Ilmatorjuntarykmentti	1957–2006	Tuusula (Hyrylä)

LIPPU

Joukko-osastolipun sinisessä lippukankaassa on Helsingin kaupungin kullankeltaiset vaakunatunnukset vene ja kruunu. Lipun kussakin kulmassa on hopeanvalkoinen, siivekäs ammus, jonka kärjet osoittavat kulmia kohti. Lipun reunoissa on 4 cm:n levyiset helmenharmaat hapsut. Lipun koko on 80 x 95 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lipun on suunnitellut Gustav von Numers ja se vahvistettiin 17.4.1958.² Lippuun liitettiin 26.2.1994 Helsinki-mitalin nauha, jonka joukko-osasto sai Helsingin suurpommitusten torjujan perinteiden jatkajana.³ Helsingin Ilmatorjuntarykmentin lippu muuttui perinnelipuksi vuoden 2007 alusta, kun Helsingin Ilmatorjuntarykmentti liitettiin Panssariprikaatin joukkoyksiköksi.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnuksena on siivitetty ammus, jonka alapuolelle on asetettu Helsingin kaupungin vene ja kruunu. Tunnus on vahvistettu 20.10.1967.⁴ Tunnus ei ole enää käytössä.

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi, Helsingin Ilmatorjuntaristi, on sininen Yrjönnesti, jonka keskuskuviona on siivitetty ammus ja Helsingin kaupungin vaakunan vene ja kruunu. Risti on vahvistettu 30.10.1978.⁵ Rististä tuli perinneristi, kun Helsingin Ilmatorjuntarykmentti liitettiin Panssariprikaatin joukkoyksiköksi.

KUNNIAMARSSI

Nuijamiesten marssi

Säveltäjä: Toivo Kuula
 Sanat: Veikko Antero Koskenniemi
 Sovitus: Teuvo Laine
 Vahvistettu kunniamarssiksi 27.11.1956.
 CD: Marssi nro 22.

Helsingin Ilmatorjuntarykmentin kunniamarssiksi *Nuijamiesten marssi* vahvistettiin vuonna 1956 ja siitä lähtien se on ollut pysyvästi ja yksinomaan Ilmatorjunta-aselajin käytössä.⁶

Lisätiedot, katso LAPIN ILMATORJUNTARYKMENTTI.

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietetään 30. marraskuuta. Ilmatorjuntajoukkojen yhteinen vuosipäivä perustuu vuoden 1495 Viipurin pamauksen muistopäivään. Vuosipäivä on myös talvisodan alkamisen 30.11.1939 muistopäivä. Tuona päivänä Suomen ilmatorjunta-aselaji sai ensimmäisen tulikasteensa ampumalla alas kolme vihollisen lentokonetta. Rykmentin vuosipäivä muutettiin perinnepäiväksi, kun Helsingin Ilmatorjuntarykmentti liitettiin Panssariprikaatin joukkoyksiköksi.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Hyrylän varuskunta-alueen vieressä sijaitsevassa Ilmatorjuntamuseossa esitellään laajasti sekä rykmentin että koko aselajin historiaa, sotamateriaalia ja perinteitä.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Helsingin Ilmatorjuntarykmentin Kilta perustettiin vuonna 1964. Kilta vaalii Helsingin Ilmatorjuntarykmentin ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä sekä tekee yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

KOMENTAJAT

Ilmatorjuntarykmentti 1

1942–1943	Rosokallio, Paul	majuri
1943–1944	Jokipaltio, Pekka	everstiluutnantti
1944–1946	Tuompo, Eino	eversti
1946–1952	Jokipaltio, Pekka	eversti

Ilmatorjuntarykmentti

1952–1956	Jokipaltio, Pekka	eversti
1956	Simojoki, Niilo	eversti

Helsingin Ilmatorjuntarykmentti

1957–1960	Simojoki, Niilo	eversti
1960–1964	Jarkka, Jarl	eversti
1964–1969	Viiri, Paavo	eversti
1969–1971	Pamppunen, Lauri	eversti
1971–1972	Kankaanpää, Kalervo	eversti
1972–1975	Rajas, Sakari	eversti
1975–1977	Ahonen, Raino	eversti
1977–1981	Pohjanpalo, Hannu	eversti
1981–1985	Helminen, Rauli	eversti
1985–1988	Lumme, Matti	eversti
1988–1991	Vuorjoki, Väinö	eversti
1991–1994	Simola, Antti	eversti
1994–1996	Siiki, Kari	everstiluutnantti
1996–1998	Arola, Markku	eversti
1999–2001	Korpela, Rauli	eversti
2002–2004	Rautala, Ari	eversti
2004–2006	Rotonen, Timo	eversti
2006	Arpiainen, Antti	everstiluutnantti

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Helsingin Ilmatorjuntarykmentti 1938–1998. Defensor capitoli. Helsingin Ilmatorjuntarykmentti, Helsingin Ilmatorjuntarykmentin Kilta ry ja Helsingin Ilmatorjunnan perinneyhdistys ry, Jyväskylä 1998.

Ilmatorjuntajoukot 1925–1960. Ilmatorjuntaupseeriyhdistys ry, Mikkeli 1963.

Ilmatorjuntajoukot 1925–1971. Helsinki 1960.

Osuma. Helsingin Ilmatorjuntarykmentin Kilta 1964–1989. Helsingin Ilmatorjuntarykmentin Kilta, Hyrylä 1989.

Palmu, Pentti: Ilmatorjuntakoulu 1940–1980. Pääesikunnan koulutusosasto, Ilmatorjuntasäätiö, Kerava 1980.

Toivonen, Pentti: Ab igne ignem. Tuli tulesta syttyy. Ilmatorjuntakoulu 1940–2000. Ilmatorjuntakoulu, Nurmijärvi 2000.

Villanen, Auvo: Vatialan 30 vuotta. Tampereen Ilmatorjuntapatteriston historiikki. Seinäjoki 1980.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Ilmatorjuntaupseeri-lehti. Ilmatorjuntaupseeriliitto 1954–
Ilmatorjuntamies. Ilmatorjuntajärjestöt 1965–1971.

Viitteet

- 1 Helsingin Ilmatorjuntarykmentti 1938–1998. Defensor capitoli. Helsingin Ilmatorjuntarykmentti, Helsingin Ilmatorjuntarykmentin Kilta ry ja Helsingin Ilmatorjunnan perinneyhdistys ry. Jyväskylä 1998, s. 20–37.
- 2 PE ak n:o 108/Kntotsto/Di/17.4.1958, esittely tasavallan presidentille.
- 3 PE ak n:o 405/henk-os/Hha/25.2.1994, esittely tasavallan presidentille.
- 4 PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 5 PE ak n:o 1610/Kntotsto/Hha/3.11.1978, esittely puolustusvoimain komentajalle 30.10.1978.
- 6 Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.

KOTKAN RANNIKKOALUE (KOTRA)

Kotkan Rannikkoalue oli Haminassa ja Kotkassa sijaitseva valmiusjoukko-osasto. Sen tehtävinä olivat alueensa valvonta ja vartiointi sekä varusmiesten kouluttaminen. Joukko-osasto vaali edeltäjien sekä perinnejoukko-osastojensa Rannikkotykistörykmentti 2:n ja 2. Erillisen Rannikkotykistöpatteriston perinteitä.

Joukko-osaston toiminta voidaan katsoa alkaneeksi 8.5.1918, jolloin 2. Raskastykistöpatteri¹ sai rannikopuolustustehtävän ja liitettiin Viipurin Linnostustykistöpataljoonaan² Merivoimien³ alaisena. Se ja Viipurin sekä Kannaksen alueen rannikkotykistöjoukot yhdistettiin 2. Rannikkotykistöpataljoonaksi 18.7.1918. Nimeksi muutettiin 19.4.1919 Rannikkotykistörykmentti 2⁴, ja itsenäiseksi joukko-osastoksi se erotettiin 1.1.1934 nimellä 2. Erillinen Rannikkotykistöpatteristo. Se palveli usealla eri nimellä talvi- ja jatkosodassa.⁵ Sodan jälkeen se nimettiin Haminan Rannikkolinnakkeistoksi 1.12.1944, ja maavoimien alainen joukko-osasto siitä tehtiin 1.12.1952 nimellä 3. Erillinen Rannikkotykistöpatteristo. Nimi muutettiin 1.1.1957 Kotkan Rannikkopatteristiksi. Organisaatiouudistuksessa 1.7.1998 se liitettiin uudelleen merivoimiin Kotkan Rannikkoalueen nimellä. Puolustusvoimien rakennuudistuksessa 31.12.2006 Kotkan Rannikkoalue lakkautettiin itsenäisenä joukko-osastona ja se liitettiin osaksi Suomenlahden Meripuolustusalueetta joukkoyksikkönä.

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnuksessa ovat ristikkäisten tykinputkien päällä seisova Kotkan kaupungin vaakunan kotka. Tunnus on alun perin vahvistettu Kotkan Rannikkopatteristolle 28.10.1967.⁶ Joukko-osaston lakkauttamisen jälkeen tunnus ei ole ollut enää käytössä.⁷

LIPPU

Joukko-osasto käyttää entisen Kotkan Rannikkopatteriston lippua. Lippu on yhteneväinen muiden B. O. Heinosen suunnitteleminen rannikkotykistön lippujen kanssa ja se edustaa tyyliltään 1950-luvulla alkanutta varsin pelkistettyä linjaa. Ominaista kaikille lipuille on sininen pohjaväri, keskellä linnostusmuurikehä, jonka keskellä on joukko-osaston paikallistunnus ja kulmissa rannikkotykistön aselajitunnus kaksi kultaista tykinputkea ristissä.⁸ Kotkan Rannikkopatteriston lipussa keskustunnus on Kotkan kaupungin vaakunatunnus. Lipun koko on 80 x 95 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lippu vahvistettiin 20.12.1957 ja vihittiin käyttöön 4.6.1958.⁹ Kun Kotkan Rannikkoalue itsenäisenä joukko-osastona lakkautettiin vuonna 2006, lipusta tuli uuden joukkoyksikön Kotkan Rannikkopataljoonan perinnelippu 1.1.2007 alkaen.¹⁰

JOUKKO-OSASTORISTI

Joukko-osastoristi muodostuu Yjönrististä, jonka erikoistunnuksena on heraldinen linnake. Linnakkeen sisällä on Kot-

kan kaupungin vaakunan kotka. Ristin väreinä ovat perinteiset rannikkotykistön värit punainen ja musta. Risti on alun perin vahvistettu Kotkan Rannikkopatteriston ristiksi 29.8.1979.¹¹ Kotkan Rannikkoalueen lakkauttamisen yhteydessä ristiä tuli perinneristi.¹²

SIJAINNITPAIKAT

2. Raskastykistöpatteri/ Viipurin linnoitustykistö- pataljoona	1918	Viipuri
Viipurin Linnoitus- tykistörykmentti	1918	Viipuri
II Rannikkotykistö- pataljoona	1918–1919	Viipuri
Rannikkotykistörykmentti 2	1919–1933	Viipuri
2. Erillinen Rannikkotykistöpatteri	1933–1939	Hamina
Kotkan Lohko	1939–1940	talvisota
Rannikkotykistörykmentti 2	1940–1941	välirauha
Kotkan Rannikkotykistörykmentti	1941	välirauha
2. Rannikkoprikaati	1941–1942	jatkosota
Itä-Suomenlahden Rannikkoprikaati	1942–1944	jatkosota
Haminan Rannikkolinnakkeisto	1944–1952	Hamina ja Kymnlinna
3. Erillinen Rannikkotykistöpatteri	1952–1956	Kymnlinna
Kotkan Rannikkopatteristo	1957–1998	Kymnlinna ja Kotka
Kotkan Rannikkoalue	1998–2006	Kotka

KUNNIAMARSSI

Meren laulu

Säveltäjä: Väinö Haapalainen
Sanat: Ensi Lahdensuu
Sovitus: Esko Juuri
Vahvistettu kunniamarssiksi 25.3.1988.
CD: Marssi nro 24.

Meren laulu -marssin säveltäjä ja sanoittaja ovat palvelleet Viipurissa toimineessa Rannikkotykistörykmentti 2:ssa. Kotkan Rannikkoalueen kunniamarssiksi tuli *Meren laulu* joukko-osaston nimenmuutoksen yhteydessä vuonna 1988.¹³ Joukko-osaston entinen nimi oli Kotkan Rannikkopatteristo.

Kotkan Rannikkopatteriston kunniamarssina oli vuosina 1957–1988 *Suomalainen marssi*.¹⁴ Marssin on laatinut pohjalaisesta kansanpelimannimarssista Richard Faltin, ja nykyinen sovitus on Arthur Ropen. *Suomalainen marssi* oli myös 2. Erillisen Rannikkotykistöpatteriiston kunniamarssi vuodesta 1936 alkaen.¹⁵ Vuonna 1993 marssi siirtyi Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskuksen kunniamarssiksi.¹⁶

VUOSIPÄIVÄ

Rannikkoalueen vuosipäivää vietettiin 9. heinäkuuta, joka oli ollut Rannikkoalueen edeltäjäjoukko-osastojen vuosipäivä vuodesta 1923 lähtien. Päivämäärä pohjautuu 9.–10.7.1790 käytyyn toiseen Ruotsinsalmen meritaisteluun, joka on myös merivoimien yhteinen vuosipäivä.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Kirkonmaan linnakkeen perinnehuoneeseen on koottu Kotkan Rannikkoalueen ja sen edeltäjäjoukkojen historiaa ja rannikkotykistöaselajia esittelevää aineistoa ja esineistöä. Perinnehuone on vihitty käyttöön vuonna 2000.

Kotkan Rannikkoalueen Esikunnan perinneaulassa säilytettiin rannikkopuolustuksen perinnemateriaalia. Perinneaula otettiin käyttöön vuonna 2005. Kotkan Rannikkoalueen lakkautuksen yhteydessä perinneaula on siirtynyt Kotkan Rannikkopataljoonan perinneaulaksi.

Rannikkotaisteluissa vuosina 1939–1944 kaatuneiden muistomerkki sijaitsee Haminan kesäpuistossa. Muistomerkin on suunnitellut Veli Klami ja se paljastettiin vuonna 1953.

Rannikkojoukkojen kentälle jääneiden sankarivainajien muistomerkki sijaitsee Haminan Salmenvirran Ristinkalliolla vuosien 1788–1790 sotien aikaisen tykkipatterin vieressä. Muistomerkki paljastettiin vuonna 1945.

Miinamiesten muistomerkki Sarvimiina S/08 sijaitsee Haminan varuskunnan alueella lähellä Isoympyräkadun porttia. Muistomerkki paljastettiin vuonna 1972.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Rannikkopuolustajain Kymenlaakson Kilta perustettiin vuonna 1962 nimellä Kymilinnan Rannikkokotykistökilta. Kilta vaalii Kymenlaakson ja Itä-Uudenmaan rannikkopuolustuksen perinteitä. Kiltta harjoittaa yhteistyötä muiden toiminta-alueellaan olevien maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Kotkan Rannikkoalueen perinneyhdistys perustettiin vuonna 1999. Yhdistys vaalii Kotkan Rannikkoalueen ja sen edeltäjajoukkojen perinteitä sekä ylläpitää jäsenistönsä yhteishenkeä.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Kajatkari, Toini: Haapasaari lapsen ja aikuisen silmin. Haapasaari-Seura ry, Kotka 2004.

Muistopatsaita, muistomerkkejä, muistolaattoja, muistokiviä. Toim. Erkki Pitkänen. Hamina 1983. Säilytetään Haminan kaupungin matkailutoimistossa.

Tirronen, Uolevi: KotRPsto – Kotkan Rannikkopatteristo 1918–1993. Rannikkokotykistön joukko-osastojen historia-sarja. Rannikkokotykistön Upseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1994.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

Kotkan kynnet. Kotkan Rannikkopatteriston ja Kotkan Rannikkoalueen joukko-osastolehti, 1996–2006.

KOMENTAJAT

2. Raskastykistöpatteri/Viipurin linnoitustykistö-pataljoona ja Viipurin Linnoitustykistörykmentti
1918 Pohjanheimo, Lennart kapteeni

II Rannikkokotykistöpataljoona

1918 Pohjanheimo, Lennart kapteeni
1918–1919 Saari, Kaarlo kapteeni

Rannikkokotykistörykmentti 2

1919–1921 Saari, Kaarlo kapteeni
1921–1922 Yrjölä, Paavo majuri
1922–1933 Lyytinen, Arvo eversti

2. Erillinen Rannikkokotykistöpatteristo

1934–1940 Kainulainen, Taavi everstiluutnantti

Kotkan Lohko

1939–1940 Kainulainen, Taavi everstiluutnantti
1940 Lehonkoski, Armas eversti

Rannikkokotykistörykmentti 2

1940–1941 Lehonkoski, Armas eversti

Kotkan Rannikkokotykistörykmentti

1941 Lehonkoski, Armas eversti
1941 Enkainen, Pekka eversti

2. Rannikkoprikaati ja Itä-Suomenlahden Rannikkoprikaati

1941–1944 Enkainen, Pekka eversti

Haminan Rannikkolinnakkeisto

1944 Enkainen, Pekka eversti
1944–1945 Reponen, Toivo eversti
1946–1949 Kesämaa, Niilo eversti
1949–1952 Karvinen, Väinö everstiluutnantti

3. Erillinen Rannikkokotykistöpatteristo

1952–1955 Karvinen, Väinö everstiluutnantti
1955–1956 Tulikoura, Esko everstiluutnantti

Kotkan Rannikkopatteristo

1957–1964 Tulikoura, Esko everstiluutnantti
1964–1965 Jokisalo, Paavo everstiluutnantti
1965–1968 Seppälä, Heikki everstiluutnantti
1968–1972 Hukari, Aarno everstiluutnantti
1972–1974 Kantola, Alpo everstiluutnantti
1974–1976 Aulaskari, Pentti everstiluutnantti
1976–1984 Rönkkönen, Teuvo everstiluutnantti
1984–1985 Uski, Pekka everstiluutnantti
1985–1991 Vaaja, Jukka everstiluutnantti
1991–1992 Kasurinen, Lauri everstiluutnantti
1992–1993 Suomalainen, Paavo everstiluutnantti
1993–1994 Kasurinen, Lauri everstiluutnantti
1995–1997 Taavitsainen, Mikko everstiluutnantti
1998 Junttila, Timo komentaja

Kotkan Rannikkoalue

1998–2000 Junttila, Timo komentaja
2000–2002 Martimo, Sakari komentaja
2002–2004 Maijala, Tapio komentaja
2004–2006 Taipalus, Veijo komentaja

Viitteet

- 1 Perustettu 26.3.1918. Tirronen, Uolevi: KotRtPsto – Kotkan Rannikkopatteristo 1918–1993. Rannikkotyhistön Upseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1994, s. 281.
- 2 Viipurin Linnoitustykistö nimettiin Viipurin Linnoitustykistöröykmentiksi 22.5.1918.
- 3 2. Raskastykistöpatteri ja sen seuraajat toimivat osana Meripuolustusta kesäkuusta 1918 heinäkuuhun 1919, osana Rannikkopuolustusta heinäkuusta 1919 helmikuuhun 1923, osana Rannikkotyhistöä helmikuusta 1922 toukokuuhun 1927, osana Meripuolustusta toukokuusta 1927 heinäkuuhun 1933, osana Merivoimia heinäkuusta 1933 marraskuuhun 1952. Tirronen, Uolevi: KotRtPsto – Kotkan Rannikkopatteristo 1918–1993. Rannikkotyhistön Upseeriyhdistys ry, Jyväskylä 1994, s. 22; Suomen Laivasto 1918–1968, osa 1. Meriupseeriyhdistys, Helsinki 1968, s. 76–135; Suomen Rannikkotyhistö 1918–1958. Rannikkotyhistön Upseeriyhdistys ry, Helsinki 1959.
- 4 2. Rannikkotykistöpatteri toimi nimellä 2. Erillinen Rannikkotykistöpatteristo 1.10.1933 alkaen.
- 5 Toimi Kotkan Lohkon nimisenä 14.10.1939–31.8.1940, Rannikkotykistöröykmentti 2:na 1.9.1940–28.2.1941, Kotkan Rannikkotykistöröykmenttiä 1.3.1941–17.6.1941, 2. Rannikkoprikaatina 18.6.1941–31.1.1942 ja Itä-Suomenlahden Rannikkoprikaatina 1.2.1942–30.11.1944.
- 6 Puolustusministeriön kirjelmä n:o 3320/8/Sot/28.10.1967.
- 7 Pääesikunta, henkilöstöosasto ak n:o AC15517/14.9.2006, Kotkan Rannikkoalueen perinteiden esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 8 Mikola, Keijo Juhani.: Näkökohtia joukko-osastolippujemme heraldisista perinteistä ja suunnittelusta. Artikkelit teoksessa: Sotahistoriallisen seuran ja Sotamuseon vuosikirja IX, Helsinki 1976, s. 96–97.
- 9 PE ak n:o 2606/Kntotsto/Di/20.12.1957, esittely tasavallan presidentille.
- 10 Pääesikunta, henkilöstöosasto ak n:o AC15517/14.9.2006, Kotkan Rannikkoalueen perinteiden esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 11 Pääesikunta, komento-osasto, luettelo hyväksytyistä risteistä 20.10.1989.
- 12 Pääesikunta, henkilöstöosasto ak n:o AC15517/14.9.2006, Kotkan Rannikkoalueen perinteiden esittely puolustusvoimain komentajalle.
- 13 PE ak n:o 389/Kntotsto/Hha/25.3.1988, esittely tasavallan presidentille.
- 14 PE ak n:o 389/Kntotsto/Hha/25.3.1988, esittely tasavallan presidentille.
- 15 Tasavallan presidentin sotilaskäskey n:o 70/26.11.1936.
- 16 PE ak n:o 1365/henk-os/Hh 1/27.8.1993.

SAVON PRIKAATI (SAVPR)

Savon Prikaati oli Mikkelissä sijainnut Itäisen Maanpuolustusalueen alainen joukko-osasto. Sen tehtävänä oli varusmiesten ja reserviläisten koulutus, sekä puolustusvalmiuden ylläpitäminen.¹ Prikaatiin kuulunut joukkoyksikkö Savon Jääkäripataljoona (SAVJP) koulutti jääkärijoukkoja. Prikaati vaali jatkosodassa palvelleen 2. Divisioonan perinteitä. Vuoden 1957 puolustusvoimien joukko-osastojen maakunnallisten nimien käyttöönoton yhteydessä Savon Prikatille määrättiin vaalittaviksi Savon Jääkäriyrykmentin perinteet.²

Prikaatin perinteet ulottuvat 1600-luvulle Ruotsin suurvalta-ajalle, jolloin Savon Rykmentti osallistui 30-vuotiseen sotaan. Ensimmäisen kerran prikaati-nimitystä käytettiin, kun kustavilaisen ajan Savon joukot koottiin eversti Yrjö Maunu Sprengtportenin komentoon vuonna 1775. Nimitystä Savon Prikaati käytettiin jo vuonna 1778.

Prikaatin toiminnan voidaan katsoa alkaneen vuonna 1940 perustetusta 7. Prikatista. Jatkosodan alla perustettiin 2. Divisioonana, johon myös 7. Prikaati liitettiin Jalkaväkirykmentti 7:n nimisenä. Se lakkautettiin organisaatiouudistuksessa 30.11.1952 ja sen rungosta muodostettiin 6. Prikaati 1.12.1952. Nimeksi muutettiin 1.1.1957 Savon Prikaati, joka lakkautettiin 31.12.2006.

SIJAINNIPAIKAT

7. Prikaati	1940–1941	Pääskylähti, Sääminki ja Kerimäki ³
Jalkaväkirykmentti 7	1941–1948	jatkosota, Savonlinna (Aholahhti), Mikkeli ja Jyväskylä
	1948–1952	Mikkeli
6. Prikaati	1952–1956	Mikkeli
Savon Prikaati	1957–2006	Mikkeli (Karkialampi) ⁴

LIPPU

Prikaatin lippuna oli entinen Savon Jääkäriyrykmentin lippu. Lipun vihreässä lippukankaassa on keskellä ohra- ja rukiista muodostetun seppeleen ympäröimänä Savon vaakuna. Lipun koko on 120 x 142 cm ja tangonkärkenä on leijonakärki. Lipun on suunnitellut Carolus Lindberg. Savon Jääkäriyrykmentin lippu vahvistettiin 14.6.1919⁵ ja Savon Prikaatin lippu siitä tuli 27.11.1956.⁶

JOUKKO-OSASTOTUNNUS

Joukko-osastotunnus muodostuu lehväseppeleestä, jonka erikoistunnuksena on 1560-luvulta peräisin oleva Savon maakuntavaakunan viritetty käsijousi. Pystyssä oleva käsijousi on tunnuksena myös 1600-luvun alun Vähän-Savon sinetissä. Tunnus on vahvistettu 28.10.1967 ja sen ovat suunnitelleet Sakari Salokangas ja Juhani Vepsäläinen.⁷

JOUKKO-OSASTORISTI

Prikaatin joukko-osastoristi, Porrassalmiristi, on Yrjönristi, jonka erikoistunnuksena on Savon Prikaatin joukko-osastotunnus. Ristin alasakarrassa on Porrassalmen taistelun vuosiluku 1789. Ristin on suunnitellut Jaakko Koskinen. Henkilökunnan risti on emaloitu musta ja varusmiesristin pinta on mattamusta. Ensimmäiset ristit jaettiin joukko-osaston 200-vuospäivänä 13.6.1975, mutta viralliseksi joukko-osastoristiksi se vahvistettiin 4.4.1978⁸.

KUNNIAMARSSI

Terve Suomi maa

Säveltäjä: Emil Genetz
Sanoittaja: Pekka Juhani Hannikainen
Sovitus: Teuvo Laine
Vahvistettu kunniamarssiksi 27.11.1956.
CD. Marssi nro 33.

Prikaatin kunniamarssin säveltäjä on tunnettu suomalainen kuorosäveltäjä Emil Genetz.⁹

Terve Suomi maa muokattiin marssiksi, ja 22.4.1919 se vahvistettiin Keski-Suomen Rykmentin kunniamarssiksi.¹⁰ Vuoden 1957 alusta voimaan tulleiden uusien joukko-osastoperinteiden myötä Savon Prikaati sai *Terve Suomi maan* kunniamarssikseen.¹¹

VUOSIPÄIVÄ

Vuosipäivää vietettiin 13. kesäkuuta ja se pohjautui vuonna 1789 käytyyn Porrassalmen taisteluun.

MUSEOT, MUISTOMERKIT JA PERINNETILAT

Prikaatilla on oma näyttelyosasto Jalkaväkimuseossa Mikkelissä. Näyttelyssä esitellään Savon Prikaatia ja sen edeltäjien toimintaa ja välineistöä sekä Savon sotilasperinteitä.

Porrassalmen taistelun muistomerkki sijaitsee Porrassalmen taistelun paikalla, jonne se pystytettiin vuonna 1923. Muistomerkin on suunnitellut Armas Lindgren.

Savon Jääkärien muistomerkki on pystytetty Mikkelin vanhan kasarmialueen Tykkipuistoon vuonna 1933.

Tyrjän Rykmentin patsas sijaitsee Mikkelin vanhan kasarmialueen Tykkipuistossa ja se paljastettiin vuonna 1951. Muistomerkin on suunnitellut Hannes Kolehmainen. Savon Prikaatin muutettua kokonaisuudessaan Karkialammelle muistomerkki siirrettiin uuden kasarmialueen kolmionmuotoiseen puistikkoon ”Tyrjän kolmioon”.

Jalkaväkirykmentti 49:n muistomerkki sijaitsee Juvan kirkonmäellä. Patsaan on suunnitellut Lauri Jantunen ja se paljastettiin vuonna 1979.

Mikkelin vanhalla kasarmialueella itsenäisyyden aikana toimineiden joukko-osastojen muistomerkki sijaitsee Mikkelin keskustan vanhalla kasarmialueella. Muistomerkki paljastettiin vuonna 1988.

Mikkelin Malmin muistomerkki sijaitsee Mikkelin hallitustorilla, jossa aiemmin sijaitsi laaja hiekkakenttä. Paikkaa kutsuttiin Mikkelin Malmiksi tai plaaniksi. Mikkelin Malmi toimi sotaväen harjoituskenttänä Suomen sotaan 1808–1809 saakka. Muistomerkki pystytettiin Hallitustorin luoteiskulmaan vuonna 1989. Sen on suunnitellut Pertti Mertaoja.

KILLAT JA PERINNEYHDISTYKSET

Savon Prikaatin Kilta perustettiin vuonna 1961. Kilta vaali Savon Prikaatin ja sen edeltäjien perinteitä sekä harjoitti yhteistyötä muiden toimintalueellaan olleiden maanpuolustusjärjestöjen kanssa. Kilta lopetti toimintansa vuonna 2006.

Vuonna 2007 perustettiin Savon Sotilasperinyhdistys Porrassalmi. Se vaalii savolaisia sotilasperinteitä sekä ylläpitää Savon Prikaatissa ja sen edeltäjäjoukoissa palvelleiden yhteenkuuluvuutta.

LÄHDEAINEISTOA

Kirjallisuus

Huuskonen, Aarne: Kuninkaallinen Savon Jääkärirykmentti vuosina 1770–1810, I. Yliopistollinen väitöskirja. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki 1927.

Jalkaväkirykmentti 7 1941–1951. Toim. A. Laamanen. Mikkelin 1951.

Jääkäripataljoona 3 1931–1951. Jääkäripataljoona 3, Lahti 1951.

Jalkaväkirykmentti 49 sodassa 1941–44. JR 49:n historia-toimikunta, Helsinki 1981.

Lapin Jääkäripataljoona 1921–1971, Polkupyöräpataljoona 1, Jääkäripataljoona 1, Pohjanmaan Jääkäripataljoona, Lapin Jääkäripataljoona. Toim. Kauko Kuismanen. Lapin Jääkäripataljoona, Sodankylä 1971.

Nuoramo, Olli: Hämeen Jääkäripataljoona. Hämeen Jääkäripataljoona, Hämeenlinna 1971.

Polkupyöräpataljoona 3. 10-vuotisjuhlaulkaisu Toim. E. Oksanen, A. J. Suhonen ja I. Kunnas. Mikkeli 1951.

Peltola, Yrjö – Salovaara, Kalevi – Vauhkonen, Pekka: Savon Prikaati. Porrassalmelta Karkialammelle. Savon Prikaati, Mikkeli 2006.

Rannikkojääkäripataljoona 10 v. Toim. Pentti Hanntu. Helsinki 1970.

Salovaara, Kalevi: Kaksi vuosikymmentä Karkialammen taivailta. Savon Prikaatin Kilta, Mikkeli 1998.

Toiviainen, Jaakko: Porrassalmi 1789. Sotahistoriallinen seura ry, Joensuu 1980.

Väänänen, Kyösti: Puolesta Savon ja syntymämaan II. Suomen vapaussodan 1918 muistomerkkejä Vapaussodan ja Itsenäisyyden Mikkelin Perinneyhdistyksen toiminta-alueella. Vapaussodan ja Itsenäisyyden Mikkelin Perinneyhdistys ry, Mikkeli 2001.

Väänänen, Kyösti: Savon Prikaatin historia. Savon prikaatin ja sen perinnejoukkojen vaiheita Suomen itsenäisyyden ajalla. Mikkelin sotahistoriaa muinaisuudesta nykypäivään. Savon Prikaatin Kilta, Mikkeli 1978.

Lehdet, aikakausjulkaisut ja muut lähteet

JR 7. Jalkaväkirykmentti 7:n lehti, 1941–1951.

Jääkäri. Savon Jääkäirykmentin Killan lehti, 1932 ja 1935–1939.

Porrassalmi. Savon Prikaati ja Savon Prikaatin Killan lehti, 1963–2006.

Savon Jääkäri. Savon Jääkäritoimikunnan lehti, 1977–1990.

Savon Jääkäri. Savon Prikaatin lehti, 1929–1930.

Savon Prikaatin joulu. Savon Prikaati lehti, 1957–1965.

Savon Prikaatin Kilta. Savon Prikaatin killan lehti, 1963.

6. Prikaatin joululehti. Kuudennen Prikaatin lehti, 1952–1956.

KOMENTAJAT

7. Prikaati

1940–1941 Kempppi, Armas eversti

Jalkaväkirykmentti 7

1941–1943 Kempppi, Armas eversti

1943–1944 Ehrnrooth, Adolf eversti

1944–1946 Simelius, Sakari eversti

1946–1949 Hämäläinen, Einar eversti

1949–1951 Tikka, Yrjö eversti

1951–1952 Hämäläinen, Einar eversti

6. Prikaati

1952–1953 Hämäläinen, Einar eversti

1953–1955 Lammetmaa, Paavo eversti

1955–1956 Hynninen, Jouko eversti

Savon Prikaati

1957–1965 Hynninen, Jouko eversti

1965–1967 Sarva, Kalevi eversti

1967–1971 Väänänen, Niilo eversti

1971–1973 Rusanen, Veikko eversti

1973–1975 Linnakko, Veikko eversti

1975–1977 Annala, Sakari eversti

1977–1980 Halonen, Ilkka eversti

1980–1985 Arovaara, Hannu eversti

1985–1990 Honkanen, Yrjö eversti

1990–1992 Tanskanen, Seppo eversti

1993–1995 Kauppila, Tarmo eversti

1995–1998 Kiianlinna, Lauri eversti

1998–2001 Toivonen, Hannu eversti

2001–2002 Peltonen, Mika eversti

2002–2006 Riittinen, Markku eversti

Viitteet

- Peltola, Yrjö – Salovaara, Kalevi – Vauhkonen, Pekka: Savon Prikaati. Porrassalmelta Karkialammelle. Savon Prikaati, Mikkeli 2006, s. 215.
- PE:n käskylehti n:o 5/12.12.1956; Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt. Toim. Eero Elfvingren. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, Porvoo 2006, s. 320; Savon Prikaati katsoo perinnejoukko-osastoihinsa kuuluvan Savon alueen jalkaväkijoukkojen perinteet 1600-luvulta lähtien, samoin kaikki 3. Prikaatiin kuuluneet yksiköt ja kaikki Taipaleessa ja Kollaalla taistelleet joukko-osastot sekä jatkosodan aikaiset Jalkaväkirykmentit 1, 2, 28, 43, 49, 58 ja muut 2. Divisioonan ja 10. Divisioonan joukot; Väänänen, Kyösti: Savon Prikaatin historiaa. Savon Prikaatin kiltta, Mikkeli 1978, s. 107.
- Peltola, Yrjö – Salovaara, Kalevi – Vauhkonen, Pekka: Savon Prikaati. Porrassalmelta Karkialammelle. Savon Prikaati, Mikkeli 2006, s. 66.
- Siirtyminen Mikkelin vanhalta kasarmialueelta Karkialammen alueelle tapahtui vähitellen vuosina 1960–1976. Prikaatin siirryttyä Karkialammelle kaupungin vanhat kasarmitilat otettiin Jalkaväkimuseon käyttöön.
- Valtionhoitajan päätös 14.6.1919, n:o 992.19.K.1/25.6.1919; Sotaministeriön käskylehti n:o 48/3.7.1919.
- PE ak n:o 2333/Kntotsto/Di/27.11.1956, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- PE ak n:o 1490/Kntotsto/Db/28.10.1967, esittely puolustusvoimain komentajalle.
- PE ak n:o 575/Kntotsto/Hha/4.4.1978, esittely puolustusvoimain komentajalle jo käytössä olevien joukko-osastoristien virallistamisesta.
- Kuikka, Arvo: Kunniamarssiemme alkulähteillä. Yleisradion julkaisusarja 1/1978.
- Sotaministeriön käskylehti n:o 32/22.4.1919.
- Pääesikunnan käskylehti n:o 5/12.12.1956, esittely tasavallan presidentille 27.11.1956.

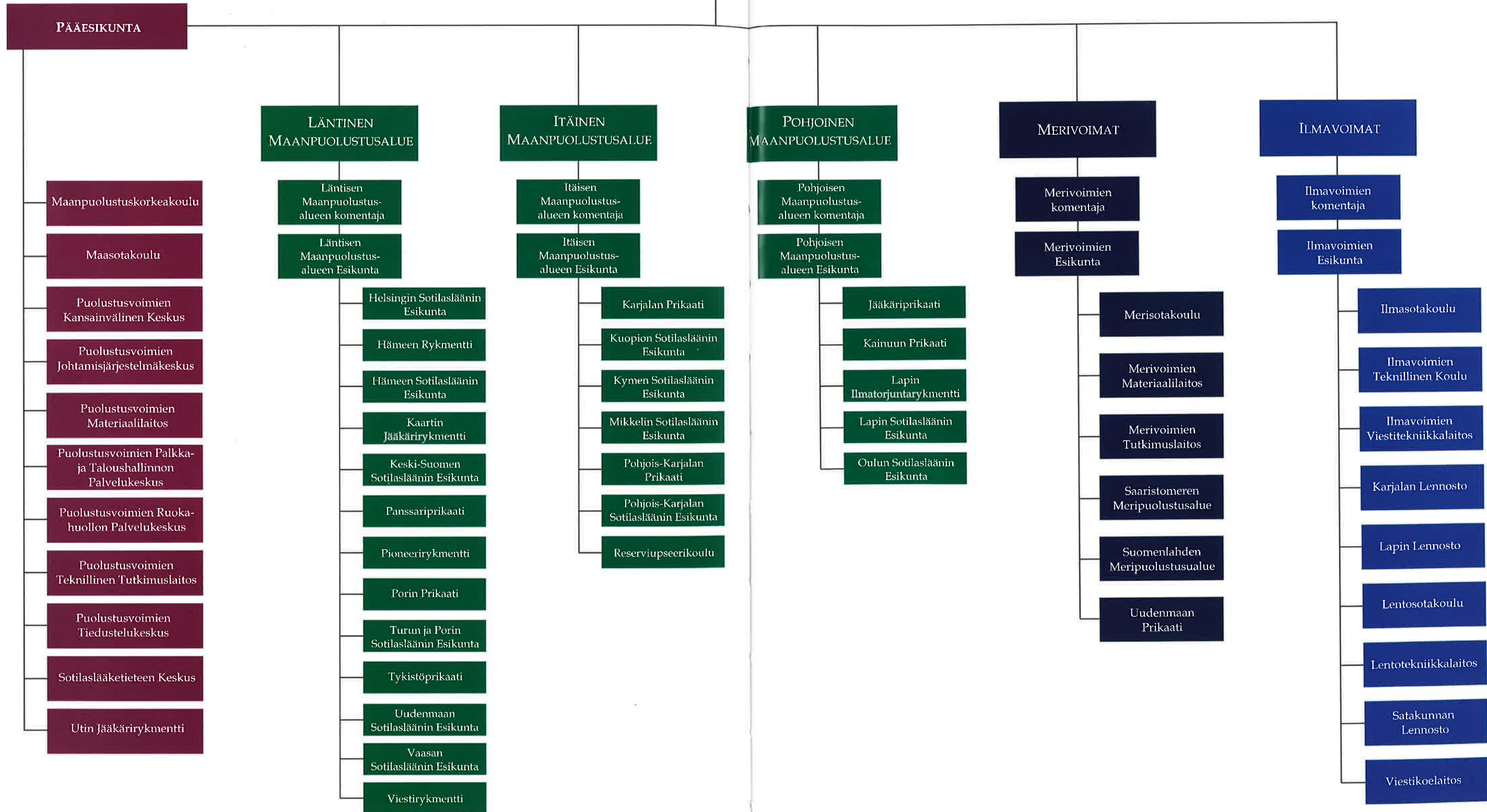
Savon Prikaati on lakkautettu 31.12.2006. Viimeisenä tehtävänään prikaatin komentaja, esikuntapäällikkö ja lippuvartio ovat luovuttaneet Savon Prikaatin ja 3. Erillisen Autokomppanian liput Sotamuseoon 3.1.2007.

LIITTEET

PUOLUSTUSVOIMIEN ORGANISAATIO VUONNA 2007

PUOLUSTUSVOIMAINKOMENTAJA

KATSAUS PUOLUSTUSVOIMIEN TOIMINTAAN VUONNA 2008

Puolustusvoimien 90-vuotisen historian aikana on tapahtunut paljon. Nämä tapahtumat sota-ajat mukaan lukien ovat muokanneet puolustusvoimien roolia ja tehtäviä tultaessa 2000-luvulle. Suomen sotilaallinen maanpuolustus on kuitenkin koko olemassa olonsa ajan perustunut yleiseen asevelvollisuuteen. Lisäksi 1950-luvulla aloitettu muutos synnytti puolustusjärjestelmän, joka edelleen luo mahdollisuudet toimintaan koko valtakunnan alueella.

Vuosi 2008 on puolustusvoimille paljon muutakin kuin 90. juhlavuosi. Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko vuodelta 2004 on saatettu käytäntöön useiden muutosten myötä. Joukko-osastojen lakkauttamisten ja uudelleenjärjestelyiden lisäksi johtamis- ja hallintojärjestelmä muuttui merkittävästi vuoden 2008 alussa. Myös kriisivalmiuteen on tehty useita tarkennuksia muun muassa joukkovahvuuksien ja materiaali- laadun osilta.¹

Uudistunut hallintorakenne

Uudistuneessa johtamis- ja hallintojärjestelmässä puolustusvoimain komentaja johtaa nimensä mukaisesti puolustusvoimia tekemällä sotilaallisen maanpuolustuksen strategiset päätökset ja käskemällä tehtävät puolustushaaroille. Sotilaskäskyasioissa puolustusvoimain komentaja on suoraan ylipäällikön eli tasavallan presidentin alainen.²

Puolustusvoimain komentajan johtoesikunta on Pääesikunta. Se suunnittelee ja toimeenpanee puolustusvoimien yhteisoperaatiot, sekä käsittelee ja valmistele puolustusvoimain komentajan käskemät tai muutoin koko puolustusvoimia koskevat asiat. Sotilaskäskyasioissa esikunta on puolustusvoimain komentajan alainen, mutta hallinnollisissa asioissa se on puolustusministeriön alaisuudessa toimiva keskushallintoviranomainen. Maavoimien johdon siirryttyä Helsingistä Mikkeliin, muuttui Pääesikunnan kokoonpano ja henkilöstömäärä väheni.

Vuoden 2008 alusta puolustusvoimilla on kolme puolustushaaraa esikuntineen: maa-, meri- ja ilmavoimat³. Niiden komentajat ovat suoraan puolustusvoimain komentajan alaisia ja vastaavat puolustushaaransa valmiudesta, suorituskyvystä ja

kehittämisestä sekä operaatioiden suunnittelusta ja toimeenpanosta. Ylintä sotilasopetusta antava Maanpuolustuskorkeakoulu siirtyi suoraan puolustusvoimain komentajan alaisuuteen.

Maavoimien vuodesta 1993 lähtien käytössä ollut jako maanpuolustusalueisiin muutettiin ja lakkautettavien maanpuolustusalueiden tilalle tuli uusina alueellisina organisaatioina neljä operatiivista sotilasläänin: Etelä-Suomen Sotilasläänin Esikunta Helsinkiin, Länsi-Suomen Sotilasläänin Esikunta Hämeenlinnaan, Itä-Suomen Sotilasläänin Esikunta Kouvolaan ja Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunta Ouluun. Operatiiviset sotilasläänit vastaavat alueensa maanpuolustuksen suunnittelusta ja toimeenpanosta, valmiuden ylläpidosta ja säätelystä, sekä käskettyjen joukkojen perustamisesta. Niiden alaisuudessa toimii lisäksi kolme alueellista sotilasläänin, joiden esikunnat sijaitsevat Rovaniemellä, Vaasassa ja Kuopiossa.

Maavoimiin perustettiin myös yhteensä 19 asevelvollisia palvelevaa aluetoimistoa. Niiden tarkoituksena on myös tukea vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta sekä valmistella maavoimien sotilasalueen toimintaa.

Maavoimien alueellista huoltoa ja materiaalitointoja varten perustettiin neljä uutta huoltorykmenttiä, jotka toimivat osana puolustushaaran materiaalityöstä. Huoltorykmenttiin kuuluu rauhan aikana varikko-osastoja, varastoja, korjaamoita ja muita huollon yksiköitä. Rykmenttien esikunnat toimivat operatiivisten sotilasläänien esikuntien yhteydessä.

Merivoimien joukko-osastoina Saaristomeren Meripuolustusalue Turussa ja Suomenlahden Meripuolustusalue Kirkkonummen Upinniemiessä huolehtivat meripuolustuksesta. Lisäksi ne vastaavat alueittensa ja toimeenpanosta sekä valmiuden ylläpidosta. Ilmavoimissa aluevastuussa on kolme lennostoa, Lapin Lennosto Rovaniemellä, Karjalan Lennosto Kuopiossa ja Satakunnan Lennosto Tampereella. Varusmieskoulutusta antavia joukko-osastoja on uudistuksen jälkeen maavoimissa 15, merivoimissa neljä ja ilmavoimissa kuusi.

Rakennemuutoksen vaikutukset

Puolustusvalmiutta ei voida ylläpitää ilman riittävästi ja hyvin koulutettua henkilöstöä eikä ilman ajanmukaista materiaalia, siksi puolustusvoimien toiminnan kolmeksi keskeiseksi tekijäksi ovat määritetty henkilöstö, materiaali ja toiminta. Toimintaa on jouduttu supistamaan valtioneuvoston vuoden 2004 selonteon määrittämästä tasosta. Vuonna 2006 supistus toteutettiin muun muassa vähentämällä ilmavoimien lentotunteja, merivoimien alusvuorokausia, kertausharjoituksia sekä karsimalla varusmieskoulutuksen harjoituksia.

Rakennemuutos on ulottunut myös joukko-osastotasolle. Siihen liittyen vuoden 2006 lopulla lakkautettiin itsenäisinä joukko-osastoina Mikkelissä sijainnut Savon Prikaati, Tuusulan Hyrylässä sijainnut Helsingin Ilmatorjuntarykmentti sekä Kotkan alueella sijainnut Kotkan Rannikkoalue. Samalla toteutettiin useita kumppanuushankkeita ja keskitettiin eri toimintoja, joiden ansiosta puolustusvoimien integroituminen muun yhteiskunnan palvelutuotantoon on alati laajentunut.

Puolustusvoimien Ruokahuollon Palvelukeskus ja Sotilaslääketieteen Keskus perustettiin vuonna 2006. Erikoissairaanhoito toteutetaan yhdessä sairaanhoitopiirien kanssa. Ilmavoimien peruslento-koulutus on ulkoistettu, ja puolustusvoimien vaatehuolto on hoidettu Pohjois-Suomessa vuoden 2007 alusta strategisena kumppanuutena.

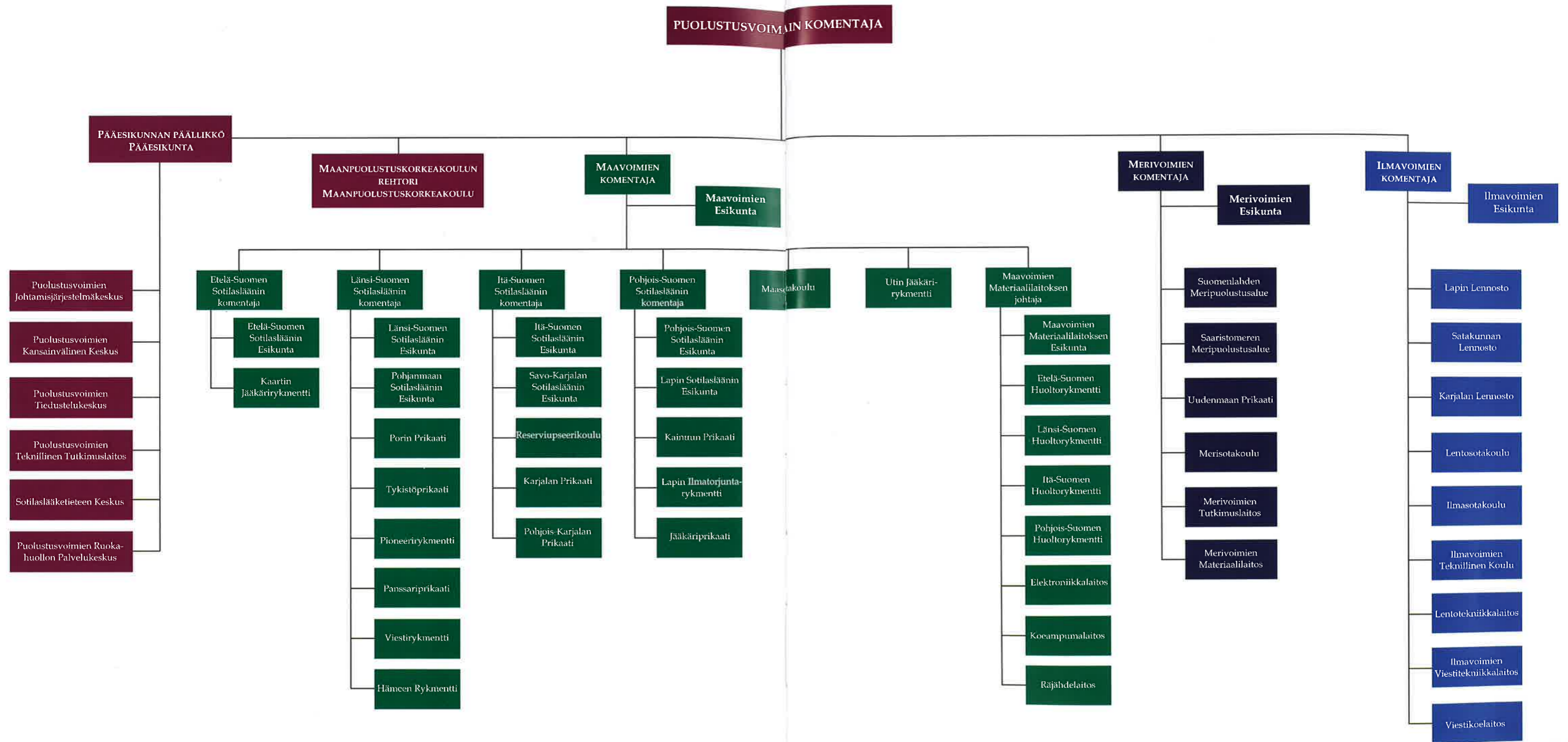
Kohti uusia haasteita

Taloudellisten haasteidenkin paineissa puolustusvoimat on pyrkinyt jatkamaan suorituskyvyn kehittämistä. Painopistealueena on ollut valmiusyhtymien operaatiokyvyn kehittäminen. Muita suorituskykyyn liittyviä keskeisiä hankkeita ovat ilmatorjunnan, kuljetushelikoptereiden ja raskaan raketinheitinjärjestelmän käyttöönotto sekä käytöstä poistettavien jalkaväkimiinojen korvaaminen muilla järjestelmillä. Merivoimien suurin kalustotilaus on uusi miinantorjuntalaivue. Ilmavoimat on juuri ottanut käyttöön uuden kuljetuskoneen ja toteuttaa Hornet-torjuntahävittäjien suorituskyvyn turvaavaa järjestelmäpäivitystä. Puolustusvoimat on myös aktiivisesti kehittänyt kansainvälistä yhteistoimintakykyä ja osallistunut kriisinhallintatoimintaan valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjausten mukaisesti. Myös sotilasperinteet kulkevat muutosten mukana. Kestävän kehityksen periaatteen mukaan puolustusvoimien rakennemuutoksissa perinteet huomioidaan nyt ja tulevaisuudessa.

Viitteet

- 1 Tietoja Suomen kokonaisuuspuolustuksesta 2006. Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki 2005.
- 2 Kervinen, Ossi: Suuri rakennemuutos puolustusvoimissa. Artikkeliteoksessa: Mitä Missä Milloin 2008. Otava, Keuruu 2007, s. 226–231.
- 3 Kun Armeijakunnan Esikunta lakkautettiin säästäväisyysyistä väliaikaisesti keväällä 1947, siirtyivät divisioonien esikunnat suoraan puolustusvoimien komentajan alaisiksi. Komentosuhteet säilyi muuttamattomana vuosien 1966 ja 1993 organisaatiouudistuksissa.

PUOLUSTUSVOIMIEN ORGANISAATIO VUONNA 2008

PUOLUSTUSVOIMIEN ARVOMERKIT VUONNA 2008

MAAVOIMAT

Kenraali	Kenraaliluutnantti	Kenraalimajuri	Prikaatikenraali	Eversti	Everstiluutnantti	
						UPSEERIT
Majuri	Kapteeni	Yliluutnantti	Luutnantti	Vänrikki		
						KADETTIT Kadettikoulu
Kadettivääpeli IV VUOSIKURSSI	Kadettiylikersantti III VUOSIKURSSI	Kadettikersantti III VUOSIKURSSI	Kadettialikersantti II VUOSIKURSSI	Kadetti I VUOSIKURSSI		
						OPISTO-UPSEERIT
Kapteeni	Yliluutnantti	Luutnantti				
Sotilasmestari	Ylivääpeli	Vääpeli	Ylikersantti	Upseerikokelas	Kersantti	
						ALIUPSEERIT
Upseerioppilas RESERVIUPSEERIKOULLU	Alikersantti					
						MIEHISTÖ
Korpraali	Aliupseerioppilas	Sotamies (JÄÄKÄRI)				

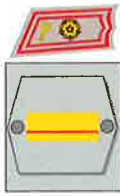

MERIVOIMAT

						
Amiraali	Vara-amiraali	Kontra-amiraali	Lippueamiraali	Kommodori	Komentaja	
						UPSEERIT
Komentajakapteeni	Kapteeniluutnantti	Yliluutnantti	Luutnantti	Aliluutnantti		
						KADETIT Kadettikoulu
Kadettipursimies IV VUOSIKURSSI	Kadettilyikersantti III VUOSIKURSSI	Kadettikersantti III VUOSIKURSSI	Kadettialikersantti II VUOSIKURSSI	Kadetti I VUOSIKURSSI		
						OPISTO- UPSEERIT
Kapteeniluutnantti TAISTELUNJOHTOLA	Yliluutnantti VIESTIALA	Luutnantti OHJUSALA				
						
Sotilasmestari KONEALA	Ylipursimies KONEALA	Pursimies TAISTELUNJOHTOLA	Ylikersantti VIESTIALA	Upseerikokelas	Kersantti MERRINANTAJA	
						ALIUPSEERIT
Upseerioppilas	Alikersantti VIESTIMIES					
						MIEHISTÖ
Yimatrausi TYKKIMIES	Aliupseerioppilas	Matruusi TYKKIMIES				

ILMAVOIMAT

						
Kenraali	Kenraaliluutnantti	Kenraalimajuri	Prikaatikenraali	Eversti	Everstiluutnantti	
						UPSEERIT
Majuri	Kapteeni	Yliluutnantti	Luutnantti	Vänrikki		
						KADETIT
Kadettivääpeli IV VUOSIKURSSI	Kadettiylikersantti III VUOSIKURSSI	Kadettikersantti III VUOSIKURSSI	Kadettialikersantti II VUOSIKURSSI	Kadetti I VUOSIKURSSI		Kadettikoulu
						OPISTO- UPSEERIT
Kapteeni	Yliluutnantti	Luutnantti				
						
Sotilasmestari	Ylivääpeli	Vääpeli	Ylikersantti	Upseerikokelas	Kersantti	
						ALIUPSEERIT
Upseerioppilas RESERVIUPESEERIKOULU	Alikersantti					
						MIEHISTÖ
Korporaali	Aliupseerioppilas	Lentosotamies				

ERIKOISMERKIT JA MUUT

					
Insinööri- kenraalimajuri	Musiikki- everstiluutnantti	Farmasiamajuri	Lääkintäkapteeni	Teknikkoluutnantti	
					
Insinööri- kontra-amiraali	Farmasiakomentaja	Lääkintä- komentajakapteeni	Musiikki- kapteeniluutnantti	Teknikkoluutnantti	
					ERIKOIS- UPSEERIT
					
Kenttäpiispa	Kenttärövästi	Sotilaspastori	Sotilaspastori ORTODOKSI	Sotilasdiakoni VARUMIESPAPPI/-DIAKONI	
					
Kenttärövästi	Sotilaspastori	Sotilasdiakoni	Vänrikki (Aliluutnantti)	Kersantti	Alikersantti
					
				Korpraali (Ylimatruusi)	Sotamies (Jääkäri) Matruusi
					SOPIMUSSOTILAAT
					
Sotilasvirkamies III LUOKKA INSINÖÖRIALA	Sotilasvirkamies II LUOKKA INSINÖÖRIALA	Sotilasvirkamies I LUOKKA INSINÖÖRIALA	Sotilasvirkamies III LUOKKA INSINÖÖRIALA	Sotilasvirkamies II LUOKKA INSINÖÖRIALA	Sotilasvirkamies I LUOKKA INSINÖÖRIALA
					SOTILASVIRKAMIEHET
					
Sotilasmestari	Ylivääpeli/ Ylipursimies	Vääpeli/ Pursimies	Ylikersantti	Kersantti	Sotilas- ammattihenkilö
					ALIUPSEERIT

PUOLUSTUSVOIMIEN KUNNIA- JA PERINNEMARSSIT VUODESTA 1918

Teoksen nimi	Säveltäjä	Kunniamarssina	Perinnemarssina
Asemies	Parantainen, Martti	Sotilasläänien esikunnat	
Ateenalaisten laulu	Sibelius, Jean		KADK (MPKK)
Elon taistohon käy	Sibelius, Jean	UTJR	EJP, HEKOP, LJK (UTJR)
Entisen 1. Uudenmaan Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssi	Tuntematon	PORPR	SATJP (PORPR)
Entisen 8. Viipurin Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssi	Dupuy, Eduard	KARPR	
Entisen Henkivartioväen 3. Suomen Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssi	Tuntematon	KAARTJR	KAARTP (KAARTJR)
Ernst von Vegesachin marssi	Stranensky, Johan	SMMEPA	
Haapa-Heikin marssi	Tuntematon	ei käytössä	
Hanssin Jukka	Laine, Teuvo	LAPLSTO	
Hiiden orjien laulu	Palmgren, Selim	ei käytössä	
Hurtti Ukko	Collan, Karl	KAIPR	KUOP, KAIJP, KAITR (KAIPR)
Härmän marssi	Tuntematon	ei käytössä	
Isänmaalle	Sibelius, Jean		TYKK (TYKPR)
Juhlamarssi	Maasalo, Armas	ei käytössä	
Juhlamarssi-Isänmaalle	Kuula, Toivo – Parantainen, Martti	MERIVE	
Jääkärien marssi	Sibelius, Jean	JPR	KYMJP (KARPR), KARJP (PKARPR), UUDJP (KAARTJR), JTR (PSPR), LAPJP (JPR), VAARANNJP (UUDPR)
Karjalaisten laulu	Hannikainen, Pekka Juhani	ei käytössä	
Karjalan Jääkärien marssi	Tuntematon	PKARPR	PV
Koljonvirran marssi	Wester, Christian	PIONR, KEUPIONV, PARKPIOV	KSPIONP, PION JA SLUK (PIONR), KYMPIONP (KARPR), SATPIONP (PORPR), POHPIONP (KAIPR)
Kotkan pojat	Mustonen, Aimo		TUKILLV (ILMASK)
Käkisalmen läänin rykmentin marssi	Melartin, Erkki	ei käytössä	
Laatokan marssi	Merikanto, Oskar	ei käytössä	
Laulu Vuokselle	Hagfors, Erik August	ei käytössä	
Lentäjien marssi	Palmgren, Selim	ei käytössä	
Lentäjän marssi	Sirén, Mikko	SATLSTO	
Maanpuolustajat	Fuhrmann, Arthur	MPKK	
Maasotakoulun marssi	Kotilainen, Otto	MAASK	
Makasiinimarssi	Hahti, Rauno	TALV	
Marssi	Torenberg, Johan	ei käytössä	
Marssi N:o 9 (Kenthorn)	Crusell, Bernhard		Sotilassoittokunnat, SMUSK (HÄMR)
Meren laulu	Haapalainen, Väinö	MERISK	
Napuen marssi	Tuntematon	ei käytössä	

Nuijamiesten marssi	Kuula, Toivo	LAPITR	SALPITPSTO (KARPR), HELITR (PSPR), ROVITPSTO (LAPITR)
Oi kallis Suomenmaa	Tuntematon	ei käytössä	
Panssarimarssi	Marttinen, Tauno	PSV	
Parolan marssi	Tuntematon	HÄMR, PSPR	PSVP, PSK (PSPR)
Peli-Jussin marssi	Tuntematon	ei käytössä	
Porilaisten marssi	Tuntematon	Puolustusvoimat	
Rauhanturvaajat	Mikkola, Pasi-Heikki	PVKVK	
Sankarilaulu	Kajanus, Robert		POHJP (JPR)
Sankarimarssi	Tuntematon	RUK	
Satakunnan marssi	Palmgren, Allan		SATTR (TYPR)
Savolaisen laulu	Collan, Karl	ei käytössä	
Sinivalkoinen marssi	Mustonen, Aimo	KARLSTO	
Sotamarssi	Kajanus, Robert	ILMAVE, ILMASK, ILMAVTK, LENTOSK, LENTOTL	
Sotamiehen laulu	Söderman, August J.	ei käytössä	
Sotilaspoika	Pacius, Fredrik	ei käytössä	
Suojelumiesten marssi	Ranta, Sulho	ei käytössä	
Suomalainen marssi	Tuntematon	ei käytössä	
Suomalainen Sotilaslaulu	Greve, Conrad	VIESTIR, EL, LYVV	ESVP, VIES'TI ja SÄHTTK (VIESTR), ISVP (KARPR), LSVP (PORPR), PSVP (KAIPR)
Suomalainen veljeslaulu	Collan, Karl		TURRTPSTO (SMMEPA)
Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa	Tuntematon	PE, Maanpuolustusalueiden esikunnat, PURU, PVJJK, PVTK, PVTT, KOEAL	HÄMRJP (HÄMR), RAKESKAD (MAASK)
Suomenlahden marssi	Ahvenainen, Veikko	SLMEPA	
Suomenlinnan marssi	Klemetti, Heikki		SLRR (SLMEPA)
Taipaleen marssi	Jalas, Juhani	ei käytössä	
Taistelkaatte	Madetoja, Leevi		Jatkotutkinto-osasto (MPKK)
Terve Suomi maa	Genetz, Emil	ei käytössä	
Topografimarssi	Järnefelt, Armas	ei käytössä	
Tykistörikaatin marssi	Saariaho, Heikki	TYKPR	
Urheilun juhlaa	Kemppi, Usko		URHK (HÄMR)
Uusmaalaisien marssi	Borenus, Henrik	UUDPR	
Vaasan marssi	Collan, Karl		RAAPSTO (UUDPR)
Vanha hämäläinen marssi	Tuntematon	ei käytössä	
Vanha lapualainen tulomarssi	Tuntematon	ei käytössä	
Vanha marssi Pohjanmaalta	Tuntematon		KARTR (KARPR), TIEDPSTO (TYKPR)
Vanha piiparimarssi	Tuntematon	ei käytössä	
Vapaa kansa	Kuula, Toivo	PVMATLE, HAAPAJSV, KULJV, KUOASEV, LIEV, TERV, TOIASEV, ÄHTASEV, SOTLK	KARHP (KARPR), HUOLTOK (HÄMR)
Vapauden marssi	Madetoja, Leevi	ei käytössä	
Vilppulan urhojen muistolle	Klemetti, Heikki	ei käytössä	

Taulukon koontanut musiikkikapteeni Jukka Vuolio.

JOUKKOHAKEMISTO

- A**
- Aineenkoetuslaitos 64
 Ajoneuvovarikko 72, 83
 Ampumatarvikevarikko 76
 Ampumatarvikevarikko 2 86, 87
 Ampumatarvikevarikko 5 77
 Ampumatarvikevarikko 8 100, 101
 Ampumatarvikevarikko 9 98, 99
 Ase- ja Ampumatarvikevarikko 2 76, 76
 Ase- ja Ampumatarvikevarikko 3 84, 85
 Asekoulu 146
 Asevarikko 1 84, 85
 Asevarikko 2 76, 77, 86, 87, 98, 99
 Asevarikko 3 84, 85
 Asevarikko 4 86, 87
 Asevarikko 5 76, 77, 90, 91
 Asevarikko 7 100, 101
 Asevarikko 8 76, 77, 100, 101
 Asevarikko Kuopio 84, 85
 Auto- ja Kuormastovarikko 82
 Autopataljoonan Moottoriajoneuvokoulu 145
 Autovarikko 82, 83
 Autovarikko 1 82, 83
 Autovarikko 3 82, 83
- E**
- Elektroniikkakeskuskorjaamo 56, 74, 75, 289
 Elektroniikkakorjaamo 226
 Elektroniikkalaitos 70, 72, 74, 75, 89
 Elektronisen Sodankäynnin Keskus 171
 Elintarvikevarikko 4 94
 Eläinlääkintäkoulu 39
 Entinen 1. Uudenmaan Suomen Tarkk'ampujapataljoona 165
 Entinen Henkivartioväen 3. Suomen Tarkk'ampujapataljoona 151
 Erikoisjääkäripataljoona 116
 Erillinen Hyökkäysvaunukomppania 156, 157
 Erillinen Ilmatorjuntapatteristo 216, 293
 Erillinen Panssarikomppania 155, 156, 157
 Erillinen Pataljoona 4 116, 118
 Erillinen Rannikkotykistöpatteristo 239, 241
 Esikuntakoulu 145
 Etelä-Hämeen Suojeluskuntapiiri 130
 Etelä-Karjalan Alueoimisto 123, 181
 Etelä-Kymenlaakson Suojeluskuntapiiri 180
 Etelä-Savon Alueoimisto 123, 183
 Etelä-Savon kutsuntapiiri 130, 131, 133, 182
 Etelä-Suomen Huoltorykmentti 72, 154
 Etelä-Suomen Sotilasläänin 123, 125, 127, 129, 131, 134, 137, 140, 142
 Etelä-Suomen Sotilasläänin Esikunta 126, 127, 129, 140, 308
 Etelä-Suomen Viestipataljoona 171
 Etelä-Uudenmaan Sotilaspiiri 138, 139
- Etelä-Uudenmaan Sotilaspiirin Esikunta 139
 Etelä-Uudenmaan Suojeluskuntapiiri 128, 138
- F**
- Forum Marinum 45, 221, 222
- H**
- Haapajärven Asevarikko 70, 76, 77
 Haapajärven Varikko 72, 77
 Haapamäen Sotilaspiiri 135
 Haapaniemen Kadettikoulu 105
 Haapaniemen Kenttämittauskoulu 68, 292
 Haminan Pioniiriosasto 160
 Haminan Rannikkolinnakkeisto 296, 297, 298
 Haminan Sotilaspiiri 180, 181
 Haminan Sotilaspiirin Esikunta 180
 Hangon Linnakkeisto 239, 242
 Hangon Lohko 239, 242
 Hangon Rannikkopatteristo 239, 240, 241, 242
 Hangon Rannikkotykistörykmentti 239, 242
 Hangon Ryhmä 239, 242
 Heinolan Pataljoona 43
 Helikopterilentue 116
 Helikopteripataljoona 116
 Helsingin Alueoimisto 123, 154
 Helsingin Ilmapuolustusalue 293
 Helsingin Ilmatorjuntarykmentti 155, 159, 293, 294, 309
 Helsingin Jääkäriprikaati 107, 164
 Helsingin Komennuskomppania 150, 151, 152
 Helsingin kutsuntapiiri 128, 138, 139
 Helsingin Laivastoasema 238, 239, 240, 241
 Helsingin Lohko 239, 241
 Helsingin Merikunta 238
 Helsingin opetustarkk'ampujapataljoona 151
 Helsingin Sotalaitoksen Saniteettivarikko 286
 Helsingin Sotasatama 228, 229
 Helsingin Sotasataman torpedo- ja miinaosaston laboratorio 228
 Helsingin Sotilasapteekki 102, 103
 Helsingin Sotilasläänin 125, 128, 129
 Helsingin Sotilasläänin Esikunta 128, 129, 131, 134, 136, 139, 142, 179, 181, 183, 185, 201, 204
 Helsingin Sotilaspiiri 128, 129, 138, 139
 Helsingin Sotilaspiirin Esikunta 128, 139
 Helsingin Sotilassairaala I 102, 103
 Helsingin Suojeluskuntapiiri 128, 138
 Helsingin Torvisoittokunta 151
 Helsingin Tukikohta 239, 241
 Helsingin Varuskuntapataljoona 150, 151, 152
 Helsingin Varuskuntasoihtokunta 279
 Helsingin Varusvarikko 94, 95
 Henkivartioväen 3. Suomen Tarkk'ampujapataljoona 316
 Huoltokoulu 144, 145, 146, 147
 Huoltokoulu 2 144
 Huoltokoulutuskeskus 144, 145, 147
 Huoltopataljoona 144

Huoltopataljoona 2 144
 Huoltorykmentti 144, 147
 Huoltoupseerikoulu 144, 145, 147
 Hyökkäysvaunukomppania 156, 157
 Hyökkäysvaunupataljoona 155, 156, 157
 Hyökkäysvaunurykmentti 155, 156, 157
 Hämeen Ilmatorjuntapatteristo 159
 Hämeen Jääkäripataljoona 35, 157, 159
 Hämeen Kenttätykistörykmentti N:o 1 168
 Hämeen kutsuntapiiri 130, 131
 Hämeen Lennosto 278, 279, 280
 Hämeen läänin I kutsuntapiiri 131
 Hämeen läänin II kutsuntapiiri 131
 Hämeen Panssaripataljoona 155, 157, 159
 Hämeen Ratsujääkäripataljoona 144, 145, 146, 147
 Hämeen Ratsurykmentti 144, 145, 147
 Hämeen Rykmentti 44, 125, 144, 145, 146, 147, 149
 Hämeen Sotilaslääni 125, 130, 132
 Hämeen Sotilasläänin Esikunta 130, 131
 Hämeen Sotilassairaala 102, 145
 Hämeenlinnan Sotilaspiiri 130, 132
 Hämeenlinnan Sotilaspiirin Esikunta 131
 Hämeenlinnan Varusvarikko 94
 Hävittäjäeskaaderi 275, 276, 277
 Hävittäjälentolaivue 11 278, 279
 Hävittäjälentolaivue 21 282
 Hävittäjälentolaivue 31 275
 Hävittäjälentolaivue 41 272

I

I Erillinen Merilentolaivue 278, 279
 I Kenttälentoasema 282, 283
 I Raivaajaosasto 234, 235
 I Rannikkotykistöpataljoona 239, 241
 II Armeijakunnan Pioneeripataljoona 161, 162
 II Erillinen Merilentolaivue 282
 II Rannikkotykistöpataljoona 297, 298
 III Armeijakunnan Esikunta 198, 199
 III Erillinen Merilentolaivue 282
 Iisalmen Suojeluskuntapiiri 178
 Ilmailuasema I 282
 Ilmailuasema II 275, 276, 277
 Ilmailukoulu 272, 273
 Ilmailukoulun Mekaanikko-osasto 270
 Ilmailukoulun Mekaanikkokoulu 269, 270
 Ilmailuosasto 1 276, 277
 Ilmailuosasto 2 275, 278
 Ilmailuosasto 2 297
 Ilmailuosasto 3 282, 283
 Ilmailuosasto I 282, 283
 Ilmailuosasto III 278, 279
 Ilmailupataljoona 261, 262, 269, 272, 273
 Ilmailutelakka 261, 262
 Ilmailuvarikko 259, 260, 261, 262
 Ilmailuvoimien Esikunta 256
 Ilmapuolustuksen Esikunta 256, 257
 Ilmasotakoulu 44, 159, 250, 251, 266, 267, 268, 269, 272, 273
 Ilmasotakoulun Teknillinen Koulutusosasto 269, 270
 Ilmatorjuntakoulu 155, 268, 293

Ilmatorjuntamuseo 45, 122
 Ilmatorjuntapiiri 1 293, 294
 Ilmatorjuntarykmentin I Patteristo 214, 215, 216
 Ilmatorjuntarykmentti 293, 294
 Ilmatorjuntarykmentti 1 215, 216, 293, 294
 Ilmatorjuntarykmentti 1:n III Ilmatorjuntapatteristo 214
 Ilmatorjuntarykmentti 1:n III Patteristo 215
 Ilmatorjuntarykmentti 1:n III Patteristo 216
 Ilmatorjuntarykmentti 2:n I Patteristo 214, 215, 216
 Ilmatorjuntatykistön Koeasema 80
 Ilmatorjuntatykistön Koeosasto 80
 Ilmatorjuntavarikko-osasto 94
 Ilmavoimien Esikunta 256, 257, 258, 259, 265, 267, 270, 273
 Ilmavoimien Koelentokeskus 261
 Ilmavoimien lentokonetehtas 261
 Ilmavoimien Mekaanikkokoulu 269
 Ilmavoimien Soittokunta 44, 267
 Ilmavoimien Teknillinen Koulu 269, 270
 Ilmavoimien Tukikomppania 251, 269
 Ilmavoimien Varikko 259, 260, 261, 262
 Ilmavoimien Viestikoulu 251, 259, 260, 266, 267
 Ilmavoimien Viestipataljoona 250, 266, 267
 Ilmavoimien Viestitekniikkalaitos 259, 260, 267
 Ilmavoimien Viestivarikko 259, 260, 266, 267
 Itä-Suomen Huoltorykmentti 72, 85, 87, 99
 Itä-Suomen Sotilaslääni 123, 175, 177, 179, 181, 183, 185
 Itä-Suomen Sotilasläänin Esikunta 308
 Itä-Suomen Viestipataljoona 190
 Itä-Suomenlahden Rannikkoprikaati 297, 298
 Itä-Uudenmaan Aluetoimisto 123
 Itä-Uudenmaan Sotilaspiiri 138, 139
 Itä-Uudenmaan Sotilaspiirin Esikunta 139
 Itäinen Maanpuolustusalue 24, 133, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 190, 194, 300
 Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunta 175, 176, 177

J

Jalkaväen Aliupseerikoulu 111, 114
 Jalkaväen Kapitulanttikoulu 111, 114
 Jalkaväkimuseo 46, 122
 Jalkaväkirykmentti 1 114
 Jalkaväkirykmentti 10 194, 195
 Jalkaväkirykmentti 12 208, 211, 212
 Jalkaväkirykmentti 13 244, 246
 Jalkaväkirykmentti 2 114, 211, 212
 Jalkaväkirykmentti 24 245
 Jalkaväkirykmentti 3 194, 195
 Jalkaväkirykmentti 4 244, 246
 Jalkaväkirykmentti 49 301
 Jalkaväkirykmentti 5 150, 151, 152
 Jalkaväkirykmentti 6 164, 165, 166
 Jalkaväkirykmentti 7 300, 302
 Jalkaväkirykmentti 8 190, 191, 192
 Jalkaväkirykmentti 9 150, 151, 194, 195
 Jatkotutkinto-osasto 105
 Joensuun Sotilaspiiri 184, 185
 Joensuun Sotilaspiirin Esikunta 184
 Johtamisen laitos 105
 Jyväskylän Sotilaspiiri 133, 134

Jyväskylän Sotilaspiirin Esikunta 133
 Jyväskylän Suojeluskuntapiiri 133
 Jääkäripataljoona 34
 Jääkäripataljoona 1 206, 208
 Jääkäripataljoona 2 150, 151, 152
 Jääkäripataljoona 27 39, 40, 150, 207
 Jääkäripataljoona 5 194, 195
 Jääkäripataljoona 7 144, 145, 147
 Jääkäripataljoona/Jalkaväkirykmentti 3 194, 195
 Jääkäripataljoona/Jalkaväkirykmentti 5 150, 151, 152
 Jääkäriprikaati 155, 197, 206, 207, 208, 209
 Jääkärikykistöröykmentti 155, 157

K

Kaakkois-Suomen Sotilasläänin Esikunta 175, 177, 180
 Kaakkois-Suomen Sotilasläänin Esikunta 176, 177
 Kaartin Jääkäripataljoona 35, 244
 Kaartin Jääkärikykmentti 44, 125, 129, 150, 151, 152, 154
 Kaartin Karjalan Rykmentti 190
 Kaartin Pataljoona 40, 150, 151, 152
 Kaartin Soittokunta 3, 44, 53, 54, 150
 Kadettikoulu 40, 105, 106, 108, 230
 Kainuun Aluetuomisto 123, 205, 213
 Kainuun Jääkäripataljoona 211
 Kainuun kutsuntapiiri 203
 Kainuun Prikaati 44, 197, 205, 211, 212, 213
 Kainuun Prikaatin Pioneerikomppania 206
 Kainuun Sotilaspiiri 203, 204
 Kainuun Sotilaspiirin Esikunta 203
 Kainuun Sotilassoittokunta 44
 Kainuun Suojeluskuntapiiri 203
 Kainuun Tykistörykmentti 211
 Kajaanin Sissipataljoona 211
 Kajaanin Sotilaspiiri 203, 204
 Kajaanin Sotilaspiirin Esikunta 203
 Kanta-aliupseerikoulu 111, 112, 114
 Kanta-Hämeen Aluetuomisto 123, 131, 159
 Kanta-Hämeen Suojeluskuntapiiri 130
 Karjalan Armeijakunnan Ilmailuosasto 275
 Karjalan Huoltopataljoona 190
 Karjalan Jääkärijoukko 43
 Karjalan Jääkäripataljoona 194, 195
 Karjalan Kaartin Rykmentti 21, 190, 191
 Karjalan kutsuntapiiri 184
 Karjalan Lennosto 250, 251, 275, 276, 277, 308
 Karjalan Prikaati 46, 175, 190, 191, 192
 Karjalan Ratsujääkärikykmentti 43, 144
 Karjalan Ratsurykmentti 144
 Karjalan Rykmentti 190
 Karjalan Sotilassoittokunta 44
 Karjalan Tykistörykmentti 190, 191, 192
 Katajaluodon Koeasema 80
 Kauhavan Palvelupiste 123
 Kemin Sotilaspiiri 200, 201
 Kemin Sotilaspiirin Esikunta 200
 Kemin Suojeluskuntapiiri 200
 Kemiön varikko-osasto 226
 Kenttälennätinpataljoona 171, 172
 Kenttätykistö-Rykmentti N:o 1 168
 Kenttätykistön Koeampuma-asema 80, 81
 Kenttätykistörykmentti 1 168, 169
 Kenttätykistörykmentti 11 146
 Kenttätykistörykmentti 2 168, 169, 191
 Kenttätykistörykmentti 4 244
 Kenttätykistörykmentti 9 146
 Keski-Suomen Aluetuomisto 123, 134
 Keski-Suomen Ilmailumuseo 46, 252, 257, 265
 Keski-Suomen Pioneeripataljoona 160, 161, 162
 Keski-Suomen Rykmentin Pääkäyttökeseus 56, 289
 Keski-Suomen Rykmentti 160, 161, 162, 301
 Keski-Suomen Sotilasläänin 24, 125, 133, 134, 175
 Keski-Suomen Sotilasläänin Esikunta 133, 134
 Keski-Suomen Viestipataljoona 160
 Keskuskoeampuma-asema 80
 Keskussotilasapteekki 102, 103
 Keskussotilassairaala 102, 103
 Keskussotilassairaala 1 102, 103
 Keskussotilassairaala 2 102
 Keskusvarikko 1 94, 95
 Keskusvarikko 2 98, 99
 Keskusvarikko 4 100
 Keskusvarikko 5 86, 87
 Keskusvarikko 6 84, 85
 Keskusvarikko 8 76, 77, 286, 287
 Keskusvarikko 9 82, 83
 Keuruun Pioneerivarikko 70, 78, 79
 Keuruun Varikko 72, 79
 Kevyen Prikaatin Esikunta 126, 127
 Kevyt Ilmatorjuntapatteristo 5 214
 Kevyt Prikaati 155, 156, 157
 Koeampuma-asema 80, 81
 Koeampumalaitos 70, 72, 80, 81
 Koelentokeskus 262
 Koelentolaivue 262
 Koelentue 261
 Koeosasto 228
 Kokemäen Sotilaspiiri 135, 136
 Kokemäen Sotilaspiirin Esikunta 136
 Kokkolan Sotilaspiiri 141, 143
 Kokkolan Sotilaspiirin Esikunta 142
 Kokkolan Suojeluskuntapiiri 141
 Kotkan Lohko 297, 298
 Kotkan Rannikkoalue 231, 239, 296, 297, 298, 309
 Kotkan Rannikkoalueen Esikunta 297
 Kotkan Rannikopataljoona 238, 239, 296
 Kotkan Rannikopatteristo 296, 297, 298
 Kotkan Rannikkotykistörykmentti 297, 298
 Kotkan Sotilaspiiri 180, 181
 Kotkan Sotilaspiirin Esikunta 180
 Koulutuskeskus 266, 272
 Koulutuspataljoona 266
 Koulutustaidon laitos 105
 Kouvolan Sotilaspiiri 180, 181
 Kouvolan Sotilaspiirin Esikunta 180, 181
 Kouvolan Sotilassairaala 102
 Krenatööriarkk'ampujapataljoona 42
 Kriisinhallintakeskus 164
 Kuljetuslentolaivue 251, 266, 269
 Kuljetusvarikko 70, 82, 83
 Kuljetusvälinevarikko 82, 83

- Kuninkaallisen Porin Rykmentti 164, 165
 Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27 34, 150, 155, 207
 Kuninkaallisen Suomen Tykistörykmentti 168, 169
 Kuopion Asevarikko 70, 84, 85
 Kuopion Eteläinen Sotilaspiiri 178
 Kuopion läänin I kutsuntapiiri 178
 Kuopion läänin II kutsuntapiiri 178
 Kuopion läänin III kutsuntapiiri 184
 Kuopion läänin IV kutsuntapiiri 184
 Kuopion Pataljoona 211
 Kuopion Pohjoinen Sotilaspiiri 178
 Kuopion Sotavarikko 84, 85
 Kuopion Sotilaslääni 175, 178, 179
 Kuopion Sotilasläänin Esikunta 178, 179
 Kuopion Sotilaspiiri 178, 179
 Kuopion Sotilaspiirin Esikunta 178, 179
 Kuopion Varikko 85
 Kuormastopataljoona 144
 Kuormastovarikko 82
 Kymen Jääkäripataljoona 190, 191, 192
 Kymen Pioneeripataljoona 46, 160, 190, 191
 Kymen Sotilaslääni 175, 180, 181
 Kymen Sotilasläänin Esikunta 180
 Kymenlaakson Aluetoimisto 123, 181, 189
 Kymenlaakson Suojeluskuntapiiri 180
 Käkisalmen läänin Rykmentin I Pataljoona 206, 208
 Käkisalmen läänin Rykmentti 206
 Käyttätymistieteiden laitos 105
 Königsbergin 3. Ratsujääkärirykmentti 39
- L**
- Laatokan Jalkaväkirykmentti N:o 6 257
 Lahden Sotilaspiiri 130, 132
 Lahden Sotilaspiirin Esikunta 131
 Lahden Suojeluskuntapiiri 130
 Laivastoasema 239, 241
 Laivastolippue 234, 235
 Laivaston Esikunta 224
 Laivaston Koulutuskunta 221, 234
 Laivaston Päällikön Esikunta 224
 Laivaston Soittokunta 44
 Lapin Aluetoimisto 123, 201
 Lapin Ilmatorjuntarykmentti 44, 197, 214, 215, 216, 294
 Lapin Jääkäripataljoona 206, 207, 208
 Lapin Lennosto 250, 251, 278, 279, 280, 308
 Lapin Ryhmä 211
 Lapin Sotilaslääni 123, 197, 200, 201, 205
 Lapin Sotilasläänin Esikunta 200
 Lapin Sotilaspiiri 200, 201
 Lapin Sotilaspiirin Esikunta 200
 Lapin Sotilassoittokunta 44, 214
 Lappeenrannan Sotilaspiiri 180, 181
 Lappeenrannan Sotilaspiirin Esikunta 180
 Laskuvarjojääkäri- ja Sotilaspoliisikoulu 116
 Laskuvarjojääkärikoulu 116, 117, 118
 Lento-osasto 1 282, 283
 Lento-osasto 2 275, 276, 277
 Lento-osasto 3 275, 276, 278, 279
 Lento-osasto 4 278, 279
 Lentoasema 1 275, 276, 277
 Lentoasema 3 282, 283
 Lentoasema 4 282
 Lentoasema 5 282
 Lentoasema 6 278, 279
 Lentojoukkojen Mekaanikkokoulu 270
 Lentojoukkojen Teknillinen Koulu 269, 270
 Lentolaivue 34 275
 Lentopataljoona 261, 262, 272, 273
 Lentorykmentti 1 282, 283
 Lentorykmentti 2 275, 276, 277
 Lentorykmentti 3 275, 276, 277
 Lentorykmentti 4 278, 279, 280
 Lentosotakoulu 272, 273
 Lentotekniikkalaitos 261, 262
 Lentovarikko 261, 262
 Lentovarustevarikko 259, 260
 Leskikuningattaren Henkirykmentti 42
 Libavskin venäläisarmeijan 6. Jalkaväkirykmentti 156
 Lieksan Sotilaspiiri 184
 Lievestuoreen Varikko 70, 86, 87
 Lounais-Hämeen Suojeluskuntapiiri 130
 Lounais-Suomen Sotilaslääni 125, 135
 Lylyn Varikko 72, 75, 89
 Lylyn Viestivarikko 70, 72, 88, 89
 Länsi-Pohjan Suojeluskuntapiiri 200
 Länsi-Suomen Huoltorykmentti 72, 83, 91, 95
 Länsi-Suomen Sotilaslääni 123, 129, 131, 134, 137, 140, 142
 Länsi-Suomen Sotilasläänin Esikunta 127, 308
 Länsi-Suomen Viestipataljoona 164
 Länsi-Uudenmaan Sotilaspiiri 138, 139
 Länsi-Uudenmaan Sotilaspiirin Esikunta 139
 Läntinen Maanpuolustusalue 24, 125, 127, 128, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 137, 138, 140, 141, 142, 144, 150, 155, 160, 164, 168, 171, 293
 Läntisen Maanpuolustusalueen Esikunta 125, 126, 127
 Läntisen Maanpuolustusalueen sotilaslääni 128, 138
 Lääkintäkeskusvarikko 286, 287
 Lääkintäkoulu 102, 103, 104, 145, 147
 Lääkintävarikko 72, 102, 286, 287
 Lääkintävarikko 5 286, 287
 Lääkintävarikko 6 286
- M**
- Maalentoeskaaderi 275, 276, 277
 Maalentokoulun Mekaanikkokoulu 270
 Maalentolaivue 282
 Maanmittaushallituksen topografinen osasto 291
 Maanmittaushallitus 291
 Maanpuolustusalueen Esikunta 127
 Maanpuolustuskorkeakoulu 45, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 145, 308
 Maanpuolustusopisto 111, 114
 Maasotakoulu 44, 105, 106, 111, 112, 113, 114, 115
 Maavoimien Esikunta 123, 177
 Maavoimien Materiaalilaitoksen Esikunta 72
 Maavoimien Materiaalilaitos 72, 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 99, 101
 Maavoimien Pääviestikorjaamo 74

Mekaanikkokoulu 269, 270
 Merikunta 239, 241
 Merilentoasema 2 262
 Merilentoeskaaderi 282
 Meripuolustuksen Esikunta 224
 Meripuolustuksen Kapitulantikoulu 230
 Merisotakoulu 105, 220, 221, 230, 231, 240
 Meritiedustelulaivue 2 282, 283
 Merivoimien Ampumatarvikevarikko 226
 Merivoimien Esikunta 220, 224, 225, 228
 Merivoimien Keskusvarasto 226
 Merivoimien Keskusvarikko 1 90, 91
 Merivoimien Koeampuma-asema 80
 Merivoimien Materiaalilaitos 220, 226, 227
 Merivoimien Tutkimuslaitos 220, 228, 229
 Merivoimien Varikko 226, 227
 Merivoimien Varikko 1 90, 91
 Merivoiminen koulutuskeskus 238
 Meriväen Koulu 230
 Miinakoeasema 228
 Miinakoeosasto 228
 Miinamuseo 235
 Mikkelin läänin I kutsuntapiiri 182
 Mikkelin läänin II kutsuntapiiri 182
 Mikkelin Sotilaslääni 175, 182, 183
 Mikkelin Sotilasläänin Esikunta 44, 182
 Mikkelin Sotilaspiiri 182, 183
 Mikkelin Sotilaspiirin Esikunta 182
 Mobilia 46, 123

N

Nesjinskan Rakuunat 54
 Niinisalon Koeasema 80
 Norrbottenin Rykmentti 54

O

Oulun Ilmatorjuntapatteristo 214, 215, 216
 Oulun läänin I kutsuntapiiri 203
 Oulun läänin II kutsuntapiiri 200
 Oulun läänin III kutsuntapiiri 142, 203
 Oulun läänin IV kutsuntapiiri 203
 Oulun läänin V kutsuntapiiri 200
 Oulun Sotilaslääni 197, 203, 204, 205
 Oulun Sotilasläänin Esikunta 44, 203, 205
 Oulun Sotilaspiiri 203, 204
 Oulun Sotilaspiirin Esikunta 203
 Oulun Suojeluskuntapiiri 203

P

Painekoeasema 64
 Panssari-ilmatorjuntapatteri 159
 Panssaridivisioona 155, 156, 157
 Panssarikoulu 155
 Panssarimuseo 46, 122, 156
 Panssaripataljoona 155, 156, 157
 Panssariprikaati 44, 125, 146, 155, 156, 157, 159, 268, 293, 294
 Panssariprikaatin Esikunta 126, 127, 156
 Panssariprikaatin joukkoyksikkö 293, 294
 Panssarirykmentti 156

Panssarisoittokunta 44, 157
 Panssarivarikko 70, 90, 91
 Panssarivaunupataljoona 157, 159
 Parkanon Pioneerivarikko 70, 78, 92, 93
 Parkanon Varikko 72, 93
 Parolan Pataljoona 155
 Perustutkinto-osasto 105
 Perä-Pohjolan kutsuntapiiri 200
 Pioneeri- ja Suojelukoulu 160
 Pioneerikoulu 161
 Pioneerikoulutuspataljoona 160
 Pioneerimuseo 46, 122, 162
 Pioneeripataljoona 160, 161
 Pioneeripataljoona 1 160
 Pioneeripataljoona 14 160, 161, 162, 191
 Pioneeripataljoona 2 161, 162
 Pioneerirykmentti 78, 92, 125, 160, 161, 162
 Pioneerivarikko 78, 79, 92
 Pioneerivarikko 2 78, 79, 92, 93
 Pioneeripataljoona 160, 161, 162
 Pioniiri-osasto Viipuri 161, 162
 Pioniirikoulutuspataljoona 160, 161, 162
 Pioniiripataljoona 1 160, 161, 162
 Pirkanmaan Aluetoimisto 123, 131
 Pirkka-Hämeen Suojeluskuntapiiri 130
 Pohjan Jääkäripataljoona 206
 Pohjan Pioneeripataljoona 211
 Pohjan Prikaati 208
 Pohjan Rykmentti 211, 215
 Pohjan Sotilassoittokunta 44
 Pohjanmaan Aluetoimisto 123, 142
 Pohjanmaan Ilmatorjuntapatteristo 214, 215, 216
 Pohjanmaan Jääkäripataljoona 206, 207, 208
 Pohjanmaan kutsuntapiiri 141, 142, 203
 Pohjanmaan Sotilaslääni 123, 125, 141
 Pohjanmaan Sotilasläänin Esikunta 142
 Pohjanmaan Sotilassoittokunta 44
 Pohjanmaan Tykistörykmentti 206
 Pohjoinen Maanpuolustusalue 96, 197, 200, 201, 203, 205, 206, 211
 Pohjois-Hämeen Suojeluskuntapiiri 130
 Pohjois-Karjalan Aluetoimisto 123, 185, 196
 Pohjois-Karjalan Patteristo 195
 Pohjois-Karjalan Prikaati 44, 175, 194, 195, 196
 Pohjois-Karjalan Sotilaslääni 175, 184, 185
 Pohjois-Karjalan Sotilasläänin Esikunta 184, 195
 Pohjois-Karjalan Suojeluskuntapiiri 184
 Pohjois-Kymenlaakson Suojeluskuntapiiri 180
 Pohjois-Pohjanmaan Aluetoimisto 123, 205
 Pohjois-Savon Aluetoimisto 123, 179
 Pohjois-Savon Kutsuntapiiri 178
 Pohjois-Savon Prikaati 211, 212
 Pohjois-Savon Suojeluskuntapiiri 178
 Pohjois-Suomen Huoltorykmentti 72, 97
 Pohjois-Suomen Sotilaslääni 96, 123, 197, 201, 205
 Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunta 198, 199, 308
 Pohjois-Suomen Viestipataljoona 211
 Pohjois-Uudenmaan Sotilaspiiri 138, 139
 Pohjois-Uudenmaan Sotilaspiirin Esikunta 139
 Pohjois-Uudenmaan Suojeluskuntapiiri 138

Pohjoisen Maanpuolustusalueen Esikunta 197, 198, 199, 200, 204
 Pohjolan Suojeluskuntapiiri 200
 Polkupyöräpataljoona 1 206, 208
 Polkupyöräpataljoona 2 42
 Pommituseskaaderi 278, 279
 Porin Jalkaväkirykmentti N:o 2 165
 Porin Pataljoona 164
 Porin Prikaati 125, 164, 165, 166
 Porin Prikaatin Patteristo 211
 Porin Rykmentti 42, 47, 164, 165, 166, 234
 Porin Sotilaspiiri 135, 136
 Porin Sotilaspiirin Esikunta 136
 Porin Suojeluskuntapiiri 135
 Porkkalan Rannikkopataljoona 238
 Porvoon Palvelupiste 123
 Porvoon Sotilaspiiri 128, 138, 139
 Porvoon Sotilaspiirin Esikunta 139
 Puolustuslaitoksen Kemiallinen Laboratorio 64
 Puolustuslaitoksen Tietokonekeskus 56, 57, 289, 290
 Puolustuslaitoksen Tutkimuskeskus 64, 65
 Puolustusministeriö 58, 68
 Puolustusministeriön Kemiallinen Koelaitos 64
 Puolustusvoimain Pääesikunta 52
 Puolustusvoimien Atk-laitos 56, 57, 289, 290
 Puolustusvoimien Johtamisjärjestelmäkeskus 56, 57, 290
 Puolustusvoimien Kansainvälinen Keskus 58, 60, 61, 168
 Puolustusvoimien Kemian Laboratorio 64
 Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus 297
 Puolustusvoimien Kuvakeskus 3, 16
 Puolustusvoimien Materiaalilaitoksen Esikunta 70, 71, 77, 82, 84, 86, 96, 98, 100, 103, 146, 287
 Puolustusvoimien Materiaalilaitos 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 286
 Puolustusvoimien Ruokahuollon Palvelukeskus 62, 63, 309
 Puolustusvoimien Teknillinen Tutkimuslaitos 64, 65
 Puolustusvoimien Tiedustelukeskus 68, 292
 Puolustusvoimien Tietotekniikkalaitos 56, 57, 289, 290
 Puolustusvoimien Tutkimuskeskus 64, 65
 Puolustusvoimien Varusmiessoittokunta 44
 Päijät-Hämeen Alueoimisto 123, 131, 149
 Pääesikunnan Tietokoneosasto 56, 57, 289, 290
 Pääesikunta 12, 15, 16, 17, 26, 31, 44, 52, 53, 54, 56, 58, 62, 64, 65, 68, 70, 74, 80, 82, 90, 96, 102, 111, 113, 116, 125, 126, 175, 176, 177, 197, 198, 264, 286, 289, 290, 291, 308
 Päälystöpisto 111, 112, 113, 114
 Päämaja 52, 68, 70, 72, 116, 264, 265, 286

R

Raahan Sotilaspiiri 203, 204
 Raahan Sotilaspiirin Esikunta 203
 Raahan Suojeluskuntapiiri 203
 Raaka-ainevarikko 82
 Raaseporin Rannikkotykkörykmentti 239, 242
 Rajapataljoona 206, 208
 Rakuunasoittokunta 44
 Rannikkolaivasto 221, 233, 234, 235
 Rannikkolaivue 233, 234, 235

Rannikkopuolustuksen Esikunta 224
 Rannikkotykkö-rymentti 4 239
 Rannikkotykkökoulu 228, 230
 Rannikkotykkön Esikunta 224
 Rannikkotykkön Koeampuma-asema 80
 Rannikkotykkörykmentti 1 41, 239, 241
 Rannikkotykkörykmentti 11 239, 242
 Rannikkotykkörykmentti 2 231, 234, 236, 296, 297, 298
 Rannikkotykkörykmentti 3 235
 Rannikkotykkörykmentti 4 242
 Rannikkotykkörykmentti 5 234, 236
 Rauman Sotilaspiiri 135
 Reserviupseerikoulu 40, 112, 175, 186, 187, 188, 189, 230, 231
 Riihimäen Varikko 72, 75
 Rovaniemen Ilmatorjuntapatteristo 214, 215, 216
 Rovaniemen Sotilaspiiri 200, 201
 Rovaniemen Sotilaspiirin Esikunta 200
 Räjähdelaitos 72, 77, 79, 93, 101

S

Saaristolaivaston Viaporin Eskaaderi 230, 231
 Saaristomeren Laivasto 228, 233, 234, 235, 236
 Saaristomeren Meripuolustusalue 44, 220, 233, 234, 235, 236, 308
 Saaristomeren Meripuolustusalueen esikunta 233
 Saaristomeren Rannikkoprikaati 234, 236
 Saimaan kutsuntapiiri 182
 Saimaan Suojeluskuntapiiri 182
 Salpausselän Ilmatorjuntapatteristo 190, 192
 Saniteettivarikko 286, 287
 Santahaminan Koeasema 80
 Santahaminan Merilentoaseman Mekaanikkokoulu 270
 Satakunnan Alueoimisto 123, 137, 166
 Satakunnan Jääkäripataljoona 164
 Satakunnan kutsuntapiiri 135, 136
 Satakunnan Lennosto 250, 251, 282, 283, 308
 Satakunnan Pioneeripataljoona 164
 Satakunnan Sotilaspiiri 135, 136
 Satakunnan Sotilaspiirin Esikunta 136
 Satakunnan Sotilassoittokunta 44, 169
 Satakunnan Tykkörykmentti 168, 169
 Savo-Karjalan Sotilaslääni 123, 175, 178, 179
 Savon Jääkäripataljoona 300
 Savon Jääkäriykmentti 42, 156, 165, 257, 300
 Savon Jääkäriykmentti n:o 3 156, 244, 246
 Savon Prikaati 257, 300, 301, 302, 309
 Savon Rykmentti 211, 212, 300
 Savon Sotilassoittokunta 44, 59
 Savonlinnan Sotilaspiiri 182, 183
 Savonlinnan Suojeluskuntapiiri 182
 Seinäjoen Sotilaspiiri 141, 143
 Seinäjoen Sotilaspiirin Esikunta 142
 Sisä-Suomen Sotilaslääni 125, 133, 175
 Smålandin Husaarirykmentti 54
 Sota-arkisto 16, 19, 35, 110
 Sotahistoriallinen Tutkimuslaitos 31
 Sotahistorian laitos 13, 105
 Sotakorkeakoulu 105, 106, 107, 108
 Sotalaitoksen Saniteettivarikko 286, 287

Sotamuseo 3, 12, 15, 16, 18, 31, 35, 45, 105, 107, 122, 144, 160, 221
 Sotasatama 238, 239, 241
 Sotatekniikan laitos 105
 Sotatieteen laitos 105, 206
 Sotaväen Esikunta 52
 Sotilasapteekki 102, 103
 Sotilasapteekki 1 102, 103
 Sotilashallinnollinen koulu 144, 145, 147
 Sotilaskarttalaitos 291
 Sotilaslääkätieteen Keskus 72, 102, 103, 147, 149, 154, 286, 309
 Sotilaslääkätieteen museo 46, 123
 Sotilasmusiikkikoulu 44, 144, 145, 147
 Sotilaspoliisikoulu 116
 Strategian laitos 105
 Suojajoukkopataljoona 211
 Suojajoukkopatteristo 168
 Suojelukoulu 160
 Suojeluvarikko 86
 Suolahden Sotilaspiiri 133
 Suomalainen Kenttämittauskunta 68, 292
 Suomen Ilmailumuseo 252
 Suomen Ilmailuvoimien Päällikön Esikunta 256
 Suomen Kaarti 34, 42, 53, 54, 150
 Suomen Kaartinpataljoona 26
 Suomen Kadettikoulu 105
 Suomen merimuseo 221, 222
 Suomen Rakuunarykmentti 54
 Suomen Tykistömuseo 46, 122
 Suomen Valkoinen Kaarti 41, 150, 245
 Suomen Valkoisen Kaartin Rykmentti 150, 151
 Suomenlahden Laivasto 238, 239, 240, 241
 Suomenlahden Meripuolustusalue 220, 238, 239, 240, 242, 296, 308
 Suomenlahden Meripuolustusalueen esikunta 238
 Suomenlinnan Linnoitustykistö 238, 239, 241
 Suomenlinnan Rannikkolinnakkeisto 239, 241
 Suomenlinnan Rannikkorykmentti 238, 239, 241
 Suomenlinnan Rannikkotykistöpataljoona 238, 239, 241
 Suomenlinnan Rannikkotykistörykmentti 238, 239, 241
 Suupohjan kutsuntapiiri 133, 141, 142
 Sähköteknillinen Koulu 64, 74, 171
 Sähköteknillinen Tutkimuslaitos 64, 65
 Sähköteknillisen Koulun Koeasema 64, 65
 Sähkötekninen Koulu 171

T

Taistelukoulu 105, 106, 108
 Taistelukoulun Kanta-aliupseeriosasto 111, 114
 Taktiikan laitos 105
 Talousvarikko 70, 72, 94, 95
 Talousvarikko 1 94, 95
 Talousvarikko 2 94
 Tammissaaren Rannikkopataljoona 244
 Tammissaaren Vartiopataljoona 164
 Tampereen Autovarikko 82
 Tampereen Autovarikko ja Autovarikko 83
 Tampereen Ilmatorjuntapatteristo 157, 214, 215, 216
 Tampereen Itäinen Sotilaspiiri 130

Tampereen Itäisen Sotilaspiirin Esikunta 131
 Tampereen Läntinen Sotilaspiiri 130
 Tampereen Rykmentti 144, 146, 156, 257
 Tampereen Sotilaspiiri 130, 132
 Tampereen Sotilaspiirin Esikunta 131
 Tankkirykmentti 156, 157
 Terijoen Rajavartiopataljoona 206, 208
 Tervolan Varikko 70, 72, 96, 97
 Tiedustelukeskus 68
 Tiedustelulentolaivue 266
 Tiedustelupatteristo 168
 Toivakan Asevarikko 70, 98, 99
 Topografikunta 68, 291, 292
 Tukikomppania 116
 Tukilentolaivue 266
 Turun Erillinen Rannikkopatteristo 239, 241
 Turun Eteläinen Sotilaspiiri 135, 136
 Turun Eteläisen Sotilaspiirin Esikunta 136
 Turun Ilmatorjuntapatteristo 157
 Turun ja Porin läänin I kutsuntapiiri 136
 Turun ja Porin läänin II kutsuntapiiri 136
 Turun ja Porin läänin III kutsuntapiiri 136
 Turun ja Porin läänin IV kutsuntapiiri 136
 Turun ja Porin Sotilasläänin 125, 135, 136
 Turun ja Porin Sotilasläänin Esikunta 135, 136, 137
 Turun Laivastoasema 226, 228, 233, 234, 236, 272
 Turun Lentoasema 272
 Turun Lentokoulu 261, 262, 272, 273
 Turun Lippue 234, 235
 Turun Lohko 233, 234, 236
 Turun Pohjoinen Sotilaspiiri 135
 Turun Rannikkopataljoona 233
 Turun Rannikkopatteristo 235
 Turun Rannikkorykmentti 233, 234, 235, 236
 Turun Rannikkotykistörykmentin II Linnakkeisto 239, 242
 Turun Rannikkotykistörykmentti 233, 234, 236
 Turun Sotilaspiiri 135, 136
 Turun Sotilaspiirin Esikunta 136
 Turun Sotilassairaala 102
 Turunmaan kutsuntapiiri 135, 136
 Tutkakoeasema 264
 Tutkakorjaamo 64
 Tuusulan Ilmatorjuntapatteristo 293
 Tuusulan Sotilaspiiri 138, 139
 Tuusulan Sotilaspiirin Esikunta 139
 Tuusulan Suojeluskuntapiiri 138
 Tykistökoulu 168
 Tykistömuseo 169
 Tykistön Koeampuma-asema 80, 81
 Tykistön Koeampumakenttä 80, 81
 Tykistöprikaati 44, 125, 168, 169, 317
 Tyrjän Rykmentti 301
 Täydennyslentorykmentti 2 275
 Täydennysosasto/YKSP 58

U

Upseerikoulu 186, 188
 Urheilukoulu 144, 146
 Utin Jääkäriykmentti 116, 117, 118, 119

Utin Lentoasema 275, 276
 Uudenmaan Aluetoimisto 123
 Uudenmaan Ilmatorjuntapatteristo 293
 Uudenmaan Jalkaväkirykmentti 161
 Uudenmaan Jääkäripataljoona 150, 151, 152
 Uudenmaan kutsuntapiiri 138, 139
 Uudenmaan läänin I kutsuntapiiri 128, 139
 Uudenmaan läänin II kutsuntapiiri 139
 Uudenmaan läänin III kutsuntapiiri 139
 Uudenmaan Prikaati 220, 244, 245, 246
 Uudenmaan Rakuunapataljoona 111, 114
 Uudenmaan Rakuunarykmentti 21, 111
 Uudenmaan Rannikoprikaati 22, 239, 241
 Uudenmaan Rykmentti 244, 245, 246
 Uudenmaan Sotilaslääni 125, 138, 139
 Uudenmaan Sotilasläänin Esikunta 138, 139, 140

V

V Armeijakunnan Esikunta 198, 199
 Vaasan kutsuntapiiri 141, 142
 Vaasan läänin I kutsuntapiiri 142
 Vaasan läänin II kutsuntapiiri 142
 Vaasan läänin IV kutsuntapiiri 142
 Vaasan Rannikkojääkäripataljoona 244, 246
 Vaasan Rykmentti 150
 Vaasan Sotilaslääni 125, 141, 143
 Vaasan Sotilasläänin Esikunta 44, 141, 142
 Vaasan Sotilaspiiri 141, 143
 Vaasan Sotilaspiirin Esikunta 142
 Vaasan Suojeluskuntapiiri 141
 Vaatetusvarikko 94, 95
 Vaatetusvarikko 1 94, 95
 Valkoisen Kaartin Rykmentti 151
 Valtion lentokonetehdas 261, 262
 Valtion Sähköpaja 259
 Varsinais-Suomen Aluetoimisto 123
 Varsinais-Suomen aluetoimisto 137
 Varsinais-Suomen Ilmatorjuntarykmentti 159
 Vartiolaivue 238
 Viaporin Linnoitustykistö 239, 241
 Viaporin Meriväen koulu 230
 Viesti- ja Sähkötekniinen Koulu 171
 Viestikeskus 3 282
 Viestikeskuskorjaamo 74, 75, 88
 Viestikoeasema 264
 Viestikoelaitos 264, 265
 Viestikoulu 171
 Viestimuseo 46, 122, 172
 Viestipataljoona 171, 172
 Viestipataljoona 1 171
 Viestipataljoona 2 171, 172
 Viestirykmentti 74, 88, 125, 171, 172
 Viestivarikko 74, 88, 89
 Viestivarikko 1 88, 89
 Viipurin Asevarikko 76, 77
 Viipurin kutsuntapiiri 180
 Viipurin Linnoitustykistö 296
 Viipurin Linnoitustykistörykmentti 297, 298
 Viipurin läänin 2. kutsuntapiiri 180
 Viipurin läänin II kutsuntapiiri 180

Viipurin Pioniiriosasto 160
 Viipurin Ruotutarkk'ampujapataljoona 53
 Viipurin Rykmentti 194
 Wiipurin Rykmentti 47
 Viipurin Saniteettivarikko 286
 Viipurin Sotavarikko 76, 77
 Vimpelin Sotakoulu 186
 Värvätty 3. Jääkäriykmentti 150
 Vöyrin Kaarti 113
 Vöyrin Sotakoulu 111, 114

X

XII Jääkäripioneeripataljoona 160

Y

YK-Koulutuskeskuksen Esikunta 58, 60
 YK-Koulutuskeskus 58, 60, 168
 Yleisesikunnan Topografikunta 291, 292
 Yleisesikunta 40, 52, 68
 Ylipäällikön Esikunta 52
 Ylivieskan Sotilaspiiri 203, 204
 Ylivieskan Sotilaspiirin Esikunta 203
 Ylä-Lapin Aluetoimisto 123, 201, 209

Ä

Ähtärin Asevarikko 70, 100, 101
 Ähtärin Varikko 72, 101
 Ässärykmentti 151

Numeroalkuiset

1. Divisioonan Esikunta 198, 199
 1. Erillinen Ilmatorjuntapatteristo 215
 1. Erillinen Rannikkotykistöapatteristo 239, 242
 1. Lennosto 278, 279
 1. Lippue 234, 235
 1. Polkupyöräpataljoona 206
 1. Prikaati 22, 150, 164
 1. Rannikoprikaati 239, 241
 1. Uudenmaan Suomen Tarkk'ampujapataljoona 165
 1. Uudenmaan Tarkk'ampujapataljoona 316
 10. Prikaati 194
 10. Prikaati 195
 12. Prikaati 211, 212
 13. Divisioona 190
 13. Prikaati 244, 246
 14. Divisioona 211, 212
 15. Divisioona 169
 151. Kevyt Ilmatorjuntapatteri 214, 215, 216
 17. Divisioona 244
 19. Prikaati 145
 2. Divisioona 300
 2. Divisioonan Esikunta 171
 2. Erillinen Merilentolaivue 282, 283
 2. Erillinen Rannikkotykistöapatteristo 239, 242, 296, 297, 298
 2. Lennosto 282, 283
 2. Prikaati 211, 212
 2. Rannikoprikaati 297, 298
 2. Rannikkotykistöpataljoona 296

2. Raskastykistöpatteri/Viipurin linnoitustykistöpataljoona 296, 297, 198
 2. Turun Tarkk'ampujapataljoona 42
 20. Prikaati 146
 28. Pioneerikomppania 160, 161
 3. Divisioona 86, 118, 176, 177
 3. Divisioonan Esikunta 176, 177
 3. Erillinen Rannikkotykistöpatteristo 296, 297, 298
 3. Jääkärirykmentti 244, 246
 3. Kevyt Ilmatorjuntapatteri 215, 216
 3. Lennosto 275, 276, 277
 3. Prikaati 164, 165, 166
 3. Pääjohtokeskus 282
 30. Paikallinen Torjuntakeskus 293
 4. Erillinen Ilmatorjuntapatteristo 214, 215
 4. Erillinen Ilmatorjuntapatteristo 216
 4. Miinalaivue 233
 4. Oulun Tarkk'ampujapataljoona 54
 4. Prikaati 244, 246
 4. Rannikkoprikaati 239, 242
 5. Miinalaivue 238, 240
 5. Prikaati 190, 192
 5. Pääjohtokeskus 278
 5. Rannikkoprikaati 234, 236
 53. Sotasairaala 102, 103
 6. Mikkelin Suomen Tarkk'ampujapataljoona 156
 6. Mikkelin Tarkk'ampujapataljoona 46
 6. Ohjuslaivue 233
 6. Prikaati 164, 165, 166, 300, 302
 7. Ohjuslaivue 238
 7. Prikaati 300, 302
 7. Pääjohtokeskus 275
 7. Rannikkoprikaati 234, 236
 8. Prikaati 190, 192
 8. Viipurin Tarkk'ampujapataljoona 191, 316
 9. Prikaati 150, 151

HENKILÖHAKEMISTO

A

Aalto, Alvar 187
 Aalto, Lahja 114
 Aaltonen, Matti 156, 157
 Aaltonen, Reino 231, 242
 Aaltonen, Wäinö 156
 Aarnio, Matti 134
 Aarnio, Unto 216
 Aarrevo, Toivo 147
 Aarva, Hillevi 242
 Aatolainen, Jaakko 127, 132, 195
 af Chapman, Fredrik 233, 238
 Aherto, Jorma 143
 Aherto, Markku 166, 201
 Ahlqvist, Bjarne 246
 Ahlqvist, Heikki 152
 Ahlroth, Johan 114
 Ahlroth, Tauno 287
 Aho, Juhani 201
 Aho, Martti 75
 Aho, Paavo 181
 Ahola, Matti 253, 257, 267, 277
 Ahonen, Heikki 147
 Ahonen, Jouko 172
 Ahonen, Raino 294
 Ahonen, Seppo 16
 Ahonius, Carl 283
 Ahonius, Rainer 273, 277
 Ahrenberg, Carl Gaston 31
 Ahtikoski, Seppo 136
 Ahto, Sampo 18
 Ahvenainen, Veikko 240, 317
 Aikio, Hannu 108, 208
 Ainsalo, Juhani 75
 Airakorpi, Arnold 216
 Airaksinen, Eino 91
 Airila, Lauri 185
 Airio, Pentti 3, 13, 127, 152, 188
 Airo, Aksel 55, 147
 Airola, Aimo 127, 136
 Airola, Asko 114
 Aitero, Pekka 136
 Aittasalo, Harri 62
 Aittoniemi, Antti 172
 Ala-Sankila, Jorma 60, 118, 187, 192, 264
 Alameri, Jouna 257, 283
 Alatalo, Martti 175, 177, 197, 208, 212
 Alén, Hannu 147
 Alftan, Harry 157
 Alho, Martti 283
 Alkara, Zinnet 75
 Alkio, Wäinö 201
 Almberg, Jouna 277
 Almqvist, Arno 81, 238, 241

Alppisara, Erkki 87
 Aminoff, Torsten 253
 Andersson, Harry 183, 204
 Annala, Sakari 147, 175, 177, 302
 Annala, Matti 152
 Anthoni, Wäinö 143
 Antikainen, Matti 277
 Anttalainen, Jari 147
 Anttila, Henrik 125
 Apostol, Aleksei 16
 Appelroth, Torvald 270
 Arajuuri, Armas 201
 Arajuuri, Johan 208
 Arimo, Reino 55
 Arjavalta, Aimo 152
 Aro, Antero 201, 204
 Aro, Martti 204
 Arola, Markku 294
 Arovaara, Hannu 152, 183, 302
 Arpiainen, Antti 294
 Arto, Guy 185
 Artola, Reino 253, 257
 Aspara, Ilkka 108, 125, 127, 212
 Aspinjaakko, Olavi 136, 242
 Asumus, Oiva 91
 Aulaskari, Pentti 236, 298
 Aumo, Rudolf 136, 172
 Autti, Lauri 192
 Autti, Pietari 192
 Auvinen, Matti 95
 av Forselles, Carl 81
 Avela, Jouko 99

B

Backström, Börje 125, 212
 Backström, Rolf 108
 Bahne, Bertel 129, 143
 Bayer, Maximilian 34
 Behse, Emil 287
 Berg, Emil 55
 Berg, Rafael 132, 143, 208
 Berndtson, Fredrik 42, 74, 88, 172
 von Beroldingen, Ulrich 262, 273
 Bjurström, Hannes 273
 Björk, Harry 103
 Björklund, Claes 208
 Björkman, Sven 157
 Blick, Aarne 108, 114
 Blomgren, Riitta 3
 Boldt, Lauri 139, 246
 von Bonsdorff, Hjalmar 222, 225
 Borenius, Henrik 245, 317
 Boström, Uno 143
 Brandt, Aijol 136, 172, 175, 265
 Braunstein, Christian 3, 11, 13
 Bremer, Eino 273
 Bremer, Lasse 257
 Bremer, Lauri 277
 Brummer-Korvenkontio, Artturi 106, 107
 von Bülow, Konrad 262, 273
 Bäckman, Rafael 152, 181, 192

C

Carlsson, Eino 273
 Castrén, Jorma 103
 Cedercreutz, Jonas 231
 Christensen, Hans 246
 Clodt von Jürgensburg, Peter 108
 Collan, Karl 212, 316, 317
 Crusell, Bernhard 316

D

Dahlbo, Kari 225, 235
 Donner, Kai 207
 Dupuy, Eduard 191, 316
 Dörfeldt, Anton 43

E

Edgren, Jarl 169
 Ehrensvärd, Augustin 231
 Ehrnrooth, Adolf 108, 113, 302
 Ehrnrooth, Gustav 129, 139
 Ehrström, O. W. 31
 Eiroma, Tauno 152
 Ekberg, Lennart 185
 Ekberg, Leo 172
 Ekberg, Toivo 152
 Ekholm, Per 129
 Ekman, Torvald 136, 166
 Elmgren, Paul 103
 Elomaa, Ari-Pekka 19
 Elomaa, Pentti 241
 Enckell, Oscar 55, 222
 Enkainen, Pekka 231, 298
 Enkiö, Sulo 139, 231, 236
 Envall, Pertti 127, 139
 Ericsson, Raimo 91, 101
 Ericsson, Reino 139
 Ericsson, Yngve 201
 Eriksson, Olof 31, 116, 250, 269, 272, 275, 278, 282
 Erjola, Risto 292
 Erkko, Juhana Heikki 224
 Erola, Timo 81
 Eronen, Erkki 195
 Erämies, Uno 95
 Eräsaari, Eero 114
 von Essen, Hans 136
 Eskola, Armas 260, 267

F

Fabritius, Gösta 241
 Fagernäs, Uno 132
 Falkenberg, Aksel 179
 Faltin, Richard 297
 Fleming, Henrik 191
 Floessel, Ernst Wilhelm 53
 Forsberg, Väinö 139, 204
 Forselius, Tapio 172
 Fredriksson, Heikki 292
 Fredriksson, Karl-Johan 139
 Freyman, Otto von 16
 Frick, Martti 127, 166
 Fuhrmann, Arthur 107, 316

G

Gabrielsson, Birger 279, 283
 Gahnström, Sven 143
 Gallen-Kallela, Akseli 35, 38, 52,
 186, 250, 251
 Gardemeister, Johan 245
 Genetz, Emil 301, 317
 Godzinsky, George de 283
 Gottleben, Allan 262, 273, 277
 Graefe, Arnold 277
 Granberg, Nikolai 81
 Granroth, Edvin 270
 Greus, Veikko 204
 Greve, Conrad 42, 74, 88, 172, 317
 Grönn, Karl-Vilhelm 132
 Grönn, Teodor 139
 Grönberg, Stig-Göran 242, 246
 Grönroos, Marjo 3, 12
 Gulin, Lauri 132
 Gummerus, Per-Johan 172
 Gustafsson, Gerdt 65
 Göransson, Erik 235

H

Haahti, Rauno 94, 240, 316
 Haaki, Toivo 132
 Haaksalo, Magnus 108, 175, 197
 Haaksiala, Jukka 169
 Haanterä, Lauri 132
 Haapala, Heikki 216
 Haapala, Juhani 236
 Haapalainen, Väinö 231, 297, 316
 Haapalinna, Matti 265
 Haapanen, Seppo 267
 Haaparanta, Reino 201
 Haapkylä, Jorma 222, 225, 231, 235,
 236
 Haaranen, Matti 183
 Haataja, Jaakko 201
 Haataja, Kaarle 152
 Haavisto, Lauri 3, 13
 Hagelberg, Emil 246
 Hagfors, Erik August 316
 von Hahl, Hedwig 34
 Haikala, Olavi 225, 231, 235

Hakala, Aarne 287
 Hakala, Niilo 201
 Hakala, Pertti 260, 262
 Hakkarainen, Eino 139
 Hakola, Alfons 235
 Hakola, Ragnar 225, 231, 236
 Hakulinen, Erkki 75
 Halinen, Ilkka 175
 Halkola, Tapio 65, 75
 Hallanheimo, Arvo 183
 Halmevaara, Kai 125
 Halonen, Antero 70
 Halonen, Ilkka 197, 302
 Halonen, Kyösti 157
 Halonen, Pekka 162
 Halttu, Paavo 199
 Hanell, Edvard 108, 246
 Hankala, Ossi 292
 Hannelius, Lennart 236
 Hannikainen, Pekka Juhani 301, 316
 Hannila, Matti 157, 175, 188
 Hannila, Toivo 201
 Hannukkala, Pekka 60
 Hannula, Sami 3
 Hansen-Haug, Hannu 265
 Hanste, Yrjö 143, 212
 Happonen, Markku 13
 Harju-Jeanty, Raoul 277, 279
 Harjula, Sauli 201
 Harjunmaa, Heikki 267, 273, 277
 Hartikainen, Esko 169
 Hassinen, Toimi 181, 183
 Hassinen, Veikko 91, 136, 236
 Haukkavaara, Veikko 188
 Hautala, Martti 143
 Hautala, Yrjö 177
 Hautamäki, Jussi 125, 155
 Hautamäki, Yrjö 287
 Hautaniemi, Antti 183
 Hautasaari, Kari 77
 Havo, Esko 183, 242
 Heikinheimo, Jalo 185
 Heikkilä, Paavo 242
 Heikkilä, Tauno 57, 290
 Heikkilä, Timo 89
 Heikkinen, Otso 134
 Heikkinen, Vilho 260, 262
 Heimonen, Lauri 101
 Heinilä, Erkki 277
 Heino, Jalmari 85, 99
 Heinonen, B. O. 31, 116, 145, 269,
 283, 296
 Heinonen, Ilmari 236
 Heinonen, Juhani 152
 Heinonen, Onni 79
 Heinonen, Turkka 136
 Heinrichs, Bertil 139
 Heinrichs, Erik 47, 55, 108
 Heinrichs, Karl 246
 Heinrichs, Lars 108, 175

Heiro, Niilo 236, 242
 Heiskanen, Juho 114, 208
 Heiskanen, Kaarlo 47, 208
 Heiskanen, Olli 65, 127, 132, 139, 152
 Helaniemi, Lauri 226, 228, 231, 234,
 240
 Helasterä, Juhani 201
 Helenius, Erik 231
 Helle, Jukka 13
 Helle, Veikko 95
 Hellman, John 95
 Helminen, Frans 253
 Helminen, Rauli 294
 Helsingius, Zachris 143
 Heltimoinen, Terho 241
 Helve, Osmo 103
 Hendunen, Lauri 143, 181
 Hendunen, Veikko 181
 Henriksson, Markus 103
 Herranen, Hannu 3, 13
 Herranen, Usko 134
 Hertzog, Rudolf 34
 Hervos, Aarne 89
 Hetemäki, William 95
 Hevonoja, Esko 179
 Hietala, Kaarlo 204
 Hietamies, Veikko 273, 277
 Hietanen, Kari 181, 188, 212
 Hiltunen, Pekka 270, 283
 Hintikka, Seppo 89
 Hirva, Eino 136
 Hirva, Reino 108
 Hirvelä, Paavo 108, 147
 Hirvikallio, Solmu 216
 Hirviniemi, Esko 287
 Hirvisepä, Reino 146, 156
 Hirvonen, Alpo 283
 Hirvonen, Seppo 225, 241
 Hjelmman, Sixtus 108, 253
 Hohti, Raimo 91
 Hollo, E. A. 147
 Hollo, Ilkka 55, 188, 195, 201
 Holm, Otto 277
 Holmela, Vilhelm 260, 262
 Holmqvist, Gunnar 277
 Holmström, Hans 222, 236
 Holopainen, Vilho 287
 Homén, Birger 172
 Homén, Lars 143
 Honkanen, Mauno 269, 283
 Honkanen, Reino 183
 Honkanen, Yrjö 108, 302
 Honkavaara, Pekka 103
 Hornamo, Hutu 162
 Horte, Oiva 91
 Hovilainen, Pentti 85
 Huhtala, Aimo 270, 279
 Huhtala, Olavi 65
 Hukari, Aarno 241, 298
 Hukki, Heimo 169

Hulkko, Petri 118
 Huopainen, Osmo 85
 Huotari, Matti 145, 147
 Hurme, Risto 136
 Hurmerinta, Eino 99
 Huttunen, Eino 225, 236, 241
 Huttunen, Pertti 79
 Huuhtanen, Unto 195, 201
 Huusko, Harri 3
 Hygerth, John-Allan 253
 Hynninen, Jouko 175, 302
 Hyttinen, Jukka 179
 Hyvärinen, Martti 136
 Hyvärinen, Viljo 195
 Hyvönen, Paavo 236
 Hyyppä, Esa 101
 Hyytiäinen, Mika 65
 Häggglund, Gustav 47, 55, 175, 246
 Häkkinen, Aaro 79
 Hällsten, Harry 103
 Hällström, Elli 43, 195
 Hällström, Herbert 43
 Hälvä, Jouko 185, 204
 Hämälä, Mikko 201
 Hämäläinen, Einar 177, 192, 270, 302
 Hämäläinen, Lauri 53
 Hämäläinen, Matti 134
 Hämäläinen, Paavo 152
 Hämäläinen, Pentti 179
 Hämäläinen, Reino 156
 Hänninen, Pentti 265
 Höckert, Georg 235, 241

I

Ignatius, Hannes 38, 55
 Ihalainen, Erkki 103
 Ihantola, Markku 260, 262
 Ihanus, Kyösti 3, 13
 Iisakkala, Ari-Ilmari 143
 Iivanainen, Pentti 236
 Iivanainen, Tauno 183
 Ikonen, Bertel 152, 181
 Ikonen, Kauko 225, 235
 Ikävalko, Reino 191
 Ilanko, Knut 257
 Ilkka, Niilo 260
 Illberg, Fredrik 53
 Illi, Esko 108, 222, 235
 Ilmola, Ilkka 175, 195
 Ilmola, Paavo 55, 125
 Ilmoniemi, Tauno 208
 Ilveskoski, Ahti 91
 Ilvonen, Arvi 87
 Impola, Pentti 283
 Indrenius, Johannes 222
 Inkala, Kustaa 181, 183, 204
 Inkinen, Reino 132, 166, 177, 181,
 192
 Isakson, Selim 114, 208
 Iskanius, Markku 152

Issakainen, Raimo 57, 290
 Itkonen, Asko 91
 Ivars, Risto 65

J

Jaakkola, Pertti 125
 Jaakonaho, Manu 77, 216
 Jaatinen, Raimo 108
 Jalas, Juhani 317
 Janatuinen, Esko 157
 Janhunen, Kari 273, 283
 Jantunen, Lauri 301
 Jarkka, Jarl 129, 132, 143, 294
 Jernström, Erik 34
 Joensuu, Markku 287
 Jokelainen, Matti 143
 Jokinen, Pekka 81
 Jokinen, Pertti 253, 279
 Jokinen, Raimo 125, 129, 166
 Jokipaltio, Pekka 294
 Jokisalo, Jorma 143
 Jokisalo, Paavo 298
 Jolanki, Jorma 87
 Jolma, Jyrki 208
 Jonkka, U. H. 147
 Jouko, Petteri 12
 Julkunen, Alpo 65, 292
 Junttila, Paavo 55, 208
 Junttila, Timo 242, 298
 Juntunen, Esko 143
 Juntunen, Paavo 241
 Jussila, Ari 270, 277
 Juuri, Esko 231, 297
 Juusela, Juha 87, 99
 Juusti, Jukka 75
 Juutilainen, Antti 20
 Juva, Eero 212
 Juva, Olli 57, 290
 Juvonen, Antti 99
 Jylhä, Yrjö 90
 Jyrkinen, Kauko 99
 Jyväsjärvi, Raimo 169
 Jäppilä, Olavi 197, 212
 Jäppinen, Ilkka 65
 Jäppinen, Tapio 65
 Järnefelt, Armas 292, 317
 Järvelä, Veikko 216
 Järventaus, Jorma 195
 Järvi, Alfons 143
 Järvi, Simo 287
 Järvimäki, Martti 95
 Järvinen, Eino 222, 236
 Järvinen, Kustaa 85
 Järvinen, Pentti 143
 Järvinen, Yrjö 212
 Jääskeläinen, Jorma 260, 267

K

Kaarle IX 38
 Kaartinen, Eero 201, 204

Kaila, Auno 188
 Kainulainen, Taavi 236, 298
 Kaira, Erkki 129, 152
 Kaitera, Leevi 75
 Kajaani, Aarni 81, 242
 Kajanus, Robert 17, 107, 221, 234,
 257, 262, 264, 267, 270, 273, 317
 Kaje, Lennart 292
 Kakko, Einari 192
 Kakko, Otto 162
 Kakkola, Timo 91
 Kakkuri, Veikko 139
 Kalliala, Juha 265
 Kallio, Jari 108
 Kallio, Kalervo 188, 195
 Kallio, Tauno 270
 Kallionpää, Juhani 267
 Kangaskoski, Vilho 260
 Kangasmäki, Jarkko 103
 Kangasmäki, Vesa 60
 Kangasvaara, Mikko 139
 Kankaanpää, Kalervo 294
 Kannari, Pekka 229
 Kanninen, Ermei 55
 Kanninen, Pekka 270, 279
 Kantola, Alpo 298
 Kantola, Heikki 270
 Kapanen, Gunnar 91
 Karanko, Väinö 188, 199
 Karhu, Ilmari 108, 208
 Karhunen, Jorma 283
 Karikoski, Väinö 257
 Karjalainen, Alpo 183
 Karjalainen, Hannu 277
 Karjalainen, Johannes 147
 Karjalainen, Mikko 12
 Karppanen, Pentti 65, 81
 Karttunen, Hannes 132
 Karttunen, Kalle 139, 212
 Karumaa, Antero 242
 Karvinen, Antero 108
 Karvinen, Ilpo 3, 13, 16
 Karvinen, Jukka 236
 Karvinen, Väinö 236, 241, 298
 Karvonen, Markku 77
 Karvonen, Pentti 152, 208
 Kaskeala, Juhani 47, 136
 Kaskeala, Pauli 132, 136
 Kasurinen, Kari 139, 152, 188
 Kasurinen, Lauri 298
 Katona, Raimo 175
 Kaukolahti, Erkki 181
 Kaukonen, Raimo 169
 Kauppi, Jaakko 172
 Kauppila, Risto 103
 Kauppila, Tarmo 302
 Kauppila, Viljo 188
 Kauppinen, Harri 162
 Kauppinen, Pentti 99
 Kausto, Heikki 183

- Keinonen, Yrjö 47, 166
Keinänen, Johanna 3, 13, 16
Kemppi, Armas 302
Kemppi, Usko 317
Kemppinen, Pekka 93
Kepsu, Kalle 262
Kepsu, Keijo 265, 267
Kervinen, Arvo 85
Kervinen, Ossi 12
Keskitalo, Martti 136, 192
Kesämaa, Niilo 225, 242, 298
Kettunen, Ossi 241
Kiesi, Kalevi 267
Kihlström, Aksel 85
Kiianlinna, Ilkka 162
Kiianlinna, Lauri 177, 302
Kiira, Aarne 108, 114, 179, 212
Kiiskinen, Osmo 134
Kijanen, Kalervo 231, 235
Kiljunen, Paavo 71, 199, 212
Kilkki, Pertti 192, 195
Kilpinen, Asko 143, 241, 242
Kilpiä, Juha 60, 192
Kinnunen, Kalervo 204
Kinnunen, Väinö 241
Kippo, Jaakko 132
Kivekäs, Kaarlo 47, 222
Kiveliö, Johan 231
Kivelä, Jussi 85
Kivijärvi, Ari 267
Kivikuru, Arto 241
Kivinen, Kaarlo 191
Kivinen, Timo 118
Klami, Veli 297
Klemetti, Heikki 16, 42, 117, 161,
187, 317
Klemola, Olli 75
Klenberg, Bo 222, 225, 236
Klenberg, Jan 47, 55, 222
Klärich, Lars 77
Knaapi, Olavi 225, 235, 265
Knuutila, Armas 91
Knuutila, Jouko 257, 283
Koho, Lauri 175
Kohvakka, Asko 188, 195
Koikkalainen, Seppo 260, 262
Koivisto, Aarne 77, 87
Koivisto, Aarno 231, 236
Koivisto, Ensio 181
Koivisto, Erkki 199, 208, 212
Koivisto, Jouni 65
Koivisto, Keijo 259
Koivisto, Oiva 222, 236
Kokkonen, Kari 157
Kokkonen, Tiina 13
Kolehmainen, Toivo 183
Konkola, John 236
Konttinen, Liisa 3, 58, 111, 112,
116, 117, 240, 266, 267
Konttiopää, Björn 199
Kopio, Väinö 231
Koponen, Eino 241
Koponen, Ilmari 152
Koponen, Seppo 79
Koppinen, Risto 179, 195
Kopra, Matti 55, 114
Kopra, Tauno 108, 127, 157, 192
Korhonen, Ilkka 75
Korhonen, Olavi 188
Korhonen, Olli 157, 197, 201
Korhonen, Toimi 77
Korkeila, Seppo 101
Korkiamäki, Ilkka 75
Korkka, Pauli 143
Korpela, Rauli 294
Korpikoski, Erkki 77
Korpinen, Johannes 132, 147, 181
Korppinen, Osmo 260
Korppinen, Pentti 87
Kortelainen, Paul 287
Korttila, Kari 257, 273
Korttila, Veikko 132, 166, 179
Koskela, Jaakko 192
Koskela, Mauri 60
Koskelo, Heikki 175, 212
Koskenmies, Matti 132
Koskenniemi, Veikko Antero 215
Koskenpalo, Uolevi 136
Koskimaa, Ali 108, 147, 177
Koskimaa, Kai 134
Koskimaa, Matti 292
Koskimies, Jouko 273
Koskinen, Ilpo 95
Koskinen, Jaakko 301
Koskinen, Paavo 287
Koskinen, Pauli 257
Koskinen, Reima 152
Koskino, Pekka 99
Kosonen, Pentti 134
Kotajärvi, Arto 16
Kotanen, Hannes 204
Kotilainen, Kimmo 231
Kotilainen, Leo 132
Kotilainen, Otto 113, 316
Kotilainen, Torsti 181, 183
Kotto, Lauri 125
Kouhia, Vesa 99
Kouvo, M. 234
Kraemer, Bror 143
Kraemer, Holger 136
Kress, Christian 42
Krogerus, Holger 125, 166, 192
Kuikka, Arvo 43, 53, 56, 65, 70, 77,
80, 82, 84, 86, 96, 98, 100, 126,
176, 195, 198, 207, 257, 262, 264,
267, 270, 273, 287, 290
Kuiri, Auno 166
Kuismanen, Kauko 179, 192, 208
Kuistio, August 195
Kuistio, Heikki 132
Kukkola, Jorma 89
Kukkonen, Erkki 108, 134
Kumlin, Edvard 157
Kumlin, Lasse 201
Kunnas, Ilmari 132, 166
Kuokkanen, Pertti 85, 87
Kuosmanen, Yrjö 77
Kuparinen, Uuno 191, 292
Kuparinen, Veli-Pekka 172
Kupiainen, Toivo 204
Kurenmaa, Akseli 157
Kurenmaa, Arvi 188, 199
Kurimo, Kyösti 260, 262
Kurki, Aarre 236, 242
Kustaa II Aadolf 144, 164, 165, 191
Kustaa Vaasa 26, 129, 131, 134, 136,
139, 142, 179, 181, 183, 185, 201,
204, 282
Kuula, Aarne 143
Kuula, Toivo 70, 71, 77, 82, 84, 86,
90, 94, 96, 98, 100, 146, 215, 224,
287, 316, 317
Kuusinen, Jaakko 287
Kuusisto, Reijo 169
Kuusisto, Uolevi 155
Kvarnström, Henry 292
Kyander, Leo 204
Kyllönen, Kauko 169
Kylmäniemi, Hannu 216
Kylä-Harakka, Ilkka 125, 127, 212
Kytölä, Toivo 125, 129, 132, 199, 204
Kytöpuro, Kai 275
Kähärä, Jari 69, 265
Käkönen, Uljas 136
Kämäri, Jorma 162
Kämäri, Vesa 65, 71, 175
Käpylä, Matti 97
Kärki, Juhani 81, 87
Kääriäinen, Antti 108
Kääriäinen, Juhani 181
Kääriäinen, Olli 179
Kääriö, Pekka 85
Könni, Eero 277
Könni, Yrjö 262, 270, 273
Könönen, Lauri 132, 185, 195
- L**
- Laakso, Kalle-Sulo 147, 177, 192
Laakso, Pekka 160, 161
Laakso, Viljo 143, 192
Laaksonen, Konrad 181
Laaksonen, Olavi Ilmari 201
Laaksonen, Sulo 136, 152
Laamanen, Pentti 136, 139
Laamanen, V. S. J. 43
Laatikainen, Erkki 197, 199
Laatikainen, Pertti 152, 188
Ladonlukko, Mauno 26
Lagus, Ruben 155, 156, 157

- Lahdensuu, Ensi 297
 Lahti, Aimo 161
 Lahti, Erkki 287
 Lahti, Teppo 114, 162
 Lahti, Torsti 241, 242
 Lahtinen, Markku 89
 Lahtinen, Yrjö 267
 Lahtiperä, Raimo 57, 290
 Laine, Eino 270
 Laine, Leo 99
 Laine, Raimo 270
 Laine, Teuvo 42, 107, 117, 212, 215,
 234, 276, 279, 301, 316
 Laine, Timo 79
 Laine, Voitto 287
 Lainevirta, Markku 85
 Laitakari, Lauri 162
 Laiti, Jussi 292
 Laitinen, Yrjö 81
 Lammetsmaa, Paavo 108, 152, 302
 Landergren, Sture 277
 Lanki, Antero 91
 Lankila, Rauno 216
 Lankinen, Antti 114, 175, 177, 195,
 199
 Lappalainen, Esa 65, 81
 Lappi, Ahti 216
 Larikka, Yrjö 183
 Larjo, Thure 204
 Larkas, Olavi 172, 204
 Larri, Veikko 132
 Lassila, Hannu 262
 Laukka, Jan 129, 208
 Laukkanen, Matti 118
 Laukkanen, Risto 260
 Lauri, Arvo 212
 Lehonkoski, Armas 298
 Lehtelä, Kari 101
 Lehti, Olavi 108, 125
 Lehti, Taisto Olavi 195, 212
 Lehti, Toivo 89
 Lehtilä, Asser 204
 Lehtimäki, Pentti 143
 Lehtinen, Juhani 132
 Lehto, Kimmo 208
 Lehto, Lauri 95
 Lehto, Martti 267
 Lehto, Seppo 216
 Lehtola, Antti 181
 Lehtonen, Erkki 216
 Lehtonen, Juhani U. E. 19
 Lehtonen, Lauri 75
 Lehtonen, Matti 143
 Lehtonen, Pentti 188, 199
 Lehtonen, Timo 134
 Lehtonen, Usko 147
 Lehtovirta, Eino 95
 Leino, Eino 70, 77, 82, 84, 86, 96, 98,
 100, 113, 245, 287
 Leino, Petteri 12, 16
 Leinonen, Juhani 267
 Leinonen, Kaarlo 47, 55, 157
 Leirimaa, Antero 157
 Leislahti, Jaakko 183
 Lemmetty, Ilkka 75
 Lenko, Leo 103
 Lennes, Oiva 222, 225, 235
 Lepistö, Pertti 91
 Leppälä, Ilmari 175, 177
 Leppälä, Wilhelm 127
 Leppänen, Veikko 146
 Levo, Urpo 125
 Levä, Veikko 265
 Levänen, Jaakko 103
 Lidström, Ivar 162
 Liesi, Mauno 172
 Lieto, Arvo 235, 241
 Liikanen, Harri 65
 Liikola, Juha-Pekka 108, 114, 127,
 152
 Liimatainen, Heikki 172
 Liimatta, Antti 204
 Liimatta, Hannu 152
 Liinamaa, Jukka 270
 Lilius, Runar 195, 246
 Lilja, Harald 262, 273
 Liljeström, Aatto A. 43
 Lindberg, Carolus 31, 107, 144, 156,
 165, 171, 186, 190, 211, 230, 244,
 300
 Lindberg, Hans 187
 Lindberg, Jarmo 279
 Lindberg, Leonard 262, 273
 Lindeman, Olof 125, 139, 246
 Lindfors, Arthur 241
 Lindgren, Armas 301
 Lindh, Theodor 245
 Lindholm, Gustaf 95
 Linnakko, Veikko 188, 302
 Linnala, Johan 43
 Linnapuomi, Hermes 87
 Linsuri, Paavo 204
 Lintula, Seppo 225, 241
 Liukkonen, Olli 157
 Liusvaara, Aarno 277
 Lohman, Bernt 95
 Loikkanen, Heikki 183
 Loikkanen, Mauno 201, 242
 Loikkanen, Panu 79
 Loimu, Vilho 114
 Lopmeri, Pekka 229
 Lorentz, Richard 277
 Lucander, Alfred 108
 Lukkari, Matti 108, 162
 Lukkarinen, Vilho 283
 Lumme, Matti 216, 294
 Lummela, Alvar 181
 Lundgren, Risto 287
 Lundqvist, Jarl 47, 253
 Luoma-Marttila, Eero 287
 Luostarinen, Heikki 125
 Luotola, Hannu 147
 Luukkanen, Eino 277, 283
 Luukko, Toivo 129
 Luukkonen, Hannu 143
 Luukkonen, Tero 81
 Lyly, Pentti 132
 Lyytinen, Arvo 298
 Lyytinen, Heikki 253, 277
 Lähde, Eelis 267, 273
 Lähde, Pauli 152

M

- Maaranen, Raimo 113
 Maasalo, Armas 107, 316
 Madekivi, Jaakko 89
 Madetoja, Leevi 113, 317
 Magnusson, Erik 277
 Mahlamäki, Heikki 227
 Maijala, Kari 101
 Maijala, Tapio 298
 Makkonen, Martti 79
 Mali, Nils 287
 Malmari, Yrjö 279
 Malmberg, Lauri 47
 Malmberg, Pertti 71, 81, 225, 236
 Mandelin, Erik 99
 Mandelin, Karl 246
 Mandelin, Oskar 181
 Manner, Otto 287
 Mannerheim, C. G. E. 34, 37, 41, 45,
 47, 52, 54, 65, 118, 126, 151, 156,
 176, 186, 198, 208, 286
 Manninen, Jorma 89
 Manninen, Markku 181
 Manninen, Otto 212
 Marila, Ilkka 81
 Marjanen, Reijo 65
 Marjanen, Väinö 241
 Markkanen, Matti 204
 Markkula, Kalevi 132
 Martiala, Kauno 267
 Martikainen, Jorma 241
 Martikainen, Raimo 162
 Martimo, Sakari 298
 Martti, Otto 132
 Marttinen, Alpo 143
 Marttinen, Tauno 90, 143, 317
 Mata, Karl 183
 Matala, Toivo 81
 Matikainen, Unto 108, 157, 175
 Matomäki, Antti 216
 Mattila, Aimo 169
 Mattila, Martti 78, 92, 161
 Mattila, Seppo 204
 Mattsson, Kim 118
 Maunula, Aatos 55, 152, 192
 Maunula, Antero 143, 199
 Maunula, Kalevi 208
 Maunula, Tuomas 283

Meisola, Eelis 89
 Melander, Lars 273, 277
 Melartin, Erkki 16, 316
 Meller, Tauno 267, 273, 279
 Merenheimo, Urho 77
 Merikanto, Oskar 316
 Merilä, Aake 242
 Merinen, Jarmo 3, 13
 Meriö, Rauno 253, 273, 279
 Merjola, Timo 132
 Merjola, Tuomo 181
 Mertaola, Pertti 301
 Mether, Runar 143
 Mexmontan, Nikolai 38
 Michelson, Alfred 277
 Miekkavaara, Martti 143
 Mielonen, Unto 175
 Miettinen, Martti 236
 Mikander, Sanfrid 84, 85
 Mikkola, Heikki 183, 195
 Mikkola, Pasi-Heikki 59, 317
 Mikkola, Väinö 262, 273, 282, 283
 Mikkonen, Arto 181
 Miss, Antero 204
 Moilanen, Jaakko 273, 279, 283
 Moisio, Reko 95
 Molander, Lauri 139
 Multala, Antti 99
 Multamäki, Olli-Matti 166
 Multanen, Pentti 108, 152
 Muromaa, Karl-Gustav 129, 246
 Musto, Teuvo 183
 Mustonen, Aimo 78, 92, 161, 276, 316, 317
 Mustonen, Juhani 93
 Mustonen, Kalervo 273, 283
 Mustonen, Pekka 188
 Mustonen, Pekka Einari 179
 Mustonen, Veijo 262
 Muttonen, Jouko 132, 177, 181
 Muuronen, Kauko 265
 Müller, Eino 136
 Müller, Karl 177
 Myyryläinen, Antti 108
 Myyryläinen, Pentti 172
 Myyrä, Jarmo 139, 172
 Mårtensson, Bertel 257
 Mäenpää, Jari 147
 Mähönen, Matti 162
 Mäki, Anton 136
 Mäki, Jaakko 103
 Mäki, Pentti 216
 Mäkinen, Simo 204
 Mäkinen, Väinö 139
 Mäkiniemi, August 201
 Mäkipää, Simo 177
 Mäkitalo, Janne 12, 16
 Mäkäräinen, Heikki 216
 Mäntylä, Kosti 95
 Mäntynen, Jouko 172

N

Napoleon 39, 40
 Nenonen, Vilho 47, 80, 108
 Nepponen, Olli 166, 183
 Nervanne, Harald 147
 Nevasaari, Matti 183
 Nevasaari, Veikko 95
 Niemelä, Lauri 75
 Niemeläinen, Kaino 136
 Niemenkari, Aimo 179, 199, 204
 Nieminen, Seppo 97
 Nieminen, Tauno 181
 Niemistö, Uolevi 75
 Nikander, Oskar 136
 Nikkilä, Markku 166
 Nikunen, Heikki 253, 257, 283
 Niska, Juhani 241
 Niskanen, Olavi 227
 Nissinen, Eino 101
 Niukkanen, Sulo 179, 181
 Noponen, Alpo 113
 Nordberg, Erkki 152, 192
 Nordenswan, Otto 132
 Nordström, Ensio 132
 Nukarinen, Arvo 74, 88, 172
 von Numers, Gustav 31, 37, 39, 220, 224, 233, 238, 293
 Numminen, Antti 132
 Numminen, Jarkko 257, 279
 Nuolimaa, Eero 125, 127
 Nuotio, Einar 277
 Nurmi, Pentti 191
 Nurminen, Ari 89
 Nurminen, Erik 165
 Nurminen, Pentti 103
 Nurmio, Heikki 108, 207
 Nybergh, Bertil 64
 Nykänen, Reino 273, 277
 Nylund, Otto 241
 Nystedt, Axel 260, 262, 279
 Nystén, Henrik 246
 Näremaa, Erland 262
 Närhi, Matti 152
 Näsänen, Mauri 172
 Näätänen, Paavo 87

O

Oesch, Lennart 55, 108
 Ohra-aho, Harri 195
 Oinonen, Kai 65, 81
 Oinonen, Väinö 114
 Oittinen, Jouko 71
 Ojala, Arvo 143
 Oksala, Tarmo 287
 Oksanen, August 257, 262, 264, 267, 270, 273
 Oksanen, Jaakko 129, 201
 Oksanen, Lahja 132, 136
 Olanterä, Martti 143

Olanti, Karl 162
 Oldendorf, Klaus 240
 Olin, Jari 241, 242
 Olkkonen, Hannes 108, 114
 Ollonqvist, Lauri 103
 Opas, Yrjö 273, 283
 Orava, Antti 287
 Otranen, Lasse 108, 162
 Ovaska, Jouko 97, 227, 242

P

Paananen, Ismo 93
 Paananen, Väinö 147
 Paatela, Jaakko 257
 Paatero, Pentti 216
 Paavola, Lauri 201
 Paavonsalo, Ritva 63
 Pacius, Fredrik 42, 317
 Pajala, Jukka 231
 Pajari, Risto 257, 273
 Pajarinen, Pentti 216, 279
 Pajula, Jukka 114, 125, 152
 Pajulahti, Simo 79
 Pajunen, Arvi 279
 Pakarinen, Kalle 147, 183, 204
 Pallari, Ilmari 181, 183
 Palletvuori, Paavo 169
 Palmén, Martti 177
 Palmén, Matti 181
 Palmgren, Allan 317
 Palmgren, Carl-Gustaf 127, 143, 246
 Palmgren, Gustaf 204
 Palmgren, Hjalmar 162
 Palmgren, Selim 251, 316
 Palojärvi, Väinö 207
 Palokangas, Markku 3, 13
 Palokangas, Marko 3, 13
 Palomäki, Helena 16
 Palonen, Annele 13
 Pampunen, Lauri 294
 Papinaho, Pentti 147, 191
 Parantainen, Martti 128, 131, 134, 136, 139, 142, 178, 180, 183, 184, 201, 204, 224, 316
 Parikka, Petter 147, 201
 Parkatti, Veli-Pekka 132
 Parkkari, Jorma 191
 Paronen, Hannu 181
 Partanen, Maritta 3
 Partanen, Raimo 81
 Partanen, Tapio 127
 Partio, Ismo 270
 Partti, Aarre 87
 Parviainen, Erkki 260
 Parviainen, Kaarlo 127
 Patteri, Tapani 172
 Pauhakari, Lasse 235, 241
 Paulaharju, Ahti 292
 Peitsara, Perttu 267
 Peitsara, Tapio 208, 212

Peitso, Ari 103
 Pekkala, Jarmo 162
 Pekkanen, Kauko 231, 235
 Pekki, Pentti 89
 Pekkola, Sulo-Veikko 262, 273
 Pekuri, Lauri 277
 Pellinen, Pekka 270, 273
 Peltonen, Mika 302
 Peltonen, Pekka 236
 Pelttari, Pentti 127, 139
 Pennala, Veli-Jukka 225, 236
 Pennanen, Jukka 192
 Pentti, Arvo 85
 Perkkala, Paavo 85
 Perkko, Vilppu 260, 262
 Pernaa, Veli 273, 277
 Perämaa, Mikko 93
 Pesonen, Kauko 201
 Pesonen, Seppo 185
 Petander, Carl-Birger 143
 Petrelius, Bertel 114
 Pettersson, Jarl 204
 Petäjä, Brynolf 139, 143
 Petäjaniemi, Aarne 231
 Petäsno, Raimo 97
 Peura, Eskil 181
 Peuranheimo, Orvo 225, 235
 Pietarinen, Aarne 127, 292
 Pietarinen, Aimo 270
 Pihlajamaa, Armas 166, 201
 Piira, Jari 97
 Pikkukangas, Heino 162, 185
 Piltti, Juho 95
 Pinomaa, Jaakko 147
 Pirhonen, Hjalmar 95
 Pirhonen, Jouko 222, 235
 Pirilä, Aappo 136, 157
 Pistolekors, Adam 53
 Pitkälampi, Eino 81
 Pitkänen, Ilkka 157
 Pohjanheimo, Kari 183
 Pohjanheimo, Lennart 298
 Pohjanpalo, Hannu 132, 294
 Pohjanpää, Heikki 20
 Pohjanvirta, Yrjö 236
 Pohjola, Juhani 103
 Pohjola, Urho 127, 143, 147
 Pokki, Jaakko 103
 Ponteva, Matti 103
 Poroila, Erkki 139
 Porthin, René 95
 Poutanen, Kyösti 183
 Procopé, Nils 55
 Puhakka, Kustaa 143
 Puheloinen, Ari 55, 157, 175
 Pukkila, Eino 235, 236, 241
 Pulkkanen, Jouko 134
 Pulkkinen, Esa 208
 Pullinen, Jorma 188
 Puolakka, Olivia 160

Puolakkainen, Eero 95
 Puolakkainen, Jaakko 260, 262
 Puonti, Pertti 114, 197, 199
 Puputti, Pekka 270
 Puranen, Elja 162
 Puranen, Lauri 279
 Purasmaa, Viljo 103, 287
 Purhonen, Aarre 139, 143
 Puroma, Albert 212
 Putkiranta, Martti 57, 290
 Puustinen, Leo 179
 Pylkkänen, Ali 14
 Pylkkänen, Kosti 162
 Pystynen, Jouni 253, 257, 283
 Pyykönen, Juha 216
 Pyyry, Eino 162
 Pyötsiä, Pertti 114
 Päivärinta, Heikki 147
 Pärssinen, Antero 114, 147, 212
 Pösö, Vilho 85, 91
 Pöyhönen, Kauko 175
 Pöyhönen, Yrjö 179
 Pöyry, Taavi 204

R

Raassina, Lasse 79
 Raatikainen, Kari 95
 Raatikainen, Tuomas 81
 Rahkonen, Seppo 65
 Rahola, Eero 225, 235
 Raikkala, Hannes 192
 Rainio, Lauri 91
 Rainio, Paul 216
 Rairama, Ismo 95
 Rairama, Pertti 169
 Raittila, Pasi 192
 Rajala, Olavi 169
 Rajamäki, Väinö 279
 Rajaniemi, Markku 103
 Rajas, Rafael 201
 Rajas, Sakari 294
 Rajatora, Yrjö 127
 Rampa, Eija 16
 Ramsay, Georg 191
 Rane, Lauri 143
 Raninen, Akseli 231
 Rannikko, Erkki 108, 125
 Ranta, Ilkka 125, 169
 Ranta, Sulho 317
 Rantanen, Harri 58
 Rantanen, Kalle 231, 235
 Rantasaari, Reino 139, 152
 Rasku, Risto 231
 Rauhaniemi, Veikko 136
 Raunio, Esko 246
 Rautala, Ari 294
 Rautamäki, Mikko 57, 290
 Rautiainen, Heikki 132
 Rautonen, Matti 85
 Rautonen, Maunu 143
 Rautsuo, Pentti 132
 Ravila, John 166
 von Redern, Konrad 55
 Regnell, Erik 208
 Reinivuo, Seppo 235, 236, 241
 Rekola, Olli 129, 166
 Rekola, Pentti 134
 Rekola, Viljo 257, 273, 283
 Reponen, Toivo 231, 241, 298
 Reunanen, Reino 166, 188
 Reuter, Alfred 225
 Rewell, Ilmari 241
 Riitesuo, Kaarle 134
 Riittinen, Markku 177, 302
 Rimala, Emil 143
 Rimpi, Kari 55, 125, 152, 185
 Rinne, Heikki 242
 Rinta-Kanto, Arvo 101
 Rintanen, Martti 169
 Ripatti, Pekka 195
 Rissanen, Kalevi 192
 Rissanen, Reino 65
 Riuttala, Niilo 127, 195
 Roiha, Mauno 147
 Roininen, Arvo 185, 199
 Roos, Harald 188
 Roos, Yrjö 225, 235
 Rope, Arthur 146, 151, 156, 187, 245, 297
 Roschier, Torsten 103
 von Rosen, Eric 36, 250, 252, 257
 Rosenbröijer, Jack 99
 Rosenbröijer, John 77
 Rosokallio, Paul 294
 Rotonen, Timo 294
 Ruhanen, Osmo 89
 Runeberg, Johan Ludvig 42, 212
 Runoinen, Esko 95
 Ruohonen, Jouni 81
 Ruokolainen, Kauko 91
 Ruonansuu, Lauri 183, 195
 Ruotsalo, Erkki 179, 185
 Ruotsalo, Lauri 136
 Rusama, Sakari 108, 192
 Rusanen, Veikko 114, 152, 177, 302
 Rutanen, Veijo 143
 Ruuska, Pekka 77
 Ruutu, Juhani 108, 175, 177
 Ruutu, Kaarle 143
 Rysä, Osmo 201
 Ryynänen, Martti 185
 Ryynänen, Sippo 201, 273, 279
 Räike, Kauko 169
 Räisänen, Arvo 169
 Räisänen, Seppo 175
 Räsänen, Arvo 132
 Räsänen, Kauko 147
 Rätty, Arto 166
 Rönkkönen, Teuvo 298

- S**
- Saarenheimo, Leo 204
 Saari, Kaarlo 298
 Saariaho, Heikki 169, 317
 Saarikoski, Anssi 270
 Saarinen, Seppo 95
 Saaristo, Jorma 103
 Saarmaa, Arthur 172
 Saarnio, Olavi 183
 Sahlgren, Niilo 157
 Sahro, Helmer 91
 Saikkonen, Juhani 79
 Sainio, Aarne 185
 Salas, Jukka 152
 Sallinen, Reijo 204
 Salmela, Eero 253, 257, 269, 283
 Salmela, Heikki 225, 242
 Salmela, Väinö 127, 166
 Salmi, Heikki 103
 Salmi, Kari 267
 Salminen, Esa 57, 172, 290
 Salminen, Olli-Matti 99
 Salminen, Pertti 3, 108
 Salminen, Yrjö 287
 Salmio, Aatto 79, 162
 Salmio, Into 108
 Salo, Tapio 265
 Salokangas, Sakari 35, 244, 300
 Salonen, Henrik 87
 Salonen, Markku 166, 177
 Salonen, Martti 79
 Salonen, Sulo 204
 Salonmies, Solmu 208
 Saloranta, Pekka 3, 13
 Salovaara, Aimo 95, 147
 Sandelin, Matti 81
 Sarelius, Seppo 235
 Saressalo, Jussi 108
 Saressalo, Leo 127
 Sario, Niilo 241
 Sario, Timo 242
 Sarko, Olavi 257, 279
 Sarparanta, Toivo 134
 Sarva, Kalevi 157, 177, 302
 Sarvanto, Jorma 277
 Saukkonen, Aimo 236
 Saukkonen, Tauno 185
 Sauramo, Lauri 179
 Saure, Heikki 132
 Savia, Niilo 165
 Savisalo, Tuure 143, 204
 Savola, Erkki 132
 Savolahti, Raimo 147, 185
 Savolahti, Yrjö 204
 Savolainen, Aapo 108, 147, 175
 Savolainen, Kari Ilmari 134
 Savolainen, Seppo 103
 Savolin, Martin 287
 Savonen, Väinö 132, 201
 Savonheimo, Matti 65, 172
 Savonjousi, Kai 157
 Savonjousi, Matti 132
 Savunen, Aatos 201
 Schalin, Lars 257, 273, 279
 Schauman, Viktor 108
 von Schoultz, Gustaf 222, 225
 Schreck, Karl 143
 Schwank, Einar 235
 Schwank, Leo 81
 Seber, Carl 253, 256
 Seeve, Olavi 250, 253, 257, 272, 273, 275, 278, 282
 Selén, Kari 14
 Selkee, Eero 204
 Seppälä, Elias 3, 13
 Seppälä, Heikki 241, 298
 Seppälä, Ilkka 181
 Seppänen, Paavo 89
 Seppänen, Pertti 134
 Setälä, Alpo 108
 Setälä, Erkki 166, 175, 188, 195
 Setälä, Paavo 95
 Setälä, Risto 108
 Seuderling, Yrjö 287
 Sibelius, Jean 117, 207, 316
 Sihvo, Aarne 47, 106, 108, 157, 275
 Sihvo, Sami 108, 127, 129
 Siiki, Kari 125, 294
 Siilasvuo, Hjalmar 208
 Siivonen, Eino 235, 241
 Silfverberg, Armas 77
 Siljander, Kari 132, 147
 Sillman, Osmo 212
 Siltanen, Raimo 75
 Silvast, Pentti 242
 Silvennoinen, Kari 287
 Silvo, Erkki 139
 Simelius, Sakari 47, 108, 302
 Simojoki, Niilo 294
 Simola, Antti 294
 Simola, Jarmo 143
 Simola, Keijo 195
 Simola, Olavi 136, 236
 Simola, Paavo 101
 Simola, Veikko 132
 Simolin, Elias 169
 Simolin, Elias-Viktor 134
 Simonen, Norman 231, 242
 Siniketo, Janne 16
 Sinivuori, Hannu 60
 Sinkkonen, Risto 236
 Sipi, Kalervo 71
 Sipilä, L. 235
 Sirama, Mauno 132
 Sirén, Mikko 283, 316
 Sirkkanen, Simo 139
 Sissala, Aake 199, 201
 Sisto, Mikko 108, 166, 175, 197
 Sivuojä, Pentti 77
 Skog, Tapio 152
 Skyttä, Matti 201, 216
 Snellman, Aarne 242, 257, 273
 Snellman, Eero 31, 38
 Sohlo, Jaakko 143
 Soinio, Aito 89
 Solin, Knut 162
 Somerkari, Ville-Poju 127, 166, 201
 Somersalo, Arne 253
 Somerto, Kaarlo 129
 Somerto, Toivo 273, 279
 Somppi, Mikael 283
 Sora, Yrjö 183
 Soravaara, Pertti 241
 Sorri, Teppo 179, 201
 Sorta, Olavi 102
 Sotisaari, Lauri 108, 157, 195, 208
 Sourander, Yrjö 132
 Sprengtporten, Yrjö Maunu 300
 Stark, Lauri 162
 Sten, Helge 235
 Stenberg, Oskar 208
 Stenbäck, Erik 262, 277, 283
 Stenius, Aksel Rudolf Gabriel 16
 Stenius, Claes 292
 Stenström, Lars 246
 Stewen, Rolf 125
 Stewen, Wilhelm 246
 Storgårds, Karl 246
 Stranensky, Johan 165, 234, 316
 Strang, Hanno 225, 241
 Strömberg, Georg-Eric 279
 Ståhlhandsken, Torsten 53
 Suhonen, Unto 241
 Sundberg, Kosti 188
 Sundblad, Alfons 147, 204
 Sundman, Alonzo 55
 Sundman, Svante 225, 231
 Sundwall, Herman 129, 139, 157
 Suni, Jouko 204
 Suninen, Jouko 114
 Suokas, Matti 177, 181, 197
 Suomalainen, Paavo 298
 Suominen, Ari 93
 Suominen, Keijo 157
 Suominen, Lauri 216
 Suominen, Pertti 152, 179
 Suonperä, Juha 267, 277
 Suonperä, Teppo 279
 Suorsa, Eino 139, 143
 Suorsa, Veikko 183, 185, 204
 Sutela, Lauri 47, 55
 Sutela, Tauno 108, 166
 Sutela, Veikko 57, 290
 Suurkari, Antero 201
 Suurkari, Kaarlo 147
 Suutarinen, Timo 157, 204
 Suvantola, Axel 195
 Suvantola, Bror 204
 Suviniemi, Jukka 108, 166

Suvorov, Aleksandr 118
 Swendelin, Torsten 132
 Svensson, Antero 107, 157
 Syrjä, Pentti 175, 188, 195
 Syvänperä, Jouni 87, 99
 Särkiö, Hannu 108, 136, 175, 199,
 208
 Sävy, Erkki 129
 Söderberg, Sigurd 183
 Söderlund, Ivar 157
 Söderlund, Peter 3, 13, 16
 Söderman, Arvo 95
 Söderman, August J. 317

T

Taavitsainen, Mikko 298
 Taipalus, Veijo 298
 Takamaa, Seppo 204, 216
 Takanen, Kari 236
 Talari, Tapani 228
 Talosela, Lasse 206, 207
 Talvela, Paavo 107
 Tammelin, Martti 101
 Tanner, Sulo 103
 Tanskanen, Seppo 108, 201, 302
 Tapanainen, Pertti 273
 Tapola, Esko 95
 Tapola, Kustaa 108, 188
 Tarvainen, Erkki 216
 Tarvainen, Esa 55, 169
 Tarvainen, Kalevi 157
 Taskila, Kauko 166, 201
 Taskinen, Aarte 85
 Taskinen, Kauko 91
 Taussi, Mikko 97
 Tavia, Esko 97
 Tehola, Yrjö 132
 Teittinen, Eino 204
 Tengström, Runar 143, 157
 Tenhunen, Uuno 204
 Teno, Yrjö 127
 Tervasmaa, Arvo 260, 262
 Tervasmäki, Vilho 47, 139
 Tervo, Vesa 199, 208
 Tervonen, Pertti 183
 Thesleff, Wilhelm 16, 47
 Theslöf, Gösta 55
 Thodén, Olof 246
 Tiainen, Aimo 162
 Tiainen, Lauri 114
 Tiainen, Vilho 162
 Tiihonen, Ilkka 60
 Tiilikainen, Heikki 18
 Tiitinen, Kalervo 260, 262
 Tiittanen, Frans 147
 Tikka, Jaakko 227
 Tikka, Juha 222, 225, 235
 Tikka, Olli 127, 147, 157
 Tikka, Yrjö 136, 177, 192, 201, 204,
 302

Tikkanen, Eero 77, 85
 Tikkanen, Martti 87
 Tilander, Heikki 197
 Toivanen, Osmo 162
 Toivanen, Paavo 177
 Toivainen, Jaakko 89
 Toivonen, Hannu 183, 302
 Toivonen, Kari 143
 Toivonen, Seppo 212
 Toivonen, Tuure 204
 Tokkola, Yrjö 132
 Tolla, Pertti 257, 277
 Tolla, Petri 273
 Tolvanen, Osmo 257, 279
 Topelius, Zacharias 42, 53, 56, 65,
 80, 126, 176, 198, 290
 Toppola, Yrjö 143
 Torenberg, Johan 316
 Torttila, Eino 81
 Tschernichin, Santtu 283
 Tsokkinen, Tapio 90, 107
 Tulikoura, Esko 298
 Tulppala, Erkki 95
 Tunkelo, Arvi 93
 Tunzelman von Adlerflug, Alexander
 55
 Tuominen, Keijo 125, 246
 Tuominen, Tauno 125, 199
 Tuominen, Teemu 201
 Tuominen, Tuomo 172, 208
 Tuomisalo, Oskar 257, 277
 Tuomisto, Antero 18
 Tuomola, Olli 172
 Tuompo, Eino 294
 Tuompo, Yrjö 132
 Tuononen, Reijo 101
 Turkki, Reino 253, 273, 279, 283
 Turtola, Martti 3, 13
 Turunen, Ismo 147
 Turunen, Viljam 172
 Tuukkanen, Bruno 31, 38
 Tuunanen, Pekka 257, 283
 Tuurnala, Alpo 229
 Tuusvuori, Martti 181
 Tynkkynen, Kai 97
 Tynkkynen, Pekka 181
 Tynkkynen, Vesa 212
 Tyrväinen, Risto 216
 Tyynelä, Juhani 204
 Tyynelä, Paavo 199
 Tähtinen, Urho 195
 Törnroos, Bertel 81

U

Uhari, Jukka 283
 Ukkola, Kalle 75
 Ukkonen, Leo 77
 Uosukainen, Erkki 236
 Uotinen, Erkki 270
 Uotinen, Martti 257, 283

Uro, Seppo 172
 Urpo, Eero 283
 Uski, Pekka 298
 Usva, Kalevi 108
 Utela, Eero 143
 Uttula, Ari 236
 Uusisaari, Alpi 143, 179, 181
 Uutaniemi, Pekka 192, 204

V W

Vaaja, Jukka 298
 Vaajamo, Seppo 101
 Vahla, Esko 147, 175, 192
 Wahlbeck, Frans 208
 Wahlroos, Antti 152
 Wahren, Carl-Gustaf 147
 Vainikka, Pentti 191
 Vainio, Esko 57, 139, 290
 Vainio, Iivo 95
 Vainio, Kai 273
 Vainio, Väinö 162
 Vaittinen, Kalevi 85
 Valakivi, Lahja 183, 185
 Walden, Rudolf 47
 Valkama, Yrjö 108, 166
 Valkeila, Veikko 99
 Vallas, Veikko 143
 Walldén, Joel 246
 Wallenius, Kurt 55
 Valli, Matti 214, 215
 Wallin, Timo 12
 Valtanen, Jaakko 47, 55, 125, 127
 Valtanen, Viljo 231
 Valtonen, Olavi 139
 Valve, Väinö 222
 Wan, Alfred 270
 Vanhanen, Juha 87
 Vanninen, Erkki 125
 Vanonen, Matti 108, 169
 Varanka, Eskil 181
 Waris, Paavo 103
 Varja, Heikki 172
 Varsio, Kai 231
 Varsio, Onni 204
 Vartiainen, Ahti 79, 129
 Vartiainen, Jouko 162
 Vartiainen, Lauri Ilmari 147
 Vartiainen, Toimi 152
 Vartiovaara, Teuvo 134
 Vasama, Seppo 267
 Vaskio, Heikki 89
 Vatilahti, Olavi 152
 Wecksell, Josef Julius 117
 von Vegesach, Ernst 221, 234
 Vehmas, Leo 127
 Vehmas, Olavi 241, 242
 Vehviläinen, Aarno 108, 177, 208
 Weidenbach, Fredrik 101
 Weiho, Einar 185
 Veijola, Väinö 204

- Wennström, Finn-Göran 136
 Vepsäläinen, Juhani 35, 58, 105, 117,
 118, 145, 150, 151, 168, 194, 195,
 214, 220, 244, 300
 Wester, Christian 17, 78, 92, 161, 316
 Wester, Kristeri 17
 Vesterinen, Veikko 125
 Vetre, Jorma 147, 183, 208
 Wetterhoff, Fritz 34
 Wetterstrand, Viljo 270
 Wetzler, Martin 55
 Wiber, Runo 139
 Wiberg, Runo 129, 246
 Wichmann, Einar 114
 Wichmann, Göran 106
 Wickstrand, Frans 136
 Wickström, Jarl 242
 Wigren, Kosti 143
 Wihersaari, Juha 265
 Vihma, Einar 108
 Vihottula, Matti 162
 Wihtol, Erik 231, 235, 236
 Vihtonen, Reino 95
 Viik, Pertti 216
 Viiri, Paavo 179, 216, 294
 Viita, Raimo 114, 195
 Wiitanen, Arvo 292
 Viitasaari, Yrjö 265
 Wikberg, Stig 222, 225
 Wilhelm II 54
 Vilhunen, Arvo 181
 Viljakainen, Nestori 287
 Viljanen, Tauno 55, 188
 Vilkama, Heikki 95
 Wilkama, Karl 47
 Wilkama, Oskar 134
 Vilkkö, Lauri 292
 Wilkman, Karl 47
 Vilkuna, Kosti 91
 Willamo, Oiva 201
 Villanen, Auvo 216
 Wilska, Alvar 287
 Wirkkala, Tapio 231
 Virkki, Eino 136
 Virkkunen, Väinö 277
 Wirta, Arvo 225, 231, 235
 Virta, Matti 85
 Virtanen, Harri 57, 290
 Virtanen, Heikki 132, 152
 Virtanen, Lauri 132
 Virtapohja, Harri 134, 147
 Visa, Sakari 222, 241
 Voigt, F. W. 54
 Voss, Erik 129, 139
 Wrede, Gerdt 262
 Vuohelainen, Jorma 241
 Vuokko, Axel 204
 Vuolasvirta, Lauri 262
 Vuolento, Pertti 108, 212
 Vuolio, Jukka 3, 13, 317
 Vuorela, Veikko 241
 Wuorenheimo, Ossian 129, 246
 Vuorento, Veikko 103, 287
 Vuori, Väinö 253, 257
 Vuorinen, Reino 152
 Vuorjoki, Väinö 294
 Wächter, Lasse 157, 175, 197
 Väisänen, Reino 132
 Väisänen, Väinö 77
 Wäänänen, Niilo 134, 181, 302
 Wäänänen, Niilo 235
 Wäänänen, Pentti 85
 Wäänänen, Veikko 114
- Y**
- Yki-Järvinen, Olavi 139
 Yli-Ketelä, Reino 114
 Yli-Rajala, Arvo 287
 Ylirisku, Otto 208
 Yläne, Tauno 114, 127, 199
 Ylätupa, Pertti 132, 169, 199
 Yrjölä, Paavo 298
- Z**
- Zilliacus, Aimo 183
 Zilliacus, Per 108
- Å**
- Åkerman, Eric 246
- Ä**
- Äimä, Carl 132
- Ö**
- Österlund, Bo 136, 241, 242
 Österman, Hugo 47
 Östring, Matti 93

PUOLUSTUSVOIMIEN KUNNIAMARSSIT VUONNA 2007 (CD-LEVY)

CD-levyn marssit: Kaartin Soittokunta. Äänitetty Hyvinkää-salissa 12.–14.11. ja 10.–11.12.2007.

Kapellimestarit: musiikkimajuri Elias Seppälä = * ja musiikkiyliluutnantti Sami Hannula = **

Äänitys, editointi ja masterointi: Matti Heinonen / Pro Audile Oy

Tuottaja: Laura Heikinheimo

Levyn painatus: AV-kopiset Oy

Levyn labelin suunnittelu: Marko Palokangas

Levyn labelin toteutus: Annele Palonen

1. Porilaisten marssi*

Säveltänyt: tuntematon

Sovittanut: Teuvo Laine

Kesto: 2'09

2. Suomalaisen Ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa*

Säveltänyt: tuntematon

Sovittanut: Arvo Kuikka

Kesto: 2'50

3. Asemies*

Säveltänyt ja sovittanut: Martti Parantainen

Kesto: 2'13

4. Maanpuolustajat**

Säveltänyt ja sovittanut: Arthur Fuhrmann

Kesto: 2'10

5. Maasotakoulun marssi*

Säveltänyt: Otto Kotilainen

Sovittanut: Raimo Maaranen (levyllä soitetun version on sovittanut

Timo Forsström)

Kesto: 1'36

6. Elon taistohon käy*

Säveltänyt: Jean Sibelius

Sovittanut: Teuvo Laine

Kesto: 1'28

7. Rauhanturvaajat**

Säveltänyt ja sovittanut: Pasi-Heikki Mikkola

Kesto: 2'21

8. Vapaa kansa**

Säveltänyt: Toivo Kuula

Sovittanut: Arvo Kuikka

Kesto: 1'35

9. Panssarimarssi**

Säveltänyt: Tauno Marttinen

Sovittanut: Tapio Tsokkinen

Kesto: 2'38

10. Makasiinimarssi**

Säveltänyt ja sovittanut: Rauno Haahti

Kesto: 2'28

11. Parolan marssi**

Säveltänyt: tuntematon

Sovittanut: Arthur Rope

Kesto: 1'54

12. Entisen Henkivartiövän 3. Suomen Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssi*

Säveltänyt: tuntematon

Sovittanut: Arthur Rope

Kesto: 1'36

13. Koljonvirran marssi**

Säveltänyt: Christian Wester

Sovittanut: Martti Mattila

Kesto: 1'19

14. Entisen 1. Uudenmaan Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssi*

Säveltänyt: tuntematon

Sovittanut: Erik Nurminen

Kesto: 2'12

15. Tykistörikaatin marssi**

Säveltänyt ja sovittanut: Heikki Saariaho

Kesto: 2'17

16. Suomalainen Sotilaslaulu**

Säveltänyt: Conrad Greve

Sovittanut: Arvo Nukarinen

Kesto: 0'53

17. Sankarimarssi**

Säveltänyt: tuntematon

Sovittanut: Arthur Rope

Kesto: 1'31

18. Entisen 8. Viipurin Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssi*

Säveltänyt: Eduard Dupuy

Sovittanut: Uno Kuparinen

Kesto: 2'36

19. Karjalan Jääkärien marssi*

Säveltänyt: tuntematon

Sovittanut: Arvo Kuikka

Kesto: 2'18

20. Jääkärien marssi*

Säveltänyt: Jean Sibelius

Sovittanut: Arvo Kuikka

Kesto: 1'46

21. Hurtti Ukko**

Säveltänyt: Karl Collan

Sovittanut: Teuvo Laine

Kesto: 0'49

22. Nuijamiesten marssi*

Säveltänyt: Toivo Kuula

Sovittanut: Teuvo Laine

Kesto: 0'58

23. Juhlamarssi-Isänmaalle*

Säveltänyt: Toivo Kuula – Martti Parantainen

Sovittanut: Martti Parantainen

Kesto: 2'07

24. Meren laulu**

Säveltänyt: Väinö Haapalainen

Sovittanut: Esko Juuri

Kesto: 0'53

25. Ernst von Vegesachin marssi*

Säveltänyt: Johan Stranensky

Sovittanut: Teuvo Laine

Kesto: 1'16

26. Suomenlahden marssi**

Säveltänyt: Veikko Ahvenainen

Sovittanut: Rauno Haahti

Kesto: 2'40

27. Uusmaalaiden marssi*

Säveltänyt: Henrik Borenus

Sovittanut: Arthur Rope

Kesto: 0'58

28. Sotamarssi*

Säveltänyt: Robert Kajanus

Sovittanut: Arvo Kuikka

Kesto: 0'58

29. Sinivalkoinen marssi**

Säveltänyt: Aimo Mustonen

Sovittanut: Teuvo Laine

Kesto: 1'24

30. Hanssin Jukka**

Säveltänyt ja sovittanut: Teuvo Laine

Kesto: 1'54

31. Lentäjän marssi**

Säveltänyt: Mikko Sirén

Sovittanut: George de Godzinsky

Kesto: 2'44

32. Topografimarssi**

Säveltänyt: Armas Järnefelt

Sovittanut: Uno Kuparinen

Kesto: 0'52

33. Terve Suomi maa*

Säveltänyt: Emil Genetz

Sovittanut: Teuvo Laine

Kesto: 1'00

Kaikki oikeudet pidätetään

© 2008 Puolustusvoimat ja Sotamuseo

